

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

8105.5.9

JUL 18 1891

Harvard College Library

BOUGHT WITH INCOME

FROM THE BEQUEST OF

HENRY LILLIE PIERCE,
OF BOSTON.

Under a vote of the President and Fellows,
October 24, 1898.

28 Nov, 1899

1. 1. 2019

2. 1. 2019

3. 1. 2019

4. 1. 2019

5. 1. 2019

6. 1. 2019

7. 1. 2019

8. 1. 2019

9. 1. 2019

10. 1. 2019

11. 1. 2019

12. 1. 2019

13. 1. 2019

14. 1. 2019

15. 1. 2019

16. 1. 2019

17. 1. 2019

18. 1. 2019

19. 1. 2019

20. 1. 2019

21. 1. 2019

22. 1. 2019

23. 1. 2019

24. 1. 2019

25. 1. 2019

26. 1. 2019

27. 1. 2019

28. 1. 2019

29. 1. 2019

30. 1. 2019

31. 1. 2019

32. 1. 2019

33. 1. 2019

34. 1. 2019

35. 1. 2019

36. 1. 2019

37. 1. 2019

38. 1. 2019

39. 1. 2019

40. 1. 2019

41. 1. 2019

42. 1. 2019

43. 1. 2019

44. 1. 2019

45. 1. 2019

46. 1. 2019

47. 1. 2019

48. 1. 2019

49. 1. 2019

50. 1. 2019

51. 1. 2019

52. 1. 2019

53. 1. 2019

54. 1. 2019

55. 1. 2019

56. 1. 2019

57. 1. 2019

58. 1. 2019

59. 1. 2019

60. 1. 2019

61. 1. 2019

62. 1. 2019

63. 1. 2019

64. 1. 2019

65. 1. 2019

66. 1. 2019

67. 1. 2019

68. 1. 2019

69. 1. 2019

70. 1. 2019

71. 1. 2019

72. 1. 2019

73. 1. 2019

74. 1. 2019

75. 1. 2019

76. 1. 2019

77. 1. 2019

78. 1. 2019

79. 1. 2019

80. 1. 2019

81. 1. 2019

82. 1. 2019

83. 1. 2019

84. 1. 2019

85. 1. 2019

86. 1. 2019

87. 1. 2019

88. 1. 2019

89. 1. 2019

90. 1. 2019

91. 1. 2019

92. 1. 2019

93. 1. 2019

94. 1. 2019

95. 1. 2019

96. 1. 2019

97. 1. 2019

98. 1. 2019

99. 1. 2019

100. 1. 2019

Ag. um, fustria — ex, fustria neta 1892. ymenum

MONUMENTA

SPECTANTIA

HISTORIAM SLAVORUM MERIDIONALIUM

EDIDIT

ACADEMIA SCIENTIARUM ET ARTIUM SLAVORUM
MERIDIONALIUM.

VOLUMEN VIGESIMUM TERTIUM.

1892

ZAGRABIAE 1892.

EX OFFICINA SOCIETATIS TYPOGRAPHICAE.

ACTA BOSNAE

POTISSIMUM ECCLESIASTICA

CUM INSERTIS EDITORUM DOCUMENTORUM REGESTIS

AB ANNO 925 USQUE AD ANNUM 1752.

COLLEGIT ET DIGESSIT

P. EUSEBIUS FERMENDŽIN,

ORD. S. FRANCISCI, PROVINCIAE CAPISTRANAE FILIUS, ACADEMIAE SCIENTIARUM
ET ARTIUM SLAVORUM MERIDIONALIUM SOCIUS CORRESPONDENS.

EDIDIT

ACADEMIA SCIENTIARUM ET ARTIUM SLAVORUM
MERIDIONALIUM.

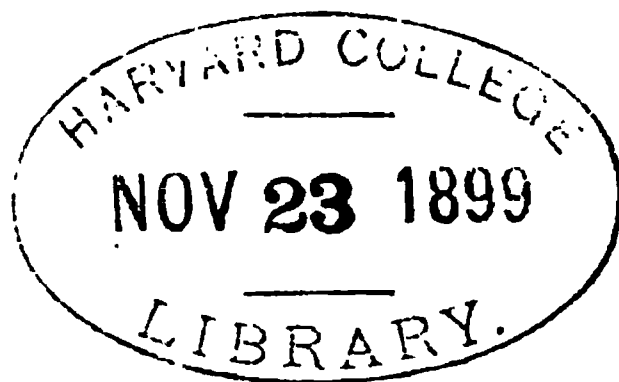

✱
ZAGRABIAE 1892.

IN TABERNA LIBRARIA EIUSDEM SOCIETATIS TYPOGRAPHICAE.

Slaw. 8105 . 5. 9

932 $\frac{38}{2}$

Picasso fund
(23-24)

Lectori benevolo.

Acta Bosnae, potissimum ecclesiastica, continent brevem conspectum totius historiae regni Bosnae, quae inde ab anno 925 usque ad 1752 fideliter enarratur.

Quod penes bonae memoriae reges, episcopos, s. sedis romanae legatos, vojevodas aliosque insignes viros, de memorato regno optime meritos, Religiosi quoque ordinis S. Francisci in his „Actis“ plurimum commemorantur, certo mirum tibi, Lector benevole, haud videbitur, si consideraveris per eosdem, divino quodam nutu, si ita loqui fas est, in Bosnam evocatos, non modo fidem Christi Patarenis haereticis annuntiatam, sed et in primis sub dominio Ottomano, in vicinis etiam regnis, ad nostram usque aetatem, sartam tectamque conservatam esse.

Hi enim Dei amore bono populi consulturi, per saecula quaeque dura et atrocita fortiter sustinendo, pro aris et focis viriliter laborando, ecclesiae aequae ac patriae suae utilissima servitia praestiterunt et sacrificia. Et hinc eveniebat, ut a principibus viris, sancta sede romana et fideli populo magni semper haberentur, ita quod gravioris momenti proposita nonnisi audita eorum sententia, et saepenumero adhibita etiam opera, exequerentur, prouti ex ipsis „Actis“ uberius perspicies.

In instrumentis tam quaerendis quam et in debitum ordinem redigendis omnem, quae per me fieri potuit, adhibui diligentiam. Ne tamen volumen ultro limites, ab inclyta academia praefinitos, excresceret, hanc inivi rationem, ut nonnulla documenta, licet inedita, quum minoris momenti esse censerentur, non integra, sed eorum tantum summa in forma „registi“ inter „Acta“ recipiantur. Reliqua vero documenta, in quantum ea habere licuit, integra sunt in hoc volumen accepta.

Propositum meum in edenda hac collectione fuit quidpiam ad illustrandam historiam Bosnae ecclesiasticam, in quantum debiles permiserant vires, conferre; quod si, Lector benevole, scopum fors assecutus non fuerim, solamini tamen erit, me metam contingere studiose et ingenue laboravisse.

Demum spero fore ut haec „Acta“, praecipue cum multa contineant documenta saeculi XV.—XVII., generatim historiae cultoribus et in

oatis, Serbis et Bulgaris sint grata, tanto magis, quod similia saeculi XVII) vel rarissima vel vero nulla sint.

historiae vicinarum regionum, quae Turcis pariter suberant, ueis adferent haec ipsa Actorum instrumenta.

ista quoque in hac collectione praeteriri non potuerint, lucunde fit, quia cum religiosa provincia bosnensi, quae in regionum animarum curam aequae gerebat, in intimo sint nexu.

In istis „Actis“ philologus, ethnographus, geographus, item qui e nationalis vel vero humanioris vitae conditiones apud Bosnenios inquirunt, haud nihil reperient, unde materiam utilis exerceant. Parochis vero in Bosna, Slavonia et meridionali Hungaria pleraeque parochiae et earum status describantur vel attinente magno erunt commodo. Verbo: ex his Actis fideliter vitae populi propriis coloribus depicta prominent, quae dum lectorem lectant, una et serio docent.

vero haec cuncta instrumenta deprompserim, ad calcem cuiusenti fideliter adnotatum habetur.

historiae Bosnensis cultori omnia, modo nota, acta praesto: ineditis alia edita in forma regestorum addere visum est. unum volumen specimen quoddam Breviarii codicis diplomatici habet, quod utinam successu temporis quamplurimis novis doceatur, summopere optandum.

senatui inclytae Academiae scientiarum et artium Slavorum ium Zagradiensi, quae propriis expensis hoc volumen in lucem erat, gratias ago maximas.

Illm. Dno. Dr. Francisco Rački, historiae praecipue Croaticae one scrutandae et tractandae auctori eruditissimo, qui ut mihi e et subministratis non paucis documentis operi prodesse benignatus, gratias habeo summas.

et charissimis confratribus meis in conventu Cernekiensi: A. Rodić, Adjuto Spaček, Lucae Trzić et Caesari Zsubori, qui et opera me in laboribus circa hoc opus prompte iuvabant, habeo gratias. Vale.

Cernekini in conventu Franciscanorum die 4. Octobris 1892.

P. Eusebius Fermentžin

Ord. S. Francisci Provinciae Capistranae filius.

I. Circa a. 925.

Joannes PP. X. Tomislaum regem „Croatorum“ et Michaellem ducem „Chulmorum“ hortatur, ut filios suos litteris latinis erudire, linguae vero „sclavonicae“ usum a rebus divinis arceri curent.

Farlati D.: Illyric. sacr. tom. III. p. 94. *Rački*: Documenta historiae chroaticae periodum antiquam illustrantia (Monumenta spectantia historiam Slavor. mer. VII.) p. 189.

II. 1022, 27 Septembris, Romae.

Benedictus PP. VII „Vitali archiepiscopo s. epitauritane sedis in civitate Labusedi in regno Zacholmie et Sorbulia et Tribunia uel ciuitate Catarinensi aut Antiuarensi seu Ulcini cum ecclesiis et parochiis eorum“ confert pallium archiepiscopale.

Viennae in archivo r. aulico. *Kukuljević*: Codex diplomaticus Croatiae, Slavoniae et Dalmatiae. I, 104—5. Sublestae fidei.

III. Circa a. 1025, die 7 Julii.

Latovistus, „stratigo Seruie et Zachulmie“, Petro abbati Lacromone prope Ragusium donat „ecclesiam s. Pancratii de Babbina Palla¹, quae est in Meleta“, „ut nullam vim vel inquietationem patiatur neque a Raguseis, neque a Stagnensibus, neque ab aliis hominibus Latinis uel Sclavis“.

In archivo ragusino. *Farlati D.*: Illyric. sacr. tom. VI. p. 45. *Kukuljević*: Cod. dipl. I, 105.

IV. Circa a. 1035, 7 Julii.

Chranco „cum omnibus iuppanis Zacholmie“ confirmat donationem Latovisti lacromensi abbati Grobi.

In archivo ragusino. *Farlati*: Illyr. sacr. VI, 45. *Kukuljević*: Cod. diplom. I, 109.

V. Circa a. 1044.

„Episcopus Gabriel Zachulmiae una cum iudice Miroslando et bano Lastimiro, et Straimir et procurator Craimir, una cum omnibus Zachulmiae obilibus“ donationem „Babinae Pallae“ a Latovisto factam Vitali abbati lacromone confirmant. Milogarus presbyter s. Michaelis scripsit.

Farlati D.: Illyric. sacr. tom. VI, p. 45. *Kukuljević*: Cod. diplom. I, 109.

¹ Babino polje.

VI. 1067, 18 Martii, Romae.

Alexander PP. II. Petro, archiepiscopo diocliensi, ut metropolitanam ecclesiam et reliquas sibi suffraganeas, nempe . . palachiensem . . svatiensem . . drivastensem . . polatinensem . . serbiensem . . bosoniensem ecclesiam cum omnibus suis pertinentiis . . tribunensem . . ex praescripto gubernet; „monasteria quoque tam Latinorum, quam Graecorum sive Sclavorum“ curet; et sciat „haec omnia unam ecclesiam esse“, seque „omnibus praedictis locis episcopali regimine praeesse“.

Dat. Romae xv. kal. Aprilis, Alexandri PP. II. Indict. xii.

Farlati: Illyr. sacr. VII, 17. Dr. *Fr. Rački*: Documenta historiae croaticae, p. 201.

VII. 1076, 21 Maii, Romae.

Gregorius PP. VII „Petro archiepiscopo s. epitauritane sedis ex ciuitate Labusedi in regno Zachulmie et Sorbulie et Tribunie uel ciuitatis Catere et Antiuari seu Ulcinii et Drivasti, Polati atque Scodre cum ecclesiis atque parochiis earum“ confert pallium archiepiscopale.

In archivo ragusino. *Kukuljević*: Cod. diplom. I, 151. Sublestae fidei.

VIII. 1137.

Bela II rex Hungariae, Dalmacie, Chroatie et Rame „in conuentu strigoniensi, ubi filio suo Ladislao, communi regni consilio, bosnensem ducatum dedit“, confert Martino comiti facultatem bona sua donandi monasterio s. Petri Chiatarii.

Pes: Cod. diplom. VI, c. 355. *Fejer*: Cod. diplom. Hung. II, 88. *Kukuljević*: Cod. diplom. II, 30—1.

IX. 1150.

Dessa Dioclie, Terbunie et Zacholmie dux donat „insulam Melite“ monasterio s. dei genitricis ac virginis Marie in Pulsano, „quod situm est in partibus Apulie, in monte Gargano“. Testes: Gerdessa iupanus, Desimir, setnicus Rastessa, iupanus Grubessa, Charilus, Sranlanitus, Petrus comes Raguseorum cum filio Gailauo, Silvester, Avelinus, Stopaza. Scripsit Matheus notarius.

In archivo ragusino. *Kukuljević*: Cod. diplom. II, 45.

X. Circa a. 1151.

Idem Desa „magnus comes terre Zachulmie“ monasterio lacromensi concedit „ecclesiam s. Pancratii cum omnibus terris, que in Babbina palla sunt“. Scripsit Millogoy presbiter in ecclesia s. Michaelis.

In archivo ragusino. *Kukuljević*: Cod. diplom. II, 46.

XI. 1153, 19 Decembris, Romae.

Anastasius PP. IV Andreae ragusino archiepiscopo confert pallium archiepiscopale et confirmat „parochias ad ius commisse (illi) ecclesie pertinentes, scilicet regnum Zachulmie, regnum Servilie ac regnum Tri-

bunie, ciuitatem quoque Catharinensem seu Rose, Buduanensem, Auarorum (Antiuarum), Liciniatensem, Scodrinensem, Driuastensem et Polatinensem . . ."

In archiuo ragusino. *Kukuljević*: Cod. diplom. II, 47. Sublestae fidei.

XII. Circa a. 1154, 1 Decembris.

Banus Slaugast cum filiis et omnibus Zachulmie nobilibus confirmat donationem ecclesiae s. Pancratii in Melita lacromensi monasterio. Testis: iupanus Gerdessa.

In archiuo ragusino. *Kukuljević*: Cod. diplom. II, 51.

XIII. Circa a. 1156—9, 7 Augusti.

Banus Boritius confirmat Vincentio lacromensis monasterii abbati literas protospatarii Lotavitti et aliorum decessorum suorum quoad donationem ecclesiae s. Pancratii „de Babina polhla, que est in Meleta“.

Originale in archiuo ragusino. *Kukuljević*: Cod. diplom. II, 56.

XIV. 1158, 4 Iulii, Romae.

Adrianus PP. IV Tribuno archiepiscopo ragusino confert pallium archiepiscopale, et confirmat parochias ad ius ecclesiae ragusinae pertinentes, scilicet regnum Zachulmie . . . (uti nro XI).

Ibid. *Kukuljević*: Cod. diplom. II, 58—9. Sublestae fidei.

XV. Anno 1163, Strigoni.

Stephanus III rex confirmat sententiam bani Belus adiudicantis ecclesiae zagrabiensi „silvam Denbrou cum terra“, coram principibus regni: „Belo bano eiusdem cause iudice, Thoma palatino comite, Boricio bano (Bosnae) . . .

Tkalčić: Monumenta historica episc. zagrab. I, 3.

XVI. 1167, 29 Decembris, Beneventi.

Alexander PP. III conferendo Tribuno ragusino archiepiscopo pallium archiepiscopale confirmat ius ipsius ecclesiae in parochias: regnum Zachulmiae, regnum Serviliae et regnum Tribunia, civitatem Catharinensem seu Rose, Buduanensem, Auarorum (Antiuarum), Liciniatensem, Scodrinensem, Drivastensem et Polatensem.

In archiuo ragusino. *Kukuljević*: Cod. diplom. II, 77. Sublestae fidei.

XVII. 1167, 29 Decembris, Beneventi.

Alexander PP. III episcopis Politanensi, Svacensi et Drivastensi, item clericis Staniensis, Scutariensis et Tribuniensis ecclesiarum imponit obedientiam archiepiscopo ragusino Tribuno.

In archiuo ragusino. *Farlati*: Illyr. sacr. VI, 81. *Kukuljević*: Cod. diplom. II, 77.

XVIII. 1180.

Theobaldus, ab Alexandro PP. III sanctae sedis missus (per Dalmatiam et totam Slavoniam) legatus, scribit „Culin magno bano Bosinae“

„ut pro reverentia b. Petri apostoli et d. papae et pro salute animae (suae) duos famulos et pelles marturinas“ mittat, „et si placet . . . aliquid domino papae significaret . . .“

Farlati D.: Illyric. sacr. tom. IV, p. 44. (Ed. Venet. 1769).

XIX. 1181, 7 Julii.

Alexander PP. III Miroslavum comitem Zacholmitanum redarguit, quod legatum ipsius recipere, nec eiusdem litteris parere voluerit; item quod loca illa, in quibus cathedrales sedes olim fuisse noscuntur, ordinari libere non permittat; propter quod T(eobaldus) subdiaconus, dum in partibus illis legationis officio fungeretur, excommunicationis sententiam promulgavit.

Theiner: Monum. Slavor. merid. I, 1.

XX. 1186, 27 Septembris, Ragusii.

In conventionem pacis inter Ragusium et megaiupanum Serbiae Nemanjam fratresque ipsius comites Strazimirum et Miroslavum statuitur etiam: „Et Sclavi de Chelmania ut per civitatem, ubi voluerint, emant“.

Kukuljević: Cod. dipl. II, 137.

XXI. 1189, 29 Augusti, Ragusii.

Culinus „Bosene“ banus iurat „comiti Gervasio et omnibus Raguseis, se rectum amicum fore perpetuo et rectam (cum illis) pacem manutenere et amicitiam veram et omnes Raguseos . . . mercatores seu habitatores et transeuntes recta fide et conscientia vera recipere . . .“

S. Ljubić: Listine, knj. III, p. 388. *Dr. Fr. Miklošić*: Monum. serb. p. 1.

XXII. 1190, 17 Junii, Ragusii.

Mirolavus, comes chulmensis, per iupanum suum Maurum et Sergium init pacem cum Ragusinis.

Kukuljević: Cod. dipl. II, 157.

XXIII. 1191, 13 Martii, Laterani.

Clemens PP. III iura metropolitani Spalatensis confirmans sequentes episcopatus eius iurisdictioni obnoxios enumerat: „Segniensem, Corbaniensem, Nonensem, Scardonensem, Traguriensem, Tiniensem, Macarensem, Narroniensem, Stagaensem, Farensensem, Bosniensem, et Delmitensem“.

In apostolicae sedis . . . Dat. Laterani . . . iii idus Martii. Indict. x. Incarnationis dominicae anno mxcx, pontificatus vero Clementis PP. III. anno primo (tertio).

Farlati D.: Illyric. sacr. tom. III, p. 228. (Ed. Veneta 1765). *Kukuljević*: Cod. diplom. II, 162.

XXIV. 1195, 3 Maii, Ragusii.

Judices arbitrarii componunt causam inter archiepiscopum ragusinum Bernardum atque capellarum et ecclesiarum clericos exortam occasione, „dum opportuna circa Bernardum ragusine ecclesie archiepiscopum pro electo bosnensis ecclesie, qui ad consecrandum (Ragusium) venerat, soli-

citudo ageretur; ac cura, quibus consecrandus erat, deessent episcopi, praefatus archiepiscopus omnes capellarum clericos in sui presentiam venire statuit“.

Autographum in archivo ragusino *Kukuljević*: Cod. dipl. II, 175.

XXV. 1198, 6 Maii, Jaderae.

„Post felicem et gloriosissimum victoriose dominationis illustrissimi Andree, tercii regis Bele filii, triumphum, quem sibi omnipotens ducatus sui protector et auctor de Dalmatia et Chroatia magnifice conferre est dignatus, atque post habitam tam Chulme quam Rame laudabilem victoriam, cum ad Jadertinam ciuitatem victor rediret, ducatus sui iura disponens“, adiudicat monasterio s. Chrysogoni praedium in loco Suchovara.

Autographum in archivo jaderensi. *Kukuljević*: Cod. diplom. II, 192. Ex tunc appellat se Andreas etiam »Chulme«, item »Rame« ducem; Henricus Hungariae, Dalmatiae, Chroatiae«, etiam »Ramae« rex«. Ibid. p. 201, 205.

XXVI. 1199, 7 Ianuarii, Laterani.

Innocentius PP. III ad preces Vulcani, „Diocliae et Dalmatiae regis“ Johannem capellanum suum et Simonem subdiaconum apostolicae sedis legatos ad eundem mittit.

Apostolicae sedis . . Dat. Laterani VI idus Ianuarii.

J. S. Assemani: Kalendaria etc. tom. V, p. 25. *Fejér*: Cod. diplom. Hung. VII, 5 p. 147. *Theiner*: Vet. monum. Slav. merid. I, 5. *Kukuljević*: Cod. diplom. II, 217.

XXVII. 1199, mense Septembris.

„Vulcanus (Dei) gratia Diocliae atque Dalmatiae rex“ Innocentio PP. III. se et regnum suum commendat, de celebrata a legatis suis synodo significat et de Bosna addit: „ . . Paternitatem vestram nolumus latere, quia haeresis non modica in terra regis Ungariae, videlicet Bosina (Bosna), pullulare videtur in tantum, quod . . . ipse Bacilinus (Banculinus) cum uxore sua et cum sorore sua, quae fuit defuncti Miroslavi Chelmensis, et cum pluribus consanguineis suis seductus plusquam decem millia christianorum in eandem haeresim introduxit. Unde rex Ungariae exacerbatos illos ad vestram praesentiam compulit venire a vobis examinandos. Illi autem simulatis litteris redierunt dicentes a vobis concessam sibi legem“.

J. S. Assemani: Kalendaria etc. tom. V, p. 27. *Theiner*: Monum. vet. Slav. merid. I, 6.

XXVIII. 1200, 11 Octobris, Laterani.

Innocentius PP. III Emericum Hungariae regem, quae de haereticis statuerit, informat, ac mandat, ut omnes haeresim sapientes vel ei faventes severe insequatur; et Culinum, Bosnae banum, qui haereticis „non solum tutum latibulum sed et praesidium contulit manifestum“, ni resistit, bannis publicatis, proscribat.

Dat. Laterani. v. idus Octobris.

Innocentii III opera tom. I. (Ed. Migne 1855 Paris) p. 371. *Farlati D.*: Illyric. tom. IV, p. 45.

XXIX. 1202, 21 Novembris, Laterani.

Innocentius PP. III. Joanni capellano suo et B. archiepiscopo Spalatensi praecipit, ut „ad terram . . Culini (bani Bosnen.) accedentes de fide et conversatione tam ipsius quam uxoris et hominum“ inquirant et reformanda reforment.

Illam gerimus . . Dat. Laterani xi kal. Decembris . . an. V.

Theiner: Monum. Slavor. meridional. tom. I, p. 15.

XXX. 1203.

Joannes, legatus s. sedis, Innocentio PP. III. significat unicum Bosnae episcopum, illumque iam e vita sublatum esse, quare, adiungit legatus: „si posset fieri, quod aliquis Latinus ibi poneretur, et aliqui etiam ibi tres vel quatuor crearentur novi, non modicum exinde utilitati accresceret ecclesiasticae . . .“

Odor. Raynaldi: Annal. eccles. tom. I, (Ed. Lucae 1747) p. 150. *J. S. Assemani*: Kalendaria etc. tom. V, p. 63. *Theiner*: Monum. Slavor. merid. I, 19.

XXXI. 1203, 8 Aprilis.

„Priores illorum hominum, qui hactenus christiani nominis praerogativa vocati in territorio Bosnae „praesentibus Joanne de Casamaris s. sedis legato et „bano Culino domino Bosne“ abrenunciant schismati et haeresi et „romanam ecclesiam matrem et caput totius ecclesiasticae unitatis“ recognoscunt.

Actum apud Bosnam iuxta flumen, loco qui vocatur Bolino Poili, sexto idus Aprilis“. Subscripti: Dagite, Lubin, Brageta, Pribis, Luben, Rados, Bladosius, banus Culinus, Marinus archidiaconus Ragusii subscripsimus“.

Odor. Raynaldi: Annal. eccles. tom. I, p. 150. *Farlati D*: Illyric. sacr. tom. IV, p. 46. *Theiner*: Monum. Slavor. merid. tom. I, p. 20. *Féjer*: Cod. diplom. II, 1, p. 145.

XXXII. 1207.

Andreas Hungariae rex „ecclesiae Spalatensi pleno iure . . . ad instar privilegii romanae ecclesiae Segniensem, Nonensem, Scardonensem, Traguriensem, Corbaviensem, Tiniensem, Farensem, Bozonensem episcopatus etc.“ subicit.

Farlati D: Illyric. sacr. tom. IV, p. 47.

XXXIII. 1209.

Andreas II rex Hungariae, Dalmatiae, Croatiae, Ramae fratribus milicie templi confirmat possessiones, atque inter ceteras, „villam quoque, que Erdel vocatur, quam banus Boricius de Bozna pro remedio anime sue prefate domui milicie templi ex concessione regis Stephani, quam etiam pater noster Bela rex sigilli sui munimine roboravit et in perpetuum contulit; et etiam terram, quam eiusdem Boricii nepotes iam dicte domui dederunt, cum suis metis et terminis“.

Iv. Tkalčić: Monumenta historica episcopatus zagrabiensis. I, 23.

XXXIV. 1215.

Innocentius III regi Hungariae (Andreae II), quod Culinum banum compellat desistere a favoribus haereticis, quos archiepiscopus Spalatensis de sua provincia exulavit, impendendis, et Nicolaum quondam Farenssem episcopum, qui contra inhibitionem papae ecclesiam Jadertinam occupat, cogat potestate sibi tradita resipisci.

Theiner: Monum. Slavor. merid. I, 52.

XXXV. 1221, 3 Decembris, Laterani.

Honorius PP. III. datis ad magistrum Acontium, sedis apostolicae legatum, litteris, eum excitat ad profligandos haereticos, „qui in partibus Bosne . . . velut lamie nudatis mammis catulos suos lactent dogmatizando palam suae pravitatis errores . . .“

Inter alias . . . Dat. Laterani III nonas Decembris. an. VI. Ex reg. orig. an. VI. ep. 69.

Theiner: Monum. Hung. tom. I, p. 31.

XXXVI. 1225, 15 Maii, Tibure.

Honorius PP. III. terras, „videlicet Bosnam, Soy et Wosora“ ab Andrea, rege Hungariae, Colocensi archiepiscopo donatas, confirmat.

Cum a nobis. . . Dat. Tibure idibus Maii an. ix. Ex reg. orig. an. ix. ep. 329.

Fejér: Cod. diplom. tom. III, vol. II, p. 32. *Katona*: Histor. metrop. colocen. eccles. I, p. 265. *Theiner*: Monum. Hung. tom. I, p. 55.

XXXVII. 1225, 15 Maii, Tibure.

Honorius PP. III. laudat archiepiscopum colocensem, „quod ad profligandos hereticos de Bosna, Soy et Wassora“ viriliter se accinxerit, hortaturque, ut inceptum opus forti animo prosequatur.

Gratum gerimus . . . Dat. Tybure idib. Maii an. IX.

Odor. Raynaldi: Annal. eccles. tom. I, p. 550. *Farlati D.*: Illyric. sacr. tom. IV, p. 48. *Katona*: Histor. metr. colocen. eccles. I, p. 267. *Theiner*: Monum. Hung. tom. I, p. 55.

XXXVIII. 1227, 15 Januarii, Laterani.

Honorius PP. III. „Johanni . . . Margaritae quondam imperatricis Constantinopolitanae, „filio ut promissum, quo 200 marcis acceptis“ ad pugnandum contra „hereticos de Bossina“ se se obligaverat, „una cum . . . archiepiscopo (Colocensi)“ fideliter exequantur.

Significavit nobis . . . Dat. Laterani xviii kalend. Februar. an. xi. reg. origin. an. xi. ep. 466.

Katona: Histor. metropol. colocen. eccles. I, p. 268. *Theiner*: Monum. Hung. tom. I, p. 72.

XXXIX. 1233, 30 Maii, Laterani.

Gregorius PP. IX. J. episcopo Praenestino, apostolicae sedis legato, praecipit, ut „episcopo a regimine Bosnensis ecclesiae prorsus amoto“ . . .

„duos vel tres aut quatuor . . in episcopos“ ordinet salvo iure metropolitani.

Humanae conditionis . . Datum Laterani *iii* kal. Junii, an. vii.

Ex reg. orig. an. VII. ep. 164. *Theiner*: Monum. Hung. tom. I, p. 118. *Féjer*: Cod. dipl. III. vol. 2, p. 341.

XL. 1233, 10 Octobris, Anagniae.

Gregorius PP. IX fratribus ordinis praedicatorum, ut Urbanum dictum „Priesda“, cognatum ducis Ninoslavi, filium romanae ecclesiae, obsidem, eidem duci restituant.

Dilectus filius . . . Dat Anagniae *vi* idus Octobris, ann. vii.

Ex reg. orig. an. VII. ep. 294. *Theiner*: Monum. Hung. tom. I, p. 120.

XLI. 1233, 10 Octobris, Anagniae.

Gregorius PP. IX. „Ninosclavum“ ducem Bosnae et terram eius „de Bosna“ sub sedis apostolicae protectionem recipit.

Quos prosequitur . . . Dat. Anagnie *vi* idus Octobris an. vii.

Ex reg. orig. an. VII. ep. 292. *Theiner*: Monum. Hung. tom. I, p. 120. *Fejér*: Cod. diplom. vol. 2, p. 342.

XLII. 1233, 10 Octobris, Anagniae.

Gregorius PP. IX. Colomano duci Slavoniae, ut consuetudinem ducatus Bosnae, secundum quam dux de comitatibus, villis et terris libere et ad arbitrium disponere valet, observari faciat.

Dilecto filio . . . Dat. Anagnie *vi* idus Octobris an. vii.

Ex reg. orig. an. VII. ep. 293. *Theiner*: Monum. Hung. tom. I, p. 120. *Fejér*: Cod. diplom. III, vol. 2, p. 343.

XLIII. 1234. 13 Februarii, Laterani.

Gregorius PP. IX. priorem s. Bartholomaei de Trisulto, apostolicae sedis legatum, commendat archiepiscopis, episcopis per Dalmatiam, Bosniam, Croatiam, Serviam et alias partes Slavoniae, cuius erit in hereticos animadvertere, quorum „in Bosna et vicinis provinciis excrevit copia . . . quod iam tota terra velut deserta et invia luget et languet . . .“

Miserias et erumpnas . . . Dat. Laterani idibus Februarii an. vii.

Ex reg. orig. an. VII. ep. 542. *Theiner*: Monum. Hung. tom. I, p. 122.

XLIV. 1234, 19 Februarii, Strigonii.

Juramento Belae regis Hungariae, ut concordiam inter Jacobum Praenaestinum electum, sedis apostolicae legatum, et Andream regem factam servet, subscripsit et „Johannes Bosnensis“ episcopus.

Universis pateat . . . Dat. Strigonii (1234) *xi* kal. Martii.

Lib. censuum camerae apostolicae fol. 356. *Theiner*: Monum. Hung. tom. I, p. 124.

XLV. 1234, 16 Augusti, Spoleti.

Gregorius PP. IX. „episcopo Boznensi . . Priori ordinis praedicatorum Strigoniensi et ministro ordinis minorum in Hungaria“, ut sententiam excommunicationis in regem latam et interdictum, sub quo eius curia decla-

rata est, „quousque satisfactum fuerit, curent humiliter observari... „rege vero satisfactionem impendente... premissas sententias“ relaxent.

Quoniam ubi amor... Dat. Spoleti xvii kal. Septembris an. viii.

Ex reg. orig. an. VIII. ep. 198. *Theiner*: Mon. Hung. tom. I, p. 127.

XLVI. 1234, 17 Octobris, Perusii.

Gregorius PP. IX. „episcopo Bosnensi contra hereticos Sclavonie predicanti... ut indulgentias et beneficium absolutionis... in Sclavonie partibus pro defensione fidei accedentibus“ impendat.

Quod maius... Dat. xvi kal. Novembris... an. viii.

Ex reg. orig. an. VIII, ep. 254. *Theiner*: Monum. Hung. tom. I, p. 129.

XLVII. 1234, 17 Octobris, Perusii.

Gregorius PP. IX. episcopo Bosnensi gratulatur, quod amoto episcopo bosnensi, eius culpis exigentibus, ipse praefectus sit, et monet, ut circa extirpationem haeresis in sua diocesi viriliter agat.

Exultamus in domino... Dat. Perusii xvi kal. Novembris, an. viii.

Theiner: Monum. Hung. tom. I, p. 130.

XLVIII. Circa 1234—40.

Andreas, chlmensis knez magnus, amicitiam et societatem instituit cum Joanne Dandulo, Ragusii comite.

Dr. *Fr. Miklošić*: Monum. serbica, p. 24.

XLIX. Circa 1234—40.

Matthaeus Ninoslav, Bosnae magnus banus, Joanni Dandulo, Ragusii comiti, confirmat privilegium concessum a Kulino bano. Scripsit Desoe, grammaticus bani.

Dr. *Fr. Miklošić*: Monum. serbica, p. 24.

L. 1235, 9 Augusti, Perusii.

Gregorius PP. IX. Colomano, Andreae regis Hungariae filio, „concessionem de terra Bosne a prefato rege, patre suo, liberaliter sibi factam“ auctoritate apostolica confirmat.

Licet apostolicae sedis... Dat. Perusii v idus Augusti, an. ix.

Ex reg. orig. an. IX. ep. 189. *Theiner*: Monum. Hung. tom. I, p. 133.

LI. 1235, 31 Augusti, Perusii.

Gregorius PP. IX. episcopo Bosnensi, ordinis praedicatorum et fratrum minorum prioribus Strigoniensibus, ne sententias in regem Hungariae latas exequantur.

Cum venerabilis... Dat. Perusii ii kal. Septembris an. ix.

Ex reg. orig. an. IX. ep. 220. *Theiner*: Monum. Hung. tom. I, p. 136.

LII. 1235, 20 Septembris, Assisii.

Gregorius PP. IX. Joanni Theutonico, ordinis praedicatorum, episcopo bosnensi, ne episcopatui abdicet.

Deputatus Jesu Christi... Dat. Assisii xii kal. Octobris an. ix.

Ex reg. orig. an. IX. ep. 299. *Theiner*: Monum. Hung. tom. I, p. 137.

LIII. 1236, 16 Januarii, Viterbii.

Gregorius PP. IX. episcopis Vaciensi, Nitriensi et Bosnensi, moneant regem Belam, ut quasdam terras monasterio Egriensi restituat.

Ut carissimus . . Dat Viterbii xvii kal. Februarii, an. ix.

Ex reg. orig. an. IX. ep. 347. *Theiner*: Monum. Hung. tom. I, p. 143.

LIV. 1236, 8 Augusti, Reate.

Gregorius PP. IX. archiepiscopo Strigonien. etc. „ne permittant Zibisclaum kenesium de Woscora, natum quondam Stephani bani de Bosna, ab aliquibus indebite molestari“.

Cum dilectum . . Dat. Reate vi idus Augusti, an. x.

Ex reg. orig. an. X, ep. 184.

In eundem modum archiepiscopo Strigonien. et eius collegis, ne permittant „nobilem mulierem A. relictam quondam Stephani bani de Bosna“ ab aliquo molestari.

Cum dilectam . . Dat. ut supra.

Ex reg. origin. an. X. ep. 186. *Theiner*: Monum. Hung. tom. I, p. 147.

LV. 1236, 8 Augusti, Reate.

Gregorius PP. IX. „nobili viro Zibislao kenessio de Woscura, nato quondam Stepani bani de Bosna“ scribit, illum sub protectione apostolicae sedis susceptum esse.

Quos in medio . . Dat. Reate vi idus Augusti, an. x.

Ex reg. orig. an. X. ep. 183.

In eundem modum. „Dilecte filie A. relicte quondam S. bani de Bosna . . . etc.

Quos in medio . . Dat. ut supra.

Ex reg. orig. an. X. ep. 186. *Theiner*: Monum. Hung. tom. I, p. 147. *Farlati D.*: Illyric. sacr. tom. IV, p. 48.

LVI. 1237, 22 Decembris, Laterani.

Gregorius PP. IX. laudat Colomanum, qui strenue agit, „ut de Bosnae partibus deletis pravitatis haereticae maculis, ibidem fulgeat lumen catholicae puritatis“.

Dat. Laterani xi kal. Januarii an. xi.

Farlati D.: Illyr. sacr. tom. IV, p. 49.

LVII. 1238, 26 Aprilis, Laterani.

Gregorius PP. IX. (Theodorico) episcopo Cumanorum, ut „fratrem Ponsa“ ord. praedicatorum „dicte terre“ Bosnae provideat auctoritate apostolica „in episcopum et pastorem . . . administrationem ei committens“; praeterea ei iniungant, ut de terra Cholim (Cholm, Hlm) curam in spiritualibus habeat, quousque, quod opportunum est, disponetur.

Inspirationis divine . . Dat. Laterani vi kal. Mai, an. xii.

Ex reg. orig. an. XII. ep. 53. *Theiner*: Monum. Hung. tom. I, p. 162. *Farlati D.*: Illyr. sacr. tom. IV, p. 50.

LVIII. 1238, 22 Decembris, Laterani.

Gregorius PP. IX. regi Colomano Sclavoniae, ut haereticos in dioecesi Bosnensi extirpari curet.

De superni regis . . . Dat. Laterani xi kal. Januarii, an. xi.

Ex reg. orig. an. XII. ep. 353. *Theiner*: Monum. Hung. tom. I, p. 168.

LIX. 1238, 22 Decembris, Laterani.

Gregorius PP. IX. archiepiscopo Strigonien. et eius suffraganeis, ut episcopo Bosnensi „paupertate nimia pregravato“ aliquod subsidium praestent.

Ecclesiarum regimini . . . Dat. Laterani xi kal. Januarii an. xii.

Ex reg. orig. an. XII. ep. 354. *Theiner*: Monum. Hung. I, 168.

LX. 1238, 22 Decembris, Laterani.

Gregorius PP. IX. abbati Varadiensi, „ut bona, que pro redemptione votorum cruce signatorum Ungarie contra hereticos diocesis Bosnensis sunt habita etc. prefato assignet episcopo „Bosnensi“.

Gerentes in desideriis . . . Dat. Laterani xi kal. Januarii an. xii.

Ex reg. orig. an. XII. ep. 355. *Theiner*: Monum. Hung. tom. I, p. 169.

LXI. 1238, 22 Decembris, Laterani.

Gregorius PP. IX. abbati Varadiensi ord. s. Bened. ut pecuniam Julae bani apud fratres praedicatorum quinqueecclesienses depositam „pro fidei negotio in Bosne partibus expendendam“ episcopo Bosnensi assignari faciat.

Apud dilectos . . . Dat. Laterani xi kal. Januarii, an. xii.

Theiner: Monum. Hung. tom. I, p. 169.

LXII. 1238, 22 Decembris, Laterani.

Gregorius PP. IX. fratribus praedicatoribus Quinqueecclesiensibus, ut pecuniam, quam olim dux Bosnae apud eos „pro cathedrali ecclesia construenda in Bosne partibus“ deposuerat, episcopo Bosnensi assignent, eidemque in omnibus efficaciter assistant.

Indignum se gratia . . . Dat. Laterani xi kal. Januarii an. xii.

Ex reg. orig. an. XII. ep. 357. *Theiner*: Monum. Hung. tom. I, p. 169 et 173.

LXIII. 1238, 23 Decembris, Laterani.

Gregorius PP. IX. episcopo Bosnensi, ut heresim in sua dioecesi extirpari curet.

Sedi apostolicae . . . Dat. Laterani x kal. Januarii, an. xii.

Ex reg. orig. an. XII, fol. 352. *Theiner*: Monum. Hung. tom. I, p. 170.

LXIV. 1239, 6 Augusti, Laterani.

Gregorius PP. IX. priori provinciali ord. praedicatorum in Hungaria, ut „aliquos fratres ordinis sui, potentes in opere et sermone“, in Bosnam ad praedicandum verbum Dei mittat.

Cum sicut . . . Dat. Laterani viii, idus Augusti, an. xiii.

Ex reg. orig. an. XIII, ep. 90. *Theiner*: Monum. Hung. tom. I, pag. 170 et 172.

LXV. 1239, 7 Decembris, Laterani.

Gregorius PP. IX. „episcopo et capitulo s. Petri in Bosna . . possessiones et alia . . a Colomano rege . . collata“, apostolicā auctoritate confirmat.

Justis petentium . . . Datum Laterani vii idus Decembris an. xiii.

Ex reg. orig. an. XIII. ep. 174. *Theiner*: Monum. Hung. tom. I, p. 172.

LXVI. 1240, Indic. XIII. 22 Martii, Ragusii.

Matthaeus Ninoslav, Bosnae magnus banus, una cum primoribus Bosnae, concedit comiti Nicolao Tonistae et Ragusinis facultatem libere mercaturam faciendi in terris suis, promittitque se cum Ragusio aeternam pacem habiturum. Primores Bosnae: vojvoda Juriš, tepčija Radona una cum fratre Symeone, peharnik (pincerna) Mirohna, Zabav, Prodasa, Prijesda Sfinar, Slavko Poličić, Gradislav Turbić. Jurat Borislav Bojsilić.

Dr. *Fr. Miklošić*: Monum. serbica, p. 28.

LXVII. 1244, 17 Januarii, Laterani.

Innocentius PP. IV. „episcopo quondam Bosnensi“, magistro generali ordinis praedicatorum, ut deinceps magister et successores, „postquam electi secundum constitutiones fuerint, eo ipso . . . curam animarum fratrum ipsius ordinis plene habeant et libere gerant“.

Inter alia . . Dat. Laterani xvi kal. Februarii, an. i.

Ex reg. orig. an. I. ep. 385. *Theiner*: Monum. Hung. tom. I, p. 189.

LXVIII. 1244, 19 Julii.

In instrumento pacis initae inter Spalatenses et Tragurienses asseritur: Id quoque silentio praeterire nolumus, quod inviolabilis concordia similiter conclusa sit inter Stepconem, Nelipcium, Danielelem, Christophorum, Craynicum, qui in fato bello Traguriensium, prouti et inter illos, qui Spalatensium partes secuti sunt, exceptis Ninoslavo bano, Andrea comite de Chulm, Brativoy, Vulxa, Polizianis et aliis, qui sunt regi rebelles.

Lucius: Memorie de Traù, p. 55.

LXIX. 1244, 20 Julii.

Bela IV. rex episcopo et ecclesiae Bosnensi confirmat donationem fratris sui Colomani, ducis Slavoniae, terras nimirum a fluvio Savae, ubi oritur fluvius Boyg, per loca Zuibuic, Ginloatech, Elenoagreda usque ad fossata Boaraida ad fines terrae Tolys cum fratribus et cognatis Borich bani terrae Tumicha, a parte septentrionali terra Nhenna comitis Martini et Jacobi cum filiis, item ad aquam Bresnicha usque ad aquam Caznicha et Blezna, ad partem dextram predium Dyacou, tangit terram de Gora et venit ad fluvium Ilseua; dein aliae metae: terra Thomae fratris Philippi praepositi, terra Mohor, terra Sebe, terra Lubus, terra Nogfolu Cruciferorum, terra Kaymoz, predium Urvati, aqua Byg, fluvius Cladanch, via Uburbot, terra Cerua, salix vrbicha; tum possessiones in Vozora, datas ecclesiae a Nynoslavo bano, quarum metae sunt: fluvius Tolycha et Sava, fons Modricha, ubi cadit in Boznam; tandem posses-

siones, quas Ninoslaus cum baronibus suis recognovit esse ecclesiae Boznensis; scilicet: in supa Vrhbozna Burdo, ubi ipsa ecclesia cathedralis s. Petri est fundata, Bulino, Knespole, Vrudchy, ubi est ecclesia s. Stephani protomartyris; in supa Neretua Bulino; in supa Lepenicha Rocil, ubi est ecclesia s. Michaelis; in supa Vidgona Lubinchi apud ecclesiam b. virginis; in supa Mel apud ecclesiam Cosmae et Damiani; in supa Losoua apud tres ecclesias; in supa Vozcopla apud ecclesiam b. Joannis; in supa Bored Beloapola; in comitatu Berez Pracha byscupnia; praeterea decimas in Vozora, in Sou, in Olfeld (partes inferiores) et aliis supis; populos in his possessionibus eximit a iurisdictione keneziorum vel boanorum et episcopo capituloque subiicit; donat decimam super mercaturas et collectam, que ban elyssi vocantur, et omnes alias collectas...

Theiner: Monumenta Slavorum merid. I, 297—8. V. LXV.

LXX. 1246, 20 Julii, Lugduni.

Innocentius PP. IV. abbati s. Martini montis Pannoniae et collegis, ut inquirant, an expediat ecclesiam Bosnensem Colocensi subicere, ut ipse dein, quod e re visum fuerit, disponat.

Ex parte venerabilis... Dat. Lugduni xiii kal. Augusti, an. iv.

Ex reg. orig. an. IV, ep. 39. *Theiner*: Monum. Hung. tom. I, p. 201.

LXXI. 1246. 3 Augusti, Lugduni.

Innocentius PP. IV. archiepiscopo Colocensi permittit, ut possessiones haereticorum, „quas a fidelibus occupari contigerit“, possit eisdem fidelibus et eorum haeredibus concedere.

Ut negotium... Dat. Lugduni iii nonas Augusti, an. iv.

Ex reg. orig. an. IV, ep. 556. *Theiner*: Monum. Hung. tom. I, p. 202.

LXXII. 1246, 3 Augusti, Lugduni.

Innocentius PP. IV. archiepiscopo Colocensi contra „hereticos de terra Bosnensi“ pugnaturum signum „crucis“ mittit.

Amor caelestis... Dat. Lugduni iii nonas Augusti, an. iv.

Ex reg. orig. an. IV, ep. 55. *Katona*: Histor. metrop. Colocen. eccles. I, p. 290.
Theiner: Monum. Hung. tom. I, p. 202.

LXXIII. 1247, 30 Januarii, Lugduni.

Innocentius PP. IV. regi Hungariae, ut negotium extirpationis hereticorum in Bosna prosequatur, probe sciens „quod super facto terre Bosnensis nihil penitus statuetur, nisi de suo (regis) consilio et assensu.“

Debent terre... Dat. Lugduni iii kal. Februarii, an. iv.

Ex reg. orig. an. IV, ep. 953. *Theiner*: Monum. Hung. tom. I, p. 202.

LXXIV. 1247, 26 Augusti, Lugduni.

Innocentius PP. IV. episcopo Jauriensi scribit: „Quum tam ecclesia uam dioecesis Bosnensis... totaliter lapsa sit... in perfidiam hereticae pravitatis, (et) licet archiepiscopus (Colocensis)... non sine magna effusione sanguinis, strage hominum... magnam partem illius terrae abductis

inde haereticorum multis millibus expugnari, quia tamen ecclesiae munitiones et castra non fuerunt ibidem ita firmata, quod possent ab aggressoribus et obsidione defendi, terra illa in puritate fidei non potuit retineri... Quocirca mandat, ut praemisso examine, si rem ita esse inveni-
nerit, „Bosnensem ecclesiam“, prout Colocen. et Bosnen. episcopi proponunt, „cum omnibus suis iuribus... ecclesiae Colocensi“ subiiciat.

Dat. Lugduni vii kal. Sept. an. v.

Katona: Histor. metrop. Colocen. eccles. I, p. 291. *Farlati*: Illyr. sacr. VI, 98.

LXXV. 1248, 27 Martii, Lugduni.

Innocentius PP. IV. episcopo Signensi et ministro fratrum minorum Spalatensi committit, ut „de vita, fama et conversatione nobilis viri Ninoslai, bani de Bossene“ accuratam relationem sibi mittant.

Presentium vobis.. Dat. Lugduni vi kal. Aprilis an. v.

Ex reg. orig. an. V, ep. 700. *Theiner*: Monum. Hung. tom. I, p. 205.

LXXVI. 1248, 27 Martii, Lugduni.

Innocentius PP. IV. archiepiscopo Colocensi, ne adversus Ninoslaum banum Bosnae, cum is „tanquam catholicus vivat“, interim procedat.

Cum sicut intelleximus... Dat. Lugduni vi kal. Aprilis, an. v.

Ex reg. orig. an. V, ep. 699. *Theiner*: Monum. Hung. tom. I, p. 206.

LXXVII. Anno 1248.

Bela IV rex extollit comitis Butconis, filii Juliani, fidelitatis obsequia non solum in partibus maritimis sibi exhibita, verum etiam et maxime in observatione castri Clych; item cum Nynozlaus banus bosnensis, et omnes cives de Spalato, a debita regi fidelitate exorbitantes, in obsidione castrorum Clych et Tragurii ausu temerario insurrexissent.

Autographum in bibliotheca academiae scientiarum Zagrabiae.

LXXVIII. 1249, Indict. VII, Martio mense.

Matthaeus Stephanus, dei gratia Bosnae magnus banus, iurat se pacem cum Ragusinis servaturum esse. Cum bano iurant primores: comes Ugrin, comes Radona, kaznac Grdomil et Simeon, voevoda Purča, pincernarius Grubeša, kaznac Bielhan, Jež Občenovičenović, Domaslav Gunetić, Hranislav Svračić, Radoe Drugović, Berislav Banić, Kakmuža Odramčić, Vlkča Vlkasović.

Dr. *Fr. Miklošić*: Monum. serbica, p. 32.

LXXIX. 1249.

Andreas, chlmensis magnus comes, cum filiis, župano Bogdano et župano Radoslavo et suis ducibus iuramento promittit, se pacem perpetuo servaturum cum Ragusinis. Jurant: Hrelko Rastimirić, Dobrovit Radovčić, Hrela Stepković, Odumysl et Striezimir Adamović, Čepna Osilić, Hranislav Prvoslavić, Bigren Mrčić, Dobromysl Pobratović, Desen Berivoević, Radovan Privydružić, Hrela Desavčić, Priben Zlošević, Toma Čupetić, Galac Vlksanić, Hrela Hranidružić, Predislav Vlkmirić, Vojmir Vlkčić,

Bogdan Dobromirić, Hrvatin Turbić, Prvoslav Prodančić, Bratoslav Vlko-
vić, Berko Radovanić.

Dr. *Fr. Miklošić*: Monum. serbica, p. 34.

LXXX. 1254, 22 Maii.

Radoslav, chlmensis županus, Andreae comitis chlmensis filius, una
cum suis primoribus, iurat iudicibus et communi Ragusii, se cum iis
pacem habiturum, regem vero Serbiae Uroš bello adgressurum. Primores:
Bubana Migača, Mikulica Pečenežić, Andrej Črejević, Petrona Bundić,
Petar Batalj, Mihoil Peženić, Vlkas Mučnić, Dmtar Menčetić, Gojslav
Krusić, Dobroslav Ranonić, Tudr Budačić. Nomine Ragusiensium Mar-
tolo banus Vrsaiković.

Dr. *Fr. Miklošić*: Monum. serbica, p. 42, 44.

LXXXI. 1264, 15 Iulii.

Urbanus PP. IV. „Agne, viduae post Radislaum ducem Galitiae, du-
cissae Galitiae, de Bosna et de Mazo, ac Michaeli et Belae, natis eius,
confirmat donationem ipsius patris regis Belae IV.

Theiner: Monum. Hung. I, 273, 276.

LXXXII. 1264, 19 Iulii, Lugduni.

Urbanus PP. IV, iubet inquiri ab abbate Montis Pannoniae, an
expediat ecclesiam Bosnensem a iurisdictione archiepiscopi Ragusini exi-
mere et Colocensi subiicere, prout episcopus Bosnensis proponit, et semel
iam Jacobus Praenestinus episcopus, s. sedis legatus, ita fieri praeceperat
atque rex Hungariae actu hoc executioni mandari desiderat.

Ex parte . . Dat. Lugduni xiv kal. Augusti, an. iv.

Katona: Histor. critic. r. Hungar. tom. VI, p. 430 et Histor. metropol. Colocen.
eccles. I, p. 315.

LXXXIII. 1271, 3 Maii, Posonii.

Stephanus V. rex Hungariae instrumento pacis, quam cum Ottocaro
Bohemiae rege inierat, „Belam ducem de Machow et de Bozna“ inserit.

Dat. in castris apud Pozonium 1271, v nonas Iulii.

Joan. Hyacinthi Sbaraleae: bullarium Franciscan. (Romae 1765.) tom. III, p. 175.
Theiner: Monum. Hung. I, 303.

LXXXIV. 1272, 3 Decembris.

Ladislaus III. rex confirmat donationes avi sui Belae IV. datas mo-
nasterio s. Michaelis A. de insula . . . Mathaeo bano tocius Sclavoniae . .
Henrico bano de Wozora et de So . . .

Féjer: Cod. dipl. Hung. V, 2 p. 56—57.

LXXXV. 1273, 2 Ianuarii.

Ladislaus IV. rex Jan, filio Nicolai de Scepus, confirmat privilegiales
patris sui Stephani de a. 1271. Mathaeo bano tocius Sclavoniae, Henrico
bano de Vozora et de Sou, Stephano bano de Bozna.

Féjer: Cod. dipl. Hung. V, 2, p. 70—2. Stephani bani mentio fit etiam in instru-
mento eiusdem regis Ladislavi de 3 kal. Aprilis 1273. Op. cit. p. 87.

LXXXVI. 1273, 6 Julii.

Ladislaus IV. rex donat villam s. Michaelis in confinio castri ferrei Chepano, filio Kazmeris de genere Jaak . . . Herrico bano tocius Sclavoniae, Egidio bano de Machou et de Bozna.

Wenzel: Monum. Hung. hist. XXII, 73—6. Egidius fuit banus de Machva et Bozna iam 4 Maii e a. teste instrumento eiusdem regis Ladislai ap. *Fejér*: Cod. dipl. Hung. V, 2, p. 87, 89.

LXXXVII. 1275, 14 Maii, Bellicadri.

Gregorius PP. X. capitulo ecclesiae Juvenaciensis, qui Salvium Tribuniensem (Trebinje) episcopum concorditer postulaverant, intimat, se hanc postulationem non duxisse admittendam, eisque concedit facultatem personam idoneam eligendi in episcopum.

Farlati: Illyr. sacr. VI, 291.

LXXXVIII. 1279.

Ladislaus IV. rex quosdam villanos de Hudus facit nobiles . . . Thimoteo zagrab. episcopo, Nicolao, filio Stephani, bano tocius Sclavoniae, Ugrino magistro tavernicorum bano et domino de Macho et de Bozna . . . Stephano, filio Stephani bani, iudice curiae.

Fejér: Cod. diplom. Hung. V, 2, p. 504—7.

LXXXIX. 1280, 19 Augusti.

Elisabeth mater Ladislai regis Hungariae, „ducissa de Machou et de Bosna“, ad conservandam „fidem catholicam in ducatibus de Machau et de Bosna et in comitatibus de Posaga et de Valcou . . . solemniter se obstringit.

Datum . . . m^o cclxxx. xiiii. kal. Septembris, indict. octava.

Odoric. Raynaldi: Annal. ecclesiast. tom. III, p. 510.

XC. 1280.

Ladislaus rex Hungariae severum edictum contra haereticos promulgat et presertim contra eos, qui „de ducatu . . . ac diocesi Bosnensi et quibusdam adiacentibus terris . . .“ sunt.

Datum . . . anno domini m^o cclxxx. indict. viii. regni autem . . . an. viii.

Odoric. Raynaldi: Annal. ecclesiast. tom. III, p. 510.

XCI. 1282, 18 Junii, apud urbem veterem.

Martinus PP. IV. archiepiscopum Colocenses et episcopos Sirmiensem et Bosnensem destinat ad consecrandum Thomam episcopum Varadiensem.

Katona: Histor. critic. tom. VI, p. 871 et Histor. metrop. Coloc. I, p. 328.
Theiner: Monum. Hung. I, 350.

XCII. 1284, 13 Junii, apud urbem veterem.

Martinus PP. IV. Bonaventurae archiepiscopo Ragusino mandat, ut Tribuniensi et Stagnensi ecclesiis, quae tanto tempore pastoribus iam vacaverunt, quod earum provisio sit ad sedem apostolicam secundum generalis statuta comitii legitime devoluta, personas singulas idoneas praeficiat in episcopos, eisque munus consecrationis impendat.

Farlati: Illyr. sacr. VI, 293. *Theiner*: Vet. monum. Slavor. merid. I, 100.

XCIII. 1286, 11 Martii, Romae.

Honorius PP. IV. Bonaventurae archiepiscopo Ragusino mandat, ut iuxta litteras Martini IV, qui antequam litterae ipsi praesentatae fuerant, obiit, ecclesiis Tribuniensi et Stagnensi de episcopis provideat.

Farlati: Illyr. sacr. VI, 293. *Theiner*: Monum. Slav. merid. I, 103.

XCIV. 1290, 10 kal. Augusti.

Nicolaus IV. PP. legatum suum Benvenutum episcopum Eugubinum commendat Stephano et Prizde banis Bosne.

Theiner: Monum. Hung. I, 365.

XCV. 1291, 23 Martii, in urbe veteri.

Nicolaus PP. IV. respondet Stephano regi Serbiae, „cum in partibus Bosnae“ eidem subiectis „sint quamplurimi haeretica pravitate infecti“, se praecepturum, ut duo Franciscani „litterali scientia praediti et regionis illius idiomatis non ignari“ ex Dalmatia illuc quamprimum inquisitores mittantur.

Quoniam inter cetera... Dat. apud Urbem Veterem x. kal. Aprilis an. iv.

Reg. vatic. ep. 23. *Wadding*: Annal. minor. tom. V, p. 260.

XCVI. 1291, 23 Martii, in urbe veteri.

Nicolaus PP. IV. ministro ordinis minorum Provinciae Slavoniae iungit, ut duos fratres sui ordinis „literarum scientia preditos et regionis et ydiomatis“ peritos in Bosnam mittat inquisitores contra haereticos.

Pre cunctis... Dat. apud Urbem Veterem x kal. Aprilis, an. iv.

Ex reg. orig. an. IV de curia, ep. 24. *Theiner*: Monum. Hung. tom. I, p. 378. In litteris regis Andreae III editis 10 Julii 1291 magistro Duroslao commemoratur Thomas bosnensis episcopus. *Fejér*: Cod. dipl. VI, 1, p. 116—118. Praefuit ecclesiae bosnensi adhuc a. 1298 et 1299. *Fejér*: VI, 2, p. 228—230.

XCVII. 1292, 12 Septembris, in urbe veteri.

Nicolaus PP. IV. mittit episcopum Eugubinum tanquam s. sedis legatum in regnum Hungariae nec non Dalmatiae, Austriae, Styriae, Carinthiae, Cumaniae et „Bosne“.

Pridem cum... Dat. apud Urbem Veterem ii idus Septembris an. iii.

Reg. vatic. 45 f. 173. Communicavit Dr. *Jelić*.

XCVIII. 1298, 29 Aprilis, Romae.

Bonifacius PP. VIII. mandat, ut minister provincialis fratrum minorum Slavoniae duos fratres sui ordinis inquisitores mittat ad partes „Servie, Rassie, Dalmatie, Crovatie, Bosne atque Istrie, provincie Sclavonie“.

Licet ex omnibus... Dat. Rome apud s. Petrum iii kal. Maii, an. iv.

Ex reg. orig. an. IV, ep. 143. *Theiner*: Monum. Hung. tom. I, p. 381. *Fabianich*: Storia dei Frati Minori... in Dalmazia e Bossina, part. I. vol. I, p. 426 ex originali.

XCIX. 1299, 7 Aprilis, Scardonae.

„Paulus banus Croatiae, Dalmatie et dominus Bosne“ manifestum facit, quod una cum consorte sua Ursa banissa aedificaverit in honorem s. Joannis B. ecclesiam penes monasterium s. Elisabeth ex adverso civitatis Scardonae.

Ljubić: Listine I, 190.

C. 1299, 14 Junii.

Carolus II. rex Neapolis „Hrivatino, filiis et fratribus eius“ confirmat „partes inferiores terrae Boszinensis, quas ipsi tenent et possident“, ob servitia, „quae Hrivatinus comes, nec non filii et fratres eius, consanguinei et cognati virorum nobilium Pauli bani Croatorum nec non Georgii et Mladini fratrum, comitum civitatum Dalmatiae . . in prosecutione cause de regno Hungariae praestiterunt hactenus, praestant ad praesens et praestare poterunt in futurum“.

In archivo neapolitano. Rad XVIII, 222.

CI. 1302, 4 Junii, in Hocucha.

„Mladinus (Šubić) banus Boznensis . . . concedit . . . quod omnes mercatores Spalatenses per universum dominium (suum) Chroatiae et Boznae, emere, vendere, comparare, mercimonia apportare et auferre libere valeant et possint.“

Datum in Hocucha in crastino Pentecostes sub anno domini 1302.

Lucius: De regno Dalm. et Croatiae. Hist. libr. IV. cap. XIII. *Kukuljević*: Jura regni Croatiae et Slavoniae I, 490.

CII. 1303, 30 Maii, Anagniae.

Bonifacius PP. VIII. quum resciret „in banatu Boznensi et aliis diversis partibus Colocensis provinciae circa maritimas . . .“ haeresim pullulare, iubet Stephanum archiepiscopum Colocensem „iuxta canonicas sanctiones contra haereticos et patarenos, credentes et receptores eorum“ adhibito etiam brachio saeculari procedere.

Ad extirpandam . . . Dat. Anagniae III kal. Junii, an. IX.

Katona: Histor. critic. r. Hung. tom. VIII, p. 55; Histor. metropol. Colocen. eccles. I, p. 335. *Theiner*: Monum. Hung. I, 395.

CIII. 1303, 6 Augusti.

„Capitulum Boznensis ecclesie“ significat, litteras Bonifacii PP. VIII, quibus Carolo, Mariae Siciliae et Hungariae regine nepoti, ius successionis in regno Hungariae definitur, solemniter publicatas fuisse. Subscripserunt: „Nicolaus Boznen. episcopus“, Johannes praepositus, Michael custos, et Gregorius cantor.

Nos capitulum Boznensis . . . Dat. MCCIII indictione I, VI die Augusti.

Instrum. miscell. an. 1303, N. 10. *Theiner*: Monum. Hung. tom. I, p. 403.

CIV. 1304, 24 Augusti, Posonii.

„Nicolaus Bosnensis“ episcopus cum nonnullis aliis praelatis et proceribus foederi cum Austriae duce pro stabiliendis Caroli Roberti partibus inito subscribit.

Actum Posonii in festo b. Bartholomaei apostoli a. d. mccciv.

Katona: Histor. critic. r. Hung. tom. VIII, p. 77; Histor. metropol. Colocen. eccles. I, p. 340.

CV. 1307, 4 Januarii, Scardonae.

„Paulus banus Crovatorum et dominus Bosne“ civitati Arbensi possessionem castri „Jablanaz“ cum omnibus terris, possessionibus, pascuis etc. prout in eorum privilegiis continetur, confirmat.

Datum Scardone die 4 instante ianuario anno domini 1307.

Lučić: De regno Dalmat. et Croatiae, libr. IV, cap. XIII, p. 326. *Kukuljević*: Jura regni Croatiae et Slavoniae, part. I, p. 491. *Ljubić*: Listine knj. V, p. 225.

CVI. 1307, 31 Julii, Pictaviis.

Clemens PP. V. episcopis „Bozensi“ et „Chenadiensi“ mandat, ut Vincentio electo Colocensi, ut moris est, pallium tradant.

Cum palleum . . Dat. Pictaviis ii kal. Augusti, an. ii.

Ex reg. orig. an. II. ep. 416. *Theiner*: Monum. Hung. tom. I, p. 415.

CVII. 1308, 24 Junii, Budae.

Episcopi in concilio coadunati, inter quos Petrus spalatensis, fr. Gregorius bosnensis, supplicant papam Clementem V pro recuperatione castri Medve, quod „per Philippum quondam zagrabiensem episcopum de rebus ecclesiae et pro ecclesia constructum“, ad illam de iure pertinet.

Krčelić: Historia eccles. zagrab. p. 70. *Farlati*: Illyr. sacr. V, 396. *Kukuljević*: Arkiv III, 82.

CVIII. 1308, 5 Augusti, in territorio Nonae.

„Paulus banus Croatorum et dominus Bosne, una cum comite civitatum Dalmatie“ civibus Tragurii „totum excessum sive offensiones per eos“ sibi et suis factas, item et „debita“ omnia condonat.

Dat. in territorio civitatis Nona prope ecclesiam s. Christofori die 5 mensis Augusti, a. d. 1308.

Lučić: Memorie . . di Traù (Ed. Venet. 1673) p. 146. In actis a. 1311 „Paulus banus Chroatorum et dominus Bosne“. *Ljubić*: Listine I, 139. Eodem anno idem Paulus scribit, se misisse „meum primogenitum, banum Maladinum banum Bosnensium“. Ibid.

CIX. 1314, 23 Januarii, Montiliis.

Clemens PP. V. „fratri Gregorio ord. Heremitar. s. Augustini olim iscopo Bosnensi seu de Diaco“ dat licentiam ab episcopatu recedendi.

Nuper dilectus . . Dat. Montiliis Carpentoralensis dioces. x. kal. Febr. IX.

Ex reg. orig. an. IX. ep. 121. *Theiner*: Monum. Hung. tom. I, p. 445.

CX. 1314, 24 Februarii, Spalati.

„Maladinus secundus Croatorum et tocius Bosne banus“ Saracenum, filium Eliae de Sibenico, nominat suum procuratorem apud ducem Venetiarum, tribuens ei plenam potestatem quaedam negotia pertractandi, pacta ineundi, confirmandi etc.

Dat. Spalati die v. Februarii anno mcccxiv. indictione xii. banatus nostri Croatiae anno ii.

S. Ljubić: Listine I, p. 274.

CXI. 1315.

Cives Tragurienses, „cum nobilis et potentissimus vir dominus Mladinus banus Croatorum et Bosne pararet se cum exercitu tam per mare quam per terram ad veniendum contra civitatem Traguriensem ad impugnandum etc. etc.“ decernunt „conventum fratrum minorum cum ecclesia etc. prope civitatem predictam ante portas et pontem ipsius civitatis“ destruendum esse.

Anno . . . 1315, ind. 13 . . .

Lučić: Memor. di Traù, p. 153.

CXII. 1317, 3 Julii, Avenione.

Joannes PP. XXII. Petrum ecclesiae „Bosnensi et de Diaco“ episcopum praeficit, quae ecclesia, postquam „Guczardo“ resignavisset, aliquamdiu „Benedicto Vaciensi episcopo“ commissa erat.

Suscepti sollicitudo . . Dat. Avinione v nonas Julii, an. i.

Ex reg. orig. an. I. ep. 3542. Theiner: Monum. Hung. tom. I, p. 458.

CXIII. 1319, 18 Julii, Avenione.

Joannes PP. XXII „Maladino Chroatorum et Bosne comiti, alias dicto bano“, ut contra hereticos „terre Bosnensis“ insurgat, ubi ob rectorum negligentiam eo malum invaluit, „quod ibi desolentur ecclesie, clericalis ordo sit extirpatus radicitus, et Christi sacra irrisione pestifera conculcentur, non ibi crucis reverentia . . non vivifici sacramenti communio, ipsiusque baptizmi . . nomen in plerisque partibus ignoretur a gentibus . .“

Multa nec immerito . . Dat. Avinione xv. kal. Augusti, an. iii.

Ex reg. orig. an. III. com. ep. 1248. Rainaldi: Annal. ecclesiast. tom. XV, § 14. Theiner: Monum. Hung. tom. I, p. 464.

CXIV. 1319, 18 Julii, Avenione.

Joannes PP. XXII. cum Stephano, Stephani bani Bosnensis filio, dispensat, ut cum filia „Menhardi comitis de Orthenborch“, licet sibi „in quarto gradu consanguinitatis coniuncta“ sit, matrimonium inire possit.

Apostolicae sedis . . Dat. Avinione xv. kal. Augusti an. iii.

Reg. an. III, com. ep. 703, fol. 224. Theiner: Monum. Slavor. meridional. tom. I, p. 135.

CXV. 1320, 7 Januarii.

Mladinus „Croatorum et Bosine“ banus mediante „discreto viro magistro Gulielmo de Vergnana, medico fideli“ suo, ad amicitiam cum Veneto senatu denuo iungendam agit.

Scriptum . . per Michaelē nostrum prothonotarium sub anno domini mcccxx. die vii. Januarii.

S. Ljubić: Listine v. I, p. 305.

CXVI. 1321, 25 Novembris, Scardonaē.

„Malladinus secundus Croatorum et Bosne banus“ testatur, Stephanum Manulesso, rectorem civitatis Tragurii, nihil secum unquam talia tractasse, quae „in damnum et lesionem dicti communis seu civium eiusdem posset redundare“.

Dat. Scardone die xxv. Novembris (1321).

S. Ljubić: Listine v. I, p. 328.

CXVII. 1322, Januario mense.

Nonnulli proceres et cives civitatum Traguriensis et Sibenicensis, inita inter se societate contra banum Mladinum, „promoverunt exercitum magnum . . auxilio filiorum Babonig et baronum de Bosna, quorum auxilio venerunt cum exercitu persequentes Mladenum usque ad Bliscam . .“

Lučić: Memor. di Traù, p. 163.

CXVIII. 1323, 24 Novembris.

Carolus rex Hungariae, Dalmatiae, Croatiae, Ramae sententiam Joannis bani Croatiae de novis tributis zagrabiensi capitulo adiudicatis confirmat. V. P. Petro spalatensi archiepiscopo . . fr. Petro boznensi.

Tkalčić: Monum. histor. civ. zagrab. I, 107. Idem Petrus commemoratur in aliis actis a. 1324 et 1326 (ib. p. 109, 116).

CXIX. 1324, 9 Julii, Tragurii.

Nicolaus Venerio comes et commune Tragurii Duinum Stephani capitaneum cum exercitu 200 hominum mittunt in auxilium Georgio voevodae et Nelepitio voevodae et filiis Curiacii „contra comitem Steposium de Bosna et fratrem Steposii et gentem suam . .“

Lucius: Memorie di Traù, p. 177.

CXX. 1325, 5 Junii, Avenione.

Joannes PP. XII. „quia magna haereticorum caterva de multis et variis partibus congregata ad principatum Bosnensem . . . confluit“, Carolum Hungariae regem monet, ut fratrem Fabianum fidei censorem sua auctoritate fulciret.

Frequenter, fili charissime . . Dat. Avinione nonis Junii an. ix.

Odoric. Raynaldi: Annal. ecclesiast. tom. V, p. 313.

CXXI. 1325, 5 Junii, Avenione.

Joannes PP. XXII. „nobili viro principi Bosnensi“ scribit, ut fr. Fano ordinis minorum inquisitori contra haereticos acturo favorem et subsidium praebeat.

Repetita frequenter . . . Dat. Avenione nonis Junii an. ix (= 1325).

Reg. vatic. an. IX. tom. I. ep. 5. In eundem modum scriptum et „nobili mulieri sabethae principissae Bosnensi“. Ibid. ep. 7. *Wadding: Annal. minor. tom. VII. 38 et seq. Farlati D.: Illyric. sacr. tom. IV, p. 57.*

CXXII. 1326, 12 Junii, Tragurii.

Nicolaus Venerio comes et commune Tragurii „magnifico et potenti domino Stephano libero principi et domino Boznae, Ussorae et Sale et plurimorum aliorum locorum atque terrae Chelmi comiti“ commendant suum civem „de Stepcho filium Mirosravi“, quem quidam Bosnensis „de Rachitema“ derobavit prope flumen Cetinae de valore libr. 2000.

Lucius: Memorie di Traù, p. 188.

CXXIII. 1327, 1 Julii, Avenione.

Joannes PP. XXII. „officium inquisitionis . . . in partibus Serviae, Rasie, Dalmatie, Crovatie, Bosne atque Istrie“, a Bonifacio VIII. et Nicolao IV. fratribus minoribus commissum fuisse declarat; ideoque fratribus praedicatoribus illius exercitium in dictis partibus interdicat.

Querelam etc. Dat. Avenione kal. Julii, an. xi.

Ex reg. orig. an. XI, de cur. ep. 31. *Theiner*: Monum. Hung. tom. I, p. 515. *Farlati D.*: Illyr. sacr. tom. IV, p. 58.

CXXIV. 1327, 1 Julii, Avenione.

Joannes PP. XXII. Carolo regi Hungariae, ut fratri Fabiano et fratribus eiusdem, inquisitoribus, omnem favorem exhibeat.

In illis . . Dat. Avenione kal. Julii, an. xi.

Ex reg. orig. an. XI. de Cur. ep. 32. In eundem sensum et Colocensi archiepiscopo. *Theiner*: Monum. Hung. tom. I, p. 515.

CXXV. 1327, 12 Augusti, Avenione.

Joannes PP. XXII. Carolo regi, qui fratrem Fabianum et socios inquisitores in Bosna benigne receperat, gratias agit.

Dudum fili . . Dat. Avenione ii. idus Augusti, an. xi.

Ex reg. orig. an. XI. de Cur. ep. 34. *Theiner*: Monum. Hung. tom. I, p. 517.

CXXVI. 1330, 16 Martii, Avenione.

Joannes PP. XXII. iubet fratres minores in Dalmatia, Slavonia et Bosna ostendere omnia privilegia in negotio inquisitionis Bosnensis ipsis concessa.

Ad audientiam . . . Dat. Avenione xvii. kal. Aprilis an. xiv.

Ex reg. orig. an. XIV, part. 2, com. ep. 80. *Theiner*: Monum. Hung. tom. I, p. 526. *Larlati D.*: Illyric. sacr. tom. IV, p. 58.

CXXVII. 1331, 6 Januarii, Avenione.

Joannes PP. XXII. provisionem ecclesiae bosnensis hac vice sibi reservat.

Inter sollicitudinis . . . Datum Avenione viii idus Januarii, an. xv.

Ex reg. orig. an. XV. par. 2 com. ep. 467. *Theiner*: Monum. Hung. tom. I, p. 533.

CXXVIII. 1332, 23 Octobris, Ragusii.

Stephanus, Bosnae banus, init cum Ragusinis pactum spectans litem inter Bosnenses et Ragusinos. Testes: iupanus Brekša, magnus

vojvoda Vladislav Galešić, Vukosav Tepčić, Radoslav Hlapenović, Stepko Radosalić, Miloš Vukašić, Stefan Družčić, Budislav Gojsalić, Vladislav Vuokasić, Mioten Draživojević, Prebisav Milobratić, iupanus Ivahan Prbilović, Vlatko Dobrovojević, čeonik hlap Ivan Budisalić, Divoš Tiehoradović, Gojsav Vojsilović, Branoš Čeprnić, knez Pavao Hrvatinić, Stanac Vojsalić. Scripsit diaconus bani Preboje.

Miklošić: Monum. serb. p. 101—3.

CXXIX. 1333, Indict. I. 15 Martii, Srebrnik.

Stephanus, banus Bosnae, Usorae et Soli, dominus terrae Chlmensis, Ragusio cedit Rat, Ston, Prevlaka et insulas circa Rat iacentes. Testes: Vitan Tihoradić, Radosav Hlapović, Miloš Vlukašić, Hrvatin Stefanić, Stefan Družčić, Tvrtko Ivahnić. Pristaldi: Divoš Tihoranić, Vćitko Hlapović, Mihajlo Menčetić Ragusaeus.

Dr. *Fr. Miklošić*: Monum. serbica, p. 105.

CXXX. 1336, 8 Januarii, Avenione.

Benedictus PP. XII. Carolo regi Hungariae scribens deplorat tristem ecclesiae Bosnensis statum, quia post „mortem bone memorie Petri episcopi Bosnensis . . . in possessionem episcopatus Bosnensis quendam laicum pro suo libito“ intrusit, per quem „canonici de capitulo illius . . . multas iacturas pertulerunt, quod iam de numero dictorum capitulorum vix quatuor pro celebrandis in ea divinis officiis remanserunt, victus penuriam ferentes . . .“; obsecrat proin eundem regem, ut Laurentio Lorandi, canonico dicti capituli, in episcopum canonice electo, impedimenta apposita removeat.

Gravis admodum . . . Dat. Avinione vi idus Januarii, an. ii.

Ex reg. orig. an. II, par. 2, com. ep. 445. *Theiner*: Monum. Hung. tom. I, p. 608.

CXXXI. 1336, 9 Decembris, Avenione.

Benedictus PP. XII. Laurentium Lorandi ecclesiae Bosnensi praeficit in episcopum et pastorem.

Militanti ecclesiae . . . Dat. Avinione v. idus Decembris, an. ii.

In eundem modum capitulo ecclesiae Bosnensis, clero et populo civitatis et diocesis Bosnensis; item et Stephano bano, principi Boznensi, archiepiscopo Colocensi et Carolo regi Ungariae idem episcopus commendatur.

Ex reg. orig. an. II, p. I, com. ep. 585. *Theiner*: Monum. Hung. tom. I, p. 609.

CXXXII. 1336, 15 Decembris, Avenione.

Benedictus PP. XII. „Barnabe Mixe“ canonico Bosnensi confert canonatum et prebendam, quae Laurentius tempore suae promotionis obiebat.

Dat. Avinione xviii kal. Januarii, an. ii.

Ex reg. orig. an. II, par. II, com. ep. 29. *Theiner*: Monum. Hung. tom. I, p. 611.

CXXXIII. 1337, 22 Maii, Avenione.

Benedictus PP. XII. „Budislavo, Gregorio et Paulo comitibus“ Corbaviae, ut haereticae pravitatis inquisitoribus contra „Stipotium banum Bosne“, haeticorum protectorem, assistant.

Infesta nimis . . . Dat. Avinione xi. kal. Junii, an. iii.

Ex reg. orig. an. III, secr. ep. 123.

In eundem modum „Duymo et Bartholomaeo fratribus Segnie; Male-dino, Paulo et Georgio fratribus comitibus Clisie; Paulo comiti Esteruice (Osteruice), Constantino comiti Cluci et Neliptio comiti Tiniensi“. Dat. ut supra.

Ex reg. orig. an. III, secret. ep. 124. *Theiner*: Monum. Hung. tom. I, p. 616.

CXXXIV. 1340, 28 Februarii, Avenione.

Benedictus PP. XII. fratri Gerardo ministro generali ord. s. Francisci, in Hungaria adhuc commoranti, ut litteras in negotio extirpandae haeresis bosnensis fr. Petro, procuratori generali minorum consignatas, bano Bosnae et regi Hungariae tradat.

Recepimus . . . Dat. Avinione ii. kal. Martii an. vi.

Ex reg. orig. an. VI, secr. ep. 32. *Wadding*: Annal. minor. tom. VII, p. 231. *Theiner*: Monum. Hung. tom. I, p. 633.

CXXXV. 1340, 28 Februarii, Avenione.

Benedictus PP. XII. Carolo regi Hungariae, ut Stephano, bano bosnensi, omnibus modis et auxiliis ad haeticos extirpandos et ecclesias extruendas assistat.

Nuper . . . Dat. Avinione ii. kal. Martii an. vi.

Ex reg. orig. an. VI, secr. ep. 31. *Wadding*: Annal. minor. tom. VII, p. 231. *Theiner*: Monum. Hung. tom. I, p. 632.

CXXXVI. 1340, 28 Februarii, Avenione.

Benedictus PP. XII. laudat Stephani bani bosnensis propositum, quod de haeticis extirpandis conceperat, hortaturque, ut id etiam exequatur, cui et ipse auxilio se affuturum esse promittit.

Ex relatione . . . Dat. Avinione ii. kal. Martii an. vi.

Ex reg. orig. an. VI, secr. ep. 33. *Wadding*: Annal. minor. tom. VII, p. 232. *Theiner*: Monum. Hung. tom. I, p. 633.

CXXXVII. 1340, 10 Maii.

Capitulum Bosnense quarundam possessionum in comitatu Baranya situatarum donationem a „Jolentha . . . relictā comitis Ladizlai de Newna“ „Nicolao et Paulo filiis . . . magistri Andree (de Gara) . . . nepotibus suis . . . „factam“ significat.

„Nos capitulum“. Datum feria quarta proxima post quindenā festi beati Georgii martyris an. dom. millesimo tercentesimo quadragesimo.

Nagy Imre: Cod. diplom. hungaric. Andegaven. tom. IV. p. 21.

CXXXVIII. 1340, 30 Augusti, Venetiis.

Venetis previsoribus „Sclavoniae“ iniungitur, ut si banus „Bossine“ veniret ad partes Sclavoniae, procurent illud bonum, quod poterunt, pro conservatione et indemnitate ipsarum terrarum venetarum.

Ljubić: Listine II, 84.

CXXXIX. 1344, 6 Februarii, Avenione.

Clemens PP. VI. Bonifacium episcopum Tribuniensem ad ecclesiam Sibenicensem transfert.

Theiner: Monum. Slav. merid. I, 210.

CXL. 1343, 8 Julii, Venetiis.

Examinata ambaxata in scriptis data per ambaxatorem d. bani Bossine videtur sapientibus, quod unio cum bano faceret multum pro favore venetarum civitatum maritimarum in Sclavonia, praeprimis si accederent rex Rascliae et barones Sclavoniae. Conceditur ambaxatori gratia extrahendi arma.

Ljubić: Listine II, 181—2.

CXLI. 1343, 31 Julii, Venetiis.

Jacobellus Venerio, notarius curiae, qui est in partibus Sclavoniae, mittitur ad banum Bossine, ut ipse non moveret se, nec faceret aliquod contra intentionem dominii veneti.

Ljubić: Listine II, 186.

CXLII. 1344, 1 Maii.

Capitulum Bosnense testatur quod „Stephanus filius Mathiae . . . totalem particulam porcionis sue ipsum iure hereditario in Gradisca contingentem iuxta fluvium Karas in provincia de Barana . . .“ vendiderit.

Nos capitulum ecclesiae Boznensis etc. Datum in festo apostolorum Philippi et Jacobi beatorum anno domini mcccxl. quarto.

Nagy Imre: Cod. diplom. hungaric. Andegaven. tom. IV, p. 413.

CXLIII. 1344, 13 Junii, Avenione.

Clemens PP. VI, qui, suggerente fr. Gerardo, patriarcha Antiocheno, aliisque fratribus minoribus Bosnae, concessit, ut decimae in eodem regno per fr. Peregrinum e Saxonia, et Dominicum a Tragurio ord. s. Benedicti colligendae, in reaedificationem, reparationem et provisionem ecclesiarum converterentur, et insuper episcopo Bosnensi expresse inhibuit, ne desuper quaestionem nisi coram sancta sede iuridice movere auderet; nunc Laurentio, episcopo Bosnensi, Avenione personaliter instante, declarat: dictam concessionem fratribus minoribus, et inhibitionem episcopo actam, ad decimas, quas episcopi Bosnenses percipere insveverant, minime extendi.

Suscepte servitutis officium. . . Dat. Avinione idibus Junii an. m.

Ex reg. orig. an. III, com. lib. II, p. II, ep. 258 fol. 9. *Theiner*: Monum. Hung. m. I, p. 670. Monum. Slav. merid. tom. I, p. 211.

OXLIV. 1344, 1 Octobris, Avenione.

Clemens PP. VI. „Stephano bano Bosnensi“, quem Deus „fidei luce perfusum ac imbutum doctrina evangelice veritatis, ad unitatem sancte romane . . . ecclesie evocavit“, ut „Valentinum episcopum Mucarensem in suo episcopatu, qui in terra ditionis eius subiecta existit“, foveat et iuvet.

Ingentem materiam . . . Dat. Avenione kal. Octobris, an. III.

Ex reg. orig. an. III, com. libr. II, par. 2, fol. 100. *Theiner*: Monum. Hung. tom. I, p. 675.

CXLV. 1346, 7 Ianuarii, Venetiis.

Capetaneo et gubernatoribus venetis revocatur in memoriam „compositio facta cum bano Bosne et Hungaris“, qua se obligarunt, quod nolint tenere vel occupare aliquid de terris Hungariae.

Ljubić: Listine II, 305.

CXLVI. 1346, 7 Ianuarii, Avenione.

Clemens PP. VI. Stephano bano Bosnensi praecipit, ne episcopum Catharensem in locis „de Chelmia, de Save, de Lipinch“ et aliis „ultra fluvium Save, Danubii et Drine versus Rassiam“ officium dioecesanum exercere et decimas percipere impediat.

Ad fovendum . . . Dat. Avenione vii idus Ianuarii, an. IV.

Reg. an. IV, tom. I, ep. 254. *Theiner*: Monum. Slav. merid. t. I, p. 216.

CXLVII. 1346, 22 Februarii, Venetiis.

Committitur nuncio veneto ad banum Bosnae, ut fratri Peregrino exponat causam et scopum suae missionis.

Ljubić: Listine II, 323.

CXLVIII. 1346, 8 Aprilis, Venetiis.

Conceduntur bano Bossinae dona ad valorem 1000 duc. in rebus, eius ambaxatori de 100 duc. loquendo prius cum fr. Peregrino.

Ljubić: Listine II, 333.

{CXLIX. 1346, 18 Aprilis, Venetiis.

Fr. Peregrino assignantur dona usque ad 100 duc. ambaxatoribus bani Bossinae gratiae aguntur pro amore, quem erga Venetos gerit. Si banus posset reconciliare regem Hungariae cum Venetis, hi mitterent ad illum nuncios suos.

Ljubić: Listine II, 337.

CL. 1346, 29 Aprilis, Wissegrad.

Ludovicus rex capitulo Bosnensi mandat, ut ad requisitionem capituli Colocensis et Bacsensis „hominem (mittant) pro testimonio ad faciendum citationes, inquisitiones etc.“

Ludovicus rex . . . capitulis etc. Datum in Wissegrad in octavis festi Pasche domini anno eiusdem MCCOXL. sexto.

Nagy Imre: Cod. diplom hungar. Andegaven. tom. IV. p. 585.

CLI. 1346, 9 Augusti, Venetiis.

Fratri Caterino, provinciali, qui fuit missus ad banum Bossinae, et fideliter et laudabiliter se gessit, assignantur L ducati.

Ljubić: Listine II, 368.

CLII. 1346, 26 Augusti, Venetiis.

Scribitur bano Bossine, quod cum ambaxatoribus regis Hungariae nil perfectum sit, sed nuncii ad eundem exmissi; ipsi, tanquam suo amico, facta sua commendant. Idem scribitur fr. Peregrino.

Ljubić: Listine II, 377.

CLVIII. 1346, 4 Septembris, Venetiis.

Examinatis capitulis ambaxatae bani Bossinae per d. Helyam respondetur: unionem seu ligam, quam offert, non posse acceptari; comitem Gregorium „intuitu ipsius d. bani“ recipient in gratiam, si recognoverit suum errorem; procurabunt, ut comes Mladinus abstineat se ab offensa contra banum; recipient etiam in gratiam recommendatos sibi comitem Johannem condam comitis Nelipcii et comitem Budislavum Ugrinich; mittent nuncios ad regem Serviae; Jadertinos recipient in gratiam, si intra octiduum tradiderint civitatem.

Ljubić: Listine II, 379.

CLIV. 1346, 26 Septembris, Venetiis.

Committitur ser Nicolao nuncio ituro ad banum Bossinae, ut ab ipso requirat auxilium, si banus Sclavoniae descenderet in subsidium Jadertinis.

Ljubić: Listine II, 387.

CLV. 1346, 11 Octobris, Venetiis.

Quum rex Hungariae respuerit nuncios venetos, committitur Nicolino nuncio in Bossina, ut bano offerat foedus.

Ljubić: Listine II, 395—396. Adurgetur responsum 17 nov. Ib. 406.

CLVI. 1346, 10 Novembris, Venetiis.

Scribitur bano Bossine, ut mandet Curiachis et comiti Budislavo Ugrinich, quo a praestandis Jaderae victualibus abstineant.

Ljubić: Listine II, 404.

CLVII. 1347, 11 Januarii, Venetiis.

Scribatur d. Helyae, melius esse, ut facta unionis et ligae in praesens maneant in pendent et secreta; permoveat banum, ut Venetos cum re Hungariae reconciliet.

Ljubić: Listine II, 428.

CLVIII. 1347, 21 Martii, Avenione.

Clemens PP. VI. permittit fratribus minoribus Bosnae, ut duo loca „unum videlicet in civitate seu Punta Stagnensi et aliud in Diaco Quinqueecclesiensis diocesis“ recipere, et in iis monasteria aedificare possint.

Ex dono celestis . . Dat. Avenione xii. kal. Aprilis, an. v.

Ex reg. orig. an. V, libr. II, par. 2, fol. 198. *Theiner*: Monum. Hung. tom. I, p. 736.

CLIX. 1347, 3 Aprilis.

Anno mcccxlvii. die iii Aprilis. Exemplum supplicationum porrigendarum domino Pape nomine domini bani Bosnie missarum Amadeo notario in curia romana.

Significat sanctitati vestre humilis et devotus filius vester Stephanus banus Bosnensis, quod religiosus vir frater Peregrinus de Saxonia generalis ministri ordinis minorum in Bosna vicarius devote, fideliter et instanter in Bosna pro fide catholica et animarum salute laborans, paucos habet cooperatores secundum exigentiam et multitudinem animarum; propter quod negotium fidei non modicum retardatur. Quare cum absque sanctitatis vestre gratia non possit haberi modus, per quem dictus vicarius habere valeat cooperatores in fidei doctrina peritos et lingue sclavonice non ignaros vel saltem ad addiscendum aptos: supplicat idem banus, quod in obsequium eiusdem fidei orthodoxe et salutem animarum, qui nunc sunt in terris suis, prefato vicario, et qui pro tempore in officio erunt vocandi auctoritate apostolica fratres sui et aliorum approbatorum ordinum, et occupandi eos in obsequio memorato, et in quibuslibet ad hoc accomodis operibus pietatis concedere dignemini facultatem; et quod superiores seu prelati locorum, ordinum prefatorum huiusmodi fratres recreationis vel infirmitatis causa, de licentia eiusdem vicarii ad loca, de quibus eos vocari contingeret redeunt, charitative recipiant atque tractent, et illos collocent in ipsis, quotiens pro causa huiusmodi per predictum vicarium fuerint requisiti, non obstantibus quibusvis privilegiis seu indulgentiis prefatis ordinibus vel personis eorum seu officiis sub quacunque forma verborum concessis. Item: quod in singulis conventibus magnis provinciarum vicinarum praedictorum ordinum singulos neophitos in huiusmodi conventibus in latina grammatica et in doctrina sancte romane ecclesie certo tempore instruendos, quando fuerit necesse, idem vicarius valeat auctoritate apostolica collocare. Item: Quod idem vicarius predicta auctoritate vocare et recipere ac tenere valeat sacerdotes et clericos saeculares, quos dicto fidei negotio et animarum saluti judicaverit opportunos, qui cum gentibus, non obstante quod sint excommunicatione ligati, communicare valeant, sicut fratres, quibus hoc in partibus infidelium per privilegia sedis apostolice dicitur esse concessum, possintque constitutis ibidem ministrare ecclesiastica sacramenta, et ab hiis generibus peccatorum absolvere penitentes, super quibus eisdem fratribus in partibus infidelium a sede prefata absolvendi licentia est concessa, vel prout eis idem vicarius iuxta eorum idoneitatem et casuum occurrentium necessitatem apostolica auctoritate duxerit committendum. Et quod iidem sacerdotes et clerici eandem de benignitate sedis apostolice habeant indulgentiam,

que per sedem prefatam eisdem fratribus in partibus infidelium dicitur esse concessa. Et quod hec omnia possint et habeant sacerdotes et clerici memorati, quamdiu in ipsa vicaria Bosnensi de licentia et voluntate vicarii prefati morantur. Item: Quod gratias, privilegia et indulgentias, que religiosis inter Tartaros et infideles et alios scismaticos pro ampliacione fidei catholice laborantibus conceduntur, etiam istis religiosis, qui pro eadem causa, in pari periculo, non cum minoribus angustiis, in Bosna laborant, dignemini misericorditer impertiri. Item supplicat idem banus, quod dicto bosnensi vicario recipiendi loca pro predicta vicaria in villis, castris et civitatibus provinciarum Hungarie et Sclavonie, in quibus nec eiusdem ordinis, nec aliorum approbatorum ordinum fratres habent loca, concedere dignemini facultatem. Item supplicat dicte vestre sanctitati idem banus, quatenus in persona dilecti capellani et nuncii sui Georgii, hominis Dei de Berito, alias dicti de Cipro, specialem gratiam facientes eidem Georgio, utpote benemerite et literate persone, de uno vel duobus beneficiis simplicibus ecclesiasticis sine cura vacantibus ad presens vel proxime vacaturis in civitate et diocesi Spalatensi usque ad valorem annum *lx* florenorum auri, spectantibus ad collationem archiepiscopi Spalatensis, de speciali gratia dignemini providere, cum inhibitione, decreto et clausula antefferi. Non obstante quod idem Georgius canonicatum et prebendam in ecclesia Spalatensi, quorum fructus annui *xii* florenos non attingunt, et in Collonensi ecclesia insule Rhodi canonicatum, de quo nihil percipit, noscitur obtinere; sed ut dicta beneficia, que obtinet una cum obtinendis per huius vestram gratiam licite retinere valeat, dignemini de uberiori gratia misericorditer dispensare; et eum ceteris non obstantibus et clausulis opportunis et exequutoribus; et quod transeat sine alia lectione.

Šafarić: Glasnik srbs. učen. društva. XI, 412. *Wensel Gustav*: Monum. Hung. historica (Acta extera) tom. II, p. 220. *Ljubić*: Listine II, 443. Documentum hocce ob ipsius gravitatem reproducitur.

CLX. 1348, 10 Januarii, Venetiis.

Ad petitionem bani „Bosne“ eius „specialis servitor“ Marinus Paulus de Jadra, qui tempore belli cum Jadertinis expulsus fuit Jadra, absolvitur.

Ljubić: Listine III, 48.

CLXI. 1348, 18 Februarii, Venetiis.

Conceditur, ut comes Gregorius Goysalich, vojvoda bani Bosne, extrahat Venetiis arma usque ad valorem duc. *o*, solvendo datium.

Ljubić: Listine III, 54.

CLXII. 1348, 18 Octobris, Venetiis.

Senatus Venetiarum, ad preces bani Bosnae, decernit fr. Peregrinum d. minor. vicarium „in Bossina domino pape . . pro episcopatu Bosne“ commendandum esse.

Ljubić: Listine III, p. 107.

CLXIII. 1349, 26 Januarii, Venetiis.

Scribatur bano „Bossine“ de „derobationibus“, per illius gentem factis Tragurinis.

Ljubić: Listine III, 111.

CLXIV. 1349, 28 Januarii, Avenione.

Clemens PP. VI. „Boniohanne“ episcopo Bosnensi ad ecclesiam Firmanam translato, fr. Peregrinum de Saxonia ecclesiae Bosnensi praeficit.

Dum ad universas . . . Dat. Avenione v kal. Februarii, an. vii.

Ex reg. orig. an. VII, com. libr. IV, par. I, fol. 92.

In eundem modum: Capitulo Bosnensi, clero et populo civitatis et diocesis Bosnensis, vasallis ecclesie Bosnensis, archiepiscopo Colocensi et Ludovico regi Ungariae etc. Dat. ut supra.

Ibid. *Wadding*: Annal. minor. tom. VIII, p. 377. *Theiner*: Monum. Hung. tom. I, p. 768.

CLXV. 1349, 12 Martii, Venetiis.

Ad commendationem bani Bossine recomendetur papae archidiaconus tinniensis Doymus de Spalato pro episcopatu tinniensi.

Ljubić: Listine III, 114.

CLXVI. 1349, 6 Aprilis, Venetiis.

Nuntio exmisso ad „regem Seruie“ commendatur, ut tentet „concordiam inter regem Servie et banum Bossine“:

Ljubić: Listine III, 118.

CLXVII. 1349, 18 Aprilis, Venetiis.

Committitur nobilibus, ut dent suum consilium „super aliquibus litteris missis per banum Bossine pro territoriis, que dicit habere sub aliquibus ex terris“ venetis.

Ljubić: Listine III, 120.

CLXVIII. 1350, 22 Januarii.

Capitulum Bosnense testatur, quod in negotio quarundam possessionum, in comitatu Baranya existentium, magister „Phylipus“ filius „Laurencii de Korog“ . . . iuramentum deposuisset . . . contra iuramentum . . . magistri Denk (de Nehche) . . . quod . . . magister Denk in suorum forma verborum ipsum iuramentum deponendorum deerasset et deviasset“.

Nos capitulum ecclesiae Boznen. . . Datum feria sexta, videlicet in festo b. Vincencii martiris, anno domini mccc quinquagesimo.

Nagy Imre: Cod. diplom. hungaric. Andegaven. tom. V, p. 354.

Ibid. p. 358 „magister de Nekche“.

CLXIX. 1350, 13 Aprilis, Venetiis.

Stephanus (Dušan) Serborum imperator per nuncium suum Michaellem de Buchia notum facit, quod amore Venetorum ducis banum Bosine „habuerit amicabiliter“; sed ipse banus depraedatur eius gentes et „acqui-

sivit de suis terris et locis"; hinc moneat eum, ut "faciat restitui damna", secus summet vindictam. Ad hoc respondet dominium venetum imperatori, quod optet, ut „inter partes sit quies et concordia"; scribet bano „litteras speciales", et sperat, quod sit reparaturus damna et cum imperatore victurus „amicabiliter et quiete".

Ljubić: Listine III, 175—178.

CLXX. 1350, 11 Julii, Venetiis.

„Mittantur duo solemnes ambaxatores" ad regem Raxiae et banum Bossine „ad procurandum quietem et concordiam inter eos".

Ljubić: Listine III, 189—190.

CLXXI. 1351, 20 Augusti, Venetiis.

Scribatur bano Bossinae „de receptione litterarum suarum"; comiti Sibenicensi demandatum, „ut secum et cum gentibus pacifice debeat se habere; id ipsum faciat banus erga subditos venetos.

Ljubić: Listine III, 219.

CLXXII. 1351, 4 Octobris, Venetiis.

Senatus reipublicae Venetae decernit fr. Peregrinum, ord. minorum, episcopum Bosnensem, pro expediendis suis negotiis commendandum esse Romae cardinalibus et procuratori reipublicae.

Ljubić: Listine III, p. 221. Peregrinus commemoratur in actis a. 1352. (*Tkalčić*: Monumenta hist. civ. zagr. I, 202, 204.)

CLXXIII. 1352, 29 Januarii, Avenione.

Clemens PP. VI. episcopos Quinqueecclesiensem et Bosnensem nec non et abbatem s. Nicolai Sibenic. dioces. nominat conservatores pro fratribus hospitalis s. Joanni Hierosolymit. in „Ungaria et Slavonia."

Militanti etc. Dat. Avinionen. iii kal. Februarii, an. x.

Ex reg. orig. an. X. com. libr. III, part. I, fol. 191. *Theiner*: Monum. Hung. tom. I, p. 805.

CLXXIV. 1352, 26 Aprilis, Budae.

Ludovicus „Nyklynum" filium Laurentii et fratrem eius, qui „Mariam sororem domini Stephani ducis Boznensis . . . domino Helsenneerio foedere matrimoniali copulatam ad civitatem Pazzowye (Passau)" magnis suis expensis comitati sunt, iubet in possessiones suas introduci.

„Nos Ludovicus rex significamus" Datum Bude feria quarta proxima post festum beati Georgii martiris anno domini mccc. secundo.

Nagy Imre: Cod. diplom. hungaric. Andegaven. tom. V, p. 577.

CLXXV. 1355, 25 Maii, Tragurii.

Petrus Gradonico comes Tragurii duci Venetiarum Johanni Gradonico tum facit: „Banus bosinensis habuit castra, que fuerunt olim comitis regorii, olim vayvode, ac etiam habuit olim domine Chatarine, quod nebatur per Novchum Ciprianich; et hoc fuit per concordium. Dictus banus reversus est in Donniam (sic), ubi erat mater eius, cum exercitu

suo; et ibi tractatur concordium intra dictum banum et comitem Johannem, quod concordium tractatur per vice-banum Tenini, et creditur, quod fiet“.

Ljubić: Listine III, 271.

CLXXVI. 1355, 1 Septembris, in Visoko.

Tvrtko banus Bosnae una „cum nobilissimo iuvene Vuk fratre karissimo ac . . . domina Helena genitrice“ confirmat Ragusinis omnia privilegia, quae ipsis olim concesserat Stephanus Bosnae banus, patruus suus.

Dat. . . in castro Vizoka . . . prima die . . . Septembris an. . . mcccLv.

Dr. *Fr. Rački*: Rad knj. I, p. 145. *Ljubić*: Listine knj. III, p. 276.

CLXXVII. 1356, 29 Februarii Avenione.

Innocentius PP. VI. Petrum, ecclesiae Bosnensis lectorem, mortuo fr. Peregrino, a capitulo, licet contra reservationis decretum, in episcopum Bosnensem electum, confirmat.

Pastoralis officii. . . Dat. Avinione ii kal. Marcii . . an. iv.

Reg. an. IV. Cod. chart. tom. 12, fol. 53. *Theiner*: Monum. Slavor. meridional. tom. I, p. 233. Idem Petrus commemoratur in aliis actis a. 1356, 1359, 1361. *Tkalčić*: Monum. histor. civ. zagrab. I, 212, 216, 228.

CLXXVIII. 1356, 14 Martii, Neretvae.

Tvrtko Bosnae banus una cum fratre comite Vuk et Helena matre omnia privilegia, quae olim Ragusei sub bano Stephano habuerunt, confirmat.

„Data in curia nostra in Nerethva“ feria secunda post dominicam primam quadragesime an. domini mcccLvi.

Dr. *F. Rački*: Rad knj. I, p. 149. *S. Ljubić*: Listine knj. III, p. 312.

CLXXIX. 1356, 7 Julii, Villaenovae.

Innocentius PP. VI. Petro electo Bosnensi, ut a quocumque antistite catholico munus consecrationis obtinere possit.

Cum nos . . Dat. apud Villamnovam Avinion. dioec. nonis Julii . . . an. iv.

Reg. an. IV. cod. chart. tom. 12, fol. 488. *Theiner*: Monum. Slavor. meridional. tom. I, p. 235.

CLXXX. 1358, 3 Junii, Višegradi.

Ludovicus rex Hungariae Petrum episcopum Bosnensem Ragusium mittit tanquam suum „procuratorem, actorem, factorem negotiorum . . . ad recipiendum . . . a rectoribus, iudicibus etc. civitatis Ragusine sacramentum fidelitatis et subiectionis etc. . . .“

Datum in Wysegrad tertio die mensis Junii . . anno mcccLviii.

P. Matković: Starine, libr. I, p. 144.

CLXXXI. 1359, 13 Augusti, Ragusii.

Joannes de Bona rector Ragusii conqueritur coram rege Ludovico, bano Dalmaciae et Croatiae item bano. Bossine de comite Chelmi

Voyslavo de Voyna, qui 6 augusti suo exercitu depraedatus est territorium Omblae, Razati et Zoncheti; et minatur, occupaturum se „puntam Stagni“, quam dicit esse sedem „comitum Chelmi“; istud se in „mandatis a rege Raxie“ habere.

I. Gelcich: Diplomatarium relationum reipublicae ragusinae cum regno Hungariae, p. 10—12.

CLXXXII. 1360, mense Februario, Ragusii.

Scribitur regi Ludovico, quod Ragusini comiti Voyslavo de Voyno, „non valentes eius tyranicae potentiae resistere“, dederint 4000 yperperorum, ut ragusinum comitatum non devastet; sed ipse iterum minatur „velle auferre totum comitatum extra muros“ Ragusii.

Gelcich: Diplomatarium p. 16.

CLXXXIII. 1360, 23 Aprilis, Avenione.

Innocentius PP. VI. Petro episcopo Bosnensi, ut, exigente necessitate, possit ad inquisitionis officium brachii saecularis auxilium invocare.

Ut inquisitionis . . . Dat. Avinione viii. kalendas Maii . . . an. viii.

Reg. an. VIII. tom. 24, fol. 255. *Theiner*: Monum. Slavor. meridional. tom. I, p. 240.

CLXXXIV. 1360, (circa) 17 Julii, Budae.

Gallus archidiaconus de Bexin Stephano episcopo Zagrabiensi scribit: inter Tvrtkum banum Bosnae et Ludovicum regem Hungariae pacem initam his conditionibus: „quod . . . banus totam terram Holmi cum omnibus castris in eadem existentibus pro iuribus domine regine iunioris eidem resignavit. E converso . . . dominus rex banatum Boznensem et Wzure eidem bano et fratri suo confirmavit. Ita videlicet quod idem banus omnes paterenos et hereticos de terra eiicere teneatur . . .“

Datum Bude in festo s. Alexii confessoris.

I. Kukuljević: Arkiv knj. II. Razděl I, p. 35.

CLXXXV. 1365, 18 Julii, Ragusii.

Rector Nicolaus Saracha Leoni de Dersa, nuncio ad banum Dalmatiae et Croatiae, mandat, ut ipsi exponat damna Ragusio per comitem Voislauum illata, item petat auxilium pro conservando Stagno.

Geleich: Diplomatarium p. 25.

CLXXXVI. 1361, 19 Septembris, Ragusii.

Rector Andreas de Lucari committit Nicolao de Saraca, nuncio ad zupanum Sencho, ut hic agat gratias de ipsius erga Ragusium favore; item tentet pacem cum Voyslavo comite, expetatque contra eundem ipsius auxilium.

Gelcich: Diplomatarium p. 34.

CLXXXVII. 1364, 7 Septembris, Venetiis.

Laurentius Celsi dux Venetiarum edito scripto enunciat Tvrtkum „otius Bossine“ banum comitem „Wolf“ eius fratrem et Helenam eorum nitricem „in cives“ reipublicae Venetiarum receptos esse.

Universis et singulis . . Datum in . . ducali palatio anno Dominicae incarnationis mcccclxiv die septimo . . Septembris . .

Wenzel Gusztáv: Monum Hungariae historica (Acta extera) tom. II, p. 616. *Ljubić*: Listine IV, 74.

CLXXXVIII. 1366, 4 Februarii, Ragusii.

Rector Nifficus de Gallocono Pripce Ucolzich, nuncio ad banum Tvertchum, suum fratrem Volchichum et ipsorum matrem comitissam; iniungit, ut coram ipsis conqueratur de iniuriis factis in Bosna mercatoribus ragusinis. Super isto negotio loquatur etiam „cum Sencho et cum Dabissich et omnibus aliis baronibus“. Informet se a fratre Francisco de Florencia.

Gelcich: Diplomatarium p. 44—5.

CLXXXIX. 1366, 29 Martii, in Bosna.

Tvrtko „Dei et domini . . . Ludovici regis gratia banus Bosnae“ promittit se Venetorum iura conservaturum et falsam monetam cudentes opportune puniturum esse.

Scripta in Bosna dominica Ramis Palmarum an. mcccclxvi

S. Ljubić: Listine knj. IV, p. 84. *Wenzel Gusztáv*: Monum. Hungar. histor. (Acta extera) tom. II, p. 646.

CXC. 1366, 11 Augusti, sub Prozor in Rama.

Banus Tvrtko vojvoda Vukac Hrvatinić, ob eius servitia in bello contra regem Ludovicum, donat castrum Sokol in Pleva.

Въ име ѿтца и сина и светого духа, аминь. Авъ рабъ божи и светого Гръгура а зовомъ господинъ банъ Тврътко, синъ господина кнеза Владислава а синовъць великого и славного господина бана Стѣпана, милостию божиѡмъ господинъ многимъ землямъ, Боснѣ и Соли и 8сорѣ и дольнимъ краемъ и Подринию и Хльмьски господинъ, створи хъ милость свою господьску своему вѣрнѣ слѣзѣ 8 име воеводѣ Влькцѣ Хрватиниѣ за негову вѣрнѣ слѣзбу 8 ѡно врѣме, кѣда се подвиже на ме 8гръски краль 8 име Лдовикъ, и приходи 8 Плѣвѣ подъ Соколь, и ѡнѣдази ми воевода Влькьць вѣрно послѣжи; и за неговѣ вѣрнѣ слѣзбѣ дахъ мѣ градъ 8 Плѣвѣ у име Соколь съ вѣсомъ Плѣвомъ ѿт мее до мее, ѿт 8скопла до Крътовѣ Елѣ, а ѿт Дламоча по Витораю, а ѿт Лѣжць до Ръчеве, а ѿт Лѣке по зламене. Този дасмо градъ Соколь съ вѣсомъ Плѣвомъ воеводѣ Влькцу за племенито, нему и неговѣ послѣднемѣ 8 вѣке аминь, безъ вѣсакого господьского дохотка. А томѣ свѣдоци добри Бошнани: кнезь Влаи Добровоевиѣ и съ братиѡмъ, казнць Сьнко и съ братиѡмъ, жѣпанъ Црънѣгъ и съ братиѡмъ, жѣпанъ Бранко Прибиниѣ и съ братиѡмъ. тельчиѣ Вльчихна и съ братиѡмъ. А ѿт 8соре свѣдоци: воевода Тврътко и съ братиѡмъ, казнць Стѣпое Чельничиѣ и съ братиѡмъ, тепчиѣ Сладое Дивошевиѣ и съ братиѡмъ. А ѿт Лѣжць свѣдоци: жупанъ Стѣпко Вльковиѣ и съ братиѡмъ, жѣпанъ Мильтѣнъ Хрватиниѣ и съ братиѡмъ. А томѣ приставъ кнезь Богданъ Бѣльханиѣ ѿт двора, а ѿт владаниѣ приставъ Драгошъ Шаньтиѣ. А тко ѣе сие пореѣи или прѣтворити ѿт насъ или ѿт нашихъ по-

сѣднихъ сѣродниковъ или иноплеменъникъ, да е проклетъ о́тьцемъ и синомъ и светѣмъ дѣхомъ и материю божіюмъ и д.ми еванѣлисти и вѣ.ма апосто́лома и о.ми и в.ми извѣбраними божими и вѣсѣми бѣгѣ 8годивѣшими 8 си вѣкѣ и 8 придѣщи, аминъ; и да е причестникъ Июдѣ Скаріотскомѣ, кои прѣда сина божіѣ на распетіе за ѿ сре-брънѣхъ пѣнези, и кои издиха 8пиѣше: пропни, пропни, крѣвь на немъ и на чедѣхъ его. А се писа Дражеславъ дѣѣкъ... по роениѣ божіѣ лѣтъ .у. т. ѣ. 3. лѣто, и нашемъ господствѣ г. лѣто, мѣсеца авгѣста по книзѣ .л. дѣнь. Под Прозоромъ 8 Рамѣ.

Autographum chart. in bibliotheca academiae scientiarum Zagrabiae. Starine XXI, 82.

CXCI. 1366.

Fr. Marcus a Viterbio, minister generalis ordinis minorum, ministro provinciali provinciae seraphicae scribit de felici progressu fratrum vicariae Bosnensis in Bulgaris ad fidem catholicam convertendis, zelo Ludovici regis, operariorum paucitate et Bulgarorum pia docilitate; hortaturque eum, ut cum fratribus festo „Portiunculae“ Assisii congregandis haec communicet, et ut in eas partes irent, provocet.

Apud *Wadding*: Annal. minor. tom. VIII, p. 196. *Urban. Fridrich*: in historia provinc. ss. Salvatoris p. 3.

CXCII. 1367, 1 Junii, Ragusii.

Tvrtko, Bosnae banus, una cum suis baronibus: comite Vlaj Dobrovoeic, tepčija Sladoc et comite Vlkota Pribinic, confirmat privilegia Ragusinis concessa a bano Stephano, patruo suo. Scripsit diaconus Dražeslav de genere Boic.

Dr. *Fr. Miklošić*: Monum. serbica p. 176.

CXCIII. 1367, 21 Julii, Monteflascone.

Urbanus PP. V. Petrum, episcopum bosnensem, hortatur, ut fratres minores omni charitate foveat et eisdem in convertendis haereticis efficaciter assistat.

Cum sicut laetanter . . . Dat. apud Montemflasconum xii kal. Augusti ann. vi.

Wadding: Annal. minor. tom. VIII, p. 207. *Farlati*: Illyr. sacr. tom. IV, p. 62.

CXCIV. 1368, 13 Julii, Monteflascone.

Urbanus PP. V., per fratres Joannem de Rheno et Andream a Perusio, ex partibus vicariae Bosnae venientes, de incremento fidei catholicae in iis oris informatus, laudat devotum Ludovici regis studium eumque hortatur, ut „archiepiscopo Colocensi et episcopo Cenadiensi“, quibus commissum est neoconversos sacris curionibus providere; assistat, et conversioni fidelium, in qua fratres minores laborant, ultro cooperetur.

Replevit ingenti gaudio . . . Dat. apud Montemflasconem iii idus Julii n. vi.

Wadding: Annal. minor. tom. VIII, p. 206. *Odoric. Raynaldi*: Annal. eccles. m. VIII, p. 169. *Farlati*: Illyr. sacr. tom. IV, p. 62. *Theiner*: Monum. Hung. m. II, p. 87.

CXCV. 1368, 13 Decembris, Romae.

Urbanus PP. V. fratri Bartholomeo ab Alvernia vicario Bosnensi concedit facultatem exterros missionarios inutiles ad suas provincias remittendi, et fratres ex natione Bosnensi ad munus missionis obeundum destinandi etc.

Dilecto filio . . vicario vicarie Bosne ordinis fratrum minorum salutem. Fide digna relacio ad nostrum perduxit auditum, quod nonnulli fratres ordinis fratrum minorum, de diversis provinciis, ad vicariam Bosne dicti ordinis ad predicandum catholicam fidem contra hereticos et scismaticos constitutos infra dicte vicarie terminos declinantes, et laudabiliter a primordiis vicariatus processu temporis in bonis inchoatum honestarunt operibus, agentes que (nunc) insolencius sepe vita destruunt, quod verbo de bonis moribus predicarunt. Cum itaque, si veritas suffragetur relacioni, tales non sint in illis partibus sustinendi, discrecioni tue de consilio aliquorum discretorum fratrum tue vicarie fratres ipsos, quos reputaveris minus laudabiliter vivere aut alias fore inutiles in vicaria prefata, ad suas provincias remittendi, fratres ex natione Bosnensi, si tales putaveris cum dicto consilio ad provincias, de quibus expedire videbitur, destinandi ac mandandi auctoritate nostra universis ministris earumdem provinciarum, ut fratres ipsos remissos et destinatos recipiant et in eisdem provinciis collocent, plenam concedimus tenore presencium facultatem.

Datum Romae apud sanctum Petrum, idibus Decembris pontificatus nostri anno octavo.

Tabular. secret. vatican. *Urbani*: V. Regest. Avinionen. ann. VIII. tom. XXII. Part. I, fol. 39.

CXCVI. 1369, 13 Novembris, Romae.

Urbanus PP. V. Spalatensi et Ragusino archiepiscopis eorumque suffraganeis facit potestatem receptores hereticorum Bosnensium declarandi excommunicatos et subditis suis omne commercium cum iisdem haereticis prohibendi.

Ad orthodoxe . . Dat. Rome . . Idus Novembris . . an. viii.

Reg. an. VIII. Secret. fol. 3. Theiner: Monum. Slavor. meridional. tom. I, p. 265.

CXCVII. 1369, 13 Decembris, Romae.

Urbanus PP. V. permittit fratribus vicariae Bosnensis, ut „extra vicariam Bosne tam in Ungarie quam Dalmatie et Chroatie partibus quasunque eleemosinas petere et recipere licite valeant“.

Excolentes vineam . . Dat. Rome apud s. Petrum idibus Decembris an. viii.

Ex reg. orig. an. VIII, com. fol. 16. *Wadding*: Annal. minor. VIII, p. 213. *Theiner*: Monum. Hung. tom. II, p. 92.

CXCVIII. 1369, 14 Decembris, Romae.

Urbanus PP. V. Stephano, bano Bosnae iuniori, ad patientiam et constantiam in fide catholica hortatur; et si ad urbem venerit, libenter eum videbit, „eidemque de palafredo, quem per Jacobum Gaberutii civem Racanatensem“ miserat, gratias agit.

Littere quas nuper . . . Dat. Rome apud s. Petrum xix kal. Januarii an. viii.

Ex reg. orig. an. VIII, com. fol. 9. *Theiner*: Monum. Hung. tom. II, p. 91.

CXCIX. 1369, 14 Decembris, Romae.

Urbanus PP. V. Ludovico regi Hungariae, ut Stephanum, banum Bosnae iuniorem, quem frater, senior banus, persequitur, protegat, in obtinenda haereditate iuvet, et quamdiu catholicus fuerit, impense sibi commendatum habeat.

Significavit nobis . . . Datum Rome apud s. Petrum **xxi** kal. Januarii an. **viii**.

Ex reg. orig. an. VIII, com. fol. 8. *Theiner*: Monum. Hung. tom. II, p. 91
Farlati D.: Illyric. sacr. tom. IV, p. 61.

CC. 1370, 8 Aprilis, Romae.

Urbanus PP. V. „Twarcho, bano Bosne“ inhibet, ne „puellam natam . . . nobilis viri Georgii, quondam Pauli ducis Dalmatie et Chroatie“ . . . filio . . . regis Rascie scismatico, vel alicui heretico etc. tradat . . . nec fidei absque parentum expressa voluntate, sed eam ipsis parentibus vel regi Hungariae restituat.

Ad nostram pervenit . . . Dat. Rome apud s. Petrum **vi** idus Aprilis an. **viii**.

Ex reg. orig. an. VIII, de curia fol. 70.

In eundem modum scribit Ludovico, regi Hungarie et Elisabeth reginae, sorori dicti bani Bosnensis.

Theiner: Monum. Hung. tom. II, p. 97.

CCI. 1371, mense Aprili, Ragusii.

Rector Andreas de Benessa nunciis in Hungaria Dobre de Calich et Johanni de Grede committit, ut coram rege conquerantur de periculis Ragusio imminentibus, a quo „Nicola zuppan de Altoman“ occupavit terras Ragusio vicinas, qui requirit etiam ab ipso tributum 2000 hipperperorum, quod dabat regibus Rasciae. Unde ipse „zuppan“ ob denegatum sibi tributum irruit in territorium ragusinum. Unde petitur a rege tutamen.

Aequali modo instruuntur circa suam missionem ad banum mačvensem Nicolaum de Gara.

Gelcich: Diplomatarium p. 48—56.

CCII. 1371, 7 Maii, Ragusii.

Nicolaus Gara certus redditur, quod Nicolaus iupanus Altoman, a quo per nuncium Michaellem Rosdi mandatum ab ipso percepit, magis saevierit in captivos ragusinos, a quibus ultra 4000 florenorum extorsit; neque ab illo tempore, quo suum vojvodam Radin Dubravcich miserat contra „comitatum“ ragusinum, cesset illum suo exercitu vastare. Quaerunt auxilium.

Gelcich: Diplomatarium p. 58.

CCIII. 1371, 10 Junii, Ragusii.

Nicolaus de Georgi Cabogae, rector, Paolo Georgii nuncio exmisso ad ream Pastrovich et Radiz kefaliam, homines Georgii Balsae, notum, quod ab Andrea Pastrovich acceperit epistolam, in qua significat,

quod Jura (Balšić) cum rege Volchassin et eius filio Marco sint sub Scutari, profecturi cum suo exercitu contra Nicolaum Altoman in Onogost; offertque ipsis raguseum exercitum in subsidium.

Gelcich: Diplomatarium p. 60.

CCIV. 1371, 18 Octobris, Avenione.

Gregorius PP. XI. Petro episcopo Bosnensi permittit, ut duabus personis idoneis „duas dignitates vel duos personatus seu duo officia sine cura . . . aliis quam canonicis ecclesie . . . Bosnensis“ conferre valeat.

Personam tuam . . . Dat. Avenione xv kal. Novembris . . . an. i.

Reg. an. I, cod. chartac. tom. 2, fol. 215. *Theiner*: Monum. Slavor. meridional. tom. I, p. 272.

CCV. 1371, 18 Octobris, Avenione.

Gregorius PP. XI. Petro episcopo Bosnensi indulget, ut, hac vice solum, tribus idoneis praebendam et canonicatum in sua ecclesia conferre possit.

Personam tuam . . . Dat. Avenione xv. kal. Novembris . . . an. i.

Reg. an. I, cod. chartac. tom. I, fol. 600. *Theiner*: Monum. Slavor. meridional. tom. I, p. 270.

CCVI. 1372, 1 Junii, Avenione.

Gregorius PP. XI. ad conversionem infidelium et schismaticorum in primis „Wlachorum . . . quorum nonnulli in pascuis et tentoriis habitant“, promovendam, potestatem facit fratribus minoribus vicariae Bosnae recipiendi sex loca et aedificandi monasteria „in metis Ungarie circa Sebest et maiorem Wlachiam ac circa metas Bosne in Alsan et Corbavia.“

Inter ceteros ordines . . . Dat. Avenione kal. Junii an. iii.

Ex reg. orig. an. III secr. de curia fol. 62. *Wadding*: Annal. minor. tom. VIII, p. 548. *Farlati*: Illyr sacr. tom. IV, p. 63 (ad an. 1373). *Theiner*: Monum. Hung. tom. II, p. 140.

CCVII. 1372, 16 Junii, Avenione.

Gregorius PP. XI. fratribus minoribus vicariae Bosnae permittit, ut accipiant „in territorio fori Roinich (Rudnik), spectante ad nobilem virum Nicholaum de Altamanich, sub dominio regis Rascie duo loca, et in contrata de Glas sub dominio . . . regis Hungarie unum, et alia novem loca in . . . Bosne ac Rascie et Basarat civitatibus et partibus quibuscunque . . .“ et ibidem monasteria extruere possint.

Decet prudentiam. Dat. Avenione xvi. kal. Julii an. ii.

Ex reg. orig. an. II, secr. fol. 35. *Wadding*: Annal. minor. tom. VIII, p. 262. *Theiner*: Monum. Hung. tom. I, p. 116.

CCVIII. 1372, 22 Junii, Avenione.

Gregorius PP. XI., fratre Berengario de Aragonia, vicarii bosnensis ad sanctam sedem nuncio, preces Ludovici regis Hungariae et vicarii Bosnae exponente, sub excommunicationis comminatione praecipit provincialibus ministris, custodibus et guardianis, ut „cupientibus ad . . . partes

Bosne . . . ad predicandum . . . fidem . . . hereticis et scismaticis pergere . . si discretionem, vitam, moribus et literatura ydoneos esse“ crediderint, „omni impedimento remoto . . . liberam licentiam,, tribuant, quod et de fratribus laicis intelligendum. Pari modo et ministro provinciali provinciae seraphicae, et illo absente, custodi Assisiensi datur facultas fratres in Bosnam mittendi; mandatur insuper, ne vicarius Bosnae vel eius nuncius fr. Berengarius „ultra numerum sexaginta fratrum . . . inter literatos et laycos . . . recipere“ audeat.

Salvatoris domini nostri. Dat. Avinione x. kal. Julii an. ii.

Ex reg. orig. an. II, secr. de curia fol. 36. *Wadding*: Annal. minor. tom. VIII, p. 263. *Theiner*: Monum. Hung. tom. II, p. 117.

CCIX. 1372, 11 Septembris, Villae Novae.

Gregorius PP. XI. archiepiscopo Colocensi, ut concedat Nicolao de Gara militi facultatem aedificandi monasterium fratribus minoribus „iuxta ecclesiam beati Petri apostoli, per ipsum . . . olim canonice ad opus eorundem fratrum edificatam et fundatam, infra villam suam de Chewregh (Colocen.) dioecesis, que . . . villa, ut asseritur, in confinibus scismaticorum Rassie sita existit, et multis Christi fidelibus est populata“ modo si ibidem duodecim fratres congrue et absque praeiudicio ecclesiae parochialis sustentari possint.

Piis devotorum . . . Dat. apud Villam novam Avinionen. diocesis iii idus Septembris an. ii.

Reg. an. II. cod. chartac. tom. 13, fol. 400. *Theiner*: Monum. Slavor. merid. tom. I, p. 278.

CCX. 1373, 3 Februarii, Avenione.

Gregorius PP. XI. fratribus minoribus Bosnae permittit, ut ob defectum aliorum presbyterorum „in metis Bosnae versus Hungariam sicut in loco vocato Glaz et aliis locis“ possint omnia sacramenta ecclesiastica neoconversis administrare.

Animarum salutem. . . Dat. Avinion. 3 non. Februar. an. iii.

Wadding: Annal. minor. tom. VIII, p. 541. *Farlati D.*: Illyric. sacr. tom. IV, p. 63. *Katona*: Histor. critic. regni Hungariae tom. X, p. 551.

CCXI. 1373, 15 Maii, Ragusii.

Ragusini nunciant regi Ludovico, quod Veneti his diebus proxime elapsis miserint galeas suas cum uno ambaxiatore ad Georgium de Balsa ad tractandum cum ipso et zupano Nicola Altamano ad destructionem terrae Ragusii“; unde petunt, quo impediuntur.

Gelcich: Diplomatarium p. 65.

CCXII. 1373, 5 Novembris, Avenione.

Gregorius PP. XI, supplicante fr. Bartholomaeo de Alverna vicario osnensi, iubet episcopum Corisopitensem et alios viros doctos proposita aedam a dicto Bartholomaeo dubia examinare, declarare et ad „Cor-te, Russie (Rassiae) et ultramarinas partes“ extendere.

Dudum nos . . . Dat. Avinione nonis Novembris an. iii.

Ex reg. orig. an. III, secr. de curia fol. 80. *Theiner*: Monum. Hung. tom. II, 141.

CCXIII. 1373, Avenione.

Viginti trium dubiorum fr. Bartholomaei ab Alverna vicarii bosnensis, auctoritate Gregorii PP. XI. declaratio, qua nonnulla circa sacramentum baptismi, crismatis, poenitentiae et imprimis matrimonii, nec non et alia ad disciplinam ecclesiasticam in regno Bosnae spectantia, exponuntur.

Datum et actum Avinione . . anno dom. MCCCLXXIII.

Dr. F. Rački: In »Additamentis« ad II vol. Monum. Slavor. meridional. p. 327.

CCXIV. 1374, 12 Julii, Orgoni.

Gregorius PP. XI. concedit, „ut fratres in Bosne, Bulgarie et Wlachie aliisque vicinis eis partibus viventes . . . possint libros fratrum morientium in dictis partibus retinere . . .“

Cum sicut audivimus . . Dat. apud Orgonum Avinionen. dioces iv idus Julii an. iv.

Ex reg. orig. an. IV, com. fol. 97. Theiner: Monum. Hung. tom. II, p. 147.

CCXV. 1374, 15 Julii, Novis.

Gregorius PP. XI. fratribus minoribus Bosnae permittit, ut „pro conversione nonnullorum hereticorum et scismaticorum et pro conversorum ab erroribus et scismaticis conservacione in fide catholica, in contratis Tininnj et Vilkriko (Urhrika) ac Verbas et Saue aliquas ecclesias et loca fundare et construere“ possint.

Inter ceteros ordines . . . Dat. Novis Avinionen. dioces. viii. kal. Augusti an. iv.

Reg. orig. an. IV, libr. 285, fol. 50. Wadding: Annal. minor. tom. VIII, p. 563. Farlati: Illyric. secr. tom. IV, p. 63.

CCXVI. 1374, 9 Augusti, Novis.

Gregorius PP. XI. largitur indulgentiam omnibus Christi fidelibus, qui ecclesiae „s. Michaelis de Bresna“ Bosnen. dioces. adiutrices porrexerint manus.

Ex reg. orig. an. IV, com. fol. 117. Theiner: Monum. Hung. tom. II, p. 147.

CCXVII. 1374, 31 Octobris.

Gregorius PP. IX. donationem a Tvrtko, bano bosnensi, ecclesiae cathedrali sanctorum Petri et Pauli bosnensi factam, confirmat.

Ad perpetuam rei memoriam. Hiis, que pro ecclesiarum et ecclesiasticarum personarum utilitatibus provide acta sunt ut illibata consistent, libenter adicimus apostolici muniminis firmitatem. Sane peticio pro parte venerabilis fratris nostri Petri episcopi Boznen(sis) nobis nuper exhibita continebat, quod olim dilectus filius nobilis vir Tuertko banus Boznen(sis), attendens quod prefatus episcopus multifaria fidelissima servicia in eiusdem bani negociis exhibuerat, una cum dilecto filio nobili viro Stephano eius fratre iuniore bano Boznen., nec non dilecta in christo filia nobili muliere Helena ipsorum banorum genitrice ac nobilibus terre ipsorum unanimi et pari voluntate prefato episcopo, tam pro premissis suis fidelibus serviciis et ipsorum servuiciorum digne meritis, quam eciam pro remedio et salute suarum ac parentum et predecessorum suorum animarum,

quandam possessionem dicti Tuertkonis Jelsauicha (Jelsauica) vocatam cum pertinenciis possessionibus prefate ecclesie Boznen. Dubnicha appellate adiacente Boznen. dioc(esi) cum omnibus suis utilitatibus, uidelicet (terris) arabilibus, silvis, pratis, aquis et nemoribus ac quibuslibet pertinenciis eiusdem, prefato Petro episcopo suisque successoribus et per eos ecclesie Boznen. prelibate donauit et contulit, perpetuo et irreuocabiliter per eos possidendam, tenendam pariter et habendam, prout in litteris antecitatis, inde confratris dicti Tuertkonis banni sigillo munitis, quarum tenorem de uerbo ad uerbum presentibus inferi fecimus, plenius continetur. Quare pro parte dicti episcopi nobis fuit humiliter supplicatum, ut premissis robur confirmationis adicere de benignitate apostolica dignaremur. Nos itaque premissis supplicationibus inclinati huiusmodi donacionem et collacionem per dictum Tuertkonem banum, ut premittitur, factas, ratas habentes atque gratas ea ex certa sciencia auctoritate apostolica tenore presencium confirmamus et presentis scripti patrocinio communimus. Tenor autem dictarum literarum talis est: Tuertko dei gracia banus Boznen. omnibus christifidelibus presentibus pariter et futuris presentem paginam intuentibus salutem in omnium saluatore. Quum obliuio nouerca est memorie, prouida et circumspecta mens hominum adinuenit res gestas literarum patrocinio perfulcire, proinde ad universorum noticiam harum serie uolumus peruenire: Quod, quia venerabilis in Christo pater et dominus, dominus Petrus, sancta Dei et apostolice sedis gracia episcopus ecclesie Boznen. in nonnullis arduis negociis et expeditionibus nostris, tam apud dominum regem Hungarie specialiter, quam eciam aliis ubilibet in locis debitis et temporibus opportunis sua fidelissima et multifaria seruicia studuit exhibere indefesse, ideo nos una cum Stephano fratre iuniore bano, nec non serenissima domina, domina Helena genitrice, nostris carissimis, ac nobilibus terre nostre unanimi et pari uoluntate sanoque et maturo consilio ac salubri deliberacione inter nos prehabitis, prefato domino episcopo tam pro suis fidelibus seruiciis et seruiciorum digne meritis, quam eciam pro remedio et salute nostrarum ac parentum et predecessorum nostrorum animarum, atque ad laudem et honorem beatissimorum Petri et Pauli apostolorum, in quorum honorem dicta ecclesia Boznen. fundata existit, maxime autem et specialiter, quia solempnitates nostrarum nuptiarum in possessione dicte ecclesie, que uulgariter Zenthilie nuncupatur, ymo uero apud eandem sedem solempniter celebrare extiterunt . . . et retribucionis brauium facere cupientes quandam possessionem, Jelsauicha vocatam, in pertinenciis possessionis prefate ecclesie Boznen. Dubnicha appellate adiacentem cum omnibus suis utilitatibus, uidelicet terris arabilibus, siluis, pratis, aquis et nemoribus ac quibuslibet pertinenciis eiusdem universis prenominato dicto Petro, episcopo suisque successoribus, nec non per eosdem ecclesie Boznen. prelibate adidimus, donauimus et contulimus perpetuo et irrevocabiliter possidendam, tenendam et habendam, vigore presencium literarum nostrarum mediante, illum ius, nullamue proprietatem amodo et deinceps nobis et cuiuslibet in eadem reseruantes. In cuius rei memoriam premisseque nostre nacionis firmitatem perpetuam presentes concessimus litteras nostras privilegiales pendentes et autentica sigilli nostri munimine roboratas.

Datum in uilla seu loco Elye in festo conceptionis beate Marie uirginis, anno domini millesimo trecentesimo septuagesimo quarto. Nulli ergo etc. nostre confirmationis infringere etc. Datum Avinion. ii. kal. Nouembris anno quinto.

Tabular. vatican. secret. Gregorii XI. Reg. an. V. libr. 286. fol. 186.

CCXVIII. 1375, 9 Februarii, sub Bobovac.

Tvrtko, Bosnae banus, Ragusinos liberat a solvendis portoriis in Bosna. Scripsit diaconus Brajan.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbic. p. 184.

CCXIX. 1375, 26 Februarii, Avenione.

Gregorius PP. XI. permittit, ut fratres minores bosnenses possint recipere conventum s. Francisci a Nicolao Gara, comite palatino Hungariae in loco Cheneng (Cheregh, Čerević) diocesis Colocensis ipsis extractum.

Sacre vestre religionis.. Dat. Avenione xiiii kal. Marcii an. vi.

Reg. Gregor. XI. tom. 287, fol. 6. *Wadding*: Annal. minor. tom. VIII, p. 581.

CCXX. 1375, 31 Octobris, Avenione.

Gregorius PP. XI. Petro episcopo bosnensi petente, possessiones „Dyacu“ et „Bleznam“ in comitatu de „Vulko“ sitas, et per Belam regem Hungariae ecclesiae bosnensi olim donatas, confirmat, inserto donationis instrumento, in quo fines possessionum describuntur.

Romani pontificis... Dat. Avenione ii kal. Novembris.. an. v.

Reg. an. V, cod. chartac. tom. 23, fol. 483. *Theiner*: Monum. Slavor. meridional. tom. I, p. 296. V. nr. LXIX.

CCXXI. 1376, 16 Januarii, Avenione.

Gregorius PP. XI. indulgentias concedit universis Christi fidelibus, visitantibus ecclesiam, „quam Valentinus episcopus quinqueecclesiensis in terra sua hereditaria inter scismaticos et infideles, in loco de Alsam (Alsan), quinqueecclesien. diocesis situata... in honorem et sub vocabulo s. Francisci confessoris edificari et construi facere inceperit opere sumptuoso...“

Licet is de cuius munere... Dat. Avenione xvii. kal. Februarii an. vi.

Reg. orig. an. VI, com. fol. 28. Reg. orig. an. VI, bullar. divers. tom. 3, fol. 543. *Theiner*: Monum. Hung. tom. II, p. 157. Mooum. Slavor. meridional. tom. I, p. 301.

CCXXII. 1376, 23 Januarii, Avenione.

Gregorius PP. XI. Dominicum archiepiscopum Jadrensem transfert ad ecclesiam Bosnensem.

Romani pontifici.. Dat. Avenione x kal. Februarii.. an. vi.

Reg. an. VI, bull. divers. tom. 3, fol. 60. *Theiner*: Monum. Slavor. meridional. tom. I, p. 304.

CCXXIII. 1376, 27 Januarii, Avenione.

Gregorius PP. XI. committit episcopis zagrabiens. et varadiens. ut a Petro, a sede bosnensi ad jaurinensem translato, iuramentum fidelitatis recipiant.

Cum nuper . . Dat. Avinione vi. kal. Februarii an. vi.

Ex reg. orig. an. VI, com. fol. 3. *Theiner*: Monum. Hung. tom. II, p. 158.

CCXXIV. 1370—1376, 7 Februarii, Bobovac.

Tvrtko, Bosnae banus, Ragusinos orat, ut tributum quingentorum hyperperorum, quod sibi ratione Ston competit, tradant duobus mercatoribus.

Dr. *Fr. Miklošić*: Monum. serbica, p. 185.

CCXXV. 1376, 13 Februarii, Avenione.

Gregorius PP. XI. iniungit archiepiscopo Strigoniensi et episcopo „Cenadiensi“, ut a Dominico, olim jadrensi archiepiscopo, nunc ad bosnensem translato, fidelitatis iuramentum recipiant.

Cum nuper . . . Dat. Avinione idibus Februarii, an. vi.

Ex reg. orig. an. VI, com. fol. 4. *Theiner*: Monum. Hung. tom. II, p. 158.

CCXXVI. 1376, 16 Februarii, Avenione.

Gregorius PP. XI. Joanni de „Horuati“ (Horvat) bano de „Machov“, quinqueecclesien. dioecesis, dat facultatem extruendi monasterium „in dicta diocesi in loco ad hoc magis apto et condecienti et in feudo proprio ad honorem et laudem Dei ac beati Francisci . . . pro usu et habitatione fratrum . . qui ibidem divino cultui vacare et scismaticis ac patarenis . . predicare verbum Dei valeant . . fratribus vero huiusmodi locum recipiendi licentiam elargitur.

Sacre vestre religionis . . . Dat. Avinione xiiii kal. Marcii an. vi.

Archiv. Vatic. Gregor XI. Regest. tom. 287, fol. 44. *Wadding*: Annal. Minor. tom. VIII, p. 581. *Theiner*: Monum. Slavor. merid. tom. I, p. 308. *Koller*: Episcopat. quinqueecclesiensis, tom. III, p. 187.

CCXXVII. 1300—1376, 30 Maii, Konavlje.

Georgius dominus in Konavlje promittit Ragusinis quoad homines bani bosnensis securitatem in suo territorio.

Dr. *Fr. Miklošić*: Monum. serbica, p. 185.

CCXXVIII. 1378, 10 Aprilis, Trstivnica.

Stephanus Tvrtko, rex Bosnae, una cum matre Helena et coniuge Dorothea, praesentibus regni magnatibus, confirmat in Žrnovnica ante urbem Ragusium omnia privilegia concessa Ragusio a progenitoribus suis Bosnae et Serbiae regibus; Ragusium vero regi vovet tributum 1000 hyperperorum, quod pridem dabat regibus Serbiae, quousque dominatus fuerit partibus maritimis, Travuniae, Konavlje et Dračevica. Praesentes primores: župan Branko Pribinić, comes palatinus Vlkosav Stefović, Dobrašin Stefanović, vojevoda Vlatko Vlković, comes (knez) Vlkašin

Milatović, comes Priboje Mostnović, župan Bielijak Seković, stavilac Tvrtko Blagjević.

Advenientibus postmodum ragusinis legatis in regiam aulam in Trstivnica iterum una cum Helena et Dorothea iuramento confirmat in ecclesia s. Gregorii. Primores: vojevoda Vlkac Hrvatinić, comes Vlkota Pribinić, comes Hegen (Eugen) Dragoslalić, Vlatko Vojevodić, župan Vlkac Črnu-gović, Radoslav Pribinić, Vlkmir Semković, Hranja Vlković, Purčja Hrvatinić, Bjelica Ižesalić, župan Dinica. Scripsit logothet Vlade.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbica, p. 186.

CCXXIX. 1378, 26 Junii, Zagrabiae.

Ludovicus I rex cambium inter heremitas et plebanum novo-villanum zagrabiensem confirmat. VP. fr. Dominico boznensi...

Tkalčić: Monum. histor. civ. zagrab. I, 272.

CCXXX. 1379, 26 Januarii, Ragusii.

Rector Jacobus de Menze in commissione data nuncio Nicolao de Gondola conqueritur de civibus Cattari, quod regem Bosnae, qui semper fuit bonus amicus Ragusinis, et anno praeterito (1378) suo exercitu illos defendebat contra Venetos, contra ipsos excitare tentaverint.

Gelcich: Diplomatarium, p. 84.

CCXXXI. 1382, 25 Julii, Venetiis.

Respondeatur „ambaxiatoribus d. regis Raxie“ (i. e. Bosnae, Tvrtko), quod illi „duo brigentini“, quos rex pro se petiit, sint Venetis necessarii „pro factis Tenedi“ insulae.

Ljubić: Listine IV, 188.

CCXXXII. 1382, 2 Decembris, Bišće in Podgrada.

Stephanus Tvrtko, Bosnae rex ad petitionem Ragusii abolet salinas in župa Dračevica in parte maritima. Testes: comes palatinus Mirko Radojević, vojevoda Vlatko Vlković, comes Paval Jablanić.

Miklošić: Monum. serbica, p. 202.

CCXXXIII. 1382.

Maria, regina Hungariae, ad preces Ragusii, vetat, ne quis ex Croatia et Dalmatia vinum vel sal in castrum Novi, prope Dračevicam, a rege Tvrtko aedificatum, importare audeat, cum hoc esset contra privilegia Ragusii.

Kukuljević: »Izvadci listina bosanskih« Arkiv II. Razd. I, p. 13. Katona: Histor. critic. Hung. tom. XI, p. 35.

CCXXXIV. 1383, 1 Januarii, Romae.

Urbanus PP. VI. Cosmato Gentili, praeposito ecclesiae valvensis, ut exigat „duodecim millia florenorum“ quae Dominicus episcopus bosnensis

in suo ultimo testamento legavit . . . camere apostolice . . . et dum viveret Ludovico regi Ungarie mutuaverat . . .

Intelleximus . . . Dat. Rome . . . kal. Januarii . . . an. v.

Reg. an. V. secret. tom. I, fol. 292. *Theiner*: Monum. Slavor. meridional. tom. I, p. 337.

CCXXXV. 1383, 8 et 27 Martii, Venetiis.

Ad petitionem regis Bosnae per nuncium permittitur civi veneto nobili viro Nicolao Baseio, ut munus admiratus, ipsi per regem oblatum, suscipiat¹; item conceditur ipsi una galea cum corredis.

Ljubić: Listine IV, 194–5.

CCXXXVI. 1383, 30 Julii, Venetiis.

Respublica veneta „Stephanum (Tvrtko) regem (Bossine) cum suis filiis et haeredibus in Venetos . . . cives . . .“ recipit.

Anthonius Venerio etc. Datum in nostro ducali palatio anno domini incarnationis mccccxxxiii. die penultimo Julii.

Wenzel Gusztav: Monum. Hungariae historica (Acta extera) tom. III, p. 521.

CCXXXVII. 1385, 28 Martii, Sutiscae.

„Stephanus Tuertcho . . . rex Rassie, Bosne etc.“ promittit „quod . . . domino Nicolao Garra regni Hungarie palatino . . . amico et compatri (suo) . . . praedilectisque sororibus (suis) Elizabeth et Marie Hungarie et Heduidis Polonie reginis“ fidelitatem sit servaturus illibatam.

Dat. in aula . . . regali Sutischa anno domini mccccxxv. vicesima octava die mense Marcii.

Kukuljević: Arkiv knj. II, Razd. I, p. 36.

CCXXXVIII. 1385, 24 Aprilis, u Tuzeh blizu Ploče.

Balša, Dyrachii dux confirmat privilegia Ragusinis data ab imperatore Stephano et fratre Georgio.

Miklošić: Monum. serbica, p. 202.

CCXXXIX. 1385, 20 et 25 Julii, Venetiis.

Statutum, ut eligatur nuncius ad regem Bosnae, ut, quum civitas Cathari, uti fertur, data sit per reginam Hungariae regi Stephano Tvrtko, cum illo tractet „pacta et franchisias consuetas“ pro mercatoribus venetis.

Eligitur nuncius Blancus de Rippa.

Ljubić: Listine IV, 219.

CCXL. 1385, 23 Augusti, Sotesca.

„Stephanus Tvertcho . . . rex Rassie, Bossine“ etc. confirmat privilegia mercatorum Venetorum, ut „cum suis . . . mercimoniis semper de consuetudine antiqua . . . in civitate Cathari liberi et exempti ab omni dacio gabella“ sint.

¹ 1384, 22 Decembris respublica veneta regem Bosnae rogat, ut eidem Nicolaoivat, quod ipsi debet.

„Hinc vestre universitatis... Datum in aula nostra regali Sotesca xxiii die mensis Augusti sub anno incarnationis mccccxxxv.

Wenzel Gusztav: Monum. Hungariae historica tom. III, pag. 590. *Ljubić*: Listine IV, 224.

CCXLI. 1386, 27 Januarii, pod Skadrom.

Georgius, Zetae et maritimae regionis dominus, confirmat Raguseorum privilegia a Stephano, a Stracimir, a Georgio et Balša olim concessa.

Miklošić: Monum. serbica, p. 203.

CCXLII. 1387, 9 Aprilis.

Rex Bosnae Stephanus Tvrtko init cum Ragusinis foedus contra omnes, excepta regina Hungariae Maria; confirmantur anteriora pacta; rex vovet, defensurum se territorium ragusinum suo exercitu.

Miklošić: Monum. serbica, p. 209—212.

CCXLIII. 1387, 22 Julii, in Sutrska.

Tvrtko, rex Bosnae, communitati Clissae privilegia a praedecessoribus suis „Mladino et Paulo“ olim concessa confirmat.

Datum in aula nostra regali Sothesca 22 mensis Julii sub anno domini 1387.

Lučić: Memorie di Traù, p. 112. *Kukuljević*: Jura regni Croatiae et Slavoniae. Part. I, p. 493.

CCXLIV. 1387, 1 Augusti, Spalati.

Judices et consilium Spalatenses decernunt legatos in Bosnam mittendos, qui regi Tvrtco significarent, cives promptos esse ad eius voluntatem exequendam, modo a damnis civitati inferendis abstineret.

„Scripte Spaleti sub custodia sigilli nostri communitatis die 1 Augusti 1387.

(In margine) Non habuit locum, quia non ivit.

Lučić: Memor. di Traù, p. 332.

CCXLV. 1387, 17 Novembris, Nonae.

Albertus, prior Auranae, civibus Spalatensibus scribit, se „propter multitudinem et potentiam hereticorum Bosanensium in campo...“ intravisse civitatem Nonam.

Datum None die 17 Novembris, recepte 1387, 25 Novembris.

Lučić: Memor. di Traù, p. 334.

CCXLVI. 1387, 29 Novembris, Budae.

Sigismundus rex concedit, ut mercatores ragusini „in terra... syrmientienses residentes a mercatoribus consociis eorum in terris Bozne et Rascie commorantibus argentum (possint) emere... emptum iisdem mercatoribus ragusinis venditioni exponere, ipsi (dein) mercatores ragusini illud (emptum) Ragusium secum portare valeant“.

„Notum facimus... Bude in vigilia festi beati Andree apostoli, anno domini mccccxxxvii.

Wenzel Gusztav: Monum. Hungar. histor. (Acta extera) tom. III, pag. 650.

CCXLVII. 1388, 29 Aprilis, Venetiis.

Scribatur regi Bosnae, ut ipse, si quid dicere vult, nuncium suum mittat.

Ljubić: Listine IV, 249.

CCXLVIII. 1388, 3 Maii, Venetiis.

Conceditur, ut nuncius regis Bosnae „levetur super presentibus galeis Culphy“ et deponatur „in Sclavonia“.

Ljubić: Listine IV, 249.

CCXLIX. 1388, 6 Octobris.

Cives civitatum scardonensis, sibenicensis et spalatensis, „qui maxime per illustrissimum principem dominum Stephanum Tuarchonem, regem Bosne, et dominum fratrem Joannem de Palisna“ affliguntur, „ad conservandum (sacre corone) fidelitatem . . . fecerunt inter se et ordinaverunt ligam . . .“

Dat. Scardone an. nativ. domini 1388. Indict. XI. die Martis, 6 Octobris.

Lucić: Memor. di Traù, p. 342.

CCL. 1389, 24 Martii, Spalati.

Spalatenses per legatos suos regi bosnensi significant, cupere se esse „servitores serenitatis (suae) sed eo modo, quo . . . honor maiestatis (suae et ipsorum remaneret) sine nota proditorii nominis“.

Scriptum Spalati 24 Martii 1389.

Lucić: Memorie di Traù, p. 437.

CCLI. 1389, 18 Maii, Spalati.

Judex et consilium spalatense regem Sigismundum per legatos rogant, aut succursum ipsis quamprimum mittat contra regem Bosnae, aut vero concedat, ut cum eodem rege de pace tractanda ipsi sibi provideant.

Scriptum Spalati 18. Maii 1389.

Lucić: Memorie di Traù, p. 345.

CCLII. 1389, 23 Maii Spalati.

„Die 23 Maii 1389“ decretum est a Spalatensibus: mittantur ambasciatores ad regem Bosne, ut dignetur prorogare terminum usque ad reditum ambasatorum ad regem Vngarie . . .“ missorum.

Lucić: Memorie di Traù, p. 345.

CCLIII. 1389, 30 Junii.

Spalatenses per Johannem Marini legatum regi Tvrtko promittunt obedientiam . . .

Datum 30 Junii 1389.

Lucić: Memorie di Traù, p. 347.

CCLIV. 1389, 1 Augusti, in Sutiska.

Stephanus Tvrtko, rex Bosnae Traguriensibus nuncium victoriae de Turcis, die 20 Junii habitae, mittit.

Datum in aula nostra Suthiste die prima mensis Augusti a. mcccclxxxix.

Lucić: De regn. Dalm. et Chroat. l. V. c. III, p. 415.

CCLV. 1389, 20 Octobris.

Collucius, cancellarius Florentiae, regi Tvrtko exprimit civitatis Florentinae gaudium et gratulationem ob victoriam de Turcis in campo Kosovo reportatam.

Kukuljević: »Izvadci listina bosanskih« Arkiv. II. Razd. I, p. 15. *Katona*: Histor. critic. Hung. tom. XI, p. 273. *Wenzel Gusztav*: Monum. Hungar. historica tom. III, p. 682. *Makušev*: Monum. historica Slavor. merid. I, 528.

CCLVI. 1390, 30 Januarii, Venetiis.

Mittatur nuncius ad regem et reginam Hungariae, qui referet „de his, que sentimus de partibus Bossine“.

Ljubić: Listine IV, 274.

CCLVII. 1390, 8 Maii, Spalati.

Spalatenses per legatos agunt cum Tvrtko, Bosnae rege, de pace et concordia cum eodem ineunda, etc.

Spalati die 8 Maii 1390.

Lucić: Memor. di Traù, p. 351.

CCLVIII. 1390, 2 Junii, Sutiskae.

Tvrtko, rex Bosnae, territorii civitatis spalatinensis limites protendit et describit: „a monte Masaron versus orientem recto tramite sicut labitur flumen Salona; versus occidentem dividat et sit meta atque confinium inter nostrum castrum Clisiae et ipsos Spalatenses; ab alia parte antiqui muri Salone versus montem s. Michaelis usque ad columnam versus Tragurium; ex parte Almisi sit meta flumen Cetine usque ad verticem montis, qui dicitur Primorie, versus Spaletum inter nostros Spalatenses et castrum nostrum Delmisii. Legati: Triphon aulae protovestiarius, Michael de Ragusio electus tinniensis, comes Stanoe Jelašić et Vlodoj logotheta.

Datum in nostre aule residentia Sutescha per manus domini Michaelis de Ragusio electi episcopi tininiensis . . . cancellarii sub dupplici sigillo pendentis presentibus . . . dominis comite Dabissa, comite Stipoye Hervatinich, comite Paulo Radinovich, comite Priboj Mestrovich, supano Biliaco Sancovich et Sladichio pincerna . . sub anno 1390 indictione xiii. die secundo mensis Junii.

Ljubić: Listine knj. IV, p. 281.

CCLIX. 1390, 11 Junii, in Sutiska.

Stephanus Tvrtko „Bosnie“ rex etc. promittit Sibenicensibus se eorum libertates, a Ludovico rege concessas, servaturum esse; Sibenicensis spondent, se prestitum „omagium fidelitatis“ eidem regi et successoribus suis observaturos.

Datum in aula nostra regali Soteske . . . sub anno domini millesimo tercentesimo nonagesimo, die 11 mensis Junii.

Fejér: Cod. diplomat. Hung. tom. 10, vol. 1, p. 615. *Kukuljević*: Jura regni Croatiae et Slavoniae, Part. I, p. 493.

UCLX. 1390, 23 Julii, in Suteska.

Stephanus Tvrtko „Bosnae“ rex iura et libertates insulae Bratiae, eidem a Ludovico rege concessa, confirmat.

Datum in aula nostra Suteschae . . . sub anno domini 1390. Ind. XIII. die 23 mensis Julii.

Cicareli: Osservazioni sull' isola della Brazza, Venezia 1802, p. 126. *Kukuljević*: Jura regni Croatiae et Slavoniae, Part. I, p. 495.

CCLXI. 1390, 30 Augusti, Venetiis.

Ambaxiatoribus regis Bossinae respondetur: gaudere „de exaltatione corone sue et status sui“; se non posse ob pacem cum rege Hungariae regi praestare auxilium contra Jaderam, quam occupare vellet, „sicut acquisivit alias civitates Dalmatiae“; gavisurum se, si contraxerit „parentelam“ cum duce Austriae; Venetos „generalem ligam“ cum rege inire non posse.

Ljubić: Listine IV, 284—6.

CCLXII. 1390, 30 Augusti, in Sutiska.

Stephanns Tvrtko „Rasciae, Bossinae et Maritimae rex“ rogante Andrea de Gualdo, archiepiscopo spalatensi, eundem Andream, eius successores et ecclesiam spalatensem, eiusque „nobiles et villanos nec non possessiones, terras . . . iura et bona ipsorum . . . cum universis possessionibus, terris, tenutis etc. . . . sub protectione et tutela“ sua recipit et confirmat, praecipiendo „Paulo Clesich vaivodae regni Crovatiae“ ut sedulo caveat, ne quis eadem iura invaderet et laederet.

Datum in aula nostra regali Sutescka . . . per manus Thomae de Luzach praefatae aulae vicecancellarii sub anno domini MCCCXC, XXX die Augusti mensis, XIII indictione.

Farlati. D: Illyric. sacr. tom. III, p. 334. *Kukuljević*: Jura regni Croatiae et Slavoniae, Part. I, p. 498.

CCLXIII. 1390, 12 Octobris, Romae.

Bonifacius PP. IX. Michaeli, „Pauli bani“ filio, canonicatum in ecclesia bosnensi confert.

Nobiles generis . . . Dat. Romae apud s. Petrum quarto idus Octobris an. I.

Monumenta vaticana Hungariae, tom. III. p. 69.

CCLXIV. 1390, 18 Novembris, Romae.

Bonifacius PP. IX. Nicolao „Martini“, canonico quinqueecclesiensi, p. rebendam ecclesiae bosnensis confert.

Vite et morum . . . Dat. Rome apud s. Petrum decimoquarto kal. Decembris, an. II.

Monumenta vaticana Hungariae, tom. III, p. 91.

rom. ~~XXIII~~

CCLXV. 1391, 6 Februarii, Romae.

Bonifacius PP. IX. „Jacobus de Bredenscheyd“ canonicatum in ecclesia bosnensi confert.

Vite ac morum . . . Dat. Romae apud s. Petrum v. Idus Februarii an. n.
Monumenta vaticana Hungariae, tom. III, p. 137.

CCLXVI. 1391, 15 Aprilis.

Belijak županus et Radić vojevoda Sanković, memorando prisca iura Ragusii in Konavljje etc. et recognoscendo beneficia, quae Ragusini dominis Rasciae, Bosnae et Zachulmiae, e. inprimis genitori suo Sarko, praestiterunt, dignum censent, ut župas Konavljje et Vitalina cum arcibus et pertinentiis (Dolnja gora et Sokol) reipublicae ragusinae tradant, prout et tradunt. Scripsit Grubanac Hlapčić.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbica, p. 217.

CCLXVII. 1391, 12 Maii, Romae.

Bonifacius PP. IX. episcopo Tudensi, praeposito ac lectori s. Petri de Possega, ad preces „Pauli filii Stephani, canonici bosnensis“ iniungit, ut controversiam de canonicatu inter dictum Paulum et Barnabam Thomae vertentem dirimant.

Exhibita . . . Dat. Rome apud s. Petrum quarto idus Maii, an. n.
Monumenta vaticana Hungariae, tom. III, p. 154.

CCLXVIII. 1391, 15 Maii, Zabore.

Radić vojevoda, filius Sanko et dominae Radosavae, cum consensu suae uxoris Gojsavae statuit posse Ragusinos in terra sua libere mercaturam exercere. Scripsit diaconus Raško.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbica, p. 220.

CCLXIX. 1391, 1 Junii, Venetiis.

Rex Bosnae Stephanus Dabissa eligitur in civem venetum.
Ljubić: Listine IV, 201.

CCLXX. 1391, 17 Julii, Gaietae.

Ladislaus rex Hrvojae, vojevoda bosnensi, et eius fratri bano Vulco, ob illorum in se et patrem insignia merita, opemque in acquirendo et defendendo regno Hungariae praestitam, donat et confirmat banatum Dalmatiae et Croatiae cum omnibus iuribus.

Registr. Andegaven. in tabular. Neapolitano, vol. 362, fol. 40—41. Dr. Fr. Rački Arkiv VII (Zagrabiae 1863) p. 32.

CCLXXI. 1392, 20 Januarii, Hierosolymis.

De religiosis Hierosolymis ob fidem Christi interemptis.

In nomine domini Amen. Ad laudem, gloriam et honorem omnipotentis Dei . . . Noverint universi praesentes litteras inspecturi, quod anno domini mcccxx primo, quatuor fratres ordinis minorum diversarum provinciarum in Hierusalem in conventu montis Syon, viri utique virtutibus adornati ac Dec

devotissimi, prelati suis obedientissimi et probatissimi, quorum nomina haec sunt: fr. Deodatus de Rutenio provinciae Aquitanie, Petrus de Narbona, provincie Provincie, Nicolaus provincie Sclavonie, Stephanus provincie romanae, qui etiam perfectione religionis morati sunt annis pluribus, aliqui in Vicaria Bosne, aliqui in vicaria Corsice, dein magna devotione ad sanctam se transtulerunt civitatem Hierusalem, ubi morati sunt in observantia regulari annis pluribus, durissimum pro Christo martyrium sustinuerunt (gladiis Saracenorum necati sunt) . . .

Tabular. vatican. secret. Regest. Clementis VII (schismatici) Avinionens. ann. XIV. P. II. tom. LXVI. fol. 80.

CCLXXII. 1392, 6 Martii.

Bosnae rex Stephanus Dabiša fidem facit, quod Dragoje Gučetić persolverit census conductum pro portorio in Kamenica habito sub rege Tvrtko octo annorum spatio, item pro portorio habito cum Novak Maćedol in Srebrnica et Ponor. Testes: palatinus Gojak Dragoslavić, stavilac Ivan Radivojević, protovestiarius Žore et capellanus Milac.

Pucić: Споменици србски, II, 33.

CCLXXIII. 1392, 17 Junii, Lušci.

Rex Bosnae Stephanus Dabiša, ad petitionem Ragusii per nuncios Stephanum Lukarević et Raphaellem Gučetić, qui ad regiam curiam in Trstivnica exmissi sunt, consentiente ipsius uxore Helena privilegia Ragusinis a prioribus regibus, imprimis Stephano Tvrtko, concessa confirmat. Primores regni: vojvoda Hrvoje, vojvoda Usorae Vlatko, comes Stipoje Hrvatinić, comes Radosav Prebinić, comes Dobrosav Divošević, tepačija Batalo, comes Gojak Dragosalić, župan Tvrdislav Tuica, comes Vlčihna Vlatković, comes Voisav Voevodić, comes Vlkac Nartičić, župan Radoje Radosalić, župan Juraj Tihčinović, comes palatinus Stanac Priekušić. Scripsit logotheta Thomas.

Miklošić: Monumenta serbica, p. 220—222.

CCLXXIV. 1392, 3 et 21 Augusti.

Rex Stephanus Dabiša mittit Ragusium comitem Stanoje Elaščić ad recipiendum tributum serbicum et stagnense 2500 hyper.

Pucić: Споменици србски II, 36. Idem rex exigit medio protovestiarii sui Žore de Bocha tributum stagnense 500 hyp. litteris datis in Sutisca 18 Februarii 1393. Ibid. p. 37.

CCLXXV. 1392, 10 Octobris, in Podlisie.

Vuk Vucić „Dalmatiae et Croatiae banus“ suo et regis Dabišae nomine Andreae, archiepiscopo spalatensi, permittit „quandam domum sive curiam, fortalicium seu reductum, super territorio ipsius ecclesiae spalatensis . . iuxta mare in loco Lucaz dicto . . aedificare.

Dat. In Podlisie . . die x. Octobris, anno domini 1392.

Farlati D.: Illyric. sacr. tom. III, p. 336. (Edit. Venet. 1765).

CCLXXVI. 1392, 19 Octobris, Gaietae.

Ladislaus rex fratribus Petro, Milošio, Dionysio, Joanni, Stephano et Blasio, filiis Pauli, vicevojevoda bosnensis, ob servitia sibi praestita donat plures villas in comitatu Verbasensi et possessionem Starigrad in comitatu Požegano.

Regest. Andegaven. in tabul. Neapolitano, vol. 363, fol. 167. Dr. Fr. Rački: Arkiv VII, p. 41.

CCLXXVII. 1392, 10 Decembris, Perusii.

Bonifacius PP. IX. Ladislao de Nagypatak, presbytero strigoniensi, canonicatum ecclesiae bosnensis confert.

Dudum siquidem... Dat. Perusii iv idus Decembris anno iv.

Monumenta vatic. Hungariae, tom. III, p. 208.

CCLXXVIII. 1393, 12 Maii, Perusii.

Bonifacius PP. IX. Nicolao Jacobi, rectori „ecclesiae s. Nicolai de Dobronetk“ canonicatum ecclesiae bosnensis confert.

Vite ac morum... Dat. Perusii, iv idus Maii, an. iv.

Monumenta vaticana Hungariae, tom. III, p. 216.

CCLXXIX. 1393, 13 Julii, Venetiis.

Dux Antonius Venerio „Chervoje voyvoda, filio condam voyvoda bossinensis“, eiusque fratri Volcho bano donat ius civitatis.

Ljubić: Listine IV, 309—310.

CCLXXX. 1393, 23 Augusti in castro Luchan.

Hrvoje vojvoda bosnensis promittit regi Sigismundo et eius coniugi Mariae fidelitatem contra omnes principes excepto rege Bosnae Dabissa, quousque hicce contra Sigismundum et Mariam non insurgeret.

Fejér: Cod. dipl. Hung. X, 2 p. 158.

CCLXXXI. 1393, 29 Septembris.

Stephanus Dabiša, post mortem „senioris fratris Stephani Tvrtko“ in terris genitorum et progenitorum suorum successor, una cum regina Helena facit fidem, quod ipsius protovestiarius Žore Ragusinus deposuerit rationes de conductis sibi sub Tvrtko portoriis et cameris. Testes: banus Ivaniš, vojvoda Hrvoje, tepacija Batalo, comes Priboje, comes Dobroslav, Georgius Stepanić, Georgius Radivojević, vojvoda Koča, Petrus Pavlović. Scripsit logotheta Tomaš.

Pucić: Споменици србски, II, 39—40.

CCLXXXII. 1393, 18 Octobris, Romae.

Bonifacius PP. IX. Nicolao Laurentii, canonico bosnensi, archidiaconatum de „Aziag“ (Osiek) in ecclesia quinqueecclesiensi confert.

Vite ac morum... Dat. Romae apud s. Petrum xv kal. Novembris an. iv.

Monumenta vaticana Hungariae, tom. III, p. 229.

CCLXXXIII. 1394, 16 Januarii, Romae.

Bonifacius PP. IX. „Georgium Gurle clericum, perpetuum beneficium ad altare b. Petri, situm in ecclesia bosnensi“, nominat canonicum in eadem ecclesia.

Dat. Rome apud s. Petrum xvii Februarii, an. v.

Monumenta vaticana Hungariae, tom. III, p. 246.

CCLXXXIV. 1394, 2 Februarii, Sutiscae.

Stephanus Dabiša rex Bosnae reipublicae venetae, ut Michaeli Domini, presbytero ragusino et legato suo, fidem habeat.

Data in aula nostra Suthisce die secunda . . Februarii an. mccccxxxiiii.

Ljubić: Listine knj. IV, p. 323.

CCLXXXV. 1394, 2 Aprilis, Sutiska.

Stephanus Dabiša, rex Bosnae, Gojko Marnavitio roganti, ut sibi conferat „plemenscinium“ litteris consignat Vojnitium et Godaliensium campum. Testes: comes Paulus Radinović, palatinus Sandalius, comes Marcus Radojević, comes Priboje Masnović, comes Radoslav Pribinić, tepacius Batalo; ex inferioribus partibus: palatinus Hrvoje, Paulus Klesić, comes Stephanus Ostoić; e Tribunia palatinus Vlatko; e chelmensi terra: Georgius Radevojević, comes Gregorius Milatović; ex aula: marsalcus aulicus Ostojica Obrinović; ex Croatia: marsalcus comes Joannes Grubetić.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbica, p. 224. Dubiae fidei.

CCLXXXVI. 1394, 31 Maii, Curzolae.

Consilium communitalis curzul. decernit, ne quis audeat nemus conventus s. Mariae fratrum vicariae bosnensis sine eorum licentia incidere etc.

mccccxxxiiii. Indic. 2-da die ultimo Maii. In pleno generali et sufficienti consilio Curzolae in ecclesia sancti Marci coadunato ad sonum campanae, ut moris est, in quo fuerunt consiliarii quadraginta quinque.

Ad precem et petitionem reverendissimi in Christo patris et domini domini fratris Bartholomei de Tuscia vicari(i) vicariatus Bosnae et suorum fratrum habitantium et colentium monasterium sanctae Mariae de Scolio Magno, posito ante civitatem Curzulae, captum, obtentum et firmatum fuit, quod aliquis homo vel persona, cuiuscumque status et conditionis existat, non audeat vel praesumat nemus incidere unquam, (nec) aliquo tempore volendo fas(?) facere sive seminare circa ipsam ecclesiam in ipso Scolio, ubicunque possunt fratres videre et visum eorum prolongare quando iuxta ipsam ecclesiam, nec in valle, quae pendet versus ipsam ecclesiam sanctae Mariae, (sub) poena perperorum quinquaginta sine voluntate et expressa licentia ipsorum fratrum, et (sub) poena perdendi totum laborium, quod facerent, ut supra, quod deveniat in commune Curzulae.

»Istoria ecclesiastico-profana di Corzola del dottor Antonio Paulini« str. 488, na vo tiskano u »Glasniku jugoslovj. Franjevac« god. 1889 br. 7 str. 118.

CCLXXXVII. 1394, 3 Junii, Romae.

Bonifacius PP. IX. iubet archiepiscopum neopactensem ord. praedicatorum in „ecclesiis et locis . . . Dalmatie, Croatiae, Bosne et Sclavonie regnis“ populos et magnatos inducere ad persequendum adhaerentes anti-papae Roberto in Sicilia.

Notorium est. Dat. Rome apud s. Petrum III nonas Junii a. v.

Monum. vaticana Hungariae, tom. III, p. 259.

CCLXXXVIII. 1394, 17 Julii.

Ladislaus rex bosnensi duci Hrvoje eiusque fratri Vuk confirmat banatum Dalmatiae et Croatiae ob servitia patri Carolo et sibi praestita „in aquisitione regni Hungariae ac praeservatione tam regni praedicti quam regni Siciliae ab insultibus et perversis conatibus aemulorum et rebellium regionum“.

In r. archivo Neapoli. Rad, XVIII, 234.

CCLXXXIX. 1394, 15 Octobris.

Ladislaus rex bano mačvanensi Joanni et suo vicario bosnensi, duci et Croatiae bano Hervojae tribuit facultatem aggratiandi rebelles, qui ad fidelitatem reverterentur.

In r. archivo Neapoli. Rad XVIII, 234.

CCXC. 1394, 24 Novembris, Budae.

Paulus de Armaninis legatus magnifici domini Francisci de Mantua scribit, se, dum Budam 11 Novembris venisset, regem ibi non invenisse, qui „gressus suos direxit versus Bossenam, quoniam rex ille (sc. Bosnae), mortuus, et barones regni querebant acquirere regnum illud, quod maximum fecit detrimentum illi regi, „dum rex Bossene tempore vite suae erat cum infidelibus alligatus; sed nunc ipso mortuo dicitur, quod illi de Bossena appetunt regem istum in suum regem et dominum; et demum usque ad confines vel iuxta equitavit...“

In archivo mantuano. *Makušev*: Monum. Slavor. merid. II, 24. Idem ferre in epistola 27 Nov. Ibid. p. 24.

CCXCI. 1394.

Rationes, ob quas fratres minores vicariae Bosnensis inde ab anno 1344 perseverarunt in administrandis sacramentis populo fidei peninsulam Rat inhabitanti etc. exponuntur.

In nomine Domini Amen. mccclxxxiiii. Propter puncta et motiva infrascripta fratres minores vicarie Bosne commorantes in Puncta Stagni cum bona conscientia usque modo per annos quinquaginta ministraverunt sacramenta divina populo illi et usi sunt privilegio eis concesso a sede apostolica inter infideles et schismaticos, licet per praelatos et alios multas patiantur contrarietates et:

Primo. Cum illa terra, antequam perveniret ad manus dominorum de Rhacusio, fuerit subiecta schismaticis et Patarenis per annos forte trecentos, nec erat mentio ibi de cultu catholicae fidei, immo Calughieri et

sacerdotes Rasiani ibi habitabant. Postmodum vero Deo disponente, cum praedicti domini terram illam occupassent sub certo tributo dando regi Rasie vel bano Bosne singulis annis mille perperos, et insuper volentes Punctam illam conservare et tenere contra potentiam schismaticorum et haereticorum fecerunt castra duo fortissima, et perduxerunt murum magnum cum turribus ab uno castro usque aliud per unum milliare, in quibus aedificiis et aliis necessitatibus expenderunt circa centum viginti millia ducatorum de camera communi, et sub pacto tenendi ibi Calughieros et sacerdotes praedictos, tamen sicut catholici volentes fidem ibi romanam plantaverunt et propterea collocaverunt fratres praedictos, et locum eis construxerunt, qui fratres, Dei gratia operante, populum illum converterunt et baptizaverunt et usque modo convertunt venientes quotidie de terris schismaticorum ad terram illam, et hoc pure propter Deum nullius lucri causa.

Videtur eis praedictam curam illius populi dimittere non debere iuxta consilium doctorum eis datum, donec per apostolicam sedem de populo illo aliud fuerit ordinatum. Ad hanc autem conclusionem tenendam roborantur privilegiis apostolicis, de quibus infrascriptae clausulae sunt extractae:

Et primo in privilegio¹ domini Joannis papae continetur haec clausula: „ut autem ministerium nostrum honoretur, plenius et honorabilius impleatur, praesentium vobis auctoritate concedimus in terris, quae adhuc magisterio sedis apostolicae non intendunt, proponere verbum Dei, et constitutis ibidem, non obstante, si aliqui sunt excommunicatione ligati, in verbis officio, et cibo ac in aliis secure communicare, et ipsos seu etiam alios converti ad unitatem christiane fidei cupientes recipere, baptizare et aggregare filiis sancte ecclesie positis etc.“ Et infra:

„Et ad hec sit vobis absolvendi potestas occisores clericorum et religiosarum personarum in illis partibus constitutarum; fundandi de novo ecclesias et reconciliandi illas, quae sunt casu aliquo profanate, et de novo fundatis de rectoribus idoneis providendi.“

Et iterum in declaratione² facta per dominum Gregorium PP. XI. super 23 dubia tangentia opera fidei in dicta vicaria Bosne habentur due clausule iste responsive ad tria dubia 8, 9 et 10.

Et iterum ad 8 articulum, in quo queritur etc. respondemus: „Quod cum Bosna cum suis metis et terminis seu circuitibus inclusive, ubi infideles et schismatici habitant, sit fratrum commissum regimen, dicimus: dictos fratres licite posse supplere defectum sacerdotum absentium in administratione sacramentorum virtute privilegii, non obstante, quod dicte patrie sub dominatione christianorum existant, maxime cum in dictis metis seu terminis sit defectus sacerdotum, nec sunt parochie ordinate, prout presens articulus presupponit“. Et

Et iterum ad 9 articulum, in quo queritur etc. respondemus: „Quod sicut commissum est fratribus et concessum per dominum papam infideles et schismaticos unitati sancte ecclesie aggregare, ita etiam in fide tritare et conservare per ecclesiastica sacramenta, donec ipsis conversis

¹ Bulla Joannis PP. XXII. Cum hora undecima. Dat. Avenione X kalend. Novbr. an. VI. = 1321.

² Vide: *August Theiner*: Monum. Slavor. meridional. Vol. II. (edidit Dr. Franc. Źki, qui et additamenta adiecit), p. 327.

sit provisum de ecclesiis et curatis, nec de opposito cavetur in privilegio, ut patet intuenti, quo circa dicti fratres in administratione sacramentorum impediri nullatenus debent a prefatis sacerdotibus venientibus sive missis“.

Et iterum ad 10 articulum, in quo queritur etc. si sacerdotes etc. respondemus: „Quod cum solis fratribus privilegium dirigatur sacerdotes ibi commorantes vel de novo advenientes eandem vel similem nullatenus habeant vel obtinuerint potestatem“.

Et item in quadam Bulla¹ domini pape Gregorii dicti concessa pro loco habetur ista clausula: „Et nos animarum saluti providere cupientes, opportunis remediis vobis et singulis vestrum in predicto Glas et aliis locis huiusmodi, usque ad partes infidelium, in quibus distincte parochie et rectores ecclesiarum parochialium instituti, utendi omnibus potestatibus seu facultatibus et privilegiis vobis in terris schismaticorum, hereticorum et aliorum infidelium a memorata sede concessis, plenam concedimus tenore presentium facultatem“.

Et item dominus Urbanus papa VI. in quadam copiosa bulla concessa predictis fratribus sic dictis: „Et concedimus etiam et declaramus, quod dicto privilegio Joannis pape uti possitis quoad omnia in eo contenta, non obstante, quod episcopus catholicus in locis seu partibus ipsis resideat vel presens existat, dummodo clerum vel sacerdotes aut curatorum copiam non habeat, qui fidelibus suis noviter conversis valeant in ministrando eis ecclesiastica sacramenta et fidem catholicam predicando etc.

His rationibus sequentia addidit scriptor Fr. Laurentius Zekinić Ragusinus: Questi sono li privilegi, delli quali una volta si servivano li frati nostri delli sudetti quatro conventi di Stagno, Slano, Ombla e Canali, benchè erano nel dominio catolico della republica di Ragusa; però erano uniti alla vicaria di Bosna e non vi era tanta copia de sacerdoti secolari, preti, come è presentemente... ma adesso servono solamente per memoria dell' antichità e gloria della religione serafica ed onore della provincia.

Istoria e privilegi dell' osservante provincia di Ragusa raccolti da diversi luoghi e posti qui in un volume dal P. Fr. Lorenzo (Zekinić) di Ragusa minor. osserv. nell' anno 1741. mss. p. 67. Servatur Ragusii in conventu fratrum minorum in cella praelatorum.

CCXCII. 1395, 14 Januarii, Romae.

Bonifacius PP. IX. Laurentio, custodi ecclesiae bosnensis, concedit ut „in romana curia vel in aliqua beneficiorum (suorum) residendo, aut litterarum studio in loco, ubi illud vigeat generale“, a loco residentiae absens fructus percipere valeat.

Dat. Rome apud s. Petrum idib. Januarii an. vi.

Monumenta vaticana Hungariae, tom. III, p. 285.

CCXCIII. 1395, 26 Aprilis, Sutjeska.

Stephanus Dabiša, rex Bosnae et Serbiae etc. una cum uxore Helena Stanae filiae suae donat pagum Velijake in terra Chlmensi, qui ea mortua ad Georgium Radivojević, et eius posteros, pertineat. Testes: ex Bosna

¹ Animarum salutem etc. Avenione III nonas Februar. anno III — 1373.

comes Mirko Radoiević cum fratribus, comes Paulus Radenović, comes Priboje Mastnović, tepačija Batalo, voevoda Sandal, comes Dragić Hrvatinić, comes Vlkosav Nikolić; ex inferioribus partibus: voevoda Hrvoje, comes Mladen Stančić; ex Usora: voevoda Vlčihna, comes Stjepan Ostoić; ex aula: pristav Vlkac Vladisalić; ex affinibus: Vlk Niemičić. Scripsit logotheta Tomas Lušac.

Dr. Fr. Miklošić: Monumenta serbica, p. 224.

CCXCIV. 1395, 17 Maii.

Stephanus Dabiša, rex Bosnae, župano Vlkmir Semković et fratribus eius Tvrtko et Stephano donat pagum Kolo in Dlmno, quem ipsis dederat rex Tvrtko pro alio pago Elšenica, dum incolae pagi Kolo altercarentur, rex vero eum occupaverat. Restituit vero pagum Kolo fratribus Semković, ut eorum servitia, praeprimis „in bellis turcicis“, gratificaret. Testes: ex Bosna comes Paulus Radinović, comes Preboje Masnović, tepačija Batalo, Vlkota Priebinić, voevoda Sandal, Gregorius Vilhanić, Georgius Radivojević; ex inferioribus partibus: vojvoda Hrvoje, comes Mladin Stančić; ex Usora: voevoda Vlčihna, comes Stipac Bitošević; ex aula pristav župan Radoe Radosalić; ex affinibus Branko Simčić. Scripsit logotheta Tomaš.

Dr. Fr. Miklošić: Monumenta serbica, p. 226.

CCXCV. 1395, 29 Septembris, Megye.

Sigismundus rex curiae magistro Stephano de Kanisa confert honorem simigiensis comitatus, qui „nunc per mortem Dabisse regis Bozne“ vacans redditus est.

Fejér: Cod. dipl. X, 2 p. 276.

CCXCVI. 1396, 21 Aprilis, Romae.

Bonifacius PP. IX. Lectori ecclesiae bosnensis, ut Antonio zagrabiensi dioc., cui „Johannes episcopus bosnensis parochialem ecclesiam“ s. Laurentii martyris de „Diac“ (Diacovo) contulerat, auctoritate apostolica conferat, si modo „bene legere, bene construere et bene cantare ac congrue loqui latinis verbis“ sciverit.

Dignum arbitramur . . Dat. apud s. Petrum xi. kal. Maii an. vii.

Ex reg. orig. an. VII, de curia libr. VII, fol. 42. Theiner: Monum. Hung. tom. II, p. 167.

CCXCVII. 1396, fer. 4 post festum s. Spiritus, in Kozara.

Vlkač comes de Zana e mandato Hrvoje vojvodae dat mercatoribus, in specie Martino filio Dragamir et Petro Sculavec de Kosecz facultatem in comitatu de Zana libere mercandi.

Fejér: Cod. dipl. X, 2 p. 406.

CCXCVIII. 1396, Julii, Venetis.

Antonius Venerio, dux Venetiarum, donat ius civitatis „domino Sali de Chosachi militi, Rassie Bosneque magno voyvode, ac Budue et ante domino“, qui per nuncium suum Theodorum archidiaconum Scu-riensem praestat fidelitatis iuramentum.

Ljubić: Listine, IV, 878.

CCXCIX. 1396, 27 Decembris, Ragusii.

Ragusini Helenae, reginae Serbiae et Bosnae, scribunt, se ex ipsius epistola, missa per nuncium Thomam, percepisse, regimen eiusdem convalidatum esse; una notificant, missuros se privilegia ipsis a regibus Tvrtko et Dabiša concessa.

Pucić: Споменици србски I, 4.

CCC. 1397, 11 Februarii, Zagrabiae.

Carolus Petrucii notarius testatur, cives grechenses in ecclesia cathedrali excommunicatos fuisse. Praesentibus . . Andrea spalatensi, Johanne boznensi . . episcopis.

Iv. Tkalčić: Monumenta historica civ. zagrabiensis. I, 389.

CCCI. 1397, 25 Martii, Ljuta in Canali.

Paulus Radinović, filius quondam comitis Radin Jablanić, permittit Ragusinos in terra sua mercaturam exercere. Testes: Goic Gaočić, Čepurna Gradisalić, Vukša Gaočić, e parte maritima Vukosav Kobilačić, Lubiša Bogdančić, Vukosav Poznanović. Scripsit diaconus Radosav Milosalić.

Dr. Fr. Miklošić: Monumenta serbica, p. 229.

CCCII. 1397, 13 Maii, Sutiska.

Helena, regina Bosnae, Stephani Dabiša uxor, capto consilio cum vojvoda Hrvoje, comite Paulo, vojvoda Sandal et tepačija Batalo aliisque primoribus, abrogat portorium Ragusinis impositum in Maslina prope Ston et in Slano.

Dr. Fr. Miklošić: Monumenta serbica, p. 229.

CCCIII. 1397, 22 Maii.

Regina Bosnae (Helena Gruba) requirit per nuncium suum comitem Gregorium Milatović a Ragusinis tributum regibus Serbiae, dein Bosnae, Tvrtko et Stephano Dabisae, pendi solitum.

Pucić: Споменици србски, II, 40. Idem litteris 15 Novembris 1397 per domesticum suum Thomam Stanoević missis. Ibid. V, p. 42.

CCCIV. 1397, 15 Octobris, Ragusii.

Commune ragusinum bosnensi vojvodae Sandalo revocat in memoriam amicitiam habitam cum suo patruo vojvoda Vlatko; item meminisse eum vult, se esse civem ragusinum; unde miratur, quod quidam e suis officialibus permittat vendere sal Novii et in Sutorina, in obversum privilegii concessi Ragusinis a quondam rege Tvrtko. In eadem re scribit commune Sandali uxori Helenae die 15 Novembris e. a.

Pucić. Споменици србски, I, 11—12.

CCCV. 1397, 13 Decembris.

Sigismundus rex filios Joannis de Kanisa, Joannem, Stephanum et Nicolaum remuneratur ob merita illorum in occupando „castro Dobor in

districtu Uzurae regni Boznae" contra infideles Boznenses, qui iam regna Dalmatiae et Croatiae occupaverant; dein castro Dobor obtento reobtenta est etiam Dalmatia et Croatia et regnum Boznae cum rege et incolis suis statum reductum in pristinum."

Fejér: Cod. dipl. Hung. X, 2 p. 438—53.

CCCVI. 1398, 18 Januarii, sub Bobovac.

Regina Bosnae (Helena) communi Ragusino rationes cum protovestiario Žore rite conclusas refert.

Pucić: Споменаци србски, II, 41.

CCCVII. 1398, 20 Martii, Ragusii.

Commune Ragusii vojvodae bosnensi Sandali notum facit, quod miserit ad „Starigrad“ nauigia pro excipienda ipsius coniuge Helena.

Scribit item Helenae, ut notum reddat, an sit Ragusium ventura.

Pucić: Споменаци србски, I, 12—13.

CCCVIII. 1398, 17 Maii, Ragusii.

Commune Ragusinum župano Radoslavo et Ljubiša scribit de sua erga comitem Paulum a longo tempore amicitia.

Pucić: Споменаци србски, I, 13.

CCCIX. 1398, 1 Junii, Ragusii.

Commune ragusinum comiti Vlčić, ne propter debita detineat apud se cuparios ragusinos.

Pucić; Споменаци србски, I, 15.

CCCX. 1398, 3 Julii, Ragusii.

Commune ragusinum bosnensi regi Ostojae respondet ad eiusdem litteras circa Georgium Radičević: Ragusium esse ab antiquo liberum et amicabile regno Bosniae.

Pucić: Споменаци србски, I, 15.

CCCXI. 1398, 23 Augusti, Ragusii.

Commune Ragusinum vojvodae Radić (Sanković) respondet quoad protovestiarium Žore, huic se iussurum, ne ipsius vojvodae hominibus molestus sit.

Pucić: Споменаци србски, I, 16.

CCCXII. 1398, 20 Novembris, Dumno.

Stephanus Ostoja, rex Serbiae, Bosnae, partibus maritimis, Chulmi, cidentalibus et inferioribus partibus, Usorae, Sali et Podriniae promittit ragusinis, se debita Stephani Tvrtko regis exsolutorum. Testes et sponsores: vojvoda Hrvoje, tepačija Batalo, vojvoda Vukašić, vojvoda Paulus ešić, comes Stephanus Hlapčić. Scripsit diaconus Stephanus Dobrenović.

Dr. *Fr. Miklošić*: Monum. serbica, p. 231.

CCCXIII. 1399, 15 Januarii, na Usori u Lišnici.

Stephanus Ostoja, rex Bosnae, 24 pagos in parte maritima sitos a Kurilo ad Stagnum cedit Ragusinis, nimirum Kurilo, Osalnik, Lubaač, Gromača, Orašaac, Trsteno, Mrčevo, Brsečevo, Mravniac, Dulgo, Maljkove, Slaano, Trnova, Podgora, Čepikuče, Podiimoč, Kotezi, Zaton, Visočani, Točilnik, Smokovlani, Ošle et Topola. Testes: vojvoda Hrvoje, comes Paulus Radinović, vojvoda Sandal, tepačija Batalo, vojuoda Vlatko Tvrtković, vojvoda Vukašin Milatović, vojvoda Paulus Klešić, comes Preboje Masnović, comes Radoje Radosalić, comes Radoje Dragosalić, comes Vojsav Voevodić, comes Vukašin Zlatonosović, comes Kovač Diničić. Scripsit diaconus Stephanus Dobrinović.

Dr. *Fr. Miklošić*: Monum. serbica, p. 233. Eadem die requirit rex tributum per nuncios Stephanum magistrum et comitem Raup. *Pucić*: Споменици србски II, 43. Scripsit diac. Hrvatić.

CCCXIV. 1399, 5 Februarii, in Sutiska.

Stephanus Ostoja, rex Bosnae una cum uxore regina Kujava rati habet privilegia Ragusinorum, ipsis a praedecessoribus, praeprimis rege Tvrtko concessa. Testes: vojvoda Hrvoje, comes Paulus Radinović, tepačija Batalo, vojvoda Sandal, vojvoda Paulus Klešić, vojvoda Vlatko Tvrtković, vojvoda Vukašin Milatović, comes Radoje Radosalić, comes Voislav, comes Vukašin Zlatonosović, comes Radoje Dragosalić, comes Preboje Masnović, comes Vuk Tepčić et comes Kovač Diničić. Scripsit diaconus Hrvatin.

Dr. *Fr. Miklošić*: Monum. serbica, p. 235.

CCCXV. 1399, 25 Februarii, Ragusii.

Comes, nobiles et totum commune Ragusii Hervoje vojevodam inter nobiles cooptant, palatiumque, quod prius erat dominae Philippae, ei donant. Scripsit: Rusko logotheta.

Dr. *Fr. Miklošić*: Monum. serbica, p. 237.

CCCXVI. 1399, 25 Februarii, Ragusii.

Comes, nobiles et totum commune Ragusii Ostojam, regem Bosnae, in ordinem nobilium cooptant et palatium, quod prius erat nobilis Marini Bunić, ei donant.

Dr. *Fr. Miklošić*: Monum. serbica, p. 239.

CCCXVII. 1399, 13 Martii, Ragusii.

Commune ragusinum bosnensi reginae Grube ad ipsius litteras per nuncium Petren respondet, deposita in ragusiensi camera pretiosa eidem tradita esse; requiritque certam summam pro Naleško.

Pucić: Споменици србски, I, 18.

CCCXVIII. 1399, 30 Martii, Ragusii.

Commune ragusinum vojvodae Radić (Sanković) excusat se, quod ipsius petitioni per županum Radosavum de mutuo ipsi dando, quod etiam regi Sigismundo denegarunt, satis facere non possit.

Pucić: Споменици србски, I, 18—19.

CCCXIX. 1399, 5 Aprilis, Ragusii.

Commune ragusinum primoribus Trebinii et Canalis respondet, se cuidam Radonjae asylum in civitate et territorio suo non daturum.

Pucić: Споменици србски, I, 19—20.

CCCXX. 1399, 6 Aprilis, Ragusii.

Commune ragusinum dominae Vladae, comiti Georgio et Vlčić conqueritur de ipsorum hominibus župano Vlčeta, Radoslavo Bakulić et Gojak Mirošević, eo quod Ragusinos mercatores Stephanum Mazarak et Radotam Pribislavić depraedati sint; item quod alii mercatores in Drievo commorantes de iniuriis illatis lamententur.

Pucić: Споменици србски, I, 20.

CCCXXI. 1399, 24 Aprilis, Romae.

Bonifacius PP. IX. ordinat, ut Heningo Kerzendorp, presbytero Brandenburgensi, cui olim „venerabilis frater . . . Johannes episcopus Boznensis lectoratum (ecclesiae bosnensis) contulit“, iterum „contemplatione Sigismundi regis Ungarie pro ipso Heningo . . . supplicantis“ conferatur, „cuius fructus . . . viginti marcharum argenti valorem annum non excedit.“

Litterarum scientia . . . Dat. Rome apud s. Petrum viii. kal. Aprilis ann. x.

Monumenta vaticana Hungariae, tom. IV, p. 117.

CCCXXII. 1399, 28 Aprilis, Romae.

Bonifacius PP. IX. „Jacobus Pauli de Ivanda-Zenthgurg“ rectori „altaris s. Petri siti in ecclesia Boznensi“ canonicatum et praebendam eiusdem ecclesiae bosnensis confert, „non obstantibus quod prefatus Jacobus . . . altare predictum et parochialem ecclesiam plebaniam nuncupatam b. Marie virginis de Bratounch bosnensis diocesis, quorum fructus . . . sexaginta florenorum auri valorem non concedunt noscitur obtinere..“

Exhibita nobis . . . Datum Rome apud s. Petrum iv kal. Maii, an. x.

Monumenta vaticana Hungariae, tom. IV, p. 127.

CCCXXIII. 1399, 17 Maii, Ragusii.

Commune ragusinum vojvodae Radić (Sanković) respondet, terras ipsius haereditarias, obtento prius consensu regis et totius Bosnae, emptas fuisse.

Pucić: Споменици србски, I, 20—21.

CCCXXIV. 1399, 10 Junii, Venetiis.

Antonius Venerio, dux Venetiarum, Stephano Ostoya regi Russiae et osnae donat ius civitatis.

Ljubić: Listine IV, 420.

CCCXXV. 1399, 6 Augusti, Ragusii.

Commune ragusinum conqueritur dominae Helenae, uxori vojvodae Sandali, contra Bogčín Korenić, qui conquerentibus Nikšićensibus incolis, vectigal exigit in Ljuta a transeuntibus versus Ragusium vel Catharum.

In hoc sensu idem commune requirit die 10 Augusti regem Bosnae Stephanum Ostojam, ut prohibeat exigere vectigal in Ljuta in Canali, nam hac exactione Bosnenses avertuntur a Ragusio; praeterea ab antiquo exigebatur vectigal in uno solummodo loco, Ledenice nimirum.

Pucić: Споменици србски, I, 22—23.

CCCXXVI. 1399, 13 Augusti, Ragusii.

Commune ragusinum vojvodam Radić (Sanković), perceptis ipsius litteris per nuncios Budisav et Mileva, invitat Ragusium venire.

Pucić: Споменици србски, I, 24.

CCCXXVII. 1399, 25 Augusti, Ragusii.

Vojvoda Radić Sanković, ratione habita amicitiae inter praedecessores suos, inprimis patrem Sanko et županum Belijak et Ragusium, reflectendo item, quod rex Stephanus Ostoja Ragusio donaverit totam regionem maritimam a Kurilo usque ad Imotice, eidem donat in perpetuum suum pagum Lisac in regione maritima. Testes: županus Dabiživ Čihorić, Stiepkó Ozroević, Hrebelan Bogoslalić, župan Božičko Brlić, comes Budislav Uporničić. Scripsit logotheta Mileta Popović.

Miklošić: Monum. serbica, I, 241—3.

CCCXXVIII. 1399, 3 Octobris, Ragusii.

Commune ragusinum župano Ozren, qui, prouti et comes Paulus, retulit Turcam Ragusium progredi, gratias agit.

Pucić: Споменици србски, I, 24.

CCCXXIX. 1399, 3 Octobris, Ragusii.

Commune ragusinum vojvodae Radić (Sanković) respondet circa Radonjam, qui Ragusium venit; item notum ipsi facit, Turcas, fama teste, in Serbia adunari ad aggrediendam Zetam.

Pucić: Споменици србски, I, 25.

CCCXXX. 1399, 27 Octobris, Ragusii.

Rector et commune significant Stephano Ostojae, regi Bosnae, se non posse pascua Branko et Vlatko valachis cedere, cum ea ad leges reipublicae inter patricos iam sint divisa.

Pucić: Споменици србски, p. 26.

CCCXXXI. 1400, 8 Aprilis, Ragusii.

Rector et commune ragusinum Hervoje vojevodaе scribunt: Ostojam Bosnae regem omnino iniuste conqueri ob turcicos legatos in proseguendo suo itinere impeditos, cum id incio senatu evenisset.

M. Pucić: Споменици србски, p. 27.

CCCXXXII. 1400, 2 Septembris, Ragusii.

Rector et commune ragusinum Stephano Ostojae, regi Bosnae, scribunt, se praecepisse, ne quis suorum audeat emere vel vendere homines etc., rogantque, ut eodem sensu et ipse agat; Radišam Dobrković et Borić Sladenović detineri in carcere.

Eodem anno et die etiam Hrvoje vojvodae eundem in modum scriptum est.

M. Pucić: Споменници србски, p. 30 et 31.

CCCXXXIII. 1400, 30 Novembris, Ragusii.

Rector et commune ragusinum comiti Paulo, quod neminem ex eius hominibus in locum Popovo susceperint, nisi quos tempore conventionis ibidem deprehenderant; adiungunt insuper quemque exterum in urbem refugii causa, secundam antiquas leges, venire posse; prouti ipsi notum est, qui ab infantia vixit in aula regis Tvrtko. A navigiis venetis auditum, quod imperator Turcarum coeperit magnam Sevastiam, Bajazetum morari Brussae.

M. Pucić: Споменници србски, p. 32.

CCCXXXIV. 1400, 6 Decembris, Romae.

Bonifacius PP. IX. praeposito ecclesiae bosnensis, ut . . „Petro Thomae“ canonico bosnensi canonicatum „Baciensis“ ecclesiae conferat, „non obstantibus . . . quod ipse Petrus . . . canonicatum et praebendam ecclesie boznensis, quorum fructus . . . viginti florenorum auri . . . valorem non excedunt, noscitur obtinere . . .“

Cum itaque. Dat. Romae apud s. Petrum viii idus Decembris an. xii. Monumenta vaticana Hungariae, tom. IV, p. 285.

CCCXXXV. 1400, 8 Decembris, Sutiska.

Stephanus Ostoja, rex Bosnae, donat Hrvoje vojvodae eiusque filio Balsae et posteris castellum et župam Hlivno a Zavod usque Vrhovina. Testes: ex Bosna comes Paval Radinović, comes Mirko Radojević, vojvoda Sandal, tepačija Batalo; ex terra Hum vojvoda Radić Sanković, vojvoda Vukašin Milatović, comes Juraj Radivojević; ex partibus inferioribus Vladisav Dubravčić; ex Usora vojvoda Vukmir; ex Podrinje Dragiša Dumčić. Pristav aulicus Juraj Dragičević, ex propinquis Hrvatin Smokvić. Scripsit diaconus Vukorije.

Kukuljević: Arkiv knj. II. Razděl I, p. 36. Dr. *Fr. Miklošić*: Monum. serbica, p. 247.

CCCXXXVI. 1400, Ragusii.

Comes, nobiles et totum commune Ragusi significant Hervoje, duci & lati, se eius litteras accepisse.

Miklošić: Monum. serbica, p. 250.

CCCXXXVII. 1401, 7 Januarii, Romae.

Bonifacius PP. IX. episcopo tudensi . . . praeposito ac lectori s. Petri d Posega quinqueecclesiensi dioeces. iniungit, ut „Georgii Johannis

parochialis ecclesiae omnium sanctorum de Draczacino Bosnensis dioecesis" ius in ecclesiam praefatam defendant etc.

Exhibita nobis. Dat. Rome apud s. Petrum vii Januarii anno xii.

Reg. an. XII, libr. 20, fol. 132. Monum. vatic. Hung. tom. IV, p. 304.

CCCXXXVIII. 1401, 22 Martii, Romae.

Bonifacius PP. IX. episcopo concordienti, praeposito s. Petri de Posaga praecipit, ut Thomae Nicolai rectori „ecclesiae s. Martini de Breztovich Quinqueecclesiensis" canonicatum, praebendam et lectoratum ecclesiae bosnensis conferant.

Vite ac morum... Dat. Rome apud s. Petrum xi. kal. Aprilis an. xii.

Monum. vatic. Hungar. tom. IV, p. 312.

CCCXXXIX. 1401, 3 Augusti, Ragusii.

Rector et commune ragusinum Radić vojevodaе, ut Borilo Radićević, qui 367 numos aureos Maroje Gundulić patricio restituere tenetur, in urbem adduci curet.

M. Pucić: Споменици србски, p. 33.

CCCXL. 1401, 5 Septembris, Ragusii.

Rector et commune ragusinum Stephano Ostojae, regi Bosnae, consilium, quod ob grassantem morbum epidemicum nunc primum convocari potuit, decrevisse, ut per nuncios de debitis ratione Ston etc. eidem regi quamprimum respondeatur.

M. Pucić: Споменици србски, p. 34.

CCCXLI. 1401, 5 Septembris, Ragusii.

Rector et commune ragusinum Radić vojevodaе, ut quemdam Pokrac Šasović, reipublicae calumniatorem, pro merito puniat.

M. Pucić: Споменици србски, p. 34.

CCCXLII. 1401, 18 Octobris, Ragusii.

Rector et commune ragusinum respondet Hrvoje vojevodaе: vires regis Hungariae et eiusdem vojevodaе solas, ad comitem Markulj, qui Almisium occupaverat, pro merito compescendum, sufficere.

M. Pucić: Споменици србски, p. 35.

CCCXLIII. 1401, 21 Decembris, Ragusii.

Rector et commune ragusinum Radić (Sanković) vojevodaе: rempublicam non solere cuiquam pecunias mutuo dare; legatis mandatum esse, ut eius (Radić) negotium apud regem et Hrvoje tractent.

M. Pucić: Споменици србски, p. 36.

CCCXLIV. 1401, 28 Decembris, Venetii.

Nuncio vojvodaе Hrvoje Ludovico de Mathafaris respondeatur, quod non possit ipsi succurri contra inimicos „de Spalato", qui „occupaverunt eiusdem locum Almisii".

Ljubić: Listine IV, 451.

CCCXLV. 1401.

„Hervoye supremus voyvoda regni Bosnae ac vicarius generalis . . . regum Vladislai et Ostoyae . . .“ privilegia concedit civitati spalatensi.

Datum in campo . . . anno Domini MCDI.

Lučić: De regno Dalmatiae et Croatiae, libr. V, cap. IV, p. 418.

CCCXLVI. 1402, 18 Januarii, Romae.

Bonifacius PP. IX. episcopo waradiensi „ut guardianum domus b. Marie in Zalard . . . qui in regno Bosne inter scismaticos consistunt“, contra impetitores defendat.

Tunc digne. Dat. Rome apud s. Petrum xv. kal. Februarii an. xiii.

Monum. vatic. Hungar. tom. IV, p. 406.

CCCXLVII. 1402, 1 Martii, Ragusii.

Rector et commune ragusinum Hrvoje vojevoda, ut cuidam civi ragusino, Petun dicto, in quibusdam recuperandis assistat.

M. Pucić: Споменици србски, p. 37.

CCCXLVIII. 1402, 7 Martii, Romae.

Bonifacius PP. IX., audito fr. Bartholomaeo vicario Bosnae, statuit „quod nullus fratrum . . . pro eadem vicaria debite receptus et in posterum recipiendus . . . absque speciali vicarii dictae vicariae . . . vel eius locumtenentis in scriptis obtenta licentia . . . ab eadem vicaria et partibus illis recedere vel absentare se quocunque modo presumat“. Collectoribus tamen eleemosynae, rationabilibus de causis destinatis, hospitia praelatorum et saecularium personarum, „alias tamen honesta“, intrare permittitur.

Ex iniuncto nobis. Dat. Rome apud s. Petrum nonis Martii an. i.

Reg. vatic. libr. 2. *Wadding*: Annal. minor. tom. IX, p. 471. Monumenta vaticana Hungariae tom. IV, p. 418.

CCCXLIX. 1402, 23 Aprilis, Venetiis.

Respondeatur oratori d. regis Bossine, quod ipse pro lubitu construat „pro utilitate et commoditate regni sui et subditorum suorum unum locum et unum fortalicium ad marinam cum portu“; sed quod non posset illi dari „favorem in casu, quo aliqui vellent obstare sibi.“

Ljubić: Listine IV, 460.

CCCL. 1402, mense Aprili, Ragusii.

Rector et commune ragusinum Sandali vojevoda, ut Catarenses, subdit s suos, qui nuper ragusinas naves animo inimico adorti erant, puniat, et dias similia tentare prohibeat. Unam navem conduxerat Venetiis redux archiepiscopus barensis Marinus et cum eo unus dulcinensis incola.

M. Pucić: Споменици србски, p. 38.

CCCLI. 1402, 1 Maii, Venetiis.

Nuncio regis Bosnae, qui pro parte regis attulit unum equum et unum austurem, qui donentur marchioni ferrariensi, donentur 150 ducati.

Ljubić: Listine IV, 461.

CCCLII. 1402, 13 Maii, Ragusii.

Rector et commune ragusinum Hrvoje vojvodae edicunt, se promissa regi et proceribus Bosnae omnino praestituros esse, non obstante iuramento fidelitatis, quo regi Hungariae obligantur.

M. Pucić: Споменици србски, p. 39.

CCCLIII. 1402, 13 Maii, Cetinae.

Hrvoja vojvoda et Joannes Cetine atque Clisie comes auctoritate et nomine regis Bosnae, Ostojae, Sibenicensibus antiqua iura confirmant, nova privilegia et quaedam terrena iisdem concedunt.

Datum in Cetina sub castro Fsin die 13 mensis maii 1402.

Lučić: Memor. di Traù, p. 376. *Ljubić*: Listine IV, 463. Has privilegiales confirmat rex Stephanus Ostoja »sub castro Visoki« die 15 Junii e. a. *Fejér*: cod. dipl. X, 4 p. 801–5.

CCCLIV. 1402, Julio, villa Grede.

Fr. Emericus Bubek, ordinis s. Joannis hyerosol. prior, comes de Dubica et Dalmatiae, Croatiae ac Sclavoniae vicarius, regi Sigismundo refert, quod ipsius mandato edito a. 1398 „de sub castro Orbaz“, dum cum exercitu „in villa Grede“ existeret, de reformandis metis terrarum heremitarum ord. s. Pauli primi heremite claustrum b. Virginis de promontorio Dubicensi, satisfacere non potuerit, „quia mox post regis ex ipsa Greda reversum perditionis filius Herwoya waywoda cum certis sibi adherentibus Boznensibus comitatum de Dubicha manu violenta indebite occupans usque ad haec tempora detinere hostiliter non expavit“, quousque nuper dictus comitatus auxilio Eberhardi zagr. episcopi et aliorum nobilium fatorum regnorum reoccupatus non esset.

Originale in archivo regnic. zagr. inter acta monasterii dubicensis, nr. 20.

CCCLV. 1402, Ragusii.

Rector et commune ragusinum Stephano Ostojae, regi Bosnae, significant, ipsum a republica omni honore dignum censi et sincere amari; ex subditis eiusdem profugis neminem in territorium ragusinum admissum esse.

M. Pucić: Споменици србски, p. 40.

CCCLVI. 1403, 11 Ianuarii, Ragusii.

Rector et commune ragusinum Stephano Ostojae, regi Bosnae, respondet rempublicam concedere, ut frumentum navibus ragusinis transferatur Almisium.

Pucić: Споменици србски, p. 44.

CCCLVII. 1403, 27 Januarii, Ragusii.

Rector et commune ragusinum comiti Raup, ut apud regem Ostojam et Hrvojam ageret, ne venditio salis in Sutorina, contra antiquas leges et privilegia a regibus Tvrtko etc. introducta, continuetur.

Pucić: Споменици србски, p. 44.

CCCLVIII. 1403, 7 Februarii, Ragusii.

Rector et commune ragusinum vojvodae Hrvoje respondent, litteras liberi conductus, quae referente Ratko Mišanović Ragusium pervenissent, a se necdum perceptas fuisse.

Pucić: Споменици србски, I, 45.

CCCLIX. 1403, 17 Februarii, Ragusii.

Comes, nobiles et totum commune Ragusii fatentur se ab Helena, uxore vojvodae Sandali et filia Serbiae despoti Lazari, accepisse depositum duorum millium aureorum, transpositum per eiusdem nuncios: starac Dmitar, Radonjam Pripčić et diaconum Brajan.

Dr. *Fr. Miklošić*: Monum. serbica, p. 251. Inseruit logotheta Rusko.

CCCLX. 1403, 13 Martii, Ragusii.

Rector et commune ragusinum comiti Mirko promittunt, se pro filio suo et aliis bosnensibus, qui Constantinopoli captivi detinentur, eliberandis, apud imperatorem quaeque diligentur tentaturos esse.

Eodem anno et die etiam comiti Vlkašin et vojvodae Vlkmir in eundem modum scriptum est de eliberandis duobus patruelibus, qui in Kosovo polje capti erant.

Pari modo et vojvodae Hrvoje.

Domino insulae Mitylene, ut nuncio, ad reducidos e captivitate turcica, misso consilio et opera assistat.

Pucić: Споменици србски, p. 46 et 47.

CCCLXI. 1403, 20 Aprilis, Venetiis.

Respondeatur nuncio regis Bossinae, contentari, quod teneat „in mari pro custodia terrarum suarum duos brigantinos armatos“, ne tamen damnificent navigia veneta.

Ljubić: Listine, V, 4.

CCCLXII. 1403, 2 Junii, Romae.

Bonifacius PP. IX. Angelo tit. s. Laurentii in Damaso suo ad regna „Ingarie . . . Slavonie, Dalmatie, Croatie, Rame, Valachie, Bulgarie“ legato permittit, ut apostolica auctoritate 50 viros ecclesiasticos a debito residentiae dispensare possit.

Cum te . . Dat. Rome apud s. Petrum iv nonas Junii an. xiv.

Monum. vatic. hungar. tom. IV, p. 584.

CCCLXIII. 1403, 10 Junii, Ragusii.

Rector Aloysius de Goze et commune ragusinum nuncio suo ad Bossinae regem Paolo de Gondola iniungit, ut a rege postulet intacta servari pacta inita cum Ragusio sub ipsius praedecessoribus, praeprimis avia Elisabetha; item ut ipsum persvadeat, commune non posse rumpere pacta cum Hungaria, denegasse tamen regi Ludovico tributum Bossinae dari solitum, regi autem Sigismundo extradari familiam Radivoevich.

Gelcich: Diplomatarium, p. 115.

CCCLXIV. 1403, 13 Junii, Ragusii.

Rector Aloysius de Goze et commune ragusinum Stephano de Luchari, nuncio suo ad vojvodam Hervoje, scribit, veritati non niti, quod per suum nuncium Ratcho Misanovich ipsi pertulerat ad notitiam, videlicet commune cum rege Sigismundo conspirare contra Bossinae regem Hostoiam, seque a fide data huic regi, vojvoda et „toti Bossinae“ non recessurum; nunciat, Paulum Mastrovich, qui deliberaverat ire primum ad ducem Mediolani vel ad dominum Raimundum, postea ad regem Cypri, transivisse tandem per Sclavoniam in Valachiam; dicat vojvoda, cum Ragusium sit civitas libera, Radissichium extradari non posse, prouti nec Hungaris tradita fuerat familia Jurachi Radivoevich; tandem exprimat admirationem supra requisitione regis Ostoiae, ut Ragusium ipsi sese submittat et Bosnae vexilla elevet; mirari quidem eo magis, quod commune eundem regem, nuper „in Bissize“ commorantem, invitaret, ut Ragusium veniat.

Gelcich: Diplomatarium, p. 116—117.

CCCLXV. 1403, 11 Julii, Jadrae.

Matheus de S. Miniato cancellario florentino Colucio de Salutatis scribit inter caetera: „Heri huc applicuit vayvoda regni Bossine, cui nomen Chervoya, princeps magnus et potentissimus omnium regni illius, qui quidem fuit causa potissima, ut regnum Dalmatie et omnes partes Sclavoniae ad d. Ladislaum regem diverterent. Hic regem expectat cum comitiva maxima. Homo ipse patarenus est; sed datur ordo, ut d. cardinalis crismate eum confirmet et reducat ad lumen vere salutis; et sic ipse iam assentiri videtur sub spe, ut d. rex ipsum constituat marchionem in partibus Bossine, prout mihi asserit d. archiepiscopus spalatensis, amicus suus et vicinus . . .

Archivo storico italiano IV, 1 p. 216.

CCCLXVI. 1403, 1 Augusti, Ragusii.

Rector communis Ragusii Johannes Menze cum minori consilio rogatorum fratrem Marinum de „Bodaza“, ordinis s. Francisci „in vicariatu Bossine“ custodem, „Jadram . . . ad regem Ladizlaum ac ad certos barones“ mittit committendo ei, ut ea, quae scriptis mandata sunt, exequatur. Petitur auxilium contra Bosnae regem Ostoiam, qui, quum commune sese ipsi subiicere nollet, eius districtum cum exercitu aggressus est.

Nuncius adeat etiam vojvodam Chervoie, „si tunc erit in Jadra“, ipsi eandem querelam renovando.

Gelcich et L. Thallóczy: Diplomatarium . . . reipublicae ragusanae, Budapestini 1887, pag. 117.

CCCLXVII. 1403, 11 et 23 Augusti, Ragusii.

Commune ragusinum regi Sigismundo, „in Bossine partibus potencia-liter constituto“, per nuncios suos perfert ad notitiam, „principem Celopiam contra fratrem obtinuisse victoriam“; despotam Serviae, „qui victo parti foverat“, Constantinopolim aufugisse, quem imperator inde „cum galleis suis versus Vlachie partes remigare fecisse fertur; post que dux Voch, illius frater, cum nepote Lazaro, quos in auxiliares habuerit victor, versus Rassie partes tenderet, opponens se silvis Auranis“.

Gelcich: Diplomatarium, p. 123—4.

CCCLXVIII. 1403, 1, 20, 27 Septembris, Venetiis.

Libere expediatur nuncius „ad partes Dalmissae“ et ad regem Bossine „ad videndum locum, ubi vult mercatores venetos debere esse“, et audiendas condiciones, sub quibus vellet mercatoribus venetis permittere in Bosnia mercaturam. Nuncius regis Bossine nobilis vir Gregorius revertatur; venetus expediatur ad regem.

Ljubić: Listine V, 14, 17.

CCCLXIX. 1403, 24 Septembris, Ragusii.

Rector Clemens de Goze et commune ragusinum Raphaeli de Goze et Michaeli de Resti, nunciis suis in Bosnam ad regem Sigismundum, comitem Paulum et vojvodam Sandal etc. committit, ut Paulo et Sandalo amicitiam communis in memoriam revocent; ipsisque, si fama de bosnensis exercitus dissipatione vera est, coram rege Sigismundo interventum offerant.

Gelcich: Diplomatarium, p. 127—131.

CCCLXX. 1403, 9 Octobris, Venetiis.

Nuncio veneto ad regem Bossinae Marco Dandulo committitur, ut examinet locum Dalmissae, quem rex offert pro statione mercatorum venetorum, item investiget, an non daretur aptior locus; offerat regi salem Istriae.

Nuncio datae quoque litterae pro „magno vaivoda Bosinensi Hervoja“.

Ljubić: Listine, V, 21.

CCCLXXI. 1403, 4 Novembris, Spalati.

„Die 4 Novembris 1403 . . . presente . . . domino Peregrino archiepiscopo (spalatensi) . . . Hervoye, dux Spalati . . . ac Bosnae summus vojvoda . . . pacem et concordiam „inter nobiles cives Spalatenses, videlicet atrinsecos ex una parte et extrinsecos ex alia“, stabilit.

Lucić: Memorie di Traù, p. 384.

CCCLXXII. 1403, 13 Novembris, Venetis.

Ragusino communi ad ipsius litteras 9 Octobris „de insultibus et novitatibus factis per Bossinenses contra ipsos Raguseos“ respondeatur, quod non sit dandum auxilium Bossinensibus, quia Veneti non solent dare „alicui favorem contra christianos“; se tamen cum rege Bossine, qui „est nobilis et civis noster et amicus carissimus nostri domini“, in amicitia perseveraturos.

Ljubić: Listine, V, 26—28.

CCCLXXIII. 1403, 16 Novembris, Ragusii.

Rector Marinus de Buzignolo et consilium ragusinum Michaeli de Resti et Franco de Baxeio, nunciis ad regem Hungariae, committunt, ut primum invisendo Hervojam ipsi congratulentur de sua in ducatum exaltatione; dein requirant, ut regem Ostojam avertat a bello contra Ragusium; duci ponant ob oculos ingratitudinem regis Ostojae erga illum, quum tamen, quamvis „humilis conditionis“ esset, illius ope rex factus sit; duci offerant auxilium, si ipse ad Bosnae solium aspirat; quod si respueret, recordentur, digniores inter Cotromanich rege Ostoja adesse; promptitudinem ducis de pace inter Bosnam et Ragusium paranda acceptent.

Gelcich: Diplomatarium, p. 131—143.

CCCLXXIV. 1403, 11 Decembris, Ragusii.

Rector Marius de Chaboga cum consilio Paschali de Resti, Natali de Procullo et Theodoro de Prodanello, nunciis suis Catharum exmissis, inter caetera committit: commune ragusinum compulsum est ad bellum Bosnensibus inferendum, in quo neutralitatem Catharensium requirant.

Gelcich: Diplomatarium, p. 146. Idem nuncii praeterea instruuntur, qualiter Bosnensibus damnum inferent et contra illos gentes suscitabunt. Ibid. p. 148—150.

CCCLXXV. 1403, 19 Decembris, Ragusii.

Rector et consilium ragusinum suis in Hungaria nunciis Michaeli de Resti et Franco de Baxeio notificat, sibi banum de Morouich litteris notum reddidisse, regem Ostojam a rege Sigismundo iterum in prius servitium receptum esse; ita etiam Ragusinis veterem usum in Bosnia velut tempore regis Tvrtko restitutum, ipsorumque terras, a rege Ostoja ob Paulum Radissich ablatas, revindicandas. Transponuntur nunciis plures litterae regum et primorum Bosnae de terris Ragusio censis.

Gelcich: Diplomatarium, p. 150—5.

CCCLXXVI. 1403, 27 Decembris, Ragusii.

Rector etc. Hrvoje, duci spalatensi, inuunt se cuncta, quae ipse dux cum rege Bosnae tractaverat, a Ratko intellexisse, qui et responsum referret.

Pucić: Споменици србски, p. 51.

CCCLXXVII. 1403, 27 Decembris, Ragusii.

Rector et commune ragusinum duci Hrvoje ad ipsius litteras missas per nuncios Ratko et Vlahuša, in quibus notas reddit dissensiones suas cum rege Ostoja, respondent.

Pucić: Споменици србски, I, 51.

CCCLXXVIII. 1404, 7 Januarii, in „Pod Visoko“.

Stephanus Ostoja, rex Bosnae, arces et possessiones Paulo Klesić vojevodaereptas, nominatim castrum in Dlamoč, et possessiones in Dlmno et Bosna, unico castro Visuki et maritima reservatis, a se eidem restitutas, traditasque ad manus senioris (дѣдъ), ipsius presbyteris (срѣоникомъ) et toti bosnensi ecclesiae, reipublicae ragusinae annunciat.

Pucić: Споменици србски, р. 50.

CCCLXXIX. 1404, 8 Januarii, in Janići.

Episcopus „ecclesiae Bosnensis“ (Patarenae) pro hospitio Paulo Klesić praestito gratias agit reipublicae, rogatque, ut eadem dicto Paulo etiam apud regem favere velit.

Nuncii regis Ostojae et episcopi (дѣдъ): starac Mišljen, starac Lelko, christianus Stojan, christianus Ratko, christianus Radosav, christianus Radak, et christianus Dobrašin.

Pucić: Споменици србски, р. 50.

CCCLXXX. 1404, 15 Januarii, Zvečaj.

Hrvoje, dux Spalati, et commune Ragusii ineunt foedus contra Ostojam, regem Bosnae. Hrvoje sese obligat, exercitum suum missurum in terram Hum et ibi Paulum Radišić proclamaturum in regem Bosnae, illumque sua potentia succolaturum. Scripsit diaconus Milivoj.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbica, p. 252.

CCCLXXXI. 1404, 1 Martii, Ragusii.

Rector et commune ragusinum permittunt, ut domina Vlčica cum suis natis Vlk et Branivoj, tempore belli bosnensis, in urbe Ragusii ad libitum commorari possit.

Pucić: Споменици србски, р. 52.

CCCLXXXII. 1404, 13 Martii, Venetiis.

Nuncio Marco Dandulo ad litteras 29 Decembris (1403) Spalato, ubi invenit ducem Hrvoje, missas, respondeatur, ut a rege Bossine interea requirat „patentia privilegia atque litteras“, „per que Veneti libere et secure et sine solutione“ in Bosnia „mercari“ possent; decisum vero circa Dalmissam subsecuturum, postquam Venetias reversus fuerit.

Eidem committitur similiter cum duce Hrvoje tractare „de franchisiis, libertatibus et beneficiis, que videtur esse dispositus facere mercatoribus venetis“.

Ljubić: Listine, V, 36—38.

CCCLXXXIII. 1404, 14 Martii, Ragusii.

Rector et commune ragusinum regem Ostojam requirunt, ut territorium, quod durante bello occupaverat, nunc, iudice Sigismundo rege, reipublicae ragusinae restituat, et cum illa pacem ineat.

Pucić: Споменици србски, р. 52.

CCCLXXXIV. 1404, 14 Martii, Ragusii.

Rector et commune ragusinum Hrvoje, duci Spalatensi, gratulantur de pace cum Ostoja, rege Bosnae, inita, orantque, ut et rempublicam in pace, cum dicto rege firmanda, iuvet.

Pucić: Споменници србски, р. 52.

CCCLXXXV. 1404, 15 Martii, Ragusii.

Rector et commune ragusinum Sandali vojvodae enunciant, se hominem eius Nenad dictum, hucdum retentum, intercessione Hervoje eidem duci liberum remittere; orantque ut et ipse captivos ragusinos remittere non omittat.

Pucić: Споменници србски, р. 53.

CCCLXXXVI. 1404, 26 Martii, Ragusii.

Rector et commune ragusinum Hrvoje, duci Spalati, significant, comitem Paulum inter urbis amicos adoptatum esse, prouti adoptati erant comes Vukac et vojvoda Sandal.

Pucić: Споменници србски, р. 54.

CCCLXXXVII. 1404, 30 Martii, Ragusii.

Rector Marinus de Bodaza Marino de Caboga et Nicolao de Poza nunciis apud regem Bosnae committit, ut requirant, quo rex hominibus vojvodae Radiz iniungeret, ne molestarent terras circa Stagnum; et si pax inter regem Bosnae et Hungariae concluderetur, ut privilegia ragusinorum mercatorum inviolata manerent.

Gelcich: Diplomatarium, p. 155—6.

CCCLXXXVIII. 1404, 1 Aprilis, Neapoli.

Ladislaus rex Hrvojae, vojvodae Bosnae, suoque in Hungaria, Dalmatia et Croatia vicario generali mandat, ut procuratorem Ostojae, regis Bosnae, in possessionem proventuum medietatis tricesimi in civitatibus Tragurii et Sibenici aliisque Dalmatiae partibus, a se eidem donatorum inducat, et accurate pendi faciat.

Item Dragissae de Glas donat possessiones rebellium filiorum Berislavi in comitatu de Posega.

Regest. Andegaven. in tabular. neapolitano, vol. 367, fol. 17. Dr. *Fr. Rački*: in Arkiv VII, p. 53—4.

CCCLXXXIX. 1404, 6 Aprilis, Posonii.

Sigismundus rex recensens merita mačvanensis bani Joannis de Maroth ait inter caetera: „Dum valida potentia Turcarum cum Bosnensibus fluvium Savam transfretasset et de Posega hostiliter subintrasset, idem Joannes stragem inter eosdem perpetravit. Tandem dum nonnulli praelati proceresque regem Ladislaum . . . in hoc regnum nostrum inducere voluissent, Emericusque Bebek prior Auranae, qui ferme totius rebellionis et defectionis auctor fuerat et causa efficiens, Paulum Bissenum de Eurghede, Dalmatiae, Croatiae et Slavoniae banum, captivassent, captumque

praedicto Ladislao pro encenio destinassent, tunc idem Joannes banus eundem priorem de regno Slavoniae ad regnum Bosniae simul cum suis sequacibus expulit".

Fejér: Cod. dipl. X, 4 p. 255—302.

CCCXC. 1404, 20 Aprilis, Ragusii.

Rector cum consilio suis nunciis in Hungaria Michaeli de Resti et Francho de Baxeia admirationem exprimit, quod post litteras per Millovez adportatas 12 Martii nil de determinatione regis Sigismundi quoad Bosnae regem Ostojam retulerint, praeter quam nuncio Ostojae Porunzae imposuerit, velle ut Ragusio restituantur terrae per Bosnenses in bello occupatae; praeterea notum facit, quod de voluntate ipsius regis Bosnae miserint ad ipsum nuncios Marinum de Chaboga et Nicolaum P. de Poza, qui regi occurrerunt in Bissize, eumque usque ad „Podvixochi“ comitati sunt. Res ragusinas commendent Sigismundo.

Gelcich: Diplomatarium, p. 157—9.

CCCXCI. 1404, 22 Aprilis, „apud Visochum“.

„Hostoia Rassie, Bossine et partis maritimae“ etc. rex inito cum nuncio Marco Dandulo tractatu et habito consilio cum comite Paulo Radinovich, vayvoda Vochomir Jurievich, vayvoda Pavai Clisich et vayvoda Radiz Sanchovich et comite Radoe Radosalich, suis baronibus, concedit Venetis privilegiales de libero mercaturae exercitio in regno Bosnae, et „quod flumen Narenti et omnia alia flumina et omnes alie aque dulces et salse totius regni sint aperte Venetis“.

Ljubić: Listine V, 39—41.

CCCXCII. 1404, 30 Aprilis, Ragusii.

Rector nunciis in Bosna Marino de Chaboga et Nicolao P. de Poza ad ipsorum litteras die 25 Aprilis datas in Podvixochi, in quibus retulerunt de tractatu circa ragusina negotia in conventu (sboro) inter regem et barones Bosinae, respondet, ut expositis Ragusio in bello illatis damnis agant de pace, utque, si eadem non succederet, scribant ragusinis nunciis in Hungaria, litterasque Illochum ad manus Georgii de Palmotta expediant.

Gelcich: Diplomatarium, p. 159—161.

CCCXCIII. 1404, 27 Maii, Ragusii.

Rector et commune ragusinum Hrvoje duci spalatensi scribit, se per legatos exposuisse Sigismundo regi omnes iniurias, quas Ostoja, rex Bosnae, reipublicae fecerat.

Pucich: Споменици србски, p. 54.

CCCXCIV. 1404, 16 Junii, Neapoli.

Ladislaus rex „Hervoyam . . . ducem . . . in regnis Hungarie, Dalmatie, roatie et Bozne, vicarium consiliarium . . . (et) fideles . . . omnes dictorum

regnorum . . . Bosnae, Dalmatiae, Croatiae etc." duci et consilio Venetiarum commendat.

Dat in castro novo Neapoli . . die 16 Junii, 12 indict. i. e. 1404.

Lucić: Memorie di Traù, p. 385.

CCCXCV. 1404, 16 Junii, Ragusii.

Rector et commune ragusinum requirunt Sandal vojevodam, agat, ne subditi ragusini in partibus maritimis per eius homines iniuria afficiantur, et ut ipsis bona iam erepta restituantur. Dolet, quod nuncii ragusini, primores Bosnae in conventu coadunatos non adreperientes et ducem Hervojam invisentes, ipsum vojvodam non adinvenerint.

Pucić: Споменици србски, p. 54.

CCCXCVI. 1404, 18 Julii, Ragusii.

Rector et commune ragusinum comiti Paulo, qui a protovestiario Nikola plumbum titulo debiti ademerat, illudque Ragusium mittere decreverat, significat, eundem Nikolam nobilibus ragusinis debitorem esse, qui circa plumbum ius peterent.

Pucić: Споменици србски, p. 56.

CCCXCVII. 1404, 31 Julii, Venetiis.

Congratulantur Hervoje, qui per suum nuncium significaverat, „d. regem Ladislaum constituisse ipsum ducham et dominum civitatis Spaleti et vicarium generalem in partibus Dalmatie et Croatiae“. Ad notitiam, „quod barones Bossine concorditer expulerint Ostojam olim regem Bossine de regno, et instituerint alium regem Bossine, videlicet filium Tvertchonis, olim regem Bossine, qui erat civis noster“, respondeatur: memoria teneri, utrumque Tvertchum fuisse Venetis amicos; sed et de Ostoja non nisi bona dici posse, desiderarique „bonum et pacificum statum“ regni Bossine. Quod Chervoye significat, „quod non velimus habere pro malo, si inferret malum Georgio Balsa et suo filio, qui inferunt multa damna civitati et hominibus Catari“, „offerendo propterea, quod habebunt salvos et securos nostros mercatores in partibus praedictis“, advertitur, „quod dictus Georgius de Balsa et filius suus fuerunt et sunt nostri nobiles et cives“; dux vero sciet „providere taliter“, ut „amici sui et nostri poterunt vivere“ conformiter honori et utilitati suae „et nostri domini“. Ad requisitionem, ut respublica veneta sese non immisceat in „factum Almisii“, respondetur, ipsius intentionis non esse „facere rem“, quae ei esset „molesta“. Ad petitionem concedi sibi litteras, „quod secure possit armare barchas, brigantinos et galeas“ Spalati et alibi contra sibi inobedientes, respondeatur, sui „moris non esse, impedire se in guerris alienis“.

Ljubić: Listine, V, 45—7.

CCCXCVIII. 1404, 3 Augusti, Venetiis.

„Quod serenissimus dominus rex Bossine sit noster civis Venetiarum . . . cum suis filiis et heredibus, sicut solitum est fieri aliis suis predecessoribus“.

Ljubić: Listine, V, 47.

CCCCXIX. 1404, 4 Augusti, Ragusii.

Rector et commune ragusinum Sandal vojevode respondent, se oppidum Lis'e occupavisse tanquam proprium, ab universitate bosnensi et gente Radić olim sibi legitime cessum.

Pucić: Споменици србски, р. 56.

CCCC. 1404, 8 Augusti, Ragusii.

Nicolaus Gundulić Sandal vojevodae, ut, qui apud regem Tvrtko et ducem Spalati plurimum posset, reipublicae ragusinae faveat.

Pucić: Споменици србски, р. 56.

CCCCI. 1404, 14 Augusti, Ragusii.

Rector et commune ragusinum Sandal vojevodae de eius in partes maritimas proximo adventu gaudium suum litteris exprimunt.

Pucić: Споменици србски, р. 57.

CCCCII. 1404, 16 Augusti, Ragusii.

Rector et commune ragusinum Hrvoje duci supplicant, ut permitteret sal, a mercatoribus in loco Dreva portatum, divendere.

Pucić: Споменици србски, р. 58.

CCCCIII. 1404, 21 Augusti, Ragusii.

Rector et commune ragusinum Georgio et Leš Gjurašević significant, se consentire, ut milites navibus reipublicae in territorium Sandali, qui communis inimicus censetur, transvehantur.

Pucić: Споменици србски, р. 49.

CCCCIV. 1404, 26 Septembris, Ragusii.

Rector nunciis in Hungaria Michaeli de Resti et Francisco de Baxeio, ut in reditu, si rex Sigismundus iret versus Savam vel partes maritimas, ipsum sequantur; adeant quoque ducem Hrvoje.

Gelcich: Diplomatarium, p. 161—2.

CCCCV. 1405, 4 Januarii, Ragusii.

Rector etc. domino Mrkša conqueruntur, quod ipsorum mercatores contra omne ius male habuerit, et quaedam de debitis quorundam privatorum adiungunt.

Pucić: Споменици србски, р. 73.

CCCCVI. 1405, 23 Januarii, Ragusii.

Rector etc. Hrvoje ducem requirunt, ageret, ut Joannes Trentačević, civis ragusinus, quem Neapolitani et Dalmatini Jadrae captivum tenent, libertati restituatur.

Pucić: Споменици србски, р. 74.

CCCCVII. 1405, 6 Februarii, Ragusii.

Rector etc. Hrvoje ducem requirunt, ut suos subditos Spalatenses, qui reipublicae insulas (Curzolan) infestant, loca invadunt, diripiunt et depraedantur, puniat et a similibus patrandis cohibeat.

Pucić: Споменици србски, р. 58.

CCCCVIII. 1405, 18 Martii, Ragusii.

Rector cum consilio ragusino nuncio suo in Hungaria Francisco de Baxeio scribunt, quod Bosnenses parent se terra et mari ad aggrediendas insulas et terras ragusinas. Petat protectionem regis Sigismundi.

Gelcich: Diplomatarium, p. 162—3.

CCCCIX. 1405, 23 Martii, Ragusii.

Rector etc. Hrvoje duci de nova dignitate congratulantur, annunciant se famae, quae ad ipsos perlata est, nullam fidem habere; commendant ipsi Ragusium sciendo, quod quae ipse vult, fiant in Bosna.

Pucić: Споменици србски, р. 59.

CCCCX. 1405, 23 Martii, Ragusii.

Rector etc. gratias agunt comiti Paulo pro favore, ipsorum apud regem et ducem Hervoje legatis exhibito, quum ipse sit ex antiquis Bosnensibus et discipulus bonae memoriae regis Tvrtko.

Pucić: Споменици србски, р. 60.

CCCCXI. 1405, 24 Martii, Venetiis.

Respondeatur oratoribus Chervoie ad requisitionem de duabus galeis „cum suis fulcimentis necessariis“, quod ipsa respublica veneta propter bella, quae gerit, multis opus habeat.

Ljubić: Listine, V, 53.

CCCCXII. 1405, 7 Aprilis, Ragusii.

Rector cum consilio Nicolao de Goze nuncio suo in Bosna notum facit, e litteris nuncii in Hungaria Franchi de Baxeio perspectum esse parari bellum contra ducham Chervoe, desiderari itaque, ut ipse cum rege Sigismundo rem componat. Petat a rege Bossine confirmationem privilegiorum Ragusio datorum. Procuret colloquium cum vojvoda Sandal.

Gelcich: Diplomatarium p. 163—166.

CCCCXIII. 1405, 7 Maii, Venetiis.

Nicolao Fusculo et Eustachio Caucho, oratoribus, committitur, ut vadant „ad d. Sandalem“, eumque rogent auxilium ad recuperandum Scutarum et Drivastum, offerendo ipsi 3000 duc.

Ljubić: Listine, V, 54.

CCCCXIV. 1405, 23 Maii, Ragusii.

Rector etc. Sandal vojevodaе significant, mandatum esse, ut omnis profugus regis, in Ston deprehensus, ad propria repellatur.

Pucić: Споменици србски, р. 64.

CCCCXV. 1405, 10 Junii, Ragusii.

Rector etc. Sandal vojevoda de quodam Vlken, qui pecuniam sibi a Sandal commissam partim expenderat partim vero occultaverat, referunt.

Rusić: Споменици србски, р. 64.

CCCCXVI. 1405, 17 Junii, Ragusii.

Rector etc. Sandal vojevodam monent, equum, quo Vlken famulus utebatur, eidem vojevoda remissum esse.

Rusić: Споменици србски, р. 65.

CCCCXVII. 1405, 24 Junii, na Belih Selištih u Trstivnici.

Stephanus Tvrtko Tvrtković, rex Bosnae, habito consilio cum duce Hrvoje et comite Paolo Radinović et vojvoda Sandal, pace inita, confirmat donationem factam Ragusinis totius Primorje pagorum Lisac, Imotica et Trnovica, quae usque ad bellum cum rege Ostoja pacifice possederant. De damnis tempore belli illatis Ragusaeis iudicet comes Vlkac Hranic cum altero Bosnensi. Jurant cum rege: dux Hrvoje, comes Paulus Radinović, comes Vukac Hranic, vojvoda Sandal Hranic, comes Baoša Herecegoić, comes Radoe Radosalic, comes Radoe Dragosalic, comes Batic Merković, comes Radosav Priboević, comes Vladisav Demčić, comes Vuk Rogatic et comes Belica Belhanic Scripsit regis diaconus Novak Goičinić.

Dr. *Fr. Miklošić*: Monum. serbica, p. 253.

CCCCXVIII. 1405, 27 Junii, Ragusii.

Rector etc. comiti Hrebeljan fratribusque eius dant potestatem in urbem veniendi, et ibi ad libitum commorandi.

Rusić: Споменици србски, р. 65.

CCCCXIX. 1405, 3 Julii, Ragusii.

Comes, nobiles et totum commune Ragusii comitem Vukac et fratrem eius Sandal et eorum masculam prolem recipiunt inter nobiles et senatores, donant eis palatium in urbe prius Radić Sankovićio donatum, terramque in Primorje et promittunt se comitem Vukac et fratrem eius Sandal et uxores et liberos eorum in urbem recepturos esse. Scripsit logotheta Rusko.

Dr. *Fr. Miklošić*: Monum. serbica, p. 257.

CCCCXX. 1405, 29 Augusti.

Rex Sigismundus bano mačvensi Joanni de Maroth privilegia et bona mando merita eius extollit: „Joannes banus d. Ozthoyam regem Boznae, as nostrae celsitudinis rebellem . . . ad nostra beneplacita in tantum icere et inducere valuit et scivit, ut idem rex Ozthoya . . . cum cunctis gnicolis suis nostrae maiestatis ditioni sese obligavit. Tandem nonnulli agnates regni Boznae ipsum regem Ozthoyam de dicto regno suo exidere volentes, ipsoque Ozthoye rege ea de causa Budam accedente a tra maiestate auxilium sibi dare postalavit“. Exmissus cum exercitu

banus Joannes „castrum principale ipsius regis Ozthoyae Babulch (Bobovac) vocatum, ubi corona ipsius regni Boznae conservatur et consors regis Ozthoyae cum liberis residebat, obtinuit“, quod a duobus annis retinetur in manibus regis Sigismundi.

Fejér: Cod. dipl. X, 4 p. 385.

CCCCXXI. 1405, 13 Septembris, Venetiis.

Oratoribus regis „Bossine“ et Chervoye ad requisitionem „de factis Catari“ respondetur, quod respublica se in haecce immiscere nolit; loca vero Dulcigno, Buduam et Antivari se tanquam „bene ac iuste acquisita“ tenere.

In senatu die 18 e. m. celebrato eliguntur comites pro Dulcigno, Antivari, Drivasto et Budua.

Ljubić: Listine, V, 63—4.

CCCCXXII. 1405, 22 Septembris, Ragusii.

Comes, nobiles et totum commune Ragusii Stephanum Tvrtko Tvrtković, regem Bosnae, pace composita, inter nobiles et senatores cooptant, eique palatium in urbe, quod prius fuerat regis Ostojae, et terram in Primorje donant.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbica, p. 260.

CCCCXXIII. 1405, 5 Octobris, Ragusii.

Rector etc. župano Toliša scripto enunciant, Ragusium esse urbem liberam, in quam aditus cuique patet; unde libere venire poterit, si compelleretur exercitu hungarico.

Pucić: Споменици србски, p. 65.

CCCCXXIV. 1405, 15 Octobris, Ragusii.

Rector etc. Hrvoje, duci Spalati, candide aperiunt, rempublicam nihil inimicitiae in eundem ducem et Dalmatinos meditari.

Pucić: Споменици србски, p. 66.

CCCCXXV. 1405, 21 Octobris, Ragusii.

Rector etc. Tvrtko Tvrtković, regi Bosnae, supplicat, ut merces ragusinas, ex navi veneta vi ablatas et Jadram portatas, restitui curet, quum Ragusium foveat pacem cum Bosna.

Eodem anno et die in eundem modum etiam Hrvoje duci, et Sandali vojvodae scriptum est.

Pucić: Споменици србски, p. 66, 67, 69.

CCCCXXVI. 1405, 22 Octobris, Ragusii.

Rector etc. comiti Paulo, quod Ragusium venire et ibidem libere commorari possit, nunciant.

Pucić: Споменици србски, p. 69.

CCCCXXVII. 1405, 23 Octobris, Viterbii.

Innocentius PP. VII. concedit, ut fratres Bosnenses possint recipere conventum, quem „Joannes de Maroth, banus machoviensis quinqueecclesiensis diocesis . . . in . . . suo oppido Athia nuncupato dicte dioecesis . . . pro sue anime salute . . . sub vocabulo . . . s. Spiritus, pro usu et habitatione unius guardiani et fratrum, qui ibidem resideant . . . canonice fundaverat“.

Sacre religionis . . . Dat. Viterbii x. kal. Novembris an. i.

Wadding: Annal. minor. tom. IX, p. 492.

CCCCXXVIII. 1405, 27 Octobris, Ragusii.

Rector etc. Hrvoje duci protestantur, se nihil in Dalmatinos moliri; rogant ut merces, nuper Ragusinis vi ereptae, eius auctoritate, restituantur.

Pucić: Споменници србски, p. 69.

CCCCXXIX. 1405, 15 Novembris, Ragusii.

Rector etc. Hrvoje duci gratias agunt, pro industria in restituendis mercibus locata, et significant fr. Laurentium eorum legatum destinatum esse, qui dictas merces Ragusium reveheret.

Pucić: Споменници србски, p. 71.

CCCCXXX. 1405, 23 Novembris.

Sigismundus rex Petro de Peren filiisque Simeoni et Joanni confirmat privilegia ob merita sibi praestita, praecipue contra Hrvoje ducem „partes Boznae hostiliter detinentem“.

Fejér: Cod. dipl. X, 4 p. 398.

CCCCXXXI. 1405, mense Novembris, Ragusii.

Rector etc. Sandal vojevoda indicant, mercatores ragusinos, quibus nuper merces per bosnensium amicos ereptae sunt, mercaturam in Bosna facere non posse; rogant proin, ut et ille de iis restituendis ageret; desiderari, ut inter Bosnam et Hungariam pax sit.

Pucić: Споменници србски, p. 70.

CCCCXXXII. 1405, 27 Decembris, Ragusii.

Rector etc. regem Stephanum Tvrtko Tvrtković significari sibi requirunt, quando et quorsum ad unum e tribus locis (Popovo, Trebinje, Konavlje) duos nuncios mittant, qui iuxta decretum regni cum comite Vukac Hranić et alio Bosnensi damna, praeterito bello a comite Paulo et Sandali vojvoda reipublicae illata, expenderent, et erepta tandem restitui decernerent.

Pucić: Споменници србски, p. 72.

CCCCXXXIII. 1405, 27 Decembris, Ragusii.

Rector etc. rogant a comite Vlk'e informari de loco, in quo exmissi regii, pro recognoscendis reipublicae limitibus, conventuri sint.

Pucić: Споменници србски, p. 73.

CCCCXXXIV. 1406, 20 Martii, Ragusii.

Rector etc. orant Hrvoje ducem, indicet, qua via Spalatum petiturus sit, ut legatum opportune mittere valeant.

Pucić: Споменици србски, p. 78.

CCCCXXXV. 1406, 4 Maii, Ragusii.

Commune ragusinum fidem facit de percepto per nuncium Pribisavum Pohvalić deposito Annae, relictæ quondam bani Vlk Vlkčić, nomine ipsius et vojvodæ Sandal eiusque uxoris Catharinae (Сандаљевице).

Pucić: Споменици србски II, 49—51. Ad hocce depositum referuntur plura documenta 1406—7. Ibid. p. 51—60.

CCCCXXXVI. 1406. 15 Maii, Vesela Straža.

Fr. Marinus a Spalato vicarius Bosnae ordinis s. Francisci commendat memoriae, „quomodo rex Ostoya de Bozna, considerando servitia, quibus servierunt praedecessores comitis Brajano Ohmucheovich Gargurich et specialiter vajvoda Granisav Ohmucheovich, pater denominati c. Brajani, tum suis praedecessoribus quam sibi, nec non ipse comes Brajano et eius filii Radivoj, Stephanus et Radlav, „transeunte heri aula per istum locum Vesela Straža intravit ecclesiam et facta oratione praedictus rex Ostoja et cum illo comes Brajano venit ad nos ad capitulum“, ubi dictum c. Brajanum cum filiis „propter illorum fidelia servitia tempore, quo me expulit Bozna, quo in sola civitate Bobovaz detinebar“, concedidit protectioni ecclesiae una cum illius bonis et possessionibus.

Fejér: Cod. dipl. X, 4 p. 552.

CCCCXXXVII. 1406, 19 Maii, Ragusii.

Senatus reipublicae ragusinae significat Sigismundo, regi se „litteras . . . regiae maiestatis datas Budae die primo Aprilis per venerabilem fratrem Petrum, guardianum Corbavie“, recepisse atque intellexisse“ quae „super matrimonio“ idem frater Petrus recitaverat.

J. Gelcich et L. Thallóczy: diplomatarium . . . reipublicae ragusanae Budapestini 1887 p. 167.

CCCCXXXVIII. 1406, 8 Junii, Venetiis.

Oratoribus regis Ladislai et ducis Chervoye ad requisitionem, ut Sandali, „qui est dominus in partibus Albanie“, terrae per Venetos acceptae restituantur d. Helenae condam Georgii Strazimiri et eius filii Balsae, respondetur, illas terras a Venetis emptas fuisse, quum per Georgium Strazimiri et Balsam sibi oblatae essent, quia eas contra Turcas tenere non poterant.

Ljubić: Listine, V, 78—9.

CCCCXXXIX. 1406, 12 Junii, Venetiis.

Oratoribus regis Ladislai et ducis Chervoye ad requisitionem, ut Budua et Catarum restituantur Sandali, respondetur, brevi mittendos esse Venetos nobiles ad illas partes informationis gratia, postmodum responsum accepturi.

Ljubić: Listine V, 80—81.

CCCCXL. 1406, 16 Julii, Ragusii.

Rector cum consilio nuncio suo in Bosna committit, ut vojvodae Sandal, si de novis in Hungaria ipsum interrogaret, respondeat, agi de pace inter regem Hungariae et ducem Austriae.

Gelcich: Diplomatarium, p. 170.

CCCCXLI. 1406, 13 Septembris, Ragusii.

Rector etc. Ostojae, regi Bosnae ad ipsius epistolam missam per Vlcum Uzinović renunciant, liberum esse illi una cum suis urbem petere et ibidem ad libitum commorari; debita sua, quod attinet, ipse eadem cum creditoribus solus componat.

Pucić: Споменици србски, p. 79.

CCCCXLII. 1406, 15 Septembris, Neapoli.

Ladislaus rex duci Hrvoje suo consiliario donat castrum Prozor, ab eodem aedificatum, cum universis pertinentiis; nobilibus vero, praecipue illis „qui sunt de genere Ciubranich“ item Johanni „Misilenovich“ ceterisque villanis et iobagionibus, ut „serviant et servire teneantur dicto domino duci“.

Arkiv VII, 58.

CCCCXLIII. 1406, 15 Septembris, Neapoli.

„Eodem die factae sunt pro eodem viro magnifico Ervoje, duce Spaleti et suis heredibus masculini sexus . . . in perpetuum de concessione castri Srinj in regno Sclavoniae siti et habiti, quod fuit Pauli de Srinio, rebellis nostri notorii et per eum indebite detenti ad praesens per ipsius utique Pauli rebellionem et lese nostre maiestatis crimen, quod incurrit adherendo, parendo et assistendo Sigismundo, olim marchioni Brandenburgico. Sub data ut supra“.

Regest. Andegaven. in tabular. Neapolitano vol. 369 fol. 91. Dr. Fr. Rački: in *Arkiv VII*, p. 59.

CCCCXLIV. 1406, 15 Septembris, Neapoli.

„Eodem die similes factae sunt pro magnifico viro Sandali, summo vojvoda regni Bozne de cessione infrascriptarum villarum, locorum et tenuitarum, scilicet: Arestulini, Cetin et Sluny in regno nostro Sclavonie sitarum, quae fuerunt Nicholai, olim Segnie, Veglie et Modrusii comitis et olim comitum Corbaviae, nostrorum notriorum rebellium. Sub. dat. ut supra.

Regest. Andegaven. in tabular. neapolitano, vol. 369. Dr. Fr. Rački: *Arkiv VII*, p. 60.

CCCCXLV. 1406, 20 Septembris, Ragusii.

Rector etc. Sandal vojevoda respondet, stemma gentilitium in fronte eius palatii, prout desiderat, positum iri; regem Ostojam, qui in urbe r fugium quaerit, ingressu urbis prohiberi non posse.

Pucić: Споменици србски, p. 80.

CCCCXLVI. 1406, 22 Octobris, Ragusii.

Rector etc. Sandal vojevodaе scribunt, neminem ex eius subditis in territorium reipublicae scienter receptum esse, et adiungunt quaedam de sale vendito.

Pucić: Споменници србски, р. 80.

CCCCXLVII. 1406, 22 Octobris, Ragusii.

Rector etc. ducem Hrvoje requirunt, prohibeat cuidam, Jakubuč dicto, ne ragusinis iniurias inferat, et quaedam de sale addunt.

Pucić: Споменници србски, р. 81.

CCCCXLVIII. 1406, 1 Novembris, Ragusii.

Rector etc. Tvrtko Tvrtković, regi Bosnae, renunciant, se non posse permittere, ut valachi Kujavić in territorio reipublicae hiemarent.

Pucić: Споменници србски, р. 82.

CCCCIL. 1406, 20 Novembris, Ragusii.

Rector etc. Sandal vojevodaе significant, quod certam pensionem „mogoriš“ dictam, quae ipsos attineret, non acceperint etc.

Sandal vojevoda consilio reipublicae, ut homini suo, quem miserat, pensionem „mogoriš“ dictam tradant.

Pucić: Споменници србски, р. 82.

CCCCL. 1406, 26 Novembris, Ragusii.

Rector etc. Sandal vojevodaе notum faciunt, navem esse paratam, quae regem Ostojam, si ex Bobovac exiret et Ragusium petere vellet, exceptum in urbem deduceret.

Pucić: Споменници србски, р. 82.

CCCCLI. 1406, 27 Novembris, Ragusii.

Rector etc. Hrvoje duci nunciant navem ragusinam in promptu esse, quae regem Ostojam, qui Bobovac derelinquere intendit, ex loco Dreva in urbem transveheret; porro rogant, ut merces, quas capitaneus Jadrensis abstulerat, ragusinis restitui curet.

Pucić: Споменници србски, р. 83.

CCCCLII. 1406, 6 Decembris, Ragusii.

Rector etc. requirunt Hrvoje ducem, ut rempublicam benevolentiae regis Ladislai commendare velit.

Pucić: Споменници србски, р. 83.

CCCCLIII. 1406, 15 Decembris, Ragusii.

Rector etc. respondent regi Bosnae, Tvrtko Tvrtković, se non posse concedere, ut valachi, qui alias ibidem hiemando multa damna reipublicae intulerant, in territorio ragusino hybernarent.

Pucić: Споменници србски, р. 84.

CCCCLIV. 1406.

Ladislaus Hungariae, Croatiae rex etc. Tvrtkum II. qua regem Bosnae confirmat omniaquae iura, privilegia et consvetudines rata habet.

Datae in castro . . . prope Neapolim . . . an. mcdvi die xxvi Augusti.

Lucić: De regn. Dalm. et Croat. libr. V, cap. IV, p. 422.

CCCCLV. 1407, 22 Januarii, Ragusii.

Rector etc. vojvodae Georgio et comiti Sanko rescribunt, non posse rempublicam minoris momenti damna, quae tempore belli bosnensis per suos homines illata fuerant, resarcire.

Pucić: Споменици србски, p. 85.

CCCCLVI. 1407, 12 Februarii, Ragusii.

Stevo et Mihoč Lukarević vojvodae Sandal exprimunt dolorem de eius cum fratre Vlkac discordia.

Pucić: Споменици србски, I, 85.

CCCCLVII. 1407, 15 Martii, Ragusii.

Rector etc. Annae banicae, Sandal vojevoda et Catharinae Sandaljević significant, se duos cingulos pretiosos, in urbe depositos, tradidisse ipsorum famulo Pribisav Pohvalić, a quo etiam acceperunt numeratos 8564 nummos turcicos (aspre).

Pucić: Споменици србски, p. 85.

CCCCLVIII. 1407, 15 Martii, Beneventi.

Ladislaus rex civitati et communitati sibenicensi iterum confirmat possessiones et molendina data illi a suo generali vicario Hrvoja, supremo vojvoda Rasciae et Bosnae.

Regest. Andegaven. in tabulario neapolitano, vol. 369 fol. 75. Dr. *Fr. Rački*: Arkiv, VII, p. 162. *Ljubić*: Listine, V, 93.

CCCCLIX. 1407, 23 Martii, Fogiae.

Ladislaus rex duci Hrvojae, suo vicario generali, mandat, ut nobilem puellam Pelegrinam seu comitem „Petriczam“ in possessionem villae „Radosich“ ad confinia regii castri Clissii sitae, regia auctoritate introducat.

Regesta Andegaven. in tabular. neapolitano, vol. 369 fol. 144. Dr. *Fr. Rački*: Arkiv VII, p. 68.

CCCCLX. 1407, 23 Martii, Fogiae.

Ladislaus rex „Zandalio“ summo vojevoda bosnensi, confirmat omnes donationes a se illi factas et praecipue castrorum „Ostrovich et Scardonae, ac privilegia et litteras . . . exinde subsequutas et subsequuta“, in quarum possessionem vult illum induci per Julianum de Rogerio, suum in Dalmatia commissarium.

Regest. Andegaven. in tabular. neapolitano, vol. 369, fol. 144. Dr. *Fr. Rački*: Arkiv VII, p. 66.

CCCCLXI. 1407, 1 Aprilis, Ragusii.

Rector etc. duci Hrvoje indicant, dolere se, quod rex Ostoja, reipublicae diffidens, in urbem venire nolit.

Pucić: Споменници србски, р. 86.

CCCCLXII. 1407, 4 Maii, Ragusii.

Rector etc. Sandal vojevodaе conqueruntur, quod a rege Ladislao tanquam inimici tractentur.

Pucić: Споменници србски, р. 86.

CCCCLXIII. 1407, 2 Junii, Ragusii.

Rector etc. scriptis Sandal vojevodaе litteris conqueruntur ob damna, quae Ladislaus rex ipsis continuo infert.

Pucić: Споменници србски, р. 87.

CCCCLXIV. 1407, 8 Julii, Ragusii.

Rector cum consilio regi Sigismundo inter caetera referunt: „Nostri mercatores testantur, quod Teuceri omnes, habitantes Bossinam et alias ultramarinas partes, continuo ad priores transeunt lares“.

Gelcich: Diplomatarium p. 173.

CCCCLXV. 1407, 23 Julii, Ragusii.

Rector cum consilio regi Hungariae Sigismundo inter caetera referunt, percepisse se, nuncium domini Teucrorum „se dedisse versus partes Bossine ad Hervoi cum securitate, deinde ad vestram regiam maiestatem inter ipsam et dictum Chervoi concordium querere fictis simulationibus, ut huius querende pacis velamine felices inceptus ipsius maiestatis blande decoctione temporum tardarentur“.

Gelcich: Diplomatarium p. 172.

CCCCLXVI. 1407, 13 Augusti, Ragusii.

Rector etc. Georgio vojevodaе respondent, facultatem urbem intrandi, ipsi anno adhuc 1396 concessam, in suo vigore continuo permanere.

Pucić: Споменници србски, р. 88.

CCCCLXVII. 1407, 2 Septembris, Ragusii.

Rector et commune ragusinum duci spalatensi Hrvoje contestatur suam amicitiam.

Pucić: Споменници србски, I, 89.

CCCCLXVIII. 1407, 3 Septembris, Ragusii.

Rector cum consilio nuncio suo in Hungaria Marino Junii de Bonis committunt, ut praepediat, ne rex Sigismundus terram Epidauri cum vicinis, quae elapso bello cum Bosnensibus multam passae sunt, alii offerat.

Gelcich: Diplomatarium p. 174.

CCCCLXIX. 1407, 5 Septembris, Ragusii.

Rector etc. comiti Paulo, quod libere possit in Ston vel urbem intrare.

M. Pucić: Споменици србски, р. 90.

CCCCLXX. 1407, 13 Septembris, Ragusii.

Rector etc. Sandal vojevodaе declarant comitem Georgium Vlkasović, amicum Ragusinorum, posse, cum libuerit, urbem ingredi.

Pucić: Споменици србски, р. 90.

CCCCLXXI. 1407, 22 Septembris, Toplice.

„Nos Hrvoje d. g. dux Spalati, inferiorumque partium comes, nec non vicarius generalis serenissimi principis d. Vladislai d. g. regis Hungar., Hierusal., Sicil., Dalm. et Croatiae regis incliti.“

Datum sub castro nostro Toplice feria quarta post festum b. Mathei apost. et evang. anno domini 1407.

Lucić: Memor. di Traù, р. 390.

CCCCLXXII. 1407, 29 Octobris, Ragusii.

Rector etc. gaudium suum Sandal vojvodae manifestant ob bellum inter Sigismundum regem et vojevodam ipsum feliciter evitatum.

M. Pucić: Споменици србски, р. 90.

CCCCLXXIII. 1407, 9 Novembris, Senis.

Gregorius PP. XII. omnes fideles ad sequenda Sigismundi regis, bellum in Turcos parantis, signa sollicitat, commedata in hostem concordia et noxarum venia proposita. „Nam, ait pontifex, pars magna christianorum per huiusmodi Turcos . . de regnis et partibus Constantinopolitanis, Valachiae, Hungariae, Bosnae, Dalmatiae, Crovatiae, Ramae, Serviae, Comaniae, Bulgariae et aliis circumiacentibus regionibus, ad partes huiusmodi infidelium in captivitatum angustias sunt deducta . . .“

In venia domini... Dat. Senis v. idus Novembris, an. 1.

Odoric. Raynaldi: Annal. eccles. tom. VIII, р. 192.

CCCCLXXIV. 1407, 10 Novembris, Ragusii.

Rector etc. dominae Vlkavae concedit, quod possit tempore belli urbem ingredi et ibidem commorari.

M. Pucić: Споменици србски, р. 91.

CCCCLXXV. 1407, 13 Novembris, Ragusii.

Rector etc. Tvrtko Tvrtković, regem Bosnae, edocent, Valachos Kicući in territorium reipublicae irruendo civibus magna damna intulisse; gant regem, ut id mali impediat.

M. Pucić: Споменици србски, р. 91.

CCCCLXXVI. 1407, 13 Novembris, Ragusii.

Rector cum consilio regi Sigismundo: oblivioni dari iacturam, quam „singulas Bossine regiones ipsi intulerint accessus“; se concipere

„Bossinam undique tam mestam, tam dubiam, tam prostratam et debilem fuisse adeo, quod quevis eciam potencia armorum debilis ipsos prostratos . . . sepeliret“.

Gelcich: Diplomatarium p. 176.

CCCCLXXVII. 1407, 15 Decembris, Venetiis.

Eligantur oratores, qui cum Chervoya et Sandali agent „super facto habendi a nobis Buduam et Antivari“, offerendo se, quod velint suis gentibus conservare „reliquas terras“ venetas.

Ljubić: Listine V, 107.

CCCCLXXVIII. 1407, 23 Decembris, Venetiis.

Oratoribus regis Bossine et ducis Chervoye respondetur, ducem Chervoyam, comitem Joannem, summum voyvodam regni Bossine Sandal, quos commendant in cives venetos eligendos, tales iam esse; commendatos vero Georgium quondam „Radivovizi“ vaivodae terrae Comi (Cholmi) ac Georgii fratrem „d. Vochizi“ proxime eligendos. Unionem cum rege Bossine et duce Chervoye posse concludi eo sensu, quod ambae partes maneant obligatae „non dare aliquod auxilium aliquibus gentibus, quae vellent ire ad damna et offensiones dictarum partium vel alicuius earum“. Reipublicae necessaria non esse in territoriis regis Bossinae et ducis Chervoyae, prouti offerunt, loca „apta et accomoda pro habendo portum“, quum mercatores veneti libere in illis territoriis mercaturam exerceant. Vaivodae Sandal offertur Budua, si sese obligaverit, „quod cum suis gentibus velit reducere totum territorium Cente inferioris ad obedientiam dominationis venetae, et similiter expellere omnino Balsam Strazimir . . . et manutenere illum de Centa superiori . . . et istud compleverit cum effectu usque per totum mensem Maii proximum“.

Ljubić: Listine V, 107—110.

CCCCLXXIX. 1408, 4 Martii, Ragusii.

Rector cum consilio regi Sigismundo gratias agit, quod suis litteris datis „Brisii sabato proximo post diem solepnitatis katedre b. Petri apostoli“ significaverit „signa fidelitatis de regno Bossine, tangencia honorem et commodum“ ipsius diadematis.

Gelcich: Diplomatarium p. 178.

CCCCLXXX. 1408, 20 Aprilis, Budae.

Rex Sigismundus remuneratur virtutem Nicolai filii Stephani Garazda de Keresztur et Ladislai filii Nicolai de Zilagy, qui „nobis in aestate proxime exacta . . . nostrorum aemulorum, Turcorum videlicet et Boznensium, tyranicam rebellionem tolerare non valentibus et contra eosdem validissimo nostro instaurato exercitu . . . regnum Boznae intransitibus et quamplurima castra et castella nostrae ditioni triumphaliter subiugantibus . . . castrum Branich . . . in terra Uzurae fortissimum et excelsum . . . viriliter et potenter obtinuerunt et nostris regis manibus applicarunt“.

Fejér: Cod. dipl. X, 4 p. 654.

CCCCLXXXI. 1408, 12 Julii.

Rex Sigismundus Nicolao de Gara (Gorjani) palatino et Joanni, filiis quondam palatini Nicolai, confirmat omnes possessiones ob merita sibi praestita, in specie in „reobtentione castri Dobor in Usura situati, de quo Paulus episcopus (zagrab.) infidelis . . nostros regnicolas indesinenter offendebat“; quo audito Dabissa rex Boznae“ accedens ad regem se cum subditis subiecit; tum in recuperandis regnis Dalmatiae et Croatiae „per violentas manus Wolk bani“ occupatis.

Fejér: Cod. dipl. X, 4 p. 752.

CCCCLXXXII. 1408, 28 Decembris, in Bosna.

Ostoja, rex Bosnae, capitaneo Georgio, comiti „Vucichio“ eorumque filiis et posteris diversas possessiones in Dalmatia et Hercegovina confert.

In nomine sanctissime et individue Trinitatis Amen. Nos Ostoja, Dei gratia rex Bosnie, Vsorie, Inferioris partis, Hungarie (?) et Sclavonie (?) etc. Per has nostras patentes literas pateat omnibus ad quos pertinet, quod propter fidem et optimam servitutem nobis, Ostoje regi et filio nostro Stephano, per capitaneum Georgium et comitem Vucichium, fratres Radi-vojevich et eorum filios, praestitam tunc, quando a Bosnensibus expulsi fuimus, et stetimus in quodam loco, nuncupato Bobovaz, quorum opere et optima servitute ac fide erga nos praestita iterum in regnum nostrum repositi fuimus, tanquam hi, quos regnare decet, — quocirca propter eorum erga nos bene merita et fidem indubitata, Nos Ostoja rex iureiurando in animam nostram regiam filiique nostri Stephani predicti dedimus eidem capitaneo Georgio, comiti Vucichio, eorum filiis posterisque eorum, ut quidquid aliquis eorum vel ipsorum antecessores peccaverint, aut aliquid contrarium egerint nobis aut nostratibus aut antecessoribus nostris usque ad presens, omnia (con)donavimus eis, et quod nunquam in perfidiam illis possit adscribi, nec propter hoc ipsi possint aliquod damnum pati, aliqua data opera vel ex proposito, neque clam neque palam nobis viventibus, neque in posterum, neque illi, neque eorum posteris in sempiternum.

Insuper propter hanc fidelitatem nobis Ostoje regi et filio nostro Stephano per dictum capitaneum Georgium et comitem Vucichium et eorum filios praestitam, predicto capitaneo Georgio, comiti Vucichio, eorum filiis ceterisque posteris dedimus et adscripsimus in patrimonium in secula seculorum :

Almissium civitatem una cum Primorje, ab utroque latere Cettine, videlicet Primorje usque ad Zarnovizam, cum omnibus iuribus et territoriis, que pertinent Almissio, et quod pertinebat ad Almissium temporibus regum Ludovici et Sigismundi.

Provinciam Cisalpinam et Transalpinam, dictam Gorscam Zupam, cum omnibus iuribus et territoriis.

Civitatem Crussebaz et Blato cum omnibus iuribus et territoriis.

Brochno provinciam cum omnibus iuribus et territoriis.

Lucam provinciam ab utroque latere Narente, exceptis iuribus capitanei Sandagli et eiusdem famulorum.

Et gabelas subtus Visochium.

Et barcanum na Volivina.

Et barcanum na Norin.

Et aliam partem Drinscoga.

Et provinciam Veichenicum usque ad Narentam, cum omnibus iuribus et territoriis, exceptis iuribus, que sunt illorum de Millatovich et Budisaljich.

Oppidum Imoschi cum provincia Imota et Posusije cum omnibus iuribus et territoriis.

Locum Duarum cum provincia Radobilie et provinciam Podsusie cum omnibus iuribus et territoriis.

Provinciam Rachitno cum omnibus iuribus et territoriis.

Provinciam Drezniza cum omnibus iuribus et territoriis.

Oppidum na Poglich et ipsa Pogle.

Provinciam Planinam cum omnibus iuribus et territoriis.

Regionem Crainam a Narenta usque ad Cetinam cum omnibus valachiis existentibus inter Narentam et Cetinam.

Neumscam regionem cum omnibus iuribus et territoriis, cum confini-
bus et aquis et montibus et gabellis, barcanis et terraticis jam dicto
capitano Georgio, comiti Vuchichio, eorum filiis et posteris dedimus et
damus libenti munere et alacri animo, in patrimonium in secula seculo-
rum; nec possit istud perverti nec annullari, nec aliquid addi, nec detrahi,
eidem capitano Georgio, comiti Vuchichio et eorum filiis et posteris, et
hoc aliqua de causa neque ullo modo excogitari possit, neque propter
aliquod suprascriptorum delictum, quousque non incurrerint in futurum
aliquam infidelitatem iidem capitaneus Georgius, comes Vuchich, et ipsorum
filii Stephanus, Paulus, Nicolaus, Vlaticus, Vuk Vuchichievich et eorum
posteris, que cognosci debeat Ungarica, Bosnica, Venetica et Ragusana
iustitia, propter quam infidelitatem huiusmodi iustitia cognoscet eos capite
puniri dignos; itaque non possint intus regnum nostrum condemnari ad
vincula, neque in bonis iidem capitaneus Georgius, comes Vuchich, eorum
filii et posteris.

Insuper propter maiorem erga nos gratiam et maiora benemerita
dictorum capitanei Georgii, comitis Vuchichii, eorum filiorum, nos Ostoja
rex et filius noster Stephanus, confirmamus iam dicto capitano Georgio
et comiti Vuchichio, eorum filiis et posteris, omnia privilegia nostra et
predecessorum nostrorum, que habent a quibuscunque regibus et poten-
tatibus quocunque modo vel opere; et quicumque vellet contradicere huic
nostre concessioni, voluntate, iustitia vel litteris vel aliquo alio opere
huiusmodi contradicente. Nos Ostoja rex et filius noster Stephanus iura-
mus et iuravimus, quod suprascripte concessioni et privilegiis ne utique
derogare volumus, nec ea in aliqua parte abrogare; et ideo iureiurando
iuravimus per Deum viventem et eius genitricem Mariam virginem, per
quatuor evangelistas, duodecim apostolos, quadraginta electos et omnes
beneplacitos, quod nos rex Ostoja et noster filius Stephanus, vel aliquis
nostrorum posterorum non contraveniemus his, que supra concessimus
eisdem capitano Georgio, comiti Vuchichio, eorum filiis et posteris, ulla
data opera nisi propter infidelitatem, prout diximus; alioquin maledicimur
a sanctissima Trinitate et ab omnibus sanctis suprascriptis, et quod ab-
iuremur Deo fidem, iustitiam et angelum Dei in die extremi iudicii Dei.

Huic adsunt testes: dominus rex cum fratribus, comes Paulus cum fratribus, comes Radoje cum fratribus, comes Butrech cum fratribus et prestantioribus Bosne, comes Radam Dragoevich et procurator comes Gjura Georgii Dragichievich. Datum Bosne, die Innocentium, in die Veneris mensis Decembris, anno millesimo quatricentesimo octavo.

1684 addi 26 Settembre. Almissa.

Gli attestati privilegi, di carte 14, furono fatti copiare da me cancelliere infrascritto, per mano a me fedele, e restarono incontrati, parola per parola, con gli autentici esistenti nella cassa della comunità d'Almissa che perciò restano corroborati con la mia sottoscrizione:

(L. S. S. N.) Gioachin Cadamuro cancelliere pretorio.

Lauro Moller cancelliere pretorio. Lauro Moller d'Almissa ho fatto copiar d'altra simile autentica esistente in un libro incontrato, sottoscritto e sigillato.

(L. S. S. M.) Lauro Moller cancelliere pretorio.

Edidit G. Alačević in Bulletino di Archeologia e Storia Dalmata per cura di G. consil. Alačević e Fr. prof. Bulić, anno VII, Dicembre 1884 p. 1888. Confer et Lucić: Memorie di Traù p. 391 ubi pars huius documenti edita est. Sublestae fidei. Versio e slavo.

CCCCLXXXIII. 1408, 29 Decembris.

Sigismundus rex, diplomate edito, Nicolai Garazda et Vladislai Szilagy, qui in primis in expugnando castro Branić ceterisque arcibus etc. Bosnae occupandis, eminuerunt, merita extollit.

Kukuljević: Izvadci listina bosanskih, in Arkiv. II. Razd. I, p. 20. *Katona*: Histor. Critic. tom. XI, p. 750.

CCCCLXXXIV. 1409, 9 Februarii, Ragusii.

Rector etc. Hrvoje duci gratulantur ob pacem, quae inter ipsum et regem Sigismundum inita est; optant insuper, ut privilegia mercatoribus reipublicae olim concessa, in antiquo vigore suo permaneant.

M. Pucić: Споменици србски, p. 94.

CCCCLXXXV. 1409, mense Martio.

Sigismundus, Hungariae rex, Nicolaum et Dionysium Garazda, nec non Vladislaum Szilagy inter nobiles regni cooptat, ob servitia sibi praestita, cum arcem Srebernica contra Bosnenses quatuor annos strenue defenderent; nunciat etiam pacem cum Bosnensibus et duce Hrvoja initam esse.

Kukuljević: Izvadci listina bosanskih, in Arkiv II, Razd. I, p. 21. *Katona*: Histor. Critic. tom. XI, p. 377,

CCCCLXXXVI. 1409, feria 3 ante festum purificationis.

Rex Sigismundus Paulo, filio Pauli de Ezdege, pridem Dalm. Croat. et Slav. bano et Stephano filio Gregorii de Berench donat castrum Thorna praestita sibi servitia. Paulus captus per condam Emericum priorem Aranae, Hervoyae assignatus, ab hoc regi Ladislao traditus, liberatus, a cum potentia contra insultus et tumultus Ladislai et Hervoyae transfugium Zavae hostili cum impetu properando castrum et civitatem Byheg, quod et quae per gentes Ladislai et Hervoyae detinebantur, viriliter eugnavit.

Fejér: Cod. dipl. X, 4 p. 721.

CCCCLXXXVII. 1409, 24 Februarii.

Rex Sigismundus Nicolao et Dionysio Garazda de Mechinche et Ladislao de Szilagy confert nobilitatis insignia ob praestita sibi servitia, inprimis castrum Zrebern timer in partibus Boznae per annos ferre quatuor contra Hervoiam „ducem Spaleti et partium inferiorum comitem et alios Boznae barones“ strenue defendendo.

Fejér: Cod. dipl. X, 4 p. 760.

CCCCLXXXVIII. 1409, 21 Julii, Ragusii.

Rector cum consilio regi Sigismundo significant, classem regis Apuliae 7 dicti mensis „gressus direxisse ad partem vetustae civitatis Ragusii, occasione loquendi cum Sandaglia, quod tamen peragere nequiverat ad alia occupato Sandaglia“.

Gelcich: Diplomatarium p. 186.

CCCCLXXXIX. 1409, 21 Julii, Ragusii.

Rector etc. Hrvoje duci de navibus, quibus Jadrenses ad fidem servandam compellerentur, adunandis, rescribunt.

M. Pucić: Споменници србски, p. 96.

CCCCXC. 1409, 5 Augusti, Ragusii.

Rector etc. Sandal vojvodae respondent, rempublicam paci et amicitiae, quae inter se et vojvodam iam pridem obtinebat, serio studere.

M. Pucić: Споменници србски, p. 97.

CCCCXCI. 1409, 13 Augusti, Ragusii.

Rector etc. Hrvoje duci patefaciunt, praeceptum esse mercatoribus in loco Dreva, ut praescriptum vectigal pendant.

Pucić: Споменници србски, 98.

CCCCXCII. 1409, 27 Augusti, Venetis.

Venetis provisoribus Jadre respondetur, senatui placere, ut nuncius ducis Chervoye veniat Venetias.

Ljubić: Listine, VI, 4.

CCCCXCIII. 1409, 5 Octobris, Ragusii.

Rector etc. Ostojae, regi Bosnae, enunciant, se tributum ad quod throno Bosnensi obligantur, illico soluturos esse, quum res publicae regni ordinatae fuerint.

Pucić. Споменници србски, p. 100.

CCCCXCIV. 1409, 4 Decembris, sub Visoko.

Stephanus Ostoja, cum regina Kujava et filio Stephano, et nobilibus approbat omnia privilegia a regibus Bosnae, Serbiae et Rasciae concessa Ragusinis. Jurant cum rege: comes palatinus Stephanus Ostoić, comes Tvrtko filius Vladisavi Črnčić, comes Stephanus et comes Ostoja Tepčić,

comes Vukašin Mlatković regis nepos, comes Grgur Galešić, comes Dragić Golozlović, et comes Vlatko Octović. Scripsit logotheta Tomaš Bućaninin.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbica, p. 272.

CCCCXCV. 1410, 11 Martii, Ragusii.

Rector cum consilio querulatur regi Sigismundo: „Hac die quarto presentis mensis stipendiarii vestre maiestatis, morantes in Vranduchi, armata manu accesserunt sub castro Vissochi, et quasi omnes cives Ragusinos, nobiles et populares... cum omnibus suis mercanciis et rebus predatorio more ligatos funis, secum duxerunt, et partim vulneratos...”

Gelcich: Diplomatarium p. 191.

CCCCXCVI. 1410, 23 Martii, Ragusii.

Rector cum consilio regi Sigismundo conqueruntur de atrocitate „Besini Pauli bani, castellani Vranduchi“, in mercatores ragusinos „in Sottovisochi“; se vero insuper intellexisse, eundem Paulum alios duos Ragusinos gravibus tormentis Vranduchi afflxisse, et ab ipsis 2000 duc. pro redemptione exigere, eliberatos tandem per Vochinium Slatonosovich voivodam.

Gelcich: Diplomatarium p. 192.

CCCCXCVII. 30 Maii, Ragusii.

Rector cum consilio regi Sigismundo agit gratias, quod bano Paulo scripserit „pro captivorum relassacione“, quamvis intellexerit „ipsos adhuc Vranduchi detineri captivos a Stephano Besseno“; vix veritate niti, quod ragusei mercatores adhaeserint in bello Bosnensibus. „Ragusei illic mercatores ad commodum non inutile serenitatis gentibus conservantibus Dobovac et in aliis castellis... fuere. Illic sic mercantibus sero ante capturam a Sottovisochi absentavit se rex Hostoia; in crepusculo vero prefati bani gentes Raguseorum solas invaserunt domos... Bossinensium domus“ intactas permiserunt.

Gelcich: Diplomatarium p. 193—5.

CCCCXCVIII. 1410, 21 Octobris, Ragusii.

Rector cum consilio nunciis suis Raphaeli de Goze et Michaeli de Resti committunt, ut exponant, vires Ragusii nimis debiles esse, ut Venetas naves et exercitum Sibenicensem adorianur; deliberatum esse, ut duo ragusini nuncii assistant „coronationi regis nostri in regem Rassae et Bosnae“; requirant territorium Canalis et Dračevica, et si obtineri non posset, eo quod sit Sandali et Pauli, offerant in concambium comiti Paulo pagum Obod, aliumque pro lubitu pagum Sandalio. Comitentur regem, si reverteretur, usque ad trans Savum.

Gelcich: Diplomatarium p. 195—201.

CCCCXCIX. 1410, 31 Decembris, Ragusii.

Comes, nobiles et totum commune Ragusii Ostojae, regi Bosnae, domum a urbe, agros in Primorje et redditus restituunt; ipsumque, filium eius Stephanum, eiusque posteros inter nobiles et senatores Ragusii cooptant.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbica, p. 274.

D. 1410, in Dračevica in Novo.

Sandal vojvoda iurat matrem suam, Anka banica, se in domo sua filiali cum pietate habiturum esse.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbica, p. 274.

DI. 1411, 5 Ianuarii, Venetiis.

Magnus vojvoda regni Bossine Sandal cooptatur inter cives venetos.

Ljubić: Listine VI, 127.

DII. 1411, 6 et 10 Ianuarii, Venetiis.

Assignantur 5000 duc. pro castro Ostrovice, nuper obtento „a magnifico Sandali“.

Joannes Mauroceno mittitur „ad partes Jadre“, ut pecuniam pro dicto castro pendat. Deinde vadat „ad castrum Novi citra civitatem Cathari“, et ibi se praesentet Sandalio, illi diploma „citadinantie“ venetae traditurus.

Ljubić: Listine VI, 181—2.

DIII. 1411, 12 Ianuarii, Venetiis.

Scribatur duci Chervoye, impediatur Spalatenses dare subsidium Sibenicis, cum quibus venetum dominium gerit bellum.

Ljubić: Listine, VI, 132.

DIV. 1411, 10 Martis, Ragusii.

Rector etc. Sandal vojevoda, ut pro deposito levando necessaria scripta mittat.

Pucić: Споменици србски, p. 102.

DV. 1411, 13 Aprilis.

Theodorus archidiaconus Bosnensis, Sandal, supremi vojevoda Bosnensis nec non consortis eius Catharinae et socrae Sandali Annae, relictæ Volzi bani, procurator, castrum Ostrovica et alia Venetis pretio quinque millium ducatorum vendit.

MODXI. XIII. mensis Aprilis.

Ljubić: Listine VI, 147.

DVI. 1411, 27 Aprilis, in Jajce.

Hrvoje „dux Spalati“ civibus et consilio Spalatensi iniungit, ut donationem regi Ostojæ factam, quia „Turchis et rebellibus Bosnen... contra Sigismundum r. Hung.“ favent, revocent.

Scripta in castro nostro Ovi die 27 men. Aprilis 1411.

Lucić: Memor. di Traù, p. 391.

DVII. 1411, 28 Aprilis, Ragusii.

Rector etc. Sandal vojevoda requirunt, ut certa vectigalia, quæ mercatoribus ragusinis divisim exigere solent, quoddammodo uniat.

Pucić: Споменици србски, p. 102.

DVIII. 1411, 8 et 25 Maii, Venetiis.

Nunciis vojvodae Sandali ad huiusce „capitula“ respondetur: conceditur fratri vojvodae navis veneta pro transitu in Apuliam ad regem; datur libertas „collegio“ agendi cum nunciis Sandali et Catharinorum de negotiis civitatis Cathari.

Senatus offert suam interventionem inter Sandal, qui „habet secum, ut dicitur, septem millia Turchorum“, et civitatem Catharum.

Ljubić: Listine VI, 157—8. 160.

DIX. 1411, 21 Maii, Romae.

Gregorius PP. XII confirmat Breve Innocentii PP. VII „Sacre religionis“ . . . Dat. Viterbii x kal. Novembris an. I. quo fratribus Bosnensibus datur licentia acceptandi conventum s. Spiritus in Athia dioec. quinque-ecclesien. a Joannè Maroth, bano Machov., aedificandum.

Provisionis nostre . . . Dat. Rome apud s. Petrum xii kal. Junii an. i.

Original. in tabular. provinciae fratr. minor. ss. Salvatoris Hung. conv. Gyöngyös.

DX. 1411, 25 Maii, Ragusii.

Rector cum consilio regi Sigismundo in memoriam revocat, quod per suos nuncios „in partibus Bossine“ ipsi significaverat; quia audimus palam Bossinenses a vestra serenitate humiliter concordium querere.

Gelcich: Diplomatarium p. 201.

DXI. 1411, 28 Iulii, Venetiis.

Nunciis vojevodaе Sandali respondeatur, Catharinos respuisse omnem interventum asserentes, „quod cum dicto d. Sandali nullam habeant differentiam“.

Ljubić: Listine VI, 171.

DXII. 1411, 15 Augusti, Ragusii.

Rector comiti Paulo, ut epistolam suo sigillo signatam mittat, si plumbum penes Marinum Kabužić depositum levare vult.“

Pucić: Споменник србски, p. 106—7.

DXIII. 1411, 5 Septembris, Ragusii.

Rector Clemens de Bodacia cum consilio nuncio suo in Hungaria, cancellario Jacobo, committit, ut a rege Sigismundo requirat in tutelam Ragusii territorium Canalis et Dračevica, pertinens ad coronam Bosnae, nunc in proprietate comitis Pauli Radinovich et vojvodae Sandali; non niti veritate, quod Ragusii gentes de Bosna stipendio conducantur pro Apulia, verum adfuisse quemdam e civita Lucca, nuncium regis Ladislavi, qui se ad vojvodam Sandal contulit; inter Ragusinum et sinum Catharum, in Canali et Dračevica, pertinentibus ad praefatos comitem Paulum et vojvodam Sandal, adesse plures portus, per quos illae gentes transire solent; fratremque Sandali Volchum illac ista aestate transivisse in Apuliam.

Gelcich: Diplomatarium p. 202—4.

DXIV. 1411, 11 Septembris, Ragusii.

Rector etc. Sandali vojevodaе conqueruntur de sale, qui in Pod Novi contra pacta conventa venditur; rogant antiquas leges et privilegia observari, et contrarie agentes merito puniri.

Pucić: Споменници србски, р. 107.

DXV. 1411, 23 Octobris, Ragusii.

Rector etc. informant Sandal vojevodaм, quod aureos ceteramque pecuniam, quae per Bogeta, servum suum, miserat, iis tradiderint, quos concernebant.

Pucić: Споменници србски, р. 108.

DXVI. 1411, 8 Novembris, Venetiis.

Rectoribus Jadrae iubetur, ut domino Sandali restituant domum; quae fuit quondam Damiani de Nassis, ipsi pridem „de voluntate regis Ladislai“ per communitatem donatam.

Ljubić: Listine VI, 199.

DXVII. 1412, 4 Januarii, Ragusii.

Rector etc. Sandal vojevodaе supplicant, ut in negotio venditionis salis interim mercatoribus ragusinis favere velit.

Pucić: Споменници србски, р. 110.

DXVIII. 1412, 7 Aprilis, Ragusii.

Rector etc. Annae, uxori quondam bani, respondent, quod depositum sine consensu Sandal vojevodaе levare nequeat.

Pucić: Споменници србски, р. 111.

DXIX. 1412, 22 Aprilis, Venetiis.

Ad tria capitula magni vojvodaе bosnensis Sandali, per ipsius nuncium substrata, respondetur: persvasum haberi, quod Sandal coram rege Hungariae, quem adiit personaliter, nil contra dominium venetum egerit; summam 12 milium ducatorum depositam pro parte Sandali et consortis et socerae suae consignatam iri, si venerit „aliqua persona cum litteris et sindicatu ad plenum pro parte ipsarum dominarum; Balsam receptum iri in gratiam domini, si ipse et Sandal mitteret nuncios, „abstinente se nunc et in futurum a novitatibus et damnis inferendis locis et subditis“ venetis.

Ljubić: Listine VI, 252–4.

DXX. 1412, 16 Maii, Ragusii.

Rector etc. Stephanum Ostojam, regem Bosnae, requirunt, ut Vlk, nepotem suum, qui in via versus Podvisoki Jacobum Bunić ragusinum occiderat argentumve abstulerat, pro merito puniat et argentum fratri occisi restitui curet.

Pucić: Споменници србски, р. 112.

DXXI. 1412, 20 Maii, Ragusii.

Rector cum consilio regi Sigismundo conqueritur de caede Jacobi filii Lucae de Bona, quem, dum recederet „istis diebus“ de mercatu Dessinice, recommendatum licet per mercati dominum comitem Paulum, itineris socius nepos Hostoie regis Bosne, Volchus, sub castro Vissochi trucidaverat atque argento et pecunia spoliaverat.

Gelcich: Diplomatarium p. 267.

DXXII. 1412, 12 Octobris, Ragusii.

Rector etc. Sandal vojevodaе scribunt se eidem naves vendere non posse.

Pucić: Споменници србски, p. 113.

DXXIII. 1412, 19 Octobris, Ragusii.

Rector etc. Sandal vojevodaе scripto denunciant artifices ragusinos, qui arma conficiant, plena libertate gaudere arma sua quibuslibet vendendi, quae libertas et tempore belli vigeat; porro se naves vendere non posse.

M. Pucić: Споменници србски, p. 113.

DXXIV. 1412, 9 Novembris, Ragusii.

Rector Joannes de Goze cum consilio nuncio ad regem Hungariae Sigismundum, Zanin de Goze, committit, ut pergat versus Drinum, et adveniens in regionem Slatonossevich capiat ibi notitiam, ubinam rex moretur, illumque accedat, atque tributum mille ducatorum pro duobus annis consignet.

Gelcich: Diplomatarium p. 210—211.

DXXV. 1412, 11 Novembris, Ragusii.

Rector etc. Sandal vojevodaе respondent: aditum in urbem cuique patere, et in ea licitum quaeque, etiam arma, emere; adiungunt quaedam de debitis privatorum.

Pucić: Споменници србски, p. 114.

DXXVI. 1412 vel 1413.

Hrvoje infidelitatis et amicitiae cum Turcis apud regem Sigismundum accusatus, datis ad reginam litteris, innocentiam suam probare nititur; conqueritur de suis aemulis calumniatoribus; profitetur sese submittere „iudicio regiae maiestatis et ducis Austriae“; dein adiungit: „exoro serenitatem regiam et vestram maiestatem, ut iam in tempore senectutis meae non permittant mori in paganismo ritu et sub infidelitate, quia ex et difficulter expectavi, ut ritus de paganismo convertat in fidem catholicam, et possim dicto domino meo regi fideliter servire“.

(Sine notatione anni etc.)

Lucić: Memorie di Trad, p. 392.

DXXVII. 1412, 2 Aprilis, Jajce.

Dux Hrvoje uxori suae Helenae, filiae Balsae, pro datis sibi mutuo 10.000 duc. dum in Hungariam ad regem Sigismundum proficisceretur et inde reverteretur, cedit Kotor cum župa Vrbana et domos suas Ragusii. Testes: ex Luka comes Milat Čučić, ex Zemlnik comes Boravac Čemerović, ex Vrbana vojvoda Pripko, ex Glaž vojvoda Ivaniš Petrović, ex Sana Gašpar Dijanišević, ex Vrbas Petrus Jočić.

Pucić: Споменници србски, I, 175—6. 1418, 29 Aprilis tradita fuit domus dictae Helenae, tunc reginae Bosnae ad eiusdam requisitionem per nuncium Stephanum Prodić. Ibid. p. 177—8.

DXXVIII. 1412, 2 Novembris, Venetiis.

Datur collegio facultas cum Grubacio Dobravić, nuncio Sandali, nomine Balse Stracimiri, quondam Georgii Stracimiri de Balsis, tractandi „de illis duabus terris, videlicet Dulcigni et Budve, et de provisione ducatorum mille in anno“.

Ljubić: Listine VII, 23. Conventio inita die 26 d. m. ibid. p. 24—6. Confirmatur a Balša ibid. p. 68.

DXXIX. 1412, 11 Novembris, Ragusii.

Commune ragusinum magno vojvodae Sandal ad litteras, per nuncios Borčin Korenić et Vlah Dušojević perceptas, rescribit, licere sibi et Catharensibus emere et extrahere merces et arma.

Pucić: Споменници србски, I, 114.

DXXX. 1412, 29 Novembris, Venetiis.

Dux Venetiarum Michael Steno Sandalio magno vaivode Bosine de consignanda e deposito 12.000 ducatorum infra quatuor menses medietate ipsi, alia medietate banicae relictas Volchi bani et eius filiae Catharinae, scribit.

Ljubić: Listine VII, 31—2. Ibidem epistola banicae et Catharinae, Sandali requisito 4 Apr. 1413 ib. p. 99.

DXXXI. 1412, 15 Decembris, Ragusii.

Commune ragusinum vojvodae Sandal refert de damnis, quae Ragusini et dominae banicae legati in reditu Venetiis ob tempestatem in mari perpassi sunt.

Pucić: Споменници србски, I, 115.

DXXXII. 1413, 1 Februarii, Ragusii.

Commune ragusinum comiti Vlkašin et vojevoda Vlkmir ad petitionem illorum de mittendo uno e duobus medicis, Bartholomaeo vel Jacobo, rescribit, unum ex illis, qui voluerit, mittendum.

Pucić: Споменници србски I, 115.

DXXXIII. 1413, Ragusii.

Nunciis Michaeli de Resti et Joanni de Gondola, exmissis ad regem Sigismundum, committitur, ut petant interventionem apud regem Bosnae Stephanum Ostojam et regni barones circa impositionem novorum vectigalium et merces certo Ragusino demptas.

Gelcich: Diplomatarium, p. 216.

DXXXIV. 1413, 4 Maii, Venetiis.

Nuncio communitatis Catari respondetur, bosniensi magno vojvodae Sandalio concessum non iri, ut extrahat „de Veneciis galeam seu galeotam aliquam“, qua eidem communitati damna infligeret.

Ljubić: Listine VII, 119.

DXXXV. 1413, 1 Julii, Ragusii.

Regi Sigismundo notum redditur, „quod Spalatenses ab obedientia et iugo ducis Hervoie, cui iam diucius stabant submissi, his praeterlapsis diebus . . . viriliter se subtraxere sub s. maiestatis vestre alarum umbram confugientes . . .“

Gelcich: Diplomatarium, p. 221.

DXXXVI. 1413, 13 Julii, Ragusii.

Commune ragusinum Joannem de Menze et Clementem de Bodaza exmittit, ut incolas insulae Curzulae ad excutiendam Hrvoje dominium instigent.

Eodem die regi Sigismundo nuntiat, quod Sandal de expeditione sultani Crissia domum redierit.

Gelcich: Diplomatarium p. 222, 225.

DXXXVII. 1413, 24 Julii, Ragusii.

Rector etc. indicant Sandal vojevoda, se occupasse insulas Corzulam et Pharum mandato et nomine Sigismundi regis.

Pucić: Споменици србски, p. 117. De eodem Balsae 16 Julii significando insulas eo tempore fuisse ducis (Hrvoje). Ibid. p. 116.

DXXXVIII. 1413, 1 Augusti, in Pulsano.

Sigismundus rex Hungariae etc. Hrvojam omnibus dignitatibus etc. privat.

Datum in Pulsano in festo s. Petri ad vincula an. domini MCDXIII.

Lucić: De regn. Dalmat. et Croat. libr. V. cap. V, p. 432.

DXXXIX. 1413, 14 Augusti, Ragusii.

Commune ragusinum nunciis suis Andreae de Volzo et Nicolao de Iozze committunt, ut regem Sigismundum persuadeant, quo insulas Curzulam, Lesinam et Bratiam, pridem sub dominio ducis Hrvoje existentes, eas de ipsius mandato (Ragusium) occupavit, sibi et non Sandali vel Balsae in perpetuum cedat.

Gelcich: Diplomatarium, p. 228—231.

DXL. 1413, 25 Augusti, Venetiis.

Nuncio Hrvoje excusant se, quod ob treugam cum rege Sigismundo initam non possit dari auxilium ad recuperandum Spalatum, ipsi per regem ereptum.

Ljubić: Listine, VII, 127—8.

DXLI. 1413, 18 Octobris, Ragusii.

Commune ragusinum nunciis suis ad regem Sigismundum, Andreae de Martolo de Volze et Nicolao de Goze, committunt, ut territorium Canale et Dracevize requirant; et si totum obtinere non possent, petant adminus Canalis partem, quam comes Paulus tenet, quum Draceviza sit integra vojvodae Sandali. Offerunt annue 200 duc.

Gelcich: Diplomatarium, p. 232—3. E commissione 21 maii 1414 apparet, quod Sandal territorium Draceviza, ad quod a Turca pressus confugere intendebat, nullatenus cedere voluerit. Ibid. p. 243.

DXLII. 1413, 18 Novembris, Venetiis.

Nuncio Hrvoje respondeatur: dolere, quod rex Sigismundus contra eum miserit „capitaneos et banos suos“; de oblatis sibi per dominum Turcorum 30.000 Turcorum disponat pro sua prudentia; ob treugam cum rege Sigismundo non posse acceptari oblatum per ducem subsidium ad occupandam Dalmatiam; displicere differentiam, quam habet cum Sandalio.

Ljubić: Listine, VII, 137—8.

DXLIII. 1413, Ragusii.

Commune ragusinum comiti Paulo conqueritur, quod Radosav Branković pagum Oselnik depraedatus sit.

Pucić: Споменници србски, I. 117.

DXLIV. 1413, 1 Martii, Placentiae.

Rex Sigismundus invitat Ragusaeos, ut suis ad Sandalium nunciis, Ladislao Jakch de Kusal et Johanni Chalnak, suos adiungant, aut „eosdem de sua intentione“ informant.

Ljubić: Listine, VI, 148.

DXLV. 1414, 10 Maii, Ragusium.

Commune ragusinum magno vojvodae Sandal conqueritur, Vlachis prohibitum esse Ragusii sal emere.

Pucić: Споменници србски, I. 121.

DXLVI. 1414, 18 Maii, Ragusii.

Rector etc. Sandal vojevodaе respondent, se nihil mali contra eum locutos; neque velle, ut quidquam in partibus maritimis, sine eius et comitis Pauli consensu, fieret.

Pucić: Споменници србски, I. 122.

DXLVII. 1414, 10 Julii, Ragusii.

Commune ragusinum nunciis suis Andreae Volzo et Nicolao de Gozze notum faciunt, quod vojvoda Sandal Turcis ingressum in Bosnam impedire non potuerit, sese itaque 5 d. m. recipiens „in Uscopia“ nunc cum suis copiis in montibus commoretur; alia pars exercitus regressa via terrae Joannis Nadroievich versus Doboaz, una versus „Sagrebe“.

Gelcich: Diplomatarium, p. 245. Idem commune reginae Barbarae litteris 14 Augusti nunciant: »Teuceri post reditum suum ab illis partibus in Bosna, ipsas predae e Bosna domum transmiserunt, adhuc in ipsis Bosne partibus moram trahentes; qui Teuceri, uti fertur, ad diversa loca prodire minitantur accedere«. Ibid. p. 246.

DXLVIII. 1414, 5 Decembris, Ragusii.

Rector etc. Sandal vojevoda, ne permittat, ut sui subditi ad partes reipublicae pro emendo sale venire impediantur.

Pucić: Споменици србски, p. 123.

DXLIX. 1415, 12 Januarii, Constantiae.

Joannes XXIII. concedit facultatem comiti Philippo de „Chorogh“ aedificandi monasterium in diocesi Quinqueecclesiensi pro religiosis alicuius ordinis ab ecclesia approbati.

Joannes episcopus servus servorum Dei, venerabili fratri episcopo Quinqueecclesiensi salutem et apostolicam benedictionem.

Sincere devotionis affectus, quem dilectus filius nobilis vir Philippus de Chorogh, miles et baro regni Vngarie, ad nos et romanam gerit ecclesiam promeretur, ut votis suis presertim augmentam et religionis propagationem respiciunt, quantum cum Deo possumus, favorabiliter annuamus.

Sane petitio pro parte (dilecti filii nobilis viri Philippi de Corogh) nobis nuper exhibita continebat, quod ipse cupiens terrena in celestia et transitoria in eterna feli(c)i commercio commutare de bonis sibi a (Deo collatis) (in) suis possessionibus unum monasterium alicuius ordinis, per sedem apostolicam approbati, cum ecclesia, cimiterio, campanis, campanili, (domibus, habitationibus, hortis), hortalicis et aliis necessariis officinis pro usu et habitatione aliquorum fratrum fundare et construi facere proponit. Quare pro parte (ipsius) . . . Philippi fuit nobis humiliter supplicatum, ut sibi premissa faciendi nec non quibuscunque fratribus, etiam ordinis mendicantium, ad prefatum monasterium transire uolentibus, ad prefatum monasterium transeundi, ipsumque recipiendi et perpetuo retinendi licentiam concedere, ac alias in praefatis . . . opportune providere de benignitate apostolica dignaremur.

Nos igitur, qui divini cultus augmentum augere nostris temporibus utens desideris affectamus . . . (desidera)ntes ipsum Philippum in suo audabili proposito confovere huiusmodi supplicationibus inclinati, fraternitati tuae per apostolica scripta mandamus . . . (quatenus), si est ita, prelo Philippo monasterium huiusmodi cum ecclesia, cimiterio, campanis, campanili, domibus, ortis, ortalicis et aliis necessariis officinis huiusmodi iuxta morem dicti ordinis in ipsius possessionibus, dummodo sit

locus ad id idoneus et honestus, fundandi et construendi ipsisque fratribus ad monasterium ipsum, postquam fundatum et constructum fuerit, trans-eundi, dictumque monasterium cum ecclesia, cimiterio, campanis campanili, domibus, ortis, ortaliciis et aliis necessariis officinis recipiendi et perpetuo retinendi plenam et liberam auctoritate apostolica licentiam largiaris, nec non eisdem fratribus, qui ibidem pro tempore residebunt, auctoritate prefata concedas, quod omnibus et singulis priuilegiis, immunitatibus et gratiis potiri et gaudere ualeant, quibus alii fratres eiusdem ordinis potiuntur et gaudent, iure tamen parochialis ecclesie et cuiuslibet alterius in omnibus semper s(alvo).

Datum Constancie 11 Idus Januarii Pontificatus nostri anno quinto.

+

+

+

Lupi

m. de Bossis

B de Pistoro

Ex originali in tabular. provinc. ss. Salvatoris fratr. minor. Gyöngyösi. sigillum plumbeum dependet ex filo canabino. — Aliena manus saeculi XV. adposuit »Confirmatio loci perekche« (Perekche = Berak in comitatu Vukovarien. in Slavonia).

DL. 1415, 19 Januarii, Ragusii.

Commune ragusinum comiti Vikašin Radičević amicitiam suam fatetur.

Pucić: Споменници србски, p. 125. In eodem sensu 24 Februari 1415. Ibid. p. 127.

DLI. 1415, 10 Februarii, Ragusii.

Rector etc. Stephano Tvrtko, regi Bosnae, declarant, quosdam profugos ex subditis regis iuxta antiquas leges receptos fuisse; magisque convenire, quod ad ragusina castra quam in Hungariam vel Croatiam fugerint; Vikićium etiam, dum a fratre suo rege Tvrtko pulsus esset, Ragusium aufugisse; dolent damna et iniurias Bosnensibus illata.

Pucić: Споменници србски, p. 125.

DLII. 1415, 20 Februarii, Ragusii.

Rector etc. comiti Gregorio Vlkosalić scribunt, permissum, ut domini Chulmenses facultates suas in Ston transferre possint, et quaedam adiungunt de Valachis regis Ostojae, qui ad partes regis Tvrtki transierunt.

Pucić: Споменници србски, p. 126.

DLIII. 1415, 20 Februarii, Ragusii.

Commune ragusinum archiepiscopo Strigoniensi Joanni scribit: „Nova, que in partibus istis vigent de adventu iam tertio Teucrorum in Bosnam et noviter de metu copiosioris adventus numeri eorundem, nil vestre paternitati reserandum duximus“.

Gelcich: Diplomatarium, p. 247. Die 26 Martii refert: »non parvam Turchorum multitudinem ad praesens reperiri in partibus illis prope Sibenicum et quasdam gentes esse in partibus Almisii et Craine«, unde »transfretare possent ad insulas«. Ibid. p. 248.

DLIV. 1415, 23 Februarii, Ragusii.

Rector etc. Tvrtko Tvrtković, regi Bosnae, respondent, quod iuxta leges antiquas urbs ragusina semper fuerit domus et patria dominorum gentis Kotromanović.

Pucić: Споменици србски, p. 126.

DLV. 1415, 25 Martii, Ragusii.

Rector etc. Hrvoje duci rescribunt, rempublicam nihil inimicitiae in ducem vel in urbem Almisium meditari.

Pucić: Споменици србски, p. 129.

DLVI. 1415, 10 Maii, Venetiis.

Respondetur nuncio ducis Hrvoje: convenire magis, ut castrum Dalmissii, quod Venetis offert, maneat in sua potestate; consignentur nuncio pro duce petente duo milliaria salnitri et funes „pro duobus manganis“; non posse dari illi subsidium „per mare“ ad recuperandum Spalatum sed recommendandum fore Johannaе reginaе Apuleaе; ducem, si cum rege Sigismundo pacem inierit, se „recommissum“ habiturum.

Ljubić: Listine, VII, 200.

DLVII. 1415, 23 Maii, Ragusii.

Rector etc. Sandal vojvodam orant, ut legato reipublicae Milčinae Mrkalja ad locum Goražda pro expediendis quibusdam negotiis misso, favere velit.

Pucić: Споменици србски, p. 130.

DLVIII. 1415, 28 Junii, Ragusii.

Commune ragusinum regi Sigismundo nunciat: „Isto tempore in contratibus Bosne fuit unus caporalis Theucer, nominatus Zech Melech, qui stetit in Bosna plus quam tribus mensibus, faciendo raubarías in Charvacia et aliis locis . . . nullum enim gentium obstaculum habuit; qui Theucer discessit de contratibus Bosne die 16 presentis cum gentibus; et fertur, quod (sultanus) Chrisii misit pro eo, qui foret sibi opportunus. Et pro nunc pauci Theucris remanserunt in Bosna cum rege Tuertcho“. Alter „caporalis, nominatus Isach Theucer, congregat ad Scopiam gentes theucras, qui his diebus expectatur in Bosna, in quo regno nil depre-datur. . . Rex vero Hostoia stat in suis fortaliciis non audendo sumere fiduciam Theucrorum aliquo modo . . .“ Vojvoda Sandal „exigit se a Theucris cum non parvis donis“. Mercatores ragusini litteris 16 d. m. e Sreberniza nunciant, quod Joannes de Conhara cum gentibus regis (Sigismundi) „appulerit in Uxora subtus castrum Dobol“.

Gelcich: Diplomatarium, p. 249—250.

DLIX. 1415, 6 Augusti.

Duimus „di Chuchiula“, mercator ragusinus, scribit d. Saracino de is in Bosnia; totam Bosnam insurrexisse contra Hungaros, vojvodam dal iniisse pacem cum duce Hrvoje, Hostojam ab imperatore (Sigis-

mundo) confirmatum in regem; Mori et Bosinensem Vladislavum Dobravčić captum fuisse, huncque dedisse suum castellum Kovač in Usora.

Hae litterae missae sunt 18 Augusti regi Sigismundo expresso dolore de clade „Ungarorum cum Teucris nuper infelicititer occursa“.

Gelcich: Diplomatarium p. 250—2.

DLX. 1415, 3 Octobris, Ragusii.

Rector etc. amicis suis Ljubiša Bogdančić et Vlkosav Poznanović potestatem faciunt, urgente bello, in urbem se recipiendi etc.

Pucić: Споменици србски, p. 131.

DLXI. 1415, 5 Decembris, Ragusii.

Rector etc. concedunt, ut comes Miliša, a Turcis fugiens, in locum Ston et Rat transire possit.

Pucić: Споменици србски, p. 132.

DLXII. 1416, 16 Januarii, Ragusii.

Rector etc. rescribunt comiti Gregorio Vlkosavić, ne nova et insolita vectigalia ad confinia Stagni (Ston) inducat.

Pucić: Споменици србски, p. 133.

DLXIII. 1416, 23 Martii, Ragusii.

Rector etc. comitem Petrum, fratrem comitis Radosavi, requirunt, ut militibus suis, qui in limitibus, sub ducibus župano Georgio et Stephano Miloradović et cum illis Turcae, commorantur, damna Ragusinis inferre prohibeat.

Pucić: Споменици србски, p. 134.

DLXIV. 1416, 13 Aprilis, in D'brl in Neretva.

Ostoja, rex Bosnae, requirit rectorem etc. et ragusinos, ut pretium elocatae domus suae, quae Ragusii est, sibi mittere velint.

Pucić: Споменици србски, p. 134.

DLXV. 1416, fer. 6 ante nativitatem b. M. V. Quinqueeccleslis.

Johannes Gara Joannes custos de Dyako d. Benedicti episcopi boznensis . . . scribunt, quod iuxta litteras episcopi zagr. Eberhardi . . . captivi et in regno Boznae a Turcis vincti Joannes de Maroth, Martinus banus, Joannes de Halap et Petrus de Zepes tenore relationis ad despotum Rasciae exmissi Petri Čech non nisi summa 65.000 flor. auri redimi possint.

Fejér: Cod. dipl. X, 8 p. 564.

DLXVI. 1416, 12 Octobris, Ragusii.

Commune ragusinum regi Sigismundo refert: „Inter barones de Bosna est maxima et immortalis inimicitia propter mortem olim comitis Pauli; et hac de causa Crixia Teucer miserat duos suos nuncios pro tractanda pace inter barones predictos, pro qua facienda ordinata fuit

collacio sive adunacio omnium dictorum baronum“, sed sine effectu, „quia ipsi barones non confidunt se ipsis invicem.“ Ibi agebatur, ut rex Ostoia et comes Dragissa Dignicich capiantur; quod rescientes iidem nocte proxima „aufugerant de collacione predicta; et propterea regnum Bosne stat in maximo conflictu et divisione. Rex vero Hostoja cepit uxorem suam Jelenizam, olim uxorem Crevoie, facto divorcio cum uxore prima“. Jeleniza accedens proxima aestate ad Hostoiam donavit fratri suo comiti Joanni de Cetina castrum Almisii. Inde ipsius gentes opriment insulas.

Gelcich: Diplomatarium 261—2.

DLXVII. 1416, 25 Decembris, Ragusii.

Commune ragusinum regi Sigismundo notificando obices, qui ipsi in occupatione insularum Curzole, Braze et Farre opponuntur, referunt „de novis Teucrorum: ad presens nullus exercitus est in rego Bosne aut Rasie, quia eorum imperator est occupatus Salonichi circa obsidionem fratris sui, qui erat in Vlachia, cui imperator constantinopolitanus favorem exhibet“.

Gelcich: Diplomatarium, p. 265.

DLXVIII. 1417, sabatho ante festum b. Margarithae V. Constantiae.

Sigismundus rex filiis Emerici de Upor, episcopo transsilv. Stephano et Ladislao, donat terram Halaz ob praestita sibi servitia; nam Ladislaus strenue contra Turcas pugnavit in duabus expeditionibus, in quarum una captivus detinebatur „in Turkyia“, in altera captus „in ipso regno Boznae per nonnullos (nostros) aemulos vinctus tenetur“.

Fejér: Cod. dipl. X, 8 p. 583.

DLXIX. 1417, 31 Martii, Ragusii.

Commune ragusinum regi Sigismundo gratias agit, quod ipsius nuncius Ladislaus Jachez secum tractare voluerit „de terreno de Canali; sed inopportunum esse, tum quod illius villae sint combustae et habitatoribus vacuae, tum „quod sunt in manibus Petri, filii Pauli, inimici capitalis vojvode Sandal“. Domus Bossinensium Ragusii non posse dari, quia datae ipsis fuerant pro commutatione 22 villarum, quas ipsi hoc in casu reclamarent.

Gelcich: Diplomatarium p. 284.

DLXX. 1417.

Ostoja rex Bosnae cum regina Helena et filio Stephano fidelibus suis Vukašin, Baran et Gergio „Vucach, ob ipsorum servitia in reprimendis Chulmi incolis praestita, confirmat omnia privilegia ipsis a praedecessoribus suis concessa; in specie loca Machar, Cermichia, Pasizna, Miluse et Labziam cum suis territoriis. Testes: vojvoda Petrus Pavlović, comes Radiz Radoevich, comes Batich Mirchovich, vajvoda Ischo Senchović, pristaldus aulae Georgius Dragichevich, comes Tvrtko Borovinich, aulae magister Nicolaus Cuclatovich.

Ljubić: Listine VII, 240. Starine X, 42. Versio italica. Privilegium hoc confirmat dnx venetus Franciscus Foscari 22 Julii 1452.

DLXXI. 1418, 23 Martii, Bišće.

Ostoja, rex Bosnae, vectigal, a mercatoribus Ragusinis in Popovo pendendum, abrogat.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbica, p. 280.

DLXXII. 1418, 28 Maii, Bernae.

Martinus PP. V concedit Piponi, comiti Temesiensi, facultatem aedificandi monasterium in loco Oзера, illudque donandi fratribus Minoribus vicariae Bosnae.

Martinus episcopus servus servorum Dei, venerabili fratri episcopo Quinqueecclesiensi salutem et apostolicam benedictionem. Ea quae divino profutura cultui pia catholicorum devotio prosequitur, per apostolicam merentur providentiam ad effectum produci congruentem. Sane petitio pro parte dilecti filii nobilis viri Piponis de Oзера, comitis Themesiensis, nobis nuper exhibita continebat, quod ipse, pia devotione succensus ab intimis cordis cupiens transitoria in aeterna felici commercio commutare, de bonis sibi a Deo collatis unum locum pro usu et habitatione fratrum ordinis minorum, qui in eodem secundum veram regulam observantiamque et instituta b. Francisci Deo eligunt famulari, cum ecclesia, campanili, campana, domibus, habitationibus, hortis, hortalitiis et aliis officinis necessariis, infra limites parochiae, parochialis ecclesiae s. Margarethae de Oзера tuae dioecesis, loco ad hoc congruo et honesto, de novo fundare et erigere, ipsumque locum cum ecclesia, campanili, campana, domibus, habitationibus, hortis, hortalitiis et aliis officinis huiusmodi, tam in ornamentis et paramentis ecclesiasticis, quam nonnullis aliis, pro eisdem usu et habitatione accommodis fulcire, nec non postquam constructum fuerit, fratribus ipsis pro huiusmodi eorum usu et habitatione donare et assignare desideret, si ad id sedis apostolicae accedat assensus. Quare pro parte ipsius comitis nobis fuit humiliter supplicatum, ut sibi praemissa faciendi licentiam concedere et alia super his etiam ipsis fratribus opportune consulere de benignitate apostolica dignaremur. Nos igitur, qui eundem cultum nostris temporibus augere intensis votis et affectibus desideramus, huiusmodi supplicationibus inclinati, fraternitati tuae, de qua in his et aliis specialem in Domino fiduciam obtinemus, per apostolica scripta committimus et mandamus, quatenus, si est ita, dummodo infra limites eosdem pro similibus usu et habitatione locus aliquis ordinis cuiusvis, praecipue ex mendicantibus, non existat, committi praedictum locum infra huiusmodi limites cum ecclesia, campanili, campana, domibus, habitationibus, hortis, hortalitiis et aliis officinis praefatis construendi, fundandi et erigendi, ac construi et erigi, nec non omnia alia praemissa faciendi; et postquam constructa fuerint, illum locum, ut praemittitur, dictis fratribus donandi, et fratribus eundem locum infra limites praefatos pro eorum huiusmodi usu et habitatione recipiendi et perpetuo retinendi, plenam et liberam autoritate apostolica licentiam largiaris.

Felicitis recordationis Bonifacii Papae VIII. predecessoris nostri prohibente, ne fratres eorundem ordinum mendicantium in aliqua civitate, castro vel villa seu alio loco quocunque ad habitandum, domos vel loca

quaecunque de novo recipere praesumant absque dictae sedis licentia speciali, faciente plenam et expressam de inhibitione huiusmodi mentionem, et qualibet alia eiusdem sedis constitutione contraria non obstante; iure tamen pastoralis parochialis ecclesiae et alterius cuiuslibet in omnibus semper salvo. Volumus autem, quod dicti fratres, qui pro tempore in eodem loco infra huiusmodi limites residebunt, omnibus privilegiis, immunitatibus, libertatibus et exemptionibus libere gaudere et uti possint ac debeant, quibus ceteri fratres in quibusvis aliis locis dicti ordinis gaudent et quomodolibet potiuntur.

Datum Bernae Lausonensis diocesis v. kalendas Junii pontificatus nostri anno primo.

Ad calcem huius instrumenti sequentia sunt notata:

Ego fr. Blasius de Zalka vicarius Bozne anno mccccxxiii undecimo die mensis Decembris presentavi istam bullam domino Henrico episcopo Quinqueecclesien. in specie, et ipse concessit viva voce locum de Ozzura ad usum nostrum iuxta voluntatem et mandatum apostolice sedis, ubi presentes fuerunt fere omnes domini de capitulo ante valvas templi.

Ex original. in tabular. provinc. 's. s. Salvatoris Gyöngyösien.

DLXXIII. 1418, 6 Julii, Ragusii.

Gregorius Vukosalić abrogat portorium introductum in Ston. Praesentes: Ostoja Picević, Hrnjak Kostadinić, Krasoe Ivanović. Scripsit Dobrilo Rašković.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbica, p. 281.

DLXXIV. 1418, 23 Augusti, Gebennis.

Martinus PP. V. concedit fratribus, qui in Bulgariae, Valachiae, Russiae et Bosnae partibus commorantur, ut „fidelibus noviter conversis partium earundem praeesse valerent in administrando eis ecclesiastica sacramenta et fidem catholicam praedicando . . .“

Illius qui . . . Dat. Gebennis x kal. Septembris an. i.

Ex libr. 2 de divers. formis an. I. fol. 264. Wadding: Annal. minor. tom. X. p. 294.

DLXXV. 1418, 8 Novembris, Ragusii.

Rector etc. Sandal vojevoda, quod nonnullas facultates ragusinis ereptas restitui curavit, gratias agunt.

Pucić: Споменици србски, p. 144.

DLXXVI. 1418, 28 Decembris, Ragusii.

Rector etc. rogant comitem Gregorium, ne contra antiquas leges in annum reipublicae vectigal prope Popovo exigat, nam et respublica si is adacta erit talia decernere, quae et toti regno damnosa esse erunt.

Pucić: Споменици србски, p. 142.

DLXXVII. 1418, 30 Decembris, Ragusii.

Commune ragusinum comiti Gregorio (Vukosalić) protestatur contra ipsius decusum, quo vectigal in Popovo adauxit, sicque commercium cum Stagno impedivit, simulque regi Bosnae Ostojae decretum adiungit.

Pucić: Споменици србски, I, 141—2. Eodem sensu 5 Januarii 1419. Ibid. p. 142. De eadem re 26 Apr. 1418 ib. id. p. 143.

DLXXVIII. 1408—18.

Stephanus Ostoja, rex Bosnae, Georgio vojvodae et comiti Vučić et eorum posteris ob servitia sibi et suo filio Stephano praestita, dum de throno Bosnae pulsus in Bobovac exularet, donat terras et oppida quaedam cis et trans fluvium Cetine sita.

Dr. *Fr. Miklošić*: Monumenta serbica, p. 385.

DLXXIX. 1419, 29 Januarii, Ragusii.

Commune ragusinum edit perceptionales de deposito m. vojvadae Sandal, sibi per eius legatos christianum Demetrium et Pribisavum Pohvalić consignato in custodiam.

Pucić: Споменици србски, II, 64—5. V. ibid. p. 69—70. De hoc deposito subin portiones levato. Ibid. ss.

DLXXX. 1419, 5 Martii, Zvečaj.

Stephanus Ostojić, rex Bosnae, cum matre regina Kujava omnia privilegia, quae praedecessores eius Ragusinis concesserant, confirmat. Testes: ex Bosna vojvoda Petar Pavlović, vojvoda Kovač Dinić, comes Batić Mirković, ex Chulmo vojvoda Ivko Semković, vojvoda Paulus Jurjević; ex inferioribus partibus comes Georgius Vojsalić; ex aula pristav magister aulae comes Vukac Vukotić et Vuk Rogatić. Scripsit diaconus Vladić.

Dr. *Fr. Miklošić*: Monumenta serbica, p. 382.

DLXXXI. 1419, 17 Junii, Ragusii.

Commune ragusinum dominae vladikae et vojvadae Paolo offert suam intercessionem penes Vojin Stracinović de ineunda inter ipsos amicitia et concordia et eliberandis captivis Vlatko et Nikola.

M. Pucić: Споменици србски, I, 144—5.

DLXXXII. 1419, 24 Junii, na Stipanju Polju pod Sokolom.

Sandal Hranic, vojvoda bosnensis, et fratres Vlkac et Vlk et Stephanus filius Vukacii Ragusinis medietatem župae Konavlje cum Vitalina cedunt. Jurant nobiles generationis donatorum: comes Radivoj Stipković, comes Radosav Stipković, comes Radić Stipković, comes Obrad Hlapomirić, comes Vlatko Obradović, comes Ivaniš Ostoić, comes Ivan Vuković. Scripsit Pribisav Pohvalić.

Dr. *Fr. Miklošić*: Monum. serbica, p. 288. Similes 30 Maii 1420. Ibid. p. 300—4.

DLXXXIII. 1419, 29 Junii, Ragusii.

Commune ragusinum vojvodam Sandal et comites Vukac et Vuk et Vukcii filium Stephannm ipsorumque haeredes, dum a vojvoda Sandal reciperet medietatem župae Canalis (Konavlje) cum Vitalina, inter nobiles et senatores cooptat, et ipsis donat domum, quae fuerat quondam civis Smita Gradić. Scripsit logotheta Rusko.

Miklošić: Monumenta serbica, p. 284—8. Litteris 20 Maii 1420 anni promittunt una annuos 500 hyperp. Ibid. 296—300.

DLXXXIV. 1419, 13 Augusti, Ragusii.

Rector etc. enunciant fratres Vlkac et Radosav Vojsanović, subditos vojvodae Sandal in Dračevica, inter cives ragusinos cooptatos esse.

Rusić: Споменници србски, p. 145.

DLXXXV. 1419, 4 Septembris, Ragusii.

Rector etc. comiti Paulo Jurjević inter cetera enarrant, quae ad impediendum venditionem in loco Dreva praestitissent.

Rusić: Споменници србски, p. 146.

DLXXXVI. 1419, 9 Septembris, Venetiis.

Scribatur capitaneo generali culphi ad ipsius litteras datas apud Tragurium 29 Augusti de tractatu eiusdem cum vojvoda Bossine: approbari, ut cum rege Bosine agatur de „liga“ speciali; acceptari, ut rex Bossine „suis expensis tot ex suis gentibus teneat ad campum, quousque dominium venetum habuerit Tragurium et Spalatum“, et succurrat terris venetis Dalmatiae, „quando oprimerentur ab inimicis“, item procedat contra Balsam „pro defensione locorum venetorum Albaniae“; concedi regi „galeas in illo numero, qui erit iustus et rationabilis“.

Ljubić: Listine VII, 298—9.

DLXXXVII. 1419, 4 Decembris, Sutiska.

Stephanus Ostojić, rex Bosnae, una cum regina Kujava donationem župae Konavlje in eadem et arcis Sokol, factam a vojevodis Sandal et Petro Pavlović, confirmat. Testes: comes Batić Mirković, comes Tvrtko Stipanović, comes Stipan Ostoić, comes Petrus Klešić, comes Vuk Rogatić, comes Vukac Vukotić, comes Vlatko Dobričević, comes Tvrtko Crnčić, comes Radosav Vladimirić, comes Georgius Dragičević, comes Tvrtko Borovinić, comes Stephanus Miotinić. Scripsit Novak Gojčinić.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbica, p. 291.

DLXXXVIII. 1419, 4 Decembris, Ragusii.

Commune ragusinum vojvodae Paolo Jurjević suam admirationem exprimit, quod de morte Cvetki Gudenić, communi inimici, doleat; Ragusinos semper prohibuisse hominum, quam in loco Drieva fieri retulit, venditionem; hunc in finem exmisisse ad regem Ostojam, dum Chulmiam peteret, suos legatos.

Rusić: Споменници србски, I, 145—6.

DLXXXIX. 1419, 21 Decembris.

Sandal vojevoda cunctis ad notitiam perfert, inter se et Alexium Pastrović commutationem quarumdam possessionum pro castro Bela factam esse.

Pucić: Споменици србски, p. 146.

DXC. 1420, 8 Februarii, Ragusii.

Comes, nobiles et totum commune Ragusii Stephano Ostojić regi Bosnae promittunt se omni anno daturus esse quinquaginta hyperperos pro confirmata ipsis donatione dimidii župae Konavlje cum castro Sokol. Inscripit logotheta Rusko.

Dr. *Fr. Miklošić*: Monumenta serbica, p. 294.

DXCI. 1420, 16 Februarii, Ragusii.

Commune ragusinum comiti Vlkosavo dolorem exprimunt, a Turcis, qui, ut retulit, ingressi erant in Bosnam, magna damna perpetrata fuisse; pepercisse vero vojvodae Petro eiusque terris; eius hominibus aditum esse apertum in territorium ragusinum, si illuc Turcarum vi compulsi aufugerent.

Pucić: Споменици србски, I, 147—8.

DXCII. 1420, 23 Februarii, Florentiae.

Martinus PP. V. confirmat litteras Innocentii PP. VII. intuitu conventus in oppido „Athyra“ a Joanne aedificati, et a fratribus Bosnensibus recipiendi.

Sacrae religionis . . . Dat. Florentie vii kal. Martii an. iii.

Ex libr. I de exhibitis, de Regularibus etc. an. 3 fol. 309 *Wadding*: Annal. minor. tom. X, p. 313.

DXCIII. 1420, 23 Februarii, Florentiae.

Martinus PP. V. episcopo Varadiensi, ut fratres vicariae Bosnae possint acceptare conventum in „villa Warii“ dioces. varadien. quem „Joannes de Maroth“ miles Quinqueecclesiens. erexit.

Sacra religionis . . . Dat. Florentiae vii kal. Martii an. iii.

Ex libro de exhibitis de Regularibus an. 3 fol. 130. *Wadding*: Annal. minor. tom. X, p. 313.

DXCIV. 1420, 26 Februarii, Ragusii.

Rector etc. comiti Vlkosav notum reddunt a Turcis, qui alias vastatores sunt, Petro vojvodae nullum illatum damnum; urbem Ragusinam omnibus, qui a Turcis fugere coacti sunt, semper patere.

Pucić: Споменици србски, p. 147.

DXCV. 1420, 10 Maii, Florentiae.

Martinus PP. V. enumeratis reipublicae ragusinae pro bono ecclesiae meritis, et collaudatis fratrum vicariae Bosnens. apostolicis laboribus, abbati monasterii Lacroma committit, ut de decimis a dicta republica episcopo Curzulensi solvendis se se informet, et si expositio episcopi fuerit vera deprehensa, statuatur, quod rector, consilium et universitas Nicolao episcopo Curzulensi et successoribus eius ratione decimarum annuatim centum ducatorum censum solvere debeant etc.

Martinus episcopus servus servorum Dei. Dilecto filio abbati monasterii de Lacroma prope Ragusium salutem et apostolicam benedictionem.

Justis et honestis supplicum votis, illis presertim per que fides catholica non solum defenditur adversus hostes nominis Jesu Christi, sed per sanam doctrinam et salubria documenta evangelizantium verbum Dei infidelium quoque conversionem ad Dominum in barbarorum non credentium regionibus dilatatur, libenter annuimus eaque favoribus prosequimur opportunis. Sane pro parte dilectorum filiorum rectoris, consilii et universitatis civitatis Ragusinae nobis nuper exhibita petitio continebat, quod olim ipsi provide attendentes et considerantes, quod prefata eorum civitas terris et locis schismaticorum et infidelium, qui in sanguinem christianorum continuo debachantur, eisque et eorum bonis persecutiones ac iniurias inferunt et iacturas, nimium vicina existeret, quodque propterea eis, et aliis ad civitatem ipsam et partes finitimas pro tempore declinantibus discurrendo, predando et expoliando varias persecutiones et molestias inferebant, intendentes se, quantum in eis erat, ab huiusmodi vexationibus liberare, et ad ipsorum infidelium temeritatem, furorem et rabiem comprimendum multis expensarum profluviiis, diversisque viis et modis salutaribus, mediantibus etiam dilectis filiis, fratribus ordinis minorum de vicaria Bosne, in illis partibus residentibus, qui per evangelice doctrine predicationis ministerium ad fidem Christi et divine maiestatis obsequia eosdem infideles in viam salutis eterne dirigunt et convertunt, quibus etiam iidem rector, consilium et universitas, ut ferventius insistant, tam fructuosis operibus de publico alimenta tribuunt et ministrant, pluraque ecclesias et loca pro ipsorum usu et habitatione ac orthodoxe fidei defensione et incremento magnis sumptibus et laboribus construxerunt et etiam concesserunt, huiusmodi infidelium loca eis propinqua sibi subiici procurarunt, et procurant etiam de presenti nullis parcendo laboribus vel impensis. Et licet post provisionem huiusmodi prefati rector, consilium et universitas ab olim quedam loca, unum inter cetera ex locis eisdem Ponta Stagni communiter nuncupatum, intra mare consistentem, eidem civitati conterminum et primitus nocivum, in quo infideles si pro tempore commorantes cives, habitatores et incolas civitatis prece, eiusque territorii et districtus et alios eis subditos ceterosque orthodoxe fidei cultores, quoties versus locum ipsum transfretantes tantum facere contigebat, capiebant, spoliabant, et variis afficiebant violentiis, iniuriis atque damnis a bano Bosne et rege Rassie, illius loci nec dominis, non absque gravibus sumptibus et sub certa annua responsione pecunie, que adhuc illis persolvitur annuatim, obtinuerunt et etiam

quesiverunt, in quo quidem loco prefati rector, consilium et universitas quemdam locum pro usu et habitatione dictorum fratrum cum ecclesia, campana, campanili, cimiterio et aliis necessariis officinis et successive alias ecclesias pro presbyteris secularibus ibidem pro tempore in divinis Domino servituris de licentia sedis apostolice construxerunt sive construi fecerunt, ut tam fratres quam presbyteri huiusmodi infideles ipsos et alios incolas dicti loci eiusdem doctrine precepta docerent et imbuerent salutaribus documentis, omnemque heresim et perfidiam de eorum mentibus extirparent, sicut patuit successive per operis evidentiam, quod infideles eiusdem loci, splendore superne gratie illustrati, paulatim ad fidem catholicam sunt conversi.

Postmodum vero cum rex et banus prefati ac successores eorum videntes in dicto loco Ponta Stagni fidem Christi consurgere et infideles converti, de concessione huiusmodi condolentes, locum ipsum expugnare et recuperare molirentur, prefati rector, consilium et universitas ibidem moenia et murorum edificia cum necessariis fortalitiis pro dicti loci tutela et custodia contra infideles eosdem fundarunt, et construxerunt, gravibus quamvis laboribus et expensis, quas etiam pro huiusmodi custodia eos sedulo oportet de necessitate subire, ne forte infideles ipsi navali adiuti presidio ex insidiis prodeuntes ac locum ipsum carentem custodibus occupantes, quos inibi ex fidelibus invenirent, immaniter trucidarent.

Verum sicut eadem petitio subiungebat, quia post acquisitionem dicti loci Ponta Stagni per eosdem rectorem, consilium et universitatem tantis laboribus et expensis pro pace fidelium et augmento fidei, ut premittitur, factam, venerabilis frater noster Nicolaus, et alii predecessores sui, qui fuerunt pro tempore episcopi Curzolenses alias Stagnen. asserentes ratione iurisdictionis episcopalis sedis Curzolen. decimas, quarum fructus redditus et proventus pro maiori parte in novalibus operibus, que per Ragusinos cives ibidem fiunt, pro tempore consistere dinoscuntur, ex dicto loco sibi deberi, licet locus ipse, qui iam per tercentos annos extra obedientiam et devotionem romane ecclesie permansit, nulla episcopi et predecessorum suorum predictorum industria, opere, diligentia et labore ad fidem redierint orthodoxam, ab eisdem rectore, consilio et universitate decimas postulabat; tandem ipsi veluti obedientie filii, volentes ecclesie parere monitis et mandatis de dicte sedis beneplacito una cum predictorum onerum supportatione pro huiusmodi decimis condecensam responsionem impendere ratione decimarum huiusmodi censum centum ducatorum auri annuatim eidem episcopo in recognitionem iurisdictionis huiusmodi hactenus persolverunt, prout de presenti persolvunt; et nihilominus huiusmodi fratribus et presbyteris, sive rectoribus parochialium ecclesiarum in dicto loco pro tempore divinis obsequiis mancipatis alimenta et alia vite necessaria de bonis eis a Deo collatis sedulo tribuunt et ministrant.

Quare po parte rectoris, consilii et universitatis predictorum asserentium se pro acquisitione eiusdem loci, defensione quoque et augmento fidei magna expensarum onera et quam plurima gravamina subiisse, et continuo, ut premittitur, pro illius custodia atque tuitione subire, nobis fuit humiliter supplicatum, ut eis quod futuris temporibus ad solvendum ratione dictarum decimarum prefato episcopo aut administratori seu commendatario dictae Curzolensis alias Stagnensis ecclesiae pro tempore

existenti vel cuiusque alteri personae maiorem censum dictorum centum ducatorum annis singulis minime teneantur, nec ad id inviti valeant coarctari, indulgere de benignitate apostolica dignaremur.

Nos igitur de praemissis certam notitiam non habentes huiusmodi supplicationibus inclinati discretioni tuae per apostolica scripta commitimus et mandamus, quatenus (te) de praemissis omnibus et singulis auctoritate nostra informes, et si per informationem huiusmodi ea inveneris veritate fulciri, super quo tuam conscientiam oneramus, praefatis rectori, consilio et universitati, postquam ipsi prefato Nicolao vel successoribus eius episcopis Curzolen. qui erunt pro tempore decimam sive censum huiusmodi centum ducatorum auri in terminis et locis, de quibus tibi et eidem episcopo videbitur, anno quolibet efficaciter persolverint, quod ad aliquid aliud ultra dictos centum ducatos ratione huiusmodi decimarum dictis episcopo seu administratori vel commendatorio aut cuicumque alteri persone vicem episcopi inibi gerenti quomodolibet persolvendum minime teneantur, nec ad id a quoquam inviti directe vel indirecte valeant compelli vel quomodolibet coarctari, auctoritate praedicta concedas statuens et decernens, eosdem rectorem consilium et universitatem, quod perpetuis futuris temporibus, quamdiu huiusmodi censum centum ducatorum eisdem Nicolao et successoribus aut cuicumque alteri personae vicem inibi episcopi gerenti realiter et pacifice persolverint annuatim, ut praefertur, a cuiuscunque alterius maioris census solutione seu praestatione ratione huiusmodi decimarum, ut praemittitur, impostarum facienda esse et existere debere liberos pariter et immunes. Nos enim ex nunc irritum decernimus et inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attemptari.

Datum Florentiae vi idus Maii pontificatus nostri anno tertio. G. de Callio.

Bibliotheca fratr. minor. Ragusii mss. n. 204 (371) pag. 247.

DXCVI. 1420, 14 Maii, Venetiis.

Nuncio bosinensis voivodae Pauli respondetur: Paulum haberi „in benevolum et bonum ac carum amicum dominii“ veneti; non posse ipsi, quod petit, dari „castrum Lisse et illas insulas Liesne et aliorum locorum, que nuper venerunt ad obedientiam“ veneti dominii; acceptari propositum ab ipso foedus; certum reddi de amicitia veneti dominii, si nequiret sua „castra et bona defendere“; non posse certum reddi de executione ipsius petiti, ut „in nobilem civem venetum“ acceptetur.

Ljubić: Listine, VIII, 16—17.

DXCVII. 1420, 20 Maii, Ragusii.

Comes, nobiles et totum commune Ragusii, Sandal, comitem Vukac, comitem Vuk et filium Vukacii comitem Stephanum in ordinem nobilium senatorum cooptant, eos domo in urbe et terra donant, ac promittunt se eis omni anno quinquaginta hyperperos pensuros esse.

Dr. Fr. Miklošić: Monumenta serbica, p. 296.

DXCVIII. 1420, 30 Maii, Sokol.

Sandal Hranić, magnus vojevoda bosnensis, et fratres eius, Ragusinis dimidium župae Konavlje et arcem Sokol donant.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbica, p. 300.

DXCIX. 1420, 21 Iulii, Ragusii.

Rector etc. apud Sandal vojevodam intercedunt pro comite Gregorio, ut ipsi saluum conductum concedat, quo eundem vojevodam Sandal libere adire et negotia sua cum illo tractare posset.

Pucić: Споменици србски, p. 149.

DC. 1420, 16 Augusti, u pod Visokim.

Tvrtko Tvrtković, rex Bosnae, cessionem župae Konavlje et arcis Sokol Ragusinis factam approbat. Testes vojvoda Vukmir, župan Dragiša, comes Georgius Vojsalić, comes Prebić, comes Radić Radoević, comes Batić Mirković, comes Georgius Dragičević, comes Petrus Klešić, vojvoda Ivko, vojvoda Paulus Jurjević. Scripsit regni logotheta Dušan.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbica, p. 304.

DCI. 1420, 3 Novembris, Ragusii.

Radosav Pavlović, filius comitis Pauli Radenović, confirmat donationem factam a vojevoda Sandal dimidii župae Konavlje. Scripsit Čičoje Popović.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbica, p. 306.

DCII. 1420, 3 Novembris, Ragusii.

Comes, nobiles et totum commune Ragusii societatem et amicitiam ineunt cum Radosav Pavlović, vojevoda Bosnae. Scripsit logotheta Rusko.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbica, p. 308.

DCIII. 1420, 28 Novembris, Venetiis.

Comiti et capitaneo Scutari rescribitur, ut voivoda bosinensis Sandal iuxta suam intentionem libere mittat nuncium Venetias.

Ljubić: Listine, VIII, 47—8.

DCIV. 1421, 5 Januarii, Venetiis.

Provisori veneto Spalati datur facultas regi Bossine vel eius nunciis promittendi, quod venetum dominium non sit permissurum per mare transitum Turcis vel alteri genti, quae aggredi vellet Bosinam, si rex promiserit „succurrere dominio veneto in casu, quo per comitem Joannen sive Polizanos vel per alias gentes molestarentur civitates et loca Dalmatiae“ veneta; et praestiterit auxilium ad occupanda castra Clisii et Dalmisii et duo alia contigua.

Ljubić: Listine, VIII, 66.

DCV. 1421, 12 Januarii, Ragusii.

Rector etc. Radosav Pavlović vojevoda, filio Pauli et fratri Petri, conqueruntur, quod pacta conventa, rite confirmata, non servet.

Pucić: Споменици србски, p. 150.

DCVI. 1421, 27 Januarii, Ragusii.

Rector etc. comiti Brailo Tezalović scribunt, ne iis, qui falsa eidem referunt, fidem adhibeat; sed certus sit se a republica continuo magni aestimari.

Pucić: Споменици србски, p. 151.

DCVII. 1421, 18 Februarii, Ragusii.

Comes, nobiles et totum commune Ragusii cum Radosav Pavlović vojevoda e progenie Pauli Radenović et eius filii Petri iterum amicitiam et societatem iungunt. Scripsit logotheta Rusko.

Miklošić: Monum. serbica, p. 309.

DCVIII. 1421, 10 Martii, Venetiis.

Nunciis Sandali vojvodae bossinensis ad ipsius querellam, quod Veneti occupaverint eiusdem civitatem Catharum, respondetur, occupatam a se fuisse ad petitionem ipsius communitatis „attenta pessima intentione Balse, videndo Sandal tunc sibi subvenire non posse“; interim declarant, promptos se esse Sandalio concedere „de introitibus Catari illam utilitatem, quam inde percipiebat antequam esset sub dominio“ veneto, si suo auxilio compullerit Balsam „in faciendo Venetis restitui loca ipsorum“.

Ljubić: Listine, VIII, 73—5.

DCIX. 1421, 26 Martii, Ragusii.

Rector etc. quid Sandal vojevoda in quaestione a comite Radosav Pavlović mota, super possessione Canalium, sentiat, scire cupiunt.

M. Pucić: Споменици србски, p. 153.

DCX. 1421, 7 Aprilis, Venetiis.

Senatus Venetiarum legato regis Bosnae renunciat, se velle, ut antiquae conventiones ratae habeantur, locus vero Narentae „taliter fortificetur, quod mercatores (Veneti) possint cum . . . securitate mercari . . . Non recusat „ligam et unionem, quae sit utilis et bona“ regi et dominio veneto.

Ljubić: Listine VIII, p. 84.

DCXI. 1421, 22 Aprilis, Borač.

Radosav Pavlović, vojevoda Bosnae, filius comitis Pauli, ratam habet donationem dimidii župae Konavlje, factam a Sandal vojevoda, promittitque se oblivioni esse traditurum iniurias a Ragusinis sibi illatas. Scripsit Vlatko Maroš, vojvodae diaconus aulicus.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbica, p. 312.

DCXII. 1421, 6 Maii, Ragusii.

Comes, nobiles et totum commune Ragusii hominibus Radosav Pavlović, vojevoda, veniam dant veniendi in urbem, et promittunt se iniurias sibi illatas non curaturos esse. Scripsit logotheta Rusko.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbica, p. 815.

DCXIII. 1421, 26 Maii, Ragusii.

Commune ragusinum petit a vojvoda Sandal informari, qua ratione tractaret cum vojvoda Radosavi nuncio Živko Milović de ipsius medietate župae Canalis (Konavlje).

Pucić: Споменици србски, I, 153.

DCXIV. 1421, 5 Junii, Ragusii.

Rector etc. Sandal vojevoda manifestant, se vojevoda Radosav Pavlović pro reliqua Canaliū parte reipublicae cedenda tantum daturus, quantum et vojevoda Sandal solverunt; rogant in hoc negotio a vojvoda iuvari.

Pucić: Споменици србски, p. 154.

DCXV. 1421, 4 Julii, Tibure.

Martinus PP. V., episcopo „Diacen“ (Diacou), ut conventus quosdam in confinibus Dalmatiae et Hungariae, quos fratres Bosnenses a sexaginta duobus annis pacifice possident, et ad quos, tempore persecutionum confugere solent, a ministro generali „Angelo de Senis“ ipsis nuper donatos, approbet ipsam donationem et confirmet.

Humilibus supplicum . . . Dat. Tybure iv nonas Julii an. iv.

Ex libr. I de regularib. an. 4 fol. 10. Wadding: Annal. minor. tom. X p. 342.

DCXVI. 1421, 13 Julii, Venetiis.

Senatus Venetiarum Sandal magno vojevoda bosnensi renunciat, se loca: Catarum, Antibarim, Budvam et Zentam superiorem, quae in clientelam reipublicae recepta sunt, eidem cedere non posse; addit insuper eundem vojevoda, qua civem reipublicae, in toto Venetiarum territorio plena libertate gaudere.

Ljubić: Listine VIII, p. 95.

DCXVII. 1421, 17 Julii, Tibure.

Martinus PP. V. concedit fratribus minoribus vicariae Bosnae, ut possint recipere conventum Kabol, dioecesis Bacsensis, et alium in loco alio ab ipsis eligendo.

Martinus episcopus servus servorum Dei dilectis filiis vicario dilecti filii ministri generalis et fratribus ordinis minorum vicariae Bosnae secundum morem dicti ordinis presentibus et futuris salutem et apostolicam benedictionem. Sacrae religionis vestrae, in qua mundanis abiectis illecebris in humilitatis spiritu cum adoptione voluntariae paupertatis de-

votum et sedulum exhibetis altissimo famulatum, promeretur honestas, ut votis vestris in his praesertim, quae divini cultus augmentum et vestri ordinis propagationem concernunt, quantum cum Deo possumus, favorabiliter annuamus.

Exhibita siquidem nobis nuper pro parte vestri petitio continebat, quod cum infra regnum Hungariae prope metas eiusdem versus Bosnae, Rasciae, Bulgariae et Valachiae partes, in quibus vos pro fide catholica commorando laboratis, plures schismatici misti cum catholicis sint, et illi, qui ex eisdem schismaticis in huiusmodi metis, seu praefati regni confinibus, per vos cum adiutorio Dei et charissimi in Christo filii nostri Sigismundi regis Hungariae illustris et aliorum praedecessorum suorum ad fidem catholicam conversi sunt una cum aliis Christicolis ibidem circumquaque existentibus continue salutari doctrina indigere noscantur, et aliquando ad ipsos huiusmodi doctrinae salutaris, aliquando vero refugii causa ob persecutionem Turcarum et aliorum infidelium de partibus remotis oporteat vos habere recursum, desideratis aliqua loca ibidem de novo habere sive construere, quibus ex causis praemissis plurimum indigetis, praeter alia, quae habetis in locis fidelium, si vobis super hoc per apostolicam sedem licentia concedatur.

Quare pro parte vestri nobis humiliter fuit supplicatum, ut vobis infra dictum regnum Ungariae (locum) unum in oppido Kabol nuncupato, Baciensis dioecesis, et alium in alio loco congruo et honesto, per vos eligendo, si vobis pia largitione fidelium concedantur, pro usu et habitatione fratrum dicti ordinis recipiendi, fundandi et construendi licentiam concedere de benignitate apostolica dignaremur.

Nos igitur huiusmodi supplicationibus inclinati vobis infra dicti regni Ungariae partes duo loca, unum in praefato oppido Kabol, et alium in loco alio ad hoc congruo et honesto per vos, ut praemittitur, eligendo, si pia largitione fidelium vobis concedantur, ut praefertur, vel aliis iustis modis ea poteritis adipisci, libere recipiendi et licite retinendi et in utroque eorundem locorum ecclesiam cum domibus, campanili, campanis et coemeteriis, hortaliis et aliis necessariis officiis fundandi, construendi et aedificandi et in eis fratres dicti ordinis perpetuo commorandi, iure tamen parochialis ecclesiae, infra cuius limites uterque locus huiusmodi construetur, et cuiuslibet alterius, in omnibus semper salvo.

Felicis recordationis Bonifacii Papae VIII praedecessoris nostri prohibente, ne fratres ordinis mendicantium loca de novo recipere aut recepta mutare praesumant absque sedis licentia faciente plenam et expressam de prohibitione huiusmodi mentionem et quibuslibet aliis constitutionibus apostolicis contrariis, nequaquam obstantibus, auctoritate apostolica tenore praesentium licentiam elargimur; et nihilominus vobis et fratribus et qui in locis huiusmodi construendis pro tempore morabuntur, eadem auctoritate concedimus, quod omnibus et singulis gratiis, privilegiis, exemptionibus, immunitatibus et libertatibus gaudeatis et utamini, quibus alia loca et fratres dicti ordinis in illis pro tempore commorantes gaudere consueverunt ac gaudent seu etiam potiuntur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostro concessionis infringere etc. Datum Tibure (sic) xvi. kal. Augusti, pontificatus nostri anno quinto.

Ex original. in tabular. prov. ss. Salvatoris fratr. minor. Gyöngyösi.

DCXVIII. 1421, 23 Julii, Ragusii.

Rector etc. Sandal vojevodam rogant, ut auctoritate sua se in acquirendis: arce Sokol, locis Captat, Obod et adnexis territoriis, iuvare velit.

Pucić: Споменици србски, p. 154.

DCXIX. 1421, 31 Julii, Ragusii.

Rector etc. Sandal vojevodae conditiones, quibus arcem Sokol, Captat etc. emerent, amplius explicant.

Pucić: Споменици србски, p. 156.

DCXX. 1421, 18 Augusti, Milodraža.

Stephanus Tvrtko Tvrtković, rex Bosnae, omnia privilegia, a praedecessoribus suis Ragusio concessa, et in his illa, quae Tvrtko et Ostoja dederant, confirmat. Testes: magnus voevoda Sandal, voevoda Vukmir, župan Dragiša Dinić, comes Pribić, voevoda Georgius Vojsalić, pristaldus regius comes Petrus Klešić et comes Georgius Dragičević. Scripsit diaconus Vladić.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbica, p. 316.

DCXXI. 1421, 26 Augusti, Ragusii.

Rector etc. Vukmir vojevodae, pro favore Nicolao Gundulić, legato reipublicae, praestito gratias agunt.

Pucić: Споменици србски, p. 158.

DCXXII. 1421, 26 Augusti, Ragusii.

Rector etc. Sandal vojevodae, pro iuvamine Nicolao Gundulić legato exhibito, gratias agunt; insuper promittunt se regi occasione coronationis habendae homagium, ut Sandal ipse suggesserat, praestituros esse.

Pucić: Споменици србски, p. 159.

DCXXIII. 1421, dominica post festum b. Francisci, Tirnaviae.

Rex Sigismundus Stephanum, filium quondam Simonis de Rozgon, creat comitem posoniensem ob praestita sibi servitia, in specie, quia „in regno Boznae sub castro Dobor . . . a Boznensibus, tunc nostris notoriis aemulis, in manibus letalibus fuit vulneribus sauciatus“.

Fejér: Cod. dipl. X, 6 p. 403.

DCXXIV. 1422, 26 Januarii, Ragusii.

Commune ragusinum vojvodae Radosavo Pavlović de nuncio ipsius comite Bogdano Muržić, ad incassanda nonnulla debita exmisso, refert.

Pucić: Споменици србски, p. 159—160.

DCXXV. 1422, 26 Februarii, Ragusii.

Rector etc. Sandal vojvodae conqueruntur, quod comes Branko, praefectus arcis Sokol, suos homines in territorium reipublicae irruere et cives depraedari fecerint.

Pucić Споменници србски, p. 161—167. Eodem sensu scriptum et vojvodae Radosav Pavlović; item 4 Martii comiti Branko; dein iterum vojvodae Sandal 14 Martii et Radosavo Pavlović 22 Aprilis.

DCXXVI. 1422, 22 Aprilis, Ragusii.

Commune ragusinum vojvodae Sandal significat, se absque eius consilio nil cum vojvoda Radosav Pavlović acturum.

Pucić: Споменници србски I, 168.

DCXXVII. 1422, 9 Maii, Ragusii,

Commune ragusinum vojvodae Sandal per nuncium Pribisav Pohvalić ipsius argentum remittit, eique felix iter in Bosnam „на станах“ apprecatur.

M. Pucić: Споменници србски, I, 169.

DCXXVIII. 1422, 21 Junii, Ragusii.

Commune ragusinum župano Radosavo Glavić et christiano Radovac de terris vojvodae Radosavi Pavlović in Canali.

M. Pucić: Споменници србски, p. 169.

DCXXIX. 1422, 26 Maii, Venetiis.

Thomas Mocenigo, Venetiarum dux, medio legati Joānnis Georgii regi Bosnae gratulatur de eius ad thronum evectione; memorat quaedam de Venetorum mercandi libertate lege denuo firmanda et de Joanne de Cetines, qui impedimenta ponit coercendo ita, ut eiusdem terrae, si regi placeret, per ipsum occupentur, „exceptis districtibus terrarum, qui tenti et occupati fuissent, per dictum comitem Joannem, excepto castro Clisie et Dalmisio et montanea Polizanorum, quae loca habere debeat dominium“ venetum. Rex Bosinae complanet „differentiam“, quae ratione civitatis Cathari existit inter Venetos et Sandalium. Dominium venetum promittit suam mediationem penes dominos de Malatestis, ut regi, qui „multo optat habere uxorem catholicam“, dent in uxorem unam ex suis.

Ljubić: Listine, VIII, p. 174 Cf. p. 121.

DCXXX. 1422, 29 Augusti, Vicovarii.

Martinus PP. V. fratribus Bosnensibus privilegia a suis praedecessoribus concessa confirmat.

Dum uberes . . . Dat. Vicovarii Tyburtin. dioecesis iv kal. Septembr. v.

Ex libr. de diversis formis etc. an. 5 fol. 139. *Wadding*: Annal. Minor. tom. X. 352.

DCXXXI. 1422, 10 Septembris, Venetiis.

Respublica Venetiarum promittit via sui legati Joannis Georgii regi Bosnae . . . „contra comitem Johannem de Cetines . . . ballistarios centum . . . usque centum quinquaginta“ et quingentos milites vel militum loco „ducatos octo millia in decem millia“ hac tamen conditione, ut ipse castra „Clissii et Dalmisii“ reipublicae cedat.

Ljubić: Listine, VIII, 188.

DCXXXII. 1422, 4 Octobris, Venetiis.

Respublica via sui legati Joannis Georgii regi Bosnae renunciat, quod sponsam e domo Maltesta obtenturus sit; et ut comiti Johanni e Cetina, si aliter fieri nequeat, „Dalmissam“ cedat, „castrum Clissae reipublicae retineat. Vojvodae Sandali promittuntur pro Catharo 1500—2000 ypperperorum annue.

Ljubić: Listine, VIII, p. 195.

DCXXXIII. 1422, 6 Octobris, Ragusii.

Commune ragusinum m. vojvodae Sandal nunciat, se de ipsius consilio ellegisse duos legatos ad regem Bosnae Tvrtko duosque ad ipsum.

Pucić: Споменици србски, I, 170.

DCXXXIV. 1422, 12 Octobris, Romae.

Martinus PP. V. episcopo Transilvan. ut fratres Bosnenses admittant domum in villa „Chusal“ quam Joannes, Ladislaus, Dionysius, Georgius, Michael et Ladislaus Stephani de Chusal“ nuncupati ad honorem s. Spiritus aedificarunt.

Piis fidelium . . Dat. Romae apud s. Mariam maiorem iv idus Octobris an. v.

Ex libro de diversis et exhibitis an. 5 fol. 4. *Wadding*: Annal. minor. tom. X, p. 352.

DCXXXV. 1422, 15 Octobris, Ragusii.

Rector etc. Tvrtko Tvrtković, regi Bosnensi annuciant morbum epidemicum, quod Ragusii grassaverat, cessasse.

Pucić: Споменици србски, p. 170.

DCXXXVI. 1422, 21 Decembris, pod Visokom.

Stephanur Tvrtko, Bosnae rex, Venetiarum subditis permittit ubique in terris suis libere mercari.

Ljubić: Listine VIII, p. 202. Litterae slavonicae exaratae per manus „Restoe cancellarii“ regis, latinae per manum Joannis de Bonisio, notarii veneti. Ibid. p. 206.

DCXXXVII. 1423, 6 Februarii, Sutisca.

Rex Bosnae Stephanus Tvrtko concludit cum Venetiarum duce Thoma Mocenigo medio ipsius nuncii Joannis Georgii foedus contra Joannem comitem cetinensem, promittitque, se usque ad pascha 1424 anni dictum Joannem eiusque terras incipiendo a Clissa aggressurum; traditurus

Clissam, Almisium et Politiam nec non loca iurisdictionis Spalati dominio veneto, pro se vero retenturus alia, utpote castella circa Dalmissam, Zazvuna, Sfin, Travinich et montana Politianorum.

Ljubić: Iistine, VIII, 215—7.

DCXXXVIII. 1423, 15 Februarii, Ragusii.

Comes, nobiles et totum commune Ragusii voevodam Radosavum Pavlović, alterius dimidii zupae Konavlje dominum, qui Ragusium christianos Vlatkum Tumrak et Radina, comites Budisav et Vukašin miserat, et cum illis legatis magni vojvodae Sandali, presbyter DMITAR et comes Radovan Vardić advenerant, inter senatores reipublicae recipiunt. Scripsit logotheta Rusko.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbica, p. 319.

DCXXXIX. 1423, 16 Februarii, Ragusii.

Comes, nobiles et commune Ragusii fatentur, se accepisse ab Helena, Sandali vojevoda uxore et filia despotae Lazari, depositum duorum millium ducatorum aureorum. Scripsit logotheta Rusko.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbica, p. 321.

DCXL. 1423, 1 Martii, Ragusii.

Rector etc. Tvrtko Tvrtković regi ad ipsius litteras per comitem Radosavum Putničić missas scribunt: proventus ex relictis haereditate Hrvoje ducis, in territorio reipublicae obtineri solitos, mortua Helena regina, Catherinae et Dorotheae, filiabus vojevoda Balša Hercegović aequaliter distribui.

Eodem sensu scriptum est comiti Tvrtko Boro inić, in cuius domo Catherina detinebatur.

Pucić: Споменици србски, p. 171, 172.

DCXLI. 1423, 4 Martii, Ragusii.

Commune ragusinum regi Sigismundo ad ipsius litteras per Farcasium, servitorem Ladislai comitis Blagay, allatas, quibus iniungebat, ut domus condamnata Chervoy, filii eiusdem Balsae filiabus tradatur, respondet, domum illam possedissee Hrvoje donec vixit, „post mortem eius domum et terrena Elenae uxori suae, dum luce frueretur, possidenda reliquit“.

Gelcich: Diplomatarium, p. 288—9.

DCXLII. 1423, 15 Martii, Ragusii.

Commune ragusinum regi Sigismundo notificat, quod nuncius Venetus, qui „per menses octo continuos mansit in regno Bosnae penes d. Tvertchum regem Bosneusem“, excitans illum contra Ragusium, „de Bosna die v mensis instantis discessit“. Rex Tvrtko, imprimis vojvoda Sandalius et vojvoda Volchmir Ragusio favent.

Gelcich: Diplomatarium p. 290—1. Mense Septembri nuncius venetus rediit in Bosnam. Ibid. 292.

DCXLIII. 1423, 7 Aprilis, Borač.

Radosav Pavlović, vojevoda Bosnae, filius Pauli Radenović, a Ragusinis in ordinem nobilium et consiliariorum cooptatus confirmat privilegia a praedecessoribus Ragusinis data, et donationem arcis Sokol in Konavlje factam a Sandal vojevoda. Jurant primores eiusdem generationis: comes Radosav Obradović, comes Radosav Vladimirić, comes Tvrtko Mihajlović, comes Vukašin Mozolić, comes Ostoja Borovinić, vojvoda Vlkaš, comes Budisav, comes Stephanus, comes Vukašin Vladimirić, comes Tvrdisav Borovinić, comes Janko Gaočić. Scripsit diaconus Ostoja.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbica, p. 322.

DCXLIV. 1423, 17 Aprilis, Ragusii.

Rector etc. Sandal vojevoda respondet, se accepisse litteras et iis, quae scripserat, consentire.

Pucić: Spomenici srbski, p. 173.

DCXLV. 1423, 19 Aprilis, Ragusii.

Rector etc. respondent Radivoj Medošević, quod possit ad libitum se recipere in urbem.

Pucić: Spomenici srbski, p. 173.

DCXLVI. 1423, 20 Aprilis, Venetiis.

Franciscus Foscari, Venetiarum dux, notum reddit, Stephanum regem Bosnae cum filiis et haeredibus suis inter cives venetos et in ordinem nobilium maioris consilii cooptatum esse.

Ljubić: Listine VIII, p. 227.

DCXLVII. 1423, 16 Maii, Ragusii.

Rector etc. scribunt Petro Jamomet eius servum inventum per quemdam Dobrašin Milusić reduci.

Pucić: Spomenici srbski, p. 173.

DCXLVIII. 1423, 16 Maii, Ragusii.

Commune ragusinum Petro Jamomet ad ipsius requisitionem eiusdem servam Živka per Dobrašin Milušić remittit.

Pucić: Spomenici srbski, I, 173.

DCXLIX. 1423, 18 Maii, Romae.

Martinus PP. V. donationem conventus Janeri, dioces. Agrien. per Ladislaum de Losont banum exstructi, factam fratribus Bosnen. instante Sigismundo Ladislai filio confirmat.

Piis fidelium . . . Dat. Romae apud s. Petrum xv. kal. Junii an. vi.

Ex libr. de divers. formis an. 6. fol. 219. Wadding: Annal. minor. tom. X. p. 166.

DCL. 1423, 6 Augusti, Venetiis.

Franciscus Foscari nuntio in Bosna Joanni Georgio committit, ut m. vajvodae Sandali exponat, dominium Venetum contentari, quo ipsius „caravanae“ libere eant Catarum; consensum dari, ut vajvodae „de introitibus salis camere Catari“ annue pendantur 600 ducati, non posse tamen permitti, „quod adderetur in concordio fiendo, quod si rex Bossine vel dominus Turchorum dicto Sandali committeret, quod iret vel mitteret gentes suas in subsidium d. despoti cognati sui, contra nostrum dominium et terras nostras Albaniae, quod hoc facere posset.“

Ljubić: Listine, VIII, 246—8.

DCLI. 1423, 1 Novembris, Blagaj.

Sandal, magnus vojevoda Bosnae, Venetis dat veniam libere eundi per terram suam Catharum.

Dr. *Fr. Miklošić*: Monum. serbica, p. 325.

DCLII. 1423, 27 Decembris, Kukan.

Sandal, vojevoda Bosnae, testatur se accepisse omnem pecuniam Ragusii depositam.

Dr. *Fr. Miklošić*: Monum. serbica, p. 329.

DCLIII. 1423, 31 Decembris, Ragusii.

Commune ragusinum regi Sigismundo nova oratoris veneti in Bosna contra Ragusium molimina sed absque effectu refert; ragusinos etiam oratores adesse apud regem Bosnae et voivodam Sandagl.

Gelcich: Diplomatarium, p. 294.

DCLIV. 1424, 1 Februarii, Venetiis.

Instrumentum, quo Sandal, magnus Bosnae vojevoda, inter nobiles Venetiarum cooptatus est, renovatur.

Ljubić: Listine, VIII, p. 255.

DCLV. 1424, 13 Februarii, Venetiis.

Comites „Vocaç“ et „Volchus“ fratres vojevodae Sandal, filii vero ducis „Chragne“ nec non et Stephanus Cossace, dicti „Vocac“ filius, inter nobiles Venetiarum assumuntur.

Ljubić: Listine, VIII, p. 256.

DCLVI. 1424, 16 Februarii, Venetiis.

Concordia inter Sandal vojevodam et rempublicam Venetiarum initur. P visio duc. 600 pro remissa Venetis civitate Cathari „extenditur etiam a comites Vocaz et Volchum fratres suos (Sandali) et comitem Stephan n, nepotem ipsius d. Sandali, ac filium comitis Vocaz, et heredes e um et omnes de progenie ipsius domini Sandali appellata Cosaze“. C firmatur possessio domorum Cathari et Jadrae.

Ljubić: Listine, VIII, p. 257.

DCLVII. 1424, 20 Martii, Ragusii.

Commune ragusinum regem Sigismundum Venetiarum invasionem timendo exorat, ut „regi Bosnae, d. Sandalio et despoto (Serbiae)“ urbem commendet, quo „exigente necessitatis causa“ ipsi sint auxilio.

Gelcich: Diplomatarium p. 296.

DCLVIII. 1424, 17 Junii, Venetiis.

Senatus Venetiarum regi Bosnae, dolere se, scribit, de tristi statu regni, cui ex parte Turcorum tanta immineant pericula.

Ljubić: Listine VIII, p. 274.

DCLIX. 1424, 7 Julii, Venetiis.

Scribatur vaivodae Sandali, ut Policenses, qui invadunt quotidie territoria Spalati, se a damnis et offensionibus abstineant.

Ljubić: Listine VIII, 275.

DCLX. 1424, 28 Julii, Romae.

Martinus V. confirmat omnia ea, quae olim Gregorius PP. XII circa regimen fratrum vicariae Bosnen. statuerat, nempe ut omnes fratres intra limites ipsius vicariae, in confiniis Hungariae, partibus Dalmatiae ac insulis immediate a ministro generali et eius vicario solum dependeant, neque ulli ministri provinciales eos, in hac parte, molestare audeant.

Martinus episcopus servus servorum Dei. Dilectis filiis vicario, dilecti filii ministri generalis, et universis fratribus ordinis fratrum minorum provinciae sive vicariae Bosnae secundum morem eiusdem ordinis salutem et apostolicam benedictionem. Sacrae religionis, sub qua mundanis abiectis illicebris in contemplationis suavitate altissimo sub humilitatis spiritu devotum et sedulum exhibetis famulatum, promeretur honestas, ut votis vestris, illis praesertim, per quae imminentibus dispendiis occurritur, ac quieti et statui vestris consulitur, quantum cum domino possumus, favorabiliter annuamus.

Exhibita siquidem nobis pro parte vestra petitio continebat, quod dudum pro parte quondam Bartholomaei de Alberna, tunc vicarii quondam Antonii de Pereto, generalis ministri ordinis minorum in provincia seu vicaria Bosnae, secundum morem dicti ordinis ac fratrum totius ipsius ordinis infra limites dicte vicariae tunc degentium bonae memoriae Angelo, in universali ecclesia episcopo tunc Gregorio XII. in eius obedientia, de qua partes illae tunc erant, nuncupato, exposito, quod licet ipsi fratres, qui infra limites dicte vicarie debebant, circa confinia regni Ungariae et iuxta mare in quibusdam insulis partium Dalmatie haberent certa loca, eis auctoritate apostolica concessa ad hoc, quod cum ab infidelibus et hostibus nominis Jesu Christi, videlicet hereticis et Turcis, impugnarentur seu persecutiones paterentur, aut alia causa de aliquibus domibus et infra dictos limites consistentibus expellerentur, ad eadem loca declinare sive refugium illic pro mansionem ipsorum possent habere, tamen nonnulli provinciales ministri seu officiales alii dicti ordinis, ipsis fratribus, qui debebant pro tempore infra limites antedictos, erant infesti, illosque su:

potestati subiicere, dictaque loca sibi applicare moliebantur, in vicarii et fratrum predictorum iacturam et gravamen, quamvis minister generalis dicti ordinis, qui erat pro tempore, loco sui vicarium dictis fratribus haberet deputare, cui et dicto ministro generali existenti pro tempore prefati fratres, infra predictos limites degentes, iuxta ipsius ordinis regularia instituta duntaxat subesse tenerentur. Et deinde pro parte eorundem Bartholomaei vicarii et fratrum, praefato Angelo, tunc Gregorio xii supplicato, ut eis in premissis opportune providere dignaretur; idem Angelus tunc Gregorius xii per suas certi tenoris litteras statuit et ordinavit, quod fratres eiusdem ordinis tunc praesentes et futuri, qui inter eosdem limites pro tempore residerent, sub nullius provincialis ministri aut alterius superioris seu praelati predicti ordinis potestate regerentur, nec ipsi provinciales ministri seu superiores aut officiales, de ipsis fratribus infra eosdem limites degentibus pro tempore et eorum locis, tunc susceptis, et etiam in futurum suscipiendis per ipsos, quibuscumque et ubicumque iuxta limites vicarie et confinia regni Ungarie predictorum, ac in Dalmatie partibus et insulis antedictis, se intromittere deberent ullo modo; sed ipsi fratres cum dictis locis, dicto ministro generali, nec non vicario per eosdem fratres etc. pro tempore electo seu postulato, ac per dictum generalem ministrum existentem pro tempore instituto seu deputato aut confirmato iuxta ordinis et vicarie huiusmodi consuetudines subesse, ac illis intendere et per ipsos duntaxat gubernari deberent.

Postmodum vero dilectus filius Antonius de Massa, dicti ordinis et sacre pagine professor, ac eiusdem ordinis generalis minister in generali capitulo eiusdem ordinis Ferrarie celebrato provide attendens indefessos labores et sollicitudines, quos vicarius et fratres infra limites prefatos degentes pro fide catholica perferunt incessanter, de consilio dicti capituli et auctoritate sui generalatus officii omnes gratias, quas modernus suique antecessores vicarii dicte vicarie, a quocumque suo praedecessore seu capitulo habuerunt, aut dicta vicaria habuit, quas omnes et singulas tunc pro exhibitis et presentatis haberi voluit, cum omnibus locis hactenus scilicet et usque ad dictum generale capitulum, pro eadem vicaria ubilibet habitis seu receptis approbavit et confirmavit, prout in prefatis ac ipsius Antonii generalis ministri sub sigillo munitis, desuper confectis litteris, plenius continetur. Cum autem sicut eadem petitio subiungebat, vos, qui postmodum etiam quaedam alia loca vobis, pro vestris usu et refugio assignata, recepistis, dubitetis super dictis locis premissis, nec provinciarum ministros ac superiores dicti ordinis molestari posse tempore procedente, ut litteris prefatis pro illarum subsistentia firmiori robur apostolicae confirmationis adiicere, aliasque eis et eorum tranquillitati opportune providere de benignitate apostolica dignaremur.

Nos igitur dictarum litterarum tenores habentes praesentibus pro expressis ac cupientes, ut vicarius et fratres infra dictos limites degentes pro tempore, eo quietius divinis obsequiis ac regulari observantie intendere, nec non pro fide catholica ferventius laborare valeant, quo se a quibuslibet molestiis et perturbationibus per amplius se noverint absolutos, huiusmodi supplicationibus inclinati litteras prefatas et quaecumque inde secuta auctoritate apostolica confirmamus et presentis scripti patrocinio communimus, districte inhibentes provincialibus ministris presentibus

et futuris ac superioribus supradictis, ne contra tenorem et formam presentium aut predictarum litterarum quicquam attemperare aut ipsos fratres super illis molestare seu loca predicta per eos hactenus recepta usurpare quovis modo audeant vel presumant. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis ac statutis et consuetudinibus dicti ordinis iuramento confirmatione apostolica vel quacumque firmitate alia roboratis ceterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo etc.

Datum Rome apud s. apostolos v kalendas Augusti pontificatus nostri anno octavo.

Annal. Bosnae p. 130. scripti a P. Vincentio Blaho ord. s. Franc. provinc. ss. Salvatoris Chronologo. Mss. tabularii provinc. eiusdem in conventu Gyöngyösi.

DCLXI. 1425, 27 Junii, Romae.

Martinus PP. V. consentit Sigismundo Hungariae regi, „prope capellam sine cura s. Georgii vicegradensis, strigonien. diocesis“ conventum fratribus minoribus Bosnae aedificaturo, ordinatque „quod guardianus et qui in dicta domo degent fratres . . regulam iuxta declarationes et traditiones apostolicas ad literam . . . observare teneantur . . et . . solum . . generali ministro . . aut eius in provincia Bosne vicario subesse debeant..“

Cum secularium principum . . . Dat. Rome apud ss. apostolos v. kal. Julii an. viii.

Original. in tabular. provinciae fratr. minor. ss. Salvatoris Hungariae in conv. Gyöngyös. *Wadding*: Annal. minor. tom. X. p. 384.

DCLXII. 1425, 9 Augusti, Venetiis.

Nunciis Sandal vojvodae ad porrecta capitula respondetur: aguntur gratiae de noticia, inter reges Hungariae et Bossinae pacem initam esse — circa acquisitionem provinciae policensis et salinarum comitis Joannis de Cetina velle se informare „a rectoribus nostris“ — „utilius fieri et securius“ pro Sandal, qui petit „provideri cum Mustapha“ privilegio, quo confirmentur „confinia sui paisii“, ut adexpectetur, „qualiter facta dicti Mustafe succedent“ — iniungendum fore comiti Catharensi, ut de civitatis introitibus vojvodae Sandal 600 ducatos pendat; ita etiam rectoribus Dalmatiae, ut ipsius adversarios ex omnibus civitatibus expellant.

Ljubić: Listine IX, 4—6.

DCLXIII. 1425, 20 Octobris, Ragusii.

Commune ragusinum regi Sigismundo, ad eius litteras 25 Septembris Budae datas, exprimit gaudium intellecto eo, „qualiter inter serenitatem vestram et illustrem d. regem Bosne, mediantibus aliquibus ambasiatoribus, non parve importantie tractati existunt“; qua occasione velit etiam Ragusii memor esse.

Gelcich: Diplomatarium, p. 309—312.

DCLXIV. 1426, 23 Junii, Drieva.

Comes Nicolaus Jurjević mittit Ragusium suum legatum Vlkosav Mirković cum plena potestate.

Русић: Споменици србски, II, 83.

DCLXV. 1426, 6 Augusti, Ragusii.

Commune ragusinum regi Sigismundo exprimit dolorem, quod nil de ipso audiat pluribus mensibus „aut propter cursorum segnicina, que postquam Bosne confines attingunt, ad serenitatem vestram pergentes sero curant ad propria remeare, aut forte propter passus Bosne, qui et mensibus retrolapsis et nunc undique sunt a Turchorum potentia occupati“ . . . „Tota fere presenti aestate circa 4000 Teucrorum exercitus fuit in Bosna; nec d. rex Bosne, nec barones ipsius ausi fuerunt contra eos novitatis aliquid attentare. Voivoda Sandalius et voivoda Radossavus Paulovich, de concordia invicem se tentantes, bonam inter se pacem fecere. Qui Teucris bis Crohacie fines hostiliter invaserunt, predatique fuerunt magnam predam, Crohatorum videlicet et Vlacorum ibidem permanencium. Bis et predam fecerunt in partibus Ussore in Srebrnich. Fuerunt etiam in partibus voivode Slatonossovich. Qui Teucris versus propria remeantes ipsorum pauci in Bosna permanserunt . . .“

Gelcich: Diplomatarium, p. 317—319.

DCLXVI. 1426, 7 Octobris, Sutiska.

Stephanus Tvrtko Tvrtković, rex Bosnae Joanni Marnavito Nissensi litteris consignavit partem in Nissa et Zvornik, a Nissava et Bosna pagum Hvojnice et sub Thum. Testes: palatinus, župan Drissa Diničić, palatinus Radosav Pavlović, palatinus Georgius Vojsalić, comes Pribić Milošević, palatinus Petrus Silesić, comes Georgius Dragičević, Otribač, comes Vuk Rogatić, c. Dragić Radičević, c. Vukač Vuković, c. Paulus Sančić, praefectus aulae Tvrtko Bogonović, c. Joannes Bubanić.

Dr. *Fr. Miklošić*: Monumenta serbica, p. 329. Versum in latinum. Sublestae fidei.

DCLXVII. 1427, 10 Januarii, Ragusii.

Comes, nobiles etc. commune Ragusii testantur se accepisse a comite Brajlo Tezalović depositum quingentorum aureorum.

Dr. *Fr. Miklošić*: Monum. serbica, p. 330. *Pucić*: Споменици србски, II, 83—4.

DCLXVIII. 1427, feria 2 post festum s. Trinitatis, Brasoviae.

Rex Sigismundus Sigismundo, filio condam Ladislai, olim bani, de Losoncz, donat possessionem Mezas in comitatu de Zarand ob ipsius servitia, praecipue „dum alias quondam Zandal vajvoda de Bozna . . . cum non paucis Boznensibus nec non Turcis . . . congregatis animo ipsius regni nostri Bosniae confinia lacesse et derobandi . . . bellum instaurasset.“

Fejér: Cod. dipl. X, 6 p. 854.

DCLXIX. 1417, 2 Septembris, Bobovac.

Stephanus Tvrtko, rex Bosnae, si absque prole moreretur, Hermanum, comitem Celjensem etc. banum Croatiae, suum ex sorore nepotem, regni Bosnae haeredem instituit.

Kukuljević: »Izvadci listina . . . bosanskih« in Arkiv II, Razd. I, p. 24. *Katona*: Istor. Critic. Hungar. tom. XII, p. 477.

XX. 1427, feria 2 post festum nativitatis b. M. V., Resno.

mundus rex bano Mačvensi Joanni de Maroth et eius filio Laronat oppidum Velike „in regno Slavoniae et in comitatu crisiensi, s. servitia quoque in Boznia contra Turcas, ubi „captus et in abductus per continuos quatuor annos et ultra huiusmodi capti-poenas perferre est coactus, donec erga pretium 40.000 flor. redemisset.

: Cod. diplom. X, 6 p. 886.

DCLXXI. 1417, in festo b. Martini e. c. Nanderalbae.

mundus rex Joanni de Gara, filio condam Nicolai palatini, donat possessiones in comitatu de Valko, ob praestita sibi servitia; in lum Turcae regnum Bosnae subintrarunt, tunc Joannes, „qui vojvodatus Usurae fungebatur officio, transfretato fluvio Savae, decrevit inire certamen . . et nonnullis lethalibus vulneribus in sonam susceptis captivitatem quorundam infidelium nostrorum ium subire coactus est“, ubi „per plura tempora“ carcere deti-

: Cod. dipl. X, 6 p. 860.

DCLXXII. 1427, 6 Decembris, in loco Urok.

: *de Gara palatinus ordinat, ut haeredes sui curam gerant mo-pro fratribus de observantia i. e. vicariae Bosnae a se aedificati.*

um sit omnibus praesentibus et futuris, quod ego Nicolaus de Gara, s . . . pro remedio animae meae monasterium fratribus s. Fran-observantia et ecclesiam, quam ad honorem beatae Dei geni-ariae aedificavi de benevolentia serenissimi regis et excellentia-ismundi . . . conservare . . . ecclesiae et monasterii ipsius . . . r curam ipse filius noster vel post eum, qui ditionem nostram t, super Vagh fluvium, cum possessionibus suis possidebit quia ordinavi quod memoria animae meae ipsius monasterii in ditione mea de Urok . . .

m in Urok feria sexta post festum s. Andreae anno incarnationis 1427.¹

egio tabular. quaesturae Posonien.

DCLXXIII. 1427, 31 Decembris.

slav Pavlović, magnus vojevoda Bosnae et filius eius comes Ivaniš m et societatem coeunt cum Ragusio; cedunt ei dimidium župae a, et confirmant privilegia data Ragusiniis a comite Paulo et a i Petro. Scripsit diaconus Ostoja.

Fr. Miklošić: Monumenta serbica, p. 386.

ta P. Vincentii Blaho, Chronologi prov. ss. Salvatoris. »Instrumenti huius x tabulario regiae Posoniensis quaesturae excerptas debeo A. R. P. An-nexini, in Gymnasio Posoniensi Grammat. professori societatis Jesu ante ssolutionem sacerdoti, origine Cassoviensi et Franciscanis Cassoviensibus n participandis bonorum operum meritis coniuncto. Totum exscribere nec t concessum.

DCLXXIV. 1427, 31 Decembris, Ragusii.

Comes, nobiles et totum commune Ragusii Radosavum Pavlović, magnum vojevoda Bosnae, et filium eius comitem Ivaniš in ordinem senatorum et iudicum cooptant, eos palatio in urbe donant, et se eis omni anno pro dimidio župae Konavlje sexcenta hyperpera soluturos esse promittunt.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbica, p. 343.

DCLXXV. 1427, 31 Decembris, Ragusii.

Radosav Pavlović, magnus vojevoda Bosnae, et filius Ivaniš fatentur se a Ragusinis accepisse tredecim millia aureorum pro sua parte župae Konavlje. Scripsit logotheta Ostoja.

Dr. Fr. Miklošić: Monumenta serbica, p. 349.

DCLXXVI. 1427, 31 Decembris, Ragusii.

Comes et nobiles et totum commune Ragusii fatentur se accepisse a Radosavo Pavlović, vojevoda e manu eiusdem nunciorum, comite Radosavo Obradović, vojevoda Vlkas Pribilović, vojevoda Radoje Ljubišić, Brajlo Tezalović et diacono Ostoja, depositum sex millium aureorum.

Dr. Fr. Miklošić: Monumenta serbica, p. 350.

DCLXXVII. 1428, 4 Novembris, Ragusii.

Rector cum consilio nunciis suis in Hungariam Volzi de Babalio et Paladino de Gondola excusat se, quod ob varia impedimenta non miserit suos nuncios ad regem Sigismundum, dum cum rege Bosnae conveniret.

Gelcich: Diplomatarium, p. 331.

DCLXXVIII. 1428, 20 Novembris, Visoko.

Tvrtko Borović, comes Bosnae, communi ragusino scribit, ut cum eiusdem procuratore comite Miboč Rastić quoad domos et terras iuxta documenta et morem rem componant.

Pucić: Споменици србски, II, 84.

DCLXXIX. 1428, 5 Decembris, Karansebesini.

Sigismundus rex confirmat exemptiones et privilegia a Ludovico I. fratribus ordinis minorum vicariae Bosnae concessa.

Nos Sigismundus Dei gratia Romanorum rex semper augustus, ac Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae rex etc. ad cunctorum praesentium pariter et futurorum notitiam cum sempiternae memoriae digna commentione volumus pervenire, quod, quia illo nos volente, qui caelestia pariter et terrena moderatur et dirigit, ad id crebra meditatione nostra converimus studia, curasque nostrae diligentiae deputamus, ut religiosi et Deo devoti viri, fratres minores ordinis seu religionis s. Francisci confessoris vicariae Bosnae, in quibuscunque locis, claustris, conven'ibus et coenobiis orundem, ubicunque in regnis nostris praedictis situatis et existentibus

pro tempore residentibus, in nostra gratia speciali existentes, qui scilicet pro nostro, regnorumque nostrorum praedictorum statu prospero et felici erga regem caelorum et dominum, a quo status nostri diriguntur salubria, iugiter intercedunt, sub alis nostri regalis favoris nostraeque defensionis et tuitionis regiae potentiae umbraculo respirantes in pacis semper multitudine delectentur.

Permoti itaque devotione speciali, quam ad praedictum venerabilem ordinem s. Francisci gerimus et habemus et volentes religiosos viros guardianos ceterosque fratres ipsius ordinis minorum, qui sunt in claustris de Chery, de Sebes, de Hatsak et Orsava, et qui etiam pro tempore erunt, ab omni prorsus procuratione et opera servili ipsorum claustrorum esse semotos et rellegatos, ut eo liberius eoque devotius et sedulius contemplationi dediti intra divina officia vacare possint et debeant, quo maioris commoditatis suavitate pacisque et tranquillitatis dulcedine senserint se munitos, eisdem fratribus annuimus et consensimus, concessimusque gratiose, quemadmodum per feliciae reminiscendae condam serenissimum dominum Ludovicum, regem Hungariae, socerum nostrum charissimum suas per litteras, quae in specie coram nobis productae fuerant, comperimus factum fuisse, ut ipsi nunc et semper in praedictis civitatibus, videlicet in Chery unum et Sebes unum, in Hatsak unum, et in Orsova unum, similiter homines, fundos curiarum seu domos in eisdem habentes, sponte se offerentes eligere valeant atque possint, qui procuraciones ipsorum claustrorum et fratrum in eis pro tempore existentium exercere valeant et teneantur; quique ab omni solutione solitarum daciarum et contributionum nobis et officialibus nostris faciendis exempti habeantur et supportati; queant tamen uti terris, sylvis et aliis utilitatibus ad suas domos seu fundos curiarum spectantes, aliisque cunctis utilitatibus ipsarum civitatum, prout alii utuntur et fruuntur; iustitia etiam eis, toties quoties opus et necesse fuerit, per omnia administretur, recusa procul mota, hoc nihilominus declarantes, ut iidem fratres minores ipsos homines eligendi et conservandi ac dum placuerit ab officio eorum removendi et deponendi ac alios loco eorum constituendi et proficiendi plenam et commodam potestatis habeant facultatem. Ita videlicet, ut tales homines per ipsos fratres depositi, et a servitio seu eorum officio remoti, de collectis et aliis solutionibus instar caeterorum hospitum earundem civitatum modo pristino respondere teneantur.

Praeterea si quidam in districtu de Sebes Schismatici et perverse agentes inventi fuerint homines, qui possessiones nonnullas et sub titulo nobilitatis, etiam sub titulo beneficii hactenus tenuerunt et presbyteros schismaticos in eisdem conservarunt et foverunt, atque plurimi catholicorum hominum scilicet simplicium conditionum eorum falsis dogmatibus seducti in errores et schismaticorum ritum ab universali ecclesia condemnatum, putantes recte agere se immerseunt. Verum tamen nos a quibusdam dicti ordinis fratribus de quadam edocti constitutione, apud Deum et homines plurimum commendabili, in et super eo per memoratum serenissimum dominum regem Ludovicum edita, ut in tota provinci seu toto districtu de Sebes nullus alter nisi vero (vere?) catholicus et fidem, quam romana tenet et profitetur ecclesia, fideliter colens, possessiones aliquas sub titulo nobilitatis aut sub titulo beneficii tenere pos-

ac conservare et possidere, super qua quidem constitutione etiam omnes nobiles et Kenesii ipsius provinciae iuramenti sacramento prius ab eisdem exacto requisiti, sicut ipsam, ut praemissum est, dictus quondam serenissimus dominus rex Ludovicus statuerat, nobis plenam fidem fecerunt, eandem constitutionem renovamus, immo et de novo praesentium facimus per tenorem, similiter statuentes sub decreto, ut in ipsa provincia seu toto districtu de Sebes nullus alter nisi vere catholicus, ac fidem, quam romana tenet et profitetur ecclesia colens, possessiones aliquas sub titulo nobilitatis aut sub titulo kenesiali tenere possit, ac conservare et possidere, decernentes per expressum ac generaliter inhibentes, ut nullus nobilium vel Kenesiorum ipsius districtus de Sebes, presbyteros schismaticos seu presbyterum schismaticum intra terminos seu limites eiusdem districtus de Sebes alicubi in sua possessione quocunque et qualicunque titulo ipsum contingenti, sub poena privationis suarum possessionum tenere valeat aut fovere; et si quispiam nobilium vel Kenesiorum huius contrarium facere attentaverit, huius possessiones per castellanum nostrum de Sebes pro tempore constitutum pro nostra occupentur maiestate. Nec etiam aliquis huiusmodi presbyterorum schismaticorum in ipsa provincia de Sebes, aut in aliqua ipsius parte pergere queat, neque possit animo suis perversis dogmatibus catholicos seducendi et ad ritum schismaticorum attrahendi, cunctis nostris castellanis et officialibus de dicta Sebes praesentibus et futuris harum mandantes vigore, ut amodo per antea omnes presbyteros schismaticos, qui intentione seducendi populum catholicum et ad ritum schismaticum pervertendi in ipsa provincia de Sebes morantur, aut hinc inde vagantur, reperierint, detineant et privent eorum bonis universis, nec sinant ipsos, aut ipsorum aliquem intra metas ipsius provinciae alicubi residere; statuimus insuper decernentes, ut in tota hac provincia de Sebes nullus catholicus possit contrahere matrimonium cum aliqua schismatica, nec vice versa schismatica cum catholico cuiuscunque modi, status, vel conditionis existat, nisi prius schismaticus aut schismatica a presbytero catholico communionem sanctae romanae ecclesiae habente fuerit baptizatus vel baptizata. Et si quis his ausu temerario contrarium fecerit, subeat poenam proditoris nobilium bonorum suorum in usum castellani nostri de Sebes pro tempore constituti convertendorum. Volumus etiam atque praesentibus edicimus, ut in tota ipsa provincia de Sebes omnibus et singulis cuiuscunque status et conditionis hominibus diebus sabbatis usus carnum publice interdicitur et ad quorumcunque notitiam deducatur, qui si esu carnum aliquo sabbati die temerarie usi fuerint, poenam subeant trium marcarum per castellanum nostrum de Sebes pro tempore constitutum ab eisdem, et a quolibet talium extorquendarum.

Decernimus denique per expressum iniungentes, ut quilibet nobiles Kenesiorum, vel etiam rusticalium personarum faciat suos infantes per catholicos sacerdotes et non per schismaticos baptizare; neque quis audeat ut quovismodo praesumat infantem suum vel alterius cuiuscunque infan-
tem ad sacerdotem schismaticum pro baptismatis susceptione portare, onis privationum bonorum suorum sub praemissis. Immo et ipsis sacerdotibus schismaticis, ubicunque in terris regnorum nostrorum existentibus, hanc nostram interdiciamus personam, ne et ipsi quempiam de districtu

Sebes baptizare praesumant; hoc etiam edicimus, ut nullus schismaticorum sacerdos aliquem catholicum districtum Hathusak et Mihold debeat baptizare, et si quispiam eorundem his contrarium facere attentaverit, coërceatur immo et puniatur privatione suorum bonorum per castellanos in Sebes et in Mihold constitutos. Didicimus denique per sufficientia documenta, quod plerisque iam compertum sit viribus, ut nonnulli in reprobum sensum dati homines in fide catholica baptizmati fonte renati et baptizati abiecto Dei timore et infernalibus cruciatibus parvi pensis ad ritum schismaticorum se conuerterunt et eisdem cossi fuerunt, verum quia tales, non christiani et fidei christianae cultores, sed mere haeretici, immo eis peiores sunt reputandi, nos eorum perhorrendissimae perversioni medium correctionis opportune opponere volentes praesentibus sancimus, ut omnes tales, qui baptizati ad ritum schismaticorum se converterint et eis usi fuerint, per castellanos nostros in Sebes pro tempore constitutos omnibus bonis mobilibus priventur, et si nobiles aut Kenesii fuerint in huiusmodi perniciose et clamabili perversitate reperti, talium possessiones per eosdem a nostra occupentur maiestate.

Caeterum quia praedicti fratres minores in dicto claustro de Sebes pro tempore residentes crebre lignorum habeant indigentiam pro claustrorumque ac tum habitationum eorundem refectione et reparatione, nec ea aliunde habeant capere, nisi a nobis eis sit provisum, obligamus nos ex certa nostra scientia et regiae potestatis plenitudine, eisdem fratribus, qui in dicto claustro de Sebes sunt, et qui pro tempore erunt, annuimus, ut quodocumque et quotiescunque iidem fratres minores ecclesiam aut domos vel necessaria habitationum suarum reficere et reparare necesse habuerint, semper iidem de nostris regalibus silvis et etiam de silvis quorumcumque Kenesiorum nostrorum regalium in ipso districtu de Sebes residentium, ligna eis placida (sic) et ad huiusmodi reparationem reficiendorum valentia et convenientia ad sufficientiam capiendi habeant plenam facultatem, mandantes per harum tenorem firmissimo sub praecepto castellanis de Sebes ac omnibus et singulis Kenesiis nostris regalibus modernis et futuris, ut dum et quotiescunque aut quodocumque per fratres ipsius claustrum pro huiusmodi eis dandis lignis fuerint requisiti, semper eisdem ad praemissorum reficiendorum reparationem ligna sufficientia dare debeant et teneantur absque recusa aliquali, et nec in his secus facere praesumant.

Presentes autem in praemissorum memoriam et firmitatem perpetuam sigilli nostri munimine roboratas ipsis fratribus duximus concedendas.

Datum in praedicto Sebes feria quinta post festum b. Andreae apostoli anno Domini 1428, regnorum nostrorum anno Hungariae 42. Romanorum 18, et Bohemiae 9.

Ex originali in tabular. provinc. ss. Salvatoris fratr. minor. Gyöngyösien.

DCLXXX. 1429, initio Aprilis.

Comes Vlk Vlkičević communi ragusino per nuncium Joannem Aleksi notum facit, quod comes Vlahota Hranković canonem suum arendalem pro portorio in Dreva persolverit.

Pucić: Споменици србски, II. 84.

DCLXXXI. 1429, 14 Junii, Venetiis.

Franciscus Foscari, dux Venetiarum, magno vojvodae Sandalio, eiusque filiis et haeredibus, nec non comiti Wocaç eiusque filio comiti Stephano donat domum, quae fuit nobilis viri Nicolai Mauroceno in contrata s. Trinitatis.

Ljubić: Listine IX, 35.

DCLXXXII. 1429, 15 Julii, Ragusii.

Comes, nobiles et totum commune Ragusii fatentur, se accepisse a Sandal, vojevoda Bosnae, per Pribisav Pohvalić depositum in auro et argento, quod ad ipsius proles, si illas haberet, secus ad comitem Vlkac et ipsius filium comitem Stephanum, ipsorumque masculam progeniem transeat, ita ut si c. Stephanus habuerit posteros, medietas cedat illis, alia autem medietas his quatuor eiusdem progeniei familiis: familiae Stepković (c. Radivojo, c. Radisavo et c. Radić), familiae Ostojić (c. Ivaniš et c. Vlatko Obradović), familiae Vlković (c. Ivano et c. Sladoje), et familiae Gojsalić (c. Dragiša). Scripsit logotheta Rusko.

Dr. *Fr. Miklošić*: Monum. serbica, p. 356. *Pucić*: Споменици србски, II, 85—7.

DCLXXXIII. 1429, 15 Julii, Ragusii.

Comes, nobiles et totum commune Ragusii fatentur, se accepisse ab Helena, coniuge Sandal vojevodae, per Pribisav Pohvalić depositum mille ducatorum aureorum.

Dr. *Miklošić*: Monumenta serbica, p. 358. *Pucić*: Споменици србски, II, 87—88.

DCLXXXIV. 1429, 10 Novembris, Ragusii.

Comes, nobiles et totum comune Ragusii fatentur se accepisse a Sandal vojevoda depositum trium millium ducatorum aureorum erga easdem condiciones et dispositiones (v. nro. DCLXXXII). Scripsit logotheta Rusko.

Pucić: Споменици србски, II, 88—9.

DCLXXXV. 1429, 15 Decembris.

Bosnensis comes Tvrtko Borović communi ragusino fatetur, sibi a c. Mihoč Rastić, nobili ragusino, persolutum esse arendalem canonem.

Pucić: Споменици србски, II, 89. Similiter sub 26 Aprilis 1430. Ibid. 90—1.

DCLXXXVI. 1430, 3 Aprilis, Ragusii.

Commune ragusinum regi Sigismundo conqueritur, quod „his nuperrime evolutis diebus Radosavus vojvoda in partibus Bosne, qui in dominio successit quondam Petro Paulovich, fratri suo, nulla legitima causa precedente . . . ausus fuerit gentibus suis . . . intrare territoria huius civitatis . . . partem comitatus derobando“. Idem quondam captivavit quamplurimos ex Hungaris. Unde petit, ut rex exercitum mittat „ad territoria confinancia cum territorio castri Srebrenich in Usura“, quod castrum tenet regi fidelis comes Mateus; ex quo poterunt „territoria dicti Radosavi, que cum territoriis castri Srebrenich confinant, damnificari.“ Mittat

etiam in hunc finem nuncios „dispoto Georgio, regi Bosne et vojvode Sandagl, qui non multum amicantur dicto Radosavo“.

Gelcich: Diplomatarium p. 336—8.

DCLXXXVII. 1430, 30 Aprilis, Ragusii.

Commune ragusinum regi Sigismundo notum facit, quod Radosavus vojvoda gentes congregaverit „in Trebigna et alibi“, ut irruat in Canale (Konavlje); et quod „nonnulli ex suis gentibus“ die 26 d. m. irruerint „ad locum ragus. Gliuta dictum“ in „certam quantitatem gentium ragusinarum, quae se ad Canale conferebat; atque Joannem Lampreda Zrieva cum certis aliis interfecerint, et postea ragus. „contratam Breni“ deprædaverint. Renovat petitionem die 3. Aprilis.

Gelcich: Diplomatarium p. 338—341. Eiusdem ferre tenoris est epistola diei 11 Maii e. a. Ibid. p. 341—2. Item commissio data 18 Junii e. a. Paulo de Gozze, Christophoro de Poza, Demetrio de Ragnina, Joanni de Resti et Leonardo de Zorzi, civibus Ragusinis in Novobordo, nec non Živko Gjerković, nuncio exmisso ad Turcorum imperatorem, ad implorandum ipsius auxilium contra Radosavum. Ibid. p. 343—6.

DCLXXXVIII. 1430, 16 Maii, Romae.

Fr. Gulielmus de Casali minister generalis ord. s. Francisci, quosdam conventus vicariae Bosnae visitari iubet.

In Christo tibi charissimo fratri Joanni de Capistrano, socio meo ex parte italica personali et commissario ac visitatori in omnibus provinciis regni Apuliae, fr. Gulielmus de Casali, ordinis minorum generalis minister et servus, salutem et pacem in Domino sempiternam.

(Ut) commissa per me tibi possis efficacius implere, presentium tibi tenore concedo . . . Vale . . . ex Roma manu propria 16 Maii . . .

Volo per eandem potestatem habeas in locis vicariae Bosnae subiectis, in provincia Apuliae constitutis, quam habes in provinciis per me praemissis.

G(ulielmus). Placet. Visa propria manu.

Exemplum bibliothecae »Vittorio Emanuele« Romae, »Manoscritti Gesuitici« Cod. 339. (saeculum XVII) fol. 66.

DCLXXXIX. 1430, 20 Junii, Ragusii.

Commune ragusinum regi Sigismundo agit gratias ob eius sollicitudinem de compescendo vojvoda Radosavo, „patarino iniquissimo“, manifestatam litteris Tatae die 18 Maii datis; item nunciat, quod gentes dicti Radosavi denuo die 3 Junii irruerint in territorium ragusinum.

Gelcich: Diplomatarium p. 347—8.

DCXC. 1430, 5 Iulii, Romae.

Martinus PP. V. abbati monasterii s. Chrysogoni permittit, ut ecclesiam et domum, quam „Simon de Begna . . . sub vocabulo ss Hieronymi et Petri martyris in loco insulae Jadrens. civitatis . . . a civitate per quinque millia distante“ aedificavit, fratribus vicariae Bosnae applicet

Piis supplicum Dat. Romae apud sanctos apostolos III nona Iulii an. XIII.

Ex libr. I de diversis formis etc. an. 13 fol. 17. *Wadding*: Annal. minor. tom X, p. 488.

DCXCI. 1430, 3 Augusti.

Vojvoda Sandal communi ragusino scribit, ut nuntio suo Stanoje Stanković consignet 300 duc. aur. de foenore 6000 depositi, item 500 hyperperos de introitu Canalis. Scripsit diac. Pribisav, filius presb. Milaj.

Pačić: Споменици србски, II, 91.

DCXCII. 1430, 29 Augusti, Venetiis.

Oratoribus regis Bossinae, qui communi veneto nunciarunt, quod rex Hungariae et dominus Teucrorum ab illo requirant, ut cum veneto „dominio rumpat“, respondetur, dominium venetum „certissimum“ esse, quod fatus rex „conventiones et promissiones“ suas cum illo servaturus sit.

Ljubić: Listine IX, 44—5.

DCXCIII. 1430, 31 Augusti, Ragusii.

Commune ragusinum regi Sigismundo nunciat, quod „perfidus et nequissimus hereticus patarinus Radossavus Paulovich“ coram Teucrorum domino „multa ficta et falsa“ contra Ragusium confixerit; unde 20 huius appulit Teucrorum nuncius subassa, qui quaesivit, ut dicto Radosavo restitatur „pars sua contrate Canalis“, quam tamen ragus. civitas „suis pecuniis diu ab ipso perfido emerat“, secum minatur, se exercitu suo comitatum ragus. depraedaturum. Unde commune expedit nuncium „ad ipsum Omorat dominum Teucrorum“.

Gelcich: Diplomatarium, p. 348—350. Ad petitionem oratoris ragusini sultanus misit Ragusium alterum subassam, qui re investigata, communi adiudicavit partem Canalis, imponens silentium pro re ipsa Radosavo. Ibid. p. 351—3.

DCXCIV. A. 1430.

Sigismundi regis regestum, sive planum propositionem.

Art. xxvi. „Scit bene d. Nicolaus de Gara palatinus et quam plures alii, quod terrae et provinciae, ut sunt Jalomfeöld Hlevna, Berzechel et aliae, quae nunc occupatae tenentur per regem Bosniae et Bosnenses, ipso praedicto d. regi Ludovico tenebantur, et possidebantur per banum Croatiae . . . Item sciunt, quod ecclesia boznensis, cuius episcopus nunc in Diaco residet, est ultra Savum, quae similiter nunc cum suis terris a Boznyensibus possidetur“.

Kovačić: Supplem. ad vestigia comitior. I, 373 ss. *Fejér*: Cod. dipl. X, 7 p. 243 ss.

DCXCV. 1431, 6 Februarii, Ragusii.

Comes, nobiles et totum commune Ragusii fatentur, se a Sandal vojevoda accepisse depositum pecuniae aureae et argenteae per Pribisav ohvalić. Inseruit ragus. logotheta Niksa Zvezdić.

Dr. *Fr. Miklošić*: Monum. serbica, p. 364.

DCXCVI. 1431, 11 Martii, Romae.

Eugenius PP. IV. instante Sigismundo rege, potestatem facit Juliano, rdinali s. Angeli, legato, ut, praemissis informationibus, si utile esse

repererit, domus fratrum minorum in australibus partibus Hungariae „et inibi residentes fratres sub custodia et gubernatione“ custodis Bosnensis reduceret et „in statum pristinum reponeret“.

Rationi congruit . . . Dat. Rome apud s. Petrum anno incarnationis dominice millesimo quadringentesimo tricesimo primo, v idus Martii an. 1.

Wadding: Annal. minor. tom. X, p. 486. *Theiner*: Monum. Hung. tom. II, p. 210.

DCXCVII. 1431, 7 Aprilis, in castro Novi.

Martinus de Frangepanibus Segnien. etc. comes una cum consorte sua Ursia consignat monasterium et ecclesiam beatae Mariae V. prope castrum Trsat fratribus minoribus vicariae Bosnae; et pro eorum faciliiori sustentatione iisdem insuper quasdam possessiones cedit.

Nos Martinus de Frangepanibus divina miseratione Segnie, Veglie, Modrussieque comes. Universis ad quorum manus pervenerint Christifidelibus presentes litteras inspecturis presentium et futurorum notitiam. Ad perpetuam memoriam significamus quibus expedit omnibus, quod nos divina gratia existentes in bona sanitate mentis nostre una cum consorte nostra carissima domina Vrsia comitissa, considerantesque quod sobole ex utero nostro caremus, quam possessionibus nostris relinqueremus heredem, elegimus pleno affectu, animo deliberato ac tota voluntate habere sub Deo patre et Christo eius filio beatam gloriosam virginem Mariam, pro nostra heredumque nostrorum patrona et domina ipsam specialiter elegisse, eidemque nos tota devotione adstringi. Sed quia affectus gloriam respicit ad laudem omnipotentis Dei, et beate virginis Marie honorem ac christiani populi utilitatem decrevimus edificare ac fundare edificium et ecclesiam in honorem intemerate et gloriosissime Dei genitricis virginis Marie, ob specialem devotionem, quam eidem gerimus, sepedicte ecclesie beate Marie virginis in districtu de Vinodol prope castrum nostrum vocatum Tersat; in qua quidem ecclesia, per nos constructa, ut iam dictum est, in honorem virginis Marie ad canendum laudes et psalmos omnipotenti Deo in remissionem peccatorum nostrorum et pro salute animarum predecessorum nostrorum, statuimus immo deliberando decrevimus viros Deo devotos, fratres minores s. Francisci de observantia, vicarie Bosne, cui ordini specialem devotionem gerimus, eisdemque dictam ecclesiam commendare regendam more aliorum monasteriorum dicti ordinis et nunc et perpetuis temporibus. Ut igitur ipsi fratres in ipso monasterio degentes temporalibus subsidiis sufficienter adiuti liberius Deo serviant et ipsius misericordiam pro salute animarum nostrarum assiduis ipsorum orationibus valeant impetrare, illis pro anime nostre remedio et omnium predecessorum nostrorum, possessiones nostras supra facto castro nostro Tersat concedimus, ponendo metas videlicet: lapis triangulus in littore maris et deinde ascendens versus partem orientalem ad primam semitam vulgariter vocatam Prekrisie pod Gerz; deinde ascendens per viam publicam ad secundam semitam vulgariter vocatam Prekrisie; deinde vergit ad manum sinistram per viam publicam confinium ex boreali parte ad tertiam semitam in planitiis, semper quidem ascendens per viam publicam, per quam curribus ad castrum nostrum Tersat ascenditur, ad arborem vulgariter vocatam Kopriva; deinde per viam publicam

ad angulum capelle nostre s. Georgii penes castrum ex parte orientali; deinde directe descendens per montem incultum ad flumen, que quidem dividit Recham cum nostro Tersat per medium fluminis longitudinis triginta trium passuum, per medium laci maris versus partem occidentalem, et deinde venit per lacum marinum ad meridiem et terminatur in prima meta supradicta, cum terra et latitudine canarum seu stangarum Crouatorum mensura, simul cum cunctis earum pertinentiis terrisque, videlicet arabilibus, cultis et incultis, agris, pratis, pascuis, fenilibus, silvis, nemoribus, vineis, aquis, aquarum decursibus, molendinis, molendinorum locis, et genoraliter cum quibuscunque integritatibus, utilitatibus, usufructibus, proventibus et emolumentis, qualitercunque vocatis, sub earum seu eorum veris metis ad eosdem seu easdem spectantibus et pertinentibus seu spectare et pertinere prefato monasterio beate Marie virginis fundato, prope dictum castrum Tersat, et fratribus in eo familiariter Deo serviens in perpetuam helemosinam dedimus, donavimus, adiudicavimus et contulimus. Ac dedimus insuper dicto monasterio vadum nostrum, unum molendinum et unam stuppam in fluvio Recha, nec non fenilia in valle dicta Draga cum veris metis et terminis eiusdem sine aliqua diminutione, que ad nos spectabat. Ex quibus omnibus supra nominatis possessionibus elegimus esse dotem dicte ecclesie pro victu et usibus fratrum ibi commorantium, et pro reparatione et utilitate ecclesie prenominate convertantur; ante nostrum ex hac luce decessum aliis dotationibus dictam ecclesiam dotabimus. Idcirco per presentes legavimus, dedimus et contulimus, confidentes de Salvatoris promissione, (qui omnibus ea) ob sui amorem (reliquentibus) pollicitus est restituere centena pro uno et etiam vitam eternam (se) daturum, (et) ut etiam nos coheredes facere dignetur; propterea ipsum salvatorem dominum nostrum Jesum Christum, et suam benedictam matrem virginem Mariam possessionum prefatarum, tenore presentium, heredes instituimus, creavimus et fecimus iure perpetuo et irrevocabiliter; imprecantes omnes et eorum conscientias cernentes, quod huic nostre voluntati donationique ausu temerario non contradicant, nec quidquam minimum usurpando vel Christum dominum nostrum et eius matrem exhereditare presumant; et si fecerint, tales temerarii cogantur respondere coram tribunuli domini nostri Jesu Christi in die iudicii, noverintque iusto divino iudicio ipsos exhereditandos de regno celorum. Idcirco omnes tales cuiuscunque status, conditionis et preeminentie existant, qui hanc nostram donationem et concessionem infringere studuerint vel operam dederint, maledictionem et indignationem Dei omnipotentis beateque virginis Marie beatorumque apostolorum Petri et Pauli et totius celestis curie, nec non excommunicationem summi pontificis eo facto incurrant; prohibentes autem, ut nulli fratrum nostrorum aut nepotum heredumque eorum hanc donationem liceat violare, frangereque in perpetuum, seu quomodolibet impedire, cum et ex eorum voluntate et consensu processerit. Ut autem prefata donatio nostra perpetuum robur et firmitatem obtineat, presens instrumentum fecimus, mandavimusque sub appensione nostri maioris sigilli roborandum. Datum et actum in castro nostro Novi die septima Aprilis, anno domini millesimo quadringentesimo trigesimo primo, indictione septima.

Ego Joannes Baptista Aqueus Tergestinus publicus sacra imperiali auctoritate notarius ac iudex ordinarius supradictam privilegii, concessionis ac donationis copiam ex authentico sigillato solito maiori sigillo, intacto et illaeso praefati quondam illustrissimi comitis Martini de Frangepanibus etc. de verbo ad verbum prout iacebat nihil addens vel minuens fideliter extraxi ad instantiam et requisitionem reverendissimi patris fratris Francisci Jaycensis ministri Croatiae et Bosnae. Ideo me in fidem subscripsi signo cum nominibus meis apposis consvetis in fidem et testimonium omnium praemissorum.

Judices ordinarii s. Viti, terrae Fluminis, universis et singulis has praesentes nostras inspecturis fidem facimus, suprascriptum dominum Joannem Baptistam Aqueum esse notarium legalem et authenticum eiusque scripturis publicis plenam hic ab omnibus adhiberi fidem et ubique merito adhiberi posse.

Datae Flumine s. Viti die 21 Martii 1567.

L. S. com. flum. Bartholomaeus Manlius, cancellarius de mandato etc.

Ex exemplari in tabular. conventus fratr. minor. Trsateno in Croatia. *Sladović*: Povēsti biskupija senjske i modruške ili krbavske. Str. 238—240.

DCXCVIII. 1431, 7 Maii, Ragusii.

Commune ragusinum Benedicto Fulchi de Forlivio, oratori Sigismundi imp. et regis „ad Teucrorum imperatorem“, commendat, ut iuxta datam sibi commissionem satisfactionem „damnorum communi per Radosavum Paulovich illatorum“, „penes d. Teucrorum, cuius vasallus et fidelis est ipse Radosavus“, exoperetur. Petit informationem, litteris dirigendis mercatoribus nostris in Prestina aut Novo monte“ (Novobrdo).

Gelcich: Diplomatarium p. 354—5.

DCXCIX. 1431, 4 Junii, Bosnae.

Eugenius PP. IV. episcopo Transilvanensi, ut „vicario Bosnae auctoritate apostolica praecipiat“ aliquos fratres mittere ad monasterium s. Michaelis archang. a Joanne de Sello de Loronz in Telfalva prope Regen. dioces. Transilvan. aedificatum.

Justis et honestis . . . Dat. Romae apud s. Petrum anno incarnationis Dominicae mccccxxi. ii. nonas Junii an. i.

Ex libr. I. de divers. form. an. I, fol. 182. *Wadding*: Annal. minor. tom. X, p. 492.

DCC. 1431, 6 Septembris, Ragusii.

Commune ragusinum regi et imp. Sigismundo conqueritur iterum de Radosavo Paulovich, „perfido heretico patarino, qui in dies in nos gravius sevit et molitur“,; multarumque expensarum auctor extitit, nam „stipendiarios Italicos“ contra illum intertenere, oratores ad d. Teucrum mittere debet. Interim Radosavus, postquam Teucrorum oratorem sibi devincire scivit, „cautis modis et versutiis quesivit se reconciliare cum rege Bosnae“, quem contra Ragusium excitare tentavit; unde petitur imperatoris intercessio penes regem Bosnae.

Gelcich: Diplomatarium, p. 355—8.

DCCI. 1431, 19 Septembris, Ragusii.

Commune ragusinum imperatori Sigismundo notum facit, quod Radosavus Paulovich revera sese cum rege Bosnae reconciliaverit, huncque oratorem nobilem Ivanem Goisich Ragusium exmisisse, qui regis „admiracionem“ enunciavit, „quod absque eius licentia et sciencia impetraverit (commune) a. d. Teucrorum ex territoriis ipsius Radosavi fidelis sui“; e contra voluisse se „serenitati sue“ (regi Bosnae) in memoriam revocare, quod Radosavus „paulo ante quesiverat alium regem inducere in Bosnam“, reconciliationem ipsius non esse sinceram, „nam videns se arctatum et statum suum labescere, non quod amicus esse vellet, magna simultate disponit se corone sue amicum et fidelem“. Petitur denuo intercessio penes regem Bosnae.

Gelcich: Diplomatarium p. 358—362.

DCCII. 1431, 2 Novembris, Romae.

Eugenius PP. IV. supplicantibus „Fr. Joanne Corethye de Spaleto et Blasio de Slavonia“ permittit, ut fratres Bosnenses in provinciis „Dalmatiae, Croatiae, Bosnae, Slavoniae et Hungariae“ inter fideles (quos Turcae saepissime adoriuntur, bona eis eripiunt, filios abducunt, multos trucidant, sacerdotes et ministros inde abigunt), tria loca, si pia largitione fidelium concedantur, recipere possint.

Dum uberes fructus . . . Datum Romae apud s. Petrum anno etc. mccccxxxi. iv nonas Novembris anno i.

Ex libr. 2 de regularibus an. I, fol. 46. *Wadding*: Annal. minor. tom. X, p. 497.

DCCIII. 1431, 30 Decembris, Ragusii.

Commune ragusinum imp. Sigismundo supplex fit, ut, quum Teucris orator, prout sibi per Stephanum Bicheli nunciatum fuit, ad complanda cum Radissavo Pavlovich dissidia non advenerit, penes „dominum Teucrorum Omorat“ exoperari velit, „quod nobis contra dictum Radosavum ius velit administrare“, et damna reficere.

Gelcich: Diplomatarium p. 363—4.

DCCIV. 1432, 20 Martii, Ragusii.

Commune ragusinum „Donise de Vladichovich“ Dalmatiae et Croatiae vice-bano ad litteras 17 Februarii Venetiis datas respondet, binas imp. Sigismundi litteras ad Bosnae regem et vojvodam Sandagl directas a se illico per oratores suos ad ipsos expeditisse; gratiasque agit de lata intercessione apud regem Bosnae, quod qua imperatoris orator negotium“ Ragusinorum promoturus sit.

Gelcich: Diplomatarium p. 364—5. D. Vladković die 22 Julii appulit ad regem Bosnae et 26 e. m. inde recessit legatione feliciter peracta. Ibid. p. 372.

DCCV. 1432, 22 Martii, Ragusii.

Commune ragusinum imperatori Sigismundo notum inter caetera facit: „Isach voivoda Teucrorum per viam Bosne cum circa 3000 Teucris transivit in Croaciam, in Luca et tenutis Jadre, ubi magnum damnum armentorum et gregum intulit; personarum vero minimam, immo quasi nullam predam facere potuit“. Revocatus ab ipso Omorat.

Gelcich: Diplomatarium p. 367.

DCCVI. 1432, 25 Octobris, Ragusii.

Radosav Pavlović et filius comes Ivaniš, pacem ineunt cum Ragusinis. Testes: comes Jurko Vladimirić, c. Aleksa Paštrović, c. Ivaniš Dukoević, c. Ostoja Borovinić, c. Radosav Vladimirić, c. Budisav Bogavčić, c. Tvrtisav Borovinić, c. Tvrtko Mihajlović, c. Stepan Čipčić, voevoda Vukašin Zbisalić, c. Sanko Bogavčić, c. Vučihna Bratelević, c. Vukašin Vladimirić, c. Brajlo Tezalović et c. Ivaniš Hrebeljanović. Scripsit diac. Ostoja.

Dr. *Fr. Miklošić*: Monum. serbica, p. 366.

DCCVII. 1432, 11 Novembris, Ragusii.

Commune ragusinum imperatori Sigismundo nunciat: „Teuceri ad numerum 3000 equorum, vel circa, in Croaciam pluribus diebus transierunt, ubi . . . parum, immo nullum damnum intulerunt. Lis orta est inter d. regem Bosne et d. dispot Sclavonie, qui ad confinia territoriorum suorum se damnis afficiunt, ac turbant et molestant . . .“

Gelcich: Diplomatarium p. 378.

DCCVIII. 1433, 21 Februarii, Ragusii.

Comes, nobiles et totum commune Ragusii fatentur se a Sandal vojevoda accepisse depositum 8731 ducatorum aureorum, aliaque insuper vasa et obiecta ex auro, per comitem Pribisav Pohvalić. Inscripit ragus. logotheta Nikša Zvezdić.

Dr. *Fr. Miklošić*: Monum. serbica, p. 372.

DCCIX. 1433, 2 Martii, Sutiska.

Stephanus Tvrtko Tvrtković. rex Bosnae, pacem a Radosav Pavlović, vojevoda cum Ragusinis compositam confirmat. Testes: voevoda Petar Klešić, aulae magister Ivaniš Biohanić et comes Tvrtko Borovinić.

Dr. *Fr. Miklošić*: Monum. serbica, p. 374.

DCCX. 1433, 25 Martii, Borač.

Radosav Pavlović, vojevoda Bosnae, pacem cum Ragusinis 25 Octobri anni 1332 initam iuramento firmat. Testes: comes Jurko Vladimirić, c. Aleksa Paštrović, voevoda Vlkašin Zbisalić et c. Brajlo Tezalović. Scripsit diac. Ostoja.

Dr. *Fr. Miklošić*: Monum. serbica, p. 376.

DCCXI. 1433, 1 Aprilis, in partibus Uzorae.

Stephanus Tvrtko rex Bosnae, ex Hungaria, quo aufugerat, in Bosnam rediens, per quosdam sinistre informatus hortatur vicarium Bosnae s. Jacobum, ne novitates in monasteria franciscana inducat, profitetur se velle fidem catholicam defendere etc. ipsum vicarium invitat, ut in Bosnam redeat, et quaedam componat.

Stephanus Twertko, Dei gracia rex Rascie, Bosnie, Maritimeque etc. Reverendissimo in Christo patri domino Jacobo de Italia, ordinis fratrum minorum, sacrosancte scripture predicatori, amico nostro carissimo, in spiritu sancto omnimodam salutem cum amicabili caritate non reddente malum pro malo.

Reverendissime pater. Altissimo deo teste, tue paternitatis pridem in regno nostro adventus non displicuit nobis, ut eciam hoc bene noscitis; inde transactis vobis aliquibus diebus in nostro regno, (nos) informati vere per quosdam magistros ex religione vestra, duxerimus ad vestram paternitatem seriose dicere, ne inciperentur per vos in eodem nostro regno, que usque modo non fuerunt per priores sanctos vestros fratres vestros exorta; vos ob hoc forsitam maius per nostros inimicos adhortati, in ira de regno nostro secessistis.

Nunc autem, sancte pater, et quam plurimum indisplacenter sentimus, vos tam maleque pessime, nos non hominem christianum reputando, nisi quam paganum per christianitatem diffamare quoque iudicatis, quod absit. Quamobrem supplicamus humiliter vestre paternitati intuitu Dei omnipotentis revenire ad nos cupiamus; nosque exultare coram se, atque vestros, per quos sumus inducti in tale scandalum, si opus inquam fuerit ponam me in meritam culpam, sin autem ipsorum (detegere) veritatem rei vestrum officium est. Nos, honorandissime pater, non tedet vos nostrum in regnum fidem romanam predicare modo, ymo et nos volumus hanc adiuvere, (quem) ubique (volumus) habere (commendatum) tanquam (vicari)um et amicum carissimum cum debita dilectione. Si vero recusaveritis premissa hec, factum sciatis hoc in munere, in tali re nullatenus volumus sic pertransire, ymo amodo ad curiam romanam (aliquos ex nostris) intendimus destinare, nosque de talibus expurgare; recommendando nos vestris piis orationibus.

Datum in partibus nostris Uzore primo die mensis Aprilis anno domini 1433.

Ex original. in tabular. conventus fratr. minor. della Nova Neapolit. Sigillum cum inscriptione illegibili; in scuto corona. Externe: Littera regis Stephani regis Rascie et Bosne in favorem beati fratris Jacobi de Marchia.

DCCXII. 1433, 30 Septembris, Romae.

Eugenius PP. IV. approbat omnia privilegia a Joane PP. XXII¹ Urbano PP. V., Urbano PP. VI., Martino PP. V. fratribus vicariae Bosnae olim concessa; insuper addit, quod possint „in de Harabkh, Alsan, Chabol, Kovinum, Haran, Orsua, Kewesd, Cheri, Sebes et Haczach, terris

¹ Cum hora undecima... Dat. Avinione X kal. Novembr. an. VI. Apud Wadding: Annal. minor. tom. VI, ad an. 1321.

regi (Sigismundo) subiectis, et in quibus heretici et schismatici plerique, nec non populus veram Dei notitiam non habens, moram trahunt, evangelizationis ministerium proseguire . . . et . . . ad habitandum domos recipere . . . omnibus et singulis gratiis, privilegiis etc. uti, ac in singulis ipsarum terrarum villis etc. a quibus . . . episcopi catholici inibi dioecesani ultra duas dietas legales remoti fuerint, ea que ad huiusmodi episcopalem dignitatem pertineant, exercere . . ."

Romanus pontifex . . . Dat. Rome apud s. Petrum anno incarnationis dominice 1433 pridie kal. Octobris an. iii.

Original. in tabular. fratr. minorum prov. ss. Salvatoris Hungariae conventus Gyöngyös. *Wadding*: Annal. minor. tom. X, p. 213, ubi tamen nomina locorum non recte leguntur uti: Harablech, Resan, Thabol.

DCCXIII. 1433, 5 Octobris, Ragusii.

Commune ragusinum oratoribus suis ad imperatorem ituris, Paschali de Resti, Marino J. de Gondola et Blasio de Georgio inter caetera committunt, ut voivodam Radosavum Pavlović, qui cum Ragusinis pacem iniit, ad ipsius preces imperatori comendent.

Gelcich: Diplomatarium p. 381.

DCCXIV. 1434, 22 Januarii, Pod Vsinem.

Ivaniš banus, comes Cetinensis etc., ad preces Fr. Joannis, vicarii bosnensis, Dminoslavum Vehoević, eiusque familiam, declarat in posterum ab omni et quavis praestatione liberum.

Ми бан Иванишъ, кнезь цетински и клишъки и веѣле, дамо видити всакомъ чловикъ, комъ се достои, по сем нашемъ ѿтворенъ листъ, да зчинисмо тѣи милость Дминославъ Вехоевићъ и неговъ осытатъкъ по прошни почътованого мѣжа ѿца нашего дѣховного Жзвана викара босаньскога, ѿстависмо реченомъ Дминославъ и неговъ ѿстатъкъ всаки доходакъ, ки би имиль к намъ пристояти ѿ неѣга тако дѣкати тако всакъ сѣжбъ, ка би пристояла ѿ неѣга к намъ; и заповидамо тврѣдо всимъ власникомъ нашимъ, ки сѣ сада и ки хоте наприда бити, да више реѣного Дминослава имаю з всемъ ѿвومه држати више писаномъ; и да неимаю занъ ниѣдѣне потрѣбе ниѣднимъ хѣдимъ диломъ, ниѣдѣнимъ дохотъкомъ, ки би к намъ пристоялъ, ниѣдѣномъ заповидию; и ноѣе га прѣдасмо з сѣжбъ црикви свете Мариѣ подъ Всинѣмъ с ономъ земълемъ, кѣ мѣ смѣ заминили за неговъ крчъ. и на все ово више писано дасмо Дмини-славъ ѿвъ нашъ ѿтворенъ листъ подъ нашъ печать ва виѣие потврѣ-ѣению, нѣмъ и неговъ ѿсталомъ. Писанъ подъ Всинѣмъ (sic) двадесет и дрѣги данъ генъвара мисеца, лита гѣа тисѣћа четириста триде-сетъ и четири.

Ex original. in tabular. conventus fratr. minor. Trsatén. in Croatia. Sigillum parvum rubrae cerae impressum.

DCCXV. 1434, 30 Aprilis, Basileae.

Sacrosancta generalis synodus basiliensis, confirmat omnia indulta et privilegia, a sede apostolica fratribus minoribus vicariae Bosnae concessa. tam quoad conventus, quam quoad electionem vicarii et modum regiminis,

Sacrosancta generalis synodus Basiliensis in Spiritu Sancto congregata universalem ecclesiam repraesentans. Ad perpetuam rei memoriam. Universalis ecclesia in decore sancte religionis ordinis fratrum minorum, sub qua domino devotum et gratum illius fratres impendunt famulatum, exultat, praesertim dum prospicit, quod per exercitium bonorum operum et preclara sanctitatis merita alios trahant ad divine laudis preconium, evangelizent verbum Dei, et tamquam ministri Satoris eterni in agrum sterilem non credentium uberius serere semen gratie non formidant, circa illorum igitur statum optimum omni studio invigilat, ut pacis et tranquillitatis affluant ubertate. Sane nuper dilectissimi ecclesiae filii Sigismundi, Romanorum imperatoris et regis Hungarie, nobis exhibita petitio continebat, quod nonnulla loca, claustra seu conventus et domus dicti ordinis, de observantia sancti Francisci nuncupati, in Hungarie, Bozne et Dalmatie regnis constituta, generali ministro duntaxat immediate subiecta, que per vicarium vicariatus Bozne iuxta morem ipsius ordinis reguntur et gubernantur; quorum fratres in eorum opportunitatibus ad ipsum vicarium tanquam superiorem semper habuere, prout habent, recursum. absque eo, quod aliquis provincialis minister de regimine, gubernatione, aut superioritate locorum claustrorum et fratrum predictorum se quovismodo intromittere debeat vel etiam teneatur. Quodque pro predictorum tam fratrum quam locorum conservatione multa sint eisdem a sede apostolica privilegia indulta. Quare pro parte ipsius imperatoris asserentis eosdem fratres in regnis predictis etiam a tempore dive memorie Ludovici regis Hungarie, qui ad eos singularem gerebat devotionis affectum, ab infidelibus multas et diversas persecutiones pro fide catholica sustinuisse, et sine numero suis sanctis vita, moribus et predicationibus infideles ad fidem traxisse; nobis fuit humiliter supplicatum, ut prefatis fratribus, ne in premissis per aliquos molestentur seu impedian- tur, providere, ipsosque, si opus fuerit, generali ministro, prout subiecti sunt, subiicere et per vicarium predictum regendos fore decernere et statuere, nec non predicta eis a sede apostolica indulta privilegia confirmare dignaremur. Nos igitur quieti et tranquillitati dictorum fratrum intendentes huiusmodi supplicationibus inclinati, eorum etiam generali ministro assensum prebente, omnia et singula loca, claustra seu conventus et domos fratrum in regnis predictis et in partibus ad ipsa vel aliquod ipsorum pertinentibus, tam inter fideles quam inter infideles constituta seu constructa et in futurum construenda, et illorum fratres per eundem vicarium Bosne, electum per dictorum locorum fratres, et per ministrum generalem confirmatum, regendos et gubernandos, prefato generali ministro duntaxat, auctoritate universalis ecclesie, sicut a lon- gissimis temporibus fuerunt subiicimus et decernimus ac volumus subiicere, ita quod provinciales ministri seu alii in ipso ordine superiores reputati, nullam in dicta loca claustra, conventus, ac domos et fratres eundem iurisdictionem habeant, vel aliquam potestatem; sed perpetuis

futuris temporibus ab eis et horum iurisdictione ac superioritate exempti simpliciter et penitus sint immunes.

Confirmamus etiam omnia et singula eisdem a sede apostolica pro ipsorum conservatione et augmento fidei indulta privilegia et ea volumus perpetuo in suo robore pèrmanere. Non obstantibus statutis et consuetudinibus domorum et ordinis predictorum et iuramento confirmare apostolica vel quavis firmitate alia roboratis ceterisque contrariis quibuscunque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre subiectionis, constitutionis, voluntatis et confirmationis infringere vel ei ausu temerario quovis modo contraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac universalis ecclesiae se noverit incursum.

Datum Basilee pridie kal. Maii anno domino millesimo quadrigentesimo tricesimo quarto. (L. S. P.) Dupplicata M de Leweld.

Diploma hoc synodale, quod in archivo provinciae (ss. Salvatoris) reperimus munitum est plumbo rotundae figurae sigillo, e canabinis zonis pendente. In parte huius una videre est divinum spiritum a mundi servatore missum, quem congregati patres excipiunt; parte vero altera hanc vetustis characteribus inscriptionem : † SACROSCA : GENERALIS : SINODUS : BASILIENSIS. « Nota P. Vincentii Blaho.

Ex original. in tabular. prov. ss. Salvatoris fratr. minor. Gyöngyösi.

DCCXVI. 1434, 4 Julii, Csanadini.

Joannis Marzali de excursionibus militaribus in Turcos susceptis, ad b fr. Jacobum de Marchia, relatio.

Religiose vir, pater noster percarissime! Vestra scire dignoscatur paternitas, qualiter vestra paternitas nos excitabatur (sic), dum et quando erga nos hic in Chanado fuistis, in salutem et emendationem plebis pro defensione totius christianitatis cum secura et tuta processione et gressu fidedigno contra sevissimos Turcos etiam Christi inimicos; nos quoque confisi in eisdem verbis, per vos nobis prolatis, cum gentibus nostris exercitua(libus) applicuimus ad Posesyn iuxta Danubium cum aliis fratribus et amicis nostris; deinde transfretati ipsum tota die videlicet et nocte feria quarta sequenti post festum beatorum viti et modesti martirum. De gestis autem nostris, quid ibi egerimus sicut domino nostro imperatori patefecimus, sic et vestre eiusdem paternitati patefacimus, eandem literam de verbo ad verbum, sicut et scripsimus eidem domino nostro imperatori de gestis (nostris).

Sacratissima imperialis maiestas, domine noster naturalis, metuende! Eadem imperialis cesarea vestra serenitas . . . cum gentibus nostris exercitua libus per vestram serenitatem deputatis, (ut) in quodam registro, presentibus incluso, lucidius eadem serenitas poterit intueri.

Primo sciat serenitas vestra, quod feria tertia proxima post festum beatorum viti et modesti martirum cum dictis gentibus ad Kwzeg prope Posesyn applicuimus, ad quem locum Frank banum de dicta Posesyn, ubi ipse nos cum pleno apparatu navium videlicet et galearum portuque nostre transfretacionis advenisse expectabat, ad nos venire fecimus, ipsoque Frank bano adveniente in dictam Kozeg habentes inter nos pleno tractatu, quibus modis et viis in ho(c) vado et w. s. mandatum exequi debemus maturo consilio deliberato, quid agere debeamus, conclusimus.

Item feria quarta appl(icuimus) ad dictam Posesyn, ubi modo pertractato ipsum Frank banum cum pleno apparatu invenimus, et circa meridiem vel post incepimus ipsam trans(fretationem eadem) die, et nocte transfretati sumus Danubium, (cum) equitibus scilicet et peditibus.

Item feria quinta mane sequenti audita missa pro salute et prosperitate itineris, eundem Frank banum iuxta mandatum s. v. in custodia portus, ubi v. s. hominum nostrumque refugium post deum reliquimus, valedicentes in nomine domini iter nostrum versus Salathii gressus nostros protendimus, ubi in fluvio Morwa, ubi Turcorum naves et galee existebant.

Item sabbato sequenti in festo (beatorum) decem milium militum (martyrum) venimus ad lo(cum) . . . constellationem predictarum navium exploratores nostri . . . navibus et galeis cum omnibus instrumentis bellicosus et navibus ad locum aptum et sufficientem . . . (cum) cuspidibus, lanceis, clipeis, arcubus, sagittis, balistris, pixidibus, bombardisque et pulverum copia, predictis bombardis, balistis et pixidibus dispositis, scilicet protinus . . . et multo ignis incendio comburi et consumi fecimus pulverem, ipsas (naves) per dictum fluvium Morua ad Danubium, deinde ad mare transmisimus; custodes vero dictarum navium et galearum, qui fugere non valuerunt (a) custodibus (nostris) in ore gladii trucidari fecimus; ibidem incendio consumi et comburi fecimus villas illas etiam cominus locum constellationis dictarum navium et galearum ac castri Petrocz adiacentes, scilicet ignis incendio consumi et comburri fecimus.

Item die dominico sequenti continuando iter nostrum versus Zalagh omnes et quaslibet villas circumquaque existentes usque ad castrum et civitatem Crusolcz repertas penitus in toto igne consumi et comburri fecimus.

Item dicto die dominico circa meridiem ad dictam civitatem et castrum Crusolcz applicuimus, ibique parva mora protracta diem, prout prius quoque in Hungaria V. S. regno consveto in Houanium (sic) introducendo vigiliam festi beati Johannis baptiste, postpositis carpentis et aliis lignis pro igne vigilie dicti beati Johannis baptiste sal . . . in castro habitationis et prope profanae mansionis dominii Turcorum ignem solemnem in edificiis ipsius castri et civitatis pertinenciisque eorundem, prout ab infanzia nostra usque ad presens peractam vigiliam predictam beati Johannis baptiste cum tanto e validissimo igne nec nos nec alius celebravimus vel celebrari vidimus, cum dictum totum castrum et civitatem cum adiacentibus ignis voragine ad nihilum redigi fecimus.

Demum ad laudem dei et virginis gloriose matris eiusdem tunc etiam propterea festinavimus dictam vigiliam beati Johannis baptiste, quia ipso tempore concurrit; demum insuper propter exaltacionem et honorem cesaree(que) maiestatis vestre dignitatem, tum et permaxime in confusionem et horrorem, obprobrium et oppressionem prefati dominii Turcorum . . . lei cum adiutorio complevimus.

Hiis peractis sequenti die, hoc est in predicto festo beati Johannis baptiste, dictum flumen Morwa transivimus ad terras despoti, quamvis . . . V. S. nobis commiserat . . . (per) terras ipsius despoti non ire nec illis in aliquo dampnum inferre, tamen propter aliquas naves et galeas ad locum in dicto fluvio repertas et non invenientes scilicet ad easdem, cum

alibi dictum fluvium pertransire non valeremus . . . (coacti) necessitate . . . ad terras (predicti) despoti transivimus, continuando gressus nostros versus Kowinien. inter fluvium Morwa et Zendrem existentem, ubi similiter Frank banum prius per nos ad hoc requisitum, cum plurimo apparatu portus promptum et paratum invenimus.

Item feria quinta in festo beati regis Ladislai cum victoriosissimo triumpho letantes applicuimus, statim(que) exploratores nostros per vestigia nostra usque ad Palocz stare disposuimus, prout in talibus moris est.

Et recte dum opus daremus transfretationibus quasi post meridiem iam maiore et roboriore parte convenienter transfretante, de facto venerunt iidem nostri exploratores dicentes, quod ille sevissimus et nequam Allebeg cum sua potencia, quibus potuit et valuit de Bodinio usque ad vestigia nostra nos insequendo, in locum transfretacionis nostre ad Szendrew predictam veniens irruendo nobiscum bellaturus; nos vero qui in Christi dei (nomine) in cunctis euntes optantes laborare quoque et revertentes nunc eiusdem signum (eciam) invenientes, tot quot illuc aderamus capitibus nostris pro laude et gloria cesaree maiestatis vestre, dignitate statuque regni Hungarie et incolarum eiusdem defensione in nullo parcentes insurgentesque vibravimus nos contra dictum Allebeg gentesque eiusdem, in eumque irruentes et obstantes in fugam eundi convertimus; et sic in ore gladii fere ad tria miliaria insequendo, interimendo omnes, qui fuge presidio evadere non valuerunt, ymmo et prefatum nequissimum Allebeg, si secundum equum, quem ad hoc deputatum habuit conservandum, non ascendisset velocius, ex tunc in nomine domini hec operati sumus, speramus eundem in conspectum serenitatis transmittere putand.(?)

Hys literis pro laude digna v. serenitatis honoris conclusione, consolatione ac cordis iucunditate, visusque delectatione tria banderia ipsius Allebeg, modo preactato per nos obtenta, tandem et ex post per unum ex nobis vestre dignissime serenitati et alia de gestis nostris, que ad presens operati sumus, per eundem disponemus referenda.

Idcirco vestram requirimus paternitatem per presentes diligenter, quatenus pro tali victoriosissimo triumpho ac laude digna gloria deum misericordiarum pro nobis ac pro hiis, qui inibi mortui sunt precibus devotis obsecrare dignemini et velitis.

Date Chanadi die dominico proximo post festum visitacionis beate Marie virginis anno domini (mo)ccccxxiii.

Johannes de Marczali magister Janitor imperialis mayestatis, ac vester in omnibus.

(A tergo): Religioso viro fratri Jacobo Marchie ordinis sancti Francisci confessoris patri nostro honorando.

Ex originali. Ad est et fragmentum sigilli rotundi cereae viridi impressi.

DCCXVII. 1434, 3 Augusti.

Voevoda Radosav Pavlović communi ragusino fatetur, se a Tomko Bunić accepisse suam frugum de Canali portionem.

Русић: Споменици србски, II, 91—2.

DCCXVIII. 1434, 12 Augusti, sub Kreševo.

Juraj, filius fratris Hrvoje, vojevoda inferiorum partium (dolnjih kraj), Paulo vojevoda, comiti Nicolao et c. Vlatko Jurjević et c. Vuk Vukičević, arces et terras, quas olim Sandal vojevoda occupaverat, restituit, omniaque eorum iura confirmat (castra Vratar, Novi, Kruševac, pagus Draglan in župa gorska, pagus Kozica, pagus Hrašćane, pagus Vrh do, pagus Zahočani, pagus Zahodi, pagus Živogošć, pagus Tučevi, pagus Kotišina, pagus Makar, pagus Bast, pagus Vinica). Testes: ex Chulmo c. Vuk Rupčić, c. Pavko Komlinović, ex affinibus vojevoda Ivaniš Dragišić; ex (župa) Zemalnik vojevoda Mirko, c. Petar Brsačić, ex Sana c. Juraj Mišlenović, c. Martin Deanišević, ex Pliva c. Tvrtko Milatović, c. Radoe Čuklić, ex aula pristav c. Tomaš Capić, c. Juraj Petovović.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbica, p. 377.

DCCXIX. 1434, 16 Augusti, Ragusii.

Commune ragusinum Mathco (Talovec) comiti covinensi ad ipsius litteras altera die perceptas respondent, exinde se percepisse: „qualiter (idem comes) dicit de progressibus suis cum potenti exercitu in regnum Bosne“; „supergratum“ sibi futurum, cum pervenerit, seque constituerit cum d. rege Bosne“. Commendantur ipsi mercatores ragusini.

Gelcich: Diplomatarium p. 384—7.

DCCXX. 1435, 16 Februarii, Ragusii.

Commune ragusinum imperatori Sigismundo inter caetera refert, sibi nunciari, „quod d. rex Bosne se contulit ad conspectum s. maiestatis vestre; et, ut presensimus, etiam d. Georgius dispot Sclavonie ad eandem profecturus est“; orat, ut utrique commendet Ragusium.

Gelcich: Diplomatarium p. 389.

DCCXXI. 1435, 24 Martii, Ragusii.

Commune ragusinum imperatori Sigismundo inter caetera nuntiat: „Voivoda Sandagl, qui ex baronibus regni Bosne non minor habebatur, die martis xv huius suum diem clausit extremum, relicto successore nepote suo comite Stephano, eius condam fratris genito, qui comes Stephanus in eius dominio successit, et succedere videtur satis pacifice absque ulla novitate, de qua digna mencio fieri posset“.

Gelcich: Diplomatarium p. 390.

DCCXXII. 1435, 28 Martii, Ragusii.

Comes, nobiles et totum commune Ragusii testantur, se accepisse depositum comitis Stephani et eius filiorum c. Vladisav et c. Vlatko per comitem Pribisavum Pohvalić. Inscrisit ragus. logotheta Nikša Zvezdić.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbica, p. 380. Pucić: Споменици србски, II. 92.

DCCXXIII. 1435, 11 Aprilis, Venetiis.

Scribitur comiti Catari Laurentio Vitturi, ut castrum Novi, quod post mortem magni vojevoda Sandali „quidam castellanus“ offert dominio

veneto, „in bona gratia debeat accipere; nam et Ragusini procurant omni studio habere illud“.

Ljubić: Listine, IX, 77.

DCCXXIV. 1435, 7 Maii, Ragusii.

Commune ragusinum imperatori Sigismundo ad litteras Posonii 21 Aprilis datas, quibus „intimat expeditionem inde d. Tverchi regis Bosne... facta (sibi) fidelitate et obedientia debita“; item „hortatur (Ragusinos) ad subsidia exhibenda baronibus terre de Chomlian (Hum), qui extincto voivoda Sandagl ad obedientiam solitam corone eiusdem redierunt“ — respondet, quod „baronibus terre Comlian possibilibus subsidiis et favoribus obsequentes“ futuri sint. Inter successorem Sandagli comitem Stipanum et voivodam Radossavum Pavlovich „dissidia bellica“ exorta esse; ob quae Stipan rogavit Ragusinos, ut illum Sigismundo commendarent; quod faciunt.

Gelcich: Diplomatarium p. 891—2.

DCCXXV. 1435, 27 Julii, Florentiae.

Eugenius PP. IV. fratr. Joannem de „Waya“, olim vicariae Bosnae vicarium, nominat episcopum Varadiensem.

Apostolatus officium... Dat. Florentiae anno etc. mccccxxv. vi. kal. Augusti an. v.

Ex libr. I de exhibitis etc. an. 5 fol. 225. *Wadding: Annal. minor. tom. X. p. 545.*

DCCXXVI. 1435, 24 Augusti, Bobovac.

Stephanus Tvrtko rex Bosnae fratri „Jacobobo de Marchia vicario Bosnensi et amico (suo)“ scribit, ne quosdam religiosos (sui) regni de tenutis et pertinentiis castri Juyze“ expellat.

Datum in nostro castello Bobovach in festo s. Bartholomaei apostoli, anno domini mccccxxv.

Wadding: Annal. minor. tom. X, p. 232.

DCCXXVII. 1435, 24 Augusti, Ragusii.

Commune ragusinum imperatori Sigismundo et Matconi comiti coniuncti refert, „quod Teuceri, quos referunt aliqui esse ad numerum 1500, in regnum Bosne intraverunt, qui usque nunc nil dignum significato egerunt, preter quod quandam contratam aliquorum, qui voivode Stipani, nepoti Sandagl, ad cuius petitionem videntur venisse, rebellarunt, fuerunt depredati“.

Gelcich: Diplomatarium p. 393.

DCCXXVIII. 1435, 7 Septembris, in campo regis apud Basileam.

P. Guilelmus de Casali minister generalis ordinis s. Francisci s. Jacobo de Marchia, vicario Bosnae, dat potestatem assumendi sibi aliquot fratres ex alienis provinciis ad disciplinam regularem in vicaria Bosnae renovandam necessarios.

In Christo sibi carissimo fratri Jacobo de Marchia, vicario vicarie Bosne ordinis minorum, frater Guilelmus de Casali sacre theologie ma-

gister ac eiusdem ordinis generalis minister et seruus, salutem et pacem in Domino sempiternam. Ne vicaria Bosne tue cure et regimini commendata refformacione careat opportuna, quam ex tuo desiderio et ex meis mandatis refformare intendis, licet sine coadiutoribus id implere non possis. Volens tibi coadiutores, ut teneor, ex omni parte ordinis procurare, tibi liberam facultatem tribuo vocandi duos vel quatuor fratres de quibuscunque provinciis Italiae vel extra Italiam, quos pro dicta refformacione iudicaveris evocandos, qui vocati tuis mandatis obedire firmiter teneantur sub pena excommunicationis. quam contra contumaces et inobedientes profero in hiis scriptis; subque eisdem censuris et penis tam ministri provinciales quam ipsorum vicarii et quicunque alii michi subditi abstineant, ne per te sic evocatos impediant aut molestant, nec impediri aut molestari permittant quoquomodo, non obstantibus quibuscunque litteris aliquibus in contrarium etc. concessis, cuiuscunque tenoris existant, et si de eis et de earum tenoribus esset plena et expressa mentio cum revocatione de verbo ad verbum facienda, quas quantum ad hoc, hac vice, volo esse suspensas. Exortando in Domino quoscunque ministros et eorum vicarios aut ceteros in ordine presidentes, ne moleste id ferrant, sed potius pro tanto bono conficiendo omnibus favoribus tibi assistant. Vale in Christo Jesu et ora pro me. Datum in campo regis apud Basileam, septimo Septembris mccccxxx quinto. Visa propria manu. (G) placet.

Ex original. in tabular. convent. fratr. minor. della Nova Neapolit.

DCCXXIX. 1435, 10 Octobris, Nevesinje.

Stephanus, filius quondam Vukac Hranić, Sandal magni ducis ex fratre nepos, magnus Bosnae vojevoda, dimidium terrae Konavlje, quod maiores sui cum arce Sokol, Vitalina, Captat, Obod et pertinentiis olim Ragusio cesserant, iuramento confirmat. Scripsit diac. Vlatko.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbica, p. 381.

DCCXXX. 1435, 30 Octobris, Ragusii.

Comes, nobiles et totum commune Ragusii fatentur, se accepisse a Stephano vojevoda depositum auri. Inscriptis ragus. logotheta Nikša Zvezdić.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serb. p. 384.

DCCXXXI. 1435, 30 Novembris, Ragusii.

Commune ragusinum „d. Matco de Tallovez, regni Sclavonie bano“, congratulando ipsi de collato per regem banatu, refert: „Barach voivoda Teucer, qui cum Teucris Bosnam intraverat, in regione Calumfelde et extra aliquas terras predatus est, nunc videtur cum ipsis Teucris versus civitatem Chodidich se recepisse“.

Gelcich: Diplomatarium p. 394.

DCCXXXII. 1435, 3 Decembris, Tatae.

Sigismundus rex invitat s. Jacobum de Marchia, ut ex Slavonia quamprimum Tatam veniat ad tractandum cum magnatibus etc. per universitatem Bohemorum deputatis.

Sigismundus Dei gratia Romanorum imperator semper augustus, ac Hungarie, Bohemie, Dalmacie, Croacie etc. rex. Religiose ac Deo deuote vir, nobisque sincere dilecte. Quia nunc nonnulli barones et milites et civitatenses Bohemi de regno nostro Bohemie (per) universitatem Bohemorum ad nos missi apud nostram, in hoc loco existunt, constituti maiestatem, proptereaque persona vestra pro reportando, per vestri medium, Deo propicio, uti in Domino speramus, de eis fructum salutis est necessaria. Ideo vestram requirimus et rogamus deuotionem eidem commitendo, quatenus statim agnita presencium noticia, in curru et equis ac expensis per fidelem nostrum reverendum in Christo patrem Henricum episcopum quinqueecclesiensem, si in civitate seu diocesi quinqueecclesiensi, sicut nobis dictum est, existitis constitutus, vel dominum episcopum boznensem, si in Dyako estis, quibus exinde singillatim direximus scripta nostra vestre fidelitati assignanda, huc ad nostram quatenus veniatis maiestatem; scripsimus enim, ut prefertur, et mandavimus per alias litteras nostras prefatis dominis episcopis quinqueecclesiensi et boznensi, ut alter eorum, in cuius videlicet diocesi nunc existatis, in curru leui et equis recentibus atque expensis suis propriis vos et vestram personam ad nostram conduci faciant maiestatem; aliud ergo in hoc non facturi. Datum in Tata Sabbato proximo post festum sancti Andree apostoli anno domini mccccxxv. regnorum nostrorum anno Hungarie xlmo nono, Romanor. . . Bohemie xv, imperii vero tercio.

(In dorso). Religioso et deo deuoto viro, fratri Jacobo de Marchia, vicario vicariatus Bosne, nobis in Christo sincere dilecto.

1435. (Erant complicatae et sigillo cerae rubrae impresso occlusae).

Ex original. in tabular. conventus fratr. minor. della Nova Neapolit. Koller: Historia ecclesiae quinqueecccl. III, 350.

DCCXXXIII. 1435, 17 Decembris, Ferrariae.

P. Guilelmus de Casalis confirmat sanctum Jacobum in officio vicarii, revocat omnes gratias fratribus concessas; scribit insuper de missa coram de fide suspectis non celebranda ac de osculo patene et pacis; vult etiam, ut fratres vicariae renuntient iuri eligendi sibi vicarium etc.

Jhesus. Domino Jesu Christo filii mi refero gratias et virtutibus tuis pro tanto bono, quod Dominus operatus est te mediante in reformatione illius vicarie, que ex visitatione, quam ad me misisti, deformatissima fuit in quolibet genere.

Et cum eo ex honore mihi iniuncto cupivissem sepe fructum reformationis illius, te inter ceteros nostre professiones fratres electissimos mihi obtulit ad hoc sanctum opus conficiendum misericordia Jesu Christi; ne igitur in vanum Dei gratiam accepisse videamur . . . ex . . . litteris hiis anexis percipies: primum annuendo precibus fratrum vicarie te ut institui vicarium eis ordinarium, ita confirmo, et confirmatum esse volo

(ut fungaris) quibuscunque vicibus meis, sicut (ex) litteris hiis anexis videbis; omnes vero gratias concessas fratribus pro manendo cum aliquibus prelati vel principibus, cuiuscunque condicionis existant, in regno Vngarie et in tota vicaria Bosne, preter imperialem maiestatem, quam omnino excludi volo ab hac revocatione mea, revoco et anullo, et volo, quod omnes reducantur ad obedientiam prelatorum manendo in locis, in quibus sunt collocati. Mandoque fratribus, ut nulli celebrare presumant cuiuscunque condicionis eciam si regalis in eisdem regno et vicaria alicui, alias in fide catolica suspecto, qui de presenti non obtinuit (meam) novam provisionem; idem de osculo patene et pace scribo; preterea illos, de quibus mihi scribis, quod alter verberavit mag seu violentas in eum manus posuit, alter vero tam crudeliter et scandalose persecutus est portitores litterarum mearum, volo mihi de hoc presentari; omnibus aliis indulgeo et omnes in filios capio et pro ipsis me omnia bona mihi possibilia facturum profiteor, si perseveraverint, et si renunciaverint bulle, quam ipsi impetraverunt in concilio de electione vicarii; re vera non possunt bona conscientia fratres minores vocari, sic venerabiles patres in meo consilio congregati determinarunt; eos quos expulisti infames et turbatores bonorum tenebo semper extra vicariam. Vide tamen primo ne per aliquos decipiaris, quia in omnibus tibi credam. Quod autem te alienem ab illo honore, pro nunc mihi ullo modo videtur, cum vero vicariam visitaveris et pro tempore ordinem bonum posueris, tibi dabo licentiam eundi in Boemiam, sed ante (omnia) propter dominum attendas ad hoc bonum, quod revera maximum est et quod omnes mecum summe in Domino comendant; quod fratres, quos invises tibi obediant, volo et ita in litteris declaro; tamen tu quam modestissime potes gravare fratres et provincias (ne) facito; fr. Silvester aliquantulum gravabatur, tamen omnino vadit ad obedientiam tuam, quam confirmavi; quum vicariam egredieris facta visitatione ut absentia tui. Ora Dominum pro me et fac orare et in epistola quantum potes significa, quod Dominus operatur in manu sua.

Vale, ex Feraria xvii Decembris. Fr. Guilelmus de Casalis ordinis minorum generalis minister propria manu.

(In dorso). Venerabili religiosissimo fratri J. de Marchia, vicarie reformatori.

(Sigillum parv. in dorso impressum.

Ex original. in tabular. fratr. minor. della Nova Neapolit.

DCCXXXIV. 1435, 17 Decembris, Ferrariae.

P. Guilelmus de Casalis, minister generalis ordin. minorum, gratias quas nonnullis fratribus vicariae Bosnae concesserat, revocat, et nonnulla insuper prohibet.

Generalis (ministri) commissio propria. In Christo sibi carissimis fratribus vicario meo vicarie Bosne et ceteris in ea commorantibus, frater Guilelmus de Casali, sacre theologie magister et ordinis minorum generalis minister et servus salutem et pacem in Domino sempiternam.

Quoniam pervenit ad aures meas, plures fratres eiusdem vicarie, quibus ratias meas libenter concesseram, illis abuti, quo se ad eas indignos

reddiderunt: ideo plurimas tenore presencium ex ipsis graciis inferius annotandis revoco, casso et annullo et penitus pro non concessis habeo, eciam si in litteris hec clausula haberetur, non esse revocandas, nisi de verbo ad verbum specialis mencio de eis fieret, aut quecunque alie, que huiusmodi mee revocationis, cassacionis, annullacionis cuicunque presentes intuenti dubium affere possit.

Et in primis, quascunque gracias regibus, dominacionibus, comitibus, marchionibus, quibuscunque nobilibus, archiepiscopis, episcopis, abbatibus et quibuscunque aliis cuiuscunque conditionis, gradus, aut dignitatis existentibus, de capellanis et confessoribus sive quacunque alia familiaritate concessas revoco et annullo, exceptis hiis litteris et graciis, que serenissime maiestati imperiali a me merito concesse sunt, quas suo robore et virtute, qua concesse sunt, haberi volo.

Item litteras et gracias concessas fratri Joanni, Prozob dicto, de gwardiania duorum locorum, scilicet Dezewyza et Howoiza (sic) revoco et annullo. Item gracias de elemosinis petendis per fratres pro necessitatibus, si qui abutentes inventi fuerint, aut sine necessitate peterent aut in dampnum locorum seu conventum; volo huiusmodi fratres ab hac insolentia et malo exemplo a vicario aut ceteris vicarie prelatiis corrigi et ut desistant amoneri.

Valete in Christo Jesu et orate pro me.

Date Ferare anno domini millesimo quadringentesimo xxxv, die mensis Decembris xvii.

Guilelmus placet et omnes gracias illius vicarie fratribus concessas usque ad presentem diem libens in manibus tuis repono.

Visa propria manu.

Confirmo item predicta omnia propria manu ego dictus frater Guilelmus generalis prefatus usque presentem diem honorem 1437 (1435) die Decembris nolens ea revocare; visa propria manu mea (ut) constaret.

(A tergo est sigillum magnum ordinis cereae subrubrae impressum).

Ex original. in tabular. convent. fratr. minor. della Nova Neapolit.

DCCXXXV. 1436, 25 Januarii, Albae Regiae.

Stephanus Tvrtko, rex Bosnae, recipit omnia claustra „ordinis s. Francisci de observantia vicariae Bosnae“ in clientelam, conceditque fratribus omnem libertatem „praedicandi verbum Dei ac sanctae catholicae et romanae ecclesiae veritatem“.

Farlati: Illyr. sacr. tom. IV, p. 66. *Katona*: Histor. Critic. reg. Hungar. tom. XII, p. 736.

DCCXXXVI. 1436, 26 Januarii, Alba Regiae.

Stephanus Tvrtko rex Bosnae fratres minores Bosnae eorumque monasteria sub suam recipit protectionem, promittitque eisdem libertatem ubique verbum Dei praedicandi.

Nos Stephanus Tvertkus, Dei gratia rex Bosnae etc. Ad cunctorum notitiam praesentium pariter et futurorum harum serie volumus pervenire, qualiter nos per serenissimum et invictissimum dominum nostrum, dominum Sigismundum Romanorum imperatorem, semper augustum, ac

Ungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae etc. regem gloriosissimum in sua civitate Albaregali praesentibus infrascriptis praelatis et baronibus regni sui Ungariae, videlicet: reverendissimo in Christo P. P. D. D. Petro de Rosgon Agriensis, Simone similiter de Rosgon Wesprimiensis et Clemente Jeurinensis ecclesiarum episcopis; nec non magnificis Mathia de Palutz, dicti regni Ungariae palatino; comite Stephano de Báthor, iudice curiae regiae; Matkone de Taloucz, bano regni Slavoniae; Ladislao de Gara, bano Machoviensi; Petro Chech et Emerico de Marczalli, ianitorum regaliū magistris, ceterisque quam pluribus praesentibus et adstantibus. Item magnificis et egregiis Tuertkone Borovinich, palatino regui nostri Bosnae; Georgio filio Dragich; Ladislao filio quondam vajvodae Pauli Klessich, magistro curiae nostrae, et Hristoja de Hlevna, camerario nostro, nostris in regno nostro Bosnae baronibus, nobilibus et militaribus personaliter requisiti et moniti promissimus, immo praesentium tenore firmiter promittimus sub bona et inviolabili fide nostra, quatenus omnia claustra seu loca fratrum minorum ordinis s. Francisci de observantia vicariae Bosnae, in dicto regno nostro Bosnae et terris eiusdem et specialiter in terris et tenutis potestati nostrae subiectis ac fratres in eisdem nunc et in futurum successivis semper temporibus degentes et Deo famulantes, ab omnibus et singulis ex quacunque causa aut quocunque ingenio vel colore turbare et molestare volentibus, totis nostris viribus protegemus, tuebimur et manutenebimus, nec per nosmetipsos, aut nostrates aliquam molestiam vel turbationem eisdem vel alicui eorum inferemus, nec inferri faciemus neque permittemus, dantes et concedentes eisdem F. F. praesentibus et futuris et cuilibet eorum plenam, liberam et omnimodam facultatem in omnibus terris et locis regni Bosnae et praesertim nostrae iurisdictioni et potestati subiectis praedicandi verbum Dei ac sanctae catholicae et romanae ecclesiae veritatem; omnes et singulos homines utriusque sexus, cuiuscunque sint aetatis et conditionis, baptizandi et ad fidem, quam sancta catholica et romana profitetur ecclesia, convertendi, nec aliquo tempore huiusmodi sanctas et salutiferas ipsorum operationes quovis quaesito colore, directe vel indirecte, per nos vel alios, palam vel occulte, impediemus vel impediri faciemus.

In cuius rei memoriam et firmitatem perpetuam praesentes nostras litteras, eisdem fratribus sub nostro sigillo autentico, quo utimur in praesenti, duximus concedendas.

Datum in dicta civitate Albaregali die 25 Ianuarii, videlicet in festo conversionis s. Pauli apostoli, anno Domini millesimo quadringentesimo tricesimo sexto.

P. Emericus Pavić: Ramus. virid. Oliv. p. 6.

DCCXXXVII. 1436, 8 Maii, Tordae.

Georgius episcopus Transilvanus invitat s. Jacobum de Marchia, vicarium Bosnae etc., ut quamprimum ad suam ecclesiam pro extirpatione haeresis veniat.

Venerabilis et egregie domine et pater religiose. Litteras vestrae venerationis per discretos presbiteros Stephanum, rectorem altaris sanctae Trinitatis in ecclesia nostra, et Blasium, plebanum de Igen, capellanos

nostros speciales nobis allatas, quarum unam heri, hora cene, et aliam, videlicet a prefato Blasio presbitero, hodie tempore prandii accepimus reverenter, quibus revisis, continenciisque earum sane intellectis, de omni vestro labore salubri per sancte predicationis vestre effulgentiam, pro exaltatione ecclesie dei stabilitateque et robore orthodoxe fidei eximie ampliato, deo omnipotenti et demum vestre gratie maximas et immensas referro graciaram acciones, meque ad omnia vestre paternitatis beneplacita offerro semper paratissimum, vobisque omnem meam auctoritatem, tam in foro confessionis, quam in inquisitione heretice pravitatis exequenda do et concedo, ymo dedi et concessi vigore presencium mediante, omnes et singulos promiscui sexus homines dicta auctoritate mediante absolvere possit et valeat; mea utique vestre paternitatis adventum celeriore in hoc necessitatis actu a predicto Blasio capellano nostro, eiusdem vestre paternitatis litterarum latori insinuato, magna desiderabant suspiria; sed in dictis litteris vestre paternitatis inter alia clare conspexi, quod si tam in brevi ab illinc recederet, fernor populi tepescet et labor vester salubris tot diebus continuatus innanis redderetur vacuus. Attamen eandem paternitatem vestram affectionatissime flagito, instanti prece et cordiali, quatenus, deo auxiliante, completo in illis partibus labore, pro salutifero divine propiciacionis intuitu et ob fidei sancte fortitudinem iter vestrum usque huc reflectendo pro extinccione predictae secte pestifere has partes ingredi dignemini, et velitis diem et tempus progressus vestri, dum scilicet ad has partes ingredi malueritis, (quod) per occurrentes nuncios mihi intimatur, ut usque ad oppidum ecclesie nostre Tasnad in obviam paternitatis vestre recenciores homines et nuncios transmittere votive valeam et possim. Datum in Torda feria tertia in festo Apparicionis beati Michaelis Archangeli, anno domini MCCCCXXVI.

Sciat veneranda paternitas, quod nunc vocatis ad nos egreglis Petro Ygmandi, vicario et canonico ecclesie varadien. et archidiacono in ecclesia nostra, nec non Michaelle plebano de Stolthenbergh, decretorum doctoribus, ac aliis bacalariis et jurisperitis, cum quibus in presenti loco occupamur . . . pro inquisitione et excommunicatione hereticorum prenotatorum. Georgius episcopus transsilvanus.

(Sigillum cerae rubrae impressum).

Carissimo et in Christo amabili patri fratri Jacobo de Marchia, vicario Boznensi et predicatori generali a sede Christi et sacro concilio basiliensi misso et deputato.

Ex original. in tabular. conventus fr. minor. della Nova Neapolit.

DCCXXXVIII. 1436, 15 Maii, Venetlis.

Franciscus Foscari, dux Venetiarum, magno vojvodae Stephano, nepoti Sandali, ad ipsius preces per nuncios Pribislaum Po(h)ualich militem et Grubicum de Pruchieuich assignat domum in Cataro, quam idem Sandal habebat, praeterea annue 600 ducatos penes cameram catharensensem.

Ljubić: Listine IX, 88.

DCCXXXIX. 1436, 19 Junii, Ragusii.

Commune ragusinum imperatori Sigismundo ad ipsius requisitionem, ut bano Matconi Talovec, qui exmissus est „ad conterrendam infidelita-

tem comitis Johannis Vegle et Segne“, exhibeat „bombardas duas ad muros deiciendos et alia armorum genera“, excusat se, quod „mense Augusti prope lapso noctis tempore universum armamentum cum maxima palatii regiminis parte crematum est“. „His accedit, quod voivoda Stipan, nepos voivode Sandagl, in cuius dominio et partibus, que nobis in oculis sunt, mercatores nostri degunt et negotia sua gerunt, contraxit parentellam cum dicto comite Johanne, qui oppida plura possidet, et maxime Olnixium . . .“

Gelcich: Diplomatarium p. 400—1.

DCXL. 1436, 29 Junii, Csanadini.

Albertus, archidiaconus Temesien. canonicus et vicarius generalis Csandien., s. Jacobo de Marchia, vicario Bosnen. concedit plenam auctoritatem munus inquisitoris in sua dioecesi exercendi, eumque, ut Csandinum veniat, etiam nomine capituli invitat.

Albertus archidiaconus themesiensis et canonicus ecclesie Chanadiensis ac sede episcopatus vacante per honorabile capitulum eiusdem ecclesie vicarius in spiritualibus generalis deputatus.

Religioso ac devoto viro domino fratri Jacobo de Marchya, ordinis minorum beati Francisci confessoris vicario Bosnensi, salutem etc.

Caritatis ac deuocionis contiuuum incrementum. Quia ex vestre fraternitatis devota intimacione intelleximus, ut v. fraternitas in extirpandis heresum versuciis, que nunc in hoc regno Hungarie lantenter palpitant, laboribus, fatigiis et sudoribus non parceret, sed deo propiciante vigilanter contra tales hereticas prauitates laboraret, pro eo eidem vestre fraternitatis caritati per suas litteras petenti annuimus et presencium serie auctoritatem nostram vobis attribuimus, quatenus pro defensione fidei christiane et exterminatione dictarum heresum in dyocesi Chanadiensi ubilibet plena et omnimoda auctoritate fungi et uti possitis, ac in omnibus aliis necessariis ad salutem populorum debendis ipsa auctoritate precedente valeatis; alias eciam sacerdotes et plebanos, quos idoneos ad hoc repereritis loco mei, in premissis, instituere et deputare valeatis. Item eandem vestram paternitatem requirimus, et domini nostri de capitulo affectantes requirunt, ut vos propria vestra in persona huc Chanadinum pro meliori et uberiori expedicione premissorum ac seminandis graciis divinis dignaretur (sic) venire eadem vestra fraternitas. Valete in Christo Jhesu.

Datum Chanadini feria secunda proxima ante festum sancti Galli confessoris. Anno domini millesimo quadringentesimo tricesimo sexto.

(Sig. cereae viridi impressum).

Ex original. in tabular. convent. fratr. minor. della Nova Neapolit.

DCXLI. 1436, 22 Augusti, Bononiae.

Eugenius PP. IV. fr. Jacobum de Marchia nominat inquisitorem in ungaria et Austria.

Licet ubilibet . . Dat. Bononie anno incarnationis dominice mccccxxvi. kal. Septembris an. vi.

Wadding: Annal. minor. tom. X, p. 269.

DCCXLII. 1436, 25 Augusti, Bononiae.

Eugenius IV. concedit, ut dicti fratres vicariae Bosnen. accedente parochorum assensu ubique in partibus vicariae sacramenta ecclesiastica administrare possint.

Eugenius episcopus servus servorum Dei. Dilectis filiis ac fratribus ordinis minorum sub vicariatu Bosnae secundum morem dicti ordinis constitutis, salutem et apostolicam benedictionem.

Ad ea, quae propagationem et incrementum catholicae fidei respiciunt, intensius invigilamus affectibus, et his, ut pium consequantur effectum, apostolicos favores libentius impertimur. Cum itaque, sicut fidei relatione percepimus, vos exemplo vitae et doctrina scientiae salutaris errantes a fide ad cognitionem veritatis inducere, et in ipsa fide persistentes confirmare indefessis studiis et laboribus continuo invigilatis, nos volentes ea vobis concedere, quae animarum salutem concernunt, vestris etiam in hac parte supplicationibus inclinati, ut omnibus personis utriusque sexus in partibus vicariae Bosnae constitutis, quoties expediverit, in forma ecclesiae consueta Baptismatis et Eucharistiae, et caetera alia sacramenta ecclesiastica, dummodo rectorum accedat assensus parochialium ecclesiarum, ubi personae huiusmodi fuerint, felicitis recordationis Clementis Papae V. praedecessoris nostri, et alia qualibet constituone edita in contrarium, non obstantibus, jure parochialium ecclesiarum et cuiuslibet alterius semper salvo, auctoritate praesentium vobis indulgemus. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam nostrae voluntatis et concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum.

Datum Bononiae anno incarnationis Dominicae millesimo quadringentesimo tricesimo sexto, octavo kalendas Septembris, pontificatus nostri anno sexto.

Ex original. in tabular. prov. ss. Salvatoris fratr. minor. Gyöngyösi.

DCCXLIII. 1436, 25 Augusti, Bononiae.

Eugenius PP. IV. concedit, ut fr. Jacobus de Marchia possit recipere „in Bohemia duo, in Hungarie regnis tria, in Austria tria etiam loca“, pro usu et habitatione sua et fratrum monasteria construere „nec non quoscunque fratres . . . „etiam de vicaria Bosne, ad id voluntarios . . . transferre etc.“

Sacre religionis. Dat. Bononie anno incarnationis dominice mccccxxvi. viii. kal. Septembris an. vi.

P. Urb. Fridrich: Histor. provinc. ss. Salvatoris p. 7.

DCCXLIV. 1436, 25 Augusti, Bononiae.

Eugenius IV. approbat omnes gratias, indulta et privilegia a praedecessoribus suis fratribus minoribus vicariae Bosnae concessa.

Eugenius episcopus servus servorum DEI. dilectis filiis vicario a fratribus ordinis minorum secundum morem dicti ordinis constitutis salutem et apostolicam benedictionem.

His quae per romanos pontifices praedecessores nostros provide concessa sunt, cum a nobis petitur, libenter adjicimus nostri muniminis firmitatem. Cum itaque sicut exhibita nobis nuper pro parte vestra petitionis series continebat, quod retroactis temporibus nonnulli romani pontifices, praedecessores nostri, zelo religionis et fidei inducti, certas gratias, indulta et privilegia vobis concesserint, pro parte vestra nobis fuit humiliter supplicatum, ut privilegia, gratias et indulta huiusmodi et contenta in eisdem pro eorum subsistentia firmiori de benignitate apostolica confirmare dignaremur. Nos igitur simili religionis et fidei zelo provocati, omnia et singula, gratias, indulta et privilegia huiusmodi, et contenta in eisdem, quorum omnium tenores praesentibus haberi volumus pro sufficienter expressis, et specificè declaratis, prout provide et juste concessa sunt, auctoritate praesentium, harum serie confirmamus, et praesentis scripti patrocinio communimus.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae confirmationis et communionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Bononiae anno incarnationis dominice millesimo quadringentesimo tricesimo sexto, octavo kalendas Semtembris, pontificatus nostri anno sexto.

Ex originali in tabular. prov. ss. Salvatoris fratr minor. Gyöngyösien.

DCCXLV. 1436, 26 Augusti, Bononiae.

Papa Eugenius IV annuit, ut clerici in vicariatu Bosnen. in vigesimo secundo aetatis anno a quocunque episcopo catholico ad sacrum presbyteratus ordinem promoveri possint.

Eugenius episcopus servus servorum Dei. Dilectis filiis vicario et fratribus ordinis minorum sub vicariatu Bosnae secundum morem dicti ordinis constitutis salutem et apostolicam benedictionem. Pii fidelium votis, et eorum praesertim, quos religionis zelus, et vitae integritas commendant, libenter annuimus, eaque prosequimur favoribus oportunis. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte vestra petitio continebat, quod cum in vicariatu Bosnae magna catholicorum presbyterorum penuria existat, et propterea missarum solemnias secundum ritum romanae ecclesiae iuxta desiderium devotarum et catholicarum personarum frequenter celebrare non possunt, quodque cum difficilis ab illis partibus ad sedem apostolicam accessus sit, nobis humiliter supplicastis, ut vobis fratribus dicti ordinis sub dicto vicariatu existentibus, etiam in vicesimo secundo suae aetatis anno constitutis licentiam concedere possitis, ut ad omnes etiam sacros ordines promoveri valeant, de benignitate apostolica indulgere dignaremur. Nos igitur, qui cultum divinum nostris praesertim temporibus augeri desideramus, huiusmodi etiam supplicationibus inclinati licentiam concedendi fratribus huiusmodi etiam in dicta aetate constitutis alias tamen idoneis suscipiendi temporibus a iure permissis etiam sacros ordines a quocunque antistite gratiam et communionem sedis apostolicae in contrarium editis non obstantibus quibuscunque, auctoritate vobis praesentium indulgemus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis

autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursum. Datum Bononiae anno incarnationis dominicae millesimo quadringentesimo tricesimo sexto, septimo kalendas Septembris, pontificatus nostri anno sexto.

Ex exemplari in tabular. provinc. ss. Salvatoris fratr. minor. Györgyösiense.

DCCXLVI. 1436, 31 Octobris, Klisae.

Joannes Frankopan etc. quandam possessionem donat cuidam Vinjae Dubravčić, Gregorio fratri et Nicolao nepoti eius.

Ми Ханжъ Франкапанъ, Вегле, Сена, Модрѣша, цетински и клишки кнезь, Далмацие и Хрватъ банъ, дамо знати всакомъ, комъ се достои, и прид кога та наш листъ приде, како ми смисливше праве и верне слѣжбе кнеза вирна Дѣбравчића и Гргура брата негова и Миклоша синовца негова, кие намъ слѣжише и намъ 8годише право, верно и достоино, за ке нихъ праве и верне слѣжбе би од насъ достоини боле и веће плаће приѣти, да за сада ли хотеће николико к нихъ слѣжби изити и нимъ нашъ лѣбав и милость 8казати, дасмо и даемо реченомъ вирнъ, Гргѣръ и Миклошъ все оно иминие, ко е било и ко е држаль Юрићъ постоларъ 8 Цетини под Авьсинемъ и 8 сели Насоачи, и такоие имение, ко е држал Юрко Галардић такое ли под Авьсинемъ, то що годне нию било и що ста она.вола када држала земље, винограде, сада, вртле, синокоче и свака ина приходишћа и користи, какъ они онди имали и 8држали, то все дасмо реченомъ вирнъ Гргѣръ и Миклошъ и нихъ остаткъ 8 вике. и на то на все за већъ птрѣпъ (потврѣдъ?) и вичне споменѣтие та нашъ листъ писати и нашимъ печатомъ запечатити 8чинисмо. писанъ на Клиси послѣдни дан мисеца октѣбра ва лита роиства божѣ тисѣ четириста тридесет и шесто лито.

(Sigillum parvum rubrae cerae impressum).

(In tergo): Donatio Joannis de Frangepanibus facta anno 1436.

Ex originali in tabular. conventus fratr. minor. Trsatén. in Croatia.

DCCXLVII. 1436, 28 Octobris, Visoko.

Magnus comes bosnensis Tvrtko Borović communi ragusino fatetur, se a com. Maroje Rastić percepisse arendalem canonem de domibus, quae erant ducis Sandal, pro competente sibi medietate.

Rucić: Споменици србски, II, 93.

DCCXLVIII. 1436, 13 Novembris, Ragusii.

Comes, nobiles et totum commune Ragusii fatentur, se accepisse depositum ab Helena, filia imperatoris Lazari et vidua Sandal, magni vojvodae. Inscrisit ragus. logotheta Nikola Zvezdić.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbica, p. 386.

DCCXLIX. 1436, 15 Novembris, Bononiae.

Eugenius PP. IV. archidiacono ecclesiae sibenicensis, ut „Danieli Petro, Jacobo, Michaeli, Joanni et Georgio Radoslauchic . . . natis Sib

nicensibus concedat facultatem aedificandi conventum cum ecclesia in insula Crapan dioeces. Sibenicen. et eam tradendi fratribus vicariae Bosnae.

Votis fidelium. . . Dat. Bononiae an. etc. mccccxxvi. xvii kal. Decembris an. vi.

Ex libr. 2 de regularib. etc. an. 6 fol. 225. *Wadding*: Annal. minor. tom. X, p. 261.

DCCL. 1437, 1 Januarii, Ragusii.

Commune ragusinum fatetur, se percepisse a comite Radosavo Pavlović per ipsius legatos c. Brailum Tezalović, christianum Radašin et comitem boračensem Dabiživ depositum. Inscriptit logotheta Nikola Zvezdić.

M. Pucić: Споменици србски, II, 98—5.

DCCLI. 1437, 12 Januarii, Pragae.

Sigismundus rex adversus Turchos in partibus Hungariae meridionalibus bellaturus requirit s. Jacobum, vicarium Bosnae, ut cum sex vel octo fratribus suis exercitui se adiungat.

Sigismundus, Dei gratia Romanorum imperator semper augustus, ac Hungarie, Bohemie, Dalmacie, Croacie etc. rex. Commissio propria domini imperatoris.

Venerabilis et religiose Deoque devote, nobis sincere dilecte. Vestre paternitati duximus presentibus notificandum, quod nos, gracia divina nobis suffragante, ad festum sancti Georgii martiris proxime affuturum et estatem instantem contra sevissimos Turcos, crucis Christi persecutores, confiniorum regnorum nostrorum dirissimos invasores, validum exercitum tam Bohemorum quam Hungarorum, aliarumque eciam diversarum nacionum ex immutabili proposito intendimus instaurare, ymo utique iam disposuimus et aptavimus in effectum. Verum nos vestre paternitatis personam cum ceteris fratribus vestris huiusmodi exercitui, ad confortandum inibi rore spirituali populum christianum, et verbum Domini predicandum aliaque circa salutem populi exercendum, desiderantes interesse, paternitatem vestram attente requirimus et rogamus, quatenus associatis vobis sex vel octo vestris seu ordinis vestri fratribus, talismodi exercitui nostro velitis interesse, inibi pariter etiam ad nostram maiestatem processuri; nos enim volumus modis omnibus in eodem exercitu constitui propria in persona.

Datum Prage feria sexta proxima post festum epiphaniae Domini, anno eiusdem 1437, regnorum nostrorum anno Hungarie L, Romanorum 27, Bohemie 17, imperii vero 4.

(In dorso): Venerabili et religioso fr. Jacobo de Marchia, vicario sne, ordinis fratrum minorum sancti Francisci de observancia, fidei voto nobis et sincere dilecto.

Ex originali in tabular. conventus fratr. minor. della Nova Neapolit.

DCCLII. 1437, 22 Januarii, Bacsini.

Georgius de Basth, dioecesis Bacsensis vicarius generalis, s. Jacobum de Marchia, vicarium Bosnae, inquisitorem haereticae pravitatis, omnibus suae dioecesis commendat, eique amplam potestatem necessaria decernendi attribuit.

Georgius de Basth, archidiaconus zegediensis nec non canonicus et vicarius ecclesie bachiensis in spiritualibus generalis. Dilectis nobis in Christo venerabilibus viris, dominis abbatibus, prioribus, prepositis ac universis et singulis dominis vicearchidiaconis ac ecclesiarum parochialium rectoribus, in dyocesi bachiensis ubivis constitutis et commorantibus; item magnificis et egregiis comitibus, vicecomitibus, militibus, nobilibusque et ignobilibus ac alterius cuiusvis status et condicionis hominibus, in predicta dyocesi existentibus et commorantibus, fratribus nostris in Christo carissimis, quibus presentes ostendentur, salutem in domino.

Quia reverendus pater dominus frater Jacobus de Marchia, vicarius Bozne, ordinis fratrum minorum indagator et extirpator heretice pravitatis per regnum Hungarie, et nonnullas alias partes corone eiusdem regni subiectas, per sedem apostolicam et sacrosanctum basileense concilium transmissus et deputatus pro executione dicti sacri officii vestri in medium se necessario habeat conferre: quapropter vobis prenotatis universis et singulis dominis tam ecclesiasticis quam secularibus, in virtute sancte obediencie et sub excommunicationis pena, quam in vos et vestrum singulos ferimus in hiis scriptis ferentes districte precipientes mandamus, quatenus (prefato) venerabili viro, domino fratri Jacobo, in executione et inquisicione predictae heresis, quociens opportunum fuerit, ad inquisita et interrogata, ob animarum vestrarum salutem, respondere semper prompti sitis et parati, sibi in omnibus licitis et honestis, dictum suum officium concernentibus, parere debeatis. Ne autem huiusmodi pestifera heresis peramplius in dicta dyocesi pululare valeat, idem pater Jacobus idoneos custodes per civitates et loca, qui sollicite huiusmodi negotium vigilare debeant constituendi habeat facultatem auctoritate nostra in hac parte sibi attributa. Datum Bachye vigesima secunda die mensis Januarii, anno domini millesimo quadringentesimo tricesimo septimo.

(Sigillum erat cerae impressum sed nunc tantum fragmenta cerae videntur).

Ex originali in tabular. conventus fratr. minor. della Nova Neapolit.

DCCLIII. 1437, 31 Januarii.

Radosav, magnus vojevoda regni Bosnae, testatur se a Ragusinis accepisse palatium et pecuniam, quae post palatii restorationem supererat. Scripsit diac. Ivan.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbica, p. 387.

DCCLIV. 1437, 25 Februarii, Djakovo.

Ladislaus, filius Johannis a Thamasi, testatur in Sirmii et Bačkae quamplurimis civitatibus ac villis, praeter catholicos et Rascianos, habitare haereticos Bosnenses et Husitas, quos s. Jacobus denuo ad fidem catholicam reduxit.

Nos Ladislaus, filius quondam Johannis vayuode a Thamasi, comes comitatus de Posega, memorie commendamus tenore presencium significantes, quibus expedit universis, quomodo reverendus in Christo pater frater Jacobus de Marchya, ordinis minorum vicarius boznensis, ac in regno Hungarie et partibus Austrie papalis inquisitor pravitatis heretice, nec non in predicto regno Bozne et partibus Rascie ac in ceteris circumvicinis ab unitate sancte matris ecclesie separatis legatus sacri concilii basiliensis institutus, in mei veniens presenciam proposuit coram nobis in hunc modum: ut quidam emuli invidie liuore inflati ipsum fratrem Jacobum in sue legacionis officio in partibus Syrmie inter fluuios Zawam et Danubium constituti, timore Dei postposito, impediverint asserentes, quod dictus frater Jacobus in prefatis partibus officium legacionis minime exercere valeat, licet, inquiunt, circumuicine propinque partibus Bozne et Rascie, tamen in eisdem partibus Syrmie quedam civitates et ville fidei christiane obedientes forent. Nos vero, qui pro annuencia diuorum regum et progenitoris domini regis et imperatoris in iam dictis partibus Syrmie satis in competenti parte dominio temporali fungimur perpetuo mediante nostra consciencia testamur et pollicemur, quatenus maiorem partem predictarum parcium Syrmie Rascianos inhabitare, licet tamen quedam civitates et ville christiano nomine funguntur, tamen in quamplurimis Rasciani et eciam Boznenses cum christianis mixtim comorantur; quedam ciuitates ac ville sectis hereticorum Boznensium ac Huzytarum infecte per plurimos annos extiterunt, quos sicut hereticos antefatus frater Jacobus diuina mediante gracia ex mandato sumpmi pontificis exstirpauit et ad fidem romane ecclesie tanquam pius pater segregauit; ymmo ex altera parte Danubii quasi per spacium unius miliaris vel circa mixtim Rasciani et Boznenses heretici cum christianis moram faciunt personalem. Datum in Dyako feria secunda post festum beati Mathiae apostoli et martyris anno domini millesimo quadringentesimo tricesimo septimo.

(Sigillum ex cera nigra chartae adpressum).

(In dorso): Domini Ladislai filii condam Joannis vayvode de Thamasi, 1437).

Ex originali in tabular. conventus fratr. minor. della Nova Neapolit. Koller: Historia eccl. quinqueeccl. III, 361.

DCCLV. 1437, 20 Aprilis.

Stephanus Dragišić testatur, se rite accepisse a Ragusinis suam artem pecuniae, quam olim Sandal, magnus vojevoda deposuerat. Scripsit iac. Pribisav.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbica, p. 388.

DCCLVI. 1437, 11 Junii, Bononiae.

Eugenius PP. IV. „custodibus et vicario ordin. minorum in vicariatu Bosnae“ concedit, ut possint benedicere vestes, calices, corporalia et alia ad usum ecclesiarum.

Piis supplicum votis . . . Dat Bononiae an. etc. MCCCLXXXVII, III idus Junii an. VII.

Ex libr. I de regularib. an. 7 fol. 270. *Wadding*: Annal. minor. tom. IX, p. 331.

DCCLVII. 1437, 11 Junii, Bononiae.

Eugenius IV stricte prohibet, ne quis ex fratribus vicariae Bosnae praesumat separationem conventuum Dalmatiae a vicaria procurare, sive idem procurantibus consilium et favorem exhibere.

Eugenius episcopus servus servorum Dei. Dilectis filiis universis et singulis fratribus ordinis minorum professoribus in regno Dalmatiae et ubilibet constitutis salutem et apostolicam benedictionem. Ad ea ex debito pastoralis officii nobis iniuncti libenter intendimus, quae ad religionis conservationem et incrementum pertinent et salutem respiciunt animarum. Cum itaque pro parte dilecti filii Jacobi de Marchia ordinis fratrum minorum professoris in regno Bosnae vicarii ac fratrum in sua comitiva existentium nobis expositum sit, quod nonnulli fratres dicti ordinis dissoluti et vagabundi sub sanctitatis specie et bonitatis simulatione saecularium personarum auxilio freti, loca quaedam in vicariatu Bosnae, in quibus domus et conventus dictorum fratrum existunt, dividere procurant, et domibus et conventibus dicti ordinis in Dalmatia constitutis annectere et incorporare continuo student in maximum praepjudicium et gravamen fratrum in dicto vicariatu Bosnae existentium; cum fratres dicti Ordinis in vicariatu Bosnae constituti victum, et vestitum necessarium, quae ex vicariatu Bosnae habent, de caetero habere non possent, pro parte dicti vicarii, ne loca, domus et conventus praedicti ex defectu victus et vestitus dictorum deserantur, nobis fuit humiliter supplicatum, ut super his de oportuno remedio de benignitate apostolica providere dignaremur. Nos itaque hujusmodi supplicationibus inclinati harum serie universis fratribus, ac aliis quibuscunque personis districte, et in virtute sanctae obedientiae praecipimus et mandamus, quatenus ad nostram et sedis apostolicae reverentiam nemo talia praesumere aut quovis modo procurare, sive praesumentibus et procurantibus consilium vel favorem exhibere audeat, intendentes, ut fratres in illis partibus degentes sicut hactenus fuerunt, ita imposterum sub vicariatu Bosnae existant. Nulli ergo etc. Datum Bononiae anno incarnationis dominicae millesimo quadringentesimo trigesimo septimo; tertio idus Junii, pontificatus nostri anno septimo.

Blondus. Gratis pro Deo, de mandato domini nostri PP. Jo. de Montecinere.

Ex originali in tabular. provinc. ss. Salvatoris frat. minor. Gyöngyösi.

DCCLVIII. 1437, 21 Augusti, Bononiae.

Eugenius PP. IV. permittit „nobili viro Georgio, vaivodae marchion partium infernalium (sic, i. e. inferiorem) Bosnae“, ut possit „unum i

honorem et sub vocabulo beatae Mariae v. monasterium cum ecclesia“ pro fratribus vicariae Bosnae fundare.

Apostolicae nobis . . . Dat. Bononiae anno etc. mccccxxxvii. xii. kal. Septembris an. vii.

Ex libr. 2 de diversis formis an. 7 fol. 84. *Wadding*: Annal. minor. tom. XI, p. 335.

DCCLIX. 1437, 7 Decembris, Bononiae.

Eugenius PP. IV. concedit fratribus vicariae Bosnae, ut in Hungaria septem recipiant loca, cum, referente fr. Jacobo de Marchia, vicario, „circa sexdecim ecclesiae et domus fratrum . . . dicti ordinis spatio duorum annorum a Turcis destructae et combustae sint“.

Sacrae religionis . . . Dat. Bononiae an. etc. mccccxxxvii. vii. idus Decembris an. vii.

Ex libr. 2 de regularib. an. 7 fol. 24. *Wadding*: Annal. minor. tom. XI, p. 343
Theiner: Monum Slavor merid. tom. I, p. 375.

DCCLX. 1437, 7 Decembris, Bononiae.

Eugenius IV concedit fratribus vicariae Bosnen. sacerdotibus, ut debiles et infirmos, quos in domibus, dum eleemosynam petunt, invenerint, sacramentaliter in ecclesia vel ipsis domibus, iniunctis iniungendis, absolvere possint.

Eugenius, episcopus servus servorum Dei. Dilectis filiis, fratribus vicariae Bosnae ordinem minorum profitentibus, salutem et apostolicam benedictionem. Piis supplicum votis libenter annuimus, illaque prosequimur favoribus oportunis. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte vestra petitio continebat, quod fratres vicariae Bosnae dicti ordinis, dum pro eleemosynis ad sustentandam eorum vitam accedunt, aliquando personas utriusque sexus reperiunt senio, aut infirmitate, aut aliis passionibus ita debiles et oppressas, ut pro commissis delictis ad ordinariorum suorum praesentiam pro obtinendo debitae absolutionis beneficio ire non possint, nec a rectoribus parochialium ecclesiarum in certis criminibus et delictis, per eas commissis, debitam absolutionem assequi valent; propterea, ne nonnullae personae illarum partium decedant, debitae absolutionis beneficio minime obtento, in animarum suarum periculum et gravamen, pro parte vestra nobis fuit humiliter supplicatum, ut super his de opportuno remedio salubriter providere dignaremur. Nos itaque, qui ex debito pastoralis officii nobis injuncti animarum saluti paterno studio consulere tenemur, huiusmodi supplicationibus inclinati fratribus dictae vicariae in sacerdotio duntaxat constitutis, qui ad hoc per vicarium fuerint pro tempore deputati, huiusmodi debiliu personarum ad praesentiam ordinariorum suorum accedere non valentium, in ecclesiis et sacris locis, et cum tempus requireret, et suadente gravi earum infirmitate et in huiusmodi personarum domibus confessiones audiendi, et confessionibus ipsis auditis pro commissis debitam absolutionem quoties oportunum fuerit impendendi, iniunctis personis eisdem pro modo culpa poenitentia salutari, et aliis, quae de iure fuerint iniungenda, plenam vobis auctoritate apostolica maiore praesentium concedimus facultatem. Nulli ergo omnino hominum

liceat hanc paginam nostrae concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire; si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum. Datum Bononiae anno incarnationis dominicae millesimo quadringentesimo tricesimo septimo, septimo idus Decembris, pontificatus nostri anno septimo.

Ex exemplari in tabular. provinc. ss. Salvatoris fratr. minor. Gyöngyösi.

DCCLXI. 1437, 8 Decembris.

Eugenius PP. IV. fratri Jacobo de Marchia et eius in vicariatu successoribus potestatem facit „confessiones personarum in partibus illis existentium audiendi et pro commissis debitam absolutionem totiens quotiens opportunum fuerit impendendi etc.“ etiam in casibus episcopalibus.

Inter curas . . . Dat. . . . vii idus Decembris an. vii.

Reg. an. VII, secret. tom. 7 fol. 261. *Theiner*: Monum. Slavor. meridional. tom. I, p. 375.

DCCLXII. 1437, 26 Decembris, Djakovae.

Josephus, episcopus Bosnensis, uti et ille Sirmiensis, de laboribus apostolicis s. Jacobi de Marchia publicum exhibet testimonium.

Nos Josephus, Dei et apostolicae sedis gracia episcopus ecclesie Boznensis, memorie commendamus tenore presencium significantes quibus expedit universis, quod venerabilis et religiosus vir frater Jacobus de Marchya, vicarius Boznensis etc. (iisdem verbis prosequitur uti et episcopus Sirmiensis vid. pag. 163, nr. DCCLXIV).

In cuius rei evidens testimonium presentes litteras nostras patentes sigillo nostro pontificali assignatas exinde eidem duximus concedendas.

Datum in Dyako in palacio solite nostre habitacionis in festo sancti Stephani prothomartyris, anno Domini millesimo quadringentesimo tricesimo septimo.

(Sigillum maius, formae ovalis, cerae impressum).

Ex originali in tabular. conventus fratr. minor. della Nova Neapolit.

DCCLXIII. 1438, 18 Julii, Valpovo.

Ladislaus de Maroth testatur, in Sirmio multas villas et civitates heretica doctrina Husitarum abhinc multos annos infectas extitisse, quam s. Jacobus, Bosnae vicarius, extirpavit.

Nos Ladislaus de Maroth memorie comendamus per presentes, quomodo reverendus in Christo pater frater Jacobus de Marchya, ordinis minorum vicarius bosnensis, ac in regno Hungarie et partibus Austrie papalis inquisitor pravitatis heretice nec non in predicto regno Bosne et partibus Rascie ac in earum circumvicinis, ab unitate sancte matris ecclesie separatis, legatus sacri concilii basiliensis institutus, in nostri veniens praesenciam proposuit coram nobis, ut quidam emuli, invidie livore inflati, ipsum fratrem Jacobum in sue legationis officio in partibus Sirimie inter Zawam et Danubium constitutis, impediverint asserentes

quod dictus frater Jacobus in prefatis partibus officium legacionis minime exercere valeat, licet, inquit, circumvicine propingue partes Bosne et Rascie existant, tamen in eisdem partibus Sirimie quedam civitates et ville fidei christiane obedientes forent. Nos vero, qui per annuenciam regie maiestatis in iam dictis partibus Sirimie in magna parte dominio temporali perpetuo fungimur, mediante nostra consciencia testamur, asserimus et fatemur, quatenus maiorem partem (dictarum par)cium Sirimie Rascianos inhabitare, licet (autem) quedam civitates et ville christiano nomine fungantur, tamen in compluribus Rasciani cum christianis mixtim comorantur; inter veros christianos quedam ville et civitates sectis Husitarum hereticorum infecte per plurimos annos extiterint, quos, scilicet hereticos, prefatus frater Jacobus, divina gracia mediante, ex mandato domini supremi pontificis extirpavit, ymmo et ex altera parte Danubii, quidem per spacium unius miliaris mixtim Rasciani cum christianis morantur. Datum in Walpo feria quinta proxima ante festum beate Margarethe virginis et martyris, anno domini millesimo quadringentesimo tricesimo septimo.

(Sigillum ceræ nigrescenti impressum).

Ex originali in tabular. conventus fratr. minor. della Nova Neapolit.

DCCLXIV. 1437, 18 Julii, in Monasterio bani.

Jacobus, episcopus sirmiensis, testimonium exhibet s. Jacobo, vicario Bosnae, quod sua sapientia et solerti cura patarenos et husitas in partibus sirmiensibus ad fidem catholicam reduxerit, et catholicos in fide confortaverit.

Nos Jacobus, diuina miseratione et apostolice sedis gracia episcopus ecclesie sirmiensis, memorie commendamus tenore presencium significantes quibus expedit universis, quod venerabilis et religiosus vir dominus frater Jacobus de Marchya, vicarius boznensis, inquisitor heretice prauitatis per sedem apostolicam ac sacrum concilium basiliense deputatus, nostram ueniens in presenciam exposuit nobis per modum protestacionis in hunc modum: quod quidam forent controversores, sacrosancte orthodoxe fidei persecutores in partibus sirmiensibus, qui Dei timore postposito eundem fratrem Jacobum in sue legacionis officio impediuisent, ac eidem ausu temerario et supersticiose in contemptum sancte romane ecclesie contradixissent asserentes, ipsum non habere in dictis partibus sirmiensibus auctoritatem. Nos vero, qui verum sumus membrum christiane religionis, ac filius pacis et sancte obediencie alumnus, tenore presencium litterarum mearum annotatum dominum fratrem Jacobum omnibus, quibus interest, aut interesse poterit, laudabiliter recommendamus in eo, quod idem Dei sciencia fulcitus in diversis regni partibus, et specialiter in supradictis partibus sirmiensibus, ubi Boznenses ac Rasciani, catholice fidei emuli, iuxtim habentur ac inter fluuios Zawam et Danubium simul commorantur, plerosque hereticos diversis heresibus, singulariter heretica prauitate maledictorum Husitarum, sancte romane ecclesie infidelium infectos, sua sapientia et solerti cura redarguit, extirpavit et ad fidem (sanctam convertit, et) populum Dei per sue predicacionis verbum in fide catholica confortavit. Unde benedictus sit dominus gloriosus. In cuius rei evidens

testimonium presentes nostras litteras patentes sigillo n assignatas exinde eidem duximus concedendas.

Datum in Monasterio bani in palacio solite nostre quinta proxima post festum diuisionis apostolorum anno simo quadringentesimo tricesimo septimo.

(In medio est sigillum impressum ceræ rubræ).

Ex originali in tabular. conventus frat. minor. della Nova Historia crit. VII, 771—4.

DCCLXV. 1437, 14 Novembris, Ragusii.

Commune ragusinum imperatori Sigismundo refert Bosne habetur, regem eiusdem Bosne vinctum et confeliga cum voivoda Stipano, ambobus existentibus in guer Radosavo Paulovich. . .“

Geleisch: Diplomatarium p. 406.

DCCLXVI. 1438, 11 Februarii, Quinqueeccle

Henricus episcopus quinqueecclesien. iniungit clero illo parochis, ut in suis ecclesiis bullas pontificias s. Jacobo cessas, divulgent.

Jehsus. Henricus, miseracione diuina episcopus ecclesiensis, discretis viris de Wylak ceterisque circumiacentibus ecclesiarum parochialium rectoribus nobis in Christo dilectam benedictionem. Noueritis, nos bullas sanctissimi in Christo domini Eugenii pape quarti, nobis directas summa cum reuerentia, cum tenemur, recepisse, et earum continentiam sue sanctitatis nobis iniunctum fecisse, quas vobis presentibus duxerimus exhibendas; super quo vobis presentium virtute salutaris obediencie, iniungimus et mandamus, bullarum predictarum vestris in ecclesiis, prout bullis netur, divulgare, insinuare et pronunciare debeat, se Ceterum habemus certitudinem, quod frater Jacobus eligfessores in casibus episcopalibus aliaque, prout in copiis continetur. Datum Quinqueecclesiis feria 3. proxima a Valentini martyris anno domini 1438.

Ex exemplo in tabular. conventus fratrum minor. della Nova

DCCLXVII. 1438, 2 Aprilis, Strigonii.

Georgius, archiepiscopus strigonien. s. Jacobum de M Bosnae tanquam de fide orthodoxa in Hungaria optime pontifici commendat.

Beatissime pater et domine colendissime. Post humilium subiectorum usque ad pedum oscula beatorum. Eidem paternitati significo per presentes: quod religiosus Deoque Jacobus de Marchia, ordinis minorum vicarius Bozne, huiusmodi garie in predicando verbum domini et fidei orthodoxe, e

qui hic in multis et diversis locis a variis hominibus revocati et Hussitarum sectam tenentes pullulabat, suis maximis diligentissimisque et sudorosis laboribus reprobavit et circa eorundem hereticorum et eciam multorum scismaticorum ad fidem catholicam reductionem tanquam pugil Christi strenuus accuratam suam apposuit tot vicibus diligentiam, multos convertendo et reducendo; sic quod huiusmodi suis laudabilibus et fructuosis ac salutiferis operibus exigentibus ipsum fratrem Jacobum, tanquam benemeritum et laude dignum de huiusmodi suis hic bene gestis laudabilibus, et sudorosis laboribus, ipsi vestre sanctitati, quantum valeo, sincere recomendo. Quam altissimus pro tranquilla pace et subsistencia ecclesie universalis sue sancte et tocius populi christiani dignetur salubriter et tempora perdiuturna felicissime conservare. Datum feria 4-ta proxima ante dominicam Judica.

Ex exemplo in tabular. conventus fratr. minor. della Nova Neapolit. Exemplar synchronum. Copia archiepiscopi strigoniensi et capituli tituliensis a. 1438.

DCCLXVIII. 1438, 15 Aprilis, Budae.

Elisabeth regina iubet Johannem, archiepiscopum colocen. et bachien. duos e capitulo bacsien. canonicos mittere ad oppidum Ilok, ut inquirerent, cuius auctoritate Symon, archidiaconus, s. Jacobum de Marchia, inquisitorem, excommunicatum declaraverit, et desuper exacte referrant.

Elyzabeth dei gracia regina Hungarie, Dalmacie, Croacie etc. Austrieque et Stirie ducissa iunior, marchionissa Moravie etc. fidei nostro deuoto dilecto reverendissimo in Christo patri domino Johanni, archiepiscopo ecclesie colocensis et bachiensis canonice unitarum, salutem et gratiam. Referente nobis religioso fratre Jacobo, inquisitore heretice pravitatis et predicatore in regno nostro Hungarie, nostra percepit serenitas, quod quidam Symon, archidiaconus in ecclesia quinqueecclesiensi, vigoribus reverendi in Christo patris domini Henrici, episcopi eiusdem ecclesie quinqueecclesiensis, auctoritate propriarum litterarum, nulla precedente legitima citacione aut amonicione, eundem fratrem Jacobum sententia excommunicationis, indebite lata, innodasset, ac in oppido Vylak et suis pertinenciis innodandum, in suum grave preiudicium et iacturam, procurasset, per hec eidem non minimum derogando; et quia nos premissam sententiam et omnes ipsius processus per fideles nostros prelatos et barones, vicarios scilicet predicti regni nostri, volumus facere examinari, igitur (ideo) vestram attente requirimus fidelitatem, eidem serius committendo, quatenus cognitis presencium continenciis, duobus ex dominis, de capitulo dicte ecclesie vestre bachiensis eligendis, committatis eisdem verbo nostre maiestatis, quibus et nos serie presencium firmiter comittimus et mandamus, quatenus ipsi ad predictum oppidum Vylak et eius pertinencias, consequenterque plebanos et rectores inibi et alias ubilibet ab archidiaconatu dicti Symonis, in hac parte executores constituti, accedentes, de premissis, cur videlicet ac vigore quarum litterarum dictum fratrem Jacobum, et ad cuius instanciam excommunicatum denunciaverat, diligenter inquirere ac huiusmodi litteras sententiales ab eisdem, in specie vel saltem copiam eiusdem repetere et rehabere (ac) sub sigillo dicti capituli bachiensis transmittere debeant et teneantur. Qui quidem

plebani et executores, si hoc fecerint, bene quidem, alioquin ipsos et eorum quemlibet in presenciam fidelis nostri devoti dilecti, reverendissimi in Christo patris, domini Georgii, archiepiscopi Strigoniensis vicarii que regni nostri Hungarie predicti, ad nonum diem notificationis presencium eis fiende computandum, de premissis responsuros quoad eundem fratrem Jacobum, (citari debere). Tandem seriem omnium premissorum, prout expediens fuerit, per annotatum capitulum bachiense memorato domino archiepiscopo Strigoniensi consciencie rescribi volumus et mandamus, presentibus perlectis et exhibentibus. Datum Bude tercio die festi pasce domini, anno eiusdem millesimo quadringentesimo tricesimo octavo.

Sigillum ceræ rubræ. Cæræ supersunt aliquot tantum fragmenta chartæ adhaerentia, quare et scriptura sub sigillo notata legi potest videlicet. Zu p̃pa Venceslai re.

Ex originali in tabular. conventu fratr. minor. della Nova Neapolit.

DCCLXIX. 1438, 28 Maii, Tholosae.

P. Guilelmus de Casalis, minister generalis ordinis, scribit s. Jacobo de Marchia, ut in rigore, quo in Bosnenses fratres procedit, sibi temperet; ne novos in Hungaria conventus quaerat, sed destructos reparet.

Venerabilis et amantissime! Fraternitatis vestre littere me valde letum fecerunt, et omnes patres, quibus res vestras narravi et opera sancta de loco Stagni; et sic non dubitetis, quod nunquam supportabo, ut amoverentur a vicaria, neque quod ulla iniuria fiat eisdem, sed semper defendam, presertim volentes vivere in eadem sub vicario, et vobis humiliter obedire.

Unum vobis prorsus svadeo, ut non scandalizetis in populo fratres predictos; conqueruntur multo, quod predicatis terribilia contra ipsos et queritis eorum confusionem, predicando quod sint excommunicati, qui faciunt elemosinas eis; certe ista non credo, quia iam diu vos cognovi. Non vellitis pro nunc querere in Hungaria novorum edificationes locorum, (sed) edificetis illa, de quibus habetis facultates; et reparetis pro posse destructa, interim dominus aliquid providebit. Vos estis corona ordinis et lumen fidei christiane inter illas tenebras tantarum heresum. Dominus vos iuvet et conservet. Ex Tholosa xxviii madii.

De apostatis manentibus cum reverendissimo domino episcopo Varadiensi providebo cum gratia domini.

Fr. Guilelmus de Casalis, generalis minister ordinis minorum, propria manu.

Ex origin. in tabular. conventu fratr. minor. della Nova Neapolit.

DCCLXX. 1438, 15 Junii, Ragusii.

Comes, nobiles et totum commune Ragusii fatentur, se legatis vojvodae Stephani, starac Radin et c. Vukman Jugović, dedisse partem depositi Sandal, magni vojvodae Bosnae. Inscriptis ragus. logotheta Nikol' Zvezdić.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbica, p. 390.

DCCLXXI. 1438, 20 Julii, Ragusii.

Radosav Dragišić Kosača fatetur, se accepisse a Ragusinis suam partem pecuniae, quam Sandal magnus vojevoda deposuerat. Scripsit Vukman Jugović.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbica, p. 391.

DCCLXXII. 1438, 17 Augusti, Ferrariae.

Eugenius PP. IV. concedit s. Jacobo de Marchia vicario Bosnae, ut in ditionibus regis Hungariae possit recipere septem conventus.

Eugenius PP. IV. dilecto filio Jacobo de Marchia ord. (s.) Franc. min. professori salutem etc. Alias de tua sincera in domino devocione multiplicique bonitate, quibus apud nos digne commendatus existis confisi, tibi per alias nostras litteras inter alia septem loca pro septem conventibus tui ordinis cum ecclesiis, campanilibus, dormitoriis et aliis necessariis, si tibi christi fidelium pia largitione assignarentur, recipiendi, in illisque conventum huiusmodi erigendi, ordinandi et perficiendi facultatem concessimus, prout in ipsis litteris plenius continetur.

Cum autem etc. ex eo, quod loca recipienda huiusmodi per eorum nomina, circumstantias et vicinia descripta et specificata non sint, a nonnullis cavillatur, litteras nostras huiusmodi vires non habere, teque, qui illarum vigore duo iam loca recepisti, ad illa aliaque loca recipienda potestatem habuisse. Nos volentes in hiis providere, ac cuiusvis ambiguitatis scrupulum amovere, auctoritate apostolica tenore presentium decernimus et declaramus, nostre intentionis fuisse et esse, te loca septem, quaecunque ad hoc alias accommoda ubicunque in partibus regnorum carissimi in Christo filii Hungariae regis pro tempore existentis recipere, inibique conventus, secundum tenorem dictarum litterarum nostrarum potuisse et posse in omnibus et per omnia, ac si loca huiusmodi per eorum nomina, vicinia et confinia specificae in dictis litteris descripta et denominata fuissent. Non obstantibus Bonifacii VIII predecessoris nostri et aliis quibuscunque constitutionibus apostolicis, etiam si tales essent, de quibus specialis expressa presentibus mentio habenda esset, quarum tenorem hic haberi volumus pro sufficienter expressis, ceterisque contrariis quibuscunque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre constitutionis, declarationis et voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire etc. Datum Ferrariae anno incarnationis Dominice mccc tricesimo octavo, decimo sexto kalend. Septembris, pontificatus nostri anno octavo. A. de Florentia.

Ex originali in tabular. provinc. ss. Salvatoris fratr. miner. Gyöngyösi.

DCCLXXIII. 1438, 18 Septembris, Ragusii.

Stephanus, magnus vojevoda Bosnae, vojevodae Sandal ex fratre nepos, fatetur, se accepisse suam partem pecuniae ab eodem Sandal depositae. Scripsit Vukman Jugović.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbica, p. 396.

DCCLXXIV. 1438, 18 Septembris, Ragusii.

Comes, nobiles et totum commune Ragusii testantur, se reliquias pecuniae olim a vojevoda Sandal depositae iterum recepisse, certo tempore c. Vladisavo et c. Vlatko, Stephani magni vojevodae filiis, tradendas.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbica, p. 393.

DCCLXXV. 1438, 25 Octobris, Senis.

P. Gulielmus de Casalis, minister generalis ordinis, novem comitibus ex familia Frangepanorum, qui conventum segniens liberaliter dotarunt, ordinis benefactoribus, scribit, quae circa quosdam fratres vicariae Bosnae rebelles, decreverit; s. Jacobum laudibus extollit, et pro nonnullis, quos missurus est, fratribus favores exorat.

Magnifici et plurimum honorandi (proceres) et domini. Suscepi litterasstrarum magnificenciarum super fratribus vicarie Bosne et presertim locorum nostri ordinis, vestro magnifico dominio subiectorum, quibus respondeo, quod licet ex hiis, quae nuper senseram, providere sume desideraveram magnificis dominacionibus, nunc eisdem iterum significo quia sensi plures apostatas fugere ex vicaria, et ad illum venerabilem conventum vestrum venire, atque stare sine licentia ordinis in rebellionem, quod erat maxime scandalosum; ad obviandum huiusmodi malis, mandavi, quod omnes dicte vicarie expellerentur, et nemo posset recipi ad manendum, exceptis duobus confessoribus, pro quibus me vestrae magnificenciae rogaverant; tamen nunquam fuit intentionis meae, quod pauperes fratres, qui venirent de licencia venerabilis fratris Jacobi de Marchia, vicarii Bosne, pro elemosina petenda prefatis de locisstrarum magnificarum dominacionum, non reciperentur caritative in conventu; et maxime nunquam venit in animum meum, quod tantus vir, quantus est noster venerabilis frater Jacobus vicarius, non solum in toto ordine, sed in toto orbe clarissimus predicator, in regulari observancia pater integerrimus, cuius doctrina et exemplis tota Ytalia, tota Hungaria fulget, in vestro conventu et civitate non reciperetur, cum ipse sit magna ordinis nostri et fidei christiane corona. Ymmo sum maxime scandalisatus de illo ignorante et phatuo ac scandaloso fratre dominico de Cest'na (Cetina), quod se pervicaciter gessit, et tantum scandalum fecit, ut noluerint eum (Jacobum) in conventum recipere, nec ad predicationes admittere, in quibus evangelium Christi atque doctrina mirabiliter fulget; et multo amplius me afflixit actus ille scandalosissimus, quem fecit ducendo fratres processionaliter ad magnificentiam vestram, vocando se de observancia, cum non sit dignus osculo pedum prefati venerabilis fratris Jacobi; et hec ad faciendum querelas prefato fratri, quem ipse venerabilis frater Jacobus iuste et sancte corrigi fecit. Ymmo volo quod omnes, qui venirent cum bona licencia ipsius venerabilis fratris Jacobi, vicarii Bosne, ut supra, pro elemosina suscipienda, presertim de locis vestrae magnificae dominationi subiectis et sub eiusdem administracione constitutis, libenter et caritative recipiantur, et donec habuerint elemosinas, pro quibus venient, benigne in conventu tractentur, ymmo aliter videretur mihi cru-

dele; et ne hic, scilicet Dominicus de Cest'na, arrogans et temerarius alias presumat tantum scandalum (patrare, qui non) contentus, expullit illos duos religiosos, quos propter bonam relacionem et animarum vestrarum utilitatem spiritualem in conventu collocaveram vestro, eundem coram me citavi; et ne conventus interea paciatur, loco eius alium mitto, quem ipse venerabilis frater Jacobus vicarius declarabit. (Rogo) instantissime magnificentiam vestram, ut hiis, quos ego mitto, favores opportunos prestare dignentur, nam quantum efficacius potero ad mittendum (apud) ipsum venerabilem fratrem Jacobum pro certo laborabo, me ad mandata magnificentiarum vestrarum penitus offerendo Ex Senis xxv Octobris. V. M. humilis orator frater Guilelmus de Casali ordinis minorum generalis minister inutilis.

In dorso: Venerabili religioso fratri Jacobo de Marchia, vicario Bosne ordinis nostri.

Ex origin. in tabular. convent. fratr. minor. della Nova Neapolit.

DCCLXXVI. 1438, 15 Novembris, Ferrariae.

Eugenius PP. IV. fr. Jacobum de Marchia, ord. minorum, inquisitorem in Hungaria Alberto, regi Hungariae, commendat.

Dudum dilectum filium . . . Dat. Ferrariae anno dominice incarnationis mccccxxxviii. xvii. kal. Decembris an. viii.

Theiner: Monum. Hung. tom. II. p. 218.

DCCLXXVII. 1438, 24 Decembris, Ferrariae.

Eugenius PP. IV. concedit, ut fratres bosnensis vicariae pacifice possideant domum, quam „ex assignatione dilecti filii nobilis viri Georgii Despoti, regni Hungariae . . . prope oppidum Rivadominarum agrien. dioeces. obtinuerunt“.

Decet romanum pontificem . . . Dat. Ferrariae an. etc. mccccxxxviii. ix kal. Januarii an. viii.

Ex libr. I. de Regularib. et exhibitis an. 8, fol. 273. *Wadding*: Annal. minor. tom. XI, p. 363.

DCCLXXVIII. 1438, Ragusil.

Commune ragusinum fatetur, se ab Helena, uxore quondam m. vojvodae Sandal et filia Serbiae despotae Lazari, per eius legatos Lavro Migović et diac. Sladoje percepisse 1000 aureos in depositum.

M. Pucić: Споменици србски, II, 95.

DCCLXXIX. 1438, 24 Decembris, Ferrariae.

Eugenius PP. IV concedit, ut fratres vicariae bosnensis possint adhuc septem loca in Hungaria recipere et ibi conventus etc. erigere.

Eugenius episcopus, servus servorum Dei. Dilectis filiis fratribus vicariae Bosnae ordinis fratrum minorum professoribus salutem et apostolicam benedictionem. Sacrae religionis, sub qua mundanis despectis illebris in humilitatis spiritu virtutum domino famulamini, promeretur honestas, ut votis vestris, illis praesertim, quae divini cultus augmentum

et religionis propagationem respiciunt, favorabiliter annuamus. Dudum siquidem nos dilecti filii Jacobi, ordinis minorum professoris vicarii Bosnae, asserentis circa sedecim ecclesias et domos fratrum dicti ordinis spatio duorum annorum a Turcis destructas et combustas fuisse, supplicationibus inclinati, vobis per alias nostras litteras in regno Hungariae septem loca, si vobis pia largitione fidelium concederentur, vel alias justis modis illa possetis adipisci, recipere et retinere, et in quolibet ipsorum locorum ecclesiam, sive oratorium, cum campanili, campana, cemeterio, domibus et aliis necessariis officinis, pro usu et habitatione vestra et fratrum dicti ordinis etiam de vicaria Bosnae existentes ad id voluntarios de superiorum suorum licentia transferre et recipere, ac inibi una cum eisdem fratribus sub regularibus constitutis dicti ordinis altissimo famulari, nec non missas et alia divina officia celebrare, ac verbum Dei praedicare libere et licite valeretur, ordinarii loci super hoc consensu minime requisito (etc. ut supra in textu,) licentiam et plenariam facultatem concessimus. Et nihilominus vobis, et universis fratribus in eisdem domibus et locis pro tempore moraturis, ut omnibus et singulis privilegiis indultis et gratiis quibuscunque generalibus et specialibus, quorumcunque tenorum existerent, fratribus ejusdem ordinis per sedem apostolicam concessis et imposterum concedendis uti et gaudere valeretur et valerent, auctoritate praedicta indulgimus, prout in ipsis literis plenius continetur. Cum autem, sicut nobis nuper pro parte vestra petitio continebat, vos nonnulla praedicti regni loca praefatae concessionis vigore licite acquisiveritis, inibique regularem observantiam institueritis, propter quod Christi fidelium illarum partium animos ad devotionem, prout vobis a Deo concessum est, incitastis; et si alia vobis loca pro ipso ordine recipiendi daretur facultas, uberem speratis altissimo reddere animarum fructum; quare pro parte vestra fuit nobis humiliter supplicatum, ut super his oportune providere de benignitate apostolica dignaremur. Nos itaque intendentes religionem nostris potissime temporibus ampliari, hujusmodi supplicationibus inclinati, vobis alia septem loca in regno praedicto, si vobis pia fidelium largitione concedantur, vel alias justis modis illa possitis adipisci, recipiendi et retinendi, et in quolibet ipsorum locorum ecclesiam, sive oratorium, cum campanili, campana, cemeterio, domibus et aliis necessariis officinis pro usu et habitatione vestra, et fratrum dicti ordinis, debita servata distantia, construendi et aedificandi, nec non quoscunque fratres dicti ordinis etiam de vicaria Bosnae existentes ad id voluntarios de superiorum suorum licentia transferendi, omniaque alia et singula faciendi et agendi, quae in praemissis litteris nostris circa primo dicta septem loca hujusmodi vobis quomodolibet sunt concessa, concedimus facultatem. Nos enim vobis et universis fratribus in eisdem ultimis domibus et locis pro tempore moraturis, ut omnibus et singulis privilegiis, indultis et gratiis quibuscunque generalibus et specialibus, quorumcumque tenorum existant, fratribus ejusdem ordinis per dictam sedem concessis, et imposterum concedendis uti et gaudere valeatis, et valeant, auctoritate apostolica praedicta tenore praesentium indulgemus. Non obstantibus omnibus et singulis, quae in dictis nostris literis non ob stare volumus, ac constitutione et ordinatione, qua caveri dicitur, quod fratres dicti ordinis loca aliqua recipere non possint, nisi

specifice et determinate huiusmodi loca per eorum nomina et confinia sint expresse designata, caeterisque contrariis quibuscunque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Ferrariae anno incarnationis domini millesimo quadringentesimo tricesimo octavo, nono kalendas Januarii, pontificatus nostri anno octavo.

Ex origin. in tabular. provinc. ss. Salvatoris fratr. minor. Gyöngyösien.

DCCLXXX. 1439, mense Februarii, Ragusii.

Radoslav Pavlović, magnus vojevoda Bosnae, testatur se accepisse a Ragusinis per suos oratores c. Budislavum Bogavčić, christianum Radašin Vukšić, c. Vučihna Radosalić et c. Ivaniš Hrebljanović foenora et tributum canalense. Scripsit diac. Ivan.

Dr. Fr. Miklošić: Monumenta serbica, p. 397.

DCCLXXXI. 1439, 3 Maii, Ragusii.

Commune ragusinum fr. Antonio Crispini, custodi conventus Slani, oratori ad regem Albertum, inter alia committit, ut referat, quod vojvoda Stephanus, nepos Sandagli, „novitates“ Ragusio iam intulisset, nisi eundem „bonis et dulcibus verbis“ ammoverent. Rex provideat, ut banus Dalmatiae et Croatiae succurrat Ragusio, si a voivoda impeteretur.

Gelcich: Diplomatarium, p. 423—7.

DCCLXXXII. 1439, 9 Maii, Florentiae.

Eugenius PP. IV. fr. Joannem de „Waaya“ commissarium vicariae Bosnae, inquisitorem haereticae pravitatis instituit, omnesque praelatos, barones etc. provocat, ut „in his, quae dictum inquisitionis officium quovis modo concernunt, praefato Joanni consiliis, auxiliis“ etc. assistant.

Ex iniuncto . . . Dat. Florentiae an. mccccxxxix. ix Maii an. ix.

Reg. vatic. an. 8 et 9 libr. I, fol. 312. Wadding: Annal. Minor. tom. XI, p. 79.

DCCLXXXIII. 1439, 6 Junii, Budae.

Albertus, rex Hungariae, committit Matko de „Tallowtz“ ut, si Stephanus vojevoda, nepos „Zandalii“, in Ragusinos bellum moveret, eidem „scriptis superinde non expectatis, cum tota (sua) potentia quam in . . . regno Croacie levare“ poterit, se opponat.

Datum Bude tertio die festi corporis Christi an. mccccxxx nono.

P. Matković: Starine libr. I, p. 156. Ljubić: Listine, IX, 117.

DCCLXXXIV. 1439, 6 Junii, Budae.

Albertus rex archiepiscopo colocensi, eius vicariis ceterisque iudicibus comitatuum sirmiensi. et vukovariensi. ac oppidi Kamenica, ne eos, qui sancto Jacobo de Marchia in officio inquisitionis favebant, ea ratione iudicent et in eorum iuribus quoquo modo molestare presumant.

Albertus, Dei gracia Romanorum rex semper augustus, ac Hungarie, Bohemie, Dalmacie, Croacie etc. rex, ac dux Austriae etc. Fidelibus nostris

reverendissimo in Christo patri domino Johanni, colocen. et bachien. ecclesiarum canonice unitarum archiepiscopo, eiusque vicariis tam spiritualibus quam temporalibus cunctis, eciam aliis regni nostri iudicibus et iusticiariis, presentium noticiam habituris, salutem et gratiam. Ex relatione fidelis nostri devoti, dilecti religiosi fratris Jacobi de Marchia ordinis s. Francisci de observancia, vicarii Bozne, nostra satis displicenter intellexit maiestas, quomodo nonnulli forent parcium regni nostri homines, et signanter in comitatibus sirmien. et de Walco ac opido Kamancz commorantes, quorum pravitate scelerate intencionis permoti, atque zelo invidie stimulati, in illos nostros fideles regnicolas, qui fidei catholice augmenta hominum favoribus preferendo prefato fratri Jacobo, alias in officio inquisitionis pravitatis heretice procedenti, nunc in inquirendis latibulis huiusmodi hereticorum, nunc vero in sui progressus direccione auxilio et subsidio adhesissent et astitissent, diversis gravaminum generibus molestare et perturbare niterentur, ymmo iam de facto impedivissent, turbassent et molestassent. Verum cum nos quoscunque ex fautoribus atque adiutoribus antelati fratris Jacobi, qui sibi, ut premittitur, in preactato officio inquisitionis heretice pravitatis adhesisse dinoscuntur, per quempiam impedire non velimus. Igitur vestre et cuiuslibet vestrum fidelitati firmissime mandantes precipimus, quatenus nullus omnino vestrum talismodi nostros regnicolas, qui, ut prefertur, annotato fratri Jacobo in officio prelato favoribus et auxiliis astitisse et adhesisse noscuntur, sive quempiam ex eis, ad quorumvis instanciam hac ratione iudicare (vel) adstare vestro iudicatu compellere, aut eos premissorum occasione in personis, rebus et bonis impedire, molestare seu quovis modo dampnificare (presumat); sed quilibet vestrum omnem questionem contra eos per quemcunque previa ratione movendam nostre maiestatis examini et iudicio transmittat, per nos aut alium iudicem, ad hoc per maiestatem nostram deputandum, fine debito terminandam. Et secus nullatenus facere presumatis gratie nostre sub obtentu. Presentibus publicatis exhibenti restitutis. Datum Bude feria quinta proxima post festum Penthecostes anno domini millesimo quadringentesimo tricesimo nono.

Sigillum ceræ rubrae fuit impressum, uti ex reliquiis adhuc chartae adhaerentibus patet; sub sigillo ipso leguntur verba: Joh. de Marzali; — pt. coms Temes.

Ex origin. in tabular. conventus fratr. minor. della Nova Neapolit. *Koller*: Historia eccl. quinqueecl. III, 377.

DCCLXXXV. 1439, 19 Augusti, Borač.

Radosav, magnus vojevoda Bosnae, Pauli Radenović filius, una cum consorte Theodora et filio Ivaniš, profitetur se pecuniam, quam deposuerant, a communi ragusino per oratores c. Budisav Bogavčić, christianum Radašin Vukšić, c. Vučihna Radosalić et c. Ivaniš Hrebljanović, rite percepisse. Scripsit diac. Ivan.

Kukuljeić: »Izvadci listina . . . bosanskih« in Arkiv II, Razd. I, p. 29. *Karantvrtković*: Srbski spomenici p. 29. *Miklošić*: Monum. serb. p. 398—402.

DCCLXXXVI. 1439, 19 Augusti, Kamenicae in sirmiensi comitatu.

Fassio testium super Valentino, sartore et incola kamenicensi, qui executionem sententiae inquisitoris haereticae pravitatis impedivit.

Anno domini millesimo quadringentesimo tricesimo nono, decima nona Augusti, coram nobis fratre Jacobo, in regnis Hungarie, Bosne, Dalmatie et Slavonie, ac in partibus Austrie inquisitore per sumpsum pontificem ordinato et constituto, sedente pro tribunali illo die, seu sessorio, in domo plebani et opido Kamanch, comparuerunt infrascripti testes, (et) tactis corporaliter sanctis evangeliis, singuli et quilibet ipsorum de dicenda veritate et respondendo ad interrogata pure et sine odio vel rancore, quid sentirent seu scirent, contra et adversus Valentinum, sartorem, pro tunc inhabitatorem Kamanch, de impeditione officii inquisitionis executi per Johannem, iudicem de Kamanch, ex precepto et commissione supradicti inquisitoris.

Primo Johannes porkolab testificatus est, qualiter vidit predictum Valentinum sartorem evaginantem gladium contra Johannem iudicem, pro tunc in actu exsecutorem sacre iusticie, contra tres hereticos relapsos, pro tunc ligatos ad palos; et persequentem eundem per devia, et postea venit cum multis ad domum predicti iudicis, et confregerunt carceres, ubi stabat vinculatus quidam Valentinus sacerdos pro tunc plebanus de Bechen hereticus convictus per predictum fratrem Jacobum inquisitorem et liberatum ab eisdem.

Item And(re)as sartor similiter fassus est.

Item Blasius Korlath dictus testificatus est, scilicet: non vidit tumultum ipsum ad domum.

Item Tad(e)us Galdi similiter testificatus est.

Item Johannes Fa(r)kas consimiliter.

Item Paulus sartor consimiliter.

Item And(re)as papzolgaya vidit consimiliter et tumultum ad domum iudicis.

Item Clemens That(o)s consimiliter.

Item Georgius Ho(r)wath vidit consimiliter.

Item Jacobus Walkovary fassus est, se vidisse Valentinum eduxisse de carceribus hereticum.

Item And(re)as Yrigy consimiliter vidit predictum Valentinum persequentem Johannem iudicem.

Item Georgius Sapy dictus fassus est, sicut primus testificatus, scilicet Johannes porkolab.

Item Gregorius Shayw dictus consimiliter vidit predictum Valentinum evaginantem gladium in favorem hereticorum.

Item Tam(a)s Conth vidit consimiliter.

Item Benedictus Viyzew consimiliter vidit.

Item Tad(e)us sacerdos altarista, quemadmodum Johannes porkolab.

Item Emericus sacerdos viceplebanus, consimiliter evaginantem gladium hereticum (se vidisse testatur).

Item Matheus sacerdos altarista sancte beate (sic) virginis audivit vocem Valentini convocantem populum venite . . . cum me, statim interiemus iudicem.

Item Nicolans sacerdos altarista beate virginis consimiliter vidit evaginantem ensem contra iudicem.

Item Georgius sacerdos de Kamanch similiter vidit.

Item Johannes pariter sacerdos vidit, altarista sancte Katherine virginis.

Et ego Mathias Georgii de Debrechen notarius imperialis, ad omnia suprascripta interfui et audiui et manu mea propria scripsi et publicavi et signum meum apposui consuetum.

In dorso: Executio contra Valentinum Vngarum hereticum.

Ex exemplari synchrono in tabular. convent. fratr. minor. della Nova Neapolit.

DCCLXXXVII. 1439, mense Augusto, Bobovac.

Tvrtko, rex Bosnae, testatur, Ivaniš, filium Radosav Pavlović, peti-
tium iuramentum praestitisse Ragusinorum legatis.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbica, p. 402.

DCCLXXXVIII. 1439, 1 Septembris, Thydewrew.

Consilium regium sententiam s. Jacobi de Marchia, inquisitoris hereticae pravitatis, in Valentinum, sartorem, incolam kamenicensem, latam confirmat, et inhibet ne quis eam ob causam s. Jacobum vel eius fautores quoquomodo molestare audeat.

Nos Laurentius de Hedrehwara regni Hungarie palatinus et iudex Cumanorum, Petrus Cheb de Leva, alias waywoda transilvanen. Ladislaus de Gara, banus machowien., Mathko de Thallowacz, regnorum Dalmacie, Croacie et tocius Sclavonie banus, comes Stephanus de Bathor, iudex curie regie maiestatis, Stephanus de Rozgon, alias comes themesien., Johannes de Korogh, Michael Jakch de Kwsal, alias comes Siculorum, Ladislaus filius condam Johannis waywode de Thamasii agazonum, ac alter Ladislaus de Palocz, ianitorum dicte regie maiestatis magister, Andreas Bothius de Harapk, Emericus et Johannes Marczali comites symigien. nonnullique alii proceres dicti regni Hungarie in consilio prescripte regie maiestatis existentes, universis et singulis quorum interest vel interesse poterit in futurum presencium tenore significamus: quod cum iam dudum assidue studio multis vigiliis et laboribus religiosus vir frater Jacobus, ordinis fratrum minorum in regnis Hungarie, Dalmacie, Croacie, Bozne, Sclavonie ac Austrie inquisitor heretice pravitatis per sanctissimum dominum nostrum Eugenium papam quartum deputatus ac constitutus multa bona operatus sit in predicto regno Hungarie in predicatione verbi Dei et extirpatione cuiusdam heretice pravitatis Huzitarum aliorumque errorum et criminum, que per quosdam filios iniquitatis seminari et serpere ceperant in dicto regno Hungarie, inter alios quemdam Valentinum sartorem, pro tunc inhabitatorem oppidi Kamancz, multorum testimonio et evidenciam fautorem hereticorum convicit et condempnavit, et ipsum rebus terrenis privavit; propterea quia cum Johannes, iudex de dicto oppido Kamancz, officialis et exsecutor sacre iusticie adversus et contra tres hereticos relapsos et convictos per praedictum inquisitorem, pro tunc ad palos ligatos, contra quem predictus Valentinus evaginato gladio cum aliquibus prefatum iudicem est persecutus per devia queque et ex illo

predicti tres heretici liberati sunt. Quo peracto demum venit ad domum iudicis cum eisdem et confregit carceres papales et exinde liberavit quendam sacerdotem hereticum convictum et iam per predictum inquisitorem. Cumque sicuti consuevit huiusmodi officii executio multos inimicos et emulos excitare, quidam, dei timore postposito, supradictum Valentinum, fautorem hereticorum, conati sunt ostendere innocentem et ab huiusmodi criminis nota expurgare, ac alias quoquomodo officium inquisitionis prefati fratris Jacobi impedire et calumpniare, que cum non solum in ipsius sepefati fratris Jacobi detractionem et infamiam cedant et retorqueantur luore quodam fomite et odio, verum etiam in detrimentum fidei et salutis populi huius regni et eneruacionem sancti operis, quod operatus est in ipso regno, ac operari poterit in futurum clemencia Saluatoris. Nos vero ad requisicionis instanciam iam dicti fratris Jacobi causam dicti Valentini quibusdam prelati et doctoribus examinare commisimus, quorum relacione cum intellexerimus, prefatum fratrem Jacobum iuridice, iuste ac sancte contra iam dictum Valentinum processisse, vestre igitur universitatis et cuiuslibet vestrum fraternitatem et amicitiam requirimus, quatenus ratione huiusmodi processus contra prefatum Valentinum sartorem ipsum fratrem Jacobum vel quemcunque alium huiusmodi rei executorem iusticie, aut qui in hoc facto iam dicto fratri Jacobo auxilium prestitissent vel favorem, nullus infamare aut impedire, vel quouis modo molestare audeat et presummat, presentes quoque post earum lecturam semper reddi petimus presentanti. Datum in descensu nostro campestri prope vadum Thydewrew vocatum in festo beati Egidii abatis anno domini millesimo et quadringentesimo tricesimo nono.

Sigilla undecim cereae impressa.

Ex origin. in tabular. convent. fratr. minor. della Nova Neapolit.

DCCLXXXIX. 1439, 15 Septembris, Florentiae.

Eugenius PP. IV. iubet, ut Benedictus episcopus severinen. interim suscipiat curam catholicorum Moldaviae illucque advocet fratres minores vicariae Bosnae et per eos curam pastorem exerceri faciat.

Eugenius episcopus servus servorum Dei. Venerabili fratri Benedicto episcopo zewrinensi salutem et apostolicam benedictionem. Provida sancte sedis apostolicae cura eo semper intense dirigebatur, ne populi in medio paganorum infidelium, schismaticorum hereticorumque constituti suo spiritali unquam carerent animarum solacio, sacrorumque administracione orbarentur. Hac itaque sancta ex provisione perinde ac ex ea etiam principaliter racione, ut ipsa salvifica ac pura domini nostri Jesu Christi fides inter eosdem paganos, infideles, schismaticos ac hereticos fructiferas capere possit salutis propagacionisque radices, salubriter non minus ac pie instituti fuere iam ab olim diversissimis in terre huius mundane oris episcopatus, inter quos sane non ultimus erat ille, quem in terra Molanie ob terre illius vastitatem et Christi fidelium incommodam nimis dispersionem preter antiquiorem Ceretensem ab inicio presentis seculi am vacantem et cum gravi Christi fidelium iactura ne de presenti quidem restaurabilem in terre illius metropoli Bacchowien. sancta Bonifacii huius ominis pontificis IX. pontificatus sui anno tercio sollicitudo erexit ac

pia Johannis huius nominis pontificis xxiii. pontificatus sui anno quarto liberalitas variis excoluit ornauitque indultis prerogatiuis. Cum tamen etiam sedes hec episcopalis de presenti vacare dinoscatur exindeque maxima oriantur incommoda, quin immo et animarum iactura eo magis funesta extimescenda sit, cum non solum ipsa terra Moldaue, in qua Greca heresis quoque die magis ac magis pullulare dicitur, sed et finitimi huic terre Ciculi partesque Transalpine, deficientibus iisdem in oris etiam fratribus ordinis minorum, ecclesiasticarum personarum innopia vel maxime periculoso hoc tempore laborent. Hinc fraternitati tue auctoritate apostolica serio iniungimus, ut eo usque etiam, donec adiuvante diuino auxilio, de quo ocius restaurando siue episcopatu ceretensi siue vero bacchowiensi, cum dilecto in Christo filio nostro Ladislao illustri rege Polonie subiectoque eidem Elia palatino Moldaue, per apostolica scripta prouidere poterimus curam pastorem terris in supramemoratis per te et alios, quos ad id idoneos et sufficientes putaveris, et signanter per fratres minores de regulari observancia provincie boznensis solerter et sine mora exerceas et exerceri facias. Nec secus sub gravi apostolice huius sedis indignatione et censura feceris. Super quibus tamen omnibus plenam et omnimodam tenore presentium tibi concedimus auctoritate apostolica facultatem. Datum Florencie anno incarnationis dominice mcdxxxix. decimo septimo calendas Octobris, pontificatus nostri anno nono.

Tabular. conventus fratrum minorum kolosvarien. habet exemplum, quod editum fuit in »Magazin für Geschichte Siebenburgen's« v. Ant. Kurz II Band, p. 26—28. — Szabo Károly Székely Okmánytár Kolosvart 1872. I köt. p. 42.

DCCXC. 1439, mense Septembris.

Eugenius PP. IV. Thomam episcopum „pharensem“ in Bosnam mittit, qua legatum sedis apostolice, cum facultate tres equites creandi.

Kukuljević: Izvadci listina bosanskih in Arkiv II, Razd. I, p. 26.

DCCXCI. 1439, Titeli in Hungaria.

Capitulum titulense dioeces. bacsien. enarrat studium s. Jacobi de Marchia circa hereticos dictae dioecesis convertendos, exponit eiusdem salutiferos effectus, eumque sanctissimo patri enixe commendat.

Beatissime pater et sanctissime domine noster. Post pedum oscula beatorum, vestre presentibus significandum duximus sanctitati, quod venerandus pater, dominus frater Jacobus de Marchya, vicarius Bozne, ordinis fratrum minorum, indagator et extirpator heretice prauitatis per sanctitatem vestram ad regnum Hungarie destinatus, peregit multis (in) aliis ipsius regni partibus non sine maximo corporis sui periculo, iam pridem ad hanc colocensem et bachiensem canonice inuicem unitam diocesim cum suis fratribus applicuit, ubi dante Domino uberrimos fructus ecclesie sancte Dei reportauit. Nam plurimos hereticos tam clericos quam laycos, quorum in hiis finitimis partibus a longis temporibus copia ingens pullulabat, comprehendit, et per diligens scrutinium ex eorundem etiam hereticorum ultronea fassione, alios in siluis alios in cellariis, alios vero in molendinis, nonnullos autem in speluncis et cauernis montium et terrarum diuina prophanasse, et sub utraque specie a multis retro tempo-

ribus communicasse, ac sacram eucharistiam nec non sanguinem domini nostri Jesu Christi in quibusdam bursis, ab intus pice subductis, a collo pendentibus, per huiusmodi dampnata latibula detulisse et plurimos nocturno in silencio ad huiusmodi prophana loca transeuntes, proh dolor, ipsum sanguinem domini nostri Jesu Christi super se et indumenta effudisse, ita ut etiam in calceamenta ipsorum usque conflueret, et terra exinde non mediocriter aspergeretur. Alios etiam non modicos errores fidei katholice contrarios comperit manifeste. Quos quidem hereticos habita superinde deliberacione prematura dignam demeritorum suorum subire fecit ulcionem, sicque ipsos et eorum fautores taliter iam contriuit, erroresque predictos per sancte predicacionis verbum et alia opportuna remedia extirpauit, ut dyocesis predicta se iam laqueis dyaboli gaudet expeditam. Ne autem huiusmodi peramplius in dicta dyocesi oriri possit, ydoneos per ciuitates et loca, qui sollicite (super) huiusmodi negocium vigilare debeant, deputauit. Et nisi ipsi dyocesi per S. V. de persona ipsius fratris Jacobi tam celeriter tamque salubriter prouisum extitisset, ut ipsi heretici asserebant, iam ad arma se promptuabant atque pontifices (cum clero) miserabili neci tradere conabantur, deterius non minus quam in partibus Bohemie, ad quelibet illicita in posterum committenda fieri possent procliuiores. Quapropter, bone pater, supplicamus S. V. que nouit equa lance et malorum offensiones et bonorum merita trutinare, humotenus prouoluti, quatenus pro tantis talibusque ipsius fratris Jacobi meritis gloriosis sic ipsum debeas oculis pietatis respicere, ut ipse, qui cribrauit triticum, ne damnetur cum paleis, quod in (curia) S. V. exponendum in petitionibus suis, quas fortassis duxit porrigendas, se gaudeat exauditum; S. autem V. sanam et incolumem conservare dignetur altissimus ad regimen ecclesie sue sancte per tempora longiora.

S. eiusdem deuoti oratores vestri capitulum ecclesie titulensis.

Ex exemplo synchro in tabular. convent. fratr. minor. della Nova Neapolit.

DCCXCII. 1440, 7 Martii, Ragusii.

Commune ragusinum Elisabeth reginae Hungariae ad requisitionem ipsius, ut Ragusini „castrum Olmis ad manus suas recipiant“, refert, quod „vaivoda Stephanus, nepos olim Sandalii, cum potenti et immenso exercitu, tam suorum quam vicinorum eius, qui in favorem eius asistunt, ipsum castrum Olmis personaliter obsessum teneat“.

Gelcich: Diplomatarium p. 428—30. In simili bano Matheo de Tallovcz.

DCCXCIII. 1440, 7 Maii, Novi in Dračevica.

Stephanus, Bosnae magnus vojevoda, et filii Vladisav et Vlatko, scripto confirmant se accepisse a Ragusinis omnem pecuniam apud eos depositam, praeter XII millia aureorum Scripsit c. Vukman Jugović.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbica, p. 403.

DCXCIV. 1440, 9 Maii, Florentiae.

Eugenius PP. IV. dato Brevi ad Dionysium, cardinalem s. Cyriaci Thermis, et episcopos varadiensem et „vachiensem“ concedit, ut a

fratribus vicariae Bosnae loco combustorum et derelictorum domorum... decem alia loca intra regnum Ungarie et partes huiusmodi construi et edificari ac per religiosos de observantia vicariatus... sub obedientia... vicarii vicariatus Bosne... recipi" possent.

Inter cetera cordis... Dat. Florentie anno incarnationis dominice mccccxl septimo idus Maii, an. x.

Regn. origin. an. II, libr. I, fol. 3. *Wadding*: Annal. minor. tom. XI, p. 390. *Theiner*: Monum. Hung. tom. II, p. 221.

DCCXCV. 1440, 30 Iulii, Florentiae.

Eugenius PP. IV. universos praelatos ecclesiae, viros nobiles, comites, marchiones, barones et reges hortatur, ut „fratres ordinis minorum de observantia nuncupatorum, vicarie Bosne, deputandos per fratrem Dyonisium de Wylak et fratrem Joannem de Waya, vicarium Bosne, ad regna Scithie et aliarum partium quarumcunque nationum circumstantium“, ubique iuvent, „permittentes ipsos in... accessu, transitu et discessu cum eorum libris, pannis et rebus omnibus libere transire...“

Cum ob salutem fidelium... Dat. Florentie mccccxl. iii kal. Augusti, an. x.

Exemplum in tabulario conventus Gyöngyösi. ord. minor. provinciae ss. Salvatoris in Hungaria.

DCCXCVI. 1440, 13 Septembris, Venetiis.

Respondetur oratoribus magni vojvodae bosnensis Stephani: non posse ipsi dari auxilium contra comitem „Maticonem“ (Talovec), quum loca, quae ipse tenet, sint „corone Hungarie“; dominium vero venetum sit „in treuguis cum corona Hungarie“ — porro non posse illi dari civitatem Catari, quia ipsius civibus promissum est, „quod nullo unquam tempore ipsos alienaremus a dominio et protectione nostra“ — quando dominium mittet oratorem „ad Teucrum“, libenter ipsi recommendabit Stephanum — non posse concedi Stephano Maramonte „salvum conductum“, quia ipse, dum esset in Lombardia in servitiis venetis, contra dominium „attentavit“ — rebelles Stephani vojvodae „de terris Dalmatie et Albanie“ pellendos, si nomina ipsorum in scripto tradantur.

Ljubić: Listine IX, 122—3.

DCCXCVII. 1441, 10 Aprilis, Borač.

Radosav Pavlović, vojevoda Bosnae, Ragusinis in sua terra libertatem mercandi concedit. Scripsit diac. Ivan.

Dr. *Fr. Miklošić*: Monum. serbica, p. 405.

DCCXCVIII. 1441, 19 Aprilis, Ragusii.

Sigismundus de Goze, orator banorum Matthaei et Petri Tallove hisce refert, Ragusinos acceptare oblatum ipsis contra vojvodam Stephanum subsidium, dum eodem indigebunt; item cum gratitudine eosde

percepisse, quod praefati bani non acceptaverint foedus ipsis a vojvoda Stephano per oratores oblatum.

Gelcich: Diplomatarium, p. 432—4.

DCCXCIX. 1441, 25 Julii, Ragusii.

Commune ragusinum „Petro de Tallovcz“ scribit, quod vojvoda Stephanus ipse „bellum palam indicaverit, asserens se ex speciali mandato magni domini sui Teucrorum imperatoris“ brevi Ragusinos invasurum. Unde petit subsidium; item ut in casu pacis cum Stephano ineundae, hocce Ragusinis notum reddat.

Gelcich: Diplomatarium p. 435—6.

DCCC. 1441, 28 Octobris, Venetiis.

Capitano Scutari iniungitur, ut cum certo equitum numero conferat se Buduam, Antibarum et alia loca Albaniae, quae erant quondam despoti Rassiae Stephani, quaeve comes Stephanus occupare praetendit, iamque cointelligenter cum Jurašević Zentam superiorem ingressus est, illorumque cives ad constantiam hortetur, adeatque dictum comitem, ipsumque permoveat, ut „desistat a novitatibus eis inferrendis“. „Si vero idem comes Stephanus se excusaret“, declaret illi, quod dominium venetum non sit a pactis cum dicto despoto recessurum, unde et auxilium illis civitatibus et locis praestiturum.

Ljubić: Listine IX, p. 147—8. Simili ratione scriptum est 2 Novembris e. a. Ibid. 149—151.

DCCCI. 1442, 3 Julii, Florentiae.

Eugenius PP. IV. „fr. Nicolao de Tragurio, guardiano domus s. Hieronymi de Ugiano, jaderen. dioecesis“, permittit recipere „quoddam eremitorium extra et prope muros jaderenses consistens“, quod „Theodorus de Brandino de Vicentia laicus“ cum parva ecclesia . . . aedificari fecit sub „sanctae crucis vocabulo“.

Sacrae religionis . . . Dat. Florentiae an. etc. mcccxxlii. v. nonas Julii an. xii.

Ex libr. I de regularib. an. 12, fol. 150. *Wadding*: Annal. minor. tom. XI p. 428.

DCCCII. 1442, 14 Aprilis, Ragusii.

Commune ragusinum fidem facit de accepto per comitem Georgium Ratković regis Bosnae Tvrtkonis Tvrtković deposito.

Pucić: Споменици србски, p. 104—5. Item p. 106—8.

DCCCIII. 1442, 1 Julii, Florentiae.

Eugenius PP. IV. fr. Dionysium ab Ilok et eius socios in Moldaviam et cinas regiones ituros primoribus ecclesiasticis et saecularibus commendat, eisque necessarias facultates et gratias concedit.

Eugenius episcopus servus servorum Dei. Universis et singulis vénébilibus fratribus patriarchis, archi-episcopis et episcopis, ac dilectis

filiis electis abbatibus, prioribus, archi-presbyteris et aliis ecclesiarum praelatis, eorumque vicesgerentibus, ac capitulis et conventibus et aliis personis ecclesiasticis, cisterciensibus, cluniacensibus, praemonstratensibus, sanctorum Benedicti et Augustini, ac aliorum quorumcumque ordinum, nec non magistris et praeceptoribus ac fratribus hospitalis sancti Joannis Jerosolymitani et beatae Mariae Theotonicorum, dilectis quoque filiis nobilibus viris, marchionibus, comitibus et baronibus, ac aliis nobilibus potentibus, insuper capitaneis, actoribus, consulibus, antianis, populis, communitatibus et universitatibus civitatum, castrorum et aliorum locorum, ac universis et singulis Christi fidelibus, ad quos praesentes advenerint, salutem et apostolicam benedictionem. Cum ob salutem fidelium Christianorum et conversionem infidelium, haereticorum et schismaticorum et aliarum nationum, quae sanctum nomen domini et fidei catholicae veritatem non agnoscunt, dilectum filium fratrem Dyonisium de Wylak ordinis minorum commissarium nostrum cum multis fratribus, suis sociis, ordinis minorum ad partes Scithiae et Moldaviae ac alia loca praesentialiter transmittamus, nos cupientes eos, et quemlibet eorum in locis, civitatibus et terris, ubi fructum in ecclesia Dei affere posse cognoverint, verbum Dei praedicare, domos seu monasteria erigere et alia, quae pro honore Dei, religionis observantia et fidei christianae augmento necessaria et oportuna erunt facere posse: universitati vestrae et vestrum singulis stricte mandamus, quatenus praedictos fratres simul et divisim prout ipsi deliberaverint in civitatibus, terris et locis vestris, et quae gubernatis, benigne acceptantes, et morari aut transire praedicationi etiam Dominici verbi cum voluerint insistere, monasteria erigere, et alia quae ipsi volent laudabilia opera facere permittentes auxilia, favores et patrocinia eis praestetis, quemadmodum ab eisdem eritis requisiti, nihilominus permittentes ipsos in ejusmodi accensu, transitu et discessu cum eorum libris, pannis et rebus omnibus libere pertransire et de passagio tuto navigiis oportunis et gindis ac scorta eis providentes, si opus fuerit, et ipsi duxerint requirendum vos taliter in praemissis gerentes, quae praeter aeterna beatitudinis praemia, quae huiusmodi bonorum operum fautores consequantur, nostram etiam benedictionem et sedis apostolicae gratiam mereamini. Datum Florentiae anno incarnationis dominicae millesimo, quadringentesimo, quadragesimo secundo, kalendis Julii, pontificatus nostri anno duodecimo.

Ex exemplo in tabular. prov. ss. Salvatoris fratr. minor. Gyöngyösien.

DCCCIV. 1442, 15 Augusti.

Comes Vladislaus, filius Stephani ducis, societatem et amicitiam cum Ragusio init, župam Konavlje se restitutum et rempublicam contra quoscunque defensurum esse promittit.

Kukuljević: Izvadci listina... bosanskih in Arkiv. II, Razd. I, p. 26. *P. Karano-Tvrtković*: Srbski spomenici, p. 232.

DCCCV. 1442, 17 Septembris, Venetlis.

Ad requisitionem Stephani, magni vojvodae Bosnae, conceditur salvus conductus eius oratoribus.

Ljubić: Listine IX, 164. Deciso 8 Octobris salvus conductus suspenditur usque per totum Octobrem, quia posset esse contrarius impresie comitis Stephani vojvodae Scutari. Ibid. p. 165.

DCCCVI. 1442, 17 Septembris, Venetiis.

Marco Geno provisor in Albania, „quoniam complevit suos quatuor menses et comes Stephanus vajvoda Bosinae, cum quo praticare dedebat, non est in illis partibus, nec rediturus est hoc anno“, immo petiit saluum conductum pro suis Venetias mittendis oratoribus, conceditur licentia redeundi Venetias. Comiti Catari committitur, ut contendat Stefanizzam Jurašević dominio veneto devincire, ipsi etiam de introitibus Zente usque 600 hypperp. annue et capitaneatum tempore belli promittendo.

Ljubić: Listine IX, 164—5.

DCCCVII. 1442, 29 Septembris, in monte Bujak ex adverso castello Bujak.

Ivaniš, filius vojevoda Radosav, nepos Pauli Radenović, privilegia Ragusinis olim concessa approbat. Jurant: c. Ostoja Borovinić, c. Žarko Diničić, c. Radoe Radosavi Vladimirić, vojvoda Vukašin Zbisalić, c. Sanko Gaočić, c. Pavkun Zemlić, c. Vučihna Radosavi Vukomirić, c. Pavao Latičić, c. Ružner Divčić, c. Radić Stephani Čipčić. in locum Radosavi Vukomirić comes Radoe Capić et in locum Radoje Radosavi Vladimirić comes Juraj.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbica, p. 411.

DCCCVIII. 1442, 25 Novembris, Gorčane.

Helenae, viduae vojevoda Sandal, testamentum, quo haeredes instituit vojvodam Stephanum, eiusque uxorem Helenam, filiosque Vladislaum et Vlatkum, dominam Catharinam, neptemque Theodoram, et sororem Despinam. Scripsit p. Nikander Hierosolim.

Dr. Fr. Miklošić: Monumenta serbica, p. 415.

DCCCIX. 1442, 10 Decembris, Ragusii.

Comes, nobiles et totum commune Ragusii Theodoraе, coniugi Radosavi Pavlović, promittunt se eam in urbem recepturos et depositum accepturos esse et servaturos.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbica, p. 418.

DCCCX. 1442, 10 Decembris, Ragusii.

Comes, nobiles et totum commune Ragusii cum filiis Radosavi Pavlović, vojevoda Ivaniš et comitibus Petro et Nicolao, amicitiam renovant, et antiqua privilegiorum pacta confirmant. Inscripit logotheta Nicolaus Zvezdić.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbica, p. 420.

DCCCXI. 1443, 8 Januarii, Venetiis.

Comiti et capitano Scutari iniungitur, ut cum comite Stephano vajvoda Bossine, „qui hostiliter iverat cum exercitu suo prope Scutari ad tria milliaria“ et inducias inierat, sed eas iterum fregerat, quum dominium

nollet sese in bellum implicare, „faciat bonam pacem“ sub conditionibus, ut Stephanus retineat Antibarim, sed ut Drivastum, omnes partes Zente et Pastrovichii remaneant sub dominio Venetorum; item ut „bastite de novo per comitem Stephanum in illis partibus fabricatae“ dirruantur.

Ljubić: Listine, IX, 167—8.

DCCCXII. 1443, 1 Aprilis, in Ključ.

Stephanus, magnus Bosnae vojvoda, uxor eius Helena et filius Vladislav, ea, quae Helena, Sandal vojvodae uxor, iis reliquerat, se accepisse testantur. Scripsit diac. Vukša.

Dr. Fr. Miklošić: Monumenta serbica, p. 425. — Pucić: Споменици србски, p. 102—4.

DCCCXIII. 1443, 10 Maii, Venetiis.

Scribitur „imperator Turchorum“, ut „Stephano vaivodae, subdito vestre serenitatis“, prohibeat terras et loca veneta partium Albaniae molestare.

Ljubić: Listine IX, p. 170.

DCCCXIV. 1443, 17 Maii, Venetiis.

Antonio Diedo capitaneo Culfi committitur, ut ipse „per mare“ et rector Scutari „cum gentibus per terram“, si fieri potest, „civitatem Antibarim ad obedientiam domini“ veneti reducant; secus, si „comes Stephanus, vaivoda Bossine, descendisset in Zentam ita potens“, ut pugna sine periculo tentari non posset, pacem cum eo ineat. Si nec hoc fieri posset, curent occupari „castellum Dalmissae aut Narentae, loca comitis Stephani.“

Ljubić: Listine, IX, p. 170—2.

DCCCXV. 1443, 25 Maii, Venetiis.

Oratores comitis Stephani vajvodae Bosnae „expediantur“, quia „venerunt solummodo cum verbis absque facultate seu libertate possendi venire ad compositionem seu concordium“.

Ljubić: Listine, IX, 174.

DCCCXVI. 1443, 31 Maii, Venetiis.

Capitaneo Culfi Antonio Diedo iniungitur, ut, quum comes Stephanus occupatus sit in Bosna, civitatem Antibarim subiiciat; tum inde discedat, „et ad damna terrarum et locorum a parte maris, quae obediunt comiti Stephano“, invigilet. Item „bastitam“, quam Stephanus prope Catharum aedificavit „obviando murlachis, ne veniant ad civitatem“, dirruere procurret.

Ljubić: Listine IX, p. 174—5.

DCCCXVII. 1443, 22 Junii, Sutiska.

Stephanus Tvrtko Tvrtković, rex Bosnae, duos viros, Maroje Rastić et eius filium Mihoč, mittit, qui depositam via comitis Georgii Ratković et camerarii c. Restoe apud Ragusinos pecuniam repeterent.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbica, p. 426.

DCCCXVIII. 1443, 1 Julii, Venetiis.

Capitaneo Culi Antonio Diedo committitur, ut cum castellum civitatis Antibari ad obedientiam domini veneti reductum sit, et comes Stephanus per oratores suos inducias offerat, ipse autem „ab illis partibus Albanie sese absentet“, „pacem vel treugam honoratam „saltem per annum unum“ faciat.

Ljubić: Listine, IX, 175. Ob tractatum pacis cum comite Stephano non acceptatur „liga“, quam comes „Mathico“ Venetis per oratores contra Stephanum obtulit. Ibid. p. 176.

DCCCXIX. 1443, 7 Octobris, Ragusii.

Commune ragusinum oratoribus suis ad regem Vladislavum, Nicolae Marini de Caboga, Blasio de Ragnina et Aloysio de Restis committit inter caetera, ut regem orent, quo Ragusinos et illorum mercatores per litteras commendet regi Bosnae, vojvodae Stephano et vojvodae Ivaniš Pavlović.

Gelcich: Diplomatarium, p. 443.

DCCCXX. 1443, 20 Decembris, Venetiis.

Marco Geno comiti et Georgio Lauredano capitaneo Jaderae iniungitur, ut regi Bossine, qui „per suas litteras nunciavit promotionem suam ad regna patrum sui“, commendent, quo subditos ad terras domini veneti venientes protegat, sicut „tempore quondam serenissimi patrum sui“.

Ljubić: Listine, IX, p. 178. Praefati de hoc reipublicae mandato certum reddunt regem „Stefanum Tomam“ litteris 21 Januarii 1444. Ibid. p. 179.

DCCCXXI. 1444, 23 Januarii, Romae.

Eugenius PP. IV. fratrem Fabianum „de Bachia“ vicarium et „illius successores“ vicariae Bosnen. vicarios, in Hungariae, Bosnae, Moldaviae, Bulgariae, Rasciae, Slavoniae regnis „inquisitorem et inquisitores heretice pravitatis perpetuo“ facit, constituit et deputat.

Super gregem . . . Dat. Rome apud s. Petrum etc. an. mccccxliv, decimo kal. Februarii, an. xiv.

Ex reg. orig. an. XIV de curia libr. XVII, fol. 281. Theiner: Monum. Hung. tom. II, p. 223.

DCCCXXII. 1444, 24 Januarii, Romae.

Eugenius PP. IV. fratres minores Hungariae, qui se propria auctoritate a vicaria Bosnensi separantes, fr. Fabianum a Bachia sibi in vicarium elegerant, iterum cum ceteris Bosnensibus unit, et sic unitae vica-

riae et in pristina iura et privilegia sua restitutae, fr. Fabianum praedictum in vicarium iam electum confirmat.

Et si ex debito . . Dat. Romae apud s. Petrum an. etc. mccccxliv. ix kal. Februarii an. xiv.

Ex archivio secreto libr. 22 fol. 273. *Wadding*: Annal. minor. tom. XI, p. 473. *Theiner*: Monum. Hung. tom. II, p. 225.

DCCCXXIII. 1444, 31 Januarii, Romae.

Eugenius PP. IV. concedit vicario Bosnae et omnibus ab illo deputandis, ut in partibus, ad quas se vicaria extendit, professionem per fratres et sorores tertii ordinis s. Francisci emitti solitam recipere, et ad illam emittendam admittere, ipsos tertiarios visitare et regere possint.

Exposcit dilectorum . . . Dat. apud s. Petrum anno etc. mccccxliv. pridie kal. Februarii, an. xiv.

Ex reg. orig. an. XIV. de curia libr. XVII, fol. 284. *Wadding*: Annal. minor. tom. XI, p. 473. *Theiner*: Monum. Hung. tom. II, p. 226.

DCCCXXIV. 1444, 8 Februarii, Hlevno.

Stephanus Thomas, rex Bosnae, notum facit, a se mandatum fuisse datum Georgio vectigalium magistro in Narenta, ut pro portorio salis requirat quinque ducatos per centenarium.

Ljubić: Listine IX, 180.

DCCCXXV. 1444, 11 Februarii, Venetiis.

Comiti Franco Talovec scribitur, comitem venetum Spalati occupasse Polizam et Dalmissam, quae tenebantur „per comitem Stephanum notorium hostem“; sed quum Franco asserat „ea loca de iurisdictione banatus sui Cronacie esse, et illa dicat per comitem Stephanum indebite fuisse occupata“, provocatur, ut mittat nuncium Venetias, „qui declaret iura sua“.

Ljubić: Listine IX, p. 181.

DCCCXXVI. 1444, 16 Februarii, Romae.

Eugenius PP. IV. fratrem Fabianum a Bachia, vicarium Bosnae, ac illius successores. praefatae vicariae vicarios „in Ungarie, Bozne, Moldavie, Valachie, Bulgarie, Rascie nec non Slavonie et singulis regnis . . ad que vicaria Bozne . . . se extendere dinoscitur, inquisitorem et inquisitores heretice pravitatis perpetuo“ facit et deputat, regesque, principes ac praelatos, ut eis auxilium praestent, hortatur.

Inter desiderabilia. . . Dat. Rome apud s. Petrum anno incarnationis dominice mccccxliv. xiv. kal. Martii. an. xiv.

Ex reg. orig. an. XIV. de cur. libr. XVIII. fol. 4.

Eadem facultas dicto fr. Fabiano et fratribus vicariae Bosnae conceditur ad persequendum haereticos Hussitas in Moldavia. Super gregem. . . Dat. Romae x kal. Februarii. Sacrae religionis . . . Dat. Romae iv kal. Februar.

Wadding: Annal. minor. tom. XI, p. 203, 205, 207. *Theiner*: Monumenta Hungariae tom. II, p. 228.

DCCCXXVII. 1444, 26 Martii, Scutari.

Franciscus Quirini comes et capitaneus Scutari nomine sui ducalis veneti domini init conventionem cum vajvoda Cernoevich, vi cuius venetum dominium se obstringit, quod nec ipsum nec ipsius terras traditurum sit Thurcis vel Bosnensibus; item quod non sit cum vajvoda Stephano Vuchach pacem initurum, donec dicti vajvodae filium non restituet.

Ljubić: Listine IX, 188.

DCCCXXVIII. 1444, 15 Aprilis, Jajce.

Stephanus Thomas, rex Bosnae, Venetis liberam in suis terris mercaturam largitur et in flumine Narenti aliisque aquis navigandi facultatem tribuit.

Ljubić: Listine, IX, 189.

DCCCXXIX. 1444, 15 Maii, Venetiis.

Oratori regis Bosnae „in iustificationem eorum, que acta sunt in accipiendo loca Polize et Dalmissae“, respondetur, quod ob amicitiam inter regem et venetum dominium idem sit, ac si loca illa in manibus regis essent.

Ljubić: Listine IX, 193.

DCCCXXX. 1444, 10 Junii, in Bobovac.

Stephanus Thomas, rex Bosnae promittit, se Johanni Hunyadio, cuius intercessione thronum bosnensem adeptus est, amicum et adiutorem fidelem in omnibus necessitatibus futurum esse; insuper spondet se eidem „pro persona sua singulis annis affuturis singula tria millia florenorum auri competenti termino . . .“ soluturum esse.

Datum in castro . . . Bobowacz feria quarta proxima post festum pentecostes anno domini millesimo quadringentesimo quadragesimo quarto.

Kukuljević: Arkiv knj. II, Razděl I, p. 38.

DCCCXXXI. 1444, 3 Septembris, Romae.

Eugenius PP. IV. ad rectorem parochialis ecclesiae in Glanesk in Prussia scribit, „regem Bosnae ad bonam frugem christianae fidei“ rediisse.

Dat. Romae apud s. Petrum an. 1444. iii nonas Septembris . . . an. xiv. Assemani Kalendaria eccles. univ. tom. V, p. 81.

DCCCXXXII. 1444, 3 Septembris, Kreševo.

Stephanus Thomas rex Bosnae, Ostojae regis filius, omnia privilegia agens a suis praedecessoribus concessa confirmat. Testes: voevoda Janiš Pavlović, voevoda Tvrtko Stančić, voevoda Vladislav Klešić, voevoda Sladec Semković, voevoda Petrus Pauli Jurjević, com. Juraj Dračević, com. Vukić Vlatković, c. Ostoja Stipoević, pristav aulicus com. tipan Vlatković, regni protovestiarius comes Restoe, qui et scripsit.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbica, p. 427.

DCCCXXXIII. 1445, 23 Januarii, Romae.

Eugenius PP. IV. vicarios ordinis minor. in Bosnia constituit inquisitores haereticae pravitatis, et alios conventus eisdem subiicit.

Eugenius episcopus etc. ad perpetuam rei memoriam. Super gregem dominicum nostre cure providentia divina commissum sedulo vigilantes, illis potissimum juxta pastoralis officii debitum occurrere volumus, per que grex ipse scandalizatur a fide, sine qua nemo proficit ad salutem, eaque de medio tollere et illorum fluxum pestiferum restringere, ne virus insanabile ac perpetuum inferant nocumentum. Cum itaque, sicut ad nostrum non sine displicentia grandi pervenit auditum, quod ad presens in regno Moldavie heretice pravitatis, et presertim cujusdam secte abominabilis Hussitarum nuncupate, satore malorum operum id procurante, numerosa personarum multitudo consistat, que non modo regnicolarum, verum etiam ab ipso regno distantium et precipue non paucorum regni Ungarie incolarum animas sui perversi dogmatis veneno pestifero infecerunt, ac in dies per amplius inficere omni studio satagant, et convenientius timeatur, quod nisi quantocius eorum perniciosis ausibus oportune non providebitur, etiam ad ceteras fidelium partes transeuntes et mortiferum venenum sue erronee doctrine effundentes, quamplurimos inficiant in suorum et plurimorum aliorum evidens animarum periculum, dispendium quoque perniciosissimum pariter et exemplum. Nos igitur super hiis, quantum nobis ex alto permittitur, totis providere viribus intenti et firmam super eo, quod hactenus dilecti filii ordinis minorum professores de observantia nuncupati et precipue vicarie Bosne, qui, ut celebris famaue publica insinuat, se murum facientes pro domo domini et orthodoxe propagatione fidei, ad confundendas eliminandasque hujusmodi heresum superstitiones opem et operam efficaces solertius adhibere, quantum in eis fuit, studuerunt et student, prout tante rei necessitas exigit, in convincendis eliminandisque dictis erroribus suas impertiri partes debeant, fiduciam in domino, ut congruit, acceptantes, motu proprio, non ad dilectorum filiorum Fabiani de Bachia vicarii et fratrum dicti vicariatus vel alterius pro eis nobis super hoc oblate petitionis instantiam, sed de nostra mera deliberatione, et ex certa scientia, auctoritate apostolica tenore presentium prefatum Fabianum, quem, sicut fide dignorum testimonio accepimus, religionis et fidei sinceritate ac maturitate morum, nec non litterarum scientia aliarumque virtutum donis raris largitor dominus insignavit, et illius successores, qui pro tempore erunt, prefate vicarie vicarios in Ungarie et Bosne predictis ac Moldavie, Valachie, Bulgarie, Rascie, nec non Sclavoniae ac omnibus et singulis aliis regnis seu partibus, ad que seu quas vicaria hujusmodi se extendere dinoscitur, inquisitorem et inquisitores heretice pravitatis perpetuo facimus, constituimus et etiam deputamus, eis per apostolica scripta mandantes, et in remissionem peccaminum suorum iniungentes, quatenus hujusmodi inquisitionis officium per nos ipsorum impositum humeris, omnibus odio, timore, favore pariter amore postpositis, sic fideliter et feliciter eorum quisque exequatur, per ipsorum sollicitudinis operam zizaniis perniciosi germinis e medio tritici extirpatis, heretice scilicet pravitatis venenosis dogmatibus propiatis in regnis seu partibus predictis fidei sinceritas vigeat, divinus cultus

augeatur, et populus christianus in dei cognitione ac sue salutis acquisitione non decreseat, ipsique Fabianus et vicarii domino virtutum placidi, nobisque ac dicte sedi nec non successoribus nostris romanis pontificibus reddantur gratiosi, processuri in huiusmodi inquisitionis negotio tam secundum indulgentias et privilegia inquisitoribus pravitatis ejusdem a prefata sede deputatis, seu officia inquisitionis huiusmodi ab eadem sede habentibus concessa, quam etiam secundum canonicas sanctiones. Verum ne ex inquisitionis officio huiusmodi, pacis emulo procurante, inter diocesanos ordinariosque locorum ex una, et Fabianum ac vicarios ex altera partibus dissensiones et scandala suscitentur, volumus et motu, deliberatione, scientia et auctoritate predictis decernimus, quod in prefato inquisitionis officio juris ordo de huiusmodi inquisitione conditus per Fabianum et vicarios predictos perpetuo conservetur; ita tamen, quod si diocesani et ordinarii, vel vacantibus sedibus capitula seu collegia aliqua, se de ipso officio intromittere nollent, vel negligenter quomodolibet se haberent, seu ubi catholicorum episcoporum copia pro tempore non erit aut haberi non poterit ad huiusmodi officium exequendum, dicti Fabianus et vicarii pro tempore officium predictum per se ipsos valeant exercere. Et insuper Fabiano et vicariis pro tempore predictis etiam contra notorios incantatores et notorias incantatrices, et in regno Moldavie episcopis aliisque ordinariis locorum irrequisitis, auctoritate nostra officium inquisitionis huiusmodi exercendi, nec non in omnibus et singulis regnis ac partibus, ad que seu quas vicaria huiusmodi se extendet, antedictis, quotienscunque sibi opportunum videbitur, perpetuo eorum nomine unum vel duos aut tres, seu tot quot pro huiusmodi officii necessitate oportuni videbuntur, idoneos fratres, de consilio tamen aliquorum discretorum fratrum ordinis et vicarie predictorum, qui eisdem et prorsus similibus auctoritate et potestate fungantur, substituendi, sicque substitutos ad ipsorum nutum revocandi plenam et liberam tenore presentium licentiam concedimus pariter et facultatem; ita tamen quod tam Fabianus et vicarii, quam substituti pro tempore predicti de hiis, que in huiusmodi inquisitionis officio secularia concernunt judicia, se intromittere aut eis quoquomodo immiscere nullatenus praesumant. Preterea universos et singulos carissimos in Christo filios nostros reges, ac venerabiles fratres nostros archiepiscopos, episcopos et dilectos filios principes, duces, comites, palatinos, voyvodas, barones, milites, nobiles, communitates et ceteros quoscunque Christi fideles ecclesiasticos et seculares in prefatis regnis seu partibus et alias ubilibet commorantes, cujuscunque status, gradus, ordinis vel conditionis fuerint, obsecramus in domino et per aspersionem sanguinis domini nostri Jesu Christi exhortamur, eisque in remissionem peccatorum suorum injungimus, quatenus dum pro parte Fabiani, vicariorum et substitutorum predictorum, vel alicujus eorum parte fuerint requisiti, ipsis in exercendo inquisitionis officio huiusmodi assistentes, eis auxilium et favorem prestant oportuna, nec per se vel alium seu alios sub excommunicationis pena, quam secus facientes ipso facto incurrere volumus, a qua nonnisi in mortis articulo constituti per alium quam romanum pontificem, aut Fabianum vel vicarios seu substitutos prefatos vel eorum aliquem, absolvi queant, dictos Fabianum, vicarios et substitutos prefatos vel eorum aliquem seu aliquos, quominus officium huiusmodi libere exer-

cere possint et exercean, per se vel alium seu alios directe vel indirecte quovis quesito colore molestare, perturbare, aut quomodolibet impedire presumant. Nos enim, qui dudum volumus, quod littere non expedirentur super indulgentiis ad instar nisi specificarentur, ut reges, archiepiscopi, episcopi, principes, duces, comites, palatini, voyvode, barones, milites, nobiles, communitates ac ceteri Christi fideles, qui Fabiano, vicariis et substitutis predictis in exercendo inquisitionis officio huiusmodi eo promptius auxilium, consilium et favorem prestant, quo se ex hoc dono celestis gratie refectos fore conspexerint, omnibus vere penitentibus et confessis, qui auxilium, consilium vel favorem ipsis Fabiano, vicariis et substituendis pro tempore in huiusmodi exercendo officio prestiterint, auctoritate apostolica tenore presentium concedimus, quod illas et prorsus similes peccatorum suorum remissionum ac relaxationum indulgentias consequantur, que alias in subsidium seu defensionem terre sancte auxilium, consilium et favorem prestantibus hactenus per sedem apostolicam concessae fuerunt. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, nec non voluntate predicta ac statutis et consuetudinibus dicti ordinis, iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, privilegiis quoque et exemptionibus, indulgentiis, litteris apostolicis generalibus vel specialibus, quibusvis personis ecclesiasticis vel secularibus etiam ordinum quorumcunque per sedem apostolicam, vel alias sub quibuslibet verborum formis concessis, quorumcunque tenorum existant, per que presentibus non expressa vel totaliter non inserta effectus presentium impediri valeat quomodolibet vel differri, que eisdem personis quoad premissa volumus suffragari. Ceterum quia difficile foret huiusmodi nostras litteras ad singula loca deferre, volumus et eadem auctoritate decernimus, quod ipsarum transumpto manu publica vel signo alicujus episcopalis aut superioris ecclesiastice curie munito tanquam prefatis nostris, si originales exhiberentur, litteris plena fides in iudicio et extra adhibeatur, et perinde stetur ac si dicte originales littere forent exhibite vel ostense. Nulli ergo etc. Datum Rome apud s. Petrum anno etc. millesimo quadringentesimo quadragesimo quarto¹ decimo kal. Februarii, anno quarto decimo.

Annal. minor. tom. XI, p. 205. *Theiner*: Monum. Hung. tom. II, p. 223.

DCCCXXXIV. 1445, 24 Januarii, Romae.

Eugenius PP. IV. divisionem inter Hungaros et inter Slavos vicariae Bosnen. ordin. minorum factam revocat.

Eugenius episcopus etc. ad futuram rei memoriam. Etsi ex debito sollicitudinis pastoralis quibuslibet religiosis personis esse non deceat in suis oportunitatibus favorabiles et benignos, tamen fratres ordinis minorum, presertim sub ipsius regulari observantia degentes, ferventioris spiritus ardore succensos, qui non timentes, sed amantes barbaras nationes, ad illarum conversionem pergunt intrepidi, ut valeant ad arcam domini-

¹ Hic annus Eugenio pontifici est annus incarnationis 1444. qui incipiebat 25 Martii, quem tenuit et P. Wadding; *Theiner* eum reduxit ad annum vulgarem, qui est 1445, et 14 pontificatus Eugeniani quem nos pariter recipiendum duximus.

cam multos afferre manipulos et de talentis eis creditis bonam domino reddere rationem, affectuosiori studio confovere tenemur, ut in eorum sanctis operibus, per que fides catholica pullulat et sonus eorum in omnem terram dulciter intonat, nil eos impediat, nil perturbet, sed nostre sollicitudinis studio, ab eis quorumvis commotionum, scandalorum, divisionumque submotis turbinibus, placita quietis dulcitudine gratulentur. Cum itaque jam per centum annos et ultra ejusdem ordinis fratres de observantia nuncupati adeo omnipotenti deo in partibus Bozne, Ungarie, Crohacie, Dalmatie, Bulgarie et Rascie ceterisque finibus orientalibus et aquillonariis seu australibus gratum suum exhibuerint famulatum ad lucrificandas animas Christi sanguine redemptas, quin imo odor bonorum operum eorundem per orbem diffusus multas fidelium mentes celica suavitate repleverit, devotione pariter et affectione sanctimonie spiritualis, sed heu proh dolor a paucis admodum temporibus, satore zizanie procurante, quedam exorta gravis et jam nobis ad audientiam relata est discordia inter fratres Hungaros ex una, et Boznenses ceterosque Sclavos citra flumen Zave residentes ex altera partibus, quod ad divisionem venerint vicariarum ordinis prelibati in tantum, quod Ungari elegerunt sibi vicarium pro se ipsis et Boznenses ac Sclavi alium sibi elegerunt e converso. Nos igitur attendentes, quod unio incrementum, divisio, ut plurimum, detrimentum solet afferre, compendii salutaris motu proprio, non ad ipsorum fratrum vel alicujus pro eis nobis super hoc oblate petitionis instantiam; sed de nostra mera deliberatione, ex certa scientia auctoritate apostolica tenore presentium predictas divisionem, scissuram et separationem per quoscunque quavis auctoritate preditos et quomodocunque in dicta vicaria factas, procuratas vel intemptatas, nec non quecumque inde secuta revocamus, cassamus, irritamus et etiam annullamus, nulliusque roboris vel momenti fore decernimus, volumus et mandamus, ac vicariam ipsam Bozne predictam illiusque fratres predictos, quoad domus et loca citra et ultra flumen Zave ubicunque trans mare Adriaticum consistentes, nec non omnia et singula privilegia, exemptiones, gratias, indulta, immunitates et jura in eodem statu, in quo, antequam divisiones ac separationes fierent, erant, quomodolibet emanata restituimus, reponimus et reintegramus: propterea motu, scientia, auctoritate et tenore predictis volumus, statuimus et ordinamus, quod deinceps perpetuis futuris temporibus omnia et singula domus atque loca tam in Bozne quam aliis provinciis sive regnis consistentia predicta, que omnia vicarie Bozne vocari et nominari precipimus, per unum vicarium regi decernimus; cujus electio ad fratres hujus vicarie, ipsius vero electionis confirmatio ad generalem ministrum prefati ordinis pro tempore existentem spectent et pertineant; quique vicarius sic electus etiam ante confirmationem vicariatus hujusmodi officium libere exercere valeat, ac vicario cismontano pro tempore existenti subsit, pareat et intendat, cujus auctoritate prefati fratres vicarie ejusdem regantur et gubernentur; quodque si minister generalis predictus prefatam hujusmodi electionem, postquam illa ibi fuerit presentata, infra triduum forsitan recusaverit aut distulerit confirmare, dicta electio eo ipso auctoritate apostolica confirmata sit et se censeatur; ac sic in vicarium electus absque alia confirmatione officium vicariatus hujusmodi libere et licite valeat exercere; confir-

mantes preterea harum serie electionem celebratam per dilectos filios ejusdem ordinis professores regni Ungarie in persona dilecti filii Fabiani de Bachia, dicti ordinis professoris, in tota et integra vicaria prelibata usque ad proximum futurum capitulum in eadem vicaria equanimiter celebrandum, districtius inhibentes eidem generali ministro et prefatis ac aliis fratribus dicti ordinis, nec non universis et singulis Christifidelibus utriusque sexus, ecclesiasticis etiam regularibus ordinum quorumcunque exemptis et non exemptis, ac laicalibus cujuscumque etiam dignitatis, status, gradus, ordinis, conditionis vel preeminentie, etiam regalis, reginalis, pontificalis, ducalis aut cujuslibet alterius ecclesiastice vel mundane fuerint, ne contra restitutionem, repositionem, reintegrationem, voluntatem, statutum et ordinationem ac omnia alia et singula in presentibus nostris litteris contenta, per se vel alium seu alios directe vel indirecte quovis quesito colore venire seu aliquid attemptare presumant, ac decernentes illos ex ipsis generali ministro, fratribus et fidelibus, qui separationem fecerint, ut prefertur, excommunicationis sententie, a qua nisi a romano pontifice, preterquam in mortis articulo constituti, absolutionis beneficium obtinere nequeant, subiacere eo ipso, ac ex nunc irritum et inane, si secus super hiis a quoquam, quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attemptari. Non obstantibus quibuscunque constitutionibus et ordinationibus apostolicis, nec non statutis et consuetudinibus dicti ordinis, juramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, privilegiis quoque, indulgentiis et litteris apostolicis generalibus vel specialibus, quorumcunque tenorum existant, per que presentibus non expressa vel totaliter non inserta effectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri, et de quibus quorumque tenoribus specialis et expressa ac de verbo ad verbum mentio habenda sit, ceterisque gratiis quibuscumque, quibus omnibus et singulis, illis alias in suo robore permansuris, quoad presentes et in eis contenta derogari intendimus et expresse derogamus. Volumus autem, quod per quascumque litteras apostolicas dicto generali ministro seu aliis sub quibusvis verborum formis quomodolibet concessas, vel imposterum concedendas presentes littere et in eis contenta hujusmodi nullatenus intelligantur revocata. Nulli ergo etc. nostre revocationis, cassationis, irritationis, annullationis, constitutionis, mandati, restitutionis, repositionis, reintegrationis statuti, ordinationis, precepti, decreti, confirmationis, inhibitionis, intentionis, deregationis et voluntatis infringere etc. Si quis etc. Datum Rome apud sanctum Petrum anno etc. millesimo quadringentesimo quadragésimo quarto, nono kal. Februarii pontificatus nostri anno quartodecimo.

Wadding: Annal. minor. tom. XI, 473. *Theiner*: Monum. Hung. tom. II, p. 225.

DCCCXXXV. 1445, 1 Februarii, Romae.

Eugenius PP. IV. confirmat gratias et privilegia quondam fr. Dionysi ab Ilok concessa, annuitque, ut iidem fratres vicariae Bosnae possint acceptare monasteria in Moldavia, Transilvania et in Hungaria, qua ipsis cardinalis Julianus assignaverat.

Eugenius episcopus servus servorum Dei. Dilectis filiis vicario e fratribus vicarie Bozne nuncupatis ordinis minorum presentibus et futuri salutem et apostolicam benedictionem.

Sacre religionis, sub qua mundanis abiectis illecebris cum additione voluntarie paupertatis Domino in virtutum humilitate devotum impenditis et sedulum eciam favorem fidei catholice famulatum, merita promerentur, ut apostolica sedes vos favoribus benignis confoveat et specialibus gratiis prosequatur in illis presertim, per que fides ipsa ampliatur vosque pie vite studio vobis ipsis et aliis ad animarum salutem proficere valebitis. Attendentes igitur, quod vos, presertim in partibus septentrionalibus, honorem et propagacionem Christiani nominis diligenter ac fideliter hactenus prosecuti estis, in dies prosequimini, eciam in Scythiae partibus, in quibus paganorum multitudo consistit, ad quas partes, suffulti auctoritate apostolica, pro lucrificando animas et innumerabiles populos gremio sancte romane ecclesie uniendos, dum tempus extiterit opportunum, sicut accepimus, omni postposito timore libenter intenditis, seu aliqui uestrum intendunt proficisci, et in Moldaue, in quibus tam a longis (sic) pestiferum virus schismatis, quod adhuc nonnullos illarum partium populos, qui ad romane ecclesie unitatem nuper redierunt, inficere non desinit, quam a paucis temporibus atra pravitatis heretice et potissimum Hussitarum lethifera pestis in maximum christiane fidei detrimentum quamplurima germinarunt perversa germina, que dietim, nisi desuper opportune provideatur, abundantius succrescent, ac in septem sedilibus Siculorum partibus, in quibus licet heretice prauitatis pestis huiusmodi notorie non apparet, propter tamen ecclesiasticarum personarum cure animarum intendere debentium paucitatem nec non diocesum nimiam distanciam ab eisdem populis quasi doctrine fideique, cum ibidem pauci admodum, vel quasi nulli sint, qui illis verbum dominicum annuncient, in dies magis redduntur ignari, pro fidei huiusmodi nec non diuini cultus et religionis augmento plurimos labores et studia fructuosa impendere poteritis et libenti animo impendetis, ut eo ferventius ipsis laboribus et studiis insistere valeatis, quo vos apostolicis fauoribus et gratiis amplioribus per nos et sedem predictam noveritis circumfultos, et inherentes nonnullis gratiis et indultis per nos quondam Dionisio de Ujlak vestri ordinis professori ac in dictis Scythie, Moldaue ac septem sedilibus Siculorum partibus existentia et que in posterum erunt, nec non Bude et Pesthini ac Zegedini atque Fori Siculorum¹ et ubilibet consistentia, que venerabilis frater noster Julianus episcopus tusculanus in certis partibus dicte sedis legatus vobis assignaverat et in posterum assignabit forsitan alia, conventus, domos ac loca dicti ordinis quecumque et qualiacunque sint, cum omnibus personis, privilegiis, gratiis, indultis, iuribus et pertinentiis suis prefate vicarie in perpetuum subiicimus, unimus et incorporamus, ita quod sint unita incorporata et subiecta, ac in eis pro tempore degentes fratres omnibus et singulis exemptionibus immunitatibus, privilegiis, indulgentiis, gratiis, indultis, in specie seu in genere per nos vel per sedem apostolicam aliis domibus et locis dicte vicarie ipsorumque fratribus hactenusomodolibet concessi seu in posterum concedendis utantur, gaudeant ac i et gaudere possint. Nec non dilectum filium Fabianum de Bathia ac anes et singulos dictos vicarios dicte vicarie, qui pro tempore erunt et eis pro tempore substitutos, tam in subiectis, unitis et incorporatis predictis quam aliis conventibus, domibus et locis prefate vicarie, nostros successorum nostrorum romanorum pontificum canonice intrantium, qui

pro tempore erunt, ac sedis predictae commissarios facimus, constituimus ac etiam deputamus, ipsique Fabiano, vicariis et substitutis, quod nostro et successorum nostrorum ac sedis praefatae nominibus, in omnibus et singulis subiectis, unitis et incorporatis et aliis conventibus, domibus ac locis vicarie praefatae eorumque personis illas prorsus et similes ac easdem in omnibus tam gratiam quam iusticiam concernentibus et aliis quibuscunque omnimodam iurisdictionem, potestatem et facultatem habeant et exercere possint, quas generalis minister dicti ordinis pro tempore existens in illis habet, et si in dictis partibus praesens foret, habere et exercere posset; praeterea quod Fabianus seu vicarius pro tempore, et substituti predicti ac omnes et singuli fratres in ipsis Scythie, Moldaviae et septemsedilibus Sicularum partibus pro tempore commorantes omnium et singulorum fidelium et si ad christianam fidem converti voluerint, et conversi et baptizati fuerint, etiam infidelium, ad eos pro tempore undecunque confluentium, confessiones audire, et pro commissis ab eisdem etiam quantumcunque grauibas et enormibus criminibus et delictis, etiam si simonia et alias talia fuerint, propter quae s. sedes ipsa merito sit consulenda, debitam absolutionem impendere et penitentiam iniungere salutarem, nec non illos a quibuscunque excommunicationis, suspensionis et interdicti et aliis ecclesiasticis sententiis, censuris et penis, tam a iure quam ab homine latis et promulgatis, etiam in dicte sedis reservatis casibus in forma ecclesiae consueta, iniunctis sibi pro modo culpe penitentia salutari, et aliis, quae de iure fuerint iniungenda, absolvere, et cum eis super quibuscunque irregularitatibus, homicidii voluntarii, bigamiae, et mutilationis membrorum casibus duntaxat exceptis, dispensare, ac omnem ab ipsis inhabilitatis et infamiae maculam siue notam per eos quomolibet contractam penitus abolere, ac aliis eucharistiae, baptismatis, chrismatis seu confirmationis, extreme unctionis, aliaque ecclesiastica sacramenta ministrare, apostatas a fide seu religione ad penitentiam salutarem et habitum suae religionis nec non alios ad plenariam ipsorum reconciliationem recipere et admittere, nec non alia iura parochialia eis ministrare, regere et exercere, capellas quoque et altaria, nec non calices et paramenta ecclesiastica, oleum sanctum et chrisma conficere et benedicere, ac reconciliandas ecclesias et reconcilianda cimiteria reconciliare, de matrimonialibus et aliis causis spiritualibus cognoscere illasque decidere et in illis illam prorsus iurisdictionem habere et exercere, quam diocesanus episcopus, si ibi esset, habere et exercere posset. Cum schismaticis quoque, hereticis, excommunicatis seu interdictis quibuscunque quantumcunque notoriis, nisi Fabianus et vicarius pro tempore aut substituti predicti eos vitare mandaverint, in quibuscunque eorum negociis, etiam in divinis officiis et extra, dum tamen in crimine non participant, participare et insuper ut vestrorum bonorum operum fructus valeant peramplius propagari, quod Fabianus et vicarius pro tempore et substituti predicti non modo in dictis Scythie, Moldaviae et septemsedilibus Sicularum partibus, quae vicarie praedictae subieciimus, annexuimus, incorporauimus, ut praefertur non modo iam constructa ad observantiam predictam reducere, sed etiam alia, conventus, domos locaque, unum, duo tria et plura ac tot, quot ipsi vicario expediens videbitur, pro vestris usu et habitatione de nouo acquirere et in eis ecclesias cum campanilibus, campanis, ceme-

teriis, dormitoriis, hortis, hortalitiis et aliis necessariis officinis fundare et construere. Preterea, quod quotienscunque confessor vel confessores, quem et quos vos vel vestrum quilibet presentes et futuri pro tempore, de dicti vicarii et inferioris superioris vestri, si eius copia commode haberi potuerit, licentia duxeritis eligendum seu eligendos, vestras et vestrum cuiuslibet confessiones audire ac pro commissis criminibus, excessibus et delictis, etiam in reservatis predictae sedi casibus, vobis et cuilibet vestrum debitam absolutionem impendere ac iniungere penitentiam salutarem nec non vos et quemlibet vestrum a quibuscunque excommunicationis, suspensionis et interdicti aliisque censuris, sententiis et penis a iure seu homine promulgatis, etiam in casibus prefate sedi reservatis, quoties similiter opportunum fuerit, absolvere, et cum vobis, ac vestrum quolibet super irregularitatibus, si quas huiusmodi sententiis ligati, missas et alia divina officia, non tamen in contemptum clavium celebranda, aut immiscendo se illis seu alias quomodocunque contractis, homicidii voluntarii, mutilationis membrorum et bigamie casibus predictis duntaxat exceptis, dispensare, omnemque a vobis et quolibet vestrum inhabilitatis et infamiae maculam siue notam, per vos et quemlibet vestrum quomodocunque contractam abolere nec non vobis in sinceritate fidei, unitate sancte romane ecclesie et deuotione nostra et successorum nostrorum romanorum pontificum canonice intrantium persistentibus plenariam remissionem in mortis articulo, quam etiam quemlibet vestrum, quem in huiusmodi articulo, confessoris copiam non habere contingeret, dummodo in vera contritione decederet, consequi volumus, concedere valeant; et insuper quod fratres vicarie predictae, qui sunt et pro tempore erunt idonei ad annunciandum verbum Dei cum licentia tamen Fabiani aut vicarii pro tempore huiusmodi, qui etiam absque capituli congregatione, de consilio aliquorum fratrum discretorum, quoties opus fuerit, verbum Dei publice tam in vestris quam aliis ecclesiis et locis publicis ciuitatum, terrarum et locorum, prefate vicarie ordinariarum locorum, prelatorum ecclesiarum et aliorum quorumcunque licentia desuper nullatenus requisita, publice proponere, ita tamen, quod si in metropolitana aut aliis cathedralibus, seu collegiatis, vel aliquorum ordinum ecclesiis predicare voluerint, prelatorum eorundem licentiam obtinere teneantur. Quodque vos et quilibet vestrum ex transgressione quarumcunque constitutionum predicti ordinis presentium et futurarum, dummodo, in quantum humana fragilitas patitur, regulam vestri ordinis dicti studeatis observare, penarum minime incuratis. Preterea omnibus et singulis Christi fidelibus, qui de bonis a Deo sibi collatis unum pro centenario id est centesimam partem bonorum suorum pro liberatione fidelium captivorum de manibus infidelium seu pro erectione et manutentione domorum et locorum in Scythie, Moldaue et septemsedilibus Sicularum partibus predictis duntaxat pro tempore constituendorum et sustentatione vite fratrum, qui ad infidelium et praesertim dictas Scythie partes pro tempore transire voluerint, pie erogauerint, quod confessores seculares et regulares etiam ex vobis, quos duxerint eligendos, confessionibus eorum diligenter auditis eis pro commissis ab eis excessibus, criminibus, delictis, in omnibus etiam prefate sedi reservatis casibus, semel tantum debitam absolutionem impendere et iniungere penitentiam salutarem nec non eis in sinceritate, unitate et deuotione

predictis persistentibus plenariam remissionem in mortis articulo concedere valeatis ita tamen, quod confessores ipsi de his, de quibus fuerit alteri satisfactio impedenda, eam dictis fidelibus, per eos si supervixerint, vel successores suos, si tunc forte transierint, faciendam iniungant, quam dicti fideles vel successores facere teneantur, quodque per unum annum a tempore, quo sibi concessio huiusmodi concessa fuerit, singulis sextis feriis impedimento legitimo cessante ieiunent, et si predictis diebus ex precepto ecclesiastico iniuncta penitentia, voto, aut alias ieiunare teneantur, una alia die singularum septimarum eiusdem anni, qua ad ieiunandum, ut premittitur, non sint adstricti, ieiunent, et si in aliqua eius parte aliquis ipsorum legitime fuerit impeditus, anno sequenti vel alias quamprimum potuerit, huiusmodi ieiunium modo simili supplere teneantur. Porro si forsan alias prelibatum ieiunium in toto vel in parte commode adimplere nequiverint, eo casu confessores ieiunium ipsum in alia pietatis opera commutare valeant, que parimodo adimplere debeant, alioquin eiusmodi confessio plenarie remissionis, quoad non implentes duntaxat, nullius sit roboris vel momenti, eadem authoritate concedimus pariter et indulgemus. Volumus autem ne, quod absit, vos et fideles erogantes predicti ex confidentia remissionis huiusmodi reddamini ac redantur prolixiores ad illicita in posterum committenda, quod si ex confidentia eiusmodi aliqua illicita forte commiserint et committerent, quod illa eadem confessio committentibus nullatenus suffragetur, quodque per quascunque literas apostolicas dicto generali ministro, seu aliis quoquo modo concessas vel in posterum concedendas, gratie indulta et alia supradicta nullatenus intelligantur reuocata, non obstantibus felicis recordationis Bonifacii prohibitione, ne fratres mendicantes in aliqua ciuitate, castro, vel uilla seu alio loco quocunque ad inhabitandum domum vel locum de nouo recipere, seu receptum mutare presumant absque sedis predictae licentia speciali, facientes plenam et expressam de prohibitione huiusmodi mentionem, et Clementis V. romanorum pontificum predecessorum nostrorum et aliis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, nec non statutis et consuetudinibus dicti ordinis, iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alias roboratis, priuilegiis quoque et indulgentiis, ac literis apostolicis generalibus et specialibus quorumcunque existant, perque presentibus non expressa vel totaliter non inserta, effectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri, et de quibus quomodocunque totis tenoribus habenda sint in nostris literis mentio specialis, quibus omnibus et singulis alias in suo robore permansuris, quod premissa derogare intendimus, et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscunque presentibus, quoad sub observantia huiusmodi vixeritis, duntaxat valituris. Nulli ergo hominum etc. contraire. Si quis autem etc. incursum.

Datum Romae apud s. Petrum anno incarnationis dominice MCCCXLV kalendis Februarii, pontificatus nostri anno decimo quarto.

Ex tabular. conv. fratrum minor. Kolosvarien.

DCCCXXXVII. 1445, 31 Januarii, Romae.

Eugenius PP. IV. fratribus ord. minor. in Bosna concedit, ut fratres tertiarios etc. in Hungaria possint recipere, loca accipere, ordinare etc.

Eugenius episcopus etc. ad futuram rei memoriam. Exposcit dilectorum filiorum vicarii et fratrum vicarie Bozne juxta morem ordinis fratrum minorum de observantia nuncupatorum sacre religionis sinceritas, sub cujus observantia, mundanis abiectis illecebris, in extrema paupertate constituti, per piorum ac virtuosorum operum exercitium ceteros ad divine maiestatis trahentes obsequium, sedulum et gratum impendunt altissimo famulatum, ut ea, que ad Dei laudem et religionis augmentum, nec non animarum profectum cedere valeant, eis favorabiliter concedamus. Hinc est, quod nos pro religionis augmento nec non animarum Christi fidelium salutis profectu, non ad illorum vicarii et fratrum vel alterius pro eis nobis super hoc oblate petitionis instantiam, sed ex nostra certa scientia moderno et qui pro tempore erunt vicarii dicte vicarie, quod ipsi vicarii per se vel alium seu alios, quem seu quos ipsi ad hoc pro tempore duxerint deputandum vel deputandos, quibuscunque utriusque sexus Christi fidelibus, in quibuscunque partibus seu locis, ad quas vel ad que dicta vicaria extenditur, pro tempore commorantibus, professionem per fratres et sorores tertii ordinis sancti Francisci de penitentia nuncupati, per felicitis recordationis Nicolaum papam quartum predecessorem nostrum approbati, emitti solitam emittere volentibus recipere et admittere, eisque regularem habitum per fratres et sorores predictos gestari solitum exhibere, et illas ex personis dicti tertii ordinis feminei sexus, que nulla sufficienti desuper licentia suffulte in Ungarie partibus insimul habitantes, aliqua loca pro eorum usu et habitatione de novo construxerunt, seu jam constructa receperunt, ab excommunicationis aliisque sententiis, censuris et penis, si quas propterea incurrerunt, absolvere in forma ecclesie consueta, iniunctis eis pro modo culpe penitentia salutari et aliis, que de jure fuerint iniungenda, eisque quod iam recepta retinere, et aliis similiter prefati sexus personis, quod duo, tres et plura, ac tot alia domos atque loca, quot ipsis vicariis expediens videbitur, cum oratoriis, dormitoriis et aliis pro earum usu et habitatione necessariis officinis ubilibet in dicta vicaria de novo construere, seu jam constructa vel sibi concessa recipere, confraternitates etiam seu societates pietati idoneas, juxta morem presertim italicum, vulgariter verberatorum seu flagellatorum nuncupatas, cum opportunis constitutionibus ordinare, ac ordinatas, absque quorumvis prelatorum ecclesiasticorum vel alterius dignitatis contradictione, quos etiam, ne talibus desistere debeant, apostolica auctoritate harum serie prohibemus et interdicimus, in suis devotionibus ac piis operibus fovere, nutrire, augmentare et manutene-
re, nec non quod confessor seu confessores dicti ordinis minorum de observantia, quem seu quos utriusque sexus persone, que professionem tertii ordinis hujusmodi pro tempore emisserint, seu illarum quolibet earumque confraternitatum singuli et singule pro tempore duxerint vel xerint eligendum seu eligendos, eorum confessionibus diligenter auditis in quibus ex eisdem predictis in reservatis semel tantum, in non reservatis vero sedi apostolice casibus, quotiens fuerit opportunum, debitam

absolutionem impendere et iniungere penitentiam salutarem, ipsisque omnibus, diocesani loci et proprii sacerdotis, cujus licentiam super hoc paschali tempore duntaxat persone predictae petere teneantur, licet eam non obtineat, super hiis licentia nullatenus requisita, eucharistie sacramentum ministrare, ac dictis personis tertii ordinis et confraternitatum huiusmodi illarumque singulis in sinceritate fidei, virtute sancta romane ecclesie ac devotione nostra et successorum nostrorum romanorum pontificum canonice intrantium persistentibus plenam remissionem in mortis articulo valeat seu valeant concedere, ita tamen, quod confessor seu confessores huiusmodi de hiis, de quibus fuerit alteri satisfactio impendenda, iamdictis personis per eas, si supervixerint, vel heredes seu successores suos, si tunc forte transierint, faciendam iniungant, quam dicte persone aut heredes vel successores facere teneantur: et ne, quod absit, dicte persone utriusque sexus ordinis prelibati et confraternitatem jam dictarum, per huiusmodi remissionis gratiam procliviores reddantur ad illicita imposterum committenda, volumus, quod si persone tertii ordinis et confraternitatum predictarum ex confidentia remissionis huiusmodi aliqua forsitan committerent, quo ad illa predicta remissio nullius sit roboris vel momenti; quodque persone prefate per unum annum a tempore, quo concessionis huiusmodi notitiam habuerint, singulis sextis feriis, impedimento cessante legitimo, jejunent, si predictis diebus ex precepto ecclesie, iniuncta penitentia, voto aut alias jejunare teneantur, una die singularum septimarum eiusdem anni, qua ad jejunium, ut premittitur, non sint astrictae, jejunent, et si dicto anno vel aliquo ejus parte aliquae ipsarum personarum fuerint impeditae, anno sequenti vel alias quamprimum poterint, huiusmodi jejunium modo simili supplere teneantur; porro si forsitan alias prelibatum jejunium in toto vel in parte adimplere commode nequiverint, eo casu confessor idoneus jejunium ipsum in alia pietatis opera commutare valeat, quae pari modo adimplere debeant: alioquin presentes littere, quo ad concessionem plenarie remissionis quo ad implentes premissa duntaxat nullius sint roboris vel momenti. Et insuper, quod vicarii et ab eis pro tempore deputati predicti ad personarum predictarum tertii ordinis huiusmodi regimen ac gubernationem presidentes, visitatores et alios officiales quoscunque, prout ipsis vicariis ac deputatis pro dictarum personarum animarum salute opportunum fore videbitur, instituere et deputare, ac etiam illos nullo juris ordine servato ad ipsorum nutum destituere et remove libere et licite valeant, auctoritate predicta tenore presentium concedimus pariter et indulgemus. Volumus autem quod per quasunque litteras apostolicas generali ministro dicti ordinis minorum pro tempore existenti seu aliis quoquomodo concessas, vel imposterum concedendas presentes littere nullatenus intelligantur revocate. Non obstantibus felicis recordationis Clementis pape quinti predecessoris nostri et aliis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, nec non statutis et consuetudinibus ordinum predictorum, juramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, privilegiis quoque et indulgentiis ac litteris apostolicis generalibus vel specialibus quorumcunque tenorum existant, per quae presentibus non expressa vel totaliter non inserta affectus earum impediri valeat quomodolibet vel differi, et de quibus quorumque totis tenoribus habenda sit in nostris litteris mentio spe

cialis, quibus omnibus et singulis, illis alias in suo robore permansuris, quo ad premissa derogare intendimus et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscunque. Ceterum quia difficile foret huiusmodi nostras litteras ad singula loca deferre, volumus et eadem auctoritate decernimus, quod ipsarum transumpto manu publica aut sigillo alicujus episcopalis vel superioris ecclesiastice curie munito tanquam prefatis nostris, si originales exhiberentur, litteris plena fides in iudicio et extra exhibeatur, et perinde stetur ac si dicte originales littere forent exhibite vel ostense. Nulli ergo etc. nostre prohibitionis, interdicti, concessionis, derogationis, voluntatis et constitutionis infringere etc. Si quis etc. Datum Rome apud s. Petrum anno etc. millesimo quadringentesimo quadragésimo quarto, pridie kal. Februarii. Pontificatus nostri anno quartodecimo.

Annal. minor. tom. XI, p. 473. Theiner: Monum. Hung. tom. II, p. 226.

DCCCXXXVIII. 1445, 3 Februarii.

Stephanus Bosnae magnus vojevoda fidem facit, se partem depositi quondam vojevodae Sandal per comitem Vukašin Sanković, com. Vukman Jugović et starac Radin a communi ragusino percepisse. Scripsit diac. Radivoj.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbica, p. 429.

DCCCXXXIX. 1445, 28 Februarii, Ragusii.

Comes. nobiles et totum commune Ragusii, Stephano vojevodae et eius filiis Vladisav et Vlatko promittunt se nullum incolam oppidi Trebinje, Dračevica etc. in territorio Konavlje recepturos esse.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serb. p. 431.

DCCCXL. 1445, 4 Martii, Venetiis.

Cancellario et oratori regis Bossine Paulo de Jayce ad puncta per ipsum exposita respondetur: gratiae aguntur regi de notitia, „comitem Stephanum Bossine dedisse despoto Rassie castrum Medon in partibus Albanie“, atque ipsos „intellexisse se ad damna“ dominii veneti, quod interim cum despoto „habet amicitiam“, comes autem Stephanus „mittit legationem“ Venetias; non acceptatur regis Bosnae propositio de inferendo comiti Stephano bello, in quo offert Venetis cooperationem suam; pariter non acceptatur propositio de aedificando communibus expensis castro „apud Narentam“; promittitur regi asylum in locis Dalmatiae „in casu necessitatis“; „regratiatur“ regi „de castris suis circumstantibus Polize, „quae offert“ dominio; excusat se dominium, quod non possit mittere in Bosnam unum ex nobilibus Venetis, qui „apud regem“ permaneat“.

Ljubić: Listine IX, 215.

DCCCXLI. 1445, 8 Maii, Venetiis.

Oratori „despoti Rassie“ respondetur, quod dominium venetum locum Antibari per capitaneum Scutari de manibus comitis Stephani, communis inimici, occupaverit.

Ljubić: Listine, IX, 217.

DCCCXLII. 1445, 12 Maii, Romae.

Eugenius PP. IV. Petrum vojevodam Bosnae commendat universosque monet, ne quosdam eum offendentes suscipere audeant.

Cum dilectum. Dat. Rome. . . mccccxlv. iv idus Maii an. xv.

Ex reg. orig. an. XV. tom. 18 fol. 78. *Theiner*: Mon. Slavor. Meridional. tom. I, p. 389.

DCCCXLIII. 1445, 28 Maii, Romae.

Eugenius PP. IV. Petrum vojevodam, partes inferioris Bosnae inhabitantem, sub clientelam sedis apostolicae recipit.

Benignitas . . Dat. Rome. mccccxlv. v kal. Junii . . . an. xv.

Reg. an. XV. tom. 18 fol. 78. *Theiner*: Monum. Slavor. meridional. tom. I, p. 389.

DCCCXLIV. 1445, 29 Maii, Romae.

Eugenius PP. IV. Stephanum Thomam, regem Bosnae, iustorum natalium privilegio donat, ut sceptrum cum dignitate gerere valeat; laudatque, quod „romanum pontificem Jesu Christi indubitatum vicarium ac beati Petri . . . unicum successorem“ agnovit etc.

Attendentes. Dat. Romae apud s. Petrum an. mcdxlv. iv kal. Junii . . . an. xv.

Reg. orig. libr. 24. p. 24. *Odoric. Raynaldi*: Annal. ecclesiast. tom. IX, p. 467. *Assemani*: Kalendar., tom. V, p. 82.

DCCCXLV. 1445, 29 Maii, Romae.

Eugenius PP. IV. cum Stephano, rege Bosnae, super defectu natalium dispensat, eumque legitimum regem declarat et acta atque gesta eius rata habet.

Divina superveniens. Dat. Rome mccccxlv. iv kal. Junii . . an. xv.

Reg. an. XV. tom. 18, fol. 77. *Theiner*: Monum. Slavor. meridional. tom. I, p. 388.

DCCCXLVI. 1445, 29 Maii, Romae.

Eugenius PP. IV. Stephanum Thomam, Bosnae regem, a promissione, quam ignobili cuidam mulieri de ipsa in uxorem accipienda fecit, absolvit eumque amplius non teneri declarat.

Oblatae nobis . . . Dat. Rome mccccxlv. iv kal. Junii an. xv.

Reg. an. XV. tom. 18, fol. 77. *Theiner*: Monum. Slavor. meridional. tom. I, p. 388.

DCCCXLVII. 1445, 24 Junii, Ragusii.

Comes, nobiles et totum commune Ragusii fatetur se a filiis quondam vojvodae Radosavi Pavlović, a vojevoda Ivanis et comitibus Petro e Nicolao 3600 hyperpera accepisse et promittunt se competentia foenor soluturos esse. Scripsit Mitoš Curak.

Dr. *Fr. Miklošić*: Monum. serbica, p. 432. *Pucić*: Споменици србски, II, 10

DCCCXLVIII. 1445, 27 Junii, Venetiis.

Quatuor oratoribus „comitis Stephani, magni voyvode Bossine, qui Venetis „intendit esse bonus filius“, respondeatur, quod „remitantur ei praeterita et in bonum filium reassumatur“.

Ljubić: Listine, IX, 222.

DCCCXLIX. 1455, 19 Augusti, Venetiis.

Oratoribus magni voyvode bosnensis Stephani respondetur, quod dominium venetum libenter dictum voyvodam „reputet“ suum „amicum“; quod Antibari et Almissa, bello aquisita loca, restitui non possint; quod domus, quam Sandal habuit Catari et Jaderae, libenter ipsi cedendae sint; ita etiam domus Venetiis, quam primum obtineri potuerit.

Ljubić: Listine, IX, 215. Oratoribus hisce contentis assignatur donum usque ad summam 120 ducatorum. Ibid. 226.

DCCCL. 1445, 23 Augusti, Venetiis.

Inter dominium Venetum et m. voyvodam bosnensem Stephanum „de Sokol“ per ipsius oratores, magistrum curiae Georgium, Joannem et Vlatcho „de Pochnaliza“, et Grupcho, pax concluditur, qua Stephanus restituit Venetis Antibarim et Dalmissam tempore belli ab ipsis occupatas, Veneti vero Stephano resignant domos quondam Sandali Cathari et Jaderae.

Ljubić: Listine IX, 227.

DCCCLI. 1446, 1 Martii, Csanadini.

Petrus episcopus Csanadiensis, ad preces fr. Benedicti de Keleser transsumi facit Eugeninii PP. IV. bullam „Romanus Pontifex“ datam 30. septembris anno 1433, qua agitur de quibusdam conventibus vicariae Bosnensis ad Istrum situatis.

In nomine Domini Amen. Universis et singulis presens scriptum seu publicum instrumentum visuris Petrus Dei et apostolice sedis gracia episcopus ecclesie Chanadien., salutem in Domino grata cum . . . [Ad] vestre universitatis vestrum[que] cuiuslibet noticiam harum serie deducimus: quod religiosus vir frater Benedictus de Keleseer ordinis fratrum de observantia in sua ac universa omnium et singulorum fratrum eiusdem ordinis vicariatus Bosne nominibus et in personis, ad nostram veniens presenciam quasdam litteras sanctissimi in Christo patris et Domini nostri domini Eugenii, divina providencia pape quarti, super graciis et privilegiis, indulgenciis et facultatibus sonantes, eius veras Bullas plumbeas, in cordula crocey coloris canafy more romane curie bullatas, sanas et integras non cancellatas, non corruptas, nec in aliqua sui parte viciatas, ad omni prorsus vicio et suspicione carentes, tenore infrascripti nobis oram notario publico et testibus infrascriptis curavit exhibere, quibus roductis ydem frater Benedictus suo ac aliorum, quorum supra, nominibus subiunxit proponendo: Quod ipse et alii predicti fratres auctoritatem super infrascriptis habentes Bullas seu litteras huiusmodi apostolicas in officio predictarum gratiarum, privilegiorum, indulgentiarum, fa-

cultatem in iudicio ex extra necessariarum uti habere, quas propter viarum distanciam ad loca singula, in quibus eisdem indigerent, in specie deferre periculosum et difficile est; idcirco dictas litteras originales, ut premittitur, exhibitas et productas transscribi et transsumpti et exemplari ac in formam publici documenti redigi auctoritate nostra ordinaria, cum nostri decreti interpositione, ut fidem ubique locorum tam in iudicio, quam extra plenariam facerent cum debito iure instantiam sub nostro pendenti sigillo sibi et dictis aliis sui ordinis fratribus dari petiit et postulavit, cuiusquidem Bulle tenor de verbo ad verbum sequitur et est talis:

Eugenius episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis vicario dilecti filii magistri generalis et fratribus ordinis minorum vicarie Bosne secundum morem dicti ordinis presentibus et futuris salutem et apostolicam benedictionem. Romanus pontifex beati Petri celestis clavigeri successor et vicarius Jesu Christi etc. Datum Rome apud sanctum Petrum anno incarnationis dominice millesimo quadringentesimo tricesimo tercio, pridie kal. octobris pontificatus nostri anno tercio. (Vid. pag. 739. nr. DCCXII.)

Nos itaque Petrus episcopus Chanadiensis predictus remissis litteris apostolicis sic ut premittuntur per nosque sumpma cum obediencia et reverentia, prout tenemur, recepte requisiciones prefati fratris Benedicti, suo et aliorum, quorum supra, nominibus nobis porrectas, iustas et iuri consonas fore agnoscentes, litteras dicti domini pape nomine proprio sancitas et integras, non abolitas nec in aliqua sui parte, ut premissum est, viciatas, sed omni prorsus vicio et suspeccione carentes, easdem presentibus litteris nostris preuilegialibus de verbo ad verbum sine diminutione et augmento aliquali insertas, ut eedem absque litteris originalibus ipsius domini nostri pape in nostra iurisdicione et alias, tam in iudicio quam extra ubique locorum et terrarum vigorem habeant, tamquam earum primordiales eisdem fratribus ac ordini et custodie prefatis duximus concedendas, in quorum omnium et singulorum fidem et testimonium presens priuilegium seu publicum instrumentum exinde fieri, et per Ladislaum Petri de Ohad, publicum imperiali auctore notarium, super hoc subscribi et publicari nostrique pontificalis sigilli iussimus appensione communiri. Datum et actum Chanadini in palacio solite nostre residence, anno ab incarnatione Domini millesimo quadringentesimo quadragésimo sexto, indicione nona, die vero veneris, prima die mensis marcij, hora sextarum vel quasi, pontificatus autem dicti domini nostri Eugenij pape III. anno eiusdem decimoquinto, presentibus ibidem honorabilibus et discretis viris, dominis Johanne de Kecskemeth, altero Johanne de Peryemes et Gregorio de Ohad canonicis maioris ecclesie eiusdem Chanadien., nec non Anthonio de Bodrog ac Thoma de Vdwarhal, canonicis similiter collegiate ecclesie sancti salvatoris eiusdem Chanadien. predictae fundate, alijsque nonnullis fide dignis testibus ad premissa vocatis et rogatis in testimonium veritatis.

Ex originali in tabular. provinc. ss. Salvatoris fratr. minor. Gyöngyösi.

DCCCLII. 1446, 17 Martii, Venetiis.

Oratoribus regni Bosnae, medicinae doctori Thomae et Laurentio de Stipos de Tragurio, respondetur: rex Bosnae „in se teneat“ Narentam,

quam rex Aragonum, „ut per eam valeat habere aditum ad regnum Hungariae, ad quod adspirat“, obtinere vult — mercatores venetos inducendos ad mercaturam in Bosna exercendam — occurrente cum Teucro pace dominium venetum interponet se „pro concordio regis cum Teucro“ — dominium quidem tractare „cum bano Pircho“ Petro, fratre Matkonis, non tamen timeat rex „de locis, que idem banus tenet“, et que dicit „corone sue (Bosnae) legitime spectare“.

Ljubić: Listine IX, 235.

DCCCLIII. 1446, 1 Julii, Romae.

Eugenius IV. omnibus fidelibus, qui poenitentes et confessi ecclesias fratrum vicariae Botnensis in diebus sanctorum, quibus dedicatae sunt, visitaverint, vel ad conservationem earum aliquid contulerint, certas indulgentias in perpetuum concedit.

Eugenius episcopus servus servorum Dei universis Christi fidelibus praesentes literas inspecturis salutem et apostolicam benedictionem. Omnipotens, sempiternus, et misericors Deus, qui celestia et terrena ordinat, et disponit suos ministros, et cultores altis decorando honoribus, et salvando thesauris pretiosissimis etiam et indulgentiis ineffabilibus devotiones ipsorum, quasi quibusdam alliciendo muneribus, ut eos efficiat coelestis patriae possessores, invitare consuevit per sua dona, gratias et munera ad debiti famulatus Dei sueque Genitricis, et sanctorum ejus honorem, de cujus dulcedine egris medicina, languentibus solamen, reis culpe remedium, ac cunctis ipsius, et ejusdem Genitricis patrocinium implorantibus misericordie rivulus noscitur emanare. Cupientes igitur, ut ecclesie omnium et singularum domorum ordinis fratrum minorum vicarie Bosnae, que sunt, et erunt pro tempore, congruis honoribus frequententur, et in earum structuris, ac edificiis reparentur, et conserventur, nec non Christi fideles eo libentius causa devotionis confluant ad easdem, et ad illarum reparationem ac conservationem manus promptius porrigant adiutrices, quo ex hoc ibidem dono celestis gratie conspexerint se refectos, de omnipotentis Dei misericordia, ac beatorum Petri et Pauli Apostolorum ejus confisi omnibus vere penitentibus, et confessis, qui in festivitatibus sanctarum, vel sanctorum, sub quorum vocabulis prefate ecclesie fundate, seu dedicate fuerint, a primis vespere usque ad secundas vespere ecclesias predictas devote visitaverint annuatim, et ad reparationem, conservationem ac fabricam hujusmodi manus adiutrices porrexerint, duodecim annos, et totidem quadragenas de injunctis eis penitentiis misericorditer relaxamus, presentibus, perpetuis futuris temporibus valituris. Volumus autem, quod si alias ecclesias ipsas visitantibus et ad reparationem, conservationem, et fabricam praedictas manus adiutrices porrigentibus, seu alias inibi pias eleemosynas erogantibus aliqua alia indulgentia in perpetuum, vel ad certum tempus nondum elapsam duratura per Nos concessa fuerit, presentes literae nihilominus subsistant roboris firmitate. Non obstantibus constitutionibus, et ordinationibus apostolicis caeterisque contrariis quibuscunque. Datum Romae apud sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicae millesimo, quadringentesimo, quadragesimo sexto, Kalendis Julii. Pontificatus Nostri anni sexto decimo.

Ex exemplo synchono in Tabul. provinc. ss. Salvatoris frat. minor. Gyön-yösi.

DCCCLIV. 1446, 3 Julii, Romae.

Eugenius PP. IV. fratribus minoribus vicariae Bosnae diversa privilegia, animarum salutem spectantia, concedit.

Dum salubria . . . Dat. Rome . . mccccxlv. v. nonis Julii . . . an. xvi.

Reg. an. XVI. tom. 19. fol. 211. *Wadding*: Annal. Minor. tom. XI. p. 260.; *Theiner*: Monum. Slavor. Meridional. tom. I. p. 392.

DCCCLV. 1446, 3 Julii, Romae.

Eugenius PP. IV. Fabianum de „Bachia“ vicarium Bosnen. eius successores in Bosna, Hungaria, Moldavia, Valachia („Bollachia“), Bulgaria, Rassia et Slavonia, inquisitores haereticae pravitatis, praesertim contra „Hussitas“, instituit, et ut in presbyteros aliosque ecclesiarum rectores, concubinato pollutos, inquirat et animadvertat, iubet.

Pre cunctis . . . Datum Rome . . mccccxlv. v. non. Julii an. xvi.

Reg. an. XVI. tom. 19. fol. 210. *Wadding*: Annal. Minor. tom. XI. p. 258.; *Theiner*: Monum. Slavor. Meridional. tom. I. p. 394.; *Farlati D.*: Illyricum Sacr. tom. IV. p. 70.

DCCCLVI. 1446, 30 Julii, Romae.

Eugenius PP. IV. Hungaris nunciat: „Stephanum Thomam, regem Bosnae, . . post multos diversosque tractatus cum . . episcopo Farensi („Pharensi“) . . per septennium ibidem legato, „tandem factum esse catholicum christianum . . .“ eumque et eius subditos commendat.

Gloriosa Dei . . . Dat. Romae apud s. Petrum an. mccccxlv. iii. kal. Augusti . . an. xvi.

Odoric: Raynaldi Annal. Eccles. tom. IX. p. 468.; *Farlati D.*: Illyric. Sacr. tom. IV. p. 70.; *Theiner*: Monum. Slavor. Meridional. tom. I. p. 395.

DCCCLVII. 1446, 22 Augusti, Vranduk.

Stephanus Thomas Ostojić, rex Bosnae, Paulo, Marco et Georgio, filiis vojevoda Ivaniš Dragišić urbem Ključ aliosque pagos donat, nominatim: Ribice, Rudimce, Slipance, Peći, Banice, Kladie, Zagulani, Repišća, Prisika, Bilani, Korica, Sanica, Bravsi, Pišćenica, Krasulino, Triska, Hripavci, Lipovci, Ig, Sanski Mrin, Klevci, Nova sela, Čapli, Kievac et Ki, Sridica, Čarak, Hrbovčani, Siničići, Glas cum Srida, Podgradie, Batun, Plitiane, Batar, Vrana, Šćabnica, Gvoznica, Cripov potok, Toponici, Pribinovci, Tvrdi, Lazarići, Počinje, Dubnice, Kožuhe, Gradišća, Popovac, Mačak, Radočajnik, Trsteno, Črešnevac, Dragi Družac, Rilevac, Tetumio, Lipovac, Rakovac, Stubao, Gradišća, Gmići, Uskople. Testes: magnus vojvoda Bosnae Stipan Vukčić, voevoda Ivaniš filius vojevoda Radosavi, voevoda Petar Kovačević, voevoda Tvrtko Stipanović, voevoda Vladisav Klešić, com. Stipan Vladisalić, com. Vukić Vlatković, com. Ivaniš Bukoević, com. Tvrtko Vladisalić, com. Ostoja Stipoević, comes bosnensis Radić Mozolić, com. Radosav Putinčić, palatinus Stipan Vlatković, ex consanguineis com. Ivan Šantić. Scripsit diac. Tvrtko Sekulović.

Dr. F. Miklošić: Monum. Serbic. p. 438.; *I. Kukuljević*: Arkiv knj. II. Razdel I. p. 39.

DCCCLVIII. 1446, 15 Octobris Romae.

Eugenius PP. IV. instante Petro „Woyslau, voivoda partium inferioris Bosne“, domos fratrum minorum vicarie Bosne, temporali dominio dicti Woyslau subiectas, „a superioritate et subiectione vicarii provincie predictae“ eximit et episcopi Farensis gubernio subiicit.

Eximie devotionis affectus . . . Dat. Rome apud s. Petrum anno incarnationis dominice MCCCXLVI., idibus Octobris, an. xvi.

Theiner: Monum. Hung. tom. II. p. 231.

DCCCLIX. 1446, 23 Octobris, Romae.

Eugenius PP. IV. iniungit „Thome, Farensi episcopo“, ut Petrum „Voyslaulich“, „inferioris Bosne voyvodam“, dominum castelli „Vissuchi“, „solum in illis partibus catholicum principem“, per „Georgium episcopum Sibenicensem“, ob decimas ex bonis dicti castelli provenientes sibi retentas, non vero „capitulo Tiniensi“, ut praetendebatur, cessas, minus rite condemnatum et excommunicatum absolvat, si modo constiterit: „quod olim domini prefati castelli ratione decimarum equum aut summam huiusmodi vel aliquid aliud dictis capitulo assignare consueverunt, et ipse Petrus id iuxta consuetudinem predictam solvere et assignare paratus existat, et ad id se ex nunc specialiter offerat . . .“

Humilibus supplicum votis . . . Dat. Rome apud s. Petrum an. MCCCXLVI. x. kal. Novembris an. xvi.

Reg. orig. An. XVI. de curia lib. XX. fol. 42. *Theiner*: Monum. Hung. tom. II. p. 230.

DCCCLX. 1447, 27 Januarii, Borač.

Voevoda Ivaniš cum fratribus Petro et Nicolao communi ragusino fidem faciunt, se a ragusino cive comite Nikša Bunić excontentatum esse de arendali canone pro portorio in Olovo, quod anno elapso tenebat.

Pucić: Spomenici srbski II, 110. 113. 114.

DCCCLXI. 1447, 23 Martii.

Stephanus magnus vojvoda bosnensis fidem facit se a communi ragusino percepisse 700 hyperp. quos ipsi Vlahuša Latinić pro portorio debebat. Scripsit Radić Grubković.

Pucić: Spomenici srbski II, 111.

DCCCLXII. 1447, 14 Maii, Romae.

Nicolaus PP. V. decernit, ut fratres Bosnensis vicariae sibi unum eligant vicarium, cuius auctoritas claudatur intra limites antiquos, videlicet a flumine Drava usque ad mare adriaticum.

Nicolaus episcopus servus servorum Dei.

Dilectis filiis custodibus, guardianis ceterisque fratribus ordinis minorum, in regno Bosne constitutis, salutem et apostolicam benedictionem.

Cupientes circa bonum statum vestrum et locorum vobis commissorum alubriter providere volumus et tenore presentium mandamus vobis, ut auctoritate nostra eligatis et deputetis in regno Bosne tantum et suis

confinibus, qui fratribus vestri ordinis presit, unum vicarium, cuius auctoritas et officium contineatur et claudatur infra antiquos confines et limites, videlicet a flumine Draua usque ad adriaticum mare. Volumus quoque et statuimus, ut privilegia per summos pontifices predecessores nostros vicario Bosne concessa, solum huiusmodi Bosne vicario et non alijs nec in alijs partibus constitutis suffragentur, quodque prefatus per vos eligendus pro tempore vicarius per generalem ministrum dicti vestri ordinis confirmetur, et illi obedire teneatur iuxta ipsius statuta et consuetudines hactenus observatas, concessionibus, gratijs, indultis, ac litteris apostolicis ceterisque in contrarium editis, non obstantibus quibuscunque. Nulli ergo etc. Si quis autem etc. Datum Rome apud s. Petrum anno incarnationis dominice Millesimo quadringentesimo quadragésimo septimo, pridie idus Maij, pontificatus nostri anno primo.

Leo episcopus servus etc. etc. Dilecto filio vicario provinciali provincie Bosne Croatie vicarie nuncupato fratrum minorum de observantia etc.

Cum a nobis petitur quod iustum est. etc. etc. Dat. Rome ap. s. Petr. an. incarnat. domin. 1515. kal. Octobr. pontific. nost. an. tertio.

(Extendit omnia iura, privilegia etc a summis pontificibus predecessoribus suis, vicario Bosne concessa, ad vicarios Bosnae et Croatiae.)

Ego Julius Caesaren. Jacominus s. Viti Fluminis caes. cancellarius supras scriptas bullas aliena manu scriptas ex suo originali cum eo concordavi nil addens neve minuens et in fidem subscripsi manu propria.

Fidem facimus et attestamur contrascriptum dominum Julium Caesarem Jacominum, qui supra manu propria subscripsit, esse caesareum cancelarium huius civitatis, bonae opinionis et famae, cuius scripturis et subscriptionibus publicis hic plena adhibetur fides et ubique adhibenda est.

In quorum fidem etc. Datum Flumine s. Viti die 6. Aprilis 1625. M. A. Cahurcinus not. publicus. (Sigillum impressum).

Ex exemplo in Tabularii convent frat. minor. Trsatén. in Croatia.

DCCCLXIII. 1447, 18. Junii, Romae.

Nicoleus PP. V. universis Christi fidelibus visitantibus ecclesiam „s. Thome apostoli, quam pro sua devotione edificare cepit . . . Stephanus Thomas rex Bosne sub Vranduch, nullius diocesis in regno Bosne“, indulgentias concedit.

Licet is . . . Dat. Rome apud s. Petrum anno incarnationis dominice MCCCXLVII. xiv kal. Julii an. i.

Reg. orig. an. I. de curia libr. XXII. fol. 64. *Theiner*: Monum. Hung. tom. II. p. 233.

DCCCLXIV. 1447, 18 Junii, Romae.

Nicolaus, PP. V. universis Christi fidelibus visitantibus ecclesiam „s. Georgii de Jesero, nullius diocesis in regno Bosne“ sitam, indulgentias concedit.

Licet is . . . Dat. Rome apud s. Petrum anno incarnationis dominice MCCCXLVII. xiv kal. Julii an. i.

Reg. orig. an. i. de curia libr. XXII. fol. 64. *Theiner*: Monum. Hung. tom. II. p. 234.

DCCCLXV. 1447, 18 Junii, Romae.

Nicolaus PP. V. universis Christi fidelibus ecclesiam „s. Marie de Virben, nullius diocesis, in regno Bosne“, visitantibus indulgentias elargitur.

Dum precelsa . . Dat. Rome apud s. Petrum anno incarnationis dominice MCCCXLVII. XIV kal. Julii an. I.

Reg. orig. an. I. de curia libr. XXII. fol. 65. *Theiner*: Monum. Hung. tom. II. p. 234.

DCCCLXVI. 1447, 18 Junii, Romae.

Nicolaus PP. V. universis Christi fidelibus visitantibus ecclesiam „quam in honorem sanctissime . . Trinitatis pro sua devotione edificare cepit . . . Caterina regina Bosne in loco Verlau, nullius diocesis, in regno Bosne“, indulgentias concedit.

Licet is . . . Dat. Romae apud s. Petrum anno incarnationis dominice MCCCXLVII. XIV kal. Julii an. I.

Reg. orig. an. I. de curia libr. XXII. fol. 64. *Theiner*: Monum. Hung. tom. II. p. 236.

DCCCLXVII. 1447, 18 Junii, Romae.

Nicolaus PP. V. pro Thoma episcopo „Farensi“, quem apostolicae sedis legatum mittit ad regem Bosne, ac Dalmatie et Croatiae partes“, salvus conductus.

Cum venerabilem fratrem . . . Dat. Rome apud s. Petrum anno incarnationis dominice MCCCXLVII. XIV kal. Julii an. I.

Reg. orig. an. I. de curia libr. XXII. fol. 73. *Theiner*: Monum. Hung. tom. II. p. 236.

DCCCLXVIII. 1447, 18 Junii, Romae.

Nicolaus PP. V. „Stephano Thome, regi Bosne“ permittit, ut duos fratres minores vicariae Bosne in suos capellanos accipere, tenere, „nec non ad civitates . . et loca quaecunque, etiam romanam curiam, superiorum suorum . . . licentia non requisita, pro suis et regni necessitatibus libere et licite ducere et transmittere possit . . .“

Devotionis tue sinceritas . . . Dat. Rome apud s. Petrum anno incarnationis dominice MCCCXLVII. XIV kal. Julii an. I. Idem conceditur et Catharinae reginae Bosne.

Reg. orig. an. I. de curia libr. XXII. fol. 66. *Theiner*: Monum. Hung. tom. II. p. 235.

DCCCLXIX. 1447, 18 Junii, Romae.

Nicolaus PP. V. „Petrum Voislauich, voivodam partium inferiorum Bosne . . . eius heredes ipsiusque terras, castra etc. . . sub patrocinio et protectione“ s. sedis suscipit „districte precipiendo . . vicario Bosne . . custodibus et guardianis, quatenus ipsum Petrum a volentibus ipsum

molestare etc. per censuram ecclesiasticam tueantur pro viribus et defendant.

Benignitas sedis apostolice . . . Dat. Rome apud s. Petrum anno incarnationis dominice MCCCXLVII. XIV kal. Julii, an. I.

Reg. orig. an. I. de curia libr. XXII. fol. 66. *Theiner*: Monum. Hung. tom. II. p. 235.

DCCCLXX. 1447, 18 Junii Romae.

Nicolaus PP. V. Thomae episcopo „Farensi“, ad regem Bosnae ac partes Dalmatiae et Croatiae misso, saluum conductum concedit.

Cum venerabilem fratrem . . . Dat. apud s. Petrum Romae anno etc. MCCCXLVII. quartodecimo kal. Julii an. I.

Ex Reg. orig. an. I. de curia libr. XXII. fol. 73. *Theiner*: Monum. Hung. tom. II. p. 287.

DCCCLXXI. 1447, 19 Junii, Romae.

Nicolaus PP. V. „nobilem virum Sladoe, voivodam de Requi“ (a rege in manus vicarii Bosnae ordinis minorum traditum, et per eundem vicarium sub protectione s. sedis acceptatum), recipit una cum eius germanis „Gregorio et Wulrich“ et eorum haeredibus, ipsorum terris castris etc. praecipiendo dicto „vicario Bosne . . custodibus et guardianis . . quatenus ipsos tueantur pro viribus et defendant . .“

Benignitas sedis apostolice . . . Dat. Rome apud s. Petrum anno incarnationis dominice MCCCXLVII. tredecimo kal. Julii an. I.

Reg. orig. an. I. de curia libr. XXII. fol. 67. *Theiner*: Monum. Hung. tom. II. p. 236.

DCCCLXXII. 1447, 20 Junii, Romae.

Nicolaus PP. V. Thomae episcopo „Farensi“ sedis apostolicae ad „regnum Bosne et Croatiae partes“ legato munus, cum facultatibus ab Eugenio PP. IV. commissum, confirmat.

Cum sicut accepimus . . . Dat. apud s. Petrum Rome an. incarnationis etc. MCCCXLVII. XII kal. Julii an. I.

Ex Reg. orig. an. I. de curia libr. XXII. fol. 73. *Theiner*: Monum. Hung. tom. II. p. 237.

DCCCLXXIII. 1447, 21 Junii, Romae.

Nicolaus PP. V. archiepiscopo et capitulo Spalatensi praecipit, ut domum „ecclesiae s. Jacobi in civitate Spalatensi“ vel aliam ibidem aptam suis et „totius cleri civitatis et diocesis Spalatensis“ sumptibus adaptent pro habitatione Thomae, episcopi „Farensis“ et s. sedis apud regem Bosnae legati.

Cum pro nonnullis . . . Dat. Rome apud s. Petrum an. etc. MCCCXLVII. undecimo kal. Julii an. I.

Ex Reg. orig. an. I. de curia libr. XXII. fol. 74. *Theiner*: Monum. Hung. tom. II. p. 238.

DCCCLXXIV. 1447, 26 Septembris Romae.

Nicolaus PP. V. vicariam Bosnae subiicit fr. Jacobo de Primaditiis, generali vicario ac successoribus; et eundem locorum vicariae Bosnae visitatorem et reformatorem constituit.

Ad hoc circa . . Dat. Romae apud s. Petrum anno incarnationis dominice MCCCXLVII. vi kal. Octobris an. i.

Wadding: Annal. minor. tom. XI, p. 534.

DCCCLXXV. 1447, 27 Septembris, Romae.

Nicolaus PP. V. decernit, ut quinque domus vicariae Ragusinae, unitae vicariae Bosnae, id est: s. Francisci et de Daxa in territorio Ragusino, dein s. Crucis Jaderen. et quaedam iuxta Arben. ac iuxta Catharen. civitates, „restituantur in pristinum statum sub cura vicarii generalis citramontani.

Apostolice nobis . . Dat. Romae apud s. Petrum anno incarnationis dominicae MCCCXLVII. v kal. Octobris an. i.

Ex libr. 2 de Regular. an. I. fol. 57. *Wadding*: Annal. minor. tom. XI, p. 534.

DCCCLXXVI. 1447, 28 Octobris, Ragusii.

Milorad Radečić, orator usorensis voevodae Tvrtkonis Stančić fidem facit, quod pro Marino Orlačić summa 100 ducatorum obses steterit.

Pucić: Споменици србски, II, 112.

DCCCLXXVII. 1448, 12 Januarii Romae.

Nicolaus PP. V. „Thomae episcopo Pharensi in regno Bosnae“ legato mandat, ne quid in causa inter fratres Bosnenses et Ragusinos vertente decadat, donec per litteras informatus fuerit.

Licet alias . . . Dat. Rome . . XII Januarii (MCCCLXVIII.) an. i.

Reg. Eugenii IV. tom, 8. fol. 199. *Theiner*: Monum. Slavor. Meridional. tom. I. p. 402.

DCCCLXXVIII. 1448, 29 Januarii.

Stephanus, „dei gratia dux chulmensis et maritimus et magnus vojvoda regni Bosnae“ communi ragusino fidem facit de perceptis debiti Vlahušae Latinić 2047 hyperp.

Pucić: Споменици србски II. 112.

DCCCLXXIX. 1448, 8 Februarii, Romae.

Nicolaus PP. V. „nobilem virum Restorem, protovestiarum regni Bosne, qui ab ineunte etate inter hereticos catholicus perseverans, pro augmento et conservatione fidei catholice plurimum . . . laboravit „una cum suis terris sub sedis apostolicae protectione suscipit.

Benignitas sedis apostolice . . Dat. Rome apud s. Petrum an. etc. MCCCXLVIII. quarto nonas Februarii an. ii.

Ex Reg. orig. an. II. de curia libr. XXIV. fol. 96. *Theiner*: Monum. Hung. m. II. p. 251.

DCCCLXXX. 1448, 24 Octobris, Romae.

Nicolaus PP. V. auditis custodum et guardianorum Bosnensium querelis et supplicationibus, Thomae, legato s. sedis apud regem Bosnensem, comittit, ut praemissis debitis informationibus, si religioni christianae et fratribus proficuum atque utile esse deprehenderit, permittat ipsis Bosnensibus, quo „vicarium proprium sibi eligere possint, qui generali ministro immediate subesset . . .“

Ad romani pontificis . . . Dat. Rome apud s. Potencianam anno etc. MCCCXLVIII. IX. kal. Novembris an. II.

Reg. orig. an. II. de curia libr. XXIII. fol. 258. *Theiner*: Monumenta Hung. tom. II, p. 258.

DCCCLXXXI. 1449, 3 Januarii, Vranduk.

Stephanus Thomas, rex Bosnae, pactum init cum comite Nicolao a Tragurio de mercatura per hunc praecipue Spalati, Hvojnicae et in Jajce sub certis conditionibus, exercenda.

I. Kukuljević: Arkiv VIII, p. 195.

DCCCLXXXII. 1449, 1 Februarii, Romae.

Eugenius PP. IV. Thomae „pharensi episcopo“ sedis apostolicae in Bosna legato, scribit: Stephanum Thomam, regem. deposito errore veritatem fidei catholicae quidem professum esse, verum tamen remanere nonnullos eiusdem haeresis labe infectos tam nobiles et barones „inter quos primus et praecipuus est Stephanus, vaivoda, socer dicti regis . . . (et) . . . Joannes Pavlovich vaivoda . . . a tribus annis . . . catholicam fidem professus, iam secundo . . . ad vomitum suum rediens . . .“

I. S. Assemani: Kalend. eccles. univers. tom. V. p. 84.

DCCCLXXXIII. 1449, 6 Aprilis.

Stephanus, d. gr. dux s. Sabbae, dominus terrae Chulm et maritimae atque m. voevoda regni Bosnae, fidem facit communi ragusino de perceptis 118 duc. sibi a patrino suo comite Benko Gundulić testamentaliter legatis.

Pucić: Споменици србски, II, 115.

DCCCLXXXIV. 1449, 7 Aprilis, Venetiis.

Oratoribus regis Bosnae respondetur, se quoque audivisse comitem „de Bossina“ appetere titulum ducis Spalati, sed circa hoc faciet dominium venetum „provisionem“. Laudatur regis propositio, ut cum bano Pircho (Pjerko), qui „vellet dare medium banatus sui Hungaris“, ineat conventionem, ipseque „banatum“ pro quodam castro accipiat. Habeat „suis expensis ballistarios cc de terris venetis Dalmatie“. Sicut comiti Stephano concessum est sal „pro Narenta“, conceditur Bosnensibus Spalati.

Igubić: Listine IX, p. 360.

DCCCLXXXV. 1449, 20 Junii, Spoleti.

Nicolaus PP. V. fratrem Antonium Neapolitanum ad partes „Dalmatiae, Rassiae, Bosnae, Croatiae, Serviae, Albaniae et Hungariae“, qui ibidem praedicaret, destinatum, episcopis clero et populis commendat.

Licet supra vires . . . Dat. Spoleti anno etc. mcccclxxx xii kal. Julii an. iii.

Ex libro 26 bullar. fol. 78. *Wadding*: Annal. minor. tom. XII, p. 28.

DCCCLXXXVI. 1449, 13 Augusti, Venetiis.

Oratori vojvodae Stephani respondetur, dominium venetum non dubitare de sua amicitia; castrum Almissee conventionem 23 Augusti 1445 a Venetis cessum, unde amplius restitui non posse; ignotum sibi esse, quam partem Zentae Stephanus appetat, quum inferior „iam diu per Venetos possessa“ sit; „de sale, quem petit posse levare facere de civitate Cathari“, non posse in hoc ipsi „complacere“; abstineat a „laboreria, quae apud castrum Novum (Novi) fieri facere intendit pro conficiendis panis de lana“, nam civibus Cathari damnosa esset.

Ljubić: Listine IX, 310.

DCCCLXXXVII. 1449, 2 Decembris, Hliвно.

Stephanus Thomas, rex Bosnae, potestatem facit Jacobo Testae inquirendi in Thomam et Eliam, qui quamdam pecuniam „in sacristia s. Mariae in Cetina“ depositam furati erant.

Datum in castro nostro Hliuna die 2 men. Xbris 1449.

Lucić: Memorie di Traù, p. 450.

DCCCLXXXVIII. 1450, 17 Aprilis, Venetiis.

Oratoribus vojvodae Bosnae Stephani respondetur: dominium venetum semper fuisse amicum „despoti Rassiae“; Polizam et Almissum vi conventionis cum vojvoda in potestatem Venetorum devenisse; quia Venetiis domus pro vojvoda nunc haberi non potest, assignantur eidem interea „duc. 60 singulis annis pro affictu“; libere extrahat „de Pago“ sal pro duc. 5; „ad factum castelli, quod dicit edificari facere super territorio suo et circa denarios, quos habere debet a camera Catari“, observentur pacta conventionis.

Ljubić: Listine, IX, 345.

DCCCLXXXIX. 1450, 11 Junii, Romae.

Nicolaus PP. V. Joannem episcopum constantiensem sedis apostolicae apud regem Bosnae nuncium et oratorem nominat.

Christus filius Dei . . . Dat. Rome apud s. Petrum anno incarnationis etc. mcccc tertio idus Junii, an. iv.

Ex reg. orig. an. IV. de Curia libr. XXVIII, fol. 38. *Theiner*: Monum. Hung. om. II, p. 254.

DCCCXC. 1450, 13 Junii, Romae.

Nicolaus PP. V. Stephano Thomae, regi Bosnae et ceteris „personis, um clericis quam laicis vere penitentibus et confessis, qui in eius exer-

citu fuerint pro defensione et hostium illius debellatione, omnium peccatorum remissionem indulget“.

Debita ex charitate . . . Dat. Rome apud s. Petrum an. incarnationis dominice mocco idibus Junii an. iv.

Odor. Raynaldi: Annal. eccles. tom. IX, p. 554. *Farlati*: Illyr. sacr. tom. IV, p. 71. *Katona*: Histor. critic. r. Hungar. tom. XIV, p. 737.

DCCCXCI. 1450, 13 Junii, Romae.

Nicolaus PP. V. Joanni episcopo constantiensi, sedis apostolicae apud regem Bosnae legato, saluum conductum concedit.

Cum venerabilem fratrem . . . Dat. Rome apud s. Petrum an. incarnationis etc. mcccc idibus Junii, an. iv.

Ex reg. orig. an. IV de curia libr. XXVIII, fol. 60. *Theiner*: Monum. Hung. tom. II, p. 255.

DCCCXCII. 1450, 5 Julii, Novi.

Stephanus, herceg s. Sabae, profitetur se trecentos aureos, foenus sex millium aureorum, per comitem Radivoj Cicinić et Radić Grubković, a Ragusinis accepisse. Scripsit Stephanus Radić Grubković.

Dr. *Fr. Miklošić*: Monum. serbica, p. 441.

DCCCXCIII. 1450, 13 Augusti, Ragusii.

Commune ragusinum gubernatori Hungariae Joanni de Hunyad nova de Turcorum invasione Albaniae et obsidione „Croiae civitatis Schanderbechi“ nuntiat, rogatque, ut Ragusium commendet regi Bosnae et duci Stephano, quoniam „reipublice maxime conducit, ut cum ipsis vicinis bona in pace et amicitia vivat“.

Gelcich: Diplomatarium p. 472—4.

DCCCXCIV. 1450, 13 Octobris, Vesela straža.

Bosnae rex Stephanus Thomas Venetiarum duci Francisco Foscari: „Pacem inter illustrissimum vestrum dominium et seren. regem Aragonum gratissimam habemus; eaque ut firma et stabilis sit, deum oramus“.

Ljubić: Listine IX, 356.

DCCCXCV. 1450, 24 Octobris, Jajce.

Bosnae rex Stephanus Thomas ratam habet pacem inter venetum dominium et regem Aragonum, quia dux Franciscus Foscari etiam Bosnae regem specialiter ac nominatim inter suos amicos et confederatos comprehendit.

Ljubić: Listine, IX, 356.

DCCCXCVI. Circa an. 1451.

Stephanus Vukčić depraedatur Konavlje territorium Ragusiorum.

Dr. *Fr. Miklošić*: Monum. serbica, p. 442.

DCCOXC VII. Circa an. 1451.

Vladisav, herceg Stephani filius, fatetur se mutuo accepisse a Ragusinis quingentos aureos e deposito vojvodae Sandal.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbica, p. 443.

DCCOXC VIII. 1451, 16 Januarii, Romae.

Fr. Joannes Capistranus, vicarius generalis observantium, scribit fratribus bosnensibus, quod fr. Roberti a Licinio in vicarium electionem, nuper in capitulo bosnensi factam, approbare non possit; Bosnenses hortatur, ut interea sub regimine „vicevicarii“ permaneant, donec in capitulo „proxime futuro“ alius vicarius eligatur.

Pauculis elapsis . . . Dat. ex Aracaeli xvi Januarii mccccli.

Ex regest. ordin. fol. 21. Wadding: Annal. minor. tom. XIII, p. 214.

DCCOXC IX. 1451, 26 Januarii, Romae.

Nicolaus PP. V. fratrem Franciscum a Lara ordin. eremitar. s. Augustini ad episcopum bosnensem remittit cum ampla instructione de iis, quae in Bosna pro augmento fidei et quiete totius regni agenda videantur. Significat, rem bosnensis regni a se duci Venetiarum commendatam esse, et innuit ut Sladoem capitaneum a sententia excommunicationis absolvat.

Venit ad praesentiam . . . Dat. Romae . . . die xxvi Januarii mccccli. an. iv.

Farlati: Illyric. sacr. tom. IV, p. 72.

CM. 1451, 28 Januarii, Ragusii.

Rector cum consilio Joanni Okruglić oratori suo ituro in Hungariam committit, ut exponendo iniurias sibi per ducem Stephanum illatas requirat remedium, petatque mitti ad regem Bosniae et dictum Stephanum legatum, qui differentias enatas inter Ragusium et ducem componeret.

Gelcich: Diplomatarium, p. 475.

CMI. 1451, 19 Februarii, Farae.

Thomas episcopus „Farensis“, apostolicae sedis in regno Bosnae legatus, fr. Joannem Capistranum, vicarium generalem observantium, de statu regni Bosnae informat, rogatque, ut regi faveat, „patrem vicarium regi et principibus regni catholicis gratissimum“ iuvet, nam „in locis habitatis per haereticos statim, ubi fratres sunt, evanescunt haeretici, sicut cera a facie ignis“; item ne quosdam Dalmatiae conventus a vicaria bosnensi separari sinat etc.

Ut alias contuli . . . Dat. Farae die xix Februarii mccccli.

Wadding: Annal. minor. tom. XII, p. 112.

CMII. 1451, 14 Aprillis, Ragusii.

Rector cum consilio Sigismundo de Goze, suo oratori ituro in Hungariam, committit, ut via Spalati pergat in Bosinam ad regem Stephanum Thomam, atque in itinere quaerat banum Petrum, eique exponat

inimicitias ducis Stephani contra Ragusium; in Bosna vero exponat regi gravamina communis contra fatum ducem, quem velit admonere, ut cum Ragusio servet pacem; in specie ne mercatoribus ragusinis praeccludat per suam terram vias in Bosniam. Idem exponendum habebit etiam regi Hungariae, qui si cum exercitu intraret in Bosniam facile poterit occupare „castellum Codiviet (?), qui nunc in manibus Turchorum existit“.

Gelcich: Diplomatarium p. 488—503. »Codiviet« fors in locum »Goodinie«, Goodinje, pagus in districtu Sarajevensi.

CMIII. 1451, 29 Aprilis, Venetiis.

Oratoribus regis Bosnae, Stephano Klešić et Nicolao Jacobi Testa respondetur, quod castrum Ostrovize, quod „defecerat a comite Pircho“, dominio veneto oblatum quidem fuerit sed ab eodem propter bonum pacis non acceptatum, ipsi nihilominus carum futurum, si in regis Bossinae manus devenerit; porro dominium promittit se despoto Rassiae, cui rex bellum inducere parat, auxilium non praestiturum; promptitudinem manifestat mittendi „ad Teucrum“ legationem, ut ipse cum rege Bossinae „pacifice vivere“ velit; rex libere eligat sibi unum e nobilibus Venetis, qui esset „eius negotiorum gestor“ penes rempublicam.

Ljubić: Listine IX, 377.

CMIV. 1451, 22 Maii, Venetiis.

Oratoribus Stephani magni vajvodae Bossinae ad ipsius requisitionem, ut „propter discordiam vigentem inter eum et communitatem Ragusii per viam maris neutra partium offendatur“, respondeatur „illis utilioribus et pertinentioribus verbis, quae collegio videbuntur“. Dabitur „opera cum Raguseis, quod non habebunt fustas aut aliam armatum in mari, nec per viam maris offendent dominum suum“.

Communitati Ragusii scribitur, ne subditos comitis Stephani amplius in mari molestat, prouti non pridem, dum „capi fecerat armata manu navigium, in quo reperiebatur quidam ambasciator ipsius comitis cum magnis mercimoniis suis, quamvis fulcitus litteris nostris“.

Ljubić: Listine, IX, 381.

CMV. 1451, 17 Junii, Ragusii.

Rector cum consilio gubernatori Hungariae Joanni Hunyadi scribit inter caetera: „quod omnem spem nostram habemus in deo et excellentia vestra et in adventu ipsius ad partes Bossinae“.

Gelcich: Diplomatarium, p. 505. Eodem sensu ad oratorem Sigismundum de Gozze, qui procuret, ut cum hungarico exercitu iungat rex Bosnae suum, et sic uniti intrent in regionem ducis Stephani, i. e. »in Drinam et Chelmum«. Ibid. p. 506—509.

CMVI. 1451, Junio, Romae.

Nicolaus PP. IV. Stephanum (Vukčić), comitem regni Bosnae, qui territorium ragusinum moto bello depraedatur, omnesque alios, ei auxilium praestantes, excommunicandos decernit.

Circa defeusionem. Dat. Rome. mcccc. v idus Junii an. v.

Theiner: Monum. Slavor. meridional. tom. I, p. 408.

CMVII. 1451, Ragusii.

Patri Michaeli ituro in Bosnam committitur, ut regi exponat una ex parte dolorem ob damna Bosnae per Turcas illata, alia ex parte laetitiam ob ipsorum e regno recessu. Exquirat, qualis relatio locum habeat inter regem et ducem Stephanum; narretque regi, ducem conspirare in diminutionem ipsius regni, atque despoto contra regem dedisse auxilium sub Sreberniza, ita etiam Isabecho. Satagat regem cum filiis vajvodae Radosavi Pavlović reconciliare, ut contra inimicos suos fortior evadat.

Gelcich: Diplomatarium p. 511.

CMVIII. 1451, 17 Julii, Venetiis.

Provocantur veneti rectores Catari et alii in Dalmatia, ut de „facto Raguseorum, qui a duce Stephano et exercitu suo valde potenti stringuntur et satis opprimuntur“, assiduas relationes exhibeant.

Ljubić: Listine, IX, p. 389.

CMIX. 1451, 15 Augusti, Drinalevo.

Comes Vladislav, filius ducis Stephani, et nepos comitis Vukac Hranic foedus init cum Ragusinis contra patrem suum, promittitque se iis župam Konavlje, a patre occupatam, redditurum esse. Scripsit c. Vladislav manu propria.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbica, p. 444.

CMX. 1451, 23 Augusti, Venetiis.

Ad querelam ducis Stephani, quod Ragusaei eundem suis navibus offendere non cessent, ipsius oratoribus respondetur, dominium venetum iam coram Ragusaeis intercessisse sed nullum responsum obtinuisse; capitaneo quatuor galearum, quae „ad partes Levantis“ iturae sunt, committitur, ut dictos oratores „ad buccam Catari“ deponant. Eligitur orator „ad communitatem Ragusii, qui vadat cum illa commissione, que videbitur isti consilio“.

Ljubić: Listine IX, p. 398.

CMXI. 1451, 21 Septembris, Romae.

Nicolaus PP. V. fr. Eugenium Somma ad regna „Albaniae, Bulgariae et Russiae“ suum nuncium et commissarium deputat, cum potestate „libros, vestes, calices, ornamenta ecclesiastica et alia sibi necessaria a conventu Durachii mutuo accipiendi“.

Dum salubria. Dat. Romae apud s. Petrum anno etc. mccccli xi kal. Octobris an. v.

Ex libr. 34 bullar. f. 60. *Wadding*: Annal. minor. tom. XII, p. 106.

CMXII. 1451, 8 Novembris, Venetiis.

Oratoribus ducis Stephani exprimitur displicentia domini veneti contra „insolentiam Raguseorum propter illa specialiter, que tam inhoneste contra personam ipsius innovarunt“; ob „hiemem et conditiones pre-

sentis temporis" differi decism ad propositionem ducis, uberior expositio ipsius intentionis.

Ljubić: Listine, IX, 403.

CMXIII. 1451, 27 Novembris, Venetiis.

Veneto oratori apud pontificem, Tridano Gritti, relate cum monitorium" dominio per Ragusinos praesentatum, „Christi fideles requirebat, ut assisterent dictis Ragusiensi Stefano bellum ipsis inferenti nullum praestarent favorem commissis, ut exponat, dominium cum duce Stephano, qui vis spacium confinat et circuit territorium nostrum Dalmaciae in pace vivere, egisseque de „tractanda et procuranda paphanum et Ragusium.

Ljubić: Listine, IX, 404.

CMXIV. 1451, 7 Decembris, Venetiis.

Oratoribus ducis Stephani respondetur, nihil „de novilla" posse deliberari; tempus et duci et dominio veneto sulet".

Ljubić: Listine, IX, 410.

CMXV. 1451, 18 Decembris, Bebovac.

Stephanus Thomas, rex Bosnae, foedus init cum Raguducem Stephanum Vukčić. Rex cum filio Stephano iurat romano, episcopo pharensi Marino. Testes: voevoda Petrus voda Vladisav Klešić, c. Stephanus Bioničić, c. Radić Mozošantić, c. Tvrtko Kovačević, c. Vladislav Vukčić, prista Vuković, protovestiarius c. Restoe, qui et scripsit.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serb. p. 447.

CMXVI. 1452, 11 Martii, Venetiis.

Oratoribus ducis Stephani, qui veneto dominio Ragusium retur", erga Almissam et Polizam et eo mille duc. de degusio existentibus" obtulit, respondeatur: se hac in re non posse, praesertim cum dominium ob complicationes in Italiam ratum stare debeat.

Ljubić: Listine IX, 411. Eodem sensu die 31 e. m. respondet

CMXVII. 1452, 25 Martii, Vratar.

Voevoda Ivaniš, filius comitis Vlatko, et eiusdem patris filius c. Nicolai, item c. Marcus et c. Žarko et c. Radivoj, et c. Bartholomaeus et c. Thadaeus, omnes fratres voevoda c. Paulus, filius voevodae Petri, ineunt foedus cum Raguducem Stephanum Vukčić. Scripsit Radić diaconus Vukičević.

Dr. Fr. Miklošić: Monumenta serbica, p. 451.

CMXVIII. 1452, 25 Martii, Vratar.

Ragusium foedus init cum Ivaniš, vojevoda Chlmeni, et ipsius consanguineis contra ducem Stephanum Vukčić. Scripsit logotheta Nikša Zvezdić.

Miklošić: Monum. serbic. p. 453.

CMXIX. 1452, 28 Aprilis, Venetiis.

Comiti Spalati Victori Delphino committitur, ut ad requisitionem ipsi per ducem Stephanum ac etiam per homines Narente et Craine factam, ut eos ad nostram obedientiam acceptaret simul cum aliis locis, que Ragusei occupare nituntur, „locum Narente et Craine ac alia loca dicti ducis, que sponte ad nostram obedientiam et subiectionem venire voluerint, in dei nomine acceptet“.

Ljubić: Listine IX, 415. Similiter 9 mañi e. a. Ibid.

CMXX. 1452, 3 Junii, Venetiis.

Oratoribus regis Bossinae et comitis Vladislai, filii ducis Stephani „in negociis Craine et Narente“ respondeatur, loca illa per venetum dominium ad requisitionem ducis Stephani, illorum „veri et indubitati domini“, et vocatum a populis illorum locorum, acceptata fuisse; unde mirum esse, quod rex Bossinae, excitatus a Ragusaeis, „repente exercitualmente se moverit contra gentes nostras ad impediendum impresiam nostram“.

Ljubić: Listine IX, 421.

CMXXI. 1452, 13 Junii, Venetiis.

Oratoribus ragusiensibus respondeatur, quod venetum dominium, utpote Ragusinis semper amicum, illorum inimicis aures praebere noluerit etiam „in hoc bello, quod habuerunt cum duce Stefano“; item „quod dux Stephanus“ ipsi „expresse dederit loca sua Narente et Craynam“, annuente quoque ipsius filio Vladislao; „unde rectores nostri miserunt gentes nostras ad accipienda loca predicta, et pacifice ipse nostre gentes habuerunt totam Craynam, habuissent etiam Narentam, nisi fuissent impedimenta et obstacula ad instantiam“ Ragusinorum „apud regem Bossinae, comitem Vladislavum“ et alios dominos partium illarum; et nisi ipsi Ragusini armatas naves misissent „contra iurisdictionem, quam in hoc mari et culpho habemus“.

Ljubić: Listine IX, 423. Die 26 e. m. datur Carolo Mauroceno ituro ad regem Bossinae commissio de removendis obicibus circa occupationem Narente et Crayne. Ibid. p. 425. Rex Bosnae promittit oratores, Venetias ituros ad componendam litem. Ibid. p. 449.

CMXXII. 1452, 1 Julii, Romae.

Nicolaus PP. V. Vladislao „Clessich“ „voivode“ regni Bosnae, signat se pacem, quam cum Stephano rege Bosnae inierat, confirmare.

Sincere devotionis... Dat. Rome apud s. Petrum an. mcccclii. kal. lii, an. vi.

Ex reg. orig. an. VI. de Curia libr. XXXVII. fol. 140. *Theiner*: Monum. ing. tom. II, p. 265.

CMXXIII. 1452, 1 Julii, Romae.

Nicolaus PP. V. pacem, quae inter Stephanum Thomam, regem Bosnae, ex una, et „Petrum Georgii Voysalich, voivodam partium inferiorum Bosne“ ac „Stephanum“ ex altera parte, agentibus Thoma, legato apostolico et Nicolao de Apulia ac Marino de Canali, ordinis minorum, custodibus vicarie, factam confirmat; mandatque insuper episcopo, vicario Bosne ac custodibus, ut dictam pacem et concordiam inviolabiliter observari faciant.

Illius licet immeriti. Dat. Rome apud s. Petrum an. etc. mccccxii, kal. Julii, an. vi.

Ex reg. orig. an. VI de curia libr. XXXVII, fol. 64. *Theiner*: Monum. Hung. tom. II, p. 265.

CMXXIV. 1452, 1 Julii, Romae.

Nicolaus PP. V. Thomam, episcopum „Farensem“ apud regem Bosnae et rempublicam ragusinam suum legatum a latere constituit, iniungitque ei, ut pacem inter Stephanum, ducem s. Sabae, comitem Duinensem, et rempublicam ragusinam componat.

Dum eximie fidelitatis. Dat. Rome apud s. Petrum an. etc. mccccxii, kal. Julii, an. vi.

Ex reg. orig. an. VI de curia libr. XXXVII, fol. 138. *Theiner*: Monum. Hung. tom. II, p. 265.

CMXXV. 1452, Ragusii.

Rector et consilium Joanni Hunyadi de inimiciis ducis Stephani referunt. „Circa finem mensis Junii proxime delapsi comes Stephanus, coactis undique viribus, tam suis quam ceterorum aliorum dominorum de Bossina, valido cum exercitu in territoria nostra irruit, et occupata primum contrata nostra Canalis, mox sua castra in Breno posuit, ubi domos, vineas et arbores igne feroque vastavit; et demum dissipatis gentibus nostris, que non longe a civitate nostra locum quemdam custodiebant, cedibus hominum iniecit. .“, ne ecclesiis pepercit.

Gelcich: Diplomatarium p, 517.

CMXXVI. 1452, 4 Augusti, Venetiis.

Petrus „vaivoda in partibus inferioribus regni Bossine“ mittit oratores „pro parte domine Boglie Zacharie socrus sue“, quae cum Boxa matre sua „se recommiserant cum terris suis“ dominio veneto, consignando Francisco Quirino, tunc comiti Scutari, „Dagnum cum suo castro, Satum, Gladri, Malisium, Rogami et Dusmani cum eorum districtibus“, reservando sibi tres villas: Zaravina, Pistoli et Schiexi ac Meristi“.

Ljubić: Listine IX, 440.

CMXXVII. 1452, 13 Augusti, Ragusii.

Rector cum consilio oratoribus suis penes despotum Rassiae, Blasio de Ragnina et Jacobo Marini de Gondola, ad ipsorum litteras in Sme-

derevo die 31 Julii datas rescribit, intellexisse cum gaudio, quod despotus paret bellum contra ducem Stephanum („questo perfido ereticho et patarino“.)

Gelcich: Diplomatarium p. 514.

CMXXVIII. 1452, Ragusii.

Rector cum consilio Joannem Hunyadi rogant, ut comitem Ciliae et alios dominos Hungariae impediat ab inferendo bello vajvodis Vladislao et Petro Vojsalić, qui socii Ragusii aggressi sunt ducem Stephanum.

Gelcich: Diplomatarium p. 519. Joannes obsecundavit petitioni Ragusii. Ibid. p. 526.

CMXXIX. 1452, 22 Decembris, Venetiis.

Oratoribus regis Bosnae, qui manifestum fecerunt, quod rex velit „relinquere in manibus Venetorum loca Narente et Craine erga satisfactionem“, conceditur, ut dicant, quid petant. Circa colloquia regis cum despoto Rasciae de pace exponat ipse suam de hocce negotio mentem.

Ljubić: Listine IX, 456.

CMXXX. 1452, 30 Decembris, Ragusii.

Fr. Marcus a Bononia potestatem facit fr. Jacobo de Marchia eundi in Dalmatiam et Bosnam ad verbum Dei contra haereticos ibidem praedicandum.

Cum tanta vis . . . Dat. Ragusii provinciae Dalmatiae penultimo Decembris MCCCCLII.

Ex regest. ordin. fol. 4. *Wadding*: Annal. minor. tom. XII p. 149.

CMXXXI. 1453, 16 Januarii, Venetiis

Ludovico de Canali camerario Cathari committitur, ut Stephanum ducem s. Savae adeat, persvadeatque, ut contentus sit, quod dominium venetum Narentam habeat, quam „rex Bossine per suos oratores obtulit“ ipsi dominio.

Ljubić: Listine, X, 1.

CMXXXII. 1453, 26 Januarii, Jadera.

Fr. Marcus a Bononia Stephanum Thomam, regem Bosnae, qui decrevit, ut populus alimenta daret fratribus, et qui dare nollent, ad id cogentur, rogat, ne populus ad id praestandum ullo modo cogatur, et fratribus alia ratione provideatur.

Illustrissime atque clementissime rex! Tuae sacrae maiestati det omnipotens continuum regni incrementum prosperosque ad vota successus. Ut maiestati tuae saepius scribam, facit mea incredibilis de te opinio et humanitatis et devotionis. Continua bonorum fratrum minorum sollicitudo est, ut statum suae professionis semper et ubique servare possint. Sed cum intellexi, maiestatem tuam pro sua singulari devotione provisionem fecisse, ut a suis populis vel voluntarie vel invite fratribus nostris victui necessaria tribuantur, et mihi et patribus Bosnae visum est atque definitum, statui nostro nulla ratione convenire illud, quod tua sollicita devotio fratribus impendere curat; hoc enim si tolerabimus, ceteris nostris

provinciis ac patribus erit non modo grave, verum etiam molestissimum atque acerbissimum; facere ipsi nolumus, quae in aliis facta reprehenderemus, quia servitia coacta Deo non placent. Quare magis magisque tuam sacratissimam devotissimamque maiestatem precor, ut subditi tui libero benefaciendi fruantur arbitrio, et fratribus in tuo regno degentibus, qui te solum gubernatorem, defensorem, nutritoremque suum appellant, aliter provideatur. Quos ego tuae sacrae maiestati, in visceribus Christi Jesu, per sanguinem ipsius, quantum scio, possum et valeo, sicut filios meos dilectissimos commendo, quamvis tua ipsa sacra maiestas, singularisque devotio non egeat commendatione nostra. Valeat tua serenitas. Ex loco nostro s. Crucis apud Jaderam xxvi Januarii mccccxlii.

Ex regest. ordin. Marci bononien. fol. 4. et apud *Wadding*: Annal. minor. tom. XII, p. 169.

CMXXXIII. 1453, mense Februario, Ragusii.

Gubernatori Hungariae nunciatur, „Teucros ad requisicionem comitis Stephani venisse ad numerum 2000 in predas et damna contra filium eiusdem comitis Stefani in loca Chelmi“, quae Ragusio vicina sunt . . . et comes Stephanus similiter cum universa eius potentia loca ipsa Chelmi hostiliter invasit . . .“

Gelcich: Diplomatarium p. 530.

CMXXXIV. 1453, 6 Martii, Ragusii.

Oratoribus ragusinis apud despotum Rasciae, Jacobo Marini de Gondola, Pasquali de Sorgo, Aloysio de Resti et Damiano de Zorzi, scribitur, Vladislavum filium ducis Stephani et episcopum pharensem Thomam commorari Rugusii, tractarique de pace cum duce ineunda; Stephanum cum alio filio Vlatco et gost Radin aliisque nobilibus via Canalis transivisse die 2 curr. in Novi.

Gelcich: Diplomatarium p. 531.

CMXXXV. 1453, Ragusii.

Oratoribus penes despotum Rasciae, Jacobo Marini de Gondola, Paschali de Sorgo, Aloysio de Restis et Damiano de Zorzi notum redditur, quod comes Vladisavus, filius ducis Stephani, una cum episcopo pharenensi, legato apostolico, fuerit Ragusii; et quum Stephanus aggregatis sibi Turcis Vladislavum ad castellum Novi in Chelmo debellaret, ipsi sponderit pacem; quem in finem Ragusio misit oratorem suum ad patrem in „Novi Drazevizae“. Dux Stephanus intendit mittere legatos ad novum regem Hungariae, ut ab ipso confirmationem privilegiorum expetat. Despotus agat apud comitem Ciliae, ut dictos legatos inviet, quatenus Stephanus ante omnia pacem ineat cum Ragusio et suo filio Vladislavo.

Gelcich: Diplomatarium p. 528.

CMXXXVI. 1453, 19 Julii, Piva.

Stephanus, dux s. Savae, coniugi Helenae et filio Vladislavo, sociisque eius, qui ipsi infideles erant, ignoscit, in specie: vojvodae Sladoje Sem-

ković, comiti Georgio Ratković, vojvodae Ivaniš Jurjević et comiti Vu-kašin Sanković. Scripsit diac. Božidar.

Miklošić: Monum. serbica p. 457. Aliis litteris filium Vladislavum in gratiam recipit. Ibid. p. 460.

CMXXXVII. 1453, 19 Julii, Romae.

Nicolaus PP. V. Thomae episcopo „Farensi“ in regno Bosne et Croatiae provinciaque ragusina sedis apostolice legato, praecipit, ut prae-habitis informationibus, „loca Ragusii et Daxe existentia vicarie bosnensi“ perpetuo uniat et incorporet.

Apostolice nobis . . . Dat. Rome apud s. Petrum anno etc. mccccliii. xiv. kal. Augusti an. vii.

Reg. vatican. orig. an. VII. de curia libr. XLII. bullarum fol. 180. *Wadding*: Annal. minor. tom. XII, p. 584. *Theiner*: Monum. Hung. tom. II, p. 266.

CMXXXVIII. 1453, 16 Augusti, Ragusii.

Stephano de Radulino, ituro ad regem Ladislaum, committitur, ut rempublicam excuset, quod ob damna et expensas habitas occasione belli cum duce Stephano non miserit legationem; intercedat, ne Stephano, si oratores mitteret, quidquam concedat, donec pacem, de qua agitur, cum Ragusio non inierit; procuret, ut banus Croatiae, si necesse fuerit, Ra-gusio asistat.

Gelcich: Diplomatarium p. 584. Opem bani Croatiae petunt etiam litteris ad regem directis. Ibid. p. 540.

CMXXXIX. 1453, 5 Novembris, Venetiis.

Oratoribus ducis Stephani respondetur: dominium venetum laetari, quod comes Vladislaus ad obedientiam patris redierit; libenter missurum se legationem ad nuptias eiusdem comitis; gratias agi, quod dux res-puerit foedus cum Hungaris contra Venetos; Craynam velle se cedere duci reconciliatione Stephani cum filio Vladislao peracta; salis evectio conceditur; rogant, ne dux insistat petitioni, „quod mercationes, que portantur et extrahuntur de castro novo (Novi), non solvant datium sive gabellam Catari“; injungetur comiti Spalati, ne rebelles ducis recipiat; 600 ducati annue duci solvendi „a camera Catari“; Radoe Vainovich de Crayna, qui Spalati detinetur, ad ducis requisitionem liber declaratur.

Ljubić: Listine X, 19. Die 21 Novembris electus Antonius Quirini orator ad nuptias. Ibid. 28 designantur dona. Ibid. p. 24. Anno 1455, 22 Martii eligitur orator ad nuptias unius filii ducis Stephani, qui „accepit uxorem quandam neptem comitis Cilie“. Ibid. 55. Sponsis ducis Stephani, dum Jaderam cum galeis venetis appulerant, exhibetur honor. Ibid. 60.

CMXL. 1454, 26 Januarii, Ragusii.

Oratoribus ituris ad regem Ladislaum, Jacobo Marini de Gondola, Nicolao Saraceni de Bona et Paladino de Lucaris, committitur, ut ex-onant damna, quae Ragusium in bello cum duce Stephano perpassum st; adeant etiam, si possibile est, in cursu itineris regem Bosnae, quem ogent, ut si cum duce Stephano inierit pacem, includat quoque Ragusium.

Gelcich: Diplomatarium p. 541.

CMXLI. 1454, 18 Martii, Venetiis.

„Stefano duci s. Save“ ad ipsius litteras datas Po(d)blati 20 Januarii „de parte Cetine et aliarum terrarum et locorum, quae sunt filiorum olim bani Petri“ rescribitur, quod ad requisitionem castellani Clisii et aliorum castellanorum post mortem Petri, nomine filiorum eiusdem bani, Clisium, Iffignum, Zazuinum et Petrovaz sub protectionem dominii veneti recepta sint, „donec ipsi pueri ad 18 annum pervenerint, non intelligendo ullo modo hanc recommendisiam contra regiam maiestatem et inclitum regnum Hungarie“.

Ljubić: Listine X, 29.

CMXLII. 1454, 25 Martii, Bononiae.

Fr. Marcus a Bononia, vicarius generalis observantium, accepto nuncio de nece fr. Georgio „Haramich“ sacerdoti et fr. Adriano converso, in villa „Pudinae“ regni Rasciae illata, fratres in eodem regno trepidantes datis litteris consolatur atque hortatur, ut pro fide tutanda forti sint animo, neque loca illa, quae adhuc nostra sunt, deserant, nisi magna eos vis compellat.

Ob atrocissimam. Dat. ex loco nostro Bononiae xxv Martii mccccxlv.

Ex regist. ordin. fol. 16. *Wadding*: Annal. minor. tom. XII, p. 215.

CMXLIII. 1454, 10 Aprilis, Novi.

Stephanus dux s. Sabae cum Ragusinis pacem componit. Jurant filii ducis: comes Vladisav et c. Vlatko, item primores vojvoda Sladoe Semković, c. Radić Stepković, vojvoda Ivaniš Vlatković, vojvoda Marko Grgurević, c. Radovan Vardić, c. Ružir Divčić, c. Paulus Dražoević, c. Ranko Pribčić, c. Georgius Čemerović, c. Ivan Vardić, vojvoda Radić Pribisalić, c. Vukman Jugović. Scripsit diac. Radivoj Dobrišević.

Dr. *Fr. Miklošić*: Monum. serbica, p. 465.

CMXLIV. 1454, 15 Julii, Ragusii.

Vojevoda Petrus et comes Nicolaus, filii vojevoda Radosav, inito consilio cum superioribus ecclesiae bosnensis et primoribus suis, privilegia, quae maiores eorum Ragusinis concesserant, confirmant. Jurant c. Radosav Obradović, c. Paokun Zemlić, vojvoda Radoe Živiničić, c. Vukić Dinčić, c. Radić Čipčić, c. Georgius Radosalić, c. Radić Pribinić, c. Georgius Dragičević, c. Vukmir Borovinić, c. Vukas Vladimirić, c. Michael Divčić, c. Radivoj Branković.

Commune ragusinum accepit ab eisdem Petro et Nicolao depositum.

Miklošić: Mon. serb. p. 469. *Pucić*: Споменици србски, p. 469.

CMXLV. 1454, 2 Novembris, Ragusii.

Jacobo Petri de Bona oratori committitur, ut in itinere, si possibile est, adeat ducem Stephanum et filios, item vojvodam Petrum Pavlovich et comitem Nicolaum, eiusdem fratrem, tum Petrum Chovazevich, ipsisque res ragusinas commendet; regi Hungariae notam faciat pacem cum duce Stephano initam.

Gelcich: Diplomatarium, p. 557.

CMXLVI. 1455, 8 Martii, Venetiis.

Oratori regis Bosnae Nicolao Testa ad propositionem regis, ut quum comes Ciliae ambiat Venetis erripere Dalmatiam, ipsi occupent castrum Tnine, „quod est caput aut principalis locus Croatiae“, utque, si hoc nollent, heredes comitis Pirchi permoveant ad dandum illud regi Bosnae, respondeatur, quod Veneti, „ne nova suboriatur causa dissensionis“ cum corona Hungariae, castrum Tnine occupare non possint; paratos se tamen enunciant persuadere haeredibus bani Pirchi, quo illud castrum regi Bosnae tradant, „tenentes indubie, quod existente illo in manibus sue serenitatis, reputare poterimus ipsum esse in manibus nostris“.

Ljubić: Listine X, 46.

CMXLVII. 1455, 23 Martii, Ragusii.

Regi Hungariae: „compertum habemus, ducem Stephanum Bosne, vicinum nostrum, ad maiestatem vestram oratores transmissurum esse“; non credat ipsis, si Ragusinos „obloquerentur“; moneat ducem, ne ipsos iniuriis afficiat.

Gelcich: Diplomatarium p. 574. Litteris 24 Aprilis quaerela contra Stephanum, qui nil aliud molitur, nisi ut Ragusinos „dolus capiat“, movetur. Ibid. p. 578.

CMXLVIII. 1455, 31 Martii, Venetiis.

Ad requisitionem oratorum ducis s. Savae Stephani „conceditur una ex galeis venetis subtilibus“.

Ljubić: Listine X, 55.

CMXLIX. 1455, 30 Aprilis, Romae.

Calixtus PP. III. audito „Nicolao Jacobo Testa, oratore regis Bosne“ et consideratione ipsius Stephani Thomae, regis Bosne, inhibet, ne „Gorzula et Prigium apud Spalatensem, et insule Grapan apud Sibenicensem et Pasman ac Veglani nec non Novi apud Jadrensem civitates, domus sive loca dicti ordinis partium Dalmatie“ a vicariatu Bosne ullo modo separentur.

Dum fructus uberes . . Dat. Rome apud s. Petrum anno etc. mccccv. pridie kal. Maii an. i.

Reg. orig. an. I. de curia libr. I. fol. 23. *Theiner*: Monum. Hung. tom. II, p. 271.

CML. 1455, 30 Aprilis, Romae.

Calixtus PP. III. Stephanum Thomam, regem Bosnae „ac comitem Stephanum, natum suum et heredes ac omnem familiam presentem et posteram cum civitatibus, castris etc.“ sub apostolicae sedis protectione suscipit.

Dudum tua . . . Dat. Rome apud s. Petrum an. etc. mccccv, pridie kal. Maii, an. i.

Ex reg. orig. an. I de curia libr. I fol. 23. *Theiner*: Monum. Hung. tom. II, p. 272.

CMLI. 1455, 30 Aprilis, Romae.

Calixtus PP. III. regi Bosnae promittit, bello turcico feliciter confecto, civitates aliaque loca, a Turcis vel aliis baronibus, qui a fidelitate defecerant, occupata eidem „regi ac Stephano filio . . . ac cunctis posteris et haeredibus“ suis restitutum iri.

Dat. Romae apud s. Petrum an. incarnationis dom. 1455 pridie kal. Maii, an. i.

I. S. Assemani: Kalendar. eccl. univers. tom. V, p. 85.

CMLII. 1455, 22 Maii, Viennae.

Ladislaus, rex Hungariae, Stephanum „Zandalii“ vojevodam Bosnensem hortatur, „ut cum civitate Ragusiensi viveret in pace“ neque ei quidquam mali inferat vel bellum in eam moveat.

Datum Wyenne feria quinta proxima ante festum Penthecostes anno . . . MCCCCLV . . .

P. Matković: Starine libr. I, p. 161. *Ljubić*: X, 59.

CMLIII. 1455, 21 Junii, Jaurini.

S. Joannes Capistranus Callixto PP. III. scribit de litteris per nuntios s. sedis allatis, magnatum Hungariae conventu, Turcorum in Rascia progressu; svadet bellum Turcis terra marique inferendum; exponit promptum ad hoc animum Johannis de Hunyadi aliorumque magnatum; proponit foedera hoc fine cum principibus exterris ineunda etc.

Beatissime pater! Ad sanctorum pedum humiliter deosculanda vestigia provolutus. Licet superioribus diebus ad sanctitatem vestram binas dedero litteras, non tamen praeteribo, cum facultas tabellariorum se offerat, quin ad beatitudinem vestram scribam ea praesertim, quae et Dei et tuae sanctitatis honorem concernere sentio. Venerunt nuper huc ad me duo a sede apostolica nuntii, unus Rodolphus nomine, reverendissimi domini Januensis familiaris, litteras deferens a sanctitate tua; alter vero Capellectus, cursor reverendissimi domini Firmani, ut asserit a sacro collegio reverendissimorum dominorum cardinalium litteras habens, enunciantes electionem Spiritus sancti, quia scilicet divina dispositio te patrem sanctum elegerit in verum Christi vicarium pro sancta fide catholica non tantum conservanda verum et augenda. Hic enim cum maior pars baronum inclyti regni Hungariae congregata esset pro communi concordia inter eos componenda, intuentes literas huiusmodi, maximo repleti sunt gaudio et laetitia huic divinae voluntati congratulantes vehementer. Verum non sine invidia fuit et murmure, quod in coetu tantorum dominorum aliquibus minoribus ex parte tuae sanctitatis praesentatae sint litterae et potissimis fere eiusdem regni datae non sint, episcopo scilicet Quinqueecclesiensi, episcopo varadiensi et quibusdam dignioribus regni baronibus. Huic autem rei facile pro arbitrio sanctitatis tuae provideri poterit. Deinde sanctitati tuae dolens significo, quod hodie festinavit tabellarius specialis ad hoc directus ad despotum Rassiae, qui hic cum his dominis et baronibus, anhelat ab eis subsidium et defensionem dominii sui, denucians ipsi despoto et baronibus nefandissimum nominis Christi hostem Maho-

meth Turcarum imperatorem occupasse potissimam Rasciae civitatem, Nobordam (Novoberdo) nomine, ubi auri et argenti fodina est, quae domino suo annuatim, ut ferunt, centum et viginti millia ducatorum reddebat; ceteras vero civitates et oppida omnia ad exterminium esse vallata. Terret omnes, beatissime pater, tantorum flagitiorum commissorumque scelerum, et quod avertat divina pietas, in dies magis patrandorum solus quidem auditus; et non frustra dubitatur, quod si de remedio opportuno cito non provideatur, res in peiorem exitum evadet. Quare beatissime pater, cum tibi a Deo data sit potestas, quemadmodum sancte instituisti, proseguere, ut sancta fides catholica effectum sortiatur conservationem et augmentum. Certum equidem habeo, quod non ad aliud te Deus servavit in hoc tempus provehendum, nisi ut necessario tempore parata conserves, deperdita restaures et male se habentia membra ad integrum corpus tua virtute et una redigantur. Scripseram pridie tuae sanctitati, quod serenissimum regem Aragonum spiritualibus et temporalibus armis ornares, et quamvis excellenter potens existat, adhuc tua sanctitas potentior efficeret; opus quidem esse puto ac nimis opportunum, ut ne dum per mare, sed etiam per terram huic perfido Christi hosti et resistatur viriliter et fortius configatur. Cum enim hac die colloquium cum istis dominis praelatis et baronibus habuissem, magnificus et excellens dominus Joannes, hactenus gubernator, comes bistricensis, se primum obtulit suis sumptibus et expensis positurum in armis et in exercitu decem millia equitum, suo arbitrio electorum; dixit insuper, quod serenissimus dominus rex Ladislaus, pro toto residuo regni Hungariae parabat viginti millia; despotus autem Rasciae, quamvis valde damnificatus sit, obtulit se paratum decem millia, licet in sua fide perduret. Incumbit tamen nobis periculis nostris salubrius consulere et de opportuno remedio providere. Processit magnificus Joannes praefatus ad ulteriora colloquia dicens, quod si sanctissimus noster papa mitteret sibi viginti millia equitum et serenissimus rex Aragonum decem millia, cum dux Burgundiae offerat se venturum cum decem millibus equitum et decem millibus peditum, et sic omnibus computatis essent centum millia, confidit ipse Joannes intra tres menses tantum conflictum contra Turcam inferre, quod in Europa locus non erit, ubi reclinare valeat caput, maxime cum ipse ad unguem cognoscat potentiam Turcorum, ceterorumque infidelium, ac medullitus intelligat cum huiusmodi rationem bellandi. Proinde in praesentia omnium istorum dominorum et baronum hoc asseruit hodie, quod cum tanto numero armatorum speraret etiam recuperare Jerosolymam, nec peteret stipendia pro praedictis equitibus, nisi pro tribus mensibus. Expediret equidem, quod sanctitas tua aliqualem cardinalem destinaret ad partes istas tanquam residentem tali exercitui cum sufficienti pecuniarum summa. Vel si tuae sanctitati rem hanc committere videatur reverendissimo domino cardinali strigoniensi, cum virtute, providentia et consilio plurimum valeat, bene ut reor consultum esset. Obtulit insuper se ipse Joannes, si omnes bellatores sint, non pueri sed viri strenui et in armis experti ad persequendum Christi hostes idonei, per annum, et annos, si opus esset, cum tali exercitu perseverare, nec alia stipendia requirere; confidens quod de bonis et dominiis ipsius Turcae conquireret, quod talem etiam eiusdem Turcae etiam stipendiis abundantius communiret.

Tali igitur modo serenissimum regem Aragonum per mare decertando et ipsum Joannem per terram, firma spes esse posset et recuperandi deperdita et acquirendi dominium debitum principibus christianis, nec non et possidendi divitias infidelium cum ampla dilatazione sanctae catholicae fidei orthodoxae ad aeternam gloriam et immortalem tuae sanctitatis nominis laudem et memoriam sempiternam. Tua igitur sanctitas, beatissime pater, quid in his agendum sit, decernat, quam conservet altissimus ecclesiae suae sanctae, et populo christiano per tempora longiora, cui me et ordinem nostrum supplex commendo. Jauarini, oppido Hungariae regni, 21 Junii 1455. Excelsae sanctitatis tuae vermiculus ac indignus servulus licet fidelissimus orator: Fr. Joannes de Capistrano.

Ex Mss. aracaelitan. operum s. Joannis a Capistrano tom. V, vol. III, p. 174.

CMLIV. 1455, 4 Julii, Jauarini.

S. Joannes a Capistrano Calixto III scribit de animo despoti Rasciae catholicis infenso, de eius nepte more catholico baptizata et confirmata, de privilegio a Nicolao V. eidem despoto concesso; quibus additur elenchus earum iniuriarum, quae Rasciani catholicis Bosnensibus in dies causare dicuntur.

Beatissime pater, ad sacrorum pedum humiliter osculanda vestigia venio. Non satis aequo animo ferre possum, beatissime pater, discidentes atque dilacerantes tunicam inconsutilem domini nostri Jesu Christi, maxime pro meo in unicam sanctam ecclesiam, sponsam Jesu Christi, officio, fide et observantia. Eo me siquidem ratio compulit et coëgit ad scribendum, nam cum proximis diebus collocutus essem cum despota Rasciae, qui hic a dominis et baronibus huius regni Hungariae auxilium pro tutandis dominiis suis et recuperandis deperditis postulabat, inveni eum adeo male sentientem de fide catholica, et in erroribus suis pertinaci duritia perseverantem, quod in omnibus nobis Christicolis maxime est dolendum, salutique ipsius condolendum, atque fidei nostrae impensius studendum. Consideret igitur sanctitas vestra in sequentibus articulis, qualis sit et quam bene de se sperandum velit, et quos patitur in regno suo, et quae permittit et defendit et servare intendit invitis quibusque. Haec autem mihi per fide dignos relata et in scriptis de se et suis consignata sunt, videlicet: violenter christianos catholicos arripiunt baptizando eos invitos, qui nollent auferendo eis eorum bona. Additur his nefandum, et maxime cum in detestationem et contemptum sanctae fidei nostrae catholicae perpetrarunt. Est namque quaedam neptis dicti despoti, filia filiae eius et filia magnifici comitis de Cilia, quae nupta est filio serenissimi ac excellentissimi cultoris ac defensoris christianae religionis domini Joannis de Huniad, olim gubernatoris Hungariae; quae quidem puella, dum nata esset inter catholicos et a patre catholico baptizata secundum ritum sanctae romanae ecclesiae, postea gratia consolationis et gaudii ad dictum despotum avum delata est per matrem suam, qui tanquam romanae ecclesiae inimicus, more suo detestabili, eam rebaptizari fecit, et per successum temporis cum suis perfidis calogeris et societate magna eandem misit ad praefatum dominum gubernatorem regni Hungariae omnibus studiis enitens, ut secundum mores suos prae-

dicta puella enutriri et elevare (sic) deberet in curia praedicti gubernatoris. Sed factum est virtute atque prudentia dicti gubernatoris, ut omnes illos schismaticos paulatim repellens, et praedictam nurum suam educari et coalescere curaret; quae profecto puella devotissima nunc et christianissima est, annum decimum tertium attingens, quam hodie confirmatam esse studuimus pariter per reverendissimum dominum cardinalem archiepiscopum strigoniensem, ut mandat et tenet sancta romana ecclesia.

Praeterea non ex bona informatione a felicitis recordationis Nicolao papa, praedecessore vestrae sanctitatis, impetravit bullam non satis dignam, cuius copia his alligatur. Cuius praetextu praedicat fidem suam optimam esse et confirmatam a sede apostolica et multis argumentis dilatat fimbrias suas vigore huius. Gloriatur proinde habuisse a praefato praedecessore vestrae sanctitatis bullam aedificandi novem loca in regno Hungariae, ubi manutenere vult calogeros graecos, qui omnino dicunt Spiritum sanctum non procedere scilicet a filio; qui negant purgatorium esse, qui inficiantur animas quorumcunque sanctorum nullam gloriam usque ad diem iudicii habere; nec animas quorumcunque damnatorum aliquam poenam pati usque ad iudicium, et multa alia, quae longum esset enarrare.

Quod cum ita sit, sanctissime pater, humiliter supplico vestram sanctitatem, ut cum divina sapientia exigentibus temporibus elegerit sanctitatem vestram non solum servatricem sed auctricem religionis christianae et sanctae fidei catholicae, dignetur beatitudo vestra his malis et erroribus providere, ne accrescentibus peccatis et iniquitatibus nostris ad peiora deveniamus. Infrascripti sunt articuli in quibus errant Rasciani ultra haereses Graecorum, scripti in urbe Jaurinense anno domini 1455 die 4 Julii.

Conqueruntur fratres minores de observantia de vicaria Bosnae, Rascinos schismaticos contra dominum et veritatem domini nostri Jesu Christi multa mala perpetrare in ipsos fratres et in Christi fideles, qui adhaerent sacrosanctae romanae ecclesiae et praesertim ista, quae hic subsequuntur, in damnationem christianorum quotidie inferuntur.

Articulus primus. Violenter christianos catholicos arripiunt baptizando eos invitos qui nollent, quandoque eis auferendo bona, et quandoque incarcerando eos.

Articulus secundus. Multis ex illis haereticis Bosnensibus, qui fidem tenuerunt Patharenorum (et) audientes verbum Dei, convertuntur ad fidem romanam; sed a metropolitano Rascianorum et aliis non permittuntur reconciliari; de quibus multi moriuntur extra fidem, magis volentes extra fidem mori, quam eorum Rascianorum fidem suscipere.

Articulus tertius. Derident divina officia nostra, et quod peius est, quando portatur sacramentum Eucharistiae ad infirmos ipsi violenter spernunt, tanquam rem abominabilem, in contemptum fidei catholicae.

Articulus quartus. Non observant festa indicta a sacrosancta romana ecclesia, nec permittunt catholicos ea sanctificando servare, sed compellunt christianos aliquas quintas et sextas ferias et nonnulla festa secundum opinionem eorum.

Articulus quintus. Compellunt christianos catholicos violare ieiunia nostra in vigiliis sanctorum et festorum vel quatuor temporum; et non permittunt christianos quarta feria vendere nec comedere carnes.

Articulus sextus. Compellunt catholicos in sabbatis mactare et facere et vendere carnes pro usu ipsorum, eo quod tali die ipsi carnes comedunt.

Articulus septimus. Jura ecclesiastica confringunt, nec confugientes ad ecclesias sunt liberi, sed violenter inde abstrahunt eos immunitates ecclesiasticas violando.

Articulus octavus. Quando calogeri aut sacerdotes eorum baptizant, dicunt baptizandis: abrenuntias fidem latinam? et ille respondit: abrenuntio. Et illi: abrenuntias ieiunium sabbati? et ille respondet: abrenuntio. Et illi: abrenuntias Petrum Guignani? Et ille respondet: abrenuntio.

Articulus nonus. Dicunt, ursum hominem fuisse, sed de exercitu Pharaonis hominem in ursum conversum, ratione cuius carnes ursi non comedunt.

Articulus decimus. Sacerdotes eorum dicunt, quod sunt Romani abscissi de fide eorum, et romana fides non est, sed ab eis derivata.

Articulus undecimus. Dicunt, quod fides eorum a Romanis destruetur, sed postea Deus eam suscitabit iterum.

Articulus duodecimus. Quando quis gattam interficit, pro poenitentia iniungitur sibi ab eis Rascianis sacerdotibus ieiunare septuaginta ferias sextas; quando interficit canem, triginta sextas ferias; quando vero quis interficit christianum, duodecim tantum.

Articulus tertius decimus. Quando baptizant dicunt: baptizetur servus vel serva Dei in nomine Patris Amen, in nomine Filii Amen, in nomine Spiritus sancti Amen.

Articulus quartus decimus. Non comedunt animalia, nisi prius per ferrum interficiantur; et si gallinas vel aves trahendo collum interficiantur, pro vita non comederent; vel si canis leporem occideret, abiiciunt impingendo christianis, quod cadavera comedunt, qui huiusmodi comedunt.

Articulus decimus quintus. De obedientia papae nihil curant dicentes, quod patriarcha Rascianorum est eorum papa.

Articulus decimus sextus. Indulgentias ecclesiarum et papae contemnunt dicentes, quod haec vera non sunt.

Articulus decimus septimus. Quod orationes fidelium catholicorum et Romanorum nihil eis prosint, et dicunt quod sunt inutiles.

Articulus decimus octavus. Contemnunt festa corporis Christi et beatæ Virginis non tenentes nisi annunciationis, purificationis et assumptionis.

Ex mss. Aracaelit. operum s. Joannis a Capistrano tom. V, vol. III, p. 177.

CMLV. 1455, 7 Novembris, Venetiis.

Ad capitula ducis Stephani, per eius filium Vlatko in scriptis data, respondeatur: Stephanus, eius filii et subditi veniant libere una cum bonis suis in territorium venetum; ineatur foedus cum Stephano, „dummodo non contraveniat pactis, quae dominium venetum habet cum Teucro“; placet, quod Stephanus „habeat Venetiis unam domum“; „obstantibus legibus et ordinibus“ non posse concedi civibus novae civitatis

(Novi) mercari Catari sine pensione „novi dacii“; habeat excusatum dominium venetum, quod „iusto bello acceptum castrum Almisium“ non possit duci restituere; regratiari duci de oblato subsidio „in illis partibus contra quemlibet impetitorem“ excepto „solo imperatore Teucrorum“; libere extrahat salem de Pago et „conduci faciat Narentam vel ad eius civitatem Novam. Dux Stephanus conqueritur de incursionibus in suas terras Stephani Cernoevich; item petit, ne dominium venetum adversetur, si aggrederetur filios Petri bani ad acquirendum comitatum Cetine.

Ljubić: Listine X, 69.

CMLVI. 1455, 11 Novembris, Venetiis.

Franciscus Foscari dux Venetiarum Stephanum „ducem s. Save ac regni Bossine magnum vaievodam“ cum filiis et haeredibus nominat civem venetum.

Ljubić: Listine X, 75.

CMLVII. 1455, 20 Novembris, Ragusii.

Joanni Hunyadi nunciatur, quod „Turcae omnes, qui Bosne confinia tenebant, qui Albaniam devastabant“, audito, quod ipse „ad Vlachie tutelam castra moverit“, confestim eo tendant.

Gelcich: Diplomatarium, p. 585.

CMLVIII. 1455, mense Novembris, Ragusii.

Comes, nobiles et totum commune Ragusii privilegium concedunt Radino Gost. Scripsit diac. Marinko.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbica, p. 473.

CMLIX. 1456, 12 Martii, Ragusii.

Regi Hungariae notum sit: „Turchos, cum machinas ac plurima bellica instrumenta, que in expugnatione urbium sint, Uschopiam comportassent, suas deliberationes suspendisse“, quum audirent de regis contra eos expeditione.

Gelcich: Diplomatarium, p. 588.

CMLX. 1456, 3 Mali, Jajce.

Stephanus Thomas, rex Bosnae, s. Joanni a Capistrano, ut fratri Eliae a Požega et sociis fidem habeat.

Reverendo in Christo patri fratri Joanni de Capistrano, franciscano raedicatori, amico nostro charissimo. Reverende in Christo pater et amice noster charissime! Ad vestram paternitatem venerabilem patrem fratrem Eliam de Bosega custodem custodiae regni nostri Bosnae, et obilem virum et strenuum militem Thomam Mislinovigh nec non Gasparem Aichesig, fideles et dilectos nostros in ceteris (certis?) nostris factis negotiis, vobis oretenus exponendis, de totali nostra intentione et

effectivo proposito plane informantes, destinamus, quorum dictis et relationibus instantissime rogamus fidem credulam, tanquam ab ore nostro proprio prolatis, adhibere velitis. Datum in castro nostro Jayze die 3 mensis Martii anno Domini 1456. Stephanus Thomas, Dei gratia rex Bosnae.

Exemplum bibliothecae »Vittorio Emanuele«. »Manoscritti Gesuitici« Cod. 339 (saec. XVII) fol. 12.

CMLXI. 1456, 3 Junii.

Stephanus Thomas rex Bosnae per suos oratores episcopum pharensem Thomam et Nicolaum Testa rogat a dominio veneto auxilium contra imperatorem Turcorum, qui „non contentus pecuniis petit etiam quatuor castra regni, ut habilis possit occupare reliquum dominium . . quorum unum castrum, videlicet Bystrychky, distat a Spalato, Tragurio et Sibenicho per unam dietam, cuius etiam castri confines distant a Jadera per unam dictam“.

Ljubić: Listine X, 86. Быстричъкии non procul a Hlievno. *Miklošić*: Monum. serb. 248—249.

CMLXII. 1456, 3 Junii.

Stephanus Thomas rex Bosnae per suos oratores episcopum pharensem Thomam et Nicolaum Testa reipublicae venetae significat, quod comes Ciliae intendat „banatum Croacie occupare et expellere pupillos Petri bani“; si „dictus comes banatum et comitatum Cetine atque Clisie occuparet“, detrimento esset et Bosnae et Venetis; et si castrum Ostrovice ita esset in limitibus Bosnae sicut Thininum, rex prohiberet ipsius occupationem, „sicut dictum Thininum non permisit ab eo occupari, cum eius exercitum in obsidione Thininii constitutum profugaverit“.

Ljubić: Listine X, p. 88. Responsum senatus veneti. Ibid. p. 89.

CMLXIII. 1456, 9 Martii, 7 Aprilis et m. Julio.

Mohamed II sultanus sandžak bego Hercegovinae et kadi in Novi et Hoči de sale Ragusinorum scribit.

Dr. *Fr. Miklošić*: Monumenta serbica, p. 474—5.

CMLXIV. 1456, 3 Augusti, Venetiis.

Aloysio de Canali committitur, ut ducem Stephanum adeundo impetret ab illo notitiam litterarum, quibus subditis venetis „Catari et Xente“ svaserat, ut „recedant ab obedientia“ domini veneti et „adhereant Teucro“; utque ipsum hortetur, „quod velit a similibus abstinere“.

Ljubić: Listine X, 94.

CMLXV. 1456.

Respublica ragusina cupiens impedire, ne episcopus „curzolensis“ privet fratres minores in „Ponta Stagni“ facultate administrandi sacramenta, significat regi Hungariae, se eius rei causa legatum misisse Romam,

eique supplicat „ut super hac re dignetur . . . litteras commendatitias ad summum pontificem dare, quibus . . . pontifex rogetur, ut sicut hactenus sic et de cetero fratribus ipsis Stagni sacramentorum administratio concedatur“.

J. Gelcich — L. Thallócsy: Diplomatarium . . . reipublicae ragusanae. Budapestini 1887 p. 590.

CMLXVI. 1457, 3 Februarii, Budae.

Petrus de Thomasiis, venetus secretarius in Hungaria, duci Venetiarum: „In Bossina si attrova gran numero de maestranza, marangoni et calafati, mandati li per il signor Turcho, et cum diligentia attendono ad far fuste et navaze sul fiume de la Save del lato dela Bossina; novamente etiam li è giunto uno subassi cum circa persone 8000, venuto per sollicitar et custodir dicti lavorieri“.

Makušev: Ист. споменици јужних Словена II, 216.

CMLXVII. 1457, 14 Martii, Venetiis.

Oratori ducis Stephani, comiti Blasio, respondeatur: iniungentur veneto comiti Pagi, ut sal ad Narentam evehere permittat; assignabitur duci summa illi de camera Cathari competens; capitaneus venetus Stephanus vojvoda Cernoevich provocabitur, ut abstineat ab inferendo duci damna; scribetur comiti Spalati, ut subditos ducis in districtu „Radobil“, quos ceperat, liberos dimittat . . .

Ljubić: Listine X, 102.

CMLXVIII. 1457, 7 Aprilis, Budae.

Secretarius Petrus de Thomasiis duci Venetiarum: „Preterea qui è giunto ambassador del ser. rè di Bossina ala maestà di questo rè et al rmo legato, ma principaliter al prefato sign. legato. Quale ha exposito, come el Turcho li richiede certe sue castelle; e che per tal caxone è giunto in la Bossina uno subassi con gran numero de Turchi; et ala giornata ne giugeno di altri; de che ditto rè delibera . . . et rechiede el prefato rmo legato, chel se vogli trasferir per ditta caxon alle dite parte della Bossina . . .“ Legatus remittit regi Hungariae rem decidendam.

Makušev: Ист. споменици јужних Словена II, 216—217.

CMLXIX. 1457, 21 Aprilis, Romae.

Calixtus PP. III. „fratri Philippo de Ragusio, ordinis minorum, in regno Bosne vicario, ac in eius absentia fratri Nicolao de Apulia“, ut „Johannem de Gradis, militem ragusinum, cui nonnulla negotia . . . sedis apostolice . . . tractanda . . . erant commissa, a Tuerchone Stanzith subdito . . . regis Bosne captivatum“, eliberari curet.

Quoniam intelleximus . . . Dat. Rome apud s. Petrum sub annulo piscatoris die xxi Aprilis mccccvii. an. iii.

Reg. orig. an. III, brev. libr. VII, fol. 86. *Theiner*: Monum. Hung. tom. II, p. 291.

CMLXX. 1457, 21 Aprilis, Romae.

Calixtus PP. III. Stephano regi Bosnae, ut Joannem de Gradis, Ragusinum, s. sedis in Hungariam, Bosnam et Serbiam missum, a „Tuerchone Stanzith“ nobili bosnensi, captum et incarceratum, libertati restitui iubeat.

Graviter etc. Dat. Rome etc. xxi Aprilis mccccxvii, an. iii.

Ex reg. orig. an. III, brev. libr. VII, fol. 85. *Theiner*: Monum. Hung. tom. II, p. 290.

CMLXXI. 1457, 23 Aprilis, Romae.

Calixtus PP. III. ex fratre Nicolao de Sibenico ord. minorum et literis sibi adlatis intelligens Stephanum, regem Bosnae, bellum in Turcos serio meditari, eum in hoc proposito confirmat.

Redit ad nos . . Dat. Rome die xxiii Aprilis mccccxvii.

Ex reg. orig. an. III, brev. libr. VII, fol. 97. *Theiner*: Monum. Hung. tom. II, p. 291. *Fr. Marinus de Genis*: Ord. min. obs. ex decreto sedis apostolicae contra Turcas in Dalmatia cruciatam praedicat. *Gelcich*: Diplomatarium p. 597.

CMLXXII. 1457, 27 Aprilis, Florentiae.

Commune florentinum duci chlmensi Stephano scribit, se ex ore legati ipsius comitis Pribislavi intellexisse eiusdem erga commune devotionem; suam quoque erga illum profitetur amicitiam agnoscendo ipsum „tanquam columnen et fautorem et quasi parentem civitatis ac mercatorum“ florentinorum.

In archivo florent. Rad. XVIII, 238. *Makúšev*: Monumenta historica Slavorum merid. I, 531.

CMLXXIII. 1457, 17 Maii, Romae.

Calixtus PP. III. s. Jacobo de Marchia expeditionem „cruciatam“ in Hungaria et Bohemia praedicaturo amplam potestatem adversus haereticos procedendi aliaque in hoc negotio necessaria disponendi concedit.

Calixtus PP. III. Dilecte, salutem et apostolicam benedictionem. Cum pro nonnullis nostris et religionis christiane arduis negotiis et presertim sancte cruciate ad partes Hungarie et Bohemie et alias in presentiarum mandato nostro te conferas, ut ea, que ad honorem et exaltationem ipsius religionis cedunt, eo efficacius facere et exequi possis, quo ampliori a nobis et sede apostolica fueris facultate suffultus, tenore presencium concedimus tibi facultatem et potestatem tam in dictis regnis, quam alibi, ubi tibi necessarium esse videbitur, in quoscunque hereticos inquirendi et contra eos procedendi incarcerandique ac penis et sententiis condignis afficiendi, eosque si ad cor redire voluerint et ad veram cognitionem fidei converti, abiurata haeresi, absolvendi, et etiam cum eis super irregularitatibus inde contractis dispensandi, auctoritate apostolica concedimus per presentes. Et quia propter huiusmodi commissiones nostras varios te oportebit subire labores, ad eos levandum concedimus tibi, ut de ordine tuo eligere possis eum numerum fratrum, qui tibi necessarii fore videbuntur; te ad partes, ad quas proficisceris, sequantur, qui mandatis tuis in omnibus pareant et obtemperent. Mandantes harum tenore

eis et eorum cuilibet in virtute sancte obedientie et sub excommunicationis pena, ut cum primum a te fuerint requisiti, sine dilatione se ad iter tecum accingant, et tuas ordinationes ac mandata obedienter in cunctis exequantur. Datum Rome apud s. Petrum sub annulo piscatoris die xvii Maii mcccclvii, pontificatus nostri anno tertio.

(In tergo): Dilecto filio Jacobo de Marchia ordinis minorum professori.

Ex originali in tabular. convent. fratrum minor. alla Nova Neapolit.

CMLXXIV. 1457, 24 Maii, Romae.

Calixtus PP. III. cum intellexisset cardinalem s. Angeli „in regnum Bosne parare proficisci“ monet, „cum tante turbationes in Hungaria et Alamania sint“, videat et serio consideret, quid optimum factu sit, illudque agat.

Gravi dolore . . Datum Romae etc. die xxiv Maii mcccclvii.

Ex reg. orig. an. III, brev. libr. VII, fol. 94. *Theiner*: Monum. Hung. tom. II, p. 296.

CMLXXV. 1457, 22 Junii, Romae.

Calixtus PP. III. auditis fratribus minoribus „Britio de Pannonia et Demetrio de Albania“ regis Bosnae legatis hortatur cardinalem s. Angeli, ut eidem regi „crucis gloriose signum ac vexillum sedis apostolice“ concedat, praedictosque fratres minores sibi commendatos habeat.

Venere ad nos . . . Dat. Rome apud s. Petrum sub annulo piscatoris die xx Junii mcccclvii. an. III.

Ex reg. orig. an. III, brev. libr. VII, fol. 102. *Theiner*: Monum. Hung. tom. II, p. 296.

CMLXXVI. 1457, 24 Junii, Romae.

Joannes cardinalis Papiensis duci Francisco Sfortiae: „Havemo qui novelle, cho mons. el card. de s. Angelo è partito da Buda per andar in Bosna. El rè de Bosna desydera pigliare la croce et fare tutto il suo sforzo contra il Turcho . . .“

Makušev: Ист. споменици јужних Словена II, 199.

CMLXXVII. 1457, 1 Julii, Venetiis.

Eligatur orator, iturus ad ducem s. Savae Stephanum, ut illum removeat a proposito „fabricandi pontem super flumine Cetine“, quo de fortalitia, „quod super territorio suo Rodobilie“ prope dictum flumen aedificavit, „habeat liberum transitum in vallem Politii“.

Ižubić: Listine X, 109.

CMLXXVIII. 1457, 24 Julii, Sutiska.

Stephanus Thomas, rex Bosnae, Jacobum Testam, oratorem suum ad Calixtum PP. III. ceterosque principes catholicos missum omnibus commendat.

Datum sub castro nostro regali Bobouaz in oppido Sutischa die 24 Julii a. d. mcccclvii.

Lucić: Memor. di Traù, p. 451.

CMLXXIX. 1457, 26 Julii, Romae.

Calixtus PP. III. Francisco Foscari, duci Venetiarum, ut permittat crucesignatos Dalmatiae, ditionis venetae, „in expeditionem ire“, et pecunias in suis terris in usum „cruciate“ collectas „extrahi sinat“, quae „regi Bosne“ in usum belli contra Turcas convertendae, assignabuntur.

Conati fuimus. Dat. Rome etc. die xxvi. Julii mcccclvii, an. iii.

Theiner: Monum. Hung. tom, II, p. 297.

CMLXXX. 1457, 28 Julii, Romae.

Calixtus PP. III. laudat egregium Stephani comitis Bosne consilium Turcos bello adgrediendi.

Omnes qui Dat. Rome apud s. Petrum etc. die xxviii Julii mcccclvii, an. iii.

Ex reg. orig. an. III, brev. libr. VII, fol. 111. *Theiner*: Monum. Hung. tom. II, p. 297.

CMLXXXI. 1457, 28 Julii, Romae.

Calixtus PP. III. fratri Mariano de Senis, ordinis minorum professori, nuntio et collectori apostolico“, concedit facultatem, „ut per loca omnia regnorum Hungarie et Bosne ac Servie, et in quibuscunque aliis terris et locis christianorum, Turchis vicinarum, cruciatam predicare et gratias concedere“ possit; ut sui loco alios sui ordinis deputare valeat, et maxime fratrem Paulum de Ragusio sacerdotem et fratrem Nicolaum de Sibenico, capere et retinere“ liceat; „elemosinas cruciate . . . collectas regi Bosne consignet“.

Devotionis tue fervor . . . Dat. Rome etc. die xxviii Julii mcccclvii.

Reg. orig. an, III, brev. libr. VII, fol. 111. *Theiner*: Monum. Hung. tom. II, p. 298. v. nr. CMLXXXI.

CMLXXXII. 1457, 29 Julii, Romae.

Calixtus PP. III. Stephano, regi Bosnae, de capto consilio Turcos quamprimum bello aggrediendi gratulatur, promittitque se ipsi omne auxilium praestitutum.

Referentibus . . . Mariano de Senis. Dat. Romae etc. iv kal. Augusti mcccclvii, an. iii.

Ex reg. orig. an. III, brev. libr. VII, fol. 112. *Theiner*: Monum. Hung. tom. II, p. 299.

CMLXXXIII. 1457, 10 Septembris, Romae.

Calixtus PP. III. Joanni Navarr, commissario, praecipit, ut pecuniam ex decimis Dalmatiae collectam inter regem Hungariae, regem Bosnae et Scenderbeg, dominum Albaniae, aequaliter dividat.

Cum acris . . . Dat. Rome mcccclvii. iv idus Septembris, an. iii.

Reg. an. III, tom. 14, fol. 169. *Theiner*: Monum. Slavor. Meridional. tom. I, p. 426.

CMLXXXIV. 1457, 13 Septembris, Venetiis.

Nicolao Testa, oratori regis Bosnae, respondetur: pecunias, quae in Dalmatia pro „cruciata“, quam summus pontifex „permisit praedicare“,

collectae sunt, regi, uti petiit, dari non posse, quia „necesse est, ut habeamus antedictas pecunias in auxilium armate per nos fiende“; eadem ratione et crucesignati Dalmatiae et ballistarii „in auxilium dicte armate erunt nobis etiam maxime opportuni“; rex poterit semper cum familia sua et bonis suis, „si ab hostibus opprimeretur, in terris et locis nostris se reducere“.

Ljubić: Listine X, 113.

CMLXXXV. 1457, 14 Septembris, Romae.

Calixtus PP. III. „duci Stephano de Bosna“, ut Joanni Navarr fidem habeat.

Mittimus . . . Dat. Rome . . . xiiii Septembris mcccclvii. an. iii.

Reg. an. III, brev. fol. 121. *Theiner: Monum. Slavor. meridional. tom. I, p. 427.*

CMLXXXVI. 1457, 27 Septembris, Romae.

Calixtus PP. III. cardinali s. Angeli indicat decretum esse, ut decimae in Dalmatia collectae „inter . . . Hungarie et Bosne reges . . . nec non . . . nobilem virum Scanderbech, Albanie dominum“ distribuantur.

Quia certiores . . . Dat. Rome etc. die xvii Septembris mcccclvii.

Ex reg. orig. an. III, brev. libr. VII, fol. 21. *Theiner: Monum. Hung. tom. II, p. 304.*

CMLXXXVII. 1457, 15 Octobris.

Stephanus dux s. Savae per suos oratores, comites Georgium et Paulum, dominio veneto inter caetera manifestum facit: se ab imperatore Thurcorum obtinuisse licentiam vi occupandi loca quondam bani Petri, quae confinant cum ipsius ducis terra „Comsca“; ast quum rex Bosnae sciret, duci per Venetos svasum fuisse, ut a tali occupatione desistat, ipse maiorem partem dictorum locorum occupaverat, atque in defensionem proposuit erigere castellum prope ducis territorium Radobiglia.

Ljubić: Listine X, 119.

CMLXXXVIII. 1457, 25 Octobris, Romae.

Calixtus PP. III. s. Jacobo de Marchia, nuntio suo scribit, ut instet apud imperatorem et reges Hungariae, Bosnae, Poloniae etc. quod mittant suos oratores Romam ad tractandum de bello Turcis inferendo.

Calixtus PP. III. Dilecte fili, salutem et apostolicam benedictionem. Posteaquam a nobis recessisti et te in Hungariam incolumem pervenisse audivimus, quod nos plurimum delectavit, nullas a tua caritate litteras habuimus, quae certe iocunde nobis et grate fuissent, ut ex te, cuius ardens et magna est (sollicitudo) in negotiis sanctissimae cruciatae, quomodo sese isthic negotia habeant, intelligeremus. In quibus non dubitamus, quin pro virili tua multa facias, nec opus est te hortari, cum te incitatum circa ea plurimum sciamus. Nos vero, et si putabamus fieri non posse, cum prosecutione maximum semper habuerimus animum, in dies tamen ardentiores circa hoc efficimur, angitque animum nostrum cura quotidiana, quod ceteros, ad quos etiam pertinet, non nostri animi sectatores, sed negligentes et pigros et invicem ad guerram proclives

videmus; hortati fuimus omnes, saepe monuimus et fere accusavimus, ut in hoc negotio Christi, a quo potentias habent, auxilia darent opportuna, sed nihil adhuc, quod cum dolore dicimus, effici potuit. Itaque revolventes saepe numero in animo nostro huiusmodi rem cum venerabilibus fratribus nostris sacrae romanae ecclesiae cardinalibus deliberavimus universis: imperatori, regibus, principibus et civitatibus, potentatibus populorum et aliis dominis christianitatis scribere, ut ad diem per nos eorum singulis signatum huc ad nos suos mittant oratores idoneos, suffultos plena potestate, ut simul cum eis pro exigentia et celeritate negotiorum fidei consilium et auxilium, quod cito exequi possit, capiamus. Itaque, fili dilecte, sollicitabis eundem imperatorem, reges: Hungarie, Bosne et Polonie et Datie electoresque imperii et quibus scribimus, si eos potes commodè adire, ut suos ad nos ad diem assignatum mittant oratores, hocque opportune et importune instare non desinas. Ceterum ex multiplici fama litterisque et relatu fide dignorum intelleximus, per electores imperii et quosdam eorum sequaces, non cogitantes quantum sedi apostolice, a qua gratias et beneficia susceperunt, debeant, nonnulla tractata fuisse in preiudicium et lesionem auctoritatis nostre et sedis apostolice, in eis tamen neque assensum neque auctoritatem imperatoris intervenisse; scribimus super hoc legato nostro et plurimis aliis, quos nostri et sedis apostolice devotos putamus, ut efficiant, quod imperator, et si qui alii erunt, non solum non assenciant tractatis predictis, quum eum minime deceret, sed etiam illis contraveniat, eaque repellat; erit nobis gratum, ut super his et premissis adeas legatum nostrum et eidem, ut tibi videbitur, malignitatibus huiusmodi occurratur, et temerarii conatus frustrentur, maxime nobis indefesse intendentibus in eorum securitate contra Turchos et alios infideles, et sine culpa contra nos et sedem apostolicam insurgere, caveatur ab ira Dei. Nos enim officium nostrum exercere non cessabimus oportune, estque officium nostrum, ut loquamur cum beato Ambrosio, nulli nocere, omnibus velle prodesse, posse solius Dei est; clama ne cesset et iuva senem istum paratum pro defensione evangelii et fidei catholice pati (pro palma) martirum si sit opus; ecce completum desyderium tuum nobis aliquando persuasum de convocando Italicos et alios contra Turchum et infideles ad totum extinguendum. Et sic viriliter age et confortetur cor tuum, etiam ad Boemos et alios devios a fide reducendos, scis enim quod omnia exposuimus et exponimus in his vix nobis vite necessaria remanentibus. Et qui nobiscum non est, alienus est, prophanus est, non est Christi sed Antichristi est, et scribere nobis aliquando non defferas ad salvum. Habet etiam in premissis curam a nobis specialem dilectus filius Laurentius Rovarella subdiaconus noster, facias igitur simul cum his, et sine eis, que de caritate tua confidimus et speramus. Datum Rome apud sanctum Petrum sub annulo piscatoris die xxv Octobris mccccviii. pontificatus nostri anno tertio. M. Ferrarii.

(In dorso): Dilecto filio Jacobo de Marchia ordinis minorum professori nuntio nostro.

Ex originali in tabular. conv. fratr. minor. della Nova Neapolit.

CMLXXXIX. 1457, 28 Octobris, Romae.

Joannes episcopus card. papiensis Francisco Sfortiae: „Havemo instato per la expeditione de m. Nicolo di Jacobo Testa di Bosna, cavallero et ambassator del ser. rè di Bosna, del quale siamo coniunctissimo amico. Ritorna el dicto ambassator, per lo quale scrivemo al prefato rè, confortandolo ad esser fermo et fervente in questa impresa nela fede nostra..“

Makušev: Ист. споменици јужних Словена II, 200.

CMXC. 1457, 5 Novembris, Romae.

Cslixus PP. III. „Nicolao Joroli Teste, nobili de regno Bosne“ concedit, ut non obstantibus fratrum minorum privilegiis, „in parochiali ecclesia in Castronovo regni Bosne . . . presbiteros secu.ares . . deputare“ possit ad servitium.

Sincere devotionis . . . Dat Rome . . mccccvii. nonis Novembris an. iii.

Reg. an. III. secret. tom. 26, fol. 122. *Theiner*: Monum. Slavor. meridional. tom. I, p. 428.

CMXCI. 1457, 14 Novembris, Ragusii.

Regi Hungariae notum redditur: imperatorem Turchorum vojvodae suo Exebech Isachovich dominisque Bosnae mandasse, „ut adunato, quanto numerosiori possunt, exercitu“, irruant Ragusium; petitur auxilium, in specie rex Bosnae et Stephanus dux per legatum provocentur, ne Turcis faveant.

Gelcich: Diplomatarium p. 600.

CMXCII. 1458, 20 Januarii.

Stephanus Thomas, rex Bosnae, per suum oratorem Nicolaum Testa de Tragurio notum facit, „quod acquirere bannatum Crovatie praetendat“, Venetisque „unum vel plura fortilitia ipsius banatus“ offerat.

Ljubić: Listine X, 125.

CMXCIII. 1458, 25 Martii, Ragusii.

Ivaniš, chlimensis vojevoda cum fratribus c. Marco, Žarko, Radivoj, Andrea, Bartholomaeo et Tadeo atque fratruele Paulo Petrović, testantur, se accepisse a Ragusinis provisionem. Scripsit Žarko.

Dr. *Fr. Miklošić*: Monum. serbica, p. 480.

CMXCIV. 1458, 3 Aprilis, Pristinae.

Stephanus Thomas, Bosnae rex, comitibus Petro et fratri Joanni Ostoić cum suo filio Hieronymo, oriundis ex regno Bosnae, confirmat privilegia Belae IV.

Ljubić: Listine X, 126.

CMXCV. 1458, 14 Aprilis, Venetiis.

Comiti et camerario Cathari demandantur, ut Stephano, duci s. Savae, propter ea, „quae facit et tractat contra dominium“ venetum, solvat, „quidquid habere debet“.

Ljubić: Listine X, 127.

CMXCVI. 1458, 21 Aprilo, Bistriza.

„Re di Bossina ha fatto et confirmado la pace con el Turco, dandoli el tributo ordenato, per non poter far altro, et per non haver tanta furia ale spale. El ducha Stefano tratta pace con el re de Bossina. Quello seguirà, non so; ma sequide le cosse de Smederevo, se ha levado un fiol bastardo de Gregor, orbo fiol che fù del despoto, et quelli di Servia lo suo (?) per signor; et horamai è in Smederevo. Per questa cason non credo se farà le noce del fiol del rè de Bossina in la fiola del despoto Lazaro“.

Makušev: Ист. споменици јужних Словена II, 115.

CMXCVII. 1458, 26 Maii, Romae.

Calixtus PP. III. „relicte Johannis de Hunyad . . .“ de Mathiae in regem electione gratulatur; hortatur, ut eum ad sacrum bellum in Turcos excitet, studiumque praecipuum adhibeat, quo novus rex procuret „sibi conciliare . . . imperatorem, Polonie et Bosne reges . . .“

Deum testamur . . . Dat. Rome etc. xxvi Maii mcccclviii, an. iv.

Ex reg. orig. an. IV. brev. libr. VII, fol. 176. *Theiner*: Monum. Hung. tom. II, p. 316.

CMXCVIII. 1458, 3 Junii, Romae.

Calixtus PP. III. visitantibus ecclesiam b. Mariae Trsatensem determinatis praemissis certis conditionibus, septem annorum indulgentias et totidem quadragenos concedit.

Calistus episcopus servus servorum Dei. Universis Christifidelibus presentes litteras inspecturis salutem et apostolicam benedictionem. Quum precelsa meritorum insignia, quibus regina celorum virgo Dei genitrix gloriosa sedibus prelata sidereis, quasi stella matutina prerutilans devote considerationis indagine perscrutamur, dumque infra pectoris archana revolvimus, quod ipsa, utpote mater misericordie, gracie et pietatis amica ac humani generis consolatrix, pro salute fidelium, qui delictorum onere pregravantur, sedula exoratur, et ad regem, quem genuit, intercedit, dignum quin potius debitum arbitramur, ut ecclesias in honorem sui nominis dedicatas gratiosis remissionum prosequamur impendiis et indulgentiarum muneribus decoremus. Cupientes igitur, ut ecclesia beate Marie apud flumen Tarsy et prope Tersadis oppidum, Corbavien. dioc., sita congruis honoribus frequentetur ac in suis structuris, ornamentis et ceremoniis augeatur ac conservetur, et ut Christifideles eo libentius devotionis causa confluant ad eandem, et ad augmentum et conservationem huiusmodi manus promptius porrigant adiutrices, quo et hoc ibidem dono celestis gratie uberius conspexerint se refectos, de omnipotentis Dei misericordia et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius auctoritate confisi, omnibus vere penitentibus et confessis in domini nostri Jesu Christi nativitatis, resurrectionis et pentecosten et ipsis gloriose Marie virginis nec non omnium apostolorum et dedicatione ecclesie memorate festivitatum singuleque dominice diebus, a primis vesperis usque ad secundas vespervas, ecclesiam prefatam devote visitaverint, et ad augmentum et

conservationem predictam manus adiatrices porrexerint, ut prefertur, septem annos et totidem quadragenas in singulis festivitibus et dominicis predictis, de iniunctis eis penitentiis misericorditer relaxamus. Presentibus perpetuis futuris. Datum Rome apud s. Petrum, anno incarnationis dominice millesimo quadringentesimo quinquagesimo octavo, tertio nonas Junii, pontificatus nostri anno quarto.

(Sigillum sub plumbo dependens).

Ex originali in tabular. conventus fratr. minor. Trsatén. in Croatia.

CMXCIX. 1458, 17 Julii, Venetiis.

Oratori regis Bosnae Nicolao Testa respondetur: circa occupationem banatus Croatiae rex agat iuxta suam prudentiam, solummodo quoad venetam locum Clisii nil innovetur; quoad quatuor conventus ord. s. Francisci in Dalmatia, scilicet in Novigrad, in insula Jaderae, in insula Sibenici et in districtu Spalati, qui erant vicariae bosnensi subditi semper, etiam tunc, quando reges Bosniae non erant catholici, observentur bullae apostolicae. Dominio veneto revocatur in memoriam, Croatos iam tradidisse Hungaris castrum Tenini.

Ljubić: Listine X, 131.

M. 1458, 8 Octobris, Budae.

Petrus de Thomasiis duci Venetiarum: „Sono venuti al ser. rè, per quanto perhò son avisato, tre ambassadori dela maestà del rè de Bos-sina, zoè el fratello del prefato rè, messer Nicolo Testa et uno frate Marino del ordine de s. Francesco Domandano da questo ser. rè certe conditione, offerendosse ancor lui moverse. E son avisato, otignerano tutto, pur che el prefato rè se mova.

Makušev: Ист. споменици јужних Словена II, 221.

MI. 1458, 14 Octobris, Žepče.

Stephanus Thomas, rex Bosnae, una cum Stephano filio suo, privilegia, quae olim despota Lazarus Stephano Ratković concesserat, confirmat.

Dr. *Fr. Rački*: Rad, knj. I, p. 156. Dr. *Fr. Miklošić*: Monum. serbica, p. 481.

MII. 1458, 15 Novembris, Temesvarini.

Mathias Hungariae rex civibus Barthensibus, quos ad comitia Szegediensia in festo s. Nicolai habenda invitat, innuit, quod et dominus Stephanus Thomas, rex Bozne, non solum in facto metarum, verum in altioribus rebus regni ad civitatem zegediensem in proximo venturus sit“.

Dat. in Themasvar feria iv prox. post festum b. Martini ep. et conf. anno domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo octavo.

Katona: Hist. critic. r. Hungar. tom. XIV, p. 166.

МІІІ. 1458.

Stephanus Thomas, rex Bosnae, suo logotheto Stephano donat 100 domos villicorum in haereditatem.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbica, p. 481.

МІV. 1458, 25 Novembris, Blagaj.

Stephanus, dux s. Savae, mittit legatos suos vajvodam Georgium Ratković et comitem Georgium Čemerović atque suum cancellarium Nicolaum Mediolanum ad ducem Franciscum Sfortiam.

Makušev: Ист. споменици јужних Словена II, 116.

МV. 1458, 13 Decembris, Romae.

Pius PP. II. universis Christifidelibus ad intercessionem Catharinae, reginae bosnensis, ecclesiam s. Catharinae in castro Jayce in Bosnia visitantibus indulgentias concedit.

Pius episcopus etc. universis Christifidelibus presentes litteras inspecturis, salutem etc. Licet is, de cujus munere venit, ut sibi a suis fidelibus digne et laudabiliter serviatur, de habundantia sue pietatis, que merita supplicum excedit et vota, bene servientibus sibi multo maiora retribuat, quam valeant promereri; nihilominus tamen desiderantes domino populum reddere acceptabilem et bonorum operum sectatorem, fideles ipsos ad complacendum ei quasi quibusdam allectivis muneribus, indulgentiis videlicet et remissionibus, invitamus, ut exinde reddantur divine gratie aptiores. Cum itaque dilecta in Christo filio Catherine regina regni Bosnae, quod hereticis et scismaticis inquinatum est, magnum ad ecclesiam sancte Catherine in castro Jayce dicti regni, que domus fratrum ordinis minorum de observantia vicaria dicti regni existit, gerat devotionis affectum ut Christo lucrifaciat, ejusque fideles in Christi fide sanctorumque devotione roboret, ac alios, qui extra sunt, ad fidem Christi quasi apis augmentosa augeat et deducat, summo cum desiderio nobis supplicari fecit, ut ecclesiam predictam celestis muneris largitione dotare dignaremur. Nos igitur ejusdem regine piis desideriis annuentes et christifidelium devotionem augeri cupientes, hujusmodi supplicationibus inclinati, ut ipsi alique Christifideles, qui devotionem ad dictam gerunt ecclesiam, eo ferventius confluant ad eandem, quo ex hoc ibidem dono celestis gratie conspexerint se refectos, de omnipotentis dei misericordia ac beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus auctoritate confisi, omnibus vere penitentibus et confessis, qui in singulis nativitatis domini nostri Jesu Christi et resurrectionis ejusdem, ac in nativitatis gloriosissime virginis Marie ejus matris ac ejusdem virginis assumptionis et sancti Thome apostoli ac sancti Jeronimi et sanctarum Marie Magdalene et Catherine festivitatis ecclesiam ipsam visitaverint annuatim, pro singulis festivitatis antedictis septem annos et totidem quadragenas de iniunctis eis penitentiis misericorditer relaxamus, presentibus perpetuis futuris temporibus duraturis. Datum Rome apud sanctum Petrum anno incarnationis dominice millesimo quadringentesimo octavo, idibus Decembris, pontificatus nostri anno primo.

Theiner: Monum. Hungar. II, pag. 318.

MVI. 1459, 4 Aprilis, Senis.

Pius PP. II. concedit fratribus minoribus Bosnae, ut „sibi de vino, blado, lignis et animalibus ac aliis necessariis per deputatos“ libere et licite providere possint et valeant.

Dum fidem sinceram . . Dat. Senis an. incarnationis dominice MCCCCLIX, pridie nonas Aprilis, an. II.

Theiner: Monum. Hung. tom. II, p. 355.

MVII. 1459, 26 Aprilis, Ragasii.

Regi Hungariae inter caetera refertur: „illustris Bosne rex . . locum, per quem aditus patebat in Bosnam, Chodidicum nuncupatum, suis cum copiis aggressus est; burgum, qui magnus erat et populo plenus, igne consumpsit, populo partim trucidato et partim in predam ducto; castrum dictum Chodiech oppugnat . . .“

Gelcich: Diplomatarium p. 618.

MVIII. 1459, 9 Maii, Bononiae.

Pius PP. II. fr. Mariano de Senis ord. minorum, ut se conferat ad regnum Bosnae.

Pius episcopus etc. dilecto filio Mariano de Senis ordinis fratrum minorum professori, salutem etc. Cum per litteras carissimi in Christo filii nostri Stephani Thomae regis Bosne illustris nuper ad nos transmissas intellexerimus, quanto in periculo constitutum sit regnum ejus propter imminentem Turchorum ferociam, regnum ipsum quotidie invadentium et illud occupare totis conatibus initentium, et propterea nobis pro parte sua humiliter supplicatum fuerit, ut sibi de aliquibus copiis atque subsidiis dignemur opem ferre et providere: Nos de industria et probitate tua, qui in partibus illis alias ad predicandum cruciatam per felicitis recordationis Calistum papam tertium predecessorem nostrum deputatus fuisti, plenam in domino fiduciam obtinentes, sperantesque, quod tu in partibus illis subsidia hujusmodi ad succurrendum dicto regi pro tua industria facile perquirere et adinvenire poteris, discretioni tue per apostolica scripta committimus et mandamus, quatenus ad illas partes, in quibus ad predicandum cruciatam ipsam alias destinatus fuisti, te personaliter conferens omnes et singulos cruce signatos, quos in partibus illis repereris, ac etiam si quos imposterum per te cruce signare contingerit, super quo plenariam tibi facultatem concedimus, horteris ex parte nostra, ut ad ferendum opem et subsidia dicto regi in tanta necessitate fidei ferventes accedant et ipsi regi totis eorum conatibus opitulentur, ne dictum regnum ad infidelium manus perveniat, et fideles in eo existentes calamitates illas perferre habeant, quas superioribus temporibus reliquae Grecorum nationes miserabiliter pertulerunt et de presenti perierunt. Nos enim tibi omnes illas indulgentias tam accedentibus personaliter in auxilium ipsius regis, quam alias auxilium ad hoc prestantibus, quas ex facultatibus tibi per alias litteras, quae in favorem cruciate emanarunt, directis concedere poteris, auctoritate nostra concedendi, ac omnia et singula, quae per alias litteras predictas circa hoc facere poteris, fa-

ciendi, gerendi et exequendi auctoritate apostolica tenore presentium concedimus facultatem. Volumus autem, quod tu cum gentibus, quas collegeris ad regem ipsum proficisci, aut alium loco tui transmittere debeas. Non obstantibus in contrarium facientibus quibuscumque. Datum Bononie anno incarnationis dominice MCCCCLIX septimo idus Maii, pontificatus nostri anno primo.

Theiner: Monum. Hung. II, p. 327.

MIX. 1459, 23 Junii, Carini.

Domina quondam Elisabetha, quondam Nicolai bani uxor, pro dote nostrae ecclesiae (Carini), a suo consorte aedificatore, reliquit in loco dicto Slana 16 iugera terrae aratoriae, iuxta ecclesiam s. Viti et saxum rubrum modica a conventu distantia; unam vineam cum ultra centum olivetis, unum terrenum trium iugerum, penes arcem iuxta flumen, quod eadem domina Elisabetha pro uno sacro conventui legaverat; duo terrena in villa Popovich, infra fontem unum, et supra fontem aliud, ambo trium iugerum, quae quondam dominus Milco in suo testamento legaverat; unum pratum in vico Cassich quatuor iugerum, penes viam magistram, pro septuaginta sacris a patribus s. Catharinae Podnovi habitum.

Datum Carini, 23 Junii, an. domini 1459.

Fabianič D.: Storia dei fratri minori . . . II, p. 314.

MX. 1459, 24 Julii, Mantuae.

Pius PP. II Marchioni Brandenburgensi scribit: „oppidum Zendreu in Rassia constitutum“ insignem custodie locum in potestatem Turcorum devenisse, cuius „amissione non minor quam ex Constantinopoli creditur clades accepta.“

Dat. Mantuae xxiv Julii 1459.

Katona: Histor. critic. regni Hungar. tom. XIV, p. 277.

MXI. 1459, 30 Julii, Mantuae.

Pius PP. II. cardinali s. Angeli inter cetera „de amissione Zendrensi et perfidia regis Bosne atque de progressu Turchorum summam mestitiam“ se cepisse significat.

Scribit nobis . . Dat. Mantue xxx Julii . . . an. 1.

Ex reg. orig. an. I brev. libr. IX fol. 59. *Theiner*: Monum. Hung. tom. II, p. 330.

MXII. 1460, 18 Januarii, Mantuae.

Pius PP. II. Thomae episcopo „Pharensi“ in Bosna legato scribit se intellexisse, „Stephanum Thomam, Bosnae regem illustrem, violata pace inter eum et . . . ducem Stephanum s. Sabbae . . . Turcis adhaesisse, illosque in patriam ipsius ducis adducendo maximis calamitatibus regiones illas subiecisse“; imo eundem regem et quaerere, „ut castrum Ciasinae, quod ad dictum ducem spectare dignoscitur, in Turcarum potesta-

tem deveniat. „Jubet, ut in haec rite inquirat et veritate reperta, regnum interdicto ecclesiastico subiiciat etc.

Dat. Mantuae die 18 Januarii 1460.

Farlati D.: Illyric. sacr. tom. IV. p. 263. *Katona*: Histor. crit. r. Hung. tom. XIV, p. 341.

MXIII. 1460, 4 Aprilis, Senis.

Pius PP. II. prohibet vicario et fratribus minoribus Dalmatiae, ne „aliquam domum seu locum ad vicariam Bosne . . . pertinentem . . . capere vel recipere quoquomodo presumant“.

Dum uberes . . . Dat. Senis anno incarnationis dominice mccccx, pridie nonas Aprilis, an. II.

Ex reg. orig. an. II. de cur. libr. VIII, fol. 227. *Theiner*: Monum. Hung. tom. II, p. 356.

MXIV. 1460, 15 Aprilis, Senis.

Pius PP. II. Thomae episcopo „Pharensi“ scribens reproducit epistolam an. 1460 18 Januarii ad eundem datam, qua conqueritur, quod Stephanus Bosnae rex, pace cum duce s. Sabae rupta, Turcis faveat in damnum dicti ducis; quare eundem legatum hortatur, ut in rerum statum cognoscat, et si „praedicta vera esse repererit, memoratum regem et quoscunque alios excommunicationis sententias incurrisse“ declaret etc.

Scripsimus alias . . . Dat. Senis . . . die 15 Aprilis 1460. an. II.

Farlati D.: Illyric. sacr. tom. IV, p. 263. *Katona*: Histor. crit. r. Hung. tom. XIV, p. 341.

MXV. 1460, 7 Junii, Petrioli.

Pius PP. II. regi Hungariae scribit, se regi Bosnae, si episcopos et coronam petierit, aures non praebiturum, cum haec „omnia ad velandam prodicionis sue infamiam“ pertineant.

Timere celsitudo . . . Dat. Petrioli Vulterane dioces. vii Junii an. II.

Ex reg. orig. an. II. brev. libr. IX. fol. 203. *Odoric. Raynaldi*: Annal. eccles. tom. X, p. 254. *Theiner*: Monum. Hung. tom. II, p. 258.

MXVI. 1460, 7 Junii, Petrioli.

Pius PP. II. cardinali s. Angeli, significat, se non aliter de rege Bosnae sentire, quam ipse cardinalis. „Duci vero Stephano de non recipiendis Patarenis mandatum dedisse . . .“

Intelleximus . . . Dat. Petrioli Vulterane diocesis vii Junii an. II.

Ex reg. orig. an. II. brev. libr. IX. fol. 203. *Theiner*: Monum. Hung. tom. II, n. 359. *Katona*: Histor. crit. XIV, 348.

MXVII. 1440—1460, 17 Septembris, Spuž.

Thomae, regis Bosnae, litterae credentiales presbytero Rasko et nobili viro Bogić.

Dr. *Fr. Miklošić*: Monum. serbica, p. 483.

MXVIII. 1460, mense Novembris.

Vlatko, dux s. Sabae, legatos c. Hrebeljan Dabišić, c. nović et diac. Vladisav Ragusium mittit.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbica, p. 488.

MXIX. 1461, 7 Januarii, Venetiis.

Eligitur orator ad regem Bossine et Stephanum duces eos ad pacem disponat, nam „nisi componantur et uni causa perditionis et eversionis status utriusque . . .“

Ljubić: Listine, X, 164.

MX. 1461, 26 Februarii, Venetiis.

Oratoribus ducis Stephani, qui expositis periculis a Turcentibus quaerebat a dominio veneto quodpiam castellum insulam Pharam aut Bratiam, respondeatur, quod ipse dux et bonis „reducere possit ad insulam et loca“ veneta, etiam dum Veneti mittent ad imperatorem Turcorum legationem „memoria“ ducis. Stephanus nunciat, quod imperator Turcus ab ipso „castrum Zazvine“, quo sibi aditus aperiatur vel et Dalmatiam. Stephano Cernoevich scribetur, ut „ab omni contra ducem „desistat“.

Ljubić: Listine X, 165.

MXI. 1461, 23 Martii, Romae.

Pius PP. II. Stephano, regi Bosnae, concedit altare sibi sacrum ante lucem celebrare facere possit.

Omnigene devotionis . . . Dat. Rome apud s. Petrum decimo kal. Aprilis an. iv.

Ex reg. orig. an. IV de curia libr. XVII, fol. 262. Theiner: tom. II, p. 875.

MXII. 1461, 23 Martii, Romae.

Pius PP. II. Laurentio, archiepiscopo spalatensi, apostolico regno Bosnae legato, ut bullam Cruciatæ, si Turca regnum Bosnae invaderet, ubique promulget.

Proximis temporibus . . . Dat. Rome apud s. Petrum ante decimo kal. Aprilis an. iv.

Ex reg. orig. an. IV de curia libr. XVII, fol. 810. Theiner: tom. II, p. 874.

MXIII. 1461, 23 Martii, Romae.

Pius PP. II. omnibus fidelibus ecclesiam „s. Georgii in Thordin. s. Francisci, bosnen. diocesis . . . quam nobilis vir Radu fundavit et erexit“, visitantibus et adiuvantibus indulget.

Licet is . . . Dat. Rome apud s. Petrum ante decimo kal. Aprilis an. iv.

Ex reg. orig. an. IV de curia libr. XVII, fol. 308. Theiner: tom. II, p. 878.

MXIV. 1461, 23 Martii, Romae.

Pius PP. II. omnibus fidelibus ecclesiam s. Catharinae in Jaice dioces. bosnen. visitantibus indulgentias concedit, in qua „populorum opinione“ tenetur „sancti Luce evangeliste corpus . . . servari et multis sepe numero clarere miraculis“.

Splendor paterne etc. . . . Dat. Rome apud s. Petrum an. mccccxli, x kal. Aprilis, an. iv.

Ex reg. orig. an. IV de curia libr. XVII, fol. 309. *Theiner*: Monum. Hung. tom. II, p. 373.

MXV. 1461, 9 Maii, Romae.

Georgius Chuchignich, Stoysauns Turthchouich et Radmilus Vechichnich, Bosnenses, abiurant errores Manichaeorum et promittunt, vires suas se impensuros, ut Bosnenses, „Manichaeorum erroribus excoecati, ad romanae ecclesiae fidem et doctrinam“ revocentur.

Dr. *Fr. Racki*: *Starine*, XIV, 20.

MXVI. 1461, 2 Augusti, Tibure.

Pius PP. II. Georgium „Cuchignich“, Stoysauum „Turtchouich“ et Radomilum „Venchinich“ Bosnenses, quos „carissimus in Christo filius Stephanus Thomas, rex Bosne illustris et vere catholicus . . . ad viam veritatis reducere non valebat“, nunc catholicam fidem professos sub protectione sancte sedis recipit.

Pia mater ecclesia . . . Dat. Tibure anno etc. mccccxli, quarto nonas Augusti, an. iii.

Ex reg. orig. an. III de curia libr. XV, fol. 54. *Katona*: *Histor. critic. regni Hungar.* tom. XIV, p. 489. *Theiner*: *Monum. Hung.* tom. II, p. 364.

MXVII. 1461, 5 Augusti, Romae.

Pius PP. II. Natali, episcopo Nonensi, in regno Bosnae sedis apostolice legato, ut publicet „Cruciatam“, ubique auxilia et subsidia imploret, atque ea in regis Stephani et ducis pariter Stephani praesidium convertat.

Proximis temporibus . . . Dat. Rome apud s. Petrum an. etc. mccccxli nonis Novembris an. iv.

Ex reg. orig. an. IV de curia libr. I, fol. 14. *Theiner*: *Monum. Hung.* tom. II, p. 366.

MXVIII. 1461, 20 Augusti, Venetiis.

Eligitur orator, qui congratulabitur successori et filio regis (Stephani Thomae), qui „anteactis diebus ab humanis subtractus est“.

Ljubić: *Listine* X, 179.

MXIX. 1461, 20 Augusti, Venetiis.

Oratori ducis Stephani respondeatur: „laudari, quod suo filio pepercerit; verum esse, quod Paulus banus Croatiae „homo scandalosus sit“, qui „postquam venit in Croaciam, nunquam cessavit molestare et inquietare vicinos suos“; laudari, quod „cum illo capitaneo Turco, qui dominatur in partibus Servie“, bene se gerat.

Ljubić: *Listine* X, 179.

MXXX. 1461, 28 Augusti, Venetiis.

Eligitur orator ad regem Bosnae „propter ligam sive intelligentiam, eiusdem regis cum illustri duka Stephano et comitibus Corbavie adversus comitem Paulum Sperancich, respectu maxime castelli Clisse . . . tum etiam ob Theucros, cum quibus iidem domini facile se intelligere possent“.

Ljubić: Listine X, 184.

MXXXI. 1461, 11 Septembris, Venetiis.

Oratori ducis Stephani, „qui in facto Clisse bellum gerere querit bano Croatiae Paulo“, respondeatur, „locum Clisse“ fuisse Venetorum, et per Paulum occupatum.

Ljubić: Listine X, 188.

MXXXII. 1461, 18 Octobris, Medjurečje sub Samober.

Stephanus, dux s. Sabae, permittit, ut Ragusini possint in terra sua libere mercari.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbica, p. 485.

MXXXIII. 1461, 7 Novembris, Romae.

Pius PP. II. petenti Stephano regi Bosnae, ut b. Gregorius „miraculosus“ nuncupatus, patronus regni Bosnae declaretur, annuit.

Gloriosos Dei sanctos . . . Dat. Rome apud s. Petrum anno incarnat. etc. MCCCCLXI, vii idus Novembris an. iv.

Ex reg. orig. an. IV secr. libr. VIII, fol. 92. Theiner: Monum. Hung. tom. II, p. 371.

MXXXIV. 1461, 7 Novembris, Romae.

Pius PP. II. concedit indulgentias visitantibus ecclesiam „s. Marie in Jaica bosnen. diocesis“, in qua referente rege Stephano populi opinantur „s. Luce corpus servari et multis sepe numero clarere miraculis“.

Splendor paterne . . . Dat. Rome . . . MCCCCLVI, vii idus Novembris . . . an. iv.

Reg. an. IV, secret. tom. 38, fol. 93. Theiner: Monum. Slavor. meridional. tom. I, p. 460.

MXXXV. 1461, 23 Novembris, Jajce.

Stephanus Tomašević, rex Bosnae privilegia Ragusinorum confirmat. Testes: voevoda Petrus Pavlović, voevoda Tvrtko Kovačević, voevoda Paulus Klešić, voevoda Ivaniš Vlatković, voevoda Paulus Čubretić, voevoda Vukić Tihčinović, voevoda Joannes Šantić, voevoda Vladisav Vukčić, comes Vladisav Vuković, comes Marcus Dragišić, pristav c. Radoe Vladimirić. Scripsit diac. Branoš.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbica, p. 485.

MXXXVI. 1461, 25 Novembris, Jajce.

Stephanus, rex Bosnae, ut Ragusini in regno suo libere mercari possint, permittit. Scripsit diaconus Branoš.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbica, p. 489.

MXXXVII. 1461, 25 Novembris, Jajce.

Stjepan Tomašević, rex Bosnae, spondet se Ragusinis patris sui esse. Scripsit diac. Branoš.

Idem: Monum. serbica, p. 488.

MXXXVIII. 1461, 25 Novembris, Jajce.

Stjepan rex Bosnae, pollicetur se mercatoribus Ragusinis solutum, quod Tvrtko rex olim contraxerat. Scripsit diac.

Idem: Monum. serbica, p. 490.

MXXXIX. 1461, 25 Novembris, Jajce.

Stjepan rex Bosnae, statuit Ragusii numos valere in regno Bosnae. Scripsit diac. Branoš.

Idem: Monum. serbica, p. 490.

MXL. 1461, 1 Decembris, Venetia.

Legatio ducis Stephani, qui nuntiat, quod cum rege Bosnae iam suam, uxorem defuncti Stephani Thomae, pacem suam Vlatko miserit cum primoribus ad coronationis n concedi sibi petit ballescriarios et pyxidarios, ut paret m contra Turcos; item quod anno elapso, dum Thurei regionem, non accepto subsidio a rege Mathia, neque a aulo, coactus fuerit ad ineundam pacem erga solutionem em requirit, ut Veneti bello aggrediantur banum Paulum

X, 192. Responsa leguntur. Ibid. p. 196.

MXLI. 1461, 1 Decembris, Venetia.

Bosnae respondeatur: cum gratitudine excipi sensa regis venetum, quod illum libenter „recipiet in consortium nō permitti, ut si a Turcis opprimeretur, excipiat „ballescriarios“ de terris venetis; si „per Turcum pulsus esset“, at ad terras et loca“ reipublicae; litteris adhortabuntur m, ut in pace cum rege perseveret; congratulantur „de coronatione“ regis.

X, 198.

MXLII. 1461.

de Husitarum per Hungariam, Moldaviam et Sirmium quam fratres minores vicariae Bosnae impugnabant.

s triginta octo articulorum, quos tenent heretici Usiti de

Beatissime pater, scriptura sancta testante, ad locum nina revertuntur, ut iterum fluant; petentibus quibuscumque auctoritatis tue nunciis in causis et negociis fidei in regnis . Moldavia, ut beatitudo tua, que in cathedra (sedet), cuius

fides, ut beatus Sixtus predecessor tuus in ca. memor. 24. 9. 1. ait, nullam unquam haeresim fovet, sed omnes quidem hereses destruit, articulos quosdam erroneos, quibus quidam pestilentes homines dampnate memorie Johannis Huss impietatis discipuli regnum Moldavie pro magna parte contaminaverant et sacrilega vanitate seduxerant, ex fidei nostre incon-
vulsis radicibus faceret reprobari et illis transmitti, ut beatitudinis tue et apostolice sedis irrefragabil(is) doctrine armis precincti, illorum hominum perfidorum errores et deliramenta facilius domino opitulante possint a christianorum finibus repellere; sanctitas tua intelligens pro celsitudine sui pontificii non aliud sibi licere, quam ut omnes conatus suos ei cause, in qua universalis ecclesie salus infestatur, impendat, dedit illico mandatum mihi, eiusdem beatitudinis humili servo, ut prefatos articulos breviter improbarem, adimpleui pro parvitate iugenii mei sanctitatis tue precepta, singulis triginta octo articulis iuxta eorum impietatem ex fidei nostre et sanctorum patrum (doctrinam) solidissimis fundamentis adiungens improbationes brevissimas, que sicut a beatitudine tua exierunt per preceptoriam dispositionem, ita ad eandem revertuntur examinande et corrigende maxime, quia in festinantibus nunciis ad recessum multa currenter et cum quadam celeritate notata sunt. Sanctitas ergo tua, cui tocus iudicii summa debetur, illas corrigat emendetque, ut correctione tua illustriores effecte item fluant in edificatione fidei.

Sequuntur reprobationes quedam breves 38 articulorum infrascriptorum, qui dicuntur esse Husitarum, qui sunt in Moldavia, facte per dominum cardinalem sancti Sixti.

Primus articulus. Non obediunt ecclesie romane nec alicui ecclesiastice potestati.

Secundus articulus. Dicunt, quod corpus Christi et sanguis post elevationem revertitur ad substantiam panis et vini naturalis.

Tertius articulus. Dicunt, quod ecclesia nullo modo debet quemque excommunicare.

Quartus articulus est: legem positivam, puta decreta, decretales, sanctiones apostolicas, non recipiunt dicentes huiusmodi fere in omnibus contrariari legi diuine.

Quintus articulus. Dicunt nullum hominem debere occidi.

Sextus articulus. Quod matrimonia diuorcient, dicunt enim propter euangelium, quod solum se ipsos affirmant observare, omnia posse dimitti.

Septimus articulus. Omnia opera misericordiae negant exhiberi indignis.

Octavus articulus. Dicunt, nullum esse salvandum, nisi in secta et ritu eorum et quod antequam eorum secta inueniretur, omnes homines sunt dampnati. (Et qui in eorum . . .)

Nonus articulus. Negant purgatorium et suffragia defunctorum ponentes solum duo extrema, celum scilicet et infernum. Iste articulus, qui fuit hereticorum Valdensium, quondam etiam Grecorum, est erroneus et hereticus in utraque sui parte.

Decimus articulus. Dicunt, quod potestatem, quam dedit Christus beato Petro, nullus sacerdotum habet, neque dominus apostolicus, nisi habeat uitam beati Petri. Articulus iste est erroneus et hereticus et condemnatus Constantie inter errores Johannis Wicleff et Johannis Huss, qui in isto errore et pluribus aliis secuti sunt hereticos Valdenses.

Undecimus articulus. Dicunt, quod quicumque corpus et sanguinem Christi sub utraque specie non receperit, eternaliter dampnatur, etiam infans unius diei. Articulus iste iam alias Constantie fuit condemnatus tanquam erroneus.

Duodecimus articulus. Negant omnes concessionem papales circa salutem et absolutionem fidelium. Iste articulus Constantie fuit condemnatus inter errores Johannis Wicleff, qui articulus negans confessionalia et indulgencias, que solite sunt dari a romano pontifice etc.

Tercius decimus articulus. Dampnant quoscunque venerantes reliquias sanctorum.

Quartus decimus articulus. Deludunt miracula, que fiunt ad invocationem sanctorum et trufant de eis. Articulus (hic) continet errores hereticorum Valdensium.

Quintus decimus articulus. Prohibent signum crucis fieri.

Sextus decimus articulus. Dicunt, Christum non esse veraciter passum, neque vere mortuum. Articulus iste, qui fuit primo Manich eorum et multorum aliorum hereticorum.

Decimus octavus articulus. Prohibent venerationes gloriose uirgini Marie et aliis sanctis exhiberi dicentes, quod solus Deus est adorandus et colendus.

Decimus nonus articulus. Prohibent iuramenta omnino.

Vicesimus articulus. Dicunt, quod usus ymaginum in ecclesia est idololatria.

Vicesimus primus articulus. Dicunt, quod quilibet sacerdotum habet tantam potestatem (in) absolvendis et ligandis sicut solus papa.

Vicesimus secundus articulus. Leuia seu uenialia confitetur quilibet alterutrum, siue sit uir siue mulier, tantum mortalia sacerdoti reservantes.

Vicesimus tertius articulus. Dicunt, quod romanus pontifex est meretrix et omnes uiri ecclesiastici et religiosi una cum summo pontifice sunt meretrices.

Vicesimus quartus articulus. Vocant omnes ecclesias particulares fatuitates.

Vicesimus quintus articulus. Diuinum officium et cantum ecclesiasticum negant et derident.

Vicesimus sextus articulus. Dicunt, quod nullus potest absolvere a peccato existens in mortali. Iste articulus est erroneus et iam Constantie inter errores Johannis Wicleff condemnatus.

Vicesimus septimus articulus. Ecclesiam romanam vocant synagogam sathane. Iste error fuit hereticorum Valdensium et Constantie inter errores Johannis Wicleff . . . condemnatus.

Vicesimus octavus articulus. Dicit, quod quicumque sacerdotum actu non predicat, dampnatus est eternaliter.

Vicesimus nonus articulus. Beatum Benedictum et alios sanctos, qui religionem instituerunt, dampnant eternaliter. Iste articulus dampnatus fuit Constantie . . . inter errores Johannis Wicleff.

Tricesimus articulus. Baptizant in aqua simplici vel flumine sicut Christus, ymmo sepe baptizant cum baptizandus non sit presens, sed secure

sit circa tertiam et quartam domum, dum tamen sint presentes pro baptizando respondentes.

Tricesimus primus articulus. De oleo sancto chrismate infirmario et crismatione episcopali non curant, sed faciunt risum. Iste articulus est erroneus negans duo sacramenta . . . confirmationis . . . et . . . extreme unctionis . . .

Tricesimus secundus articulus. Aquam benedictam cum sale dominicis diebus vocant urinam sacerdotum.

Tricesimus tertius articulus. Nullum festum colunt preter diem dominicum. Articulus iste fuit etiam hereticorum Valdensium.

Tricesimus quartus articulus. Jeiunia non curant.

Tricesimus quintus articulus. Contra canones instituerunt novam religionem vocando se fratres de lege diuina.

Tricesimus sextus articulus. Celebrant missam in indumentis et locis, non consecratis et sine altari portatili; de ecclesia consecrata non curant, sed ubicunque necessitas impulerit siue in stabulo siue in molendino siue in refectorio super una tabula celebrant missam.

Tricesimus septimus articulus. Mulieres eorum clericam portant . . . Articulus . . . iste . . . ortum videtur habuisse ab errore pepusianorum, qui sacerdotale officium et sacerdotis honorem mulieribus attribuunt . . .

Tricesimus octavus articulus. Mulieres eorum faciunt omnibus communes . . .

„Laus Deo. Finitur compendium brevitatis causa compositum contra regni Bosne errores et hereticos articulos per Johannem de Turrecremata sacrosanctae romane ecclesie cardinalem“.

Biblioth. vatican. Cod. mss. latin. 976, fol. 71.

MXLIII. 1462, 13 Maii, Romae.

Pius PP. II. scribit P. Ludovico a Vicentia, vicario generali observantium familiae cismontanae, ut personaliter in Dalmatiam se recipiat, ad differentias quasdam inter fratres Dalmatiae et Bosnae componendas, mandatque fratribus trsatensibus et veglensibus, ut ei in omnibus obediant.

Pius PP. II. Dilecte fili, salutem et apostolicam benedictionem. Per alias litteras nostras mandavimus dilecto filio fratri Baptistae de Levanto, tunc generali vicario fratrum de observantia, ordinis beati Francisci, partium cismontanarum, predecessori tuo, ut pro pace componenda . . . Scripsimus insuper dilectis filiis generali et provincialibus vicariis ceterisque vocalibus ordinis predicti de observantia, in generali capitulo apud Auximum anno preterito congregatis, ut omnes et singulas differentias vestras et presertim inter provinciam dalmatinam et vicariam bosnensem componere, decidere et determinare valerent. Accepimus postremo nihil per predictos ex voluntate partium non invicem convenientium decissum aut determinatum fuisse; quin potius aliquos fratres provincie Dalmatie ab obedientia vicarii provincie illius contra apostolica indulta quorundam secularium dominorum favore ac patrocinio postmodum (se) subtraxisse. Quod nobis molestissimum ac universe familie tibi commisse periculosissimum; (ideo tibi) quem audivimus utriusque partis superiorem prelatum esse, committimus et mandamus in vim obedientie salutaris, ut

quamprimum commode poteris personaliter accedens fratres rebelles ad te advoces et per censuras compescas a tali rebellione et temeraria locorum occupatione. Indulgemus preterea et declaramus, ut pro meliori et commodiori regimine ordinare possis de provintiarum illarum, Bosne videlicet et Dalmatie, locis vel conventibus factis aut fiendis uni magis quam alteri parti per te adiudicandis vel attribuendis, sive de terminis provintie et commodis usibus questis vel auctoritatibus quibuscunque decidere et determinare, aut provintias illas dividere aut unire et ad unius capitis regimen adducere ex nostra valeas et apostolice sedis commissione. Nos vero, ut nostra hec iussio sortiatur effectum . . . omnibus et singulis fratribus in loco Tersati et Uegle rebellibus commorantibus et utrique Dalmatie et Bosne vicario ceterisque fratribus provinciarum predictarum presentibus et futuris sub pena excommunicationis late sententie precipimus et mandamus, ut quidquid in predictis feceris, statueris et ordinaveris, sine aliqua contradictione observent ac faciant observari, que omnia per te tunc acta, rata habemus et ex nunc approbamus, quacunque alia in predictis alias forsan facta determinatione et ceteris in contrarium (non obstantibus).

Ex original. in tabulario conv. s. Isidori fratr. minor. in urbe.

MXLIV. 1462, 16 Julii, Venetiis.

Oratoribus ducis Stephani respondetur, ipsi a Venetis contra Turcos „omnes posibles favores“ praestitum iri, quamvis non dubitent, „quod in omnem casum prevalebit contra ipsum Turcum.“

Ljubić: Listine X, 220.

MXLV. 1462, 10 Augusti, Szegedini.

Mathias, Hungariae rex, datis ad Barthenses litteris profitetur, quod pro redimenda corona regni, non solum regni procures „sed etiam fidelis illustris princeps, d. Stephanus rex Bosniae“ notabiliter subvenerat.

Dat. Szegedini in festo b. Laurentii M. anno dom. 1462.

Katona: Histor. critic. r. Hungar. tom. XIV, p. 543.

MXLVI. 1462, 13 Novembris, Venetiis.

Stephanus dux s. Sabae conqueritur contra suum filium Vladislavum, qui discedens ad imperatorem Turcorum acusavit suum patrem, quod ipsum e patria expulerit, offertque 100.000 ducatorum, si eiusdem subsidio partem patriae regionis occuparet. Imperator requirit medio oratoris sui a duce vel 100.000 duc. vel tria castra: „Corobuch, Micevaz, Zazevina“, observando, quod tali in casu daturus sit ipse partem propriae terrae Vladislavo, ducis vero regionem illaesam permissurus. Petit auxilium in necessitatis casu. Refert, imperatorem Turcorum per suum legatum prohibuisse sibi (Stephano) cum pontifice et Venetis societatem.

Ljubić: Listine X, 227. Responsum ibid. p. 229.

MXLVII. 1462, 11 Decembris, Tuderti.

Pius PP. II. Nicolaum, episcopum Modrusiensem in regno Bosnae sedis apostolicae legatum destinat, cui perscribit, „ut ea, quae in certis

aliis nostris litteris expressa sunt et quae tibi verbo commisimus, tam apud carissimum in Christo filium nostrum Stephanum regem Bosnae, quam apud dilectos filios, nobiles viros sui regni et alios circumstantes principes et procures, cum exacta fide et diligentia prosequaris . . .“

Quum propter . . . Dat. Tuderti 1462. 3 id. Decembris an. 5.

Katona: Histor. critic. r. Hungar. tom. XIV, p. 501. *Farlati D.*: Illyric. sacr. tom. IV, p. 108.

MXLVIII. 1462.

Mathias rex, Ladislao de Vesen, suo ad s. sedem legato inter cetera iniungit: ut „de regno Boznae, quod pertinuit semper et pertinet ad Hungariam, (faciat) improprium cum moderatione summo pontifici, qui forte per inadvertentiam talia facit, quod regi Bosnae datur fiducia separandi se ab hoc regno . . .“

Apud *Katona*: Histor. critic. r. Hungar. tom. XIV, p. 553.

MXLIX. 1462, Budae.

Mathias, Hungariae rex, datis ad summum pontificem litteris, conqueritur, quod s. sedes in regem Bosnae sit indulgentior, quam iura Hungariae admitterent; multa dein refert, quae ipse rex Bosnae, in praedivium regum Hungariae fecerat, vel obtinere laboraverat, dum Szen-drovium Turcis „tradidit“; eosdem „tributi sui pensione redidit fortiores“; „coronari, in regno confirmari ac novorum episcopatum foundationes (sibi) permitti quaerit, et terras suas ballistariorum praesidiis muniri . . . etc.“ nititur.

Datum Budae 1462.

Katona: Histor. critic. r. Hung. tom. XIV, p. 394.

ML. 1462.

Mathias, Hungariae rex. promittit Ragusinis, se eos „regi Boznae et duci (s. Sabbae) Stephano per nuncios“ commendaturum esse.

Datum 1462.

Katona: Histor. critic. Hung. tom. XIV, p. 429.

MLI. 1462, Budae.

Joannes Vitez, episcopus varadinensis, papae Pio II. rescribit, illius litteras medio ianuario datas se recepisse, „in quibus S. V. nobis committit laborare in facto regis Boznae, ut videlicet rex eum, ad se humiliter revertentem, suscipiat“. Mandata haec se executioni dedisse. „Ceterum bono quodam auspicio tam litterae S. V. quam oratores regis praefati, huc iterato missi, eodem ferre tempore in unum concurrerunt et deducta est res in bonos terminos“.

Katona: Histor. crit. XIV, 499—500.

MLII. 1462, Budae.

Mathias, Hungariae rex, cardinali s. Angeli significat, a se regem Bosnae „ad obedientiam et devotionem redeuntem . . . intuitu sedis apostolicae nec non etiam ex officio regalis clementiae“ benevole receptum esse. — Dat. Budae 1462.

Katona: Histor. critic. r. Hungar. tom. XIV, p. 500.

MLIII. 1463, 11 Februarii, Venetiis.

Oratoribus ducis Stephani respondeatur: eiusdem responsum domino Teucro „de bombardis, gentibus etc. contra Raguseos esse dignum catholico domino“; requisitionem Turcorum „pro pecuniis“ „declinare debeat et conservare sibi pecunias in opportunitatibus suis“; hortari „eum ad se uniendum et bene intelligendum cum rege Bossine, ut in omnem casum unitis viribus se tueri possent contra communem hostem“.

Ljubić: Listine X, 234.

MLIV. 1463, 16 Februarii, Romae.

Pius PP. II. praecipit capitulo generali observantium, ut vicariam Bosnae cum provincia Dalmatiae uniant, et ut vicarius sit Italus tanquam caput ambabus partibus indifferens.

Pius PP. II. Dilecti filii, salutem et apostolicam benedictionem. Dudum per litteras nostras mandavimus dilecto filio fratri Baptistae de Levanto tunc generali vicario vestro, ut pro pace componenda inter provincias Bosnae et Dalmatie personaliter illuc accederet; scripsimus insuper dilectis filiis generali et provincialibus vicariis ceterisque vocalibus ordinis vestri atque familie de observantia in generali capitulo apud Auximanum congregatis, ut omnes et singulas differentias provinciarum vestrarum et praesertim Dalmatie ac Bosnae componere, decidere et determinare valerent; et tamen accepimus, nihil per predictos ex voluntate pro tunc invicem non conventum decissum aut determinatum fuisse, quin potius aliquos fratres provincie Dalmatie ab obedientia vicarii illius contra apostolica indulta quorundam secularium dominorum favore ac patrocinio, se postmodum subtraxisse, quod periculosissimum decernentes commisimus postremo ac mandavimus dilecto filio fratri Ludovico Vincentino, generali vicario vestro, ut quamprimum commode posset personaliter accedens fratres predictos rebelles ad se vocaret, et per censuras eos compesceret a tali rebellione et temeraria locorum occupatione. Unde tandem ad aures nostras pervenit, prefatas provincias nec dum concordie pace mutuo se fovere. Volentes igitur auctoritate apostolica his finem imponere vobis infra scripta declaramus et per apostolica scripta mandamus: primo videlicet, quod de duabus provinciis Dalmatie et Bosnae fiat una provincia, que vocetur provincia Bosnae et Dalmatie. Secundo, ut huic provincie preferatur unus vicarius Italus, ut caput ambabus partibus indifferens, qui vicarius eligatur in singulis generalibus congregationibus vestris per generalem vicarium et definidores vestre generalis congregationis. Tertio, quod eius officium perseveret per tres annos sicut et officium generalis vicarii vestri. Qui tamen vicarius Dalmatie et Bosnae subsit ac pareat vicario generali cismontano. Et ut hec nostra declaratio seu mandatum sortiatur effectum, vobis in vim obedientie precipimus et mandamus, ut hanc constitutionem nostram seu declarationem in primo futuro capitulo generali tenere ac observare et exequi non postponatis. Omnibus vero ac singulis fratribus Bosnae et Dalmatie presentibus et futuris sub pena excommunicationis late sententiae precipimus et mandamus, ut declarationem et voluntatem nostram predictam sine aliqua contradictione debeant observare. Non obstantibus constitutionibus seu exceptionibus prout per

predecessores nostros vicarie Bosne seu provincie Dalmatie predictis factis, quarum tenorem hic pro sufficienter expresso haberi volumus et ceteris in contrarium facientibus quibuscunque. Datum Rome apud s. Petrum sub anulo piscatoris. Die xvi Februarii mccccxiii. pontificatus nostri anno quinto. C. T. Piccolomin.

(In dorso): Dilectis filiis vicariis generali et provincialibus ceterisque vocalibus ordinis minorum in generali capitulo congregatis.

Ex originali in tabular. convent. s. Isidori fratr. minor. in urbe.

MLV. 1463, 28 Februarii.

Rex Bosnae Stephanus Tomašević per oratores suos notum facit Venetis, quod Turci, teste intimo consiliario, deliberaverint proxima iam aestate Bosnam et provinciam ducis Stephani occupare, dein irruere in terras Venetorum usque ad Istriam. Hocce periculum annuntiabit etiam pontifici.

Ljubić: Listine X, 287.

MLVI. 1463, 28 Februarii, Venetiis.

Oratoribus regis Bossinae respondeatur: quemadmodum dominium venetum, licet sit in pace cum Turco, parat „potentissimam classem“, ita et rex „provideat magnanime rebus suis, sicut catholicum principem decet“; laudari eius promptitudinem „uniendi se cum duce Stephano et cum aliis dominis illarum partium“, idemque faciat cum rege Hungariae, „ut potentiori manu hostem offendere possint; quum oratores ipsi „ad summum pontificem profecturi sint“, provocabitur „orator venetus in curia, ut tam apud summum pontificem quam aliter eisdem oratoribus faveat“, „de municionibus cruciatae“ concedentur 50 balistae, 50 veretoni et 50 barilia pulveris a bombarda.

Ljubić: Listine X, 235.

MLVII. 1463, 26 Aprilis, Venetiis.

Ad requisitionem ducis Stephani, per ipsius litteras 8 et 20 Martii datas, comiti et capitaneo Scutari et aliis rectoribus Albaniae praecipitur, ut Scanderbegum, qui duci Stephano auxilium promisit, cum exercitu per territorium venetum transire permittant.

Ljubić: Listine X, 242.

MLVIII. 1463, 17 Maii, Romae.

Pius PP. II. praecipit vicario Bosnae, ut in conventibus Trsatensi et Briniae, a Martino de Frangepanibus aedificatis, eidem Martino fidos collocet fratres.

In nomine Domini Amen. Anno nativitatis eiusdem millesimo quadringentesimo sexagesimo tertio, indictione undecima, die septimo mensis Julii. Religiosus vir dominus frater Nicolaus de Ragusio, custos seu guardianus conventus et fratrum s. Marie de Pallude, dioecesis spatatensis, ordinis minorum de observantia, petiit instanter a venerabili viro, domine

presbitero Georgio primicerio et vicario ecclesie spalatensis, quod per me notarium et cancellarium substitutum exemplari et in paucam formam redigi faceret quoddam breve apostolicum, cuius tenor de verbo ad verbum inferius annotatur. Ipse vero dominus vicarius iam dictus, precibus et instantia prefati domini fratris Nicolai motus, commisit mihi notario et cancellario predicto, quatenus dictum breve apostolicum auctoritate sua transcriberem et transcriptum etiam exhiberem. Tenor autem ipsius brevis talis est:

Dilecto filie vicario ordinis minorum de observantia provincie bosniens. Pius pp. II. Dilecte fili, salutem et apostolicam benedictionem. Optat dilectus filius comes Martinus Senie in conventibus fratrum minorum de observantia castrorum Cerzath et Brinie modrusiens. et senien. dioces. religiosos locari, qui sibi fidi sint et grati, nec id ab re se cupere dicit. Hinc timet, nisi tales fuerint, maximum sibi preiudicium generari, cum in confinibus sui domini consistant. Nos etiam ea in re eidem comiti morem gerendum putamus, cum asserat, se ipsos conventus edificasse ac plura illis bona contulisse. Suis igitur supplicationibus annuentes, mandamus tibi in virtute sancte obedientie, quod in eis conventibus tales religiosos locare studeas, qui Deum timeant ac eidem comiti grati sint et accepti. Id si feceris placebit nobis, si vero secus egeris, cogemur nos alia adhibere remedia. Datum Rome apud s. Petrum sub anulo piscatoris die decimo septimo Maii, MCCCCXIII, pontificatus nostri anno quinto. Jo Baptista. Actum Spalati in domo prefati domini vicarii spalaten. presentibus venerabili viro domino Joanne Nicolai, canonico spalaten. et Matheo Petri testibus habitis et rogatis.

† Ego Leonardus Montagna veronen. publicus apostolica et imperiali auctoritatibus et communis Spalati nec non curie archiepiscopalis juratus notarius et cancellarius de mandato prefati domini Georgii vicarii spalatensis et ipso suam auctoritatem interponente, predictum breve apostolicum exemplavi et publicavi, qui presens fui in omnibus supradictis et ipsum originale vidi ac iudici prefato ac testibus supradictis ostendi, exposui et perlegi et coram ipsis cum ipso originali predictum exemplar auscultavi et concordare vidi.

Ex exemplo in tabular. convent. minor. treaten. in Croatia.

MLIX. 1463, 13 Junii, Venetiis.

Aloysio Lauredano, capitaneo generali maris notum fit, quod Turca intraverit in Bosnam, eam subjugaverit et regem ceperit, ulterius forsitan progressurus.

Ljubić: Listine X, 247.

MLX. 1463, 14 Junii, Venetiis.

Christophorus Mauro, dux Venetiarum, dominis Florentinis refert: „miserabilem regni regisque bossinensis calamitatem... Turchorum princeps, undecunque coactis copiis et numero instructo exercitu, regnum ipsum Bossinae est aggressus... regem ipsum captivum misere detinet et foedissime tractat...“

Makúšev: Monum. histor. Slavor. mer. I, 532. Idem nunciat summo pontifici. *Ljubić*: Listine X, 250.

MLXI. 1463, Venetiis.

Respublica Venetiarum ad imperatorem Romanorum scribit de calamitate regni Bosne, deque suprema necessitate tam immanem hostem bello adoriendi et ex Europa pellendi.

Serenissimo domino imperatori. Litterae imperatoriae maiestatis vestrae, quibus humaniter superioribus respondetur nostris, ad nos perlatae sunt. Omnia, quae ipsis graviter et ordine continentur, accurate accepimus. Dolorem, quem maiestas vestra animo concepisse videtur ob molestissimum et infaustum nuntium calamitatis regni et regis Bosnie, nos facile agnoscimus. Quis enim christiano caractere insignitus non ex animo doleat? quis temperare lacrymis possit, si videat christianos partim immaniter a barbaris trucidari, partim in servitutem fedissime trahi, et pro hostis impurissimi libidine indignissima quoque pati? tanto vero acrius cesareae maiestati hec admordere animum vehementiusque pulsare debent, quanto maiore sublimioreque amplitudine excellit et praestat.

Nos, serenissime imperator, plerisque documentis et inditiis rerum explorare potuimus, quod hostis teterrimus et tyrannus sevissimus animo volveret, quorsum aspirare anniteretur. Nunc vero longe id nobis planius et exploratius esse potuit, ut nulla ratione amplius esset nobis dissimulandum et tempus longius protrahendum sine ingenti periculo non modo rerum nostrarum, verum quoque reliquorum christianorum.

Tot igitur insidiis, tanta dominandi cupiditate insolentissimi hostis impulsus et provocatus, divino auxilio pie et humiliter implorato, nostris viribus . . . (classem) . . . XL triremibus et plerisque aliis onerariis navibus omni machinamentorum genere instructam atque ornatam apparavimus; peditatum item et equitatum instruximus et apparatus hos omnes ac copias ad littora finitima hostis, salvatore nostro Jesu Christo duce, direximus, ut qua potissimum res hostiles offendi posse atque cogitata barbari distrahi et turbare animadverterint, eo prope rato ex occasione arma inferant et molem belli importent. Credimus opem divinam huic iustissime cause affuturam. Non dubitamus, pontificem maximum, pro pietate sua proque paterne et pastoralis cure et sollicitudinis munere, rebus omnibus sapientissime prospecturum. Speramus propterea reliquos christianos reges et principes et precipue cesaream maiestatem vestram negotium hoc fidei et causam publicam summa caritate, summa cura, omni celeritate et studio suscepturam. Ut tandem christianorum coactis viribus hostes immanissimi et barbari truculentissimi, valitudine undique irreti, sicut diurne insolentie penas dent, et fugati fusique Europa (pell)antur. Nos pro virili parte rebus omnibus nunquam deerimus, quinimo maiorum nostrorum secuti vestigia christiane religionis libertatem pro viribus constanti voluntate et summo tuebimur studio.

Tabular. vatican. cod. mss. politicorum XCVII, fol. 1.

MLXII. 1463, 3 Julii, Tibure.

Pius PP. II. reformatoribus Bononiae nunciat cum dolore: Maumethes Turcorum . . . „novissime Bosne regnum occupavit, et capto rege, quod lugendum est, ulterius impetus sui conatus extendit, superatisque Bosne

claustris in Illyricum usque, et prope Dalmatie littora, h. e. ad Italiae portas, gloriabundus arma intulit . . .“

Makušev: Mon. hist. Slav. merid. I, 309.

MLXIII. 1463.

Pius PP. II. in suis litteris, ad universos christianos vulgatis, inter cetera scribit: „Hoc anno (Turci) Bosniam invaserunt universumque regnum sibi subiecerunt . . (et Stephanum), qui salutem pactus sese dederat, cum patruo suo, Mahometes ipse, humano sanguine insatiabilis, sua manu, ut fertur, iugulavit . . .“

Pray: Annal. r. Hung. P. III, p. 299. *Katona*: Histor. critic. r. Hungar. tom. XIV, p. 642.

MLXIV. 1463, 13 Julii, Ragusii.

Rector et consilium Ragusii Nicolao Gundulić legato suo committunt, ut pro corpore s. Lucae, quod fratres Franciscani in Polize tenent, Ragusium deferendo assensum Ivaniš Vlatković, vojvodae, obtineat.

Rački: Rad. knj. I. p. 159.

MLXV. 1463, 13 Julii, Ragusii.

Rector et commune Ragusii rogant Ivaniš Vlatković, ageret, ut corpus s. Lucae, prout fratres Franciscani Bosnenses facere intendebant, Ragusium deferatur.

Rački: Rad knj. I, p. 159.

MLXVI. 1463, 19 Julii, Scutari.

Melchior de Imola, armorum in partibus Albaniae gubernator generalis, marchionisse Bengarde de Gonzaga scribit, quod Turcorum imperator occupata maiori parte Bosnae et relicto ibi exercitu 20.000 militum inde discesserit in Serbiam in locum „Sighinicza“ (Sjenica), Scutari duabus diebus distantem, hicque substiterit.

Makušev: Ист. споменици јужних Словена II, 26.

MLXVII. 1463, 1 Augusti, Venetiis.

Mittatur orator ad ducem Stephanum et eius filium Ladislaum et Scanderbegum, qui de „conditionibus statuum et rerum eorum“ referet, et „dissensiones inter eos“ componet.

Ljubić: Listine X, p. 261.

MLXVIII. 1463, 25 Augusti.

Maria, Stephani regis Bosnae vidua, requirit Ivaniš Vlatković vojvodam, ut corpus s. Lucae iam Venetias translatum, ad se remitti curet, nam rex Hungariae pro illo tria aut quatuor castella se daturum esse, pollicetur.

Rački: Rad knj. I, p. 160.

MLXIX. 1463, 26 Augusti, Venetiis.

Antonio de Priolis, „oratori designato ad ducem s. Savae Stephanum“, committitur, ut primum Spalati capiat „informationem de statu et conditionibus provincie Bossine: quot in ea Turci sunt . . . et cuius auctoritatis ac virium est unusquisque illorum Bossinensium, qui Spaletum profugi se receperunt, et inter ceteros hic, qui apud nos est, nomine Ivanis . . .“ illos „bonis verbis contentos facere procurabit“. Duci Stephano exponet „dolorem“ ob „oppressionem, quam immanissimus hostis fidei ei statuique suo post regni Bossine excidium regisque trucidationem inferebat“. Bosna posset recuperari, si dux „ceterique domini et barones, qui auctoritatem et vires habent, huic negotio incumbant“; vicini auxilium praestabunt. Dissidia inter Stephanum et eius filium Vladislavum componat.

Ljubić: Listine X, 266.

MLXX. 1463, 4 Septembris, Venetiis.

Comes Pribisav Vukotić, nuper orator ducis Stephani, cum filiis et haeredibus nominatur in civem venetum.

Ljubić: Listine X, 270.

MLXXI. 1463, 12 Septembris, Petrovaradini.

Mathias rex cum Venetiarum duce Christophoro Mauro init „unionem, intelligentiam et ligam contra infidum Turcum sub pactis, ut Veneti classe 40 triremium via Dalmatiae et Peloponesi, Hungari vero pedestri exercitu aggrediantur hostem, sed „nihil Veneti in limite hungarico, nihil Hungarus in veneto“ inouabunt, neutraque pars sine altera pacem inire possit.

J. J. Miller: Coll. diplom. I, 547. Katona: Hist. crit. XIV, 649.

MLXXII. 1463, 12 Septembris, Venetiis.

Vojvodae Ivaniš, Venetias advenienti, qui partem insulae Bratiae dari sibi petit, respondeatur, hocce denegari, sed ipsi „et suis ac etiam regine“ ibidem hospitium offertur; domus Spalati eidem conceditur, item duc. 200 annua „provisio“ pro oblati in servitium reipublicae 400 militibus.

Ljubić: Listine, X, 274.

MLXXIII. 1463, 15 Septembris, Spalati.

Andreas Venerio, comes Spalatensis, ducem Venetiarum, quid de corpore s. Lucae eiusque translatione in Bosnam audiverit, informat.

Rački: Rad knj. I, p. 162.

MLXXIV. 1463, 1 Octobris, Romae.

Pius PP. II. Florentinos hortatur, ut non denegent auxilium Ragusinis, qui „postquam Maumethus Turchorum rex Europam invasit“ damna et incommoda pertulerunt, et „hoc anno, post captum Bosne regnum“, magno in timore constituti fuerunt.

Makušev: Mon. hist. Slav. merid. I, 548.

MLXXV. 1463.

Mathias rex papae Pio II: „Dum circiter kal. Maias, opportune congregato exercitu, castra metatus essem ad ripas Danubii . . . non longe aberat etiam Turcus magnus cum exercitu magno . . . Exploratores nostri varium saepe nuncium adferebant: aliis ad castrum Nandoralbense (Belgrad) vallo circumdandum, quibusdam ad praelium nobiscum ineundum, alios alio eum tendere asserentibus. At paulo post ambiguitas haec sublata fuit, palamque factum est, invitatum eum a quibusdam proditoribus Boznam versus declinare“.

Katona: Histor. crit. XIV, 578.

MLXXVI. 1463, 13 Octobris, Venetiis.

Oratoribus Ladislai, filii ducis Stephani, ad propositionem, ut Veneti suscipiant „impresiam regni Bossine“, respondetur, regem Hungariae istud iam fecisse, dum „gentes sue potenter ingresse sunt in Bossinam, et obtinuerunt Jaiciam, erantque in procinctu obtinendi reliquum“. Quoad insulam Brace, quam petunt, „Ladislauus in hoc nos habeat supportatos.“ Quam primum apta domus pro Ladislao Veneciis acquiri poterit, id fiet.

Ljubić: Listine, X, 278.

MLXXVII. 1463, 19 Octobris, Venetiis.

Oratori veneto in Hungaria Aimo scribitur, famam, Vladislaum filium Stephani „ingressum esse in Bossinam et nonnullas terras et loca obtinuisse“ nomine reipublicae Venetae, quasi ista praetenderet Bossinam, sparsam fuisse ab ipso Vladislavo, veritateque non niti.

Ljubić: Listine, X, 281.

MLXXVIII. 1463, 11 Novembris, in civitate Jajce.

Mathias rex monasterio peč-varadiensi ord. s. Benedicti praeficit Petrum monachum claustrum b. M. V. de Kolos-monostira.

Katona: Histor. crit. XIV, 656.

MLXXIX. 1463, 18 Novembris, Venetiis.

Stephanus, dux s. Savae, per suos oratores reipublicae venetae notum facit: Turcum ipsi minari ruinam; se omnia castra, quae castellani proditores Turcis tradiderant, tribus exceptis, recuperasse; composuisse se dissidia cum filio Ladislao concedendo ipsi quartam partem sui territorii, verum paulo post tertiam ipsum praetendisse; alium filium suum Vlatko feliciter pugnassee cum Turcis, occupasseeque magnam partem regionis, quae ad Pavlović pertinebat. item sex castra; regionem quoque, quae ad Kovačević pertinebat et tria castra, quorum unum est penes Brebrnicam; flagitat restitui sibi castellum „Homis“ (Omiš, Almissa), item ari sibi unam „galiam“, quam posset tenere in Narenta.

Ljubić: Listine X, 285.

MLXXX. 1463, 6 Decembris, in Jajce.

Mathias, Hungariae rex Vladislaum Vukčić vojevodom, Stephani ducis Sabbae filium, in suam clientelam recipit etc., quia „quum in aestate

proxime praeterita Turcorum imperator cum maxima paganorum multitudine . . . regnum . . . Bozne hostiliter invadens, interfecto . . . Stephano rege regnum . . . in miserabilem redeget servitutem, ipse (Vladislaus) seipsum potenter et manifeste ipsi imperatori . . . hostem . . . constituit contra potentiam pugnans". Cui et castra „Veszela straža" in comitatu Uschopye et „Prozor in Rama" cum adnexis territoriis donat.

Dat. In civitate nostra Jaycza in festo b. Nicolai ep. conf. ann. dom. mccccxiii.

Katona: Histor. critic. r. Hungar. tom. XIV, p. 657.

MLXXXI. 1463, 14 Decembris, Jajce.

Rex Mathias Mathaeo, Nicolao et Petro possessiones ipsorum „in civitate et in circuitu Srebarnicza", e quibus „his diebus proxime elapsis, dum Turcorum imperator regnum Bosne subiugasset", eiecti erant, iterum confirmat.

Gelcich: Diplomatarium p. 620.

MLXXXII. 1464, 27 Januarii, Dubrava in Slavonia.

Mathias rex papae Pio II. notum facit, se dum anno elapso „circiter kal. Maias" ad recuperationem Bosnae animum intendisset, „castrum et oppidum Jajca", obsidione circumdatum occupasse; posteaque „circiter 30 castra" deditione sibi tradita fuisse; „habebamque spem indubiam de caeteris . . . si tempestas hiberna ampliores labores non interdixisset. Redii ergo ex Bosna".

Katona: Histor. crit. XIV, 666. Idem ferre nuntiat civitati Posonii. *Teleki*: Hunyadihora XI, 81. Litterae regis Mathiae 8 Junii 1464 editae (ibid. 88—9) sunt „Emerico de Zapolya gubernatore regni Bozne et Dalmatie, Croatiae et Slavonie bano". Eidem „Bosne gubernatori" directae sunt litterae 18 Octobris 1464 (ib. 95).

MLXXXIII. 1464, mense Februario.

Stephanus, dux s. Sabae etc. comes Drini et magnus vojevoda regni Bosnae, fatetur se accepisse a Ragusio foenus pecuniae olim per ducem Sandal depositae.

Miklošić: Monum. serbic. p. 492.

MLXXXIV. 1464.

Rex Mathias papae Pio II. conqueritur, frustra adexpectari subsidia sibi promissa; se voluisse primum aggredi hostem; „nunc autem hostis prior plagam intulit et ad ipsa prope vitalia penetravit; Boznam quippe, totius Christianitatis, ut ita dicam, clavem et portum, gravi meo labore nuper recuperatam, rursus invasit, et omnia illa castra, apud manus nostras habita, semel obsedit, que tali vi ac tantae multitudini diu resistere non possunt . . ."

Katona: Histor. critic. XIV, 734.

MLXXXV. 1464, 2 Martii, Venetiis.

Eligitur ad regem Hungariae orator Franciscus Justiniani, qui cum Joanne Aymo regi nomine domini veneti congratulabitur de „prospero eius successu in Bossina“.

Ljubić: Listine X, 298. In commissione data 12 e. m. fatis oratoribus offeruntur regi „pulveres a bombardis“, quibus „loca sua Bossina“ indigent, de illis, qui Spalati et Sibenici asservantur. Ibid. p. 301.

MLXXXVI. 1464, 6 Aprilis, Jadrae.

Fr. Marinus de Kurcula, vicarius Bosnae, et in negotio promulgandae expeditionis cruciatae in Turcos commissarius, Helenae filiae Simonis de Grisogonis certos favores spirituales confert.

Pateat universis Christi fidelibus praesentes litteras inspecturis, qualiter ego fr. Marinus de Corzola, ordinis minorum de observantia, vicarius Bosnae, ac reverendissimi in Christo patris et domini, domini Bessarionis, sacrosanctae romanae ecclesiae cardinalis, patriarchae Constantinopolitani, sedis apostolicae legati de latere, commissarius in Dalmatia, Bosna et Chroaccia super cruciatam, concedo tibi Elenae filiae domini Simeonis de Grisogonis, eo quod de bonis a Deo sibi collatis adiutorium pro sacra expeditione sanctissimae cruciatae propriis manibus libras tres contulisti, ut possis et valeas confessorem idoneum tibi eligere, qui te ab omnibus peccatis tuis et criminibus absolvere valeat, et casibus apostolicae dispositionis reservatis semel in vita dumtaxat et in sinceritate fidei et unitate sanctae romanae ecclesiae, et obedientia ac devotione summi pontificis Pii PP. II. et successorum suorum canonice intrantium et permanentium in mortis articulo plenariam indulgentiam concedere valeat. In cuius rei testimonium praesentem scripturam fieri mandavi, impressione sigilli, quo in similibus utor, munitam. Datum Jadrae anno Domini. MCCCCLXIII. sexta die Aprilis, tempore sanctae cruciatae.

Ex Antonii Paulini „Istoria ecclesiastico-profana di Corzola“ edidit Vid Vuletić Vukasović in Glasnik jugoslovj. Franjevac Sarajevo god. 1889 br. 7 str. 119.

MLXXXVII. 1464, 11 Augusti.

Gerardus de Collis refert, iuxta litteras Jadera obtentas, bis mille Turcorum Jajcae trucidatos fuisse per quendam capitaneum Hungarum; regem fluvium Savum transiisse, atque eum 12 Augusti adexpectari in Bosna cum exercitu 40—50.000 militum.

Makušev: Ист. споменици јужних Словена II, 233. Ipse sub 22 Octobris refert, Turcos Jajce deseruisse.

MLXXXVIII. 1464, 12 Augusti, Venetiis.

Nobiles Bosinenses Venetorum „subsidium pro reaquirendo regno Bossinae implorant, illudque tam suo quam aliorum nobilium nomine offerunt“, seque „nullum alium dominum velle nisi venetum dominum, et si non admitterentur, subigent se ditioni Turcorum“; petunt praeterea, ut respublica oratorem mittat „ad ducem Stephanum et ad alios dominos partium illarum“.

Ljubić: Listine, X, 261.

MLXXXIX. 1464, 7 Septembris, Pasmanii.

Fratres vicariae Bosnae et Dalmatiae in capitulo congregati, praeside fr. Marco Bononien. vicario generali ordinis, recipiunt et approbant decretum generalis capituli Assisiensis de unione vicariae Bosnae et Dalmatiae sub uno superiore vicario fr. Bernardino Aquilano etc. recensentur nomina vocalium capituli Pasmaniensis.

Universis et singulis in Christo patribus venerandis et ceteris fratribus ordinis minorum de observantia presentibus et futuris presentes litteras inspecturis, frater Marchus de Bononia, eiusdem ordinis nec non reverendissimi patris generalis, quoad fratres de observantia nuncupatos, partium cismontanarum vicarius generalis immeritus, salutem et pacem in Domino sempiternam. Cum olim inter duas familias ordinis nostri, bosnensem videlicet et dalmatinam, lis quedam et controversia propter commixtionem nonnullorum locorum dictarum familiarum suborta fuit, nec summos pontifices pro tempore existentes latuit, recolende memorie Pius, papa II. his finem volens imponere et pacem ac concordiam conferre, quoddam breve direxit vicariis generali et provincie ac ceteris fratribus, in capitulo generali proxime celebrato in sancta Maria de Angelis extra Assisium congregatis¹, cuius tenor talis est etc. (copiam habeo apud me). Fratres vero in dicto capitulo congregati mandato summi pontificis parere volentes determinarunt unam provinciam fieri et de cetero esse ex supradictis familiis Bosne et Dalmatie; ac venerandum patrem fratrem Bernardinum aquilanum, in vicarium eiusdem provincie novitus institute tenore brevis instituerunt, cui ego idem frater Marchus omnem auctoritatem et facultatem concessi pariter et commisi, sicut patet in patentibus litteris meis sigillatis et registratis.

Idem vero vicarius frater Bernardinus ad predictam provinciam se conferens provinciale capitulum utriusque familie in loco Pasmani, custodie sancti Hyeronimi, ultima die Augusti congregavit, ad quod nutu divino, ut puto, applicui et in eodem ego idem presens ac presidens fui, cum tamen intenderem toto affectu Siciliam navigare. In hoc autem capitulo infra-scripta determinata sunt de patrum voluntate; in quo diffinitores fuerunt: frater Phylippus de Ragusio, frater Marinus de Corsula, frater Franciscus de Hyadria et frater Masseus de Sibinicho, in primis videlicet, quod ex sepe dictis duabus familiis, Dalmatie scilicet et Bosne, una provincia sit atque vocetur. Item ex omnibus locis olim provincie Dalmatie constitute sunt due custodie scilicet: Arbi, que habet locum Arbi, locum Vegle, locum Robinii et locum Pirrani; item custodia Cathari, in qua continentur: locus Cathari, locus Antibari et locus Alexii; custodie vero sancti Hyeronimi iam diu institute supraaditus est conventus Hyadrensis; custodie Stagni supraadditi sunt conventus: Ragusii et locus Daxe; locus quoque Les(i)ne supraaditus est custodie Cethine, sicut locus Corsathi adiunctus est custodie Corbavie. Item decretum fuit, quod fiat novum sigillum per omnia sicut olim sigillum vicarie Bosne, nisi (loco) quod in brevi, in quo scriptum est sigillum vicarie Bosne, scribatur: sigillum

¹ Capitulum generale Assisii habitum 20 Maii 1464.

provincie Bosne et Dalmatie. Item quod guardianus conventus Hyadrensis cum suo discreto canonice et secundum consuetudinem ordinis et familie electo habeant de cetero in capitulis provincialibus vocem sicut custodes. Verum quia in brevi continetur, quod sub pena excommunicationis late sententie omnes fratres supradictarum familiarum unioni prefate sine contradictione consentiant, ac in prefato capitulo generali determinatum fuit, quod eandem unionem acceptantes sub cura et regimine familie nostre cismontane protegantur et foveantur, et nolentes adherere et preceptis et determinationi supradictis obtemperare recusantes a familia nostra predicta precipiantur. Que et (sic) omnia et singula, celebrato supradicto capitulo, me accedente una cum venerabili patre fratre Angelo de Bulseno ad pedes summi pontificis eidem enarravi, et summus pontifex annuit et oraculo vive vocis omnia approbavit. Hinc est quod ego frater Marchus supradictus volens, ut teneor, voluntatem summi pontificis et determinationem iam dicti capituli generalis executioni demandare, precipio et mando omnibus et singulis fratribus presentibus, absentibus et futuris dicte provincie supradictarum familiarum, quod dictam unionem acceptent et in eadem perseverent ad meritum obedientie salutaris et in virtute spiritus sancti. Omnes vero qui accepta(verint) dictam unionem et hactenus fuerunt et sunt in protectione familie, protegere atque fovere intendo in futurum. Contra illos autem, qui huic sancte et benedictae unioni non assenserint vel contradixerint, post terminum congruum et sufficienter prefixum procedetur, ut continetur in brevi suprascripto et in capitulo generali determinatum est ut supra. Item vero, et eo casu, quo fratres prefate custodie Stagni, qui hactenus nonnullis suis rationibus unioni supradictae non adheserunt, si tali unioni sepedictae contradicent, declaro ex nunc, prout ex tunc, quod loca dicte custodie olim prefate vicarie Bosne, videlicet: conventum Stagni, locum de Slano, locum Umble et locum Canalis, quem Stagni locum nunc de facto et non de iure tenent et inhabitant, spectare et pertinere ad predictam provinciam Bosne et Dalmatie novitus institutam, cum et ipsa loca per eosdem fratres vicarie Bosne fuerunt edificata et per eos semper possessa, recta et gubernata; quam quoque declarationem etiam facio auctoritate summi pontificis, reverende memorie Pii pape II concessae et commisse (sic) capitulo generali proxime celebrato, ut patet in quadam bulla eiusdem concessa rectori et consilio ragusino, cuius copiam in registro familie nostre registrari feci, et auctoritate mihi oraculo vive vocis concessa a predicto capitulo super dispositione dictorum quatuor locorum. Si autem procurante diabolo hec sancta unio dissolvatur, quod absit, tunc et eo casu declaro supradicta quatuor loca custodie Stagni, olim vicarie Bosne, ad eandem vicariam pertinere et spectare; conventum vero Hyadrensem et locum Lesne ad provinciam Dalmatie pertinere; nec non et sigilla dicte olim vicarie et provincie Dalmatie reservata apud patrem vicarium provincie supradictae reddantur utrique familie. Ne autem supradicta oblivioni tradantur et propter hoc periculum aliquod adversus hanc factam unionem resultare possit, in scriptis patentibus redigi feci hec omnia ad dictam unionem spectantia, ac officii sigillo magno, quo utor, muniri feci, nec non coram omnibus patribus presentis capituli ac ceteris fratribus in eodem capitulo existentibus publicari feci, ut omnes tam presentes

quam absentes huius unionis notitiam habere valeant. Quas etiam litteras reservandas, ipsi venerando patri vicario Dalmatie et Bosne tradidi easque in familie nostre registro registrari feci, additis nominibus omnium fratrum vocalium in eodem capitulo existentium. Datum in loco Pasmani die vii Septembris 1464 tempore celebrationis capituli provincialis.

Infrascripta sunt nomina fratrum vocalium in capitulo Pasmani celebrato 1464. In primis videlicet de vicaria olim Bosne: Custos Bosne fr. Marinus de Corzula. Discretus eius fr. Phylippus de C(r)ouacia; suppleti (sic). Custos Cetine fr. Phylippus de Ragusio. Discretus eius fr. Nicolaus de Stagno. Custos Stagni fr. Franciscus de Ragusio. Discretus eius fr. Stephanus de Corzula. Custos Greben fr. H. lyas de Stagno. Discretus eius fr. Augustinus de t(er)ra Humie, suppleti. Custos Corbaue fr. Luchas de Cetina. Discretus eius fr. Michael de Ollamoç (sic). Custos sancti Hyeronimi fr. Joannes de Vngaria. Discretus eius fr. Stephanus de Vngaria. Custos Jaiza fr. Helyas de Yposega (sic). Discretus eius fr. Matheus de Hyadra suppletus. Custos Vsore fr. Antonius de Ragusio. Discretus eius fr. Ladislaus de Sclavonia, suppleti.

Provincie olim Dalmatie vocales: Fr. Franciscus de Hyadra guardianus conventus Hyadre. Fr. Marinus de Scrisa guardianus Arbi. Fr. Christophorus de Arbo guardianus Vegle. Fr. Gregorius de Sibinicho guardianus Rubinii. Fr. Augustinus de Hyadra discretus Hyadre. Fr. Baptista de Sibinicho discretus Arbi. Fr. Masseus de Sibinicho discretus Cathari. Fr. Martinus de Vegla laicus discretus Vegle, suppletus. Fr. Pacificus de Citanova, gvardianus Cathari. Fr. Nicolaus Polisanus pro gvardiano Pyrrhani. Fr. Honofrius de Sulmona pro gvardiano Antiberi (sic). Fr. Joannes de Arbo pro gvardiano Allexii. Fr. Donatus de Hyadra pro discreto Robinii. Fr. Raphael de Sibinicho pro discreto Antiberi. Fr. Franciscus de Arbo pro discreto Pyrrhani. Fr. Joannes de Sibinicho pro discreto Allesii.

Tabular. vatican. Cod. mss. armar. II, nr. 23 fol. 65.

MXC. 1464, 8 Septembris, Pasmani.

Fr. Marcus a Bononia, vicarius generalis, hortatur fratres reipublicae ragusinae, ut consentiant actis capituli pasmaniensis, quod si vero consentire detrectaverint eos, servatis de iure servandis, excommunicandos et a familia omnino praescindendos declarat.

Venerabiles in Christo patres et fratres dilectissimi cum commendatione salutem in Domino sempiternam. Ad sedandum nonnullas discordias, que inter familiam vestram et bosnensem hactenus fuerunt, recolende memorie Pius papa II breve quoddam capitulo generali presenti anno in sancta Maria de Angelis celebrato direxit, in quo fratribus capituli precipitur, quatenus de duabus provinciis una fiat, voceturque provincia Bosne et Dalmatie, et quod unus vicarius Italicus preficiatur eidem per vicarium generalem et diffinitores capituli generalis, quodque omnes fratres presentes et futuri dictarum familiarum huic unioni consentiant, contradicentes vero ipso facto sententiam excommunicationis incurrant. Fratres vero capituli generalis mandato summi pontificis parere volentes, venerabilem virum, fratrem Bernardinum aquilanum in huiusmodi vica-

rium elegerunt, determinaruntque, quod, qui huic unioni non assentirent, a familia precidentur (sic); item quod dispositio quatuor locorum videlicet conventus Stagni etc. in dispositione vicarii generalis ponentur. Idem vicarius denique ad vestram provinciam se conferrens omnes fratres utriusque familie in loco Pasmani, custodie s. Hyeronimi, per obedientiam convocavit; vos vero prefato vicario et mihi vobiscum presentialiter constitutis nec non et consilium ragusine civitatis nonnullas rationes allegantes hanc unionem differre et ad dictum capitulum non adstringere postulastis. Ego vero precibus postulantium annuere volens, quo ad vos dictam unionem suspendi et ad dictum capitulum vere non adstrixi. Nunc vero, ut faciam, quod ad meum pertinet officium, vos paternali affectu et amore precor et exhortor et mando per obedientiam salutarem, quatenus hanc unionem cum multa pace et caritate utriusque familie executioni mandatam in presenti capitulo amplecti et acceptare velitis; quod si feceritis, tanquam veros et bonos filios nostre familie accepto et amplector ut olim. Sin autem, quod absit, predictam sanctam unionem acceptare nolueritis et in vestra pertinacia persistere volueritis, tunc iustum vobis terminum assigno, unum mensem pro primo termino, secundum pro secundo, et tertium pro tertio et peremptorio; quo elapso ex nunc auctoritate summi pontificis vos excommunicatos esse declaro per presentes et auctoritate familie mihi hac in parte commisse, a nostra familia declaro esse precisos; nullum conventum, nullum adiutorium, nullum favorem, nullamque protectionem in nostra familia ulterius habere sperantes.

De quatuor vero predictis locis, que per summum pontificem in dispositione generalis capituli posita sunt, et per capitulum generale in potestate mea redacta, quod mihi visum fuerit iustum et honestum vobis prefatam unionem non acceptantibus suo tempore faciam.

Datum Pasmanii ut supra die vii Septembris 1464.

Insuper terminum supremum superius vobis appositum declaro a die harum receptionis debere inchoari.

(A tergo): Venerabilibus in Christo patribus et fratribus dilectissimis ord. minor. in conventu s. Francisci de Ragusio et in ceteris locis circa Ragusium et custodia Stagni tam guardianis quam subditis commorantibus.

Tabular. vatican. cod. mss. armar. II, nr. 23 fol. 64.

MXCI. 1464, 22 et 28 Septembris item 8 Octobris, Budaë.

Orator venetus Gerardus de Collis refert, iuxta litteras in Jajce datas Turcum cum magno sui damno recessisse.

Idem litteris 28 Septembris refert, regem Mathiam cum 17.000 equitum, 6000 peditum et 7000 cruce signatorum transiisse Savum, expedivisse 20000 militum in Bosnam contra Turcos, ipsum vero cum residuo exercitu profectum esse ad Smederevo.

Litteris 8 Octobris nunciat, tria castra in Bosna regi semet sponte dedisse; imperatorem Turcorum cum suo exercitu stare medium inter Bosnam et Serviam.

Makúšev: Ист. споменици јужних Словена II, 161.

MXCII. 1464, 8 Octobris, Venetiis.

Respublica veneta „summo pontifici“ notum facit, quod pecunia, quam pontifex regi Mathiae in subsidium miserat, via Jaderae transposita fuerit; refertque victoriam a rege reportatam „apud Jaizam, ubi truculentissimus christiane fidei hostis, Turcorum tyrannus, turpissime reiectus et fugatus“ est.

Ljubić: Listine X, 316.

MXCIII. 1464, 29 Decembris, Budae.

Orator venetus Antonius Guidoboni refert, iuxta litteras e Slavonia acceptas, regem Mathiam occupasse in Bosna castrum Jajce et totam ferre Bosnam; ducemque Stephanum recepisse omnia loca sua exceptis tribus castellis; ipsius ducis Stephani oratorem, Antonium de Prioli, advenisse, qui refert, quod ante recessum suum fatus dux perceperit a suo fratre litteras, in quibus ipsi annunciant cladem eiusdem basse in confinio Bosnae cum eiusdem basse et 3000 Turcorum captura.

Makusev: Ист. споменици јужних Словена II, 159.

MXCIV. 1464.

Mathias, rex Hungariae, cuidam cardinali scribens conqueritur, quod Ferdinandus Neapolitanus Bosnam turbare tentet; qui a filiis ducis Stephani „castrum novum (Novi), ducalem ipsorum sedem (petit) sub hypotheca quatuor suorum castrorum in regno Neapolitano, et sub spe restitutionis, quum regnum Boznae possidebit . . .“

Katona: Histor. critic. r. Hungar. tom. XIV, p. 739.

MXCV. 1464.

Mathias, Hungariae rex, imperatori Friderico significat, „quod imperator Turcorum per 30 dies obsedit et vehementissime oppugnavit in regno Boznae castrum Jaicza; pariter et omnia castra in nostris manibus habita“.

Katona: Histor. critic. r. Hungar. tom. XIV, p. 723.

MXCVI. 1465, 17 Februarii, Venetiis.

Committitur collegio, ut oratori „Ladislai, filii illustris comitis Stephani s. Save“, qui „nonnullas res“ petit, respondeat.

Ljubić: Listine X, 320.

MXCVII. 1465, 18 Februarii, Budae.

Mathias rex Venetiarum duci scribit, ne sinat se a Turco seduci, qui teste Joanne Aymo pacem cum Venetis praetendit. Turca simulat pacis amorem, sed „sub tegumento pacis commune bellum parat, auget, coëmit, atque etiam, ut omnino recuperet Boznam, multa ad hoc et magna molitur . . .“

Katona: Histor. crit. XV, 43—6.

MXCVIII. 1465, 1 Martii, Venetiis.

Quum „capitula compositionis“ inter ducem Stephanum et filium eius Ladislaum „nullam penitus executionem habuerint“, immo sint „omnia in maiori discordia, quam unquam fuerunt“: eligatur orator, qui utrumque adeat et „differentias“ componere tentet.

Ljubić: Listine, X, 302. Eidem oratori 10 Maii assignantur expensae. Ib. p. 324.

MXCIX. 1465, 30 Martii, Novozolii.

Mathias rex suo apud Venetos nuncio notificat, Turcas bellum parare; suis ducibus mandasse, ut „partes inferiores Hungariae vastent et in reditu castrum Nandoralbense (Belgrad) obsidione cingant“. In Servia prope Zenderov (Smederevo) nuper castra metati sunt; „sequi eos velle, dicitur, propediem Turcus (sultanus) in persona propria et filius maior, ea intentione ut Nandoralbam hac aestate expugnet, Serviam totam occupet, et castrum Jayza Boznamque recuperet. Taedet, inquiunt, vitae suae, nisi duobus his locis, Nandoralba et Jayza, e vestigio potiatur, quorum primum ad Hungariam, Bohemiam et Poloniam, alterum ad Dalmatiam, Istriam, Italiam et Alemaniam sibi ianuam futuram putat“. Nandoralba munitur. „Ad Boznam, propter occupationem magni Emerici gubernatoris in partibus superioribus, alios capitaneos disposuimus, et eos cum gentibus armigeris illuc propediem missuri sumus“.

Katona: Histor. crit. XV. 47–9.

MC. 1465, 3 Julii, Venetiis.

Jacobo de Bona Raguseo respondeatur, quod non posset tuta pax cum Turco concludi, „nisi haberemus Amoream et Mithilenas, et regi Hungarie daretur, quod sibi restat de Bossina“.

Ljubić: Listine, X, 316.

MCI. 1465, 16 Septembris.

Stephanus dux s. Sabae foenora a Ragusinis se per vojvodam Stephanum Sracinović et et diac. Sanko accepisse fatetur.

Dr. *Fr. Miklošić*: Monum. serbica, p. 492. Alia percepit per christianum Tvrdisav et Radoje Srćević et diac. Radoje Dobrošević die 5 Dec. Ibid.

MCII. 1465, 17 Septembris, Venetiis.

Scribitur Stephano duci s. Savae: „Audito hoc die, castellum Novum excellentiae vestrae in maxima angustia reperiri, et non parum periclitari, ne in alienas manus deveniat“, ne hoc fiat, subito missam fuisse „ad illa maria triremem“.

Ljubić: Listine, X, 336.

MCIII. 1465, 2 Octobris, in vado Savi.

Mathias rex Paulo PP. II rescribit, se ipsius litteras per Marcum inniniensem episcopum percepisse. „Nescio, unde illa fama Romae inrebuerit, Turcum primo vere Boznam et illyricos fines ingressum; ego, ut vicinior hosti sum, affirmare ausim, Turcum ipsum hoc anno in hunc

usque diem ne alterum quidem pedem Const. Bozna vero non alios Turcos fuisse, quam qui fuisse solent; in Illyrico autem ne unum quidem, Anno sequenti Mahometum ipsum, ubicunque ciperit, vestigabo . . ."

Katona: Histor. crit. XV, 35—40.

MCIV. 1465, 2 Octobris, in va

Mathias rex Venetiarum duci exprobrat: vestra de quibusdam terris seu locis, in regno intromittere vellet, vel iam de facto intromittas conventiones nostras et foedera".

Katona: Histor. crit. XV, 54. FERIA 5 post festum »prope villam Maslino in descensu nostro exercituali«. X, 343.

MCV. 1465, 12 Octobris, Ve

Jacobo Marcello, comiti Spaleti: „De negotiis dimus, vos accepisse loca illa scitu et voluntate verum ut illa conserventur, „sit praesto Christus reperitur in mari catharensi“; „de negotio castro dendum; quae sit de hocce „mens ducis Stephani foret; „oblatio Xarchi Vlatcovich interficiendorum „si effectum habuerit“.

Ljubic: Listine X, 337.

MCVI. 1465, 13 Octobris, Ra

Vladisav, dominus terrae chlmensis, testatur vojvodae Miloš Rašković et diac. Vladisav accepit perororum.

Dr. F. Miklošić: Monum. Serbic. p. 493.

MCVII. 1465, 2 Novembris, Bred

Mathias, rex Hungariae, fratri Alexandro quosdam pagos in terra Chlmensi, župis Luka Popovo, donat.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serb. p. 494.

MCVIII. 1465, 25 Novembris, '1

Eligatur orator „ad Stephanum ducem s. Sa respondeatur, quod ut in subditorum venetorum incolae Narentae, necesse sit, „ut in hoc concilio consensus illustris d. ducis Stephani“.

Ljubic: Listine X, 345. Jam 6 Decembris annus Hungaria, ducem Stephanum suum assensum dedisse, Il

MCIX. 1466, 1 Januarii, Ragusii.

Comes Vlatko Popović, propinquus comitis Brajlo Tezalović et filiae eius Elačae, testatur, se accepisse quoddam tributum, quod Ragusini olim dictae Elačae, qua haeredi comiti Brajlo pendere solebant.

Idem Vlatko Popović fatetur se 25 Aprilis 1466 et 3 Februarii 1468 accepisse competentes proventus.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbica, p. 495.

MCX. 1466, 27 Januarii.

Gerardus de Collis Venetiarum duci scribit de discordiis inter ducem Stephanum et filium ipsius seniore Vladko, qui „per sdegno de una femina fugi dal padre, et andò con lo Turcho, et conduxì li Turchi in Bosna, et fece rebelare quasi tutto lo stato del padre“. Vedando lo ducha non potere resistere, essendo reducto in Castelnovo a canto la marina, fece uno accordo con il re d'Ungaria de darli quello pocho stato, gli era restato, e 100.000 duc. con questo, chel predetto re gli daresse Isagabria et lo acceptasse per suo barone. E per sicurtà di questo dede al dicto rè lo suo figliolo minore. E con questa speranza lo rè havea mandato Paniano con 5000 Ungari per piglare quello suo stato“. Ast Stephanus promissis non stetit, sed Narentam cessit Venetis, reconciliatus cum filio dedit ipsi nonnulla castra, misso regis solummodo certas summas inviando ipsum Ragusium.

Makusev: Ист. споменици јужних Словена II, 165.

MCXI. 1466, 4 Februarii, Venetiis.

Ad „capitula“ Vladislavi „primogeniti ducis s. Save“, porrecta per eius oratores, Manolum Cathacusinum et Petrum de Fortis abbatem s. Mariae de Rotecio, respondeatur: Vladislaus sit capitaneus venetus adversus hostes dominii veneti cum annua provisione 500 duc. familiae providebitur „de habitatione in locis Curzule aut Liesne; conceditur „fustis“, „ut in opportunitatibus suis illa uti possit“.

Ljubić: Listine X, 347. Decreto 17 Februarii proclomatur Vladislaus in capitaneum „generalem in partibus illis“. Ibid. p. 348.

MCXII. 1466, 13 Februarii.

Vladisav, regionis Chlmensis dominus, fatetur se pecuniam per vojvodam Miloš Rašković missam accepisse.

Item idem testatur, se pariter pecuniam a Ragusinis accepisse eiusdem anni diebus: 20 et 27 Februarii, 1 et 22 Aprilis.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbica, p. 493.

MCXIII. 1466, 17 Februarii, Venetiis.

Stephanus „ducha s. Save“ offert Venetis „duo castella ad marinam t buccam Catari sita, ne ad Turcorum seu aliorum manus veniant“.

Ljubić: Listine X, p. 349.

MOXIV. 1466, 10 Martii, Ve

Stephanus dux s. Savae per oratores suos neto, quod omne ferre territorium suum a Tur eiusdem restitutionem appromisit, si ipsius va tamen non assensit. Regi Hungariae miserat l in auxilium daret, quod tamen, licet promiser regi iuvit cum sua gente occupare castrum Ja excitavit iram sultani. Obtulit regi per filium V illis succurreret, quorum tria, Millesevac, Sa sunt. Constrictum senserat se tradere regi c semglia", occupata dein per „Pan Jan“. „In obsidione cinctus fuisset. Petit Venetorum proteci in limitibus Bochae Cattari, si ipse illa retine praeter Narentam et Crainam, quas comes spa iam appropriavit, alia loca, quae in manu Turc devenire possent. De uno tantum conqueritur, praebuerit rebeli ducis, Žarko. Commemorat, tentaverant reconciliare ducem cum filio Vlac solum contra se, patrem suum, sed et contra Turcos in Bosnam.

Ljubić: Listine X, 350.

MOXV. 1466, 17 Martii, Ve

Oratoribus ducis Stephani respondeatur: castella (Novi et aliud ad buccam Catari sita) accipere", illaque ducis „nomine sumptibus n Turcorum seu aliorum manus perveniant"; q status sui et partium illarum", duci restituen Spalati „aut qualibet alia civitate" veneta. Con ut ducis propinquum castellum „nomine Visuichi Gratiae aguntur duci, qui se obtulit „Ivanum (dominii veneti reducere".

Ljubić: Listine X, 358.

MOXVI. 1466, 12 Maii, Ven

Duci Vladislavo, qui per suum oratorem pecuniis, ut tueri possit locum Clivaschi, qu Turcorum aut aliorum", assignantur „de preser

Ljubić: Listine X, 364.

MOXVII. 1466, 17 Maii, B

Mathias rex ad petitionem ducis Stephani, mitti sibi 3000 militum in subsidium, committit gistro Gregorio de Manay, ut in illis partibus milites pro duce Stephano.

Ljubić: Listine, X, p. 365.

MCXVIII. 1466, 20 Maii, Novi in Dračevica, in littore.

Stephanus dux s. Savae condit testamentum, in quo instituit haeredes suam coniugem Caeciliam, filiosque suos Stephanum, Vladislavum et Vlatko. Testes, eius familiares: gost Radin, metropolita (in Mileševo) David et comes Pribislav Vukotić.

Pucić: Споменници српски II, 124. Acta testamentum concernentia ibid. p. 127—130. A. 1470 Vlatko et Stephanus fatentur, se a communi ragusino percepisse omnia, quae vi testamenti ibidem deposita erant. Ib. p. 180. *Ljubić*: Listine X, 396—7.

MCXIX. 1466, 26 Maii, Ragusii.

Žarko chulmensis fatetur, se titulo provisionis percepisse 600 den. hyperperorum.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbica, p. 495.

MCXX. 1466, 5 Junii, Ragusii.

Comes et nobiles Ragusii fatentur se ab duce Stephano accepisse per eiusdem camerarium c. Pribisavum Vukotić depositum. Testes: metropolita David, christiani Tvrdisav et Čerenko, item alter camerarius comes Radoje Vrančinović.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbica, p. 495. In deciso 18 Septembris e. a. fit memoria »quondam ducis Stephani«. *Ljubić*: Listine X, 376.

MCXXI. 1466, 13 Septembris, Ragusii.

Comes, nobiles et totum commune Ragusii promittunt se filiis ducis Stephani, Vlatko et Stephano, decem millia aureorum esse soluturos. Testis Radivoj Dobrišević, scriba ducis Vlatko.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbica, p. 499. In litteris regis Mathiae 17 Septembris »Joannes Thuz de Laak Bosne et regnorum Dalmacie, Croacie et Sclavoniae bannus« dicitur. *Ljubić*: Listine X, 375.

MCXXII. 1466, 11 Decembris, Venetiis.

Accepto a comite Spalati nuncio, „reginam olim Bossine monasterium s. Stephani prope muros istius civitatis inhabitare, compluresque Bosnenses nec non Hungaros visitationis gratia ad illam sepe accedere, quae res et suspiciosa et periculosa videtur“, committitur dicto comiti, ut reginae dicat, cum Spalati „non habeat illas comoditates et maxime victus, quas illam (respublica) habere vellet, et in aliis civitatibus et locis (venetis) haberet, ideo pro commoditate sua aut Sibinicum aut in quamlibet aliam insularum seu locorum maritimarum se recipiat“.

Ljubić: Listine X, 384.

MCXXIII. Post an. 1466.

Vlatko dux, Stephani olim ducis filius, queritur de comite Žarko et eo requirit 900 aureas, quos ipse dux mutuo dederat vojvodae Ivaniš, rout hicce iuramento affirmavit in ecclesia s. Dominici prope Spalatum.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbica, p. 500.

MCXXIV. 1467, die 24 Maii, Mantuae.

In capitulo generali, praeside Fr. Marco a Bononia, commissario apostolico, vicario generali ordinis fr. Baptista a Levanto, interim in vicarium Bosnae et Dalmatiae eligitur fr. Dominicus de Gonissa, et quoad conventus fit nova dispositio.

Item iuxta tenorem brevis apostolici (decisum est, ut) mittatur vicarius Bosne et Dalmatie a congregatione generali, qui utrique familie presit, quoadusque per Bosnenses fratres simul et Dalmatinos obtineatur ab apostolica sede licentia, ut una queque familia vicarium sibi possit eligere. Qui quidem vicarius predicta obtenta licentia pro conservatione pacis inter utramque familiam, auctoritate congregationis generalis, habeat applicare tria loca circa Jadram existentia, scilicet: Oclanj, Pasmani et sancte Katherine cum pertinentiis suis, libris et utensilibus, fratribus provincie Dalmatie, ipsi provincie ea incorporando. In dictorum autem recompensatione locorum teneatur pariformiter conventum Vegle, et locum extra Veglam in insula et locum Cersath et locum Lesne cum pertinentiis eorum, libris et utensilibus fratribus . . . vicarie Bosine resignare, locaque ipsa ipsi vicarie incorporare. Et si aliqua distractio interim facta fuerit, in pristinum statum omnia reducantur. Si quidem hesitatio aliqua forte continget circa mobilia antedicta, cui loco habeant pertinere vel aliquo alio bono respectu contingente, per patrem vicarium antedictum quid fiendum debeat iudicari, cuius conscientie stetur et determinationi. Hoc addito, quod si qua partium ab hac nostra ultima decisione quocunque quesito colore per viam curie romane, per se vel per interpositam personam quomodolibet discrepare presumpserit vel aliquid in contrarium attemptare, eo ipso a corpore familie, pars que contravenit, precisa sit et intelligatur. Precepit quoque utriusque familie vicariis, ne fratres ab una familia ad aliam declinantes, sine licentia inscriptis obtenta et recipere presumant, sub pena privationis officiorum, quam incurrant ipso facto. Consimili coercione mandamus, ne una familia in alterius familie terris aut questis loca recipiat ullo modo in posterum. Item quod loca Raguseorum a familia sint precisa cura que reverendissimi patris vicarii generalis, declarando quatuor loca a fratribus bosnensibus olim possessa, quantum in nobis est, apostolico rescripto aliud non decernente, eisdem bosnensibus pertinere. Si tamen fratres Ragusei ad r. p. vicarium generalem, aut patres vicarios provinciales declinaverint zelo existendi in familia, conceditur r. p. vicario generali ac provincialibus eos posse recipere et collocare de familia.

Vicarius Bosne et Dalmatie (sit) vererandus pater fr. Dominicus de Gonissa, et hoc donec praemissa super his decisis effectum sortiantur.

Tabular. vatican. cod. mss. armar. 2 nr. 23 fol. 88 et 89.

MCXXV. 1467, 28 Maii.

Caecilia, ducis Stephani vidua, fatetur, se scientibus filiis Vlatko et Stephano a Ragusio mille aureos mutuo accepisse. Subscripsit diac. Ivko.

Dr. Fr. Miklošić: Monumenta serbica, p. 501.

MCXXVI. 1467, 22 Junii, Romae.

Paulus PP. II. sententiam excommunicationis pronunciat in eos, qui executionem testamenti a Martino, comite de Frangepanibus, in favorem fratrum minorum vicariae Bosnae in Trsato et Novi, conditi quoquomodo impedire tentaverint.

Paulus episcopus servus servorum Dei. Dilecto filio nobili viro Martino de Frangepenibus, Veglie, Signie Modrussieque comiti salutem et apostolicam benedictionem. Constantis fidei integritas et sincere devotionis affectus, quibus ad romanam ecclesiam, quam Dei filius Jesus Christus, auctor ipse pietatis, instituit, revereris, non indigne promeretur, ut vota tua, ex quibus divini cultus augmentum salusque provenire speratur animarum, pii patris affectione prosequamur, et ut optatum sorcian-
tur effectum plenis favoribus confoveamus. Sane pro parte nostra nobis nuper exhibita petitio continebat, quod tu, qui ad minores de observantia nuncupatos et s. Pauli primi heremite sub regula s. Augustini ordinum fratres, propter fructus uberes, quos eorum exemplari vita et admonitionibus circa salutem animarum Christi, fidelibus afferunt, specialem geris devotionis affectum in eo, quod condere proponis de bonis tuis in tua ultima voluntate testamento dictis fratribus pro ampliatione et fabrica suarum domorum s. Marie extra Trsati prope Flumen et eiusdem s. Marie sub Noui, oppida modrusien. diocesis, et ad alios licitos eorundem fratrum usus, nec non aliis ecclesiis et piis locis ac alias ad pias causas, et pro remuneratione tibi fideliter servientium quedam pie legare, ac alias disponere et ordinare pro divini cultus augmento ac tue et progenitorum tuorum animarum salute proponis, vereris tamen ne heredes et successores tui, qui pie disposueris seu hactenus disposuisti, exequi malitiose seu negligenter omittant aut ipsi et aliis tuum laudabile propositum huiusmodi, quod Dei et gloriose virginis prefate laudem et animarum salutem concernit, effectum sortiri sine rationabili causa propria eorum temeritate de facto impendant. Quare pro parte tua nobis fuit humiliter supplicatum, ut talia presumere tentantibus resistere, et ne id faciant sub pena excommunicationis ipso facto incurrenda inhibere aliasque in premissis opportune providere tibi de benignitate apostolica dignaremur. Nos igitur votis tuis in hac parte favorabiliter annuentes huiusmodi supplicationibus inclinati volumus et apostolica auctoritate decernimus, quod quicumque heredum et successorum tuorum ac aliorum quorumcunque ad implendum ea, que de bonis ad te legitime pertinentibus valide et servata forma iuris in ultima voluntate tua ad commodum predictarum domorum et ecclesiarum quarumlibet ac aliorum piorum locorum seu pro decenti remuneratione premissa quomodolibet pie disposueris et ordinaveris pro tempore obligatorum per fratres predictos vel alios, quorum intererit, desuper debitis loco et tempore requisitus infra triginta dies tunc immediate sequentes, vel si qualitas negotii longius tempus exposcat infra tempus, infra quod arbitrio boni viri id fieri poterit, ea, ad que tenetur, efficaciter implere studiose vel negligenter distulerit, et quicumque alius, qui quominus dispositiones et ordinationes huiusmodi debitum sociantur effectum, directe vel indirecte impedire presumpserit, et requisitus, ut desistat ab impedimentis ab infra triginta dies imme-

diate sequentes non destiterit, cuiuscunque dignitatis, status, vel conditionis existat, sententiam excommunicationis incurrat, a qua, nisi que pie disposueris et ordinaveris, ut tenetur, impleverit, et ab omni impedimento et molestia cessaverit cum effectum ab alio, quam romano pontifice, preterquam in mortis articulo constitutus, neque absolutionis beneficium obtinere. Non obstante si heredibus et successoribus ac obligatis et aliis impediens predictis vel quibusvis aliis communiter vel divisim a sede apostolica indultum existat, quod interdicti, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem et qualibet alia dicte sedis indulgentia generali vel speciali cuiuscunque tenoris existat, per quam presentibus non expressam vel totaliter non insertam effectus earum impediri valeat quomodolibet, vel differri, et de qua cuiusque toto tenore habenda sit in nostris litteris mentio specialis. Nulli ergo hominum etc. Si quis autem etc. Datum Rome apud s. Marcum anno incarnationis dominicæ millesimo quadringentesimo sexagesimo septimo, tertio decimo kalendas Julii, pontificatus nostri anno tertio. A de Urbino.

Ex original. in tabular. convent. fratr. minor. Trenten. in Croatia.

MCXXVII. 1467, 9 Augusti, Romae.

Paulus PP. II. laudat fratres minores, „qui publicis praedicationis et secretis suasionibus et aliis diversis mediis populum et incolas . . . oppidi (Jajce), ut eosdem Turcas inde eiicerent . . . et . . . Mathiam . . . Hungarie regem . . . in eorum dominium reciperent . . .“ egerunt; „in quibus pugnis multi etiam ex iisdem fratribus perierunt, et quatuor . . . crudelissimo martyrii supplicio dediti“.

Votis Domino. . . Dat. Romae apud s. Marcum an. incarnation. Domin. MCCCCLXVII. v idus Augusti, an. III.

Reg. vatic. an. III. libr. I. fol. 189. *Wadding*: Annal. minor. tom. XIII, p. 406.

MCXXVIII. 1467, 10 Octobris, Ragusii.

Balša dux s. Sabae, filius ducis Vladisavi, fatetur se a communi ragusino certas summas percepisse.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbic. p. 502—3.

MCXXIX. 1467—1470.

Vlatko, dux s. Sabae et eius frater Stephanus fatentur, quales nam summas ceperint a communi ragusino e deposito ducis Stephani.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serb. p. 502—3.

MCXXX. 1468, 13 Ianuarii, Romae.

Paulus PP. II. episcopo Veglensi et archipresbytero Arbensi, ut inquirent, an Martinus, comes de Frangepanibus, a vicario generali episcopi zagrabiensis ob denegatas decimas, ut dicitur, iuste sit excommunicatus nec ne, et cetera ex iure decernant.

Paulus episcopus servus servorum Dei. Venerabili fratri episcopo Veglien. et dilecto filio archipresbytero ecclesie Arbensis salutem et apostolicam benedictionem. Humilibus supplicum votis libenter annuimus,

eaque favoribus prosequimur oportunis. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilecti filii nobilis viri de Frangapanibus comitis Segnie zagrabiensis. dioecesis petitio continebat, quod licet ipse comes semper preteritis temporibus decima ratione possessionum et terrarum in dioecesi predicta consistentium, et ad ipsum comitem legitime spectantium, episcopo ex capitulo zagrabiensis. de iure vel consuetudine debitas, singulis annis prout tenetur integraliter solvisset, tamen dilectus filius Mathias, modernus prepositus ecclesie casmensis eiusdem dioecesis, pro vicario venerabilis fratris nostri Osvaldi episcopi zagrabiensis. in spiritualibus generali se gerens, falso pretendens, quod ipse comes huiusmodi decimas singulis preteritis annis non solverat, quin ymo locis et temporibus debitis per eundem Osvaldum episcopum et dilectos filios capitulum ecclesie zagrabiensis. requisitus illas solvere denegaverat, eundem comitem non citatum neque monitum saltem legitime sed absentem, non per contumaciam, de facto excommunicavit et excommunicatum publice nuntiari fecit processusque desuper habitos iteratis vicibus aggrauavit, nec non dicti comitis terras ecclesiastico posuit interdicto, brachium seculare contra ipsum comitem requirendo, a quibus quidem excommunicatione, publicatione, aggrauatione, interdicto et requisitione brachii secularis pro parte dicti comitis sentientis exinde ab eodem preposito indebite se gravari, quamprimum premissa ad eius notitiam pervenerunt, fuit ad sedem apostolicam appellatum, et deinde nobis humiliter supplicatum, ut ipsum comitem ab eadem excommunicationis sententia ad cautelam absolvi et interdictum huiusmodi relaxari mandare, nec non dicte appellationis et nullitatis processus et principalis negotii causas aliquibus probis viris in partibus illis committere et alias sibi super premissis opportune provideri de benignitate apostolica dignaremur. Nos itaque huiusmodi supplicationibus inclinati dilectioni vestre per apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel alter vestrum vocatis episcopo et capitulo predictis, ac aliis, qui fuerint vocandi comiti prefato, si hec humiliter petierit, accepta tamen prius ab ipso cautione ydonea, super eo, quo forsitan excommunicatus habeatur, quod si dictam excommunicationis sententiam in eum fore iuste latam inveneritis, nostris et ecclesie mandatis parebit, absolutionis beneficium ab eadem excommunicationis sententia, ad cautelam, si et prout iustum fuerit, auctoritate nostra hac vice dumtaxat, impendatis et interdictum huiusmodi relaxetis. Super aliis vero auditis hinc inde propositis etiam de principali negotio cognoscentes legitime, quod iustum fuerit, appellatione remota decernatis, quod decreveritis, ab episcopo eadem auctoritate et ab aliis per censuram ecclesiasticam firmiter observari. Testes vero, qui fuerint nominati, si se gratia, odio vel timore subtraxerint, censura, simili appellatione cessante, compellatis veritati testimonium perhibere. Non obstante si episcopo et capitulo predictis vel quibusvis aliis communiter vel divisim ab eadem sit sede indultum, quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Datum apud s. Petrum anno incarnationis dominice millesimo quadringentesimo sexagesimo octavo, id. Januarii, pontificatus nostri anno quinto.

(Sigillum sub plumbo ex filo canabino pendens).

Ex originali in tabular. conventus frat. minor. Trsatensis. in Croatia.

MCXXXI. 1468, 1 Martii, Ragusii.

Joannes Franciscus de Maffeis marchionissae Mantuae scribit, quod Ragusium pendat Turco tributum 1500 duc. sed quod idem nunc ab ipso exigat 5000 duc. secus missurum se, minatur, „Essebeg Bosnae cum toto exercitu, qui territorium ragusinum ferro igneque devastabit“.

Макишев: Ист. споменици јужних Словена II, 31.

MCXXXII. 1468, 1 Aprilis, Neapoli.

Rex Ferdinandus I Petro de Monopoli suo oratori apud ducem Vladko: „De la optima dispositione et voluntà de dicto illustr. duca verso nui et cose nostre non fuymo may in dubio, ma certissimi, et speramo, che sempre quella venerà megliorando, come fà la nostra verso lui et cose sue. Nui haveriamo summamente cara la sua visitacione, che dicite lui ne desidera fare; acciochè lo potessemo accarizzare presentialmente . . . ma in vero considerando nui molti inconvenienti, che poriano facilmente in lo stato suo in sua absencia, non ne pare per cosa alcuna debeat venire, et così volimo li lo dicite de nostra parte, persvadendoli, voglia reservare la dicta venuta per tempo più disposto . . .“

Записки имп. академіи наукъ XIX, 2 стр. 13. Rex Ferdinandus miserat plures milites ad ducem »per la guardia della persona sua«, praeterea assignationem 3000 duc. Ragusii levandorum.

MCXXXIII. 1468, 12 Augusti, Trsatii.

Martinus, comes de Frangepanibus, plurima legata testamento reliquit fratribus minoribus, vicariae Bosnae, conventus s. Mariae Trsatensis, quos, ut ea acceptent, auctoritate s. sedis coegit; dictorum vero legatorum proprios haeredes instituit dominum Jesum Christum et beatam virginem Mariam.

Nos Martinus de Frangepanibus, Veglie, Segnie, Modrussieque comes. Ad perpetuam rei memoriam tenore presencium, quibus spectat universis. Quod nos considerantes futura premia bonis temporalibus redimi et eterna supplicia evitari posse, etiam integre fidei et sincere devocionis affectum, quem actenus et in antea, ad minorum ordinis de observancia nuncupatos fratres propter fructus uberes, quos eorum exemplari vita et admonitionibus circa salutem animarum Christi fidelibus afferunt, gessimus et habuimus, ac de presenti gerimus et habemus in eo, quod ad honorem Dei omnipotentis et eius gloriosissime matris virginis Marie et s. Francisci locum et claustrum ecclesie ipsius b. Marie virginis prope castrum nostrum Tersati Modrussiensis dioecesis, per annuentiam sanctissimi in Christo patris et domini domini Nicolai pape quinti in eius vera bulla plumbea, dictis fratribus de observantia condere et construere curavimus, et quedam pie, de bonis nobis a Deo concessis et largitis, in nostra ultima voluntate testamentaliter dictis fratribus de observantia, pro ampliacione et fabrica suarum domorum predictae ecclesie beate Marie, (pro) ipsorum fratrum necessitate vite legare, pro divini cultus augmento et nostre anime nostrorumque genitorum et heredum salute animarum proposuimus, quod ob meritum consequendum ex admissione et speciali gracia ipsius summi pontificis, predictum claustrum et ecclesiam, que

antea capella fuit, cum paramentis, calicibus, libris, crucibus, thuribulis, ornamentis et reliquiis et omnibus aliis predictae ecclesie, ipsis fratribus sancti Francisci de observantia vicarie Bosne dedimus et contulimus, ymo per presentes damus et conferimus, ipsosque fratres vicarie Bosne in ipso claustro posuimus, ut possint et valeant in ipso residere et de ipso claustro vivere et disponere, sicuti faciunt de aliis conventibus sibi antiquitus collatis. Preterea considerantes quod in dies crescente furia et invasione Turcorum adeo sunt provincie circumquaque desolate et spoliatae, quod elemosinis, ut moris est, vivere, et ipsum claustrum pro debito cultu divino, absque alio subsidio, gubernare officiareque nequeant: ideo ne temporibus nostris, aut nobis ab hac luce decedentibus, ipsum claustrum beate Marie virginis propter defectum rerum necessariarum ad hoc deveniret, quod sustentari aut reformari, cultusque divinus exerceri non posset, pro sustentatione predicti claustrum, de bonis nostris tale fecimus sublevamen. Primo: proventus et emolumenta omnium apotecarum fieri solitarum in circuitu ipsius ecclesie beate Marie, in omnibus ipsius virginis gloriose festivitibus, simul cum medietate totali proventuum et emolumentorum nundinarum celebrandarum annuatim sub predicto claustro penes mare in festo assumptionis virginis Marie indifferenter; item unam capellam s. Laurentii sub predicto claustro penes mare constructam, cum horto, pergulis, prato et ipsius cunctis utilitatibus, elemosinis et emolumentis; item totalem medietatem provenientem ex duobus molendinis et una stupa vulgariter nuncupata, consistente super fluvium dividens Recam et ipsum castrum nostrum Tersath; item unam villam nostram Cothor vocatam in pertinentiis Vinodoli habitam cum omnibus illius ville cessionibus, iobagionibus, possessionibus, pratis, silvis, terris arabilibus, cultis et incultis, vineis, rubetis, agris, aquarumque decursibus, molendinis et eorum locis ad ipsam villam Cothor pertinentibus et ex ipsa provenire de iure debentibus, nihil iuris nihilque proprietatis in ipsa villa et eius attinentiis medietate quoque duorum molendinorum et stupe predictae ac pertinentiis ipsius capelle s. Laurentii et emolumentis omnium apotecarum fieri solitarum in ambitu ecclesie beate Marie, in omnibus festivitibus ipsius, nec (in) medietate totali et indifferenter prefatarum nundinarum, pro nobis et posteris nostris successoribusque ipsorum reservantes, neque reservamus (sed) omne ius et omnem auctoritatem, quod et quam in ipsis in antea habuimus et imposterum habere speraremus, ipsis fratribus de observantia vicarie Bosne predictae ad vestitum et habitum predictaeque ad victum eorum(que) sustentationem dedimus et donavimus et assignavimus jure perpetuo et irrevocabili; medietatem autem provenientem ex medietate nundinarum prefatarum ad habitus ipsorum fratrum, aliam autem medietatem ex preinscripta medietate provenientem ad auxilium lampadum et provisionem olei et librorum ecclesie beate Marie virginis predictae. Item de pertinentiis et redditibus castri nostri Bachar centum libras solidorum et decem spodia vini mesure ipsius loci una cum quatuor domibus Morlachorum, per nos eis constitutorum, que quatuor domus ipsis conventui et fratribus hiis, cum quibus nobis et castro nostro Bachar fideliter serviebant, servire teneantur et de cetero sint obligati. Nosque nec quempiam officialium nostrorum et heredum aspiciant, nisi ipsos gardianum et fratres ipsius loci beate Marie. Item

de pertinentiis et redditibus castri nostri Bribir dicti sexaginta libras solidorum et decem spodia vini mesure illius loci. Item de pertinentiis et proventibus castri nostri Nouigrad dicti centum libras solidorum et viginti spodia vini mesure ipsius loci cum duabus domibus duorum Morlachorum de pertinentiis ipsius castri Nouigrad, per nos cum hiis serviciis, cum quibus ipsi castro et nobis serviebant, constitutorum et ad servicia ipsius claustrum et ecclesie ac fratrum predicti loci cum omni fidelitate deputatorum. Item de pertinentiis et proventibus castri nostri Othoçaç quantum ad partem nostram sexaginta staria tritici, decem milii et alia decem staria ordeï. Item de pertinentiis et proventibus castri nostri Okic decem porcos annuatim. Item de pertinentiis et proventibus castri nostri Costagnica decem porcos. Cuius quidem donationis nostre has ducentas et sexaginta libras solidorum omni anno provenire debent ex inserta assignatione castrorum nostrorum prefatorum, assignamus et volumus eas assignari et dari ad cooperatorium et reformationem claustrum et ecclesie predictorum. Victualia autem ex prescriptis castris nostris provenientia et hic consignata, videlicet: vina, blada et porcos damus et assignamus annuatim prefatis fratribus, pro victu eorundem et aliorum pauperum inibi Deo famulantium perpetuo et irrevocabiliter et pleno iure, quo usi semper sumus in aliis donationibus ex bonis et possessionibus nostris nobis a Deo collatis possidendas extrahendas, pariter et habendas, damus, donamus, assignamus et tenore presentium fundamus. Et quia predicti fratres, cum sint de observantia, nobis pro huiusmodi testamento resistebant nec volebant acquiescere ut acceptent, nos, quod zelus domus Dei concedit et presertim ipsius ecclesie sancte Marie, ubi et sepulturam preelegimus. eis fratribus litteris apostolicis silentium imposuimus ac eos consentire fecimus, prout eisdem litteris et bullis, videlicet sanctissimi patris et domini, domini Sixti pape quarti expresse continetur, volumusque, quod ipse pecunie et victualia, provenientes et provenientia et proventibus castrorum nostrorum, qui redditus vulgariter nuncupantur bir per ordinarios, quos pro tunc videbitur ipsis fratribus procuratores, congregentur et recolligantur ad manusque predictorum gardiani et fratrum realiter et cum effectum, absque omni subterfugio et dilatazione, deponantur. Et quia confidentes de salvatoris promissione, qua hiis, qui temporalia ob sui amorem relinquunt bona, pollicitus est etiam insuper vitam se daturum eternam, et ut ipse nos coeredes facere dignaretur, eum ipsum salvatorem nostrum dominum Jesum Christum et suam benedictam matrem virginem, rerum omnium prefatarum atque legatarum, tenore presentium heredes constituimus et fecimus iure perpetuo et irrevocabiliter. Imprecantes omnibus et eorum conscientias onerantes, quod huic nostre voluntatis et testamento ausu temerario contraire, aut de hiis quid minuire usurpando vel infringere, vel Christum dominum nostrum et eius matrem benedictam hiis quoquomodo exhereditare presumerint, ac ipsi tales temerarii presumptores respondere coram tribunali eiusdem domini nostri Jesu Christi in die iudicii cogantur, seque noverint iusto Dei iudicio exhereditandos de regno celorum. Quoniam in omnes tales cuicunque status, conditionis vel preheminentie extiterint vel existant, qui hanc nostram largitionem, voluntatem, et testamentum infringere studuerint vel operam dederint efficacem, excommunicationis sententiam et anathe-

matris ultionem a Christi vicario, qui quod solvit in terris, solutum est in celis, et quod ligat in terris, ligatum est in celis, per bullas plumbeas, uti expresse in eis litteris patet, procurauimus. Quam largitionem, voluntatem, legationem et testamentum, nostri maioris sigilli roborauimus et firmavimus appositione.

Datum in castro nostro Tersati xii mensis Augusti anno domini mccccxlxviii. (Sigillum mag. rubrae cerae impressum).

Ex original. in tabular. convent. fratr. minor. Trsat. in Croatia.

MCXXXIV. 1468, 28 Decembris, Venetiis.

Christophorus Mauro, Venetiarum dux, Antonio Venerio comiti et Marco Cornario capitaneo Jadrae iubet, ut fratres vicariatus Bosnae, „suspectissimi et statui nostro Dalmatie periculosissimi“, qui versantur in locis Dalmatiae, et „presertim fr. Marinus de Corzula et fr. Franciscus Slatarich“, ammoveantur et licentientur, nec „ullo pacto revertantur“.

Ljubić: Listine X, 420.

MCXXXV. 1469, 15 Januarii, Venetiis.

Respublica veneta medio sui oratoris Romae, Francisci Sanuti, deprecatur summum pontificem, ut succurat populis in confiniis Italiae contra Turcos; nam „immanissimus christiani nominis hostis Turchus post regni Bosniae stragem et ruinam, statum ducis Stephani eadem expeditione subvertit et occupavit, postea banatum Citine et universam Croatiam frequentibus incursionibus et predis exinanivit, Corbaviam depopulatus est, in Dalmatiam usque descendit et territoria nostra Jadre et Sibenici ex improviso adortus ingentem illis proximis diebus cladem intulit; postremo in ditionem usque comitum Segne penetravit...“

Ljubić: Listine, X, 423.

MCXXXVI. 1469, 10 Februarii, Romae.

Pius PP. II. iubet, ut „summa pecuniae“, quam „dilectus quondam filius Stephanus dux s. Sabbe in Bosna inter alia in suo testamento ad pias causas reliquisset“ dicitur, detur „ad omnem requisitionem et ordinationem“ regis Mathiae in subsidium belli contra Turchos.

Gelcich: Diplomatarium p. 629.

MCXXXVII. 1469, 20 Februarii, Venetiis.

Oratoribus ducis s. Savae „Vlatico“ respondeatur: committetur capitaneo maris, quod in itinere divertat Ragusium, et ut communitatem hortetur ad restituendum duci depositum; svadetur duci, ut propositiones regis Ferdinandi „de permutandis castellis et locis suis“ non acceptet, verum „castra et loca sua, que hereditario nomine possidet“, conservet; providebitur ipsius requisitioni quoad „favores pecuniarios pro defensione passus Narente ac ponenda custodia ad os Narente pro impediendo cursu mercatorum raguseorum ac Turchorum; consilium datur duci, ut

Venetias non veniat „sed potius domi stet ac defensioni et conservationi status sui prospiciat“.

Ljubić: Listine, X, 431, 433, 454.

MOXXXVIII. 1469, 12 Junii, Bulseni.

Capitulum generale rescribit Joanni comiti Frangepano, quod fratres loca ipsis oblata nullo modo acceptare possint.

Magnifice domine recommendatione premissa. Audito ambasiatore dominationis vestre taliter respondemus: fratres provincie s. Anthonii insimul et fratres provincie Marchie locorum abundantiam et fratrum penuriam habentes nullo modo vestra loca tenere posse testantur. Fratres Dalmatini locum insule tantum, si libenter et absque omni onere, sicut cetera sue provincie loca et totius nostre familie scilicet dare velletis, libenter acceptarent, alias nullo modo; conventum vero nullatenus acceptare volunt et dominatio vestra unum sine reliquo nullo pacto concedere contentatur. Quo fit, ut res ista locum habere non possit, nec nos aliter providere possumus. Valeat dominatio vestra ad secula felix. Data in loco nostro insule Bissentine loci Bulseni 1469 12 die Junii; eiusdem magnifice dominationis vestrae oratores: Fr. Jacobus de Corneto, ordinis minorum totius familie cismontane commissarius apostolicus. Fr. Marcus de Bononia eiusdem familie vicarius generalis novitus electus ceterique diffinitores capituli.

(A tergo): Magnifico domino domino Johanni de Franchapanibus, Segnie, Vegle atque Modrusie comiti dignissimo, singularissimo benefactori nostro.

Tabular. vatican. cod. mss. armar. 2, nr. 23, fol. 97.

MCXXXIX. 1470, 16 Junii.

Gerardus de Collis nuntiat: „Et anno di novo certa novella, che a Modruxa, terra de Schiavonia presso a Signa, sono già congregati più di 20 milla Turchi; et omni die cresce il numero de Zingani, Morlachi, Bosnesi et altre connatione, che fanno una adunata et coluvie de gente per andar a robare; et dicesi, che anno 10.000 guastadori, et non si sa che voglino fare...“

Makušev: Ист. споменици јужних Словена II, 166.

MCXL. 1469, 17 Junii.

Vladisav, Bosnae magnus vojvoda, fatetur, se residuum patris sui Stephani depositum a communi ragusino percepisse. Scripsit diac. Vukman.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbica, p. 407.

MCXLI. 1469, 20 Junii, Venetiis.

Antonius de Marliano refert: „Dapoi s' à abuto, chome le intrado in la Bosina de Turchi 20.000, e ne venuto cerca 14.000 fino suxo quello de Segna al confin delo imperio, e à menato via aneme asai“.

Makušev: Ист. споменици јужних Словена II, 208. Idem fere in litteris 24 Junii, in quibus dux exercitus nominatur »Sabez, el primo sobasj, abia el S. Turcho«. Ibid.

MCXLII. 1469, 11 Julii, Romae.

Paulus PP. III. monet episcopos aliosque praelatos, curent, ut qui libros, calices, vestes, ornamenta sacra, instrumenta privilegiorum, indulgentiarum aliarumve litterarum, a Turcis cuncta diripientibus emissent, vel penes se deposita quoquomodo haberent, eadem restituenda deferant ad conventus: „Jayza, Jezero, Greben, Varchrioc (Vartchrica), Tinimi (Tinini), Vissbuacz (Visovac), Carini, Corbavie, Bihigy, Othoc, Cethyn, Tersati, Stini-znach (Stiničnjak), Jim . . . in Spalaten. Tinien. Nonen. Corbavien. et Zagrabien. dioecesisibus consistentes“.

Sacre religionis . . . Dat. Rome . . . mcccclxix. v. id. Julii an. v.

Ex reg. orig. an. V secr. libr. IX, fol. 171. *Theiner*: Monum. Hung. tom. II, p. 409.

MCXLIII. 1470, 26 Julii, Ragusii.

Vlatko, dux s. Sabae et frater eius Stephanus fatentur, se medio oratorum suorum c. Georgii Čemerević, c. Radić Grubković et c. Radivoj Bogdenović percepisse a Ragusinis pecuniam a patre Stephano et Sandal vojevoda sibi relictam. Scripsit diac. Radona.

Dr. *Fr. Miklošić*: Monum. serbica, p. 507—509.

MCXLIV. 1470, 26 Julii, Ragusii.

Ali beg, filius ducis Ivan Vlahović, fatetur Vlatko et fratrem eius Stephanum pecuniam accepisse, quam eorum pater dux Stephanus olim apud Ragusinos deposuerat. Testis: Emam sclavus Ali-beg. Scripsit diac. Šišman Botik.

Dr. *Fr. Miklošić*: Monumenta serbica, p. 511.

MCXLV. 1470, 21—30 Julii.

Ali beg et Hamza beg a sultano iussi cognoscunt litteras a Ragusinis datas ad ducem Vlatko.

Dr. *Fr. Miklošić*: Monum. serbica, p. 513.

MCXLVI. 1471, 9 Novembris, Ragusii.

Michael de Resti Siciliae regi Ferdinando inter caetera refert: „come Arasbeg, governatore del paese, che fò del rè de Bossina, questi di passati se nè andato in Coracia, et intende descendere in Istria, et ha menato con se circa xx mila Turchi . . .“

Makušev: Ист. споменици јужних Словена II, 93. De »Aiasbeg« vide ibid. p. 97.

MCXLVII. 1471, 10 Novembris, Ragusii.

Rector et consilium ragusinum notum faciunt Siciliae regi Ferdinando: „come la maestà del rè de Hungaria con consenso de tutti prelati et baroni ha creato rè de Bosina lo illustrissimo signor voyvoda Nicolo de Illoch, el quale se expecta, che venga ad Jaiza ad coronarse.

El dicto signore è possente in Hungaria, et etiam la maestà regia gli ha aggiunto el priorato de Aorana et tutto lo bannato de Slovigna et de Croatia“.

Makušev: Ист. споменици јужних Словена II, 95.

MCXLVIII. 1471, 25 Novembris — 4 Decembris.

Mohammed II sultanus iubet Hamza beg diruere castellum a Ragusinis ad Narentam conditum et cognoscere litteras de pecunia a duce Stephano apud Ragusinos deposita.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbica, p. 515.

MCXLIX. 1472, 8 Februarii.

Hamza beg testatur Ragusinos reddidisse Vlatko omnem pecuniam a duce Stephano depositam.

Miklošić: Monum. serbic. p. 515.

MCL. 1472, Octobris, Ragusii.

„Duo capitani Turchi di Bossina di continovo sono a chavallo corseggiando in fino a Pola et a Parenzo . . . Questa volta Isabech uscì in campo con passati 30.000 persone . . . La gente d'Alibech et di Isabech, che passarono la Sava et andarono in Seremio, fecono gran preda . . . Bossina è sana“.

Makušev: Ист. споменици јужних Словена II, 38. Aliis litteris 13 Octobris refertur, Aisabech »capitaneum Bosnae« cum magno exercitu »versus terram germanicam«, Foroinium, progressum esse. Litteris 23 Octobris nuntiatur, Turcos processisse usque ad Utinum, unde reversos cum magna praeda in Bosnam et Serviam. Ibid. p. 39—41.

MCLI. 1473, 12 Augusti, Tibure.

Sixtus PP. IV. concedit fratribus vicariae Bosnae facultatem quasdam possessiones, vineas etc. recipiendi et retinendi.

Sixtus episcopus servus servorum Dei. Dilectis filiis Francisco de Ragusio vicario et universis ff. ordin. ff. minorum provinciae Bosnae secundum morem eiusdem ordinis salutem et apostolicam benedictionem. Romanus pontifex Christi vicarius et beati Petri apostoli, cui et eius successoribus idem redemptor pascendas oves commisit, nonnunquam ea, quae circa regularis castimoniae normam et religionum observantiam per eius praedecessores provide instituta fuerunt iuris rigorem temperando casibus fortuitis propter hominum peccata supervenientibus causantibus, ne religiones ipsae ob temporalium defectuum tepescant, mitigat atque modificat et alias disponit, temporum et rerum qualitatibus debite pensatis, prout novit in Domino salubriter expedire. Sane nobis nuper pro parte vestra lachrymabili voce expositum fuit, quod cum vestra fere omnia loca infidelium Turcarum invasione combusta et destructa et illorum locorum partes desolatae existant et saepenumero Christifideles partium illarum vobis et locis vestris possessiones, vineas et bona quaecunque alia recipere et retinere et in eventum, quod vos et singuli vestrum ab aliquibus dominis temporalibus ad divini cultus augmentum

et donationis causam essetis vocati ad eorundem dominorum terras, oppida, castra et ruralia loca in Croatia et Sclavonia, ultra flumen Savoy, domos et loca eiusdem ordinis aedificare, vel si aedificata fuerint, in illis stare et domino famulare possitis, etiam si eorum dominia vel terrae usque ad flumen Dravoy et alias se extendant, et quod populo per vos converso ecclesiastica sacramenta ministrare ac etiam ob fratrum ordinis predicti diminutionem, per dictos infideles Turcas factam, quousque fratres dicti ordinis in vestris domibus et conventibus ac locis recipere possitis, concedere et alias in praemissis opportune providere de benignitate apostolica dignaremur. Nos igitur vobis more pii patris compatientes affectu ac vestris et quorumlibet vestrum calamitatibus indigentis, molestationibus et periculis, quibus in dies subjicimini, occurrere cupientes, vobis et vestrum quibuslibet, domibus et locis ac conventibus vestris, nulla alia licentia desuper alias obtenta, ut possessiones, vineas et bona alia quaecunque vobis pro tempore largita recipere et retinere; et si vos ab ipsis dominis ad eiusdem divini cultus augmentum devotionis causa vocari contingerit, ad eorundem dominorum civitates, terras, oppida, castra et loca ruralia in Croatia et Sclavonia predictis ultra huiusmodi flumen Savoy domos et conventus aedificare, vel si aedificata fuerint, illa recipere et in illis stare, etiam si dominorum huiusmodi terrarum fines usque ad flumen Dravoy vel alias se extendant et eisdem locis perpetuo altissimo famulari, nec non populo per vos converso ecclesiastica sacramenta ministrare et de consensu praelatorum fratres dicti ordinis in vestris domibus, conventibus et locis recipere, nec non quandam ecclesiam quam dilectus filius Philippus presbyter aedificavit, cum, ut asseritur, ipse Philippus ordinem ipsum ingredi et eandem ecclesiam etiam cum pertinenciis vobis et ordini vestro praedicto dare paratus existat, recipere et domum circa eandem ecclesiam aedificare, et ex ipsius ecclesiae coemeterio, quod ab huiusmodi domo ultra quindecim passus non distat, pro usu vestro unum hortum facere et quod fructus redditus et proventus ecclesiae sanctae Mariae de Chersato Corbaueiensis (sic) dioec. per procuratorem vestrum accipere possitis pariter et valeatis, auctoritate apostolica tenore praesentium concedimus pariter et indulgemus. Et insuper, quia frequenter, ut subiungitis, evenit, quod partium praedictarum ecclesiarum praedictarum rectores et plebani alique praesbyteri saeculares Christi fideles ad vos gratia confitendi peccata sua et charitativas eleemosynas vobis dandi accedentes, eosdem Christifideles, ne id faciant, retrahunt et sub excommunicationis poena eisdem inhibent, universis eisdem rectoribus, plebanis et aliis praesbyteris saecularibus, ne Christifideles ipsos ab huiusmodi confessionibus et charitativis eleemosynis quomodolibet directe vel indirecte retrahant seu contrarium svadeant, sub excommunicationis poena districtius inhibemus.

Ceterum concessionem vobis de conventu seu domo Segnien. olim vobis factam nec non illius possessionem per vos adeptam et quaecunque inde secuta dicta auctoritate approbamus, confirmamus et praesentis scriptis patrocinio communimus, supplentes omnes et singulos defectus, qui intervenerint in eisdem, vobisque concedimus, ut bona, fructus, redditus et proventus eiusdem domus seu conventus Segnien. per procuratorem vestrum praedictum vel alium per vos constituendum percipere et

habere et in vestros usus convertere libere et licite possitis atque valeatis, non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis et presertim felicitis recordationis Bonifacii Papae VIII. prodecessoris nostri prohibentis, ne fratres mendicantes in civitate, villa, castro seu loco quoque ad habitandum domos, vel loca quaevis de novo recipere praesumant absque sedis apostolicae licentia speciali, faciente plenam et expressam ac de verbo ad verbum de huiusmodi prohibitionem mentionem, et quibusvis aliis litteris apostolicis etiam prohibitoriis, ne fratres de observantia dicti ordinis nuncupati domos et conventus fratrum conventualium nuncupatorum dicti ordinis sub excommunicationis et aliis poenis recipere praesumant, nec non eiusdem ordinis etiam juramento confirmatione apostolica, vel quavis alia firmitate roboratis statutis et consuetudinibus caeterisque contrariis quibuscunque. Nulli ergo omnino hominum etc.

Datum Tibure anno incarnationis dominicae millesimo quadringentesimo septuagesimo tertio, pridie idus Augusti, pontificatus nostri anno secundo.

Haec bullae pontificiae copia desumpta est ab originali in membrana appenso solito sigillo plumbeo confecta, mihi exhibita, eidemque additis verbis „ad flumen“ per omnia correspondet. In quorum fidem me subscripsi et sigillum signaturamque notariatus apposui. Actum Labaci 29 mensis Septembris 1681.

(Sigillum rubrum). Carolus de Georgio u. i. doctor, autoritate apostolica et caesarea notarius publicus.

Apographum servatur apud clariss. virum Radoslav Lopašić, cui quod descriptum huic collectioni illatum est, gratias habeo maximas. Alia exempla longe posteriora adsunt: Budae in advers. P. S. Jakošić libr. III. Vukovarini in archivio conventus.

MCLII. 1473.

Sixtus PP. IV. scribit Mathiae, regi Hungariae, se certo rescivisse, ab eodem rege oratores ad Turcam, Christi hostem, missos esse, nempe: „Antonium Catharensem, ordinis minorum, abbatem certi monasterii . . . et Joannem Hunischi Bosnensis originis . . .“

Pro consuetudine . . . Dat . . .

Wadding: Annal. minor. tom. XIV, p. 69.

MCLIII. 1474, 20 Januarii, Ragusii.

Commune ragusinum regi Mathiae inter caetera scribit: „Fertur insuper, quod hoc anno, si ipsa pax (inter Ussuncassanum et Turcorum imperatorem) sequitur, ipse personaliter sit otio operam daturus; quodque novum Romanie bassam, qui est quidam Bosnensis natione, Suliman beg, eunuchus, ad partes Albanie expediturus . . .“

Gelcich: Diplomatarium p. 681.

MCLIV. 1474, 22 Februarii, in oppido Bakar.

Johannes de Frangepanibus ratihabet omnia ea, quae olim Martinus comes de Frangepanibus, concesserat et donaverat fratribus s. Francisci vicariae Bosnae et ecclesiae beatae Mariae eorum conventui Trsatensi adnexae.

In nomine domini Amen. Nos Hans de Frangepanibus Vegle, Segnie, Modrussie comes, memorie commendamus tenore presencium, quibus

incumbit universis: quod consideratis anime nostre progenitorum et parentum nostrorum salute eciam hiis, quibus tempore vite ipsorum parentes et apatruī nostri tostamento ecclesiis et de bonis eorum pie legarunt, manutenere et adimplere pro posse velle. Proinde ad universorum noticiam harum serie volumus pervenire, quod spectabilis et magnificus dominus Martinus de eadem Frangapan, similiter Vegle, Segnie et Modrussie comes, apatruus noster, existens sanus tam corpore quam mente, pro salute anime sue ad honorem Dei omnipotentis et gloriose eius genitricis Marie et beati Francisci, de bonis et possessionibus sibi a Deo collatis, tam in Vinodolo quam alias dedit, donavit et concessit, ymo dat, donat et perpetuo concedit, auxilium quoque et adiutorium ecclesie beate Marie virginis prope castrum Tersati dictum, super Recham, et fratribus sancti Francisci de observancia vicarie Bosne inibi commorantibus per annuenciam summi pontificis prestitit et fecit, prestatque et in posterum facit, prout plenius continetur in litteris suis autenticis superinde confectis; pro quibus quantum ad ea, que nobis ipse magnificus comes Martinus apatruus noster adhuc tempore vite sue post mortem suam assignavit, sive que eciam post decessum suum ad manus nostras quoquomodo devenire possent et succedere, ubi prenotatus comes Martinus aliquos proventus et redditus sive servicia prefate ecclesie beate Marie virginis et fratribus sancti Francisci testamento et in sua ultima voluntate dimisit, aut in posterum dimittet, affirmamus, concedimus et de omnibus, sicut per ipsum comitem Martium, apatruum nostrum, pie legatis contenti sumus, ita quod omnia et singula per iam fatum dominum comitem Martinum predictum ecclesie beate Marie et fratribus sancti Francisci de observancia vicarie Bosne pie, ut premittitur, pro sue et heredum suorum animarum salute, ad honorem Dei et eius gloriosissime matris Marie legata, donata, atque concessa sive in posterum concedenda, tam in pecuniis, vinis, bladis, jobagionibus, villis et possessionibus quam eciam aliis bonis mobilibus, argenteriiis, ornamentis et generaliter quibusvis rebus aliis et bonis suis et de suis possessionibus provenientes manutenere, conservare et preservare, ac ipsam ecclesiam beate Marie virginis et ipsos fratres sancti Francisci de observancia vicarie Bosne ab omnibus impetitoribus toto posse nostro et contra quosvis hanc ultimam donacionem infringere nitentes se sublevare, defendere et protegere volumus; pecunias autem et victualia, quas et que prenotatus dominus comes Martinus apatruus noster pro reformatione predicte ecclesie et sustentatione fratrum ibidem Deo famulancium super Bachar, Bribir et aliis castris suis dimisit et assignavit ac perpetup fundavit et potissime in hiis, que iam ad manus nostras assignata sunt post mortem suam, aut casu quo devenire possent, volumus et promittimus per nostros officiales recoligi et adunari et ad manus ipsorum guardiani et fratrum predictorum, aut ipsorum procuratorum, deponi et assignari annuatim realiter et cum effectū, spondemusque Deo et eius gloriosissime matri Marie et sub anime nostre salute, fide quoque nostra christiana mediante, compromittimus omnia et singula sicut per ipsum magnificum comitem Martinum aut alios apatruos et fratres nostros concessa aut in posterum concedenda prescripte ecclesie beate Marie et fratribus absque subterugio et occasione adinventā, per nos et nostros observare et tenere;

omnesque heredes et successores nostros petimus propter Deum et eius gloriosissimam matrem, ut hanc fundacionem et donationem toto posse manuteneant, ipsos fratres defendant, et si in contrarium, suggerente maligno spiritu, quod Deus avertat, contraierint aliqui heredum et successorum nostrorum, maledictionem et indignationem Dei, gloriosissime virginis Marie, beatorumque Petri et Pauli apostolorum eius et nostram ac totius celestis curie nec non excommunicationem summi pontificis eo facto incurrant. Datum in Bachar vigesima secunda die mensis Februarii, anno domini millesimo quadringentesimo septuagesimo quarto, sub sigillo nostro impendenti consueto. Stephanus Francigna cancellarius in prae-
missis ex speciali commissione ipsius magnifici comitis Hans.

(Sigillum parvum rubrae cerae impressum.)

Ex original. in tabular. conventus frat. minor. Trsatén. in Croatia.

MCLV. 1474, 14 Maii, Ragusii.

Commune ragusinum regi Mathiae nunciat: „Bassa Romanie (Suliman beg, Bosnensis) cum numeroso et valido exercitu dimissus est in loco dicto Nagoricino, distante a Cossovo itinere dierum trium, expectabatur in Schopia, et deinde ad Sithnizam transiturus erat; inde quo se conversurus, ignoramus. Sithniza locus est, ex quo sibi ostenditur iter in Albaniam, in Bosinam et ad Danubii partes. Posset quoque inde ad nos et ad loca nostra recta se via convertere.“

Gelcich: Diplomatarium, p. 681. Litteris 12 Junii referunt, quod fatus bassa Scutarum obsidione cinxerit, sed, uti litteris 14 Augusti nunciatur, reppulsam passus, Sophiam rediit, ubi „quanto maiorem potest congregat exercitum“. Ibid. p. 625—8.
Makušev: Ист. споменици јужних Словена II, 44—8.

MCLVI. 1474, 17 Decembris, in castro Novi.

Martinus comes de Frangepanibus legat villam Grižane monasterio fratrum minorum, vicariae Bosnae, olim a se aedificato.

I. N. Nos Martinus de Frangapanibus divina miseratione Segnie, Vegle, Modrussieque comes. Ad perpetuam rei memoriam. Per presentes significamus quibus expedit omnibus, quod nos divina gracia existentes in bona sanitate mentis nostre, considerantesque quod mundus iste transit concupiscentia sua, consequenter divino eternorumque tracti amore, pro eorum quibusdam, que bono modo iustoque iure, ut homines, in terris possidemus, celestia mercari cupientes, ut prefertur sana mente, ultima nostra voluntate testamentaliter legamus et legavimus monasterio, quod nos edificauimus pro salute nostra sancte Marie virginis, genitricis Dei, prope castrum nostrum Tersati, villam Grisane, de qua annuatim quoddamque, Deo donante, vivimus, centum libras prefate ecclesie et monasterio beatissime virginis dedimus et damus, postque nostrum ex hac luce decessum dictam villam Grisane totam ac integraliter cum veris terminis et metis eiusdem sine aliqua diminutione cum omnibus serviciis, proventibus et utilitatibus, que de ipsa villa ad nos spectabant. Quam villam, ut magis liberum et lucius ac efficacius hoc testamentum nostrum fieret, emimus a generosa domicella Margareta, sorore quondam magnifici comitis Bartholomei, nepteque nostra, prout in eiusdem litteri

expresse continetur; et quia ipsi fratres vicarie Bosne, cum sint de observantia, habentes scrupulum conscientie nolebant nobis in hoc assentire nec acceptare, nos eam villam et alia quecunque legavimus, ita fecimus, ut dominium sedi apostolice immediate subeat, per eiusdem sedis litteras bullatas; usus vero solum, tum ipsius ville tum monasterii tum aliarum rerum legatarum quarumcunque, ipsis fratribus prefatis etiam per presentes legavimus, dedimus et contulimus. Et quia confidentes de Salvatoris promissione, centena que hiis, qui temporalia ob sui amorem relinquunt, bona pollicitus est, etiam insuper vitam se daturum eternam, ut ipse nos sibi coeredes facere dignaretur, eum ipsum salvatorem nostrum dominum Jesum Christum et suam benedictam virginem matrem ville prefate Grisane tenore presencium heredes constituimus et fecimus iure perpetuo et irrevocabiliter. Imprecantes omnibus et eorum conscientias onerantes, qui huic nostre voluntati et testamento ausu temerario contraire, aut de hiis quid minuire usurpando, vel infringere, vel Christum dominum nostrum et eius matrem benedictam, hiis quoquomodo exhereditare presumpserint, quod ipsi tales temerarii presumptores respondere ceram tribunali eiusdem domini nostri Jesu Christi in die iudicii cogantur; seque noverint iusto Dei iudicio exhereditandos de regno celorum.

Quoniam in omnes tales cuiuscunque status, conditionis vel preheminentie extiterint vel existant, qui hanc nostram largitionem, voluntatem et testamentum infringere studuerint vel operam dederint efficacem, excommunicationis sententiam et anathematis ultionem a Christi vicario, qui quod solvit in terris, solutum est in celis, et quod ligat in terris, ligatum est in celis, per bullas plumbeas, uti expresse in eis litteris patet, procuravimus; quam largitionem, voluntatem, legationem et testamentum nostri maioris sigilli roboravimus et firmavimus appensione.

Datum in castro nostro Noui die xvii mensis Decembris anno Domini mccccxxiv.

(Sigillum maius rubrae cerae impressum sed admodum vitiatum).

(In dorso): „Bulla, qua comes Martinus reliquit fratribus villam Grisane“.

Ex original. in tabular. convent. fratr. minor. Tersaten. in Creatia.

MCLVII. 1475, 17 Junii, Budae.

Mathias rex praecipit capitaneis civitatis Segniensis, ut fratres minores conventus Segniensis, vicariae vero Bosnensis, in suis iuribus contra quosvis competitores et turbatores protegant.

Mathias Dei gratia rex Hungarie, Bohemie etc. Fidelibus nostris capitaneis civitatis nostre Segnien. de regno Croatia presentibus et futuris presentium notitiam habituris ipsorumque vicesgerentibus salutem et gratiam. Quia nos tum propter singularem devotionem, quam erga beatum c seraphicum patrem Franciscum et consequenter venerandam religionem (et) ipsius de observantia a teneris annis nostris gessimus continuo, tque gerimus, tum vero propter iustitiam et equitatem, quarum nos eros fautores et indubitatos esse cognoscimus dispensatores, cupientes osdem fratres sub felicitis nostri ditione regiminis et tutela quantum fas est, ab omni inquietudine fieri immunes, ut eo liberius regi famulari

valeant sempiterno, idcirco fratres pretitulate observantia, in ipsa civitate nostra Segniensi statis nostre personis vestris commisimus com protegendos. Idcirco fidelitati vestre serie pi pinus et mandamus, quatenus amodo in postu videlicet vicarie Bosne, presentes et futuros Segnia contra quoslibet impetitores et turb indemuiter manotenere debeatia et teneamini; et censibus earundem domorum, quas videlic tate nostra ex indulto sanctissimi domini nos quos census eisdem fratribus solvi debendos n bare aut se ad ipsos quomodocunque ingere faciatia, sed integraliter eis administrari pro quemquam adversus predictos fratres eorum domus et censuum huiusmodi contra formam cunque foret aut fieret attentatum, talium dan tiam per omnia opportuna gravamina compesca presentibus vobis in hac parte specialiter att autem, quas secreti sigilli nostri appensione earum lecturam semper reddi volumus et mar Bude sabbatho proximo post festum beati B mini millesimo quadringentesimo septuagesimo rum anno, Hungarie scilicet decimo octavo, B

Ex original. in tabular, conventus fratr. minor. T

MCLVIII. 1475, 26 Junii,

Sixtus PP. IV. praecipit vicario Bosnae, ut s vinciali ministro Dalmatiae subdita receperit, restituere debeat.

Sixtus PP. IIII. Dilecte fili salutem et Post concessionem per nos de recipiendis l nostras in forma brevis litteras declaravimus fuisse, quod aliqua loca generali vel provinc pere posses aut deberes extra tenorem littera immediati predecessoris super fratrum concord lumus et sub excommunicationis latae sententi ritate mandamus, quatenus si qua loca gener subdita propter formam litterarum dicti prede dies a receptione presentium computandos, res ipsi ministro penitus debeas omni mora et e sione prefata et aliis in contrarium facientibu cumque. Datum Rome apud s. Petrum sub Junii mccccxxv. Pontificatus nostri anno quar

Superscriptio: Dilecto filio vicario provinci observancia.

Ex exemplari synchrono in tabular. conventus fra

MCLIX. 1475, 20 Julii, Modrušiae.

Stephanus de Frangepanibus et eius filius Bernardinus confirmant donationem, quam fecerat Martinus comes de Frangepanibus cedendo possessiones Kotor et Belgrad, in districtu Vinodol sitas, monasterio Tersatensi et Novigradensi, ordinis s. Francisci vicariae Bosnensis.

Nos Stephanus de Frangepanibus et Bernardinus filius eius, Segnie Veglie et Modrussie comites. Memorie commendamus tenore presentium significantes quibus expedit universis. Quia spectabilis et magnificus dominus Martinus de eadem Frangepanibus, similiter Segnie, Veglie, et Modrussie comes, frater noster carnalis ob honorem internerate et gloriosissime Dei genitricis virginis Marie et ob spem salutis anime sue et progenitorum nostrorum, quasdam possessiones suas, videlicet Kothor et Belgrad vocatas, in districtu Vinodol existentes et habitas, cum universis et singulis earumdem pertinentiis, proventibus, utilitatibus, metisque et confinibus, ad easdem possessiones ab antiquo et de iure spectantibus, monasterijs ecclesiarum beate Marie Virginis in Tersat et Sub Nouigrad fundatis in perpetuam elemosinam inscripsit et donavit. Quare et nos ipsum pium et saluberimum opus considerantes eidem inscriptioni et donationi nostrum benevolum prebuimus consensum, imo prebemus pariter et assensum, promittentes bona fide nostra christiana, quod nos nullo unquam tempore dicta monasteria in ipsis possessionibus vel ipsarum pertinentijs proventibus, confinibus et metis impediemus et neque heredes nostri impedient; sed pro posse nostro contra ipsorum impetitores defendemus; ubi vero nos dicta monasteria in ipsis possessionibus vel ipsarum pertinentijs, proventibus, confinibus ac metis impediremus, molestaremus vel turbaremus, sive heredes nostri impedirent aut turbarent; ex tunc nos in quinque millibus florenorum auri contra serenissimum dominum regem nostrum, vel suos succesores, reges scilicet Hungarie, ac dicta monasteria et fratres in eisdem pro tempore degentes, convincamur et heredes nostri convinci debeant ipso facto, de quorum quinque millium florenorum auri sua medietate serenissimus dominus rex noster vel sui succesores reges Hungarie immediate solum vigore presentium, sine strepitu alicuius iudicij iuxta probabilia tamen documenta ipsorum fratrum irremissibiliter sue Maiestati sive fisco regio satisfacere, et de altera medietate dictarum pecuniarum eisdem monasterijs ac fratribus ex parte nostri et heredum nostrorum valeant atque possint. In cuius rei robur et testimonium presentes litteras nostras sigilli nostri maioris appensione fecimus communiri. Datum in nostra civitate Modrussia die 20 Julii anno 1475. Praemissa omnia et singula ex genuino originali mihi exhibito descripto in membrana cum appensione sigilli in forma capsulae per modum privilegii aliena fide digna manu extracta cum eodem contuli, et quia de verbo ad verbum concordare inveni me subscripsi in fidem et solito sigillo munivi: Ego Joannes Simon Tudorovic sacra imperiali auctoritate notarius publicus.

Nos iudices et rectores civitatis Fluminis s. Viti fidem facimus et pro rei veritate attestamur, supradictum dominum Joannem Simonem Tudorovich esse talem, qualem se facit, eiusque scripturis publicis his

et similibus subscriptionibus hic plena adhibetur fides et ubique locorum merito adhibendam fore.

In quorum fidem etc. Datum Flumine s. Viti die 19 Julii 1679. Georgius Grohovacz notarius publicus de mandato etc.

Ex exemplo in tabular. conventus fratr. minor. Trsatén. in Croatia.

MCLX. 1476, 31 Aprilis, Romae.

Sixtus PP. IV. confirmat praedecessorum suorum bullas, quoad metas et divisiones inter provinciam ss. Salvatoris Hungariae et vicariam Bosnae.

Sixtus episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam. Sedis apostolicae gratiosa benignitas piis quarumlibet et presertim sublimium personarum ac aliarum sub regulari castimonia militantium votis libenter annuit et illis, quae ab ea pro huiusmodi religiosis personis processisse comperit, uberius interdum apostolici numinis vinculum adjicit, ut eo firmitus allibata persistat, quo frequentiori suo fuerint praesidio pro tempore stabilita. Dudum siquidem felicitis recordationis Nicolaus papa V. praedecessor noster quasdam litteras piae memoriae Eugenii papae IV, etiam praedecessoris nostri, per quas tunc vicario ministri generalis et tribus ordinis minorum vicariae Bosnae secundum morem dicti ordinis, praesentibus et futuris, certa privilegia, facultates, gratiae ac indulta concedebantur, et nonnulla alia privilegia et litterae apostolicae nonnullorum aliorum romanorum pontificum etiam praedecessorum nostrorum innovabuntur et ad vicariam Bosnae extendebantur eisdemque vicariis Bosnae et fratribus quod illis uti possent, concedebantur ad tres dicti ordinis de observantia in regno Hungariae consistentes extendit, ac voluit dictus Nicolaus praedecessor, quod tres Hungariae huiusmodi illis pariformiter et absque ulla differentia uti, et gaudere possent, ac deberent in omnibus, ac per omnia, prout dicti tres Bosnae utebantur et gaudebant, nec vicariam Hungariae a vicaria Bosnae totaliter divisit et separavit, ac inter eos certos limites pro vicaria Hungariae deputavit et nonnulla alia fecit, constituit et ordinavit, prout in litteris dicti Nicolai plenius continetur. Quare pro parte charissimi filii nostri Nicolai regis Bosnae et vicariis fratrum Hungariae, huiusmodi nobis humiliter fuit supplicatum, ut litteras dicti Nicolai praedecessoris quoad metas et divisiones dictorum fratrum Hungariae et Bosnae innovare, confirmare et approbare, ac viribus perpetuo subsistere debere, statuere et decernere de benignitate apostolica dignaremur. Nos igitur huiusmodi supplicationibus inclinati, litteras dicti Nicolai praedecessoris huiusmodi cum omnibus et singulis in eis continentibus (et) clausulis, quoad metas et divisiones in dictis litteris contentas, auctoritate apostolica et ex certa scientia innovamus, confirmamus et approbamus ac viribus perpetuo subsistere debere decernimus et declaramus, non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac omnibus illis, quae dictus Nicolaus praedecessor in suis litteris non obstat voluit, caeterisque contrariis quibuscunque. Nulli ergo omino hominum liceat hanc paginam nostrae innovationis, confirmationis, approbationis, constitutionis et declarationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem Dei omnipotentis ac beatorum Petri et Pauli

apostolorum ejus se noverit incursum. Datum Romae apud s. Petrum anno incarnationis dominicae millesimo quadringentesimo septuagesimo sexto, pridie kalendas Maii, pontificatus nostri anno quinto.

Ex original. in tabular. provinc. ss. Salvatoris Gyöngyösi.

MCLXI. 1476, 17 Augusti.

Vlatko, dux s. Sabae fatetur se per suum legatum c. Ralul Paskarić percepisse a Ragusinis tributum anni 1476 pro Konavlje. Scripsit Vukša Vuković.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbica, p. 517.

MCLXII. 1478, 26 Julii, Budae.

Mathias rex confirmat exemptiones et privilegia, a regibus Ludovico I. et Sigismundo, nec non et Ladislao de Chak, Transylvaniae vojvoda, fratribus ord. s. Francisci vicariae Bosnae concessa.

Nos Mathias Dei gratia rex Hungariae, Bohemiae etc. Memoriae commendamus tenore praesentium significantes, quibus expedit universis, quod pro parte et in personis religiosorum fratrum minorum ordinis b. Francisci confessoris in claustris oppidorum nostrorum Hatsak, Chery, Sebes et Orsova vocatorum constructis degentium exhibitae sint nobis et praesentatae quaedam litterae magnici condam Ladislai de Chak olim wayvodae Transylvaniae et comitis de Zolnok in pergamento patenter confectae sigilloque eiusdem consignatae tenoris quarundam litterarum felicitis memoriae serenissimi principis condam domini Sigismundi, imperatoris Romanorum ac dictorum regnorum Hungariae, Bohemiae regis, super quibusdam annuentia et concessione ac libertatibus et constitutionibus emanatarum transumptum in se continentes tenoris infrascripti, supplicatumque extitit maiestati nostrae in personis praedictorum fratrum humiliter, ut easdem litteras ipsius Ladislai de Chak ratas, gratas et acceptas habere, litterisque nostris privilegialibus verbotenus inseri et transummi facientes pro eisdem fratribus innovando perpetue valituras confirmare dignaremur. Quarum quidem litterarum tenor talis est:

Nos Ladislaus de Chak, waivoda Transylvanie et comes de Zolnok memoriae commendamus tenore praesentium significantes, quibus expedit universis, quod venientes nostram in praesentiam religiosi viri fratres ordinis s. Francisci confessoris minorum de claustro de Hatsak exhibuerunt nobis quasdam litteras serenissimi principis et domini, domini Sigismundi Dei gratia Romanorum regis semper augusti ac Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae etc. regis, domini nostri naturaliter gratiosissimi patenter emanatas, petentes nos humili precum cum instantia, ut nos tenorem earundem litterarum dicti domini nostri regis in transcripto litterarum patentium dare dignaremur. Quarum tenor per omnia talis est:

Nos Sigismundus Dei gratia Romanorum rex semper augustus ac Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae rex etc. Ad cunctorum praesentium pariter et futurorum notitiam cum sempiternae memoriae digna comminatione volumus pervenire etc. (V. nr. DCLXXIX, p. 127.)

Nos igitur iustis et legitimis petitionibus praenominatorum fratrum ordinis s. Francisci confessoris minorum favorabiliter inclinati tenorem praescriptarum litterarum eiusdem domini nostri regis de verbo ad verbum transumi et transcribi facientes eisdem fratribus duximus concedendas iuris ipsorum uberiores ad cautelam. Datum in oppido Hatsak in vigilia festi b. Petri ad vincula. Anno Domini 1429.

Nos igitur supplicatione praefata maiestati nostrae in personis, quorum supra, porrecta, exaudita clementer et admissa praescriptas litteras antelati Ladislai de Chak non abrasas, non cancellatas, non in aliqua sui parte suspectas, sed omni prorsus vitio et suspicione carentes, praesentibus nostris litteris privilegialibus de verbo ad verbum, sine diminutione et augmento aliquali insertas et transumptas, quoad omnes earum continentias, clausulas et articulos eatenus, quatenus eadem rite et legitime existunt emanatae, viribusque earum veritas suffragatur, acceptamus, approbamus et ratificamus, easque nihilominus ac omnia et singula in eisdem contenta pro eisdem fratribus innovantes perpetue valituras confirmamus praesentis scripti nostri patrocinio mediante. In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam praesentes litteras nostras sigillo nostro impendenti consignatas eisdem fratribus duximus concedendas. Datum Budae in festo b. Annae matris Mariae, anno Domini 1478. regnorum nostrorum Hungariae anno 21, Bohemiae vero decimo.

Ex original. in tabular. provinc. ss. Salvatoris Gyöngyösien.

MCLXIII. 1478, 16 Augusti, in castro Novigrad.

Martinus comes de Frangepanibus monasterio fratrum minorum, vicariae Bosnensis Tersatensi donat totales possessiones Grižane et Kotor, cum cunctis earumdem pertinenciis, terris etc.

Martinus de Frangapanibus Segnie, Veglie Modrusseque comes etc. Omnibus christifidelibus presentibus et futuris, presentium notitiam habituris, salutem in salutis largitore. Licet plasmator omnium, de cuius munere venit, ut sibi a fidelibus digne et laudabiliter serviatur, a iuventutis nostre primiciis illam cordi nostro benigne infuderit gratiam, quae ad sui nominis gloriam et honorem cunctas in dominiis nostris constructas ecclesias favoris continuatione duxerimus confovendas, taliter ut ipsius diligentie nostre studio eis provisio fructuosa et salubris condecenter a nobis provenire videatur. Cum igitur videamus progenitores nostros pro remedio animarum suarum in diversis locis comitatuum nostrorum diversa monasteria fundasse et ea possessionibus, libertatibus aliisque bonis dotasse, nos tum eorum exemplis imbuti, tum etiam proprie devocionis voto moti, ad monasterium beate Marie virginis, ordinis beati Francisci fratrum minorum de observantia, in districtu de Vynodol prope castrum, Czerzath vocatum, in honorem intemerate et gloriosissime Dei genitricis virginis Marie, ob spem et devotionem, quam ad eandem gerimus, per nos denuo fundatum et constructum. Ut igitur ipsi fratres in ipso monasterio degentes temporalibus subsidiis sufficienter adiuti liberius Deo vacent, ipsique serviant et ipsius misericordiam in districto examine nobis assiduus eorum oracionibus valeant impetrare, illis pro anime nostre re

medio et omnium progenitorum nostrorum totales possessiones nostras: Grysane et Kothor vocatas in prefato districtu de Vynodol existentes et habitas simul cum cunctis earundem pertinenciis, terris videlicet arabilibus, cultis et incultis, agris, pratis, pascuis, fenilibus, silvis, nemoribus, vineis, vinearum promontoriis, aquis, aquarum decursibus, molendinis, molendinorumque locis, ac generaliter quarumcunque utilitatum integritatibus, usibus, fructibus, fructuositatibus, proventibus, emolumentis quibuscunque et qualitercunque vocatis, sub earum veris et antiquis metis de iure et ab antiquo ad easdem spectantibus et pertinere debentibus prefato monasterio ecclesie beate Marie virginis prope dictum castrum nostrum Czerzath fundato et fratribus in ipso Deo famulantibus in perpetuam elemosinam dedimus inscripsimus, donavimus et contulimus. Addidimus insuper dicto monasterio quamdam capellam b. Laurentii sub dicto castro nostro Czerzath sitam cum uno orto, una vinea, que volgo Brayda nuncupatur, ac uno fenili ibidem penes vineam existente, nec non unum molendinum et unam stuppam in fluvio Reka decurrentem. Preterea unam planitiem terre, incipiendo extra dictum monasterium et terminando penes hospitale, dedimus, donavimus et contulimus, ymo damus, donamus, in perpetuamque elemosynam inscribimus et conferimus iure perpetuo et irrevocabiler tenendi, possidendi prout et habendi. Nil iuris nilve proprietatis et domini in eisdem possessionibus, portionibus ac omnibus supradictis pro nobis, fratribus, fratrue libusque et cognatis nostris reservando, sed totum ius omnemque iuris et domini proprietatem, quod et quam in eisdem quomodocunque et qualitercunque hactenus habuimus, in prefatum monasterium beate Marie virginis de Czerzath ac fratres ordinis beati Francisci de observantia, in eodem commorantes, transtulimus pleno iure. In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam presentes sigillo nostro maiori et authentico in pendent communitas memoratis fratribus duximus concedendas. Datum (in) castro nostro Nowygrad, secundo die festi assumptionis virginis gloriose, anno domini 1478.

Comissio propria domini comitis.

(Sigillum maius integrum rubrae cerae impressum).

(In tergo). Donatio comitis Martini fratribus minoribus conventus beate virginis super possessionibus Grysane et Kothor.

Ex original. in tabular. convent. fratr. minor. Trsatén. in Croatia.

MCLXIV. 1478, mense Augusti, Daska.

Vladisav, dux s. Sabae testatur, se accepisse a Ragusinis tributum anni 1479 pro Konavlje.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbica, p. 519.

MCLXV. 1478, 20 Octobris, Romae.

Catharina „ducis Stephani filia, regina Bosne, nunc in alma urbe, in regione Pinee, in domo sue solite habitationis prope ecclesiam s. Marci urbe, „nisi Sigismundus et Catharina eius filii, religionem mahomedanam professi, ad christianam fidem redierint, ex testamento „romanam ecclesiam, sedem apostolicam ac . . . sanctissimum dominum . . . Sixtum

... papam m et suos successores, heredes et succ instituit ... et ordinavit“.

In nomine etc. Dat. ut supra.

Ex Cencio camerario fol. 347. *Odoric. Raynaldi: Ann Theiner: Monum. Slavor. meridional. tom. I, p. 509.*

MCLXVI. 1480, 9 Januarii, Rag

Rector et consilium regi Siciliae scribunt, et prout notum reddiderunt prioribus litteris 13 novem ingressas fuisse, et „loca illa nuncupata Verchosa vastasse.

Makúšev: Ист. споменици јужних Словена II, 94.

MCLXVII. 1480, 11 Martii, Rag

Vladisav, dux s. Sabae, fatetur se a Ragusi hyperperos.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbica, p. 522.

MCLXVIII. 1480, 14 Junii, Zagr

Mathias rex cardinali Aragonio scribit, quod i contra Turcos, si non fuisset spes subsidii a pont enim litteris istis (a papa) protinus transito Savi deinde usque Verbozaniam et Serbiam ac usque i excursiones fecimus ... Quum destructum lacerat et magnitudine imbrium exercitum nostrum refecit remus iuxta spem nobis datam promissum saepe i cognovimus, frustra nobis spem in aliorum subsidi

Katona: Histor. critic. XVI, 283—5.

MCLXIX. 1481, 2 Junii, Rag

Rector et consilium ragusinum regi Sicilie scribit dux, Albaniam Nicolaus Ducagynus ingressi sunt confinia; modicus favor si presto adsit, e Bosna e terminare posset, cupientibus populis res novas quia duram tyranidem defuncti diu perpassi sunt Vlatchi et Nicolai Ducagini conatus, iudicio nost

Makúšev: Ист. споменици јужних Словена II, 101. I de Gondola scribit, quod rex Hungariae mittat exercitum

MCLXX. 1481, 15 Junii, Rag

Rector et consilium ragusinum regi Siciliae i Bossinam ingressus, nullius auxilio, nullius consi

¹ a) Fr. Henricus o. Praedic. epistola contra frat. A nen. anno 1482 scripta haec adnotavit: »Reginae Bosnae ad dies vitae quolibet mense in quinquaginta floren. de ci providere. Cod. mss. Ottobon. 786, fol. 7. b) Joannes » „De coronis Hungaricis« anno 1627 scripta, ait: Deniq corona nihil tale suspicandum (videlicet quod Stephanu Rudolphi illa fuisset incinctus) cum illam a Catharina delatam et Sixto IV pontifici consignatam noscamus ... Co

eum vocantibus, dum inconsultius res suas gerit, in loco, qui Menesagite (?) dicitur, (ab) Attaut-bassa, qui Verchbosanie preest, profigatus fuit; et vix ipse, perditis omnibus, que secum habebat, manus Turcorum effugit, et in castrum Novum se recepit. Omnia in Bossina novitatibus fervent. Hinc pauci illi Turchi, qui in ea sunt, deserient inde. Bosnenses ipsi alius alteri rapiunt, laniant, trucidantur; sed omnibus est in ore Mathias . . ."

Makušev: Ист. споменици јужних Словена II, 104.

MCLXXI. 1481, Budae.

Mathias rex duci Venetiarum nunciat, se „ne opportunitatem hanc recenti Turcorum obitu oblatam negligeret, constituisse mittere gentes et necessaria ad quaedam castra illa, que illustrissimus princeps Sabae novissime nobis assignavit“. Rogat galeas sibi suppeditari.

Katona: Histor. crit. XVI, 379.

MCLXXII. 1482, 29 Aprilis, Ostervicae.

Ladislaus de Egervara Dalmatiae, Croatiae et Slavonie banus scribit Michaeli Kerhen vicebano, ut prohibeat Petrum Melutinech, ne in possessione Vulača in praesidium fratrum minorum innovationes facere praesumat.

Ladislaus de Egervara, regnorum Dalmacie, Coruacie ac totius Slavonie banus. Egregie, nobilis, dilecte. Exposuerunt nobis venerabiles et religiosi patres fratres ordinis s. Francisci, quod quedam publica via antiqua et per predecessores nostros banos legitime probata pretendisset de possessione Vulacha ad torrentem inter villas Dobraucam et Culisich pro adaquatione tam animalium, quam hominum, quam viam quidam Petrus Melutinech cum aliis sequacibus suis quibusdam applantationibus et septuris ipsis precludisset, et in usum suum proprium convertisset, in preiudicium dictorum exponentium satis grande. Unde nos huiusmodi insolenciis assentire nolentes committimus vobis et mandamus, quatenus dum per dictos fratres fueritis requisiti, personaliter ad ipsum locum accedere debeatis et ipsam viam antiquam usque ad dictum torrentem in statum pristinum, in quo tempore predecessorum nostrorum fuit, et in quo statu introducti fuerunt per mandatum regie maiestatis dicti fratres, redigere debeatis. Et eidem Petro et cuiuslibet status et conditionis hominibus sub pena centum florenorum mandamus, ne ipse occasione dicte vie vel aque deinceps aliquid innovare et attemptare presumat. Insuper quod si intellexeritis vobis de predicta via aliquid damni, convocatis ambabus partibus . . . satisfactio fiat. Secus non facturi. Ex Ostervica feria secunda post festum Vitalis martiris, anno domini mccccxxxii. Et perlectis exhibentibus restituatur.

(Sigillum cerae viridi impressum, sed vitiatum, pendet).

(In dorso): „Egregio Michaeli Kerhen vicebano nostro nobis dilecto“ aliena manu saec. 16. „littera pro aqua Vlacha bani“.

Ex originali in tabular. convent. fratr. minor. Trsatén. in Croatia.

MCLXXIII. 1484, 29 Februarii, 29 Martii.

Bajazed II sultanus scribit sandžako Hercegovinae Mustafa bego et kadiis de sale Ragusinorum.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbica, p. 529.

MCLXXIV. 1484, 5 Julii, Segniae.

Tempore fr. Francisci a Ragusio guardiani Segnien. et fr. Ludovici vicarii Bosnensis ex consensu etiam ceterorum conventus fratrum comprobatur venditio vineae cuiusdam, salvis fratrum iuribus in instrumento expressis.

In Christi nomine Amen. Anno nativitatis eiusdem millesimo quadringentesimo octuagesimo quarto, indictione secunda, die quinto mensis Julii, Segne in domo mei notarii et cancellarii infrascripti, presentibus domino presbitero Balasso Juanzolic, canonico Segne, Bartholo Banich, Joanne Tertcich, Joanne Soldatich, Georgio Borovina et Jacobo Ochlasich prestauro dato in presenti instrumento per nobiles viros Drascum et Donatum hyadren. ad presentiam honorabilis iudicis segnien. testibus ad hoc infrascriptis habitis, vocatis et rogatis. Cum sit, quod dominus frater Franciscus de Raguxio, guardianus conventus s. Francisci Segne, cum voluntate domini fratris Lodouici, vicarii provincie, ac aliorum fratrum dicti conventus, nec non cum scitu et auctoritate iudicis Gregorii Aboh et Georgii Zuancich procuratorum dicti conventus, dederit, cesserit et in perpetuum contulerit magistro Georgio de Drescnico pelipario et eius heredibus unam suam vineam dicti monasterii desolatam et derelictam, positam in vale Besche, in loco dicto Podcozio super vineam Joannis Tertcich cum omnibus suis iuribus, confinibus et iurisdictionibus ac proprietatibus, ad huiusmodi tenendum, plantandum, donandum, vendendum et alienandum pro anima et corpore iudicandum, cum pactis et conventionibus, quod teneatur plantare dictum terrenum vitibus ac bene et diligenter ligonizare ac laborare et dare dicto conventui s. Francisci Segne septimam partem vini tantum, ut de predictis omnibus constat publico instrumento, rogato per me, notarium infrascriptum sub anno domini millesimo quadringentesimo octuagesimo primo, indictione decima quarta, die decimo sexto mensis Augusti. Nunc voco dictum magistrum Georgium . . . huiusmodi cum voluntate et scitu dicti domini fratris Francisci guardiani ac fratris Antonii et aliorum fratrum, nec non cum licentia dictorum procuratorum per se suosque heredes et successores dedit, cessit, tradidit et vendidit Georgio de Stagno famulo Joannis Tretcich presenti, pro se et suis heredibus et successoribus stipulanti et accipienti dictam vineam cum omnibus suis iuribus, honoribus et pertinenciis ac predictis pactis observandis ad habendum, tenendum, vendendum et donandum, pro anima et corpore iudicandum et quidquid dicto Georgio de Stagno et cum heredibus amodo perpetuo placuerit faciendum sub condicione alicuius persone vel natis dicte partis superius anotate. Et hoc proprio et nomine precii ducatorum novem auri, quos dictus Georgius venditor habuit et recepit manualis in auro a dicto Georgio emptore, presentibus dictis testibus et me notario infrascripto omni exceptioni iuris et facti in predictis et infrascriptis penitus renuncians dictus venditor, qui contra-

dicere posset vel se tueri; promittens insuper dictus Georgius venditor per se suosque heredes et successores ipsi Georgio emptori pro se suisque heredibus et successoribus stipulanti ei vel eius heredibus de dicta vinea litem, questionem vel molestiam ullo tempore non inferre nec inferre volenti consentire. Sed dictam vineam ei et eius heredibus ab homine, persona, communi, collegio et universitate legitime defendere disalumpniare et discutare et auctorizare in iudicio et extra, et dictam venditionem et omnia et singula suprascripta et infrascripta perpetuo firma et rata habere et tenere et nunquam contrafacere vel venire per se vel alium aliqua racione, causa vel ingenio de iure vel de facto sub pena dupplici stipulacione premissa refeccione omnium dampnorum, expensarum et interesse et sub obligacione omnium suorum bonorum mobilium et immobilium presencium et futurorum . . .

† Ego Joannes Saccus de Laude, imperiali auctoritate publicus notarius ac iudex ordinarius et cancellarius iuratus communis Segnie, omnibus predictis interfui . . . scripsi . . . publicani signumque meum tabellionatus apposui et me subscripsi.

Ex original. in tabular. convent. fratr. minor. Trsatén. in Croatia.

MCLXXV. 1486, 8 Novembris, Segniae.

Judices regii pro audiendis querimoniis deputati, auditis testibus et visis instrumentis productis, decernunt, ut Petrus capitaneus segniens. fratres monasterii trsatensis in dominium et possessionem Grižane auctoritate regia introducat.

Nos Caspar Bodo de Giurgii, magister ianitorum reginalis maiestatis et comes Tolnen. ac magister Joannes de Korathna, comes Simigien. et protonotarius palatinalis et in regnis Sclavonie, Dalmatie et Croatie pro exaudiendis providendisque, complanandis et distinguendis querimoniis cunctorum incolarum dictorum regnorum per regiam commissionem iudices cum plena auctoritate deputati, memorie commendamus et tenore presencium significamus, quibus expedit universis: Quod nobis sabatho proximo post festum omnium sanctorum in civitate Segniensi ad audiendum et discutiendum querimonias coram nobis querulando sedentibus Martinus Croata de Rachoviza pro religiosis fratribus custodie guardiano ac certis fratribus ordinis s. Francisci de observantia in ecclesia seu clauastro beate virginis Marie, in districtu Vinodol, prope castrum Tersath vocatum, fundato degentibus, cum procuratoriis litteris eorundem de medio ceterorum querulantium in iram exurgens contra Hieronymum, Soniko dictum, personaliter comparentem proposuit eo modo, quomodo superioribus temporibus quondam Martinus, similiter Soniko, generalis capitaneus Segniensis Noui et Bribir, ceterorumque castrorum regalium tempore sui capitaneatus, quandam possessionem seu villam predicti claustri beate virginis, Grisane vocatam, in districtu Vinodol habitam, cum suis cunctis utilitatibus et pertinentiis quibuslibet iniuste et indigne pro se ipso occupasset occupatamque, quamdiu supervixisset, illicite tenuisset, tandem vocatione divina ipso e seculo decedente, idem Hieronymus Soniko, frater dicti Martini, sic indebite occupatam teneret et conservaret de presenti in preiudicium et damnum predicti claustri et

fratrum in eodem degentium valde magnum. Quo audito iam fatus Hieronymus Soniko, ut prefertur, personaliter in eandem iram exurgens puram, respondit ex adverso, quod prefatus quondam Martinus Soniko, frater eius, possessionem predictam Grisane iniuste non occupasset, nec ipse Hieronymus eandem indebite observasset de presenti. Nam eadem possessio Grisane simul cum castro Bribir et eiusdem pertinentiis per serenissimum et invictissimum principem dominum Mathiam, Dei gratia Hungariae, Bohemie videlicet regem, dominum nostrum gratiosissimum, pro certa pecunie summa ipsis Marino et Hieronymo Soniko fuerat oppignorata, sicque ipse eandem ex huiusmodi impignoratione regia conservaret et in totali premissa actione et acquisitione dictorum actorum innocens esset et immunis. In contrarium prelibatus Martinus propter dictos fratres in personis eorundem subiunxit hunc modum: quomodo preattacta possessio predicti claustrum beate virginis et fratrum in eodem degentium Grisane appellata per quondam magnificum dominum Martium de Frangepanibus ob remedium salutis anime eiusdem memorato claustrum et fratribus in eodem degentibus ex promissione, bona voluntate et consensu dictam domum regis in perpetuam elemosinam donata et ex eiusdem donatione consensuali per fratres eiusdem claustrum per nota tempora pacifice possessa extitisset, et ideo idem dominus noster rex, ex cuius consensu dicta possessio Grisane eidem claustrum donata extitit, eandem per fratres Martino et Hieronymo Soniko aut alteri nunquam impignoratam vel aliter quoquo modo donatam videlicet habuit, neque de iure potuit ab eodem claustrum alienare. Et ibidem in horum verborum suorum declarationem et verificationem quasdam duas litteras, unam ipsius domini Martini comitis et aliam capituli ecclesie zagrabiensis, ambas privilegialiter emanatas, nostrum produxerunt in conspectum, quarum prima, scilicet dicti Martini comitis, littera privilegialis maiori authentico sigillo eiusdem impendenti communita hunc tenorem continebat: Martinus de Frangepanibus Segnie, Veglie Modrussieque comes omnibus Christi fidelibus etc. Licet plasmatorum omnium etc. Dat. in castro nostro Novigrad, secundo die festi assumptionis virginis gloriose, anno Domini 1478. (Vide idem instrumentum comitis Martini pag. 290.)

Altera vero ipsarum, videlicet dicti capituli zagrabiensis littera similiter privilegialis, quam verbatim servabat continentiam: Nos capitulum ecclesie zagrabiensis notum facimus, tenore presentium significantes quibus expedit universis: quod frater Martinus, guardianus conventus ecclesie beate Marie virginis in Tersath ordinis s. Francisci, in sua et suorum universorum fratrum eiusdem conventus personis nostram personaliter venerit in presentiam, exhibuit et presentavit nobis quasdam litteras pares in pergameni conspectas serenissimi principis donum ac gratiam, Dei gratia regis Hungarie et Bohemie, videlicet domini nostri naturalis gratiosissimi, sigillo eiusdem ab intra impresso, uti prima facie apparebat consignata, tenoris infrascripti, petens nos debita cum instantia, ut tenorem earundem de verbo ad verbum in transcripto litterarum nostrarum privilegialium similiter patentium eidem dare et concordare dignaremur, iuris sui ad cautelam, quarum tenor talis est:

Nos Mathias, Dei gratia rex Hungarie, Bohemie . . . Memorie commendamus per presentes, quod nos consideratis in primis fidelitatibus et

fidelium servitiorum gratuitis meritis fidelis nostri spectabilis et magnifici Martini de Frangepanibus Segnie, Veglie, Modrussie comitis, tum vero gratum habentes responsum ad illam dispositionem, quam nobis cum super devolutione sex castrorum suorum post mortem suam ad nostram maiestatem fieri debentium, vigore litterarum suarum inscriptionalium fecit, quorum pretexto cupientes ipsum comitem Martinum favore nostro prosequi gratiose, ut eius humillime supplicationis instantiam nobis propterea oblate, id ei gratiose duximus annuendo imo annuimus et concedimus praesentium per vigorem, ut temporum in processu, si quid donationis, fassionis vel collationis ipse de bonis et possessionibus suis, que iusto iuris titulo possidet, cuipiam familiarium suorum pro servitiis ipsorum fecerit, vel etiam si aliquid de bonis et possessionibus suis ob refrigerium anime sue in perpetuam elemosinam ecclesiis et altaribus largitus fuerit, demptis solummodo prefatis sex castris, que nobis simul cum omnibus eorum pertinentiis per litteras suas inscripsit et sine praeiudicio iuris nostri regii, libere fateri, donare et conferre valeat atque possit. Cui quidem fassioni, collationi et donationi sive largitioni per dictum comitem iuste atque rationabiliter fiende eximit, et ex tunc sicut eximit, nostrum regium consensum prebuimus. imo prebemus benevolum pariter et assensum, salvis semper iuribus alienis, harum litterarum nostrarum vigore et testimonio mediante. Datum Bude feria secunda proxima post dominicam Quasimodo (13 Aprilis), anno Domini millesimo quadringentesimo septuagesimo septimo; regnorum nostrorum Hungarie anno vigesimo, Bohemie vero octavo.

Nos igitur petitionibus dicti fratris Martini guardiani annuentes, predictas litteras serenissimi domini nostri regis de verbo ad verbum sine diminutione et augmento aliquali transsumi et transcribi, presentibusque litteris nostris privilegialibus inseri fecimus, dicto fratri Martino guardiano ac universis fratribus supradicti conventus duximus concedendo iuris ipsorum ad cautelam. Datum feria quinta proxima post festum beati Mathie apostoli (29 Februarii) anno domini 1481.

Ipsis itaque litteris presentatis tam prefato possessore antelatorum fratrum ordinis predicti eisdem, quam etiam prenominato Hieronymo Soniko, sibi per nos in premissis iudicium et iusticiam preberi postulanti, cum nos per eundem Soniko litteras regales impignoratitias in facto impignorationis pretacte possessionis Grisane, quam per regiam clementiam sibi et dicto fratri suo impignoratam fore asserebat, si quas pro sui parte haberet emanatas coram nobis exhiberi voluissemus et legitime requisivissemus. Item ad nostram iuridicam requisitionem nullas litteras impignoratitias superinde coram nobis producere et exhiberi posse, sed ipsam impignorationem dicte possessionis Grisane sibi factam fore, solummodo simplici verbo referebat.

Quibus perceptis tenoribusque pretactarum litterarum pro parte et in personis dictorum fratrum modo premissis productarum presentibusque in superioribus verbaliter insertarum tenoribus et continentiis perlectis et sane, videlicet sepe tactam possessionem Grisane, applicamus in dicto districtu Vinodol habitam ex premissa donatione quondam domini Martini comitis consensu regio roborata tanquam merum et sincerum ius pretacti claustrum beate virginis et fratrum predictorum claustrum in eodem

degentium eisdem cum cunctis suis utilitatibus et pertinentiis quibuscumque, iure eis ex premissis incumbente, adiudicamus et decernimus, reliquimus et commisimus perpetuo ac in sempiternum possideendam, tenendam, pariter et habendam, imo relinquimus et commitimus, ipsosque fratres per dominum Petrum capitaneum Segniensem in dominium et possessionem eiusdem ville introducere et eandem eisdem restituere commisimus, premissa auctoritate regia, nobis in hac parte attributa et iustitia mediante.

Datum in dicta civitate Segniensi, quarto die termini prenotati, anno domini 1486.

Ex exemplo in tabular. conv. fratrum minor. tersaten. in Croatia.

MCLXXVI. 1485, die 19 Julii, conventus s. Angeli apud Cremonam.

Facta est obedientia fratribus provincie seu vicarie bosnensis in forma (consveta), ut nullo modo obediant fr. Petro, neque alicui prelado vigore cuiusdam obedientie sibi facte, que nulla est, eo quod dolose ad me (Joannem de Sigestro, vicarium generalem) et apportata fuit in ipsa obedientia ista clausula quod si sic erat . . .

Item 1486, die 16 Madii, conventus s. Bernardini apud Claras.

Facta est commissio fratri Francisco de Soimiris in forma consveta, ut accedat visitaturus loca Bosnensium, que scilicet sub directione est infidelium Thurcorum, si commode et sine periculo id poterit, et deferat in scriptis ad capitulum generale, si que invenerit merito deferenda, cum licentia ducendi aliquem ex fratribus illis, ut clarius et melius possint suas dicere necessitates, capitulo generali. Factaque est obedientia veniendi ad capitulum generale, si non esset electus per discretos vicarie Ragusine vel non esset vicarius . . .

Item ex eodem loco misse sunt littere obedientiales accedendi ad generale capitulum vicariis in scripto provinciarum: Dalmatie, Austrie, Bohemie, Polonie, Bosne . . .

Tabular. vatican. cod. mss. armar. 2 nr. 23 fol. 119.

MCLXXVII. 1487, 1 Junii, Assisii.

Capitulum generale decernit, ut ea pars Bosnae, quae Turcis subest, in custodiam Bosnae erigatur, additis quibusdam iuribus, ita quod eadem a reliqua vicaria Bosnae quodammodo iuridice separata videatur.

In Christo sibi charissimis, venerando patri vicario et fratribus universis vicarie Bosne, frater Johannes de Sigestro, ordinis minorum observantiae, vicarius generalis cum universo capitulo generali, pacem et salutem in Domino sempiternam. Ad pacem servandam et tollendas occasiones dissensionis inter fratres et custodiam Bosne et Crovatie determinamus et volumus: Primo, quod custodia bosnensis sit custodia secundum ordinationem ordinis; item quod patres et eorum discreti dicte custodie teneantur nominare tres patres, quos voluerint de dicta custodia vel de tota vicaria et eos presentare vel per se ipsos vel per scriptum capitulo provinciali. Quod quidem capitulum una cum vicario teneatur eis unum ex tribus predictis dare in custodem cum omnimoda auctoritate super

dictos fratres predictae custodie. Qui custos visitet et faciat omnia in dicta custodia, sicut (et predictus) pater vicarius pariter, excepto quod pater vicarius, si sine periculo potuerit, visitare eos possit sicut reliquos totius vicarie, sed non punire sine consilio et consensu custodis et aliquorum patrum deputandorum ab ipsis patribus dicte custodie. Item quod dictus custos teneatur ire ad capitulum provincie, quando sine periculo poterit accedere et in ipso capitulo facere sicut alii custodes. Item casu quo ad capitulum accedere non possit sine periculo, tunc et eo casu congreget guardianos et discretos totius custodie et cum ipsis vel maiori parte ipsorum faciat guardianos et reliqua disponat sicut in capitulo fieri consuetum est. Qui guardiani nominentur et presententur capitulo provinciali simul cum predictis tribus patribus et eos capitulum teneatur instituere in guardianos nisi, ex aliqua manifesta causa aliquem eorum refutaverint, in quo casu alium instituant loco refutati de consensu custodis predictae custodie et aliquorum patrum.

Item quod non possit pater vicarius provincie aliquem punire de dicta custodia de commissis ante visitationem patris Francisci de Soy-miris, commissarii patris vicarii generalis, missi anno domini 1486. Item quod vicarius predictus non possit aliqua bona a dicta custodia auferre sine consilio et consensu predicti custodis et guardianorum cum discretis, vel maiori parte eorum. Item quod non possit extrahere fratres de illa custodia sine consensu custodis et predictorum vel maioris partis eorum. Item quod fratres predictae custodie non possint retinere aliquem fugitivum de dicta vicaria, nec scilicet vicaria fugitivum de dicta custodia, sed teneantur eos remittere ad prelatos suos corrigendos.

Mandatum quoque vobis omnibus tam prelati quam subditi custodie Crouatie et Bosne, ne recipiatis fratrem Franciscum Slatarich, nisi se subiiciat discipline et correctioni debite pro suis excessibus, nec sic etiam receptus promoveatur ad aliquam prelationem seu officium inter vos, nisi de licentia r. p. vicarii generalis vel capituli generalis.

Item quod nullus tam prelatus quam subditus ex vobis omnibus directe vel indirecte procuret de cetero, quod fiat aliqua divisio in illa vicaria, seu quod custodia Bosnae fiat vicaria pro se; aut quod vicarius illius vicarie non possit ire ad Bosnam, vel quod custos bosnen. non possit ire ad capitulum provinciae.

Quicumque autem aliquid premissorum contrafecerit scienter, ipso facto actibus legitimis se noverit esse privatum.

Tabular. vatican. cod. mss. armar. 2 nr. 23 fol. 121—122.

MCLXXVIII. 1487, 15 Septembris, conventus s. Mariae de Jesu prope Messanam.

Fr. Joannes de Sigestro, vicarius generalis ordinis, fr. Michaellem vicarium Bosnae, quomodo in quibusdam negotiis pertractandis se gerere debeat, instruit.

Littera responsiva fratri Michaeli de Crovatia vicario Bosnae. Recepi a fratre Jacobo, presentium latore, litteras tuas, ex quibus cum relatione ipsius fratris Jacobi plene intellexi, quod fecerit frater Petrus de Wchic, quem, ut asseris, officio illius custodie, cui preerat, privasti iuxta

sanctiones ordinis nostri; iste namque frater Petrus ad me venit completo generali capitulo multa narrans de perplexitate illius vicarie. Cui, verum est, quod dedi etiam litteras, semper tamen mecum referens si sic erat, ut mihi exponebat. Igitur nunc, quod si sic est, ut scribis, volo, quod possis contra eum exercere officium tuum et eum punire, si quid privatione dignum egerit, sitque valida privatio per te contra ipsum facta de predicta custodia, non obstante prefata mea littera eidem tradita. Semper si sic est, ut a te sum informatus.

Attendas nihilominus omnia cum maturitate peragere et si alia privatio propter predicta ei fuerit imponenda, volo quod differas illam usque ad sequens venturum vicariale capitulum, et tunc cum consilio capituli privatur (privetur).

Preterea vigore aliarum tuarum percepi, illum fratrem Franciscum Slatarich apostatam impetrasse quamdam bullam, ut esset vicarius universae provincie Bosne sub Turcis, de quo valde doles; et pro opportuno remedio scribo commissario curie, quod velit tibi et fratribus tuis, Romam propter hoc a te mittendis, omne adiutorium impendere et viriliter satagere, ut obtineatur revocatio ipsius bulle. Ex quo poteris mittere fratres tuos ad eum, qui ipsum ad plenum de hac re informant, ut, domino concedente, compescatur audacia ipsius apostate.

De adventu meo ad vos visitandos nunc est impossibile, tamen altissimo favente, intendo visitare provinciam Dalmatiae tempore suo, et tunc aliquod bonum remedium dabo pro consolatione vestra.

Karissime, vale et ora Deum pro me, quia in presentiarum aliquantulum fui infirmus.

Ex loco nostro s. Marie de Jesu prope Messanam, provincie Sicilie, die 15 Septembris 1487. Fr. Johannes de Sigestro, vicarius generalis.

„Littera recommendationis fratri Jacobo de vicaria Bosne sacerdoti et socio per loca (data est) eadem die ut supra“.

Tabular. vatican. cod. mss. armar. 2 nr. 23 fol. 123—124.

MCLXXIX. 1487, 27 Octobris, Ragusii.

Vladisav, dux s. Sabae, fatetur, se medio Ivaniš Ohmučević a Ragusinis provisionem percepisse.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. Serbic. p. 537.

MCLXXX. 1488, 19 Aprilis, Ragusii.

Thomas Elinić testatur se accepisse a comite et nobilibus Ragusii quadraginta hyperperos, provisionem Žarko et Thaddaei Vlatković.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serb. p. 538.

MCLXXXI. 1488, 19 Aprilis, Ragusii.

Augustinus Vlatković Chlmensis fatetur, se a Ragusinis provisionem 200 hyperp. percepisse.

Dr. Fr. Miklošić: Monum. serbica, p. 537.

MCLXXXII. Circa 1485—89.

Quidam nobiles ducis Vlatko testantur, Georgium Bogišić esse nepotem comitis Brailo Tezalović.

Dr. Fr. Miklošić: Monumenta serbica, p. 544.

MCLXXXIII. 1490, 8 Junii, Pestini.

Proceres Hungariae, Croatiae et Slavoniae „pro electione futuri novi regis“ congregati concludunt, „quod si contingeret, quod illustr. d. Johannes dux in regem Hungariae non eligeretur, ne regis honore et titulo careat, in regem Bozniae eligatur; et quamprimum alius quicunque in regem Hungariae eligetur et pronuntiabitur, statim et incontinenti atque in eodem loco idem d. dux in regem Boznae eligi, nominari et pronuntiari, atque post illius futuri regis coronationem tertio aut quarto die immediate sequenti infallibiliter et ipse honorifice ac solemniter per eundem futurum regem, ut moris est, coronari debeat“. Praeterea dabitur ipsi duci banatus Sclavoniae, Dalmatiae et Croatiae.

Katona: Histor. crit. XVII. 23—25.

MCLXXXIV. 1490, 16 Julii, Segniae.

Capitulum segniense ad preces fr. Martini de Birsacho (Trsato?) guardiani segnen. transumit Sixti IV. bullam „Romanus pontifex“ editam Tibure 12 Augusti 1473.

Nos capitulum ecclesie segnien. tenore presentium memorie commendamus significantes universis, quibus expedit, qualiter accedens nostri ad presentiam personaliter venerabilis pater fr. Martinus de Birsacho guardianus conventus s. Francisci de Segna. ordinis minorum de observantia et exhibuit nobis quasdam bullas in pergamento sanctissimi in Christo patris quondam domini nostri Syxti, divina providentia pape quarti, cum bulla plumbea pendenti in cordula syricea, more sacrosancte romane ecclesie, sanas quidem et integras non viciatas, non maculatas Quarum quidem tenor talis est: „Sixtus episcopus servus servorum Dei dilectis filiis Francisco de Ragusio vicario et universis fratribus ordinis minorum provincie Bosne secundum ordinem (sic) morem eiusdem ordinis salutem et apostolicam benedictionem. Romanus pontifex Christi vicarius etc. . . Datum Tibure anno incarnationis dominice millesimo quadringentesimo septuagesimo tercio, pridie idus Augusti pontificatus nostri anno secundo.“ (Vide eandem bullam nr. MCLI pag. 280.)

Harum nostrarum vigore testimonio litterarum mediante, quas cum appensione nostri capitularis sigilli, quo utimur, duximus communiri. Datum Segne in ecclesia nostra cathedrali beate Marie virginis die xvi mensis Julii anno salutis millesimo quatragesimo nonagesimo, indictione octava.

† Ego Marinus Maromanus Arbensis, publicus imperiali auctoritate notarius, iudexque ordinarius nec non capituli segnien. cancellarius, hoc presens publicum transumptum ex originali bulla fidedigne transcribo et transumptum describo ad verbum, nil addendo vel minuendo preter vir-

gulam vel punctum . . . In cuius robur me proprio nomine subscripsi et signum tabellionatus officii apposui consvetum.

(Sigillum desideratur, cordula, ex qua pendebat, adest).

Ex exemplo in tabular. convent. fratr. minor. Trsatén. in Croatia.

MCLXXXV. 1490, 1 Septembris, Neapoli.

Orator florentinus Antonius Soderini „octoviris practicae“ scribit, Joannem Corvinum, defuncti regis Mathiae filium naturalem, cum regina reconciliatum esse, quae ipsi omnia a patre relicta confirmavit, concessit praeterea regnum Bosnae cum redditu 12.000 duc.

Makusev: Monumenta histor. Slavor. merid. I, 534.

MCLXXXVI. 1491, 10 Maii, Florentiae.

Priores libertatis etc. populi Florentini supplicant Bajezetho sultano, vellet sua auctoritate permovere rempublicam ragusinam, ut brachium s. Joannis Bapt. sinistrum, quod fr. Georgius bosnensis tulerat, eidem civitati Florentinae tradat.

Gloriosissime princeps et excellentissime salutem. Jure forsán quis nunc mirabitur, quod nos a te religiosum munus expectamus, sed erunt nimirum, qui ita mirentur, indocti naturae tuae et magnitudinis animi et religionis. Cur enim nos ad eum principem, qui semper pro religione sua pugnat, dubitabimus beneficium petere, quod ad nos pertinet ad amicitiam nostram; adde consvetudinem tuam gratificandi nobis, quae omnia faciunt, ut in maximo quodam desiderio nostro et Florentie gentis ad tuam operam confugiamus, ut quod iure, nisi nosmet fallimur, petimus, tuo munere consequamur.

Res est huiusmodi: Rediens ab Hyerusalem frater Georgius Draghisich Ja(i)censis, homo Ungarus, religione divi Francisci clarus, secum afferebat brachium Joannis Baptistae sinistrum, ut ad nos perduceret ac dono daret, quod novisset ita rem etiam nobis gratissimam facturum, Ragusiam cum advenisset, incidit in egritudinem et venit in vite sue dubitationem. Quare brachium apud Nicolaum et Bartholum de Gozziis, raguseos cives, deposuit et quidem ea conditione, ut si mori eum contigisset, ipsi possessionem brachii liberam inirent, sin superviveret, morbo liberaretur, redderent illi depositum, ut, quod animo intenderat, posset perficere atque huc ad nos Joannis Baptistae brachium deferre.

Quod ita esse publicis etiam quibusdam scriptis ad id factis declaratur. Cum deinde convalesceret huc se contulit et cum rem omnem, ut sese habuerat, narravisset, tamen se donare civitatem florentinam eo munere velle asseruit, et adhibitis notariis publicis ea mandari scriptis voluit.

Nos ex ea donatione in ius eius brachii legitimum venimus, egimus vero nostram causam cum Raguseis eosque pro nostra amicitia sumus hortati, ut inducant tandem nos in eius brachii possessionem; sed sunt adhuc in abnuendo pertinaciores, putavimus tua auctoritate, quae omnibus in rebus atque in universo orbe maxima est, facile illos commoveri posse. Te igitur maiorem in modum plurimum rogamus, invicte princeps, ut nomen atque auctoritatem tuam cum Raguseis interponas, ut nos s. Joannis

brachium nobis debitum recuperemus. Nos (sic) certe nihil est, quod maius a quoquam petere possimus beneficium; vivit nostra civitas sub numine potissimum Joannis Baptistae et certe is magnus propheta fuit; si effeceris opera tua, nos isto munere perpetuo atque eterno beneficio obligaveris tibi istam urbem, que tamen tot tantaque merita a te iam consecuta est, ut vix addi ad cumulum quidquam possit. Vale. Ex palatio nostro die x Maii 1491. Priores libertatis, vexiliferi iustitiae, populi Florentini. Barth. Scala.

Extra: Gloriosissimo principi et excellentissimo domino domino Bayasit Octoman, Constantinopolis totius Asie et Graeciae imperatori, domino beneficentissimo.

Videtur autographum. Adest sigillum parvum, locusque apparet maioris sigilli, quod desideratur.

Biblioth. fratrum minor. Ragusii. Cod. mss. nr. 204 (371) pag. 145.

MCLXXXVII. 1491, Zatha, in comitatu de Valko.

Petrus archiepiscopus colocensis regi Vladislao ad ipsius litteras, quibus ei significaverat „de casu et infortunio nonnullorum castrorum in regno Boznae et de periculoso statu castri Jajca, si non communi omnium concursu et succursu illi succurratur . . .“ rescribit.

Katona: Histor. crit. XVII, 275.

MCLXXXVIII. 1493, 31 Maii, prope Florentiam.

Decretum capituli generalis fratrum in controversia inter fratres Dalmatiae et Bosnen. circa quasdam possessiones.

Jesus Maria. Notum sit omnibus praesentes inspecturis, quomodo nos fr. Evangelista de Perusio, familiae cismontanae vicarius generalis immeritus, una cum venerandis patribus definitoribus capituli generalis, visa quadam contentione inter patres Dalmatiae et vicariae Bosnae, de quibusdam quatuor sortibus terrae sive obaglionibus positae in villa vocata Chraschievich et examinatis omnibus hinc inde, declaramus et statuimus: quomodo, ex quo Dalmatini fratres sunt in tenuta dictarum quatuor sortium terrae, ipsas gaudeant (sic) et teneant secundum modum, qui potest nobis fratribus minoribus competere, usquequo aliud non appareat de iure meliori ipsorum fratrum provinciae Bosnae, quibus apparentibus teneantur dicti fratres Dalmatini reddere terras cum fructibus.

Datum in loco nostro sancti Salvatoris iuxta Florentiam, ultima Maii MCCCCLXXXIII. Fr. Evangelista, qui supra, manu propria.

Ex original. in tabular. provinciae s. Hieronymi Jadren. nr. 26.

MCLXXXIX. 1494, 19 Februarii, Ragusii.

Commune ragusinum regi Ladislao inter caetera refert: „Turcorum operatorem ad bimestre Sophie constitutum iri ferunt; conceptum virus, expressis totis viribus suis in civitatem Albanander (Belgrad) ad Danubium, aut Jaizam, evomiturum aiunt“.

Gelcich: Diplomatarium p. 653.

MCXC. 1499, 23 Jul

Gondula comiti Altaville: „Lo sanza di 3000 anime et bestiamе assai. Lo s dato in quello di Sibenico et Spalato; e casali et frumenti assai . . .“

Makulev: Ист. споменици јужних Словени

MCXCI. 1501, 18 Nov

Orator venetus refert: „Questo è ve maiestate, chel duce Zuan Corvin cum latin è intrato nella Bossina . . .“

Makulev: Ист. споменици јужних Словени

MCXCII. 1510, 8 Novembris

Antonius Briccius canonicus arbensis et minores Segniae et quemdam Hieronymum licus delegatus, visis videndis declarat: prefatum Hieronymum non potuisse ad molestari

In Christi nomine amen. Nos Antoni iudex et commissarius apostolicus in hac dere litem et controversiam . . . inter J venerandos fratres ordinis minor. s. Fr s. Francisci extra muros Segnie ex altera dam iniuriarum dicto s Jeronimo per quosdam alios, ut dicitur, illatarum probatione rescripti nobis per prefatum Jer receptione et admissione per nos facta e fr. Antonii de Hrastovica guardiani segni il. doctoris d. Bartholomaei q . . . ac pr reverendo patre domino fratre Petro d. Bosne, signato vero et non viciato sigill

Nos Antonius Briccius per hanc nostrum ac definimus terminorum supradictorum potuisse neque posse coram nobis ipsorum ac monasterii s. Francisci a Signia molestare evocare seu aliter inquietare vigore ant

Acta, lata et promulgata fuit prefatum dominum Antonium Briccium capitulum apostolicum in hac parte delegatum per habitationis sue die viii Novembris mdx

Ex exemplo in tabular. convent. fratr. mi

MCXCIII. 1511, 23 Januarii, Romae.

Julius PP. II. innovat Sixti PP. IV. bullam „Romanus pontifex“, die 12 Augusti an. 1473 Tibure in favorem vicariae Bosnae editam, iniungitque archiepiscopo colocensi, episcopo quinqueecclesiensi et praeposito chasmensi, ne dictos fratres in suis iuribus per saeculares molestari permittant.

Julius episcopus servus servorum Dei. Venerabilibus fratribus archiepiscopo Colocensi, episcopo quinqueecclesiensi ac dilecto filio praeposito ecclesiae chasmensis. Hodie emanarunt a nobis litterae tenoris subsequentis: Julius episcopus servus servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Plantatus in militanti ecclesia ordo fratrum minorum et uberes fructus, quos ipsius ordinis professores sub religionis iugo ad regularium institutionum ordinis eiusdem observantiam viventes promerentur, quaeque pro locorum et temporis qualitate et necessitate provida moderatione per sedem apostolicam concessa sunt, firma et inconcussa permaneant pro illorum substantia, favore sedis eiusdem et auctoritate saepius innoventur et approbentur. Dudum siquidem a felicitis recordationis Sixto papa IV praedecessore nostro emanarunt litterae tenoris subsequentis:

Sixtus episcopus servus servorum Dei. Dilectis Francisco de Ragusio vicario et universis fratribus ordinis minorum provinciae Bosnae secundum morem eiusdem ordinis salutem et apostol. benedictionem. Romanus pontifex et Christi vicarius . . . Datum Tibure anno incarnationis dominicae millesimo quadringentesimo septuagesimo tertio, pridie idus Augusti, pontificatus nostri anno secundo. (Vide nr. MCLI, pag. 280.)

Et deinde pro parte dilectorum filiorum moderni vicarii et provinciae praedictorum nobis fuit humiliter supplicatum, ut litteris Sixti praedecessoris huiusmodi pro illarum subsistentia firmiori robur nostrae approbationis adiacere ac alias in praemissis opportune providere de benignitate apostolica dignaremur: nos igitur eosdem, modernum vicarium et fratres ac eorum singulos, a quibusvis excommunicationis etc. . . . absolutos fore censentes huiusmodi supplicationibus inclinati, litteras praedictas et in eis contenta ac inde sequuta quaecunque apostolica auctoritate tenore praesentium approbamus et innovamus ac praesentis scripti patrocinio communimus, illas inviolabiliter observari debere decernimus atque mandamus. Et nihilominus praemissa omnia et singula, prout eisdem vicario et fratribus per dictum Sixtum praedecessorem concessa sunt, auctoritative et tenore (praesentium) de novo concedimus et indulgemus, ac universis rectoribus, plebanis et aliis presbiteris saecularibus parochiarum partium illarum, ne Christifideles praefatos a confessionibus et charitativis elemosinis eisdem fratribus faciendis quomodolibet directe vel indirecte retrahant, seu contrarium svadeant, etiam sub excommunicationis sententiae poena districtius, ut praefertur, inhibemus, decernentes irritum vel inane quidquid secus super his a quocunque quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari, non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis ac dicti ordinis iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate roboratis statutis et consuetudinibus, nec non ordinibus illis, quae dictus Sixtus praedecessor praeinsertis litteris voluit non obstantibus ceterisque contrariis quibuscunque. Nulli ergo etc. Si quis a temerè attentare etc. Datum Romae apud s. Petrum anno incarnationis

MCXCVI. 1514, 4 Octobris, in claustr

*Nicolaus comes Zrinii ceterique nobiles de gen
fuisse et in futurum quoque velle permanere
conservatores omnium monasteriorum, quae ant
fratribus vicariae Bosnae*

Nos Nicolaus comes Zrinii, Georgius Krivichich, Stephanus Vgrinouych, Petrus Obradich, ceterique nobiles de genere Subiich. Memoriae committimus significantes, quibus expedit universis: Quod predecessores nostri et nos in tenutis et possessionibus fecissemus edificari, fuimus et extitimus semper conservatores fratrum in eisdem monasteriis nostris mulantium. Et posteaquam fratres dictos de o ad ipsa monasteria per nos, ut prefertur, conduximus et intromisavimus, nunquam ipsi fratres per nos (et) per predecessores nostros ipsi administratis deputatos se intromittebant; verum seu nostros substitutos per modum elemosine bantur et administrabantur, humiliter (percipiebantur usque in hodiernum diem. Quare per praescimus, nos et quemlibet nostrum dictorum nos in praefatis possessionibus et tenutis nostris et eisdem monasteriis pie donatorum veros legitimos, procuratores et conservatores existere, parati et singulis cuiusvis status et conditionis hominibus ac fratribus in eisdem degentibus gravamina inferre volentibus respondere et bona, eisdem monasteriis decessores nostros donata et quomodolibet at propria manutenere, tueri, protegere et defensum testimonium has presentes litteras nostras nostris exarare. Datum in claustr nostro Bre anno domini 1514.

(Quatuor sigilla parva cerae impressa.)

Ex originali in tabular. convent. fratrum minor. Tr

MCXCVII. 1515, 1 Octobris, 1

*Leo PP. X. omnia privilegia, indulta etc. olim
extendit etiam ad provinciam Bosnae Croatiae,
vicariae Bosnen. nunc coal*

Leo episcopus servus servorum Dei. Dilectis Bosnae et Croatiae vicariae nuncupatae, ordinis servania nuncupatorum, secundum morem eius benedictionem. Cum a nobis petitur, quod in tam vigor aequitatis quam ordo exigit rationem officii nostri ad debitum perducatur affertur in Christo fili, tuis iustis postulationibus gratias omnes libertates et immunitates a felicitate re

Julius
driensi, ⁿc
scopus Sai
Apostol
Annal. 1

Julius
Duvnenai.
Apostol
Annal. 1

Pius P
Argentinae
Thomas . .
Apostol
Annal. 1

Alexan
proneptibu
phano, ite
legatum e
Dr. Fr.

Pius P
provinciam
matione in
capitulum
Cum s
Annal. 1

Gregorius
rectionem

Multun
fuit summa
datis ea c
formatione
diligentiar
rumque ei
intellexit
eum scrip
tempore il

se audivisse, quendam episcopum Bosnensem puer venditasse, ita dixit: consultius agetur, beatissime sitas sacramentorum per episcopum praestandorum populis de viciniore aliquo episcopo, qui ea agere nec constituamus episcopum, ut proponitur, sine ecclesia, sine certa civitate, sine propria sede, qui vel suum ministerium venale habere, aut gravia circumlatum alias esse audiui de quodam episcopo nalis de Montalto, qui dixit, ne incerta sede vegetetur ex illis quindecim monasteriis erigatur in cathedra. Dixerunt autem aliqui, quod Turcae non per illos fratres, qui pauperes sunt et medicant, in par. Unde sanctitas sua expedit cum potestate etiam in et pontificalia non solum in provincia Bosnae, sed et infidelium in illis partibus existentibus, in quibus habentur et gratis¹.

Biblioth. Barberini cod. mss. XXXVI, 20, fol. 48.

MCCXI. 1575, 9 Maii, Romae.

Fr. Daniel, episcopus Dulmensis, transfertur ad ex regno Neapolitano.

Die ix. Maii feria 2. 1575. Fuit consistorium et Tum cardinalis Ursinus proposuit translationem Jul rani ad ecclesiam Gravinensem iam vacantem et fuit e dominus noster proposuit translationem fr. Danielis episcopi appellati Dalmatien. ad ecclesiam Muranensem illius episcopi ad Gravinensem vacantem, de qua tempore Julii III. missus Neapolim in libertatem tivos Dalmatas seu Sclavonos Morlaccos christiano quod a Turcis est multa mala passus, et ab ecc accessit ad Philippum regem, per cuius nomination rium quoddam in regno Neapolitano, omnes annuer Sirletus et de Monte Alto gratias egerunt. Cardin nae, qui noverat eum, dixit animadvertendum esse praerat, et a qua diutius abfuit, habebat populos ac latam dioecesim usque in Bosnam et Serviam, et fuit expedita.

Cod. mss. biblioth. principum Barberini Romae, XXXV

MCCXII. 1576, 7 Januarii, Romae.

Gregorius PP. XIII per cardinalem Ptolomeum scribi ministro et ceteris Bosnae fratribus, ne minister generalis ordinis visitatorem miserit, id enim

Reverendis in Christo Simoni a Ponte ministro nis minorum de observantia in loco s. Catharinae

¹ 1573. 26. Aug. providit ecclesiae Bosnae argentinae viri fratris Antonii Poli de Matthaeis ord. s. Franc. apud P Hungar. P. II, p. 422.

rito com' meritera del dritto et del onore
dine chino et prostrato in terra chiedendo
curia Bani il di 15 Dicembre 158(0). I
facio Stephano vescovo di Stagno et visi
beatitudine.

Tabular. vatican. secret. mss. Lettere di Ve

MCCXIV. 1581, 2 Mai

*Mercatores catholici Sarajevenses intimas ag
quod eos per fr. Bonifacium a Ragusio v
in spiritu consolatus fuerit, orantque insu
sibi procuratorem det, pro negotiis ecci*

Присвети и свиетли о҃чче, векарѣ
Петра алоштола гниегова наследниче, и
и понижено ногѣ глѣбление. Сада о
виери покриеплени, веде контењти ѣ
кошем насѣ покриепи почтовани гос
дѣи посланѣ ва походителя свети҃и
всѣа (sic), и понесе какоѣо дръги а
хвалѣ задавамо господиѣнѣ бѣгѣ нашѣм
понижно свети҃ни твоиѣи, коѣа се не
стиешити насѣ ѣ дѣшах нашиех. и и
насѣ незабѣравлате честѣкрат насѣ ти
(sic) свете царкве бѣжне и дѣша на
се пред свети҃номѣ твоиѣомѣ глѣбѣиѣ
карстиани бѣсанѣски и тарговци сара
и прѣштениа ѿд свети҃ниѣе твоѣе, м
наше потребе царковне и дѣховне ва п
сандра Кѣмѣловиѣа Далматина, коѣи ст
ѣемо гниѣмѣ честѣкратѣ писават, да
опрѣавлати при свети҃ни твоиѣиѣ. и
ѿвоѣа подпи(с)зиѣмо се ѿд вдала и
господиѣнѣ бѣга, да васѣ вдаржи ѣ мн
стоѣлиа светѣѣа. писана ѣ Сараѣевѣ на
спасителя.

Слѣре и синови свети҃и

Ego Antonius de Matheis indignus epi
tissimus servus. Io Baldasau Ciganti mei
Giovanni di Busni da V(enezi)a mercante
Natal mercante in Sarajevo et Bosna. I
вацѣ ѿд Сараѣва ѿд Босне. Иа Гапла
ѿд Сараѣва ѿд Босне. Иа Петар Н
Босне. Иа Матѣа Марковиѣѣ трговацѣ
Ђѣрђевиѣѣ трговац ѿд Сараѣва. Io Nic
ievo di Bosna. Иа Милошѣѣ Марковиѣѣ
di Marco mercante in Saraio di Bosina
Босна. Иа Марѣтинѣѣ Ђѣрђевиѣѣ та

8 манастиеръ цркви свете
годища ч. ф. п. а.

Ми вьеръни и понизъни
твое данне ѿдъ све провинцъ
всоруа Bosne Argentine confirmo
novich minister provincie Bosne
Ивань Крижѣнићъ ѿтац и
горне. Иа ѿтац Никола Поп
тварѣнием горне писмо. Et ego
veneri fui etc. confirmo ut supra.

(Sigillum minus episcopi)

Иа фра Гаппаръ Кнезовић
ѿца министра и све провинци
виньцнехъ.

Tabular. vatican. secret. armar. V

MCCXVI. 1581, 18

*Michael parochus quinqueecclesi-
tristem statum ecclesiae in dicta
Gratias agunt summo pontifici, q
tando consolatus erat, rogantque
se spiritualiter visitari et in fide
dicto parocho quinqueecclesiensi
alios ad sacros o*

Beatissimo D. D. Gregorio
papae xiii. sedis apostolicae pontifi
mater ecclesia catholica et apos
reses et sectas varias intra Drav
sanctissimo domino domino Grego
nobis in Christo, pater amantissi
quae negant aeternitatem filii D
distinctionem personarum divinita
autem, (inter quos agimus) ait: un
ecclesia confitetur utrumque; hin
infidelibus Arrianis multum mole
dicant, nos tres adorare Deos et
dissimus dominus Bonifacius Step
majestatis, omnia portabit et ore
quae oculis vidit, auribus audiuit
Danubium et Dravum ecclesiae
sine lachrimarum profusione rem
nemus, manifestam catholicarum
chantur novis (sed falsis) inventi
Dei, cuius ministri sumus; princi
gunt in nos volentes nos deuorar
pere, sed spiritus sanctus nostror
te, pater et domine sanctissime, c
latorem, praedicatorem, visitatore

putata la persona sua a tanto peso, ella sia contenta abbracciarlo et eseguirlo volentieri, et con la benedizione, che S. S. le da nel primo tempo opportuno mettersi in viaggio, et andar nel nome del signore.

1. Ma prima che ella si parta, lascerà ben provista la sua chiesa di vicario et persone idonee et sufficienti per la cura et governo di quella et di tutto quello che bisogna, acciò che in sua absentia non patisca detrimento alcuno; et mentre ella procurerà la salute delle altre chiese, la sua non resti defraudata de la debita sollecitudine pastorale. Onde se le parerà potrebbe anco lasciarla raccomandata per le cose occorrenti et più importanti a qualche buon vescovo de vicini.

2. Appresso considererà et ruminerà bene, di quanta importanza per servitio di Dio et de la salute de le anime et di quanta satisfattione possa et debba essere a S. Santità et a questa santa sede questa sua missione veramente apostolica per le bone opre, che vi si hanno da fare et per il frutto spirituale che se ne spera.

3. Per il che conviene ch'ella habbi accurato pensiero, et facci molta diligenza in eleggersi alcuni sacerdoti religiosi et spirituali per compagni et auditori in questo viaggio, che siano di vita exemplare et di costumi sobrii, di spettata fede, di timorata coscienza, assidui nel oratione, di conosciuta integrità, di sufficiente dottrina et atti a predicare et dotati di bontà et di altre qualità, desiderabili et degni de la compagnia sua in un tanto ministerio, et siano di consiglio maturo da potersi con essi ne le deliberationi consultare et risolvere, et particolarmente che siano atti et idonei ad ascoltare le confessioni tra di loro et de penitenti, et a bene instruire li fedeli et ad insegnare gli infedeli seconde le occorrenze, ripieni di carità et di amore verso il prossimo, pronti, sel bisogno lo portasse, a porre la vita in servitio di Christo, alieni da ogni sospettione d'incontinenza, vinolentia et avaritia et da ogni altro lucro inhonesto et illecito, acciò li pusilli et anco gli infedeli non si scandalizzino, ma che luceant tanquam luminaria in medio nationis etc. come dice l'apostolo, et siano di edificatione a tutti, anco a quelli che sono fuori di noi.

4. Et nel' eleggere et pigliar quegli huomini et religiosi, che a V. S. pareranno, a proposito per condurli seco in questa missione et che varrebbero volentieri, se le da' autorità di poterli pigliare di ogni ordine, ancorchè li superiori loro non gli volessero dare licenza. Ma già il pre ministro generale de frati minori osservanti ha fatta l'obedientia rimettendosi a lei circa le persone, et si contenta anco del padre fra Antonio de Mattei, chè e venuto quà a sollecitar questo negotio, che vien commendato tanto da lei di zelo et di pietà, et che riporta la presente speditione; però ella lo potrà menar seco secondo le parerà.

5. A questo effetto è stato considerato di quà, se vi fosse a proposito qualche padre religioso, intelligente et di buona vita di cotesta nazione, che si potesse mandar seco in sua compagnia et per suo cooperatoro; et essendo da questi Dalmati et da altre persone religiose stat proposto il padre Bartholomeo Sfondrato Raguseo de la compagnia Jesù, penitentiario ne la santa casa di Loreto, come persona molto pi et da bene, et che fosse atta a servire in questa opra, et poi per esser suo compatriota, et per haver lingua (sic) et esser litterato et esercit

nei casi di coscienza, se ben non nel predicare. Et così di ordine espresso di N. S. con difficoltà si è fatto levar di là et venire a Roma, donde hora si manda con un suo compagno laico de la detta compagnia da V. S. acciò ch'ella lo meni seco per uno di quelli che per suo aiuto et compagnia ha da menar con lei. Però ella oltre l'accettarlo volentieri, come siamo certi che farà, sia anco contenta di trattarlo bene et amevolmente con usargli carità et carezze, acciò che tanto piu allegramente facci il servitio di Dio, et di questa santa sede et ella lo possa adoperare.

6. Pare necessario che V. S. debba portar seco qualche paramento et fornimento sacerdotale, altarello portatile, messale et calice, per poter ella et suoi compagni haver più facilmente commodità di celebrare le messe dovunque si troveranno, et oltre questi sacerdotali haver anco un paramento pontificale con le calige, sandalii, tunicella, dalmatica, crocetta, guanti, anello, mitra, gremiale et pieviale con un bacolo pastorale piegatore per potere dove occorrerà celebrare pontificalmente, far le ordinationi, dare il sacramento de la confirmatione et riconciliare solennemente et fare altri officii pontificali, che se le concede potere esercitare in virtù del breve dele facultà che se le manda.

7. Et a questo effetto è necessario in ogni modo portar seco un pontificale romano per poter exeguire l'officio suo debitamente. Pare anche necessario portar seco per uso suo o de' compagni un libro sacerdotale o qualche altro libro appartenente a sacerdoti inferiori per le administrationi del battesimo, de la penitentia, del matrimonio, de la communion et de l'estrema unctione et altri officii divini.

8. Vene (?) anco, che ella et i suoi compagni portino seco qualche volume del concilio tridentino per le cose de li dogmati, sacramenti et di riforme, et del catechismo romano ad parochos per istruttione de' sacerdoti et oltre la Bibbia et qualche sermonarii oltre loro libretti, alcuna somma di casi di conscientia come la Silvestrina, et Armilla overo l'Angelica, et anco la somma piccola Caietana, la quale è utile, se ben in alcune poche cose non è communemente ricevuta, o simile per potersi risolvere in alcuni dubbii, et ancora li testi canonici in quarto foglio per quello che occorresse vedere, et una somma de concilii per potersene servire contra gli heretici o scismatici ne le occorrenze, et qualche altro libro contra l'heresie et errori di questi tempi.

9. Sarà di più necessario, che V. S. porti seco li ogli benedetti del chrisma, de l'oglio santo detto de Cathecumeni per servirsene ne li sacramenti del battesimo (sic), de la confirmatione, del' l'ordinatione de Preti; et anco l'oglio de gli infermi per li casi che potranno occorrere ne la sua compagnia, et anco per potersi ministrare a poveri christiani di là. Et se ella nel Giovedì santo si troverà in luogo comodo et in chiesa, dove habbia il numero sufficiente de sacerdoti secondo l'ordine del pontificale, annoverandovi i compagni, che si troverà haver seco, potrebbe consecrarli secondo il rito de la santa chiesa per distribuirli a sacerdoti di quelle parti.

10. Per poter fare questa santa visita se le mandano alcuni brevi apostolici. Il primo breve è de la sua delegatione et deputatione in visitatore con molta autorità et ampio diretto a lei. Il secondo generale

hortatorio a tutti i christiani di quei paesi nario giubileo in tutti i luoghi, o paesi, Il quarto è de le amplissime facoltà che maggior servizio di Dio et frutto a salute dignità et honor suo exequire questo off confidenza da S. Santità se le commette.

11. Et se bene per il breve de la d molta autorità et giurisdittione, non per ferentemente exercitare, maxime dove poco, ò causarsi impedimento di quest' op il dominio temporale, a quali non si deve minimo, anzi se essi l' havessero, si dev la religione christiana insegna principalme rali a le potestà et principi secolari, et ci se non le cose spirituali. Ma ha da proc circospettione, et havendo consideratione circostanze exequire quel che potrà con che sia possibile, adoperando tutti i buoni de la mansuetudine, piacevolezza, patientia et ridurre gli erranti et peccatori a penit et confirmar loro et gli altri ne la fede. sario dove l'autorità et disciplina ecclesi exercitare.

12. Similmente ancora quanto a le alt è necessario di avertire di servirsene disci et consideratione dove bisogna et dove è luogo et al tempo, acciò che bene et opp esse humano risultino a gloria et honor d quei poveri christiani; et per edificatione dalo loro.

13. Di più se le dà la facoltà di pot heretici et quei che errano contra la sant colar commissione a parte de s. cardinali possa ricevere a penitenza nel grembo de apostati, heretici et scismatici in foro c utroque foro, et anco se quelli sono persec con esse sopra la irregolarità per tale occ tratta secondo la forma di detta commissi di legger spesso et considerar bene per p

14. Sia V. S. vigilante in scoprire, se lutherani, confessionisti, Calvinisti, sacram ò vero anco atheisti procurando quanto è se vi fussero et non si volessero emenda non potendosi far altro, che siano conosci

15. Et perchè s'intende, che gli heret spargendo l'heresie non solo in bocca, u doli per l' Illirico et Dalmatia anco in li visitare ella si facci mostrare et vegga tu vandovi libri o scritti heretici, superstittio

istesse, et il governo et vita di ciascuno; et ritrovando alcuna cosa degna di emendatione o correttione, procuri di emendarla più presto per via di correttione fraterna et ammonitione con carità, che per altra strada, riservando per ultimo il venire ad atto giudiciale, et massime quando non giovino gli amorevoli suoi avvertimenti et ammonitioni, provvedendo alhora nel miglior modo che conoscerà essere espediente. Del che anco poi se ne ha da dar relatione a li ss. cardinali protettori et a li superiori de li ordini et religioni loro, a quali al ritorno suo se ne doverà dar quel conto et ragguaglio che conviene, acciò che con l' autorità loro possono fare quelle provisioni, che sono possibili in quei paesi.

21. In tanto ella non manchi con ogni efficacia et caldezza eshortare li detti regolari, che quanto più possono da essi si attenda a vivere christianamente, poi che si trovano in paesi, ne quali col buono esempio et christiane attioni et opere loro possono giovar tanto un gregge del signore così copioso che è fuori de la strada et meritar tanto appresso sua divina maestà. Onde importa assai il persuadergli et il mostrar loro, quanto convenga, che essi vivano nel osservantia de la regola et constitutioni loro.

22. Se le mandano ad effetto di questa visita in lingua latina alcuni capi di quelli, che per istruttione si sogliono dare agli altri visitatori mandati da questa santa sede apostolica in diverse provincie et parti. Et se bene in essi si contengono cose, le quali nel termine et stato, in che si trovano li paesi, ove anderà V. S. vi si hano più presto da desiderare, che vi si possano pienamente eseguire come in essi si contiene; non dimeno se le mandano, accio che ella ne cavi quel che conoscerà, che sia espediente o vero opportuno.

23. Tra l' altre cose che V. S. haverà da fare in questa sua missione, doverà con molta destrezza et accortezza pigliar informatione di molti bene ecclesiastici, che si trovano in quei regni et paesi occupati etiam da christiani, de quali alcuni, per quanto si intende, li possiedono per beni di chiesa et non li restituiscono, perche non ci è stata sin hora persona, che habbia fatta instantia di recuperargli; et che essendo ricercati finalmente si indurrebon a restituirgli; però facci ne quegli officii, che le pareranno potersi fare, portandosi in modo et con tal destrezza, che per le cose temporali non si perda quel frutto spirituale, che si spera et per il quale principalmente ella è mandata; per ciò che se si recuperasse alcuna cosa d'entrata, se ne potrebbe constituir provisioni per vescovi et rettori da deputarsi a la cura et salute di quelle anime ne gli istessi luoghi o altri vicini.

Sopra ogni altra cosa V. S. farà diligente consideratione, dove è maggior bisogno d'operarii per aiutare et indrizzar quelle povere anime et che via si haverebbe a tenere per provederli più facilmente et in qual luogo più commodamente si havessero a deputare rettori et sacerdoti: questo effetto, et che modo si havesse da tenere per dar loro da vivere et ella potendo farlo lo eseguiasca.

24. Ne si scorderà di far pensiero, come in quei paesi si potesse costituere alcuna scola, nè la quale i fanciulli potessero essere insegnati de la dottrina christiana et altre cose spirituali da maestri letterati e fedeli, acciochè col tempo si rendessero sacerdoti idonei da poter mostrar la verità et insegnar gli altri.

25. Questa cura d'insegnar i fanciulli dovrebbero haver in (sic) parochi et curati se potessero o sapessero farlo, massimamente per allevare gli divoti et amarevoli de le chiese parochiali et fargli pratici negli officii et cose ecclesiastiche. Ma se non si puo, si potrà dare ad alcuni preti secolari per li medesimi rispetti, che nei luoghi si trovassero idonei, facendo che a li detti fanciulli s'insegnasse a leggere et scrivere et la grammatica et la dottrina christiana; et quando non vi sia commodità di preti, accioche li putti christiani non vadano a scuola di scismatici, comme è avvenuto per il passato, si potria vedere, che li frati di s. Francesco osservanti o altri che vi fussero, lasciassero andar ne le scuole loro li detti fanciulli per insegnarli li principii di lettere, dottrina christiana, et timor di Dio.

26. Di più a li detti frati si ha da dar ordine, che leggano i casi di conscientia et predichino le domeniche et li giorni festivi et a questo effetto ogni monasterio o luogo loro habbia soggetti idonei per la detta lettione et predica.

Procuri V. S. che a le chiese parochiali et curate et ai loro rettori et sacerdoti secolari sia, anco dai religiosi et frati, portato quel rispetto et riverenza, che si conviene, et che a le dette chiese siano conservate le ragioni et preeminentie loro; et che al incontro da quelli si porti il simile rispetto et honore ai frati; et ai luoghi et persone loro siano osservati i loro privilegi et essentioni, et che con reciproca charità et benevolenza si conservino insieme amorevoli et congiunti per servitio del signore et salute de l'anime.

27. Et perche ella troverà alcune diferentie et dispareri tra l' vescovo de la Bosna et li sudetti frati minori osservanti, procuri con paterna charità di ammonirli, et comporre tra loro quella santa pace et unione, che conviene tra prelato et persone christiane et religiose, poste ad esempio, institutione et edificatione d'altri mostrando loro con quanto danno de la propria salute et con quanto scandalo di quei christiani, che han da esser aiutati et instrutti da loro col mezo dela dottrina, buon esempio et vita loro, essi nutriscono simili contentioni et dispareri; facendo in modo, che l' vescovo torni ne la sua cura et provincia et vi facci la debita residenza, essortandolo a portarsi bene et paternamente con i detti frati, dei quali egli è stato. Et ammonendo essi frati, che essi similmente portino a lui quel rispetto et faccino quell' ossequio, che conviene almeno per la dignità pontificale che tiene.

28. Similmente, poichè i detti frati si dogliono del medesimo vescovo, che egli habbia occupati alcuni luoghi loro, è necessario informarse ne bene, et essendo vero, essortarlo et fare ogni opera che li restituisca; se bene egli potrà habitare tra loro nei monasteri de la Bossina per far vi la residenza et tener cura dei quelli popoli a lui commessi. Et ammonirlo anco per l'avvenire, che non facci quelle cose, ne si usurpi alcuno monastero di essi frati, ma si contenti di stare et habitare con essi in servitio di Dio et salute di quell'anime.

29. Et perché se l' è data facoltà di poter ordinare ai ordini sacri persone così regolari come secolari extra tempora, vedrà secondo la qualità de le persone et necessità delli luoghi usarla rettamente, che siano ordinandi quanto è possibile atti al essercitio de li detti ordini et

che non siano persone discole, ma più presto virtuose et honeste, che possano dar buon esempio et non scandalo. Et li chierici in minoribus procuri deputarli in alcuno servitio di chiesa et che siano ben instituiti ne le lettere et costumi.

30. Intendendosi che fin hora per caristia de preti è stato solito dar la communione ai laici, fatta li fare solamente la confessione publica et generale senza essersi confessato prima ciascuno particolarmente in seguito de suoi peccati a sacerdote alcuno, vedrà di toglier in ogni modo questo abuso ordinando, che non sia data, se non a quelli che prima haveranno fatta la confessione sacramentale in secreto dei suoi peccati particolarmente al sacerdote, non proibendo poichè si facci la confessione generale ne le chiese curate nei giorni de le domeniche et feste principali tra le solemnità de la messa, et anco avanti l'atto de la communione, come si suole et è notato nel sacerdotale essendo cosa buona.

31. Nel publicare il giubileo et conceder l'indulgenza sarà bene che V. S. et i vostri compagni faccino sempre qualche breve sermone al popolo dichiarando ben l'efficacia et valor loro, il modo come si hanno da conseguire et l'auttorità del papa che tiene in concederli. Il che anco è espediente farsi nel amministratione di ciascuno de' sacramenti, conforme al concilio tridentino nella sessione xxii de sacrificio missae cap. viii. et nella sess. xxiii de reformatione generali cap. vii. et il catechismo romano.

32. Trovando che ne la cura del' anime siano tenute persone non atte o scandalose, facci opera, che si preveda d'altre persone idonee o sufficienti per dottrina et bontà di vita et d'esempio, secondo meglio puo farsi, ò ella li dià coadiutori atti per esercitar la cura.

33. In oltre trovando, che le chiese curate o altre siano servite, o la cura sia tenuta da preti secolari o regolari heretici, scismatici, apostati et publici peccatori et incorrigibili, farà ogni opera di rimuoverli da detta cura et servitio, deputando in luogo loro altri idonei et de più atti, che si potranno trovare nel paese usando in ciò quella circospettione che conviene, et lontana da ogni proprio afetto, non facendo appresso di se eccettione di persone, ma regolando et provvedendo il tutto a gloria di Dio et salute di quei fedeli. Et trovando in ciò difficoltà da non poterla superare con distrezza et con servirsi de le facultà et armi spirituali, che se le danno, procuri d'averter, in quel meglio modo, che potrà, il popolo de l'heresie, errori et peccati di quei tali acciò siano evitati et non si tenga communicatio con loro. Et fatto questo non potendo far altro rimedio per provvedere a tanto male.

34. Di più essendo le stata data facultà di far tutti quelli ordini et decreti, che conforme a sacri ordini et al sacro concilio tridentino le pareanno necessari ad emendatione de gli abusi et corruttele et per introdurre la disciplina ecclesiastica tanto ne laici quanto ne preti et altri religiosi, habbi avvertenza, che facendoli siano a proposito et convenient al luogo et al tempo usando in ciò ogni riguardo et discretione, mostrando in tutte le attioni sue d'haver persona, quale fatica d'esser mandato a loro visitarli per carità et desiderio di profito spirituale senza speranza d'altro fine o commodo particolare.

35. Haverà principal cura d'informarsi in che cose principalmente quei paesi hano patito et che ordine et rimedio puo esser dato loro ne termini in che stanno le cose. Sopra tutto vedrà di trovar modo, che li poveri christiani, che si trovano schiavi, siano confirmati ne la constantia de la sancta fede et che ci sia sacerdote, che possa ascoltare le loro confessioni et amministrarli, almeno nei tempi debiti, il sacramento de la santissima eucharistia.

36. V. S. noterà et in scriptis darà relatione di tutti li vescovadi et chiese, che troverà, et come stano ben ordinate in tutte le provincie, che visiterà et particolarmente ne la Servia, cosi nel temporale come nel spirituale. Et di tutte quelle città et terre, dove altre volte sono stati vescovadi, che hoggi non vi sono, et ne le quali vi si potriano instituire et di alcune altre, ne le quali fossero chiese atte et opportune ad erigerle et instituirle in cathedrali, advertendo ancora che modo potrebbe havere il vescovo da vivere, che fusse sicuro et stabile.

37. Et se ben ne le parti, ove ella anderà, non si crede che particolarmente siano stati publicati i decreti del sacro concilio tridentino ne la sessione *xxiii* de reformatione matrimonii et massimamente al capit. primo; et per questo i matrimonii fatti senza l'intervento del proprio parrocho, o d'altro sacerdote di sua licenza, o vero di testimonii secondo la forma del decreto del detto capitolo primo, non siano invalidi ne nulli, non essendo stata la publicatione dei detti decreti de reformatione matrimonii ne le proprie parochie, come si ricerca al effetto d'irritar o annullare i matrimonii contratti senza il detto intervento del parrocho o vero de testimonii, et render i coniugi inhabili a contraher in tal modo senza loro. Non dimeno se pur forse dopo l'obbligo de l'osservanza del detto concilio, che comincia al primo di Maggio *mdlxiii*, fussero anco stati publicati i detti decreti de reformatione matrimonii sessione *xxiii* in alcune parochie de paesi, che da lei sarano visitati, et in quelle istesse parochie, dove fuessero stati publicati i detti decreti o per trascuraggine o per mancamento de' sacerdoti, tra quei poveri christiani si trovasse esser stato contratto qualche matrimonio senza l'intervento del proprio sacerdote o de testimonii contra la forma di quel decreto nel detto capitolo primo de reformatione matrimonii publicato ne le proprie parochie di essi contrahenti, come si è detto, et per questo fusse nullo o invalido: sarà bene, ch'ella ne adverta i sacerdoti et i popoli, che in quelle parochie, dove è fatta tal publicatione, non si faccino per l'avvenire senza intervento del proprio sacerdote et de testimonii insieme. Et quanto a li matrimonii già contratti dopo quella publicatione de detti decreti fatta ne le proprie parochie, come si è detto, senza il sacerdote o senza testimonii o senza l'uno, et gli altri, per convalidarli potrebbe di nuovo farli contrahere in presentia del parrocho, o d'altro sacerdote di sua licenza et di testimonii capite i (*I^o*); et cosi di nuovo solennizarli et legittimarli. Et in detto del proprio sacerdote potrà intervenire V. S. o alcuno de sacerdoti suoi compagni, ai quali N. Signore in tal mancamento da facoltà d'intervenir' in essi matrimonii come proprii parrochi et di benedirli.

38. Ma se sono contratti avanti la detta publicatione de decreti o vero che tal publicatione ancora non sia stata fatta ne le proprie parochie, i matrimonii sono validi et buoni et per tali si hanno da tenere,

poi che il detto decreto non obbliga, se no le proprie parrocchie de contrahenti secondo nel detto capitolo primo.

39. Per il che considerandosi la rarità doti in quei popoli, che ella visiterà, et c difficoltà et impedimento nel far de mal concilio tridentino, pare espediente, che in non sono stati publicati i detti decreti de si publicchino altrimenti per hora, ma si se per non gravar quei christiani di cosa di la relatione di V. S. nel suo ritorno, di qu conosciuto et giudicherà potersi fare et os

40. Et perchè si potriano facilmente t tratti in gradi prohibiti da i sacri canoni, queate da peccati et da censure ecclesiasti salute loro, tra le altre facolta, che da a pensare sopra li matrimonii, che fussero g o contrati solo scientemente o ignorantem di consanguinità o vero affinità assolvend tenza de la scomunica et altre censure danari o premio alcuno.

41. Ma se per l' avvenire in quel paes monli tra parenti in simili gradi per cau potrà avvisar et lasciar ordine ai vescovi quelle parti, che in tal caso ne scrivano o buona strada con la nota de le persone, d del parentado, de le cause de la dispensa cessarie, che se li procureranno le dispense alcuno et se l'invieranno.

42. Di più intendendosi che in molti introdotto un gravissimo abuso di usar l' ogli benedetti per il mancamento che no toglier in ogni modo questo et ogn altr strando loro, quanto ciò sia mal fatto e alcuna ordinando che ne siano provisti ogn più vicini, avvertendoli che ricevuti che li rifondervi del' olio commune innanzi che giovedì santo, che procureranno di haver caso di necessità solamente possano usare et la cresima vecchia del' anno precedente.

43. Et perchè puo essere di gran gio anime di quelle povere nationi saper con anza di V. S. le necessità et bisogni loro quel che si puo col tempo, pare espediente da lei, sia posta in iscrittura per manda considerata bene, se pur a lei non occorre dare impedimento a questa opera. Ma si notare in un libro o quinterno a parte le sarie appartenenti a la detta visita et prin

et monasterii, che beni et facultà tengono; et come siano instrutte di sacre vesti et paramenti, di vasi sacri et altra suppelletile ecclesiastica; la vita et costumi et altre qualità de prelati, sacerdoti, religiosi et ministri; di che religione, rito et vita sono quei christiani che visiterà, et i decreti, ordini et riforme, che ella farà o lascerà che siano osservati, et altri atti occorrenti. Et in altri quinterni a parte si potrebbero ricevere le dispositioni o testimonianze o processi, che havesse a ricevere o fare contra qualche vescovo o prelato o altri superiori o sudditi di cose gravi et importanti secondo che occorrerà. Et a quest' effetto potrebbe deputar uno o due de suoi compagni, di quelli che mena atti a questo mestiero, che ne le hore quiete rimotamente scrivessero et più pienamente che potessero; oltra che se le da facultà di deputare notarii publici.

44. Perche N. Signore con ogni paterna carità et vigilantia, non perdonando a spesa alcuna, tiene sollicita cura di procurar in tutti quei modi che puo il bene et la salute universale di tutte le nazioni christiane; et a questo effetto a Roma et fuori in diverse provincie ha instituti molti collegii di gioveni et figli di varie nationi, non ha mancato anco di far il medesimo per le nationi, che ella ha da visitare, havendo già instituito il collegio hungarico per la natione et lingua hungara et ordinato anco il collegio illirico per la lingua et natione illirica. Onde la Santità Sua si contenta, che de li regni et provincie soggette al imperio del Turco, si ricevano alcuni gioveni et figli per imparare et essere instituiti ne la religione, lettere et discipline et poi ritornarsene a le patrie loro per servitio di Dio et de le chiese et beneficio di quei popoli; purchè li detti gioveni et figlioli siano di buona indole et di buono ingegno, docili, et di honesti costumi, nati di legitimo matrimonio et habili ad essere persone ecclesiastiche o religiose, di età d' anni quindici insino ad anni ventidue, che sarà conveniente per poter imparare et intirodotti se è possibile a la grammatica, o almeno atti ad impararla presto. Per questo V. S. farà opera, che se ne mandino et faccino venire, cioè di diverse regioni, città et luoghi de l' Vngaria, et natione et lingua Vngara da dieci per il collegio Ungarico in Roma; et da la Schiavonia, Croatia, Bossina, Servia et altre provinciae et paesi de la natione et lingua Schiavona da dieci o dodici altri per il collegio illirico a Loreto, ne quali collegi si alleviranno religiosamente ne la pietà et ne le lettere con gli altri del' istesse nationi et lingue soggette a christiani. Ma questo bisogna farsi con molta destrezza et prudentia per li pericoli, che possono succedere, et per schivarli potrebbero esser o in habito di religiosi, o come garzoni di mercanti, o in altri modi, come ella giudicherà piu espediente, che saranno benignamente ricevuti, ben trattati et instituiti et poi, come s' e detto, rimandati a le case loro. Parebbe anco molto a proposito, che V. S. esshortasse quei christiani, che e li loro se ne facessero frati et religiosi massimamente del ordine suo e minori osservanti per il ministerio del sacerdotio et de la predicatione a beneficio loro et havendose ne si potrebbero allevare ne luoghi o la Dalmatia maritima o vero farli venire in Italia, perchè N. S. ha ordinato et ordinerà, che siano ricevuti ne principali monasterii et luoghi loro, dove possono essere bene instrutti et eruditi.

45. V. S. con tutti quelli, che mene avvertita, che per l' amministratione de' e dispensationi, che concederà et altre ricevano denari in modo alcuno, ne altra titudine grava la conscientia di lei.

46. Sarà bene, che V. S. et li suoi questa visita sianno quanto è possibile mandando si per l'amor di Dio di quella povacciocchè veggano più volentieri et lei et altri, che vi haverrano a tornare per il m et in ogni cosa esempio di vera humiltà,

47. Et perchè s' è inteso, che in ufrati minori osservanti si è scoperta quade la madonna, che volgarmente la chideda quale si ha relatione, che si fanno et infedeli, che vi ricorrono, haverà pensvera informatione per riferirci la verità, e

48. Di più ella sia contenta di legger ricordo et memoria sua et così anco è nconsiderare spesso li brevi de la sua deputale et dichiararle a li suoi compagni, accne le occasioni se ne possa insieme con e ne l' eseguirle non si facci errore.

49. Se le mandano gli infrascritti li Bartholomeo Sfondrato posti dentro due et impegolate per conservatione loro et dentro, acciocchè V. S. possa portarli seco il bisogno a quei monasterii de frati et la lingua latina, per i quali possano servde le anime:

50. Breviarii romani deciotto, nove in decimo. Messali romani riformati in quarto Pontificale romano, un in foglio legato in quarto legati in corame diece. Rationalglielmo Durando con Giov. Belet de c stampato in Lione uno. Catechismi romanlatini et quattro volgari. Concilii Tridentibiti diece in xvi. foglio. Somme de concilangeliche in quarto foglio due. Somme silcaietane in sestodecimo foglio quattro. quattro. Somme di confessione di s. Antipate in Lione in sestodecimo foglio de s. Antonino volgare in ottavo foglio dodic del Polanco in duodecimo foglio dodici. / in ottavo foglio due, di due tomi l' uno.

51. Et per poter anco far qualche greco di quelle parti, se ben generalment solamente il rito greco, pure si sono contholomeo Sfondrato le infrascritte dottrine

et opera de' suoi compagni ne la lingua propria loro le dette bolle et
summarii o capitoli et statuti, che ella farà ne le foundationi di tali com-
uni, acciochè siano bene intesi da essi, et sapino quello che se li con-
e, et quello che fermamente hanno da osservare.

35. Et perchè ne i sopradetti capi cavati da l'istruttione solita darsi
sitatori in lingua latina, si fa mentione di alcune bolle et lettere
stoliche de la fel. me. di Pio Quarto et Pio Quinto, et de la santità

^N Signore concernenti il concilio tridentino et la riforma, de le quali

se bene alcune si trovano stampate nei volumi del concilio tridentino, non tutte impresse et autenticate si sono consignate al medesimo padre Sfondrato et poste dentro le medesime cassette et notate ne la sopradetta lista, acciochè ella et i suoi compagni occorrendo sappiano almeno quello che in esse si contiene, le quale anco si possono comunicare o lasciare a vescovi o prelati o altri sacerdoti in alcune chiese o monasterii, dove si giudicherà che possano giovare o in qualche parte esser a proposito, ò servire.

56. Ma non se gli sono già stati consegnati, ne a lei si mandano alcuni sumpti de la bolla in die caenae domini, come quella che non pare expediente che ne i paesi da visitarsi sia publicata, ne possa esser totalmente osservata.

57. Li sopradetti, padre Sfondrato et frate Antonio da Bosna, portano seco due operine scritte a mano, una di un breve catechismo per i sacerdoti semplici, et un' altra de la dottrina christiana per le persone religiose et pie, che intendono la lingua, acciochè col giudicio di V. S. et di persone dotte et anco perite de la medesima lingua siano reviste, purgate et diligentemente tradotte ne la lingua ciurula et con l'occasione de la visita vedendo et scorgendo i bisogni di quei popoli, in esse si possa aggiungere o porre qualche cosa di più per la necessaria loro instruttione ne la santa fede et vita christiana, ond' ella nel ritorno de la detta visita, che havrà fatta con gratia del signore, ne potrà mandar quà di ciascuna de le dette due opere doi esemplari doppii in dette lingue illirica et ciurula emendati et ben corretti, et di più un altro esemplare pur di ciascuna in lingua italiana o vero latina, per vedersi et sapersi chiaramente quel che si contiene in esse opere da chi non intende quelle lingue a fine che da la paterna sollecitudine di N. S. si possano far stampare ne le istesse lingue a beneficio et salute de le chiese et popoli di quelle provincie.

58. Per consolatione anco et edificatione di quei poveri fedeli, che saranno visitati da lei, si sono consegnati a detti padri et si mandano dentro le dette cassette una scatola d' Agnus Dei et circa venti dozzine di corone et da cinquanta mila grani benedetti da S. Beatitudine con molte gratie et indulgentie et più de le imagini et figurette de' santi, acciochè si distribuiscano a quelli discretamente secondo la divotione et bisogno loro.

59. Del resto V. S. non manchi con la gratia et aiuto del signore sforzarsi, che questa visita rieschi utile, fruttuosa et salutare per le anime et di servitio et gloria a s. d. m. secondo si desidera; et in somma con ogni caldezza et efficacia si attenda maxime con l'occasione del giubileo et indulgentie, che si publicherano a fare che quei popoli siano continuamente eshortati et s' induchino a penitenza et a conoscenza de i loro peccati et abusi et a l'emendatione de la vita, et si accendano al studio de la santità et assidua oratione et la frequentatione de sar sacramenti et ad altre opere buone et pie in beneficio et salute lor che col miglioramento de la vita et ricorso a Dio, potranno da la divina misericordia et potente mano sicuramente sperare. Et cosi sia.

(In dorso): frbr 1580. Instruttione mandata al vescovo di Stagno.

Tabular. vatican. secret. mss. cod. (inscriptus) Instruttioni (in catal. Garam inscribitur: Politicorum) signat. CXXIX. fol. 195—210,

MCCXXI. 1582, 29 Junii, Romae.

Instruttione a mons. Agostino Quintio vescovo di Corzula visitatore apostolico ne le provincie dela Dalmatia, Schiquonia, Croatia, Ungaria, Bos-sina, Servia etc.

Molto reverendo monsignore. Havendo N. S. questi anni passati per divina inspiratione, per la sua universale cura, che tiene di tutte le chiese, mandato mons. Bonifacio vescovo di Stagno di buo: me. a visitar li poveri christiani, che si trovano ne le parti settentrionali et di Europa soggetti a Turchi et il detto vescovo havendo visitato alcune provincie et paesi con molto desiderio, beneficio et satisfattione di quei popoli, et per la sua infirmità et morte dopo successa non si essendo potuta finire la detta visita, anzi essendo rimasta a farsi la maggior parte di essa, et S. Santità intendendo l'infinito desiderio et istanza di quei poveri christiani d'esser visitati et consolati et le infinite necessità et bisogni loro spirituali, et volendo per l'ufficio de la sua paterna carità et sollecitudine soddisfare a questo debito ha deliberato, che la detta visita per servitio del signore et per aiuto et salute di quelle anime sia continuata in quelle provincie et servirsi in questo ufficio della persona di V. S. come di prelato religioso et da bene et pratico in paese di Turchi et intelligente di molte lingue et particolarmente de la turchesca, si come già riconosciuta et vista anco di presentia la vostra prontezza et obbedienza ad accetar questo peso, ha fatto diputandola suo apostolico visitatore et delegato. Per tanto ella sia contenta abbracciarlo et eseguirlo volentieri et nel nome di Dio et con la beneditione di S. Santità le ha data partirsi quanto prima et passato il sicare, mettersi in viaggio per quella volta seguitando la visita cominciata et de quelle parti, che ne tangono maggior bisogno et seconda conoscerà esser piu expediente etc.

(Sequuntur momenta instructionis huius, in quantum differunt ab iis instructionis ad fratrem Bonifacium datae et quidem secundum ordinem numerorum).

Ad 4. Et pare a proposito, che siano de la sua nazione et lingua illirica o di quella intelligenti et bene instruiti. Pare necessario etc. 5.

Ad 8. E bene anco questi tempi come Alfonso da Castro adversus hereses o altro simile autore. Sarà di più 9.

Ad 27., 28. in instructione data Aug. Quintio non signantur i. c. de-quant ita quod a 26 puncto fit transitus ad punct. 29.

Ad 44. Case loro, per servitio de le chiese et beneficio de fedeli di quelle parti. Parrebbe anco etc. 45.

Ad 45. Dé frati minori osservanti et anco del suo de frati predicatori per il ministero etc.

Ad. Post. punct 46. immediate sequuntur punct. 48. Itaque punct. 47 deest.

Ad 49. De libris missis ad fr. Bonifacium. Si mandarono già al vovo di Stagno gl' infrascritti libri nuovi per il pre Bartholomeo Sfontato, acciò che potesse portargli seco et distribuirli secondo havesse conosciuto il bisogno, a quelli monasterii de frati e sacerdoti secolari, e usano la lingua latina . . . non sapemo se gli havesse distribuiti tutti, et tanto ella sarà contenta d'intendere che sen' è fatto, et se si tro-

essere, farsegli
 che in Temisv
 ure lasciate dal
 etto mar. vescov
 51. Macedonia e
 non che il sop
 qualcheduno (qu
 in Temisvare d
 ricuperarsi V. §
 52. Hora di nuo
 Ilirica con carat
 la medesima lin
 parerà et appo
 carattere servian
 hè etc. 53.
 fine :) Di Roma
 cardinalis coment

MCCX

*catholici „Scima
 arusium et Cris
 ctissimo patri,
 aliquem visitator
 Ragusio episcopi*

opolo et fedeli i
 et exaltatione d
 santissimi piedi.
 di Dio vivente,
 per trovare la c
 abbiamo cercare
 na aiuto in ogn
 e domanderà, ri
 li sarà aperto. (e
 e Ongaria nel le
 o a torno di no
 per gratia et
 et tutto il resto
 andoci in grand
 le, dobbiamo per
 resiede, ricorre
 i essaudirci et
 el quale è dispe
 no padre, li an
 aveva mandato
 ma prima che
 Dio lo chiamò
 ndissimo dolore

Cum in tantum nos tyrannorum crudelitas oppresserit, quod scripturis magni Turcae victos, carceri mancipatos, flagellatos, spoliatos, ac tres ex nostris vix semivivos reliquerit minime permittentes nos monasteria inhabitare nisi prius persoluta tria millia nummorum; idcirco ne scintilla fidei in his partibus omnino extinguatur, non habentes nos unde ista dare, ad summum pontificem, reges, principes, duces et barones, cunctosque christianos humiliter recurrentes auxiliumque postulantes, te ut capta temporum opportunitate . . . cunctos adire valeas ad hoc opus cum merito salutaris obedientiae destinamus mittimusque etc. Datum Plumbi in aedibus s. Mariae gratiarum mense Augusti xx. mdciii.

P. Marcellino da Civenza bibliografia sanfrancescana Prato 1879 p. 214.

MCCXXX. 1609, 28 Novembris, Romae.

Joanni Telegdino electo episcopo Bosnen. facultas promovendi ad ordines sacros extra tempora.

„Joanni Telegdino el(ecto) Bosnensi“. Perillustris et reverendissime mine! Efflagitavit dominatio vestra a sanctissimo domino, ut vobis znaretur concedere facultatem ordinandi extra tempora tam in patria, am in ceteris regionibus et provinciis, in quibus versamini. Idque quum etitati suae visum est, cum propter iustas illas rationes, quas in me-

schismaticos vere poenitentes atque contritos et hoc tantum in foro conscientiae sacramentali.

Ragusium ad patrem Bartholomaeum Cassium, Dalmatam, cum instructione, de modo se gereudi tam cum catholicis ceterisque christianis quam Turcis, transmissa omnia a p. praeposito generali Claudio Aquaviva cum litteris patentibus de more solito pro duobus patribus suae religionis sacerdotibus. Hisce omnibus superiori missionis p. Bartholomaeo traditis a p. Stephano Szine socio obtulit idem eidem pecunias pontificiae eleemosynae expendendas pro rebus necessariis comparandis in itineribus pro duobus patribus et reverendo domino Simone Jannis Matkovich, sacerdote bosnensi, qui hanc patrum missionem in illas partes a summo pontifice efflagitaverat diligentissime ac benevolentissime, ut essent patres societatis Jesu esse oculati testes omnium necessitatum spiritualium, in quibus omnes christiani sub iugo turcico versabantur, uti et dominus Simon sanctissimo domino papae exposuerat.

p. II. P. Bartholomaei Kašić per Hercegovinam, Bosnam et Serbiam iter; adventus et commoratio eiusdem Belgradi.

Mense igitur Novembri duo patres depositis vestibus clericalibusumpserant vestes, quibus Ragusini mercatores in dominio turcico de

more utantur, quin
 recurrentes forte in
 minis mercatoribus,
 seu Taurunum patre
 novum genus vestiu
 suo nigro calpakum
 runt, interius pelle
 viis nivibusque, tuta
 alteram servianam l
 agninis manicisque l
 manus ultra digitoru
 foris lupina, ut poss
 dum continerent ad
 vestes erat omnibus
 cooperire crura equi
 genua productas, qu
 matae senis aut sepi
 possent pedes fortius
 per viam glaciata
 Neque vero deerat
 prope collum adsutu
 dente pluvia aut niv
 caputium. Patres it
 poterant incedere at
 scendunt equum sing
 quatuordecim Ragus
 elegerant armatum .
 omnes armati acinac
 opus foret; neque p
 neuter pater esset a
 petum, experientia
 esse arma omnibus
 sclopetisque munitis
 die non parum defe
 millia passuum cum
 prope occasum cade
 cinulas omnes com
 caelo dioque conspic
 comitibus, atque pos
 vestiti eo prorsus m
 gidissima nocte per
 equos; neque minus
 cibo ac potu rus G
 praeparatam hospiti
 quisque suis rebus
 autem ex proxima
 domina cadunna uxo
 tisque ab ipsa cadu
 amplis patinis. Prae

cultatibus; item adiuvari ut quaedam privilegia, a Turcis concessa, pro bono ecclesiarum recuperare possit.

Idem petit recommendari legato Galliarum Constantinopoli residenti et episcopo Zagrabiensi, ut possit obtinere testimoniales, quae apud episcopum Pristinensem novissime mortuum servabantur.

In tabul. vat. vol. memoriali 882, fol. 93 et 114.

MCCXXXVII. 1622, 19 Novembris, Romae.

Fr. Antonius episcopus Scardonensis deputatur in administratorem ecclesiae Bosnensis.

Georgius PP. XV. Venerabilis frater etc. Cum, sicut accepimus, venerabilis frater Joannes episcopus Bosnen. a suis civitate et dioecesi Bosnen. certis de causis praepeditus absit: nos ne propterea dicta ecclesia Bosnen. qua in spiritualibus et temporalibus detrimenta patiatur, pro nostri pastoralis officii debito munere, quantum cum domino possumus, providere volentes ac de tua fide, prudentia, doctrina et religionis zelo plurimum in Domino confisi, tibi qui ecclesiae Scardonen. praeesse dignorimur, ut ad triennium proximum dumtaxat Joanne episcopo praedicto vacante et interim donec alius episcopus ad infrascripta ab eodem Joanne

ilare,
 . . .
 onem
 men-

epi-
ram;
a ab
non-

Beni-
 gione
 nello
 peste
 Sar-
 endo
 e¹) e
 , ma
 ciato
 enza
 ceva
 le et
 si di
 sani
 stato
 etici
 isato
 per
 inite
 sser-
 altre
 , dei
 Che

Bel-
erat,

pro-
 letta

provincia vi è l'or
si radunano i me
santa chiesa; e c
vincia è stato sen
quale anche esere
anni con quiete e
preteso dello orat
della sede apostol
prender il possess
quel popolo christ
grandissima quan
et lingua diversa
ditione.

Però l' oratore
V. Santità a deg
detto oratorio al
augmentarà il cul
gratia etc.

(In dorso): Di
negotio supersede
stolici Bosnae; et
1624 episcopo Bo
sionem, donec ali
fide determinatur.

Tabular. congreg.

Fr. Paulus Popic

Illustrissimi e
Turchia vi è una
diocesi di Saman
stiani, et non si
quale da cento a
osservanti del or
dona dell' istesso

Poi da sei an
haver un breve a
il possesso fece g

morto et spirato il suo breve, però si desidera, che detta capella resti
come è stata per il passato sotto il governo del sopradetto vescovo ²¹
Scardona, il quale è hora il Padre fra Antonio Bosnese. Che il tut

Fr. Joannes Bapt. de monte Corvino, procurator generalis ordin
testatur: quod fr. Paulus Bosnensis sit a populis illarum partium Roma
missus, ut negotium capellae Belgradensis pertractet. In Araceli il
Febraio 1624.

Tabular. congreg. de propag. fide vol. 884 f. 203, 205.

Padri di
 nella qu
 padri es
 di dove
 quanto l
 quanto l
 li poveri
 chesca, l
 di loco
 il suo b
 di pregi
 signorie

In d
ROM CAR
 existens
 Tabul

Fratri
ecclesiarum
unum e

Urba
 dictioner
 Besnen.
 ne prop
 poralibu
 quantum
 dentia, c
 ecclesiae
 duntaxat
 scopus a
 et officiu
 debet es
 domum
 rum inil
 valeas, s
 quod di
 recitare,
 et per o
 indulgen
 Cum sic
 a. Maria
 Theatint
 (A t
struborl
 Tabul

30 Julii, Romae.

*administratori Bosnensi conceditur
ra olea conficiendi.*

po Scardonensi. Urbanus PP. VIII.
am benedictionem. Cum, sicut nuper

Bosnae et finitimis regionibus Tur-
morari consuevisti, pauci admodum
oleo catechumenorum et infirmorum
um sit admodum chrisma et oleum
ropter illorum distantiam transferre,
fecisti, ut tibi de opportuna licentia
benignitate apostolica dignaremur:

. gratiis prosequi volentes et a qui-
sentes, tuis hac in parte supplica-

in illis partibus fueris, chrisma et
Caenae Domini, servatis in reliquis

libere et licite valeas, apostolica
am concedimus et impartimur. Non

ibus provincialibusque et sinodalibus
onibus et ordinationibus ceterisque
ae apud s. Mariam maiorem die 30
V. Theatinus.

4 volum. mensis Augusti fol. 892.

Novembris, Romae.

*impedimentis vult, ut collegium Illy-
Loretto erigatur.*

.ttina prese a dire tanto per impe-
regatione de propaganda fide di ri-

che N. S. fu necessitato a dirgli,
i facessi; e passando d'una cosa in
all' haver fatto venir costà l' inqui-
ndo il veneto, esser solita la repu-

S. Santità finì con dire, che: sa-
i Deum.

L. 59.

7 Martii, Romae.

*Libarensi, conceduntur facultates pro
Serbiae et vicinis, Turco subiectis.*

propaganda fide habitae die 17 De-
nuente sanctissimo domino nostro,
iepiscopo Antibarensi, concedendas
nt fr. Eliae, episcopo Sophienai et
ardin. Bandinus. Franciscus Ingelus

sicut" edito Romae die 17 Martii

..

1625. vol. mens. Martii fol. 210.

tore, custode, capellano otto anni à (Banjaluka) ove risiede il bassa, e due volte ministro provinciale, quali officii ha lodevolmente esercitato con buon esempio e dottrina. 2. Vi è il Pre fra Nicolo Braicovich, d'età anni 50, di religione 30, predicatore, ha studiato teologia in Ferara, nella religione è stato guardiano e definitor. 3. Vi si trova il Pre fra Girolamo Bogoslavichi, d'età anni 50, di religione trentadue, predicatore; ha studiato a Bologna, nella religione è stato guardiano e diffinitore. 4. Vi è il Pre frate Andrea di Camengrado, 45 anni d'età, di religione 25, predicatore, ha studiato in Peruggia, nella religione è stato definitor. E tutti questi quattro Padri hanno sostenuto conclusioni publici di sacra teologia; che è quanto con verita m' occorre significare a V. Santità. Quem Deus

In dorso. Die 5 Septembris 1625. S. congregatio censuit, si placuerit Sanctissimo, ad ecclesiam Scardonensem in regno Bosnae, per obitum fr. Antonii illius ultimi et immediati pastoris, vacantem promovere fr. Thomam Hivchovich Bosnensem ministrum provintiae.

Tabularium congreg. de propag. fide, vol. 385 fol. 610.

MCCLII. 1625, 25 Octobris et 19 Novembris, Romae.

Fr. Thomae Ivković, episcopo Scardonensi, committitur cura et administratio ecclesiae Bosnensis.

Decretum s. congregationis de propaganda fide coram sanctissimo habitae die 29. Octobris 1625. Ut populi christiani Bosnae pastoris et episcopi residentis solatio frui possint, nihil(que) eis desit, quod per curam pastorem ministratur, s. congregatio, S. D. N. comprobante, ad relationem illustrissimi domini cardinalis s. Susanae censuit fratri Thomae Hiukovich, electo episcopo Scardonensi, curam ecclesiae Bosnensis, uti sedis apostolicae delegato, esse committendam, donec Joannes Tigledinus ad eam ab imperatore nominatus, post canonicam promotionem et consecrationem creatus episcopus, ad residendum in ea ecclesia se transtulerit, ceterarum vero ecclesiarum eiusdem regni Bosnensis, episcopis carentium, administrationem ad sanctitatis suae et eiusdem sedis beneplacitum esse concedendam. Card. Ludovisius praef. Franciscus Ingoli secret.

(L. S.)

Sanctissimus vero Dominus Urbanus PP. VIII. Brevi, quod incipit „Commissi nobis“, Romae apud s. Mariam maiorem die 19 Novembris 1625 edito, praefatum decretum pro solatio ecclesiae Bosnensis pastore destitutae confirmavit, „donec illi de persona dilecti filii Joannis Tigledini (Telegdi) Bosnen. seu alterius dioecesis, quem eidem ecclesiae Bosnensi in episcopum praefieri intendimus et pastorem, per nos apostolica auctoritate provisum fuerit, ipse Joannes sic provisos, et munere consecrationis huiusmodi suscepto, ad residendum in ipsa ecclesia Bosnensi se contulerit . . .“

Tabular. s. congregationis Brevium, an. 1625, vol. mens. Novembris fol. 45, 46.

sine licentia episcopi, et non facto praevio examine, immo ob solum odium contra tales conceptum, dictos parochos de erroribus in parochiis commissis puniunt. Quod cum fiat in contemptum iurisdictionis episcoporum, supplicant episcopus Macariensis et episcopus Scardonensis, ut huic etiam inconuenienti provideatur et in hoc stricte prohibeatur. Quam Deus etc.

Tabular. congreg. de propag. fide, vol. 390 f. 286.

MCCLVI. 1625, 10 Decembris, in Bosna.

Fr. Thomas Ivković „electus episcopus Bosnae et Diacovi“ patribus ex societate Jesu Quinqueecclesiensibus facultatem administrandi sacramenta concedit.

Nos fr. Thomas a Fojniza, ordinis minorum de observantia in provincia Bosnae Argentinae minister, et Dei gratia ac sedis apostolicae eisdem Bosnae et Diacovi episcopus electus. Dilectis nobis in Domino fratribus, reverendo patri Matthaeo Vodopie et reverendo patri Georgio et fratribus patribus ex societate Jesu salutem. Cum charitatis officium postulat, et omnibus, quibus possumus, Christi fidelibus iuvemus, in his, quae ad salutem animarum pertinent, maxime pacem seminantes et iurgia evellentes, his nostris vobis facultatem concedimus, ut in dioecesi Quinqueecclesiensi animarum curam habeatis et omnia sacramenta ecclesiastica

administrare possitis, instituere, ineptos vero exercere absque nostra auctoritate, sed cum nostra plena auctoritate facietis, dum eritis almae religionis societatis Jesu. Valete, Deumque pro nobis exorate. Datum Bosne die X Decembris 1625. Fr. Thomas qui supra. (L. S.)

Omnibus, in quorum hae manus pervenerint, fidem facio, esse verum exemplar litterarum, quas dictus electus reverendissimus nostris patribus Quinqueecclesiarum, non petitas misit, quarum originales apud dictos patres remanserunt, in quorum fidem propria manu subscripsi. Marinus de Bonis societatis Jesu.

Archiv. s. congreg. de fide propagand., vol. 56 fol. 218.

MCCLVII. 1626, 16 Junii, Romae.

Favores fratribus Bosnensibus concessi.

Die 16 Junii 1626. n. 9. Fuerunt concessa fratribus Bosnensibus quatuor loca pro quatuor fratribus eiusdem provinciae, assignanda in conventibus s. Bartholomaei de Insula et s. Petri de Monte Auro de Urbe vel in aliis conventibus, studiis deputatis, ut in illis dicti fratres instrui et instructi in patriam ad curam catholicorum ibi existentium suscipienda reverti possint.

Biblioth. Casanat. Cod. msc. X. V. 5, fol. 2.

MCCLVIII. 1626, 7 Septembris, Romae.

Rescriptum s. congregationis episcopo Scardonensi.

Rescriptum s. congreg. de propaganda fide 7 Decembris 1626. 3. Petente episcopo Scardonensi et Bosnensi administratore facultates: Primo conservandi olea cum quinque aut sex sacerdotibus et in casu necessitatis in oratoriis privatis. Secundo: Conferendi in eisdem oratoriis ad evitanda Turcarum pericula ordines sacros usque ad presbyteratum inclusive. Tertio: Conferendi sacramentum confirmationis sine mitra et in eisdem oratoriis. Sacra congregatio respondit ad primum et secundum oratoris petitioni esse annuendum. Ad 3. Posse privatim conferre sacramentum confirmationis sine mitra sola tantum adhibita stola.

Biblioth. Casanat. Cod. msc. X. V. 4 p. 15.

MCCLIX. 1627, 5 Novembris, Romae.

Altaria privilegiata conceduntur Bosnensibus.

Die 5. Novembris 1627. Representante illustrissimo domino cardinali Cornelio petitionem fratrum Bosnensium ordin. minor. de observantia ac aliorum ecclesiasticorum tam saecularium quam regularium degentium in locis, in quibus haeresis, schisma et infidelitas grassatur, circa altaria privilegiata cum minori numero sacerdotum illis concedenda, sacra congregatio censuit, si sanctissimo placuerit, altaria privilegiata in praedictis locis concedi posse cum infrascriptis conditionibus: 1. Pro uno die qualibet hebdomada ab episcopo seu provincialibus, guardianis, prioribus seu superioribus regularium invariabiliter determinando. 2. Si in eo

MCCLX

*Conceditur gratia altaris
voniae et eccles*

Beatissimo Padre! I
provincia di Bosna Arge
voter conceder altar pri
cesco posto nella chiesa
luogo di Velica, nella di
modo di suffragio col sa
fedeli, che sono in pur
esser altar privilegiato, e
habitano in maggior num
pregarà per la conserva
gratia particolare da Be

Et un altro (altare p
chiesa di s. Nicolò nel
fù anche concesso dallo
che non vi siano più di

22. Augusti 1628. . .
congregationis approbavit

Tabul. congreg. de prop

*Fratres Bosnenses suppli
Labacensem ad instruend*

Sacra imperialis caes
statis amplitudinem, erga
ac nostrae maximae cala
tesque oratores infrascr
dominio subiectae et Bo
subiectae, multas ob inc
studia bonarum ac libera
minime valent. Ideo sub
atque instanter petunt,
benignitate ac liberalitat
nasterium ordinis nostri
attribuens eidem aliqua l
studentes ex dictis provin
semper clerici humanis s
decem logicae arti intend
completum suae artis tri
de consensu lectorum a
studentes de ordine et a
et vestrae sacrae caesare
generalis nostri post com
a reverendo patre minis
nostrum generale studium

ecclesiasticamque
s restituendi et
s iuxta canonicas
uniendi et corri-
eu quomodolibet
non etiam ponti-
ostolica auctori-

visitatione repe-
as sub tuo sigillo
transmittas, ut
ibita decernatur.
expressis, cete-
ibi in praemissis
monita et man-
ent, alioquin sen-
obstantibus etc.

6.

l. 77.

8.

*de controversia
ad traditionem
e Narentani.*

sempre colendis-
catholici di Na-
efaniense o vero
contrasti et liti
rale come spiri-
i vescovi di Mar-
ato sudetto indu-
tà Naratense, si
tte queste parti,
di nostri antichi,
r fermo quindici
pastori, nè mai
to di cento anni,
ri, avi et bisavi,
vescovi di Mar-
loppo che questi
tolica, delli frati
to si puo haver
sti ne sentiti in
ntione vescovale,
ri, come Nicholo
alla f. (m.) Papa
et poi governato
o di Macharsca,

christianità cattolica con la cura delli Padri osservanti di s. Francesco, residenti in 16 monasteri, buona parte de quali sono educati nelli studii d'Italia, nelli quali per molti, che vi capitano, pochi però profitano per non haver lingua italiana, alcuni persa la semplicità nazionale in luogo di virtù apprendono viti, e gran parte remangono morti per la diversità dell'aria; però a fine d'ovviare simil inconvenienti e formar buoni operarii per quella chiesa, si potrebbe fondare un seminario in Dalmatia vicino alla patria loro sotto il governo et institutione delli buoni padri più qualificati, per sostegno de quali mentre la Santità Vostra si degnava per spatio d'alcun anno applicarvi l'una delle Badie di Sibenico, o vero del monte di Zara, che sono le minori di quel paese, che Giovanni Tomco s'obliga di provederli a spese della propria povertà di chiesa, casa et orto sufficiente appresso la città di Sibenico, dominio della serenissima republica di Venetia. La christianità di Bosna.

(In dorso:) Ad illustrissimum card. Caetanum. Die 7 Septembris 1629. Congreg. 114. Referente illustrissimo d. cardinali Caietano negotium erectionis conventus minor. de observantia in dioecesi Sibenicensi ad instruendos in eo fratres Bosnenses eiusdem ordinis in philosophia ac theologia disciplinaque regulari, sacra congregatio mandavit de illo ad commissarium generalem scribi, ut eius sententia prius habeatur ac eidem domino Tonco iniungendum esse, ut diligentius dominos cardinales congregationis informet.

Tabular. congreg. de propag. fide, vol. 389 fol. 296.

MCCLXX. 1629, 17 Septembris, Sarajevo.

Fr. Paulus Papić exponit cardinalibus s. congregationis suos labores in parochiis Bač et Belgrad exantlatos, enarrat existentes Belgradi controversias, rogat fratres Bosnenses, in hac ultima parochia ab an. 1521 servientes, adversus Ragusinos defendi.

Illustrissimi e reverendissimi signori, padroni miei sempre colendisimi! Havendo lor signori illustrissimi e reverendissimi a me imposto carigo a Backa della cura delle anime christiane nelli confini d'Ungaria superiore e inferiore, dove habitano diversi sorte d'infedeli, con mandarmi Breve insieme con la patente, nell' quali ci contenevano diverse gratie, dove quanto è stato possibile non ho mancato d'affatigarci di modo, che d'Ariani, Luterani, Rasciani et altri nemici son stato grandissimamente perseguitato, sforzandosi loro d'impedirmi publiche prediche, processioni e celebrationi, poi a un prete di Luterani, il quale fra gli altri era principal nemico, per voler divino gl'intrò diavolo adosso e lo strasciando fra l'otto di finì maledetta vita, delle quali cose qualche carticella ha veduto monsignore reverendissimo frat Alberto, si di tra gli tolerati, si di indemoniati tanti liberati, si anco di profitto et acquisto di tant' anime, per questo io non pretendo alcuna lode o vero premio humano, ma ogni cosa dedico a sua divina maestà.

Poi nell' anno 1628 havendo ricevuto quel decreto, mandato da costà s. congregatione, acciò di predetta cura mi levi, et vadi ad Alba Ica attendere alla salute di quelle anime e far osservar i capitoli contenuti in esso decreto. Io come quello, chi non ha favella da proferir che

verso suoi superiori, subito son venuto da monsignor reverendissimo fra Tomaso vescovo di Bosna, il quale delle sue proprie mani mi diede detto decreto, et subito me parteti (sic) per l'Alba Greca, e trovandola infettata della peste, havendoci raccomandato alla sua divina maestà non ho voluto ritirarci indietro, ma volendo, quanto in quel decreto ci carica sopra la coscienza mia, subito son entrato fra li amalati, poco o nulla curandoci della mia vita a comparation della salute delle pecorelle di nostro signore, et non è veruna passata di questa vita senza confessione, raccomandatione et accompagnatione alla sepoltura. Et ho tollerati quelli signori l'uni e l'altri sperando che faranno pace fra di loro, al fine signori Ragusei, per mezzo di lor imbasciatore, hanno procurato da Gran Turcho totalmente levar i frati Bosnesi di detto luogo, come pro hora pur hanno fatto, a me rispondendo, che non sono tanto sottoposti alli illustrissimi e reverendissimi signori cardinali, quanto alla illustrissima republica di Ragusa; ancor m'hanno detto che loro risponderanno a quel decreto. Hora hanno condotti doi frati della provincia di Ragusa, i quali non mostrano alcuna patente, chi l'abbia tal facoltà concessa et essercitano munera parochialia, disprezzando noi altri insieme con la patente et decreti, quali havemo nelle mani di s. Madre chiesa, essendo loro protetti da signori Ragusei per mezzo l'autorità di gran prencipe. Hora beatissimo padre et sacra congregatione, non che io recuso labore, ma ricorro alla s. madre chiesa per far debito mio et avvisare come passa negotio, si è vera volontà, che ci lassi detta cura et che l'altri entrano raccogliere frutto della vigna da noi piantata, anzi irrigata tante volte da 109 anni, col proprio sangue di tanti nostri frati, sia ringratiato il signore; si vero no, acciò riconosciate i vostri veri figli, quali ci affatigano giorno e notte, per l'honor di Dio e gli favorite come sempre fa la s. madre chiesa; et se mi cognoscono in alcuna cosa (idoneo) per l'honor di Dio et esaltatione di sua santa fede et per l'utilità delle anime redente con pretiosissimo sangue di nostro signore, mi comandino, che non mancarò servir si mi bisognasse etiam sparger il proprio sangue, quel che bramo sopra ogni cosa piacendole consolarmi con risponder a questo, havendo da prima due volte scritto, et d'alcuna mai ho ribavuto alcun contracambio; et con questo fine baccio le sacre vesti di V. V. S. illustrissime e reverendissime offerendoci sempre per minimo di V. S. obligati servizi a pregare il summo datore per ogni lor felicità, pace et quiete. Da Saraglio li 17 di Settembre 1629. Delle signorie V. V. illustrissime reverendissime vermis atque cinis fra Paolo Papichi.

Tabular. congreg. de propag. fide, vol. 148 fol. 333.

MCCLXXI. 1629, 17 Septembris.

Fr. Paulus Papić scribendo notat, qualiter multi in curia romana ipsum in episcopum Sophiensem optaverunt.

17 Sept. 1629 ad secret. s. Congr. Noi altri (religiosos intelligit), quali sempre siamo stati grati figli e operari nella vigna di nostro signore et particolarmente in quel luogo d'Alba Greca, hauendola amministrata da cento e nove anni... Hora reverendissimo signore ho sentito, che monsignore reverendissimo frat. Alberto ha da renonciar :

MCCLXXIV. 1629—

*Quidam anonymus, qui Slavoniam et merie
visitaverat, de statu ecclesiae earum partium
Alegretti episcopum illis catholicis.*

Illustrissimi et reverendissimi signori. Ne
slavi abbate di ss. Sergio e Bacco in Alban
furno mandati dal s. offitio nel regno di Un
al Danubio, di Posega, Srieni e Temisuari et
visitare quelli religiosi e popoli cattolici c
procurarli di bisogni spirituali dalla sede
si trovano molte migliaia di Christiani et p
simi e devotissimi et obientissimi alli comma
lo più ignoranti delle cose pertinenti al Cl
loro insegni, li quali si confessanno et com
et molti non sanno ne „Pater noster“, ne
Vi sono molte donne streghe, le quali impar
siano in quella soggettione di Turchi, sono p
Hanno costumi antichi di digiunare ogni ven
Madonna sino alli putti. In tutti li detti lu
sterio di sorte nisuna, ne vi son sacerdoti, s
et alcuni frati minori osservanti pure paroc
minori osservanti pure parocchiani, venuti
sono odiati per esservi dissoluti, et per ciò
li detti frati non si volsero lasciar visitare,
tori come spioni del Papa, quali visitatori fu
et fatti prigionieri, et co l'grande aiuto, che
stiani, scamporno la vita. Dui di detti fra
Turchi, uno in Samandria nella provintia di
riccio nella provincia di Possega per la li
Turchi sono stati fatti cavalieri. Li detti frat
dere a quelli popoli d' hauer maggior auto
solenni concedono indulgenza di 500 et 600
loro. Tanto li detti frati quanto li preti ass
vati al vescovo, quanto alla sede apostolica.
sone ignoranti, quali non tengono sacerdotal
un libretto da battezzare molto mal fatto. A
e quatro anni per rispetto, che li bisogna
gusa o Dalmatia, quali luoghi per essere 25
molto la portatura. La maggior parte delle
con mura vecchie et antiche, senza campane
non tengono fonti Battismali, ne sacrarii. B
benedetta la Domenica, o vero la benedicon
per le case, et per le campagne, per non ha
Sonno trent' anni e più che in quelli luoghi
non esservi vescovo, ne persona che habb
parrocchiani non tengono ne libro, ne nota
monii. Li calici et le patene sono di stagn
paramenti tutti stracciati et sporchi. Il sa

MCCLXXVII. 1630, 20 Februa

Fr. Thomas Ivković pauca significat de

.... Il detto Pre (Bandulavić) col suo Possega stano a Carascevo; et in quelle ter et questo Agosto dimandano un altro compa Provinciale; la loro mansione è necessaria vi è altro religioso cattolico; e veramente i stentano del vitto e del vestito, perchè que far eleemosina; et tiene il calendario antie saranno in poco tempo boni, et si attender del resto io non so, perchè e lontano da n Febraio 1630.

Tabular. de propag. fide, vol. 148 f. 314.

MCCLXXVIII. 1630, 6 Martii,

Fr. Thomas Ivković, episcopus Scardonensis d gentiis et persecutionibus pauca scribit sec

Illustrissimo et reverendissimo signore Pad ricevute due vostre, nelle quali prima tra habbia considerato, per maggior quiete, la e Belgrado, credete mi, illustrissimo signore, cl vammo l'istesso considerato e di più ammor scendo il fine di negotio, quantumcunque pe ma hora essendo mi stato rimesso per l'av si acconsenteranno al mio consilio etc. L'ind mi subito l'ho posto in essecutione per la circostanze di s. m. chiesa, in quanto è s nostra sia ringratiato il signore, il quale n visitar suoi con li timori, travagli, persecutio tutto ciò supportiamo volentieri per l'amor con questo fine resto bacciandoli le sagre v di Marzo 1630. Fra Tomaso vescovo di Scar

Tabular. congreg. de propag. fide, vol. 148 f. 31

MCCLXXIX. 1630, 6 Martii,

Fr. Thomas Ivković episcopus Scardonensis, s habere subsidium, licet fuerit semper pa

... Dal patrimonio non possedo cosa v manco si sa il fondamento, e di s. chiesa son stato frate povericello. Tanto desidero c tenga nella sua gratia et che gli siano racce la mia persona, perchè io facio particular ordissima. Bagnalucha li 6 di Marzo 1630. Fr.

Tabular. congreg. de propag. fide, vol. 148 f. 3

sono, stanno largamente in capella. Della s'avicina, e l'anno passato m'havete scri a Roma il reverendissimo monsignor Mack ho commodità di fare il viaggio, et ancor nelle visite. Da Foinizza li 10 Maggio Scardona.

Tabular. congreg. de propag. fide vol. 148 f

MCCLXXXII. 1630, 15 I

Fr. Andreas a Kamengrad, minister provi gregationis comendat fratrem Seraphinum, ut Philosophias in apto loco R

Molto illustrissimo e reverendissimo sig nostro chierico Transilvano già al secolo questa nostra provincia vestito e professa la riverenza a V. S. reverendissima con r che gli pcuri un buon studio, perche sp si farà buon frutto in quelle parti, dove so simi cattolici, et il giovane è molto atto le baccio le mani. Da Foinizza li 15 di illustre et reverendissima affettuosissimo grado ministro di Bosna Argentina di mi

In dorso: Die 5 Augusti 1630 Congr tissimo card. Caetano litteras provincialis de fratre Seraphino Kun Transilvano ex . . . (debere) praecipi commissario curiae fr. Seraphinum in aliquo studio collocare, ram dare possit . . .

Tabular. congreg. de propag. fide vol. 148 f

MCCLXXXIII. 1630, 1 J

Fr. Thomas Ivković, episcopus Scardona scribit, Don Lucam a Salina mortuum es suo arripuerunt Turcae. Dicit in sua dio addit quaedam de Don Simone et

Gli giorni passati passò da questa a de Salina, dove che dopo la sua morte tutte le sue robbe e facoltà, ch' ha pot quando moreno i Preti; perche per la ra hereditar le spoglie e facoltà d' essi, se frati, perchè si defendono con la ragion carta occasione troval nelli scritti di dett illustrissima, che li scrive da parte del alle sue lettere et a certi articoli, che li Iddio grazia, che nella nostra diocesi si religiosi e christiani sono in bonissimo e chiesa; volesse Iddio, che fosse così nel

sia il perpetuo confine di sudetti nostri poli cattolici dalla parte di ponente a d governo del vescovo Macariense, et gli Levante a sudetto fiume, siano sotto la fanense alias Narronense; et perchè q forza, et si habbia da osservare non sol ancora in perpetuo dalli nostri success la s. congregatione de propaganda fide, presente accordo et per maggior cautela che con la sua autorità apostolica lo c habbia da noi e da nostri successori in ogni puntualità. Dato in Roma li 12 Gi vescovo Macariense affermo et prometto Andreassi vescovo Stefaniense confermo

Tabular. congreg. de propag. fide vol. 146

MCCLXXXVI. 1630, 14 Junii

*Petrus Massarechi, archiepiscopus Anti
ne se inaudito aliquid determinet quoa
Semendriensis, additque nonnulla de ecc
aliquot iuvenes in colleg*

Molto illustrissimo e reverendissimo ch' il vescovo di Samandria è morto; se ch' in questi tumulti massime e sdegni gusei, l' habbi consideratione sopra il su per presumptione, vorrei che si cercasse e non farne fretta, ne rifiuterei in quest con ordine però e lettere della sacra co

Delli giovani mandati all' collegio d l' altro no, per non esser ancora luoco scrivono, se non havessi detto, ch' è dunque, che la bolla si porti in saccocci cono il prescritto d' essa; e così si de non erasse nei assegnamenti dei luochi case, doi d' Ermeni e tre di Christiani mia diligenza per non perder quella cap vi saria sacerdote in quel luoco, e Pr nel intorno ha migliaia de cattolici, che vanno perdendo. E quando da Scopia v li trovaressimo, ne vi sono se non Turc non dir buggia, se ancora perchè Prese non solo non doveva mettersi in quel n a tutte le chiese, onde io e per non mandai detti giovani e perchè haveva feci le dimisorie, ch' essa di Priseren, anni, non già sei mesi, si poteva metta per i Scopiani, così ancor ch' occorreva se a Nissi non v' è nesun christiano cat

¹ Ann. 1478, testamentum vid. ap. Theiner Slavor. meridion. I, p. 509.

² Episcopus Macariens. fr. Bartholomaeus Kačić petiit, ut consuetudo elargiend saepissime amplissimas indulgentias, cuius facultatis instrumentum inveniri nequi aut de novo approbetur aut vero abrogetur.

espediente, acciochè non si perdino tante e tante (anime) . . . per interesse mondano, che per l'altro etc. Anchora debbiare sapere, come il decreto dato, che la chiesa sia comune tanto a noi come a loro (Ragusei) e non l'hanno pigliato, o procurato un breve dal gran Turco, e con authorità di quello fuora dalla chiesa, e così andiamo ogni giorno per la case e botege per messa e per confessarsi, e ci hanno fatto venir doi fratti Ragusini, li quali (non sanno) . . . la nostra lingua nativa, però a nessun modo volemo essere soggetti alli altri (se non a frati) di Bosna, con li quali siamo sempre stati per il passato, e così ancor vogliamo e con questo facciamo fine baciandogli humilmente li santissimi piedi per lo felice stato di S. Santità etc. In Belgrado a di 28 Agosto. Di S. Santità humilissimi servi etc. † Io Lorenzo di Marco confirmo ut supra. Ja Petar Ilinović spoviedam da je . . . Ja Ravko Tomić sviedočim. Ja Gjuro Pavlović sviedokuem. Ja Stepan Tomić svedochim gornemu pismu. Ja Martin Radmanović svedokujem kako je ozgor. Io Georgio confermo chome di sopra. Ja Mito Ivanović spovidam kako sgora. Ja Nikola Tomić. Ja Macto Tomich spoviedam daie tako istina. Ja Gjuro Franić svidočim. Ia Dano Stiepanović svedoch gornem pismu. Ego Stephanus de Georgio testificor. Ja Marin Stiepanovich spovidam da daie ovo isti. Luka Šimunović, Ivan Gjurgjević, N. Tomasović, Mattia di Martini.

Tabular. s. congregationis de propag. fide vol. 57 fol. 23.

MCCCII. 1631, 14 Novembris.

Fr. Clemens a terra Nova, provinciae Ragusinae, qui Belgradi et in loco Višnica dioecesis Semendriensis circa salutem animarum multa operatus est, rogat a s. congregatione ad eandem missionem, servatis servandis, remitti.

Eminentissimi e reverendissimi signori. Fra Clemente di Ragusa Minore osservante espose humilmente alle eminenze loro, qualmente l'anno 1629. fù mandato dal padre ministro della provincia di Ragusa ad istanza di mercanti Ragusei di Belgrado, a fine che con un altro compagno servisse nelle cose spirituali et amministrasse i sacramenti a quelli mercanti, ove alhora sicome al presente anco vi sono grandissime discordie fra li Bosnesi christiani e detti mercanti; et havendo ivi dimorato qualch' anno, vennero li christiani d' una villa detta Visnizza, discosta dalla città di Belgrado sette miglia, a dimandare l' aiuto spirituale, e perchè si trovava in quel tempo li d. Simone, vicario di quella diocese, havendo lui e quelli mercanti udita la dimanda mandorno l' oratore col consenso del suo compagno e de tutti li mercanti, acciò li facesse la carità. Arrivato dunque l' oratore dimorò in detta villa per tre giorni confessando e comunicando tutti quelli, ch' erano di età e celebrando messa. Si trovavano in detta villa cento sessanta anime di fedeli di Christo. Ritornò poi a Belgrado, e desideroso d' aiutare quelle anime andava una o dui volte il mese in detta villa et ivi insegnava il Pater Noster, l' Ave Maria, e dieci commandamenti con altri principii della dottrina christiana, della quale havevano gran bisogno, e così li servi per un anno havendo comprato d' un Turco detto Múltincliaua luoco per 50 ducati(?), ove si potessi fabricare una chiesa ottenendo detta somma da benefattori et amici. Ma

o per invidia o per malignità il compagno del or
guir l'impresa con dire, che a lui non risultava
villa per suo interesse; onde accordando si con
amici prohibi, che non vi andasse più. Per il che
venir seco più volte a parole et perchè l'oratore
e christiani Bosnesi, il detto suo compagno comm
dir pubblicamente, che era traditore della colonia
per che praticava con li Bosnesi, che sono al par
e non voleva che potessi uscire di capella senza
non contentando si scrisse contro di lui al P. mini
mente il medesimo ministro li mandò un' obedi
dovesse partirsi et andare alla sua presentia . . .
simo disgusto fù necessitato il sudetto partirsi; e
havuta l'obedientia dal Padre commissario genera
avvisando per di ciò il detto Padre ministro, con
commissario è venuto a Roma Il sudetto o
somministrare li sacramenti a quei poveri cattolici
chiesa in detto luogo chiamato Visnizza, dove p
non vi è stata mai chiesa Hora supplica b
loro, si degnino rimandare l'oratore nella provinci
vescovo di Samandria delegato come missionario
tione a detto prelato et arcivescovo, che trovando
messa cosa alcuna per minima che sia, lo castighi
l'oratore habbià si ben servito quei poveri cattolic
edificarvi la nuova chiesa, li conceda licentia di pr
et opera di carità ricevendo il tutto a gratia su
loro ricevuto. Quas Deus. Die 14 Novembris 16
iussit agi cum commissario generali de observanti

Tabular. s. congregationis de propag. fide, vol. 391 fo

MCCCIII. 1631, 25 Novembris

Provincialis minister bosnensis rogat summum
consuetudinem approbari, ut urgente necessitate un
tionibus, videlicet pro uno vivo et altero defuncti
fieri possit satis.

Tabularium congreg. de propag. fide, vol. 391 fol. 346

MCCCIV. 1631.

Pro parte Vucosai et Magdalenae rogatur dis
mento publicae honestatis ex contractis inter Vuc
lenam sponsalibus, ob periculum, ne Turcae pue
nem ipsorum tanquam concubinam in captivitatem

Tabularium congreg. de propag. fide, vol. 391 fol. 131

MCCCV. 1632, 3 Novembris, Bi

Comes Elias Paleologus alias Pranich cardinale
nomine suo et comitum atque gubernatorum civi
filium suum fr. Georgium de Vidagna cardinalem

ne anco il suo territorio, essendo da l'osegha, dalla nostra residenza, 5
iornate sin al Belgrado, come è possibile, che io la administri e le epi-

MCCCIX. 1633, 6 Augusti, Perusii.

Fr. Joannes a Požega annunciat mortem episcopi Bosnensis, quae evenit die 17 Junii.

Illustrissimo e reverendissimo monsignor. Non ho risposto subito alla gratiosissima di V. S. reverendissima, perchè spettava le lettere da Venetia, le quali venute di provincia, per ciò havendole ricevute hoggi per questo ordinario, non manco far obbligo mio a dar la risposta a V. S. reverendissima. Il Pre ministro mi scrive et per il primo dice, come è morto monsignor vescovo di Scardona ai 17 di Giugno; secondo, come è stata gran ruina per la provincia la morte sua, per chè è morto fuori ai suoi poteri; terzo come ha ricevuto tutte le lettere di V. S. reverendissima col il decreto di confini, e chè si mandaranno duoi frati dopo la congregatione, che si farà a 15 di questo alla madona di Piombo, a cotesta sacra congregatione per rispetto del vescovo. Quel che dice V. S. reverendissima del Padre fra Girolamo Cacich¹, non si trova tal Padre in provincia, per chè della casata d' Cacichi non ce altro se non monsignor fra Bartolomeo, vescovo d' Macarsca, ma quel Padre si chiama fra Girolamo Bogoslauich, il qual sta in buon concetto apresso il monsignor arcivescovo e i mercanti Ragusei; e questo istesso io ho raccomandato a V. S. reverendissima, quando fui a Roma, per chè lui è un Padre atto a tal officio, più che nesun altro per le virtù sue e bontà, perchè esso sigurissimamente attenderà alla pace e quietudine. Il Padre fra Nicolo Celignovich è un buono frate, ma ha poche virtù, dico poche, quasi niente; lui è un frate semplice, ma è un religioso bono, per ciò per lui non è tal offitio, io dico e concludo a V. S. reverendissima, se non si dia al sopradetto Pre fra Girolamo o vero fra Martino ministro, chi è oggi, mai non sarà cosa buona, per chè non cè altro soggetto più che sia atto a tal offitio; non parlo quanto alla scienza, ma quanto alla pace e modo di governare. E questi duoi soggetti saranno tutti giusti a satisfatione non solo a quei populi ma ancor a cotesta s. congregatione. Del resto facciano le Signorie loro quello che vogliono. Io per fine prostrato in terra baccio humilmente le sacre vesti e con saluto della parte di monsignor reverendissimo vicario generale di questa città etc. Da Perugia li 6 d' Agosto 1633. Di V. S. illustrissima e reverendissima. Humilmo servitore fr. Giovanni da Possega Bosnese.

Tabular. congreg. de propag. fide v. 75 f. 243.

MCCCX. 1633, 18 Augusti, Kreševii.

Fr. Hieronymus Lučić scribit secretario s. congregationis, se in congregatione in conventu Olovo habita a fratribus et populo propositum esse pro episcopo Bosnae.

Confidato nelle bontà di V. S. illustrissima, che fin hora mi ha protetto in questa provincia gia morse mons. vescovo di Scardona amministratore di Bosna, e nella congregatione, che si fece alla Madonna

¹ In epistola ad fr. Joannem a Požega data erronee erat scriptum »Caccich« loco Lučić.

di Piombo il popolo e la provincia fecero l'elezione della persona mia, e che io venissi in Roma per questo negotio. Hora fr. Andrea de Camengrad si è levato e per via del provinciale mi ha impedito, che io non possi venire alla s. congregatione, perchè fr. Andrea pretende questa dignità

Tabular. s. congreg. de propag. fid. orig. vol. 75 fol. 244.

MCCCXI. 1633, 5 Octobris, Sarajevo.

Populus catholicus Sarajeviensis, Banjalucensis et Požeganus, rogat s. congregationem sibi in episcopum dari fr. Hieronymum Lučić, cuius labores pro ecclesia et merita recenset.

Eminentissimo e reverendissimo signore. La fama dell' Eminenza vostra, che per diverse parti del mondo si predica con stupore di chi sente l'attioni del animo suo signorile et heroico, e la magnanimità eccelsa, congiunta con incredibile pietà nel petto di un tanto prencipe di s. chiesa, quale hora intendiamo ha costituito capo della s. congregatione de propaganda fide, ha ancora noi inanimato a ricorrere alla sua clemenza ritrovandoci oppressi d'ogni intorno da nemici, quali tanto in temporale quanto in spirituale cercano di spiantare la fede cattolica et il nome di Gesù Christo, però noi desideriamo di haver il suo successore.

Et per tal prelato e pastore non conosciamo meglio, che il Padre fra Gironimo Luccichi (Lučić), religioso di gran perfettione e virtù, quale ha fatto molto opere pie e sante predicando la fede di Christo n. Signore, e particolarmente oltre del fiume Saue, ove è stato quasi il primo a seminare la fede cattolica convertendo tanto popolo a Christo, e particolarmente a Nassizze, quale hora si trova in bonissima osservanza della lege di Christo. Questo Padre è stato lapidato due volte, prima dalli Donatisti per amor della santa fede. 2. da Zoci¹ per l'unione del calendario. Questo Padre ha restaurate molte chiese in quel paese et un monastero, che si chiamo s. Antonio di Nassizze, dove che habitano adesso i Padri in buon numero. E queste et altre virtù, che giornalmente si esercitano da esso con gran zelo e carità verso di noi, lo domandiamo a V. E. instantamente per nostro pastore e prelato. E perchè il monsign. Ingoli dice, che la sacra congregatione non vuol far questo (Girolamo Lucich) per un pezzo, noi siamo afflitti e disgustatissimi non sapendo la causa, perchè ci voglia trattare in questa maniera, sendo noi figlioli et obediendi alla romana chiesa, e mentre qui non v'è pastore, Dio sa come passano le cose, pigliando ardire i scismatici et altri nemici per amministrare quel che non devono e disprezzarci maggiormente. È vero, che siamo oppressi per i peccati de nostri passati dalli nemici del nome di Gesù Christo, nientedimeno habbiamo fidanza nell' infinita pietà e misericordia di Dio grande, che in qualche tempo sia per restituire anco a noi la nostra quiete. Veniamo prostrati a piedi di V. S. con ogni humiltà, acciò prenda la nostra protettione e si muova a compassione ancora di noi concedendoci il detto P. fr. Girolamo Luccich per nostro pastore; e per queste ragioni che ci muovono a chiederlo supplicandola in visce-

¹ Šokci?

MCCCXV. 1634, 30 Junii, Ilokini in Sirmio.

Catholici Sirmienses parochiarum Ilok-Ljuba etc. mittunt tres oratores Romanam, rogantque, ut s. sedes concedat curam animarum suarum fratribus minoribus Bosnensibus.

Illustrissimi e reverendissimi signori Patroni ossnti, salute. Veniamo noi, cioè la parochia di Iloch detta Gliuba con suo territorio, tutti unitamente quanto gioveni tanto vechi, quanto maschi tanto femine, da Iloch, Gliuba, Sot, Barkasovo, Bacinczi, Seleus, Kalotinczi, Gibara et Iligge, con questa nostra semplice quantunque rozza a salutar V. V. Ss. illustrissime et avisarli del nostro stato travaglioso, et per la prima delli curati delle nostre anime afflitte. Eminentissimi signori, havendo più di noi chi ottanta, chi nonanta anni et essendo ben pratici del progresso di tutto tempo tanto passato quanto presente et considerando il danno et utile della salute delle nostre povere anime, et havendo sperimentato per il passato alle opere di altrui, non volessimo in simil modo costare. Per la prima ci haueuamo ricorsi alli prelati della chiesa, come dirotta si dirà, et non havendo di loro alcuna consolatione nè edificatione . . . per ciò ora ci nunciamo alle signorie illustrissime con questa nostra; e desideramo, che questa sia tanto accettata e ualida, come se noi possiamo tutti personalmente fossimo venuti; per che tutti unitamente essendo di accordo facciamo scrivere come quelli, che siamo stati sempre obedientissimi figli a santa madre chiesa romana. Primiermente ogni uno sa, che ci erano qui appresso Iloch dui conventi dei fratti zoccolanti di s. Francesco della provincia di Bosna argentina, quali sono anchora senza i frati e la copertura, uno è chiamato Vocino et altro Colostar; e doppo Vocino per un passo hanno mantenuti i fratti in quel angustissimo tempo, quando i Tartari depredavano e guastavano questo paese; i frati prima abbandonarono Colostar e doppo Vocino, per un pezzo hanno mantenuti; ma de giorno in giorno multiplicandosi travagli e le persecutioni delli infedeli, finalmente appreso infedeli il guardiano del detto convento fù accusato, che lui accettò i soldati dal imperio, i quali vengono depredare il paese turchesco, che non fù vero; e per questa causa il detto padre guardiano, quale si chiamava fra Gaspare Piombese, per la fede di Christo fù qui a Iloch decapitato; e cosi morto per mezzo impalato; il che vedendo i detti frati abandorno il detto convento, ma nulla dimeno i poveri frati nascostamente de villa in villa andavano visitando i poveri christiani, et administrandogli i santissimi sacramenti. Fra tanto arri-varno certi preti per impadronirsi di questo paese giudicandosi di esser habili alla cura delle anime christiane, il che vedendo i frati sono ritirati alla sua provincia al' convento di Piombo. Ma poi i preti attendendo alli solacii secolareschi per la negligenza di loro andarono più di dodeci umiglie christiane alli riti Rasciani, non essendo da loro serviti Et a questo tutto noi semo testimonii avanti il tribunal di nostro signore Gesù Christo. Et quanto fù intorno in calendario Gregoriano, essendo in Bosna vescovo fra Francesco Bolicievich, mandò in questo paese per il suo vicario fra Vincenzo Bosnese, il quale con grandissima fatica e pericolo della propria vita qui in tutto questo paese reformò il calendario Gregoriano. Dopo questo hor havemo havuto per li nostri curati frati,

hor preti, al fine havemo havuti Don Giovanni, i quali hanno re per ciò di loro non è bisogna pochissimi da loro semo sposati numero sono passati da questa potendosi investigar in qual tave sonalmente andassimo da monsig legato pregandolo, che ne desse haverlo, e poi comandò un certo qualche volta da noi venisse, il è mai volse venire, e morirno senza i sacramenti, et vedendoa andasimo con tante preghiere a prima son stati, già carichi di sopra nominate adunati si ins huomini da noi deputati alla Gvardiano di Piombo, et con la mandare doi frati per li nostri mandando e volendo i nostri p arcivescovo di Antivari cominciò la scomunica, qual non meritava al suo paese a piena bocca min Giovanni arivò da lui a Niemiri i simi signori non saremo da voi alcuni constretti abbracciar altre stolica, come già hanno fatte più potendo più supportar i nostri p Suglian, Velike Remete, Dobrica Pangelos, Mitrouiza maggior par Dovesimo scrivere molte altre co diarle, mandiamo in loco di tutti stretti da tante ingiurie dei pr tutti veniressimo. Però a VV. latori di questa, gli potranno credi propria sentito dagli sopra dett monsignore il arcivescovo d' Ant tutti noi sopradetti humilmente mamente bramando la risposta dictione dal santissimo etc Scritti noi christiani da Iloch, Gibara, & leuse, Kalotinczi, Giuba et Iligke

In dorso: Die 28. Februarii congregatione fuit relatum.)

Tabular. congreg. de propag. fide

MCCCXVI. 1634, 14 Julii, Romae.

Responsum s. congregationis mercatoribus Sarajeviensibus quoad pecunias pupillorum.

Die 14. Julii 1634. Referente eminentissimo d. cardinali Spada instantiam mercatorum Seragli in Bosna Argentina, ut liceat eis mutuo accipere pecunias pupillorum et viduarum, soluto fructu ad rationem septem pro centenario, ne cogantur illas a Turcis summere ad rationem viginti, s. congregatio respondit: negative, cum huiusmodi contractus manifestam contineat usuram contra Evangelium.

Biblioth. casanaten. msc. cod. X, V, 5. fol. 27.

MCCCXVII. 1634, 15 Julii, Romae.

Urbanus PP. VIII. cardinali Pazmanio, super visitatione fratrum eremitarum s. Pauli, per Joannem Tomcum, episcopum Bosnensem, habita.

Dilecto filio nostro s. r. ecclesiae cardinali Strigoniensi. Dilecte fili noster salutem. Audivimus perlibenter, quae venerabilis frater Joannes, Bosnensis episcopus, de visitatione s. Pauli primi Heremitae nobis narravit, speramusque fructum, qui ex illa perceptus est maximus, Deo adiuvante, fore diuturnum. Quod ad visitationem patrum, qui in Polonia versantur, atque ad totius ordinis disciplinam attinet, recte admonet. Considerabimus proinde diligenter, quid expediat, quaeque magis utilia videbuntur, executioni mandari curabimus; apostolicam benedictionem etc. Datum Romae apud s. Mariam maiorem die xv Julii MDCXXXIV anno XI.

Tabular. vatic. Secret. epistolae ad principes a. XI. f. 196b.

MCCCXVIII. 1634, 20 Augusti, in Olovo.

Catholici parochiarum Ljuba et Vukovar supplicant s. sanctitati, ut permetteret eos in spiritualibus gubernari a fratribus minoribus Bosnae, prout antiquitus erant gubernati.

Beatissimo padre! È ben vero che siamo troppo tiraneggiati dal principe di questo nostro afflitto et infelice paese, ma assai più siamo perseguitati e crudelmente governati, poichè il principe ci lascia viver secondo il rito di santa romana chiesa ma... Perciò noi tutto il popolo di queste parti di Gluba e di Lasz mandiamo dalla sua santità questi tre cattolici persone religiose e timorate di Dio per domandar questa gratia; acciò l' anime nostre siano governate dalli frati di Bosna Argentina, prout fuit antiquitus, e non dalli preti; come speriamo che per suo paterno affetto la consolarà questi suoi troppo dolenti ma ben fedeli figlioli, quali con debita riverenza li domandano la sua santa benedittione. Di Piombo alli 20 d' Agosto 1634. Humilissimi figlioli: Thomaso o Dobossa da Gliubba ho fatto scriver. Gionisio di Vuchouar ho fatto scriver con tutti li altri.

Tabular. congreg. de propag. fide, vol. 152, f. 392.

MCCCXX. 1635, 15 Aprilis, in loco Niemci in Sirmio.

Petrus Sabbatini, sede Semendriensi vacante vicarius generalis, significat se proxime visitaturum Karaševo, Temesvar et Sebes; describit diram persecutionem in christianos motam, guardianum Našicensem cum duobus religiosus in vincula coniectum, et Don Simonem cum aliis duobus sacerdotibus saecularibus multos cruciatus sustinuisse, quorum malorum causa est Cyrillus patriarcha etc. etc. Addit et nonnulla circa regimen parochiarum sui vicariatus.

Eminentissimo e reverendissimo signore! Sentita, che fù in queste parti la morte dell monsignore d' Antivari¹, si adunorno qui in Niemce tutti li parrochi, tanto preti quanto li frati, sottoposti a quest ordinario; e dopo celebrate che gli fur l'essequie si trattò di fare un nuovo vicario per questa sede vacante; e benchè io da tutti richiesto facessi molta resistenza accettar questo carico ricordandomi molto bene, quanto sinistro fine hebbi sortito la fatica, che usai l'anno passato per sopire li tumulti commossi dalli frati bosnesi contro la buona memoria del monsignor d' Antivari, havendomi essi contracambiato l'amore con tanto odio et persecutione appresso la sacra congregatione, come intendo. Non dimeno pervalse finalmente la commune richiesta et desiderio di ciascun di loro al particolare mio dispiacere. E desiderando io in quanto mentre che la chiesa ci provvede d'un sufficiente pastore scorere questo tempo con qualche frutto, mi sono messo a visitare alcuni luoghi sottoposti alla cura di questo vescovato, non mai d'altri vescovi visitati; et hora m'invio verso Carass, ch' è alli confini della superiore et inferiore Pannonia, appresso Temisuar et Sebis, ch' è principio di Transilvania, e di quello ch' ivi trovarò, quanto prima darò ráguaglio alla sacra congregatione.

Questa chiesa al presente si trova in una persecutione puoco inferiore a quella della primitiva chiesa, commossa dal heretico Cirillo, patriarcha di Constantinopoli, e suoi vescovi scismatici per mezzo d'un Vezirio, ch' è vicerè di Buda, più crudel huomo et inimico del nome christiano, che mai sia uscito a tal regimento; e pare che non habbi altra intentione che distrugere la religione christiana, come hora ha dato principio dal monastero di s. Antonio di Nassice di frati zoccolanti, havendo condotto in catena il guardiano di quello con doi altri frati, nè di loro si spera alcun buon fine, in che noi altri ancora di giorno in giorno aspettiamo. Ma il primo di tutti ha patito questa persecutione il nostro Don Simone con doi altri sacerdoti, quali nelli più crudel freddi circa il natale di N. S. con dopie catene al collo et a piedi nelle prigioni humide e piene di ghiaccio sono stati tormentati più di duoi mesi, alla fine liberati dalla morte ad intercessione d'un Raguseo dottore medico d'esso Vezirio, ma con una taglia di doi milla tallari, quale hora va elemosinando per queste parti a guisa d'un schiavo, et tratta quasi d'impossibile trovar tanta somma di denaro; e perchè V. Eminenza intenda meglio la rabia di questo vicerè, le mando una lettera del sudetto scrittami in Buda questi giorni a dietro.

¹ Petrus Massarechi.

a popovi i fratri iz Sriema pobiegoše, a mi tri popa se nahodimo; privlače nas Turci kakono vvuci hovce. Koi od tuda (iz Rima) dogju, oće da su gospodari¹; a kada vide suprotivštinu, tako bieže. Koju korist učini Dalmatin Petar Katić, biskup od Pristrina, s koga izgubi tisuću škudi, a on obogati svoje rodiake; a takodjer fra Alberto i ovi od Antibara, koi učinio bogate svoje nepute? i tamo su niki od fratara (za) biskupat na vieru, a ko ga (ne) miti, vezir oma će (ga) na kolac; neznate što se ovamo čini, koje persekutioni ako ie ovako činio Dioklecian. Zato molimo s velikiem suzama, da biste nam poslali pomoć i kongregacio i sveti otac, to iest iednu sumu dinara, da se odkupimo i mi i mnozi karstiani, koi su u tamnici i sada; zašto je karstianstvo sve odarto, a nami su sve poplienili i parament, i kaleže razkovali na sablie, i karstenia i llybra i sve malo i golemo; a sada nas vode u Budim čauši, i ono nosimo što nas su zadužili, što smo na kamatu uzeli od turaka i konie. Tamo fra Filip, tihi Lutoran, daržite ga dokle svi pišemo niegova diela i opachine i ierasie, koie ie činio. Ne drugo Bog s vami, neimam kada pisati zašto me vode čauši u Budim, i ako ćete što poslati, dai u vrieme i odpišite nam što ćete nam činiti, zašto se nemožemo daržati, ni patiti, a i uteći nemožemo. U Saraievu maia 14 1635. Dum Simun.

Tabular. congreg. de propag. fide orig. vol. 152, fol. 371.

MCCCXXII. 1635, 1 Junii, Serajevi.

Antonius Matiević scribit secretario s. congregationis, bašam Bosnensem incepisse dirissime saevire in catholicos, sed in primis in fratres minores Foinicenses, Našicenses aliosque.

Illustrissimo et reverendissimo signore mio colendissimo. Arrivai hieri a Saraglio, che fu alli 31. di Maggio havendo patito per strada molti travagli . . . poichè nevigia per Bosna dall 24 di Maggio sino al 28. . . . Signor illustrissimo, da che gran Turcho si è partito da Constantinopoli, li Turchi hanno cominciato talmente tiranneggiare, che se il signore non c' aiuta, semo ridotti a mal termine; et hanno cominciato da fratti; poichè li giorni a dietro Bassa di Bosna ha voluto brugiare tutti li frati del monastero di Foinicza, ma con grandissima difficoltà si sono riscatati per 4 milla scudi; e questo era il piu regolato monasterio, che era nelle nostre parti; e la cagione non è altra, se non una calunnia imposta a torto, che havevano ribattezzato un putto, che si era fatto da principio turco, essendo tutto falso; e ciò non fa per altro, se non per pigliare danari; da un altro monasterio, detto Nassize, hanno preso due milla 800 scudi; et adesso tiene molti frati in prigione d'altri monasterii; il stato della presente non si puol aspettare . . . si dice da che è Bosna, non è questo una rovina tale. Supplico V. S. illustrissima, che vogli salutare a nome mio il sig. Biaggio et tutti l' nominatim, per che non ho tempo di scrivere a ciascuno in particolare; salutarà sig. Don Fillippo e la prego che li dica, che ho trovato in Foinizza quel frate Bulgaro, che era costi a Roma. . . Seraglio 1. di Giugno 1635. Di V. S. illustrissima humilissimo et devotissimo servitore Antonio Mattievich.

Tabular. congreg. de propag. fide vol. 152 f. 356.

¹ Alludit ad Petrum Sabbatini, qui Roma venit in Sirmium et brevi factus fuit parochus in Niemci et vicarius generalis episcopi Semendriensis, quo munere olim pse Simon aliquamdiu fungebatur.

MCCCXXIII. 1635, 15 Junii,

Fr. Nicolaus Brajković minister provincialis ad provinciam, quae est ob duram persecutionem data. Ut fratres conv. Fojnicensis mortem evadere penderunt Bašae.

Illustrissimo et reverendissimo monsignor. I per Iddio gratia sani e salvi; ma come siamo tutta la provincia sotto sopra, che non ha pati nostra è cominciata in queste parti, essendo appresso il bascia di Bosna, che siamo stati in fuoco tutti quanti che siamo sotto il suo dominio ferri di Turchi et dalli pericoli, che dovevan delle vite nostre e della destruttion di s. fede siamo stati sforzati di comporsi con il detto I ad usura sette milia scudi da diversi Turchi, del' Passa, ma havemmo impegnato il convento questo solo monastero di Foinizza; et altri tanto per uno, tanto che non si disdebitaremo lascerano senza qualche agiuto; l'istesso fanno tholici; non so, che dirle circa questa ruina inspira, noi riceveremo dalle benignità loro. P lasciarci quieti e non ci più molestar con questo lipo adopera un certo decreto, et non si aspetti confusione. Di Foinizza li 15 di Giugno 1635 affettuosissimo servitore fr. Nicolo Braikovich

Tabularium congreg. de propag. fide, vol. 152 fol.

MCCCXXIV. 1636, 12 Februarii

Fr. Philippus a Camengrad circa visitationem tuendam scribit secretario congreg. c

Modo autem Budae maneo, nec sum in provinciam . . . Domum quidem edificavi, concionatorum ex ecclesia eieci, locum devotionis espurgavi satis multiplicavi; de ceteris negotiis mihi c dominatione vestra ratione visitationis ecclesiarum aliorum locorum adhuc nihil feci, nec possum mihi facultates, quas habueram ratione casu visitationis ecclesiarum, quia aliter nihil potero elatissima dominatio vestra mittere, mittat per ab Altan, ipse vero Vienna transmittet. Conventient ad me Budam. 12 febr. 1636.

Tabular. congreg. de propag. fide, vol. 79 f. 174.

visita fatta da me delle chiese, quali se trovano in questa mia administratione, di lor sito e qualità, di luoghi più segnalati e dalla divina maestà favoriti, fra i quali nominai la santissima immagine della gloriosissima regina di celi, la quale sta nel convento di Gradovarh; alla quale d'un Turcho fù data una ferita nel occhio dritto, ond esse sangue in longezza d' un palmo mezzano, il quale caso con le circostanze l' eminentissime vostre reverenze mi ordinorno investigare, e metter in processo quant' è possibile; cuius rei gratia andai al detto luogo di Gradovarh, ch' è il convento di frati per far esame, e trovai nel detto convento 14 sacerdoti, dove mi bisognò tratenirci otto giorni per esaminar i fratti et i secolari, di ciò chiamai fratti, etc.

Interrog. Scit ne aliquis nestrum unde haec imago sanctissimae Deiparae allata fuit et quis infelix tam crudeliter infixit talem plagam oculo suo dextro, quod sanguis emanavit? Resp. Reverendissimo signore. Quanto da per noi nulla sappiamo, ma dai vecchi di buona memoria, rr. pp. patrioti di questo luogo havemo sentito più volte racontar, ch' è stato un convento di noi padri Zoccolanti assai bello nella città di Zuo(r)nich fuor della sua mura, situato non distante dalla fumara detta Drina uelocissima, ma è navigabile, e tocca le mura di detta città, e un altro convento era alla terra di Salina superiore; e dicono, che questa santissima immagine è stata prima a Zuo(r)nich, poi a Salina superiore, finchè non furono i frati di sopradetti conventi scacciati; ma essendo scacciati i Turchi delle chiese fecero le moschee.

Interrog. Quid iudicatis: quot anni possunt esse, ut fratres ex supradictis coenobiis exulaverunt? Resp. Reverendissimo signore. Conforme a una citatoria, qual è stata scritta dal r. p. ministro di nostra provincia, ch' era a tal tempo di buona memoria fra Georgio Dinoeuich, è mandata per la provincia a convocare i frati al capitolo provinciale, et essendo la detta citatoria scritta nel anno del signore 1539. et indirizzata alli padri gvardiani di Zuo(r)nich e di Salina superiore; per questo giudichiamo, che non tocca 100 anni, che sono schacciati; et per maggior fede e certezza la detta citatoria può veder essendo nelle mani dal r. p. fra Mariano Maravich ministro provinciale.

Interrog. Post expulsionem a Zuo(r)nich, quo miserunt fratres, et num quidquam permiserunt illis secum efferre de paramentis vel aliis rebus ecclesiasticis? Resp. Reverendissimo signore. S' inviorno verso la Salina superiore e portorno poche cose di parato ecclesiastico e pochissimi libri, e ciò segretamente, perchè infideli, al solito suo, ogni cosa diedero a sacco; e frati portorno seco questa santissima immagine, al punto nella vigilia della assontione, con la quale incontrandoci un Turcho cavaliere valente a cavallo con la lancia diede questa ferita a questa immagine sul occhio, come vedete. e lo sangue se stillò verso il Bambino giacente sopra lo sieno, tanto bello, vago e gratioso, ch' è la pieta mirarlo. L' immagine è natività del nostro signore: Quem genuit, adoravit. E quel cavaliere, che diede la detta ferita alla madona, subito cascò in terra insieme con il cavallo e con la lanza se precipitò, e fù cangiato in una pietra come un simulacro. Ove ogi dì nelle vigilie delle principal feste, più volte lo guardano i curiosi Turchi e Rasciani, e lo vedeno con il cavallo e con la lanza traversarsi tante volte tutto insanguinato per la detta

fumara, et a questo miracolo fanno testimonian Turchi, quali hanno ciò veduti con li proprii così ferita portorno nel convento di Salina su tempo, il millesimo non si sa, non essendo allib. segnar li millesimi delli accidenti; ma tanto in diassimi pericoli e persecutioni mantener la scint Giesù; poi ancor da li essendo scaciati la por di Gradovarh e la collocorno in mezzo della ch qual' è verso tramontana etc.

Mentre fui li quelli otto giorni, ogni di fa essendo assai frequentato di molta gente, pe l'altrui, et amministravo ogni di il s. sagram come poi la relatione riceverano, et esaminavo figura, quali per la relatione sentita, mi narra mi dissero, che ci trovava li vicino nella villa grand nobile, ma per la decrepità non essendo per se. Subito mandai il cavallo per menarlo, con il suo figliuolo, et vedendolo tanto decrepi chiezza, hebbi gran pietà e compassione di lui, spirituali e d' edificatione e poi lo dimandai.

Interrog. Carissime pater senex: Quot anno diassimo signore, passa nonanta.

Interrog. Cognoscis ne patrem tuum vel eorum et cognomina atque conditionem? Resp. Conosco ben bene tutti; il padre mio haveva n vanni, conomi di cassata antica era Maglascev tentissimi, e questo sito, dove è hora questo cor torno il suo; et il mio avo più volte raccontava, libertà più volte viddero la sera sopra questa lumi come torci, et ciò nelle vigilie di feste i trovar qualche thesoro cominciorno cavar la tel formato, e di simil miracolo ricevettero gran questa chiesa di Gradovarh; et essendo anco fabricar il convento; ma ingrassando la crudel nemico e privandoli dal suo contado, e d'altri b lasciandola in questo essere, come si vede no potendo finirlo.

Interrog. O senex, potuisses ne me certiores sima imagine, unde et quando huc allata fuit, et quantum temporis est quod fratres in hoc coen verendissimo signore. So certo bene, e meglio c' figura della sua piaga e com' è stata portata ti cottesti V. V. Padri. E quando i frati furono sc è distante da qui una buona giornata, andorn ch' è distante da qui due miglia taliane, ma pur da li scaciati vennero qui, e si fermorno, e e prima non c' era qui convento formale, qual ciarono questo luogo.

puoi la misera et infelice vita, cognoscendo me l'istessi Turchi per il vescovo in questi paesi, e non sapendo loro più oltra vogliono il solito. Vivimus inter gladios Turcorum et nonnisi datis ingiter multis pecuniis nos vivere sinunt, et io non potendo supplire gioco della vita Ho fatigato, passano più di quaranta anni, nella vigna di Dio in maniera ale, che nunquam habuit requiem (anima) mea; insino adesso non ho combattuto con nisuno, ne meno voglio per l'avvenire; ma li popoli erano così sodisfatti, e tanto in pace et in quiete, che non si poteva dir più . . .
Di Sutischa di Bosna Argentina li 8 Aprile 1640. Di V. S. illustrissima : reverendissima per servirla fr. Gierolimo vescovo di Drivasto.

Tabular. congreg. de propag. fide vol. 124 f. 32.

MCCCXXXIV. 16

*Fr. Thomas Mrnjavić, episcopus
episcopum Drivastensem, qui inte-
strabat, ut deinceps ab omni exco-
et vestes episcopi*

Molto illustre e stimatissimo
come per Iddio gratia e per or-
nati et consacrati nella presente
accìò habbiamo a governare e
parti secondo la lege di Gesù
molto reverendi e reverendi padri
e notificarvi, accìò per l'avvenire
nostro vescovato di Bosna da ogni
ministerio episcopale, perchè altr
sure della s. Madre chiesa, le
tenuti ad osservarli etc. Seconda
non inviar ad alcun parrocho l
vescovo di Bosna a chascheduno
cato li paramenti e vestiti vesco-
strato la nostra scrittura e rice-
tanto vi preghiamo, che ci lo n
V. S. commandi a noi dovunque
mm. rr. pp. sì da nostra come c
sia in nostro aiuto. Di Foinizza
sima e reverendissima quanto fra
Bosna.

Tabular. congreg. de propag. fide

MCCCXXXV. 16

*Fr. Hieronymus Lucić, episcopus
negotiis per*

Illustriissimo e reverendissimo
in quello, che mi accenna V. S.
et ho lasciato ogni cosa da pa-
questo convento, com' un romito
gli occhi al cielo, e mi rimetto
vescovo di Bosna la pace e qu
disposto, ma perchè gli stanno
che è sforzato nel far quello
faccia quel che vuole, non ne v
dar una parrocchia per il mio so-
diani non son contenti, non so c
niuno, e particolarmente con gli
tegono questa povera provincia
l' ho adoprato, da che è venuto
tanto goffo, che non intendo qu
infinitamente delli cento scudi,

di
Ca
de
da
Al
ne
no
ap
gu
si
gli
mi
ill
mi

ca
vin
su
sol

Fr
co

Pi
ille
che
vis
il
ga
gra
m'
fat
do
lui
ten
et
del
int
lui
scr

quattrino hebbi, e quando si riceve, incirca cinquanta o vero sessanta scudi al più se puo haver, e ciò non mi basta manco per li presenti al' infideli e per defender la vita mia, et il vivere mio è da povero frate, com ero prima che fui consecrato. In tanto . . . Quem Deus . . . Di Suttiescha li 30 di Marzo 1641. Di V. S. illustrissima e reverendissima devotissimo servo fr. Gierolamo vescovo di Drivasto.

Tabular. congreg. de propag. fide v. 125 f. 99.

MCCCXLI. 1641, 10 Aprilis, Velikae.

Fr. Thomas Mrnjavić scribit se coagere, ut mutua pax inter se et fr. Hieronymum Drivastensem foveatur.

Illustrissimo e reverendissimo signore. Mesi passati ho ricevuto due delle sue insieme con le facoltà di N. signore, che V. S. illustrissima mi manda Del monsignor fra Girolamo poi, io gli facio ogni piacere quanto puo lui da spettare, attendo sempre alla pace, come ho fatto per il passato, e cosi farò per il avvenire; e per maggior certezza V. S. illustrissima si può informar da lui medesimo. E se in qualche cosa son bono, e lei mi conosce, mi favorisca di comandarmi. Mentre per fine me gli offero e raccomando di vivo cuore. Di Velica alli 10 di Aprile 1641. D. V. S. illustrissima etc. affetionatissimo servo fra Tomaso Mernavitio vescovo di Bosna.

Ibid. v. 125 f. 99.

MCCCXLII. 1641, 14 Augusti, Olovo.

Fr. Hieronymus Lučić, episcopus Drivastensis, scribit episcopum Bosnensem morbo impediri ad peragendas functiones episcopales; gratum sibi esse, quod episcopus Scardonensis sit consecratus; fr. Joannem Dežmanić missionarium in Kraševo laudat, eumque una cum p. Marco Bandino commendat.

Illustrissimo e reverendissimo signore. Ricevei l' una delle sue delli 19. di maggio prossime passato. Però circa l' impotenza di monsignor di Bosna hoggidi si trova amalato come prima; dove che sarebbe molto necessario, che V. S. illustrissima piacendoli procurasse un decreto per poter liberamente in questo regno di Bosna amministrare le funzioni ponteficie . . . Circa la consecratione del p. fra Paulo Glamoč, io son contentissimo per maggior consolatione di quelli popoli di Scardona, e per il sgravar della propria coscienza, che sia consecrato, non potendo io per l' asprezza, lontananza et pericoli del paese dar satisfattione alli sudetti popoli, però gli sia raccomandato di gratia. La supplico, come mio padrone singularissimo, che resti servita di raccomandar caldissimamente alla santità di nostro signore l' vechiaia e povertà del vestro devotissimo servitore fra Girolamo vecchio sbatuto dai quatro venti. Abbiamo sentito dalle persone degne di fede, che il r. p. fra Giovanni Desmagnich ha grandissimi frutti in quella vigna di Carassevo, e che habbia riconciliato tante case con la chiesa romana, e che in duo giorni nel primo ingresso habbia battezzato 60 bambini, e confessò piu di 160 persone naschi e femine. Altri beni per hora tralasciamo, però per l' amor di

reverendissimarum dominationum vestrar. servus obligatissimus Stephanus Bosnyak electus episcopus quinqueecclesiensis.

Nota in dorso a cardinali facta: Praefato episcopo non esse respondendum, cum non habeat a sede apostolica confirmationem et si haberet confirmationem apostolicae sedis, animas illas gubernari ab episcopo Himeriae, delegato apostolico in ecclesiis Vngariae sub Turcis, qui eos populos personaliter visitat, quod sine magno vitae discrimine facere nequeunt episcopi Vngariae; quum anno 1624 illi, ob dictam causam, noluerunt ad residentiam pergere (sic), fuit necessarium, ne tot Christiani sine pastore viverent, delegatum apostolicum creare.

Tabular. congreg. de propag. fide v. 85 f. 295.

MCCCL. 1642, 22 Februarii, Mikhaza in Transilvania.

P. Stephanus de Salinis scribit, se delatum vicarii generalis munus in dioecesi Transilvaniae acceptasse, ut membrum ecclesiae catholicae, donec melius provideatur, et intuitu Brevis apostolici fratrum consilio omnia executioni dedisse.

Tabular. s. congregationis de propaganda fide, vol. 85 fol. 295.

MCCCLI. 1642, 18 Aprilis, Kanitz.

Fr. Jacobus, administrator Semendriensis, significat secretario s. congregationis, quam ingressurus est viam, ut Belgradum perveniat, rogat responsum.

Illustrissimo signore. Ricevei l' altro ieri tutte quelle, che si degnò mandarmi di raccomandatione alli signori mercanti Ragusei e Bosnesi e sig. Vincenzo Timoni, come anche li tre brevi per la mia prima messa, visita e la sinodo, e di tutto la ringratio . . . e me andarò molto allegro, se bene son restato mortificato alquanto, havendomi scritto il sign. Verusio, che scrivino di Belgrado, che non andando il vescovo presto si risolverano chiamare il vescovo di Bosna; e succedendo questo, Dio sa, se io haverei poi la residenza. V. S. illustrissima sa pure, che questo mio negotio di questo vescovato già fù trattato quatro anni sono . . . io non ne sono in causa . . . Ho havuto lettera dal p. Giov. di Possega, dal p. Marco Bandini, e dal padre guardiano di Velica, quali si ralegrano meco, e mi avvisano, che io devo far la strada d' Vngaria et andarne dal vescovo di Sumeg, e di là avvisarei padri, che habitano nel Balatino, quali glie ne daranno parte a loro, e così mi verranno a pigliare alli confini. Io con ogni prontezza andarò . . . quando haverò havuto il denaro, perchè V. S. illustrissima si raccorderà . . . che io son povero frate e di casa di niun patrimonio; starò a Vienna aspettando sue gratiose risposte . . . Kanitz li 18 April 1642 D. V. S. Giacomo Boncarpi vescovo Himeri(ense).

Ibid. v. 85 f. 226.

o di s. chiesa a benencio di queste povere anime . . . vugno piu inu-
eramente vedere nella visita generale, et di giorno in giorno sto per
incominciare . . . e poi ne darò parte a V. S. illustrissima attendendo
in questo mentre mollificar le durezze, levar l' ombre e radolcire l' acer-
bità delli animi pur troppo internata. Per il che il giorno della santis-
sima Pentecoste cantai la mia prima messa pontificale, e communica
tutti di mia mano, popolo assai numeroso, e dopo il pranzo cresimai più
di 400 persone, havendo poi patito gravissimo accidente per l' angustia
del sito e moltitudine delle genti Per non multiplicar le lettere
accuso a V. S. illustrissima la ricevuta d' una della medesima sacra con-
gregatione sotto li 30 Genaro circa li testamenti di questi christiani d'

Belgrad, e del facile ricorso al tribunale turchesco, l'osservanza della quale mi forzarò inculcare, e quanto posso procurarò sia posta in executione la mente della s. congregatione, se bene è paese molto pericoloso circa questo. Credo che a questa hora V. S. illustrissima havrà ricevute mie dupplicate in raccomandatione del p. f. Bernardino da Zara, minore asservante, che qui meco di novo lo raccomando alla sua protectione . . . Belgradi li 30 maggio 1643. f. Giovanni Boncarpi vescovo di Himeria.

Tabular. congreg. de propag. fide vol. 87 f. 267.

MCCCLXII. 1643, 12 Junii, Požegae.

Joannes a Požega Mihajlović, ad ecclesiam Prizrinensem promotus, pro sui meliori sustentatione agros a suo patre Mathaeo accipit. Coram dd. Haggi Marco Lalich, M. Cattich, Stephano Ispano, Mariano B. eiusdem civitatis Posseghae iudicibus ordinariis. Bartholo Brotcich episcopi Himeriae notarius scripsit.

Ibid. v. 179.

MCCCLXIII. 1643, 16 Julii, Fojnicae.

Fr. Paulus Posilović, episcopus Scardonensis, significat pacem inter frutres Bosnenses introductam, capitulum prudentia commissarii in pace peractum et in ministerium electum esse fr. P. Lipanović virum gubernio maxime idoneum.

Illustrissimo e reverendissimo signore padrone colendissimo. Essendo mi incaricato da V. S. illustrissima di adoperarsi et entrar di mezzo fra questi padri della provincia di Bosna Argentina per . . . parti, et fare una perfetta pace, il che tutto ho eseguito conforme il suo desiderio e la possibilità mia, poi . . . una pace e unione perfettissima, et il capitolo celebrato con sodisfattione universale per li buoni portamenti del padre Marino da Possega, commissario visitatore, come V. S. illustrissima intend . . . altri vedrà in effetto. Per provinciale fù eletto padre fr. Lipanovich, persona prudente et atta a governare . . . tanto prego V. S. illustrissima più più che sia . . . et che mantenghi la pace et unione già seguita, così necessaria per questa provincia, et per fine li baccio humilmente . . . Di Foinizza alli 16 di Luglio 1643. Di V. S. illustrissima devotissimo servitore fra Paolo Posillovich, vescovo di Scardona.

Intendo, che alcuni pretendino di farsi suffraganei del vescovo di Marcarsca, però V. S. illustrissima avvertisca, che più tosto sarà di danno che di utile, perchè appena noi troviamo il vitto et per grazia di Dio io sono sano e giovane, posso supplire per lui e altri.

Ibid. vol. 179.

MCCCLXIV. 1643, 1 Julii, Fojnicae.

Fr. Marcus Bandini, archiepiscopus Marcianopolitanus scribit de capitulo hoc anno servato, multaque alia de suis negotiis particularibus et de missione Karansebiniensi.

Illustrissimo e reverendissimo signore, padrone mio, superiore colendissimo. Giorni passati io ritrovandomi in Belgrado fui avisato con allegrezza grande dalli molto reverendi fra Martino da Rama passato provinciale e dal p. fra Marino da Possega commissario, che li negotii miei

la gociolla, che mi rese infermo ed impotente, come vedono; però mi ritirai nel convento di Foinizza, e fui ben trattato; stando così il p. fr. Marino da Possega cominciò a sollecitarmi, che volessi scriver per lui a Roma et al imperatore, perchè fosse mio coadiutore con futura suc-

la oro nella fabrica della chiesa e nell ottenere licenza dal gran Turco per conseruarla; e che però non è ragione, che la cedono a patri Bosnesi senz' essere compensati, che patiscono grandissimi trauagli da detti patri Bosnesi, come si potrà hauer informatione da monsign. arcivesc. di Marcianopolì; che padre Andrea anche e Paolo sono stati carcerati e tormentati tali Turchi per esser accusati, che convertin' il popolo alla fede romana, le convenuto pagare 16 milla cioè 150 pezzi da otto (oro) per liberarli.

Ibid. vol. 127 fol. 20.

•

14, 10 Junii, Kiprovacii.

Bakšić, episcopus Sophiensis, secretario
le significat adventum Petri Parchevich,
a dolore percepisse, Marcum Bandini
i gratia.

rol. 127 fol. 387.

14, 2 Julii, Makarska.

episcopus Macarscensis, scribit, se rogasse,
torem detur, eumque commendat.

14, 10 Julii, Krešovo.

provincialis commendat peculiari modo fr.

Stephanum Salinesem secretario s. congregationis de fide propag.

Illustrissimo e reverendissimo signore. Non devo lasciar questa occasione senza salutarlo e senza offrirmi a v. s. illustrissima con tutte le forze del suo intimo servitore, dandoli la parte, che per gratia di omnium fattore tutte le cose di questa mia provincia vanno da ben in meglio; il che so benissimo, che v. s. illustrissima assai se ne gode di sentir tal cosa, essendo vero amatore della fede cattolica, di questa nostra provincia, come anco della mia persona, suo servitore cordialissimo. Li raccomando li negotii della custodia di Transilvania, che non vadino in pregiudizio di quel p. fra Stephano, un vecchio così di santa vita, il qual mandando a quelle parti è stata ben scomodata la nostra provincia, dalla quale adesso non si trova un frate, che volesse andar a far qualche buon frutto vedendo questo disgusto del p. fra Stephano Salinese, un huomo sì meritevole di questa nostra provincia e d' ogni honore come lo sa benissimo Quanto della mia provincia tanto della mia persona, la quale potrà favorire con honor di questa nostra provincia, come sentirà da r. p. Andrea giovanne assai meritevole appresso la nostra provincia . . . Di Cressevo li 10 di Luglio 1644. Di v. s. illustrissima fra Pietro Lipanović ministro di Bosna.

Ibid. v. 127 fol. 132.

MCCLXXXI. 1644, 28 Julii, Kresevo.

Fr. Marcus Bandino scribit cuncta, quas s. sedes et s. congregatio ipsi praeceperit, se ad amussim executurum etiam, si necesse fuerit, cum sanguinis effusione.

Eminentissimo e reverendissimo signore padron mio colendissimo. Oggi il decreto dalla s. congregatione de propaganda fide alli 19 di Genaro del 1644 al istanza della sinodo diocesana tenuta in Moldavia fatto. e dalle due lettere a v. eminentia, accompagnata l' una alli 29 di Novembre prossimo passato e l' altra delli 30 di Genaro del anno preterito, da lei inviatemi ricevo. Le qualli con aiuto del signore et l' assistenza delle lor eminenze in predetta Moldavia transferito che sarò,

con il
il mi-
detto
a Pos-
à, che
si, uno
li suoi
igna e
i v. s.

illustrissima e reverendissima devotissimo servitore fra Thomaso Margnavich, vescovo di Bosna.

Tabul. congreg. de propag. fide, vol. 127 f. 170.

MCCCLXXXIV. 1644, 8 Octobris, Ragusil.

Fr. Jacobus Boncarpi significat, se ob graves persecutiones Turcarum aufugisse Ragusium.

Eminentissimi etc. Per li motivi del Turco verso l' Vngaria e per la grave persecutione dall' Alaybeg del Sirmio contro li parroci di detta provincia e contra me medesimo son stato forzato partir da Belgrado senza haver potuto aspettar l' ambasciatore di s. m. cesarea, con il quale era di somma necessità l' abbocarmi, acciò non essendo più in Constantinopoli il s. Vincenzo Timone mi procurasse lettere più ampie et sicure delle prime; ma n' havuto tempo d' aspettarlo con molti pericoli e patimenti son venuto a Ragusa, e fatta la quarantena, andarò volando a Vienna, per supplicare s. m. cesarea finchè l' ambasciatore dentro a comandarli, che cavi l' attescherie et altre lettere necessarie dal gran signore a fine che io possa con sicurezza star in Turchia, perchè hanno li Turchi seminato, che io sia spione del gran Papas dei Latini, senza le quali non è possibile star sotto quella tirannia . . . Ragusa li 8 Ottobre 1644. Di v. s. illustrissima e reverendissima humilissimo servo fr. Giacomo Boncarpi, vescovo di Himeria.

Alla quale devo aggiungere, che hoggi habbiamo avviso, che l' ambasciatore di s. m. ces. sia morto in Adrianopoli, sicche maggiori fatichi sarrano, vedrò . . . e non partirò da Vienna, sino che non so, se sia pace o guerra col Turco . . .

Ibid. vol. 127 fol. 176.

MCCCLXXXV. 1644.

Excerpta e tribus epistolis fr. Marci Bandini.

Illustrissimo e reverendissimo . . . Sento, che quel martire di Dio p. fra Giovanni Desmagnich per l' iniusta et troppo arrogante et importuna pretensione di Lippova dalli padri Piombesi e dal custode di Transilvania, pure per la pretensione di Sebes già nostra missione è travagliato poverino . . . Chiprovaz 10 d' Aprile 1644. fra Marco Bandino de Scopia eletto di Marcianopoli.

Salistra li 2 Ottobre 1644. . . . A mia gran istanza il mona. arcivescovo di Sardica s' è degnato di concedermi il reverendo d. Pietro Parcevich fatto sacerdote dal detto monsignor arcivescovo, quali dimani

denza, amato universalmente da f
dalla provincia Scrivo quest
della verità e sgravio dell' anim
Dio, e li raccomando la povera B
fine raccomando a v. s. illustrissim
Vienna li 4 Marzo 1645. Humilis
Boncarpi vescovo di Imeria.

Tabular. congreg. de propag. fide,

MCCCLXXXVIII. 1

*Fr. Jacobus Boncarpi, commendat
episcopi Bo*

Illustrissimo et reverendissim
Replico le mie caldissime instanz
vich, persona di molto merito, et
so, che essendo egli vescovo sarà
lare christiano in quelle parti. E
procuratore secolare a pregarmi
per le viscere del signore scrivere
lettere, che mi diedero, quando
verà v. s. illustrissima ricevute),
versalmente amato da tutti, habia
per quei poveri et afflitti paesi
e raccomandationi; ma io per obl
versia quello, che forse non è di
passato più oltre, insistendo nel
30 Julii ref. eminentissimo cardi
et ad quintum, ut provincialis
dipendere in tutto dala clemenza
v. s. illustrissima con tuto lo sp
tiene della nostra fede, che il d
rendo sicuro, che saranno levati
vanza delli ordini di santa chiesa
E con dovuto e riverente affetto
gratia al patrocinio di v. s. illu
simo signore. Vienna li 18 Marzo

Di v. s. illustrissima e reve
risposte per via di monsignor ill
Bon. Ambrogio formatore da Vie
perchè lui sa come farmi haver
servitore fr. Giacomo Boncarpi v

Ibid. v. 90 f. 49. Recommendation

MCCCLXXXIX. 1

Decretum s. congregationis de

Die 25. Aprilis 1645. nr. 2
Cornelio litteras p. provincialis 1

pro provincialibus Bosnae pro tempore, ordinis minorum de observantia, ut mortuo episcopo administratore Bosnae ipsi sint vicarii apostolici, donec ecclesia Bosnensis de episcopo aut administratore provideatur, et denique articulum facultatum fratri Thomae episcopo Bosnensi defuncto concessarum circa earumdem facultatum communicationem tempore obitus faciendarum, sacra congregatio decrevit, ut infra: primo, decretum praedictum anno 1635 die 30 Julii editum observari mandavit. 2. Dixit, episcopos Bosnae tempore sui obitus non posse vigore dictarum facultatum aliquem sacerdotem deputare, qui eorum vices suppleat, cum specialiter per suprascriptum decretum provisum sit per sedem apostolicam. Articulus enim praefatarum facultatum, ob clausulam donec sedes apostolica provideat, non habet locum, ubi eadem sedes iam providit, et in omnem casum ipsa sedes apostolica per hoc decretum providit, dum iubet observari dictum decretum anni 1635.

Bibl. Casanat. cod. msc. X. V, 5 f. 59.

MCCCXC. 1645, 15 Maii, Sarajevi.

Sarajevenses rogant sibi p. Matthaeum Benlić in episcopum Bosnensem nominari.

Eminentissimi e reverendissimi signori. È ben vero, che questa povera navicella di questa serafica religione si trova in continui travagli e calamità e sopporta infinite miserie con tutti noi altri poveri Christiani in queste benedette parti per amor di Gesù Christo è ben coltivata da questi benedetti religiosi con proprio sudor di sangue e grandissimo profitto della salute delle anime. E perchè essendo passato da questa a miglior vita, di buona memoria, il nostro pastore illustrissimo monsignor fra Tomaso vescovo di Bosna, li padri de la provincia, come intendiamo, propongono alla santità sua et alle vostre eminenze per il vescovato di Bosna alcuni padri della provincia, fra li altri proposti uno è il reverendo padre fra Matteo Benlich da Bagnaluca, diffinitore attuale e nostro parrocho e predicatore da cinque o sei anni in quà; perciò tutti noi altri Christiani e minimi servi di Jesu Christo e della santità sua et delle vostre eminenze in quanto sappiamo la verità, in tanto la manifestiamo alla santità sua et alle vostre eminenze sincerissimamente, e facciamo questa humile fede e supplica di questo padre fra Matteo Benlich sopra nominato, il quale conosciamo per grand' huomo da bene, religioso esemplarissimo, mansueto, quieto et humile; buonissimo theologo, predicatore famosissimo in queste parti, canonista, et in tutte le qualità e virtù raro, il quale con il suo buon esempio e le sue utilissime prediche ha fatto e fa continuamente gran profitto nelle anime, non solamente in questa città, ma si bene quasi per tutta la provincia; e questa verità è chiara quanto è il sole. Ben volsuto e desiderato da tutti, si come crediamo, che dall' altre parti le vostre eminenze saranno certificate, se vorano udire la verità; e mentre Iddio ci volesse far la gratia, e la sua santità et le vostre eminenze di impore questo carico di questo vescovato di Bosna al sudetto padre Matteo, noi altri tutti Christiani non potessimo dir altro se non essere beati et felici in queste misere parti, perchè sarebbe la consolacione del christianesimo; e la provincia tutta

goderebbe la pace et quiete
sempre atteso al servizio di
commune e la salute delle
rimentato non solamente qu
et in nostri travagli et inco
consolazione e refrigerio et
manifestiamo alle vostre e
fine humilmente vi baciamo
Argentina di Seraglio li 15
milissimo et devotissimo se
con tutti li Christiani de la

Tabular. s. congregationis d

MCCCXCI

Imperator Ferdinandus
episcopum Tininiensem, apo

Ibid. v. 90 f. 184.

MCCOXCII

Ferdinandus III. nomin
eumque s. sedi pro apostoli

Ibid. vol. 90 f. 183.

MCCCXCIII

Decretum s. congregationis c

Die 31. Augusti 1645.

Cornelio quaerelas episcopo
et diffinitorium fratrum min
decreta concilii Tridentini e
Gregorii XV. sine consensu
suos fratres parochiis Bosna
illis revocandis vel ad suas
parochiae sine sacerdote re
praesertim baptismi, sacra
tributione parochiarum inte
sensus episcoporum praedict
a dictis episcopis fuerint pr
confirmavit et innovavit, et
dicto provinciali et diffinito
fratres curatos, nisi in eis
aut prius ad eas alius mitti

Bibl. Casanat. cod. msc. X,

MCCCXCIV. 1646, 5 Maii, Viennae.

Nuncius apostolicus Viennensis de fratre Mariano Maravić ad episcopatum Bosnensem, cui et societas Jesu favet, promovendo; ac fr. Marino a Požega, cui pariter suo modo est providendum.

Eminentissimo e reverendissimo signore e padrone colendissimo Il negotio del vescovato di Bosna, impostomi da v. eminenza con lettera sua de 13. Marzo, ha sortito il fine, che si desiderava, perchè con l'aggiuto di questo monsignore vescovo vesprimiense, cancelliere del regno d' Ungaria in questa corte, si è impedito, che il padre Marino da Possega min. oss. non sia stato nominato da s. m. cesarea al detto vescovato, non ostante ch' egli vi fosse molto vicino e molto a ciò favorito dal padre Gantz confessore di s. m., e da altri padri della compagnia di Gesù. La sudetta nomina cascherà, come si desidera, in mons. fra Mariano vescovo di Dulma, huomo, per quello che dicono, molto degno, e come tale aggiutato e portato dal conte Mansfelt generale dell' armi in Ungheria, ma perchè non era espediente il lasciare affatto disgustato il sopradetto fra Marino da Possega, che ha molti amici e parenti, tanto christiani quanto Turchi nella sua provincia, si è giudicato bene il farlo honorare nella sua medesima religione con carico di provinciale; et a quest' affetto si adopera la molta authorità del medesimo monsignor fra Mariano nella sudetta sua religione, il che cagionerà maggior unione fra questi due soggetti, et una abolitione delle divisioni, che sono precedute. In questa forma penso, che il tutto resterà ben aggiustato e v. eminenza ben servita, alla quale desidero sempre di ubbidire con ogni puntualità et humilmente la riverisco. Vienna li 5. Maggio 1646. De v. e. reverendissima humilissimo et devotissimo servitore Camillo arc. di Capua.

Ibid. v. 93 fol. 89. Marinus a Posega nominatur 4. Sept. 1646. a rege Ferdinando episcopus Biduanensis et commendatur pro administratore semendriensi. Ibid. v. 94 f. 3.

MCCCXCV. 1646, 3 Julii, Romae.

S. congregatio decernit, ut redditus parochiae episcopo Dulmensi restituantur.

Decretum s. congregationis de prop. fide habitae die 3 Julii 1646. Referente eminentissimo domino cardinali Ludovisio litteras episcopi Dulmensis de redditibus parochiae et pro sua sustentatione assignatis eidem impeditis opera fratris Marini de Posega, sacra congregatio mandavit per generalem minorum de observantia commoneri provincialem Bosnae, ut redditus praedictarum parochiarum, sublato omni impedimento, praefato episcopo restitui curet, eumque in eorum possessione manuteneri, sicut cum episcopis Bosnensibus, aut Bosnae administratoribus, hactenus fieri consuevit. Franciscus Ingolus secret.

Tabular. congreg. de propag. fide vol. 172 f. 386.

MCCCCII. 1649, Baccoviae in Moldavia.

Fr. Marcus Bandulavić, archiepiscopus Marcianopolitanus et in Moldavia administrator, a catholicis meridionalis Hungariae provocatus, rogat, ut s. congregatio pro ipsis nominet unum episcopum, qui in circulo missionis Karasevo-Lipova penes ipsos maneret. „Ad quod etiam omnium patrum provinciae Bosniae argentinae consensus accedit“.

Ibid. vol. 218 f. 143.

MCCCCIII. 1649.

Ecclesiarum, quas episcopus Belgradiensis fr. Marinus Ibrišimović anno 1649 canonice visitavit, series.

La visita di monsign. vescovo fra Marino Ibrissimovich vescovo di Belgrado et anco della sua amministrazione per tutta l' Ungaria posta sotto gran Turco 1649. Crisma. Ali 6 di Marzo a Belgrado nr. 2001. Ali 4 di Marzo nel medesimo luoco nr. 40. A di 12 di Marzo in Samandria nella chiesa di s. Michael e nr. 6. A di 15 Marzo in Visnizza (in Serbia) nr. 14. A di 20 Aprile in Mitrovizza 56. 28 Aprile Norica 16. A di 20 Giugno nella chiesa di s. Andrea 85. Et ivi hanno convertito sei persone luterane alla fede catholica. A di 21 Giugno hanno convertito una persona alla fede catolica. A di 22 Giugno nel Viglevo nr. 16. A di 11 di Luglio nella città di Pesta nr. 2003. A di 14 di Luglio nel medesimo loco nr. 18. A di 18 Luglio nel medesimo loco nr. 14. A di 8 d' Agosto a Gingius (Gyöngües) nella chiesa delli frati di s. Francesco nr. 355. A di 14 d' Agosto a Birino (Jász-Berény) nella chiesa d' Assonta nr. 82. A di 15 d' Agosto nel medesimo loco e chiesa nr. 230. A di 16 d' Agosto nel medesimo loco e chiesa 24. A di 19 d' Agosto nel medesimo loco e chiesa nr. 15. A di 22 d' Agosto a Gingius nella chiesa delli frati di s. Francesco nr. 13. A di 29 d' Agosto nella medesima chiesa 335. A di 30 d' Agosto a Birinio nella chiesa d' Assonta doppo l' vespero nr. 242. A di 18 Settembre a Patacca nella chiesa di Natività nr. 254. A di 27 Settembre Ceschemeto nella chiesa di s. Nicolao nr. 24. Nella terra di Cheschemeto si trovano le case di cattolici nr. 23 di persone in tutto mille, di eretici più. A di 3 di Ottobre a Shegedino nella chiesa s. Maria della neve nr. 138, dove si trova una chiesa bellissima, e non si trova più bella in tutto dominio de Turchi, nella quale habitano frati di s. Francesco. A di 11 Ottobre nella villa di Martonos nella chiesa di s. Martino nr. 245. Nella medesima villa sono le case di cattolici nr. 59 di persone in tutto nr. 730, la detta chiesa di s. Martino è di legno. A di 12 Ottobre nella villa di Baimacho nr. 584. A di 14 e 15 a Jancovacz nella chiesa di s. Giorgio nr. 325 et ivi sono le case nr. 50 le persone 1013, A di 16 Ottobre nella villa di Milcut nr. 129. A di 17 Ottobre nella villa di Santovo nella chiesa di Assonta nr. 350 nella medema villa sono le case di cattolici nr. 120. A di 18 nell medesimo loco e di altri circonvicini nr. 588. A di 20 Ottobre nella medema villa e chiesa nr. 29. A di 23 Ottobre a Sombor nr. 25. A di 24 d' Ottobre nel medemo loco nr. 92. Nel medesimo Sombor sono le case di cattolici nr. 30 non hanno la chiesa.

Fr. Andreas Stipani
tendo 70 familias ad 1
ex oppido Ostrovo et
illuc mittatur.

Tabular. congreg. de p

Fr. Gabriel Thomas
Tirigova, Logos, Hazag,
sova), Cenad, s. Lorenz
Zella, Beccherech, aliaq
necessariumque esse, ut
Ibid. vol. 218. f. 407. I

Catholici Lippovensi
fr. Andream Stipančić,
provincialem Bosnae re
Ibid. vol. 218 f. 93.

MC

*Fr. Andreas a Jaice se
fr. Matthaeum Benlić
in vicariu*

Illustrissimo e rever
ciò, che sarò giudicato
non venir con queste d
singularissimo padrone
e particolarmente di qu
obbligo di pregar s. d.
buone relationi havnte
simo amore, il quale po
per interesse della pro
episcopale nostro padre
in vero meritevole d' og
giori in ogni occorrenza
in luoco del reverendis
miravigliosa relatione d
termi sotto l' ombra de
tribulata provincia, sott
tioni haveranno felicissi
assai a queste parti . .
v. s. illustrissima e rev
ciale di Bosna Argentina

Ibid. v. 218 f. 200.

MCCCCX. 1651, 26 Augusti, Olovo.

Fr. Marianus Maravić episcopus Bosnensis Petro Petretić, episcopo Zagradiensi, significat, se parochias Slavoniae quamprimum visitaturum.

Illustrissime et reverendissime domine, patrone colendissime! Non iam pridem accepimus gratissimas, quas scribitis, reverendissime domine, litteras ante annum mense Aprili, quibus tarde acceptis sero responsum damus; quapropter rogamus dominationem vestram illustrissimam ac reverendissimam, ne molestum ferat, sed excusatos nos habere dignetur in omnibus, in quibus defuimus, quamvis non propria malitia acciderint ista. Ante annum fuimus Romae usque ad praesentem annum 1651. usque ad feriam 5. in coena Domini, quo tempore ad residentiam appellentes vestras litteras accepimus, nec usque ad praesens respondere potuimus. Quantum ad curam et administrationem partis Slavonicae vobis subditae, et nobis commissae, diligentissime admonebimus dominationem vestram reverendissimam (sic) quamprimum illas partes visitabimus; hucusque non potuimus visitare ratione bellorum, quae habemus in isto regno, praesertim vero a tribus vel quatuor annis, quibus fuimus absentes. Illud quod incumbit humeris nostris, adimplere conabimur Deo favente. His finem facientes recommendamus nos benevolentiae reverendissimae dominationis vestrae. Datum Plumbi die 26 Augusti 1651. Dominationis vestrae reverendissimae frater et servus in Christo fr. Marianus Maravich, episcopus Bosnensis m. p. (loc. sig.) Illustrissimo ac reverendissimo domino patrono collendissimo Petro Petretich, episcopo Zagradiensi et sacr. caesariae regiaeque maiestatis consiliario et domino gratiosissimo.

Cod. msc. academiae Slavor. merid. zagr. IV, c. 10.

MCCCCXI. 1651, 30 Octobris, Romae.

Sacra congregatio edit sequens decretum in favorem episcopi Belgradiensis.

Decretum s. congregationis generalis de propaganda fide habita die 30. Octobris 1651. Proponente eminentissimo domino cardinali Cesio libellum supplicem, porrectum pro parte d. Matthaei Bellinch episcopi Bellogradiensis, petentis pro necessitate spirituali catholicorum partium Vngariae inferioris facultatem eas uisitandi, ac inibi exercendi munia episcopalia et sacramenta administrandi, sacra congregatio petitioni annuens, decrevit esse pro oratore breve apostolicum s. d. n. humiliter petendum ad instar concessi episcopo eius prodecessori. Concordat cum suo originali. Datum die 1. Decembris 1651. Dion. Massarius s. c. secretarius.

Tabular. congreg. de propag. fide vol. 310. f. 33.

MCCCCXII. 1651, 4 Decembris, Romae.

Fr. Matthaeus Benlić, episcopus Belgradiensis, nominatur administrator ecclesiae Semendriensis cum facultate visitandi fideles Slavoniae, Bačkae et alios partium Hungariae Turcis subiectae.

Innocentius PP. X. Venerabilis frater, salutem et apostolicam benedictionem. Christi fidelium inter flumina Draui, Sau, Danubii et Tibischi, ac in specie Basche usque ad Temisuar, regni Hungariae inhabitantium

animarum salutem pro commissa nobis paritate prospicere cupientes, ac de fratellionis zelo plurimum in domino confisi, cum a. r. e. cardinalium negotio propulsio, te administratorem ecclesiae Samaritanicam in ecclesiis Hungariae sub Turchis habentibus, iuxta tamen confines supra tenore presentium ad nostrum et sedis constituimus et deputamus, teque in Decuram et administrationem ecclesiarum sic exercere studeas sollicite et fideliter, retributionis praemium, nostram et segratiam uberius consequi merearis, nisi in uirtute sanctae obedientiae, quatenus te marum suarum devote suscipientes et d tuis monitis et mandatis salubribus pro In contrarium facientibus non obstantibus apud sanctam Mariam maiorem sub anno 1651. Pontificatus nostri anno octavo. F. nerabili fratri Mattheo episcopo Belgrad

Tabular. congreg. de propag. fide v. 810 1

MCCCCXIII.

Matthaeus Benlic episcopus Belgradensis Lauretanum et Germanum mittendis in rum, quas perceperat, sint mittendi, a pectandae

Eminentissimo e reverendissimo signor vandomi a Belgrado mi sono capitato e ambidue ali sedeci di Giugno proximo l'eminente vostra per il subsidio, che testa sacra congregazione, acciò de sei procurassero di scodere continuando gli simi signori, in tutto questo regno di Bosnia, ne tam poco in tutto regno di Bosnia nè anco un soldo di subsidio da cotes quanto stimo, quel prefatto di Caramse non ho cognitione chi sia, ne tam poco ciò che habbita nella mi administratio buona occasione l'avisarò, quanto come mi ordinano, che gli giovani, i quali si dev altri, (non si mandino) senza expressa licenza per diversi rispetti, secondo che me ad giovani alunni, che si soliono mandare mandano al collegio illirico di Loretto; che mi habbia scritto il padre rettore di vacavano, sicome ha fatto anco questo tate queste due di loro eminenze, il qu

CCCXVIII. 1654, 23 Februarii, Romae.

congregatione litterae de incarceratione episcopi Bellogradiensis, Matthaei Benlić, et editur sequens decretum.

Decretum s. congregationis generalis de propaganda fide die 23. Februarii 1654. Referente eminentissimo domino cardinali Antonio litteras episcopi Bellogradiensis et aliquorum mercatorum christianorum in regno Hungariae scribentium, dictum episcopum in actu visitationis dicti regni fuisse a Turcis incarceratum et propterea fuisse coactum pro recuperanda vita et libertate solvere quatuor centum scuta, ad usuram capta, et proinde petentium, ut s. congregatio aliquam summam in eleemosynam elargiri dignetur ad solvendum dictum debitum, ut supra contractum, pro vita et libertate praelibati episcopi Bellogradiensis, sacra congregatio dixit, de hoc agendum esse in proxima congregatione coram sanctissimo domino nostro.

Tabular. congreg. de propag. fide v. 310. f. 76.

MCCCCXIX. 1655, 11 Decembris, Venetis.

Nuncius apostolicus Viennensis exponit s. congregationi admodum utile fore, ut erigatur missio in Serbia.

Eminentissimi e reverendissimi signori, miei padroni colendissimi. Da persone molto pratiche del regno di Servia uengo assicurato, che l' erectione di qualche missione in quelle parti sarebbe non solo utile ma necessaria, e che per essi i propositi da monsignor arcivescovo d' Ocrida sariano soggetti tutti molto adeguati per quel ministerio, come ancora che i luoghi espressi nel memoriale sono effectivamente i più bisognosi di cultori spirituali, di modo che per quello, che ho potuto rintracciare dello stato d' un paese così lontano, pare, che l' opera non saria se non santa, e da non ne potere probabilmente sperare se non gran frutto a conservatione di quei Christiani, attornati da ogni lato da nemici della nostra santa fede. Che è, quanto deuo riferire in questo proposito all' eminenze vostre in esecutione del comandamento, che me ne portò la benignissima loro de 22 del passato. E li fò in tanto profondissimo inchino. Venetia XI. Decembre 1655. D' eminenze vostre humillissimo, devotissimo servitore Carlo vescovo d' Aversa.

Ibid. v. 220, f. 647.

MCCCCXX. 1655.

Fr. Marianus Maravić episcopus Bosnensis brevem suae dioeceseos exhibet sacrae congregationi „Descriptionem“.

Descrizione del regno di Bosna con le sue città e territori. Il paese e regno di Bosna è compreso e cinto da cinque fiumi, corrispondenti alle quattro parti del mondo.

Dall' Oriente è circondato dal fiume Drino, e questo lo divide dalla Servia. Da mezzo giorno è cinto da Nerenta e Paona (Rama?), e questi lo dividono dal ducato di s. Sabba, volgarmente da Erzegovina e Dalmatia. Dall' occidente è inoffiato dal fiume Sava, il quale divide la Bosna da

a settentrione è c
 al regno di Bosna.
 nente tanto è larg
 di frutti. In oltre
 o d' argento, di bro
 icipali montagne d
 ivni, Stoborie, Sm
 aiam, Scnieseniza,
 e, le quali abbonda
 cervi, zibilini, cig
 d' animali quadrupe
 cipali fiumi di ques
 mezzo del regno, fu
 , rieka, Drinavia e
 mente della trotta
 nente era regno, e
 esi, ducati e contee,
 ida di Chelmo, di Kn
 re di questo regno
 quale da Mahomet
 . privato del suo re
 no al giorno d' ho
 il quale attende e
 stiano; ma per la s
 i dell' osservanza ti
 itatori di questo re
 i nativi quanto rine
 brei vi sono nella s

regno viene govern
 i ordinariamente lo
 gh, sottoposti in qu
 à principali di ques
 città anticamente d
 situata fra doi r
 iazka. Ha nella par
 radici d' un monte
 a giornata dalli con
 o castello. Tiene c
 ristiani nr. 100, ani
 ittà è assai popolat
 lo più risiede il l
 città ha doi caste
 ume Verbas. Ha ca
 ni e scismatici nr.

B. In relatione altera a
 00 case di cattolici . . .
 ii.

Goriani, Kriscevez, Varbiza, Bercino, s. Benedetto, Radcov potok e Posega, nelle quali vi sono case di cattolici nr. 2400, anime nr. 14.500, le quali parimente sono amistrate in specialibus delli PP. dell'osservanza.

Di tutte le parochie, e particolarmente di quelle di Bosna, poche sono, che habbino le chiese, dove si dica la messa et amministrano li ss. sacramenti, ma la messa comunemente si dice nelli cemeterij e case de cattolici, le quali non sono assieme, ma sarà più d'una giornata stesa la parochia per le terre e villaggi mescolati di case de cattolici, Turchi e scismatici, e delle volte si camina una mezza giornata da una casa de cattolici fra Turchi e scismatici. Il popolo di questo regno e di questa nostra dioecesi (eccettuati alcuni pochi mercanti, che vi stanno a Seraglio, Bagnaluca, Piombo et altri luoghi) tutti sono contadini, li quali sono trattati dalla tirannia de Turchi come schiavi, massimamente nelle presenti guerre, tanto li mercanti quanto li contadini di questa nostra dioecesi. Per causa degl'intollerabili et insopportabili aggravij in questi 10 anni sono andati via fuori di questo regno di Bosna più di 2000 famiglie de cattolici, e stanno sparse qua e la per l'Ungaria.

Fine. All'honore di Dio. La presente visita con ajuto di Dio finissimo alli 15. marzo 1655. nella chiesa della Madonna di Piombo, la quale finita sottoscrissimo di proprio pugno, e col sigillo maggiore faccissimo sigillare nella nostra ordinaria residenza de Piombo propria patria. Cossi è sottoscritto de verbo ad verbum come habbiam detto di sopra etc.

Eminentissimi et reverendissimi domini! Ommissis iis, quae proxime elapso quinquennio uberius sac. huic congregationi humiliter exposui ad ecclesiae meae statum pertinentia, nunc, ut muneri meo satisfaciam, sanctorum apostolorum limina de more veneratus, pauca tantum eminentiis vestris referam. Episcopatus bosnensis alias diacoviensis totum Bosnae regnum, quam et Dardaniam, seu Missiam superiorem nonnulli dixere, complectitur, comitatumque Valcovensem in provincia Slavoniae, situm inter duo flumina, Savum et Dravum. Dioecesis tota Turcarum tyranidi paret, a quibus ducentis circiter abhinc annis occupata fuit. Cathedralis ecclesia in civitate Diaco dicta extabat sub invocatione s. Petri; verum quia eadem a Turcis iam pridem profanata fuit, id circo hisce temporibus episcopi Bosnenses ut plurimum resident in civitate Plumbi in conventu s. Mariae gratiarum fratrum minorum de observantia bosnensis dioecesis. Extant ad praesens in tota dioecesi xij fratrum praedictorum coenobia, singulaque ecclesias matrices habent, aliasque plures iisdem unitas, in quibus divina officia ritu Romano, latinoque idiomate, peraguntur, ac sacramenta ministrantur, cum parochialis cura animarum non in praedictis (solum) monasteriis, sed et in caeteris omnibus parochialibus ecclesiis dicti episcopatus per fratres eosdem tantummodo exercetur, interdicto a Turcis in regnum Bosnae sacerdotibus saecularibus accessu; hancquem ob causam episcopus clerum secularem non habet. Nullum in tota dioecesi monialium monasterium, nullaque virorum societas extat, pariterque seminarium et mons pietatis desiderantur, nec pacto ullo prae nimia Turcarum inmanitate erigi possunt. Catholicorum numeros in dioecesi tota ad septuaginta tria animarum millia et trecentas

octuagin
 centum
 totam
 viros p
 trium
 protend
 habitan
 suam d
 ut plur
 incidens
 care qu
 securita
 vim ex
 Turcar
 Mensa
 sac. cor
 eidem,
 omnipo
 submiss
 Maravio
 Ibid.

*Leopold
 miensem*

Leo
 Sclauon
 Chisio
 Romam
 cisci de
 quem i
 genitor
 cundum
 collatio
 scentes
 eo amic
 paternit
 doctam,
 et acce
 promov
 de quo
 quovis
 confirm
 queat
 sanctita
 parte
 nostra

tiam et piissimam benevolentiam, nullo modo permittat ipsi petenti, quantum sit ex parte vestra, ullam iurisdictionem inter Savum et Dravum, ne postea relinquat vestris successoribus molestam et diuturnam litem, nobis autem et catholicis omnibus maximum detrimentum et ultimam ruinam; nam cum praenominatus episcopus Bosnensis sit homo avarus et molestus semper inhiat aliorum laborem devorare et opprimere, habens tamen commodissimam mensam suam, ex qua laudabiliter et genere vitam suam sustentare queat, quam omnes alii episcopi in partibus Turcarum, uti etiam patet expresse ex suis sumptibus dissipans saepe summam pecuniam tam in curia imperiali quam alibi et non propter lucrum animarum, sed potius ad cumulandum sibi maiora. Ideo illustrissime et reverendissime domine, denuo nunc contra praedictum appellationem fecissemus ad sedem apostolicam, quod nunquam sit recipiendus a nobis nec ab illis catholicis omnibus, uti patet (ex) ista inclusa deprecative ad vos directa, nam et felicitis memoriae Bonifacii tertii patet decretum, quod episcopus eligendus sit a clero et populo, et a pontifice confirmandus; quapropter illustrissime et reverendissime praesul, ne despiciat nos et hos catholicos, oviculas vestras, suppliciter exorantes vestrae clementissimae humanitati, quatenus provide in his provideat et futuras, quae possint succedere, lites vestris successoribus nunc detruncet, nobisque omnibus succurrat, qui iam scriptis intimavimus praedicto episcopo Bosnensi, ne ullo modo ad istas partes audeat comparere, et nisi sedes apostolica et vestra dominatio illustrissima huic inconvenienti provideant, pro certo ipse episcopus cum scandalo a catholicis turcico brachio est hinc expellendus. Confidimus ergo humanissimae clementiae vestrae, quod potius supplicibus nostris precibus suas aures benignas praebebit, quam iniustis et iniquis praetensionibus dicti episcopi Bosnensis, gratiis quoque vestris nos oviculas cumulare et nobis succurrere non dedignabitur, et si aliquid praedicto episcopo scriptis suis consenserit, pro sua pietate et clementia potest iterum prudenter ipsa revocare et ad romanam quoque curiam tam nostras praesentes supplicationes, quam vestrum ius significare, atque huic episcopo, vicario apostolico, pro (quo) supplicamus, nos oviculas vestras commendare complaceat, deprecamur. Quibus gratiis receptis adstrictissimi vivamus incessanter ad Deum pro vestra illustrissima et reverendissima dominatione fervidas preces afferentes, felicem valere cupimus longaeva per saecula. Quam Deus . . . Datum Velicae die 14 Augusti 1658. Ego fr. Lucas a Posega concionator confirmo ut supra. Ego fr. Martinus a Posega lector et praedicator confirmo ut supra. Ego fr. Michael a Cernich praedicator, vicarius et discretus conventus confirmo ut supra. Ego fra Marianus a Posega olim definitor confirmo ut supra. Ego fr. Joannes a Brod definitor actualis confirmo ut supra. Ego fr. Stephanus a Velika guardianus (Velicensis) confirmo. Ego fr. Martinus lector et praedicator confirmo. Ego fr. Bonaventura praesidens Budensis. Ego fr. Blasius Podraich guardianus Nassiczae. Ego fr. Petrus a Posega Nikolich, custos provinciae Bosnae Argentinae confirmo.

Academ. scientiar. Slavor. meridional. Zagrabien. Cod. msc. IV. c. 10.

pericolosi tempi potrà trouare l' abitatione for di conventi. Per tanto prego a v. s. illustrissima et reverendissima di fauorirlo appo cotesta sacra congregatione de propaganda fide, acciò resti consolato questo prelato, poichè sentirà particolar gusto quella natione, et io a v. s. illustrissima restarò con perpetua obligatione pregandola, che la s. congregatione li proueda della sua vitta, e qui facendo fine, a v. s. in perfetta sanità desidero ogni contento. Ancona li 24. novembre 1658. Devotissimo e vero seruitore Gabriel Lupi.

Tabularium congreg. de propag. fide, vol. 810, f. 71.

MCCCCXXVIII. 1658, . . . Romae.

Fr. Matthaeus Benlic orat subsidium ad solvenda debita anno 1654. pro sui eliberatione contracta; porro iuvamen, ut possit in suam dioecesim redire, et ut possit residentiam figere in partibus inter Savum et Dravum.

Eminentissimo e reverendissimo signore. Fra Matteo Benlich, vescono di Belgrado, rappresenta humilmente alle eminenze V. V. che del 1654. uisitando i luoghi della sua amministrazione fù accusato al comandante Turco di Temesuar per spia, e fatto prigionie dopo molti strapazzi fù condannato ad esser decapitato; ma riconosciuto da alcuni per nazionale (fù liberato) con lo storso di 400 pezze da otto. Hauta si notitia del tutto da cotesta s. congregatione per lettere di quei mercanti christiani, si compiaquero l' E. E. V. V. all' oratore 100 scudi di elemosina, per rifarlo in qualche parte dal danno patito, con riserva però del beneplacito di N. S. ma non essendo mai stata riferita questa lor pia resolutione a sua Santità, (perchè 'l padre non ha qualcuno che faccia i suoi fatti) non ha goduto sin hora della gratia; onde supplica riuerentissimamente l' effettuazione. In oltre essendosi portato l' oratore in questa città per uisitare i sacri limini, e per altre cause già rappresentate all' E. E. V. V. supplica del viatico per potersene ritornare alla sua chiesa, mettendo in considerazione, che in otto anni, che egli serue, non ha mai domandato, ne mai gl' è stata somministrata cosa alcuna, come si fa con gli altri vescovi in partibus, meno poveri di lui. E perchè all' E. E. V. V. è piaciuto, che si stia al decreto del anno 1650. circa la giurisditione spirituale ne luoghi fra il Sauo e Drauo riservata al vescovo di Bosna, l' oratore non ha ne in Belgrado, ne altroue della sua giurisditione convento o casa da potere far la sua residenza. Supplica, che se gli assegni un luogo, doue con sicurezza possa sodisfare al suo debito con facoltà d' esercitarvi i pontificali con i proprii dioecesani, mettendo si ueramente in considerazione, che sotto il dominio del Turco simili funtioni non possono esercitar liberamente da per tutto, ma con gran pericolo anche ne luoghi meno esposti agli occhi de nemici della nostra fede. L' oratore ha riseduto sin qui nel convento di Vellicha del suo ordine, e nel medemo potrebbe continuare colla sudetta facoltà, quando così piaccia all' E. E. V. V. Quas.

In dorso: Nota card. Vidman = 14. januar 1659. Resideat in conventu Seghedini, quatenus uero ibi non habeat uictum et necessaria ad sui sustentationem, resideat Vellicae, sed ibi non exercent pontificalia, et detur aliquod subsidium pro viatico in reditu.

spectareque ac pertinere debentibus, patebit et patet ex luculentis et omni exceptione maioribus testibus ac testimoniis et aliis leteralibus (sic) instrumentis clarius denotatis ac specificatis, quorum testimoniorum eorum Christianorum in quibusdam actibus propria quoque experientia notam et perspectam habeo ueritatem. Eum itaque ego licet indignus eminentiarum vestrarum servus et capellanus, tanquam personam benemeritam et omni commendatione dignam vestris eminentiis, cum ea, qua par est reverentia et submissione, commendo, quatenus istum ita suscipere et in suis precibus exaudire dignentur, ut et ipse, et per ipsum populus ille ueri Dei cultor, sanctae romanae et catholicae religionis fideique professor et obseruator, earundem fauorem, patrocinium, protectionem et auxilium sentiat et pias ad Deum omnipotentem pro incollumitate uestrarum eminentiarum preces effundat, ac merito effundere teneatur. Ego quoque, in quantum tenuitas uirium et facultatum mearum permittet in hac pauperie et miseria faucium Turcarum, ubi ipsum divina bonitas reduxerit, eidem non sum defuturus, signanter in alendo uno vel altero (aliud enim inopia mea non permittit) iuvene scolari in illis partibus nato, qui adepta hic doctrina sufficienti illuc redire, ibidemque sive in saeculari sive regulari statu ecclesiastico cultum diuinum sanctamque romanam catholicam fidem et religionem promouere et propagare possit ac ualeat. In reliquo mea humillima obsequia vestris eminentiis offerrens, eidem precor vitam longaeuam et omnem prosperitatem. Datum Zagrabiae die 8. mensis Octobris a. 1658. Eminentiarum uestrarum servus in Christo obsequentissimus Petrus Petretich, episcopus Zagrebiensis (sic).

Adressa: Eminentissimis ac reverendissimis dominis meis obseruantissimis s. romanae ecclesiae cardinalibus negotio propagandae fidei praepositis Romae.

In dorso: Dentro vi sono altre sette lettere diuerse in raccomandatione del vescovo di Belgrado fr. Matteo Belinich.

Tabular. congreg. de propag. fide v. 310 f. 63.

MCCCCXXXV. 1660, 28. Maii.

Fr. Petri Nikolić ord. minor. provinciae Bosnensis, vicarii generalis episcopi Zagrabien. descriptio omnium parochiarum Slavoniae, quas ille pertinuisse putabat ad episcopatum Zagrabiensem.

Anno 1660, die 28. Maii. In dei nomine. Cura, vigilantia et solitudine illustrissimi et reverendissimi domini, domini Petri Petretich episcopi ecclesiae zagrabiensis, feliciter eandem regentis, 1660 mense maii die 28. per me fratrem Petrum, ordinis minoris provinciae Bosnae argentinae olim custodem et patrem inter provinciales suae provinciae, nec non eiusdemmet amplissimi praesulis in spiritualibus vicarium, tunc temporis inter Savum et Dravum sub turcica ditione ab eodem institutum, parochias, parochos, ecclesias caeteraque necessaria in his partibus zagrabiensis dioecesis fideliter et sincere, uti ad praesens tempus existunt, scriptis anotata atque ipso illustrissimo et reverendissimo domino episcopo zagrabiensi oblata. Inprimis inter Savum et Dravum adsunt saltem duo monasteria nostra fratrum minorum de observantia sancti Francisci: Velichae, dictum sancti Augustini confessoris, Nascizae dictum sancti

um sunt parochiae in villis
dicta flumina, quibus pa-
sacerdotes ordinis fratres,
triennium administrantes
stantur, iuxta provincialis
n et ipsorum parochorum
a salutem animarum fide-

Hum tale officium parochi, et exceptis quatuor parochiis presbiteris saecularibus in hac parte dioecesis supradictae, in omnibus aliis locis pronunc cum dei auxilio vineam Christi domini cum optimo fructu salutis animarum excolunt nostri fratres sacerdotes.

Prope monasterium Velicae sunt quinque aut sex villae, quibus ex ipso monasterio administrantur omnia sacramenta, cum sint contiguae. In pago dicto Polgianska, est ecclesia diruta, et monasterium nostri ordinis, ut aiunt, fuisse, et est sub monte prope Strasemanium, manent ibi Turcae, nec celebratur ibi. In pago dicto Pleternicza sub Posega est ecclesia sancti Nicolai, integra, antiqua et renovata a quodam patre fratre Petro a Nerenta; celebratur saepe ibi, sacerdos a Posega mittitur, et sunt adhuc multae dirutae in campo Posegiensi et circum circa. Secunda in pago Captoli dicto Captol, ubi forsan capitulum celebrabat episcopus zagrabiensis, et est arx turcica et intus ecclesia magna cum sua turri, foris autem in pago ecclesia ex lignis fabricata pulchra satis, cum suo ornatu et necessariis pro celebratione; et secunda ecclesia in eadem parochia, sed in altera villa, ex lapide et antiqua, titulo sanctae Catharinae et est miraculosa, et Captolii titulo sancti Petri. In pago Straseman, seu Strasemai, est diruta ecclesia sancti Michaelis archangeli, sed singulis mensibus una vice et in festis sancti Michaelis archangeli celebrantur missae, manent ibidem muri, capellae altaris maioris integrae sed sine tecto. Sunt etiam duae ecclesiae Velicae, dirutae, una sub arce, quae manet deserta, altera similiter in campo, ubi in festo sancti Marci celebratur et fit processio, concurrens ibidem multitudo Christi fidelium et est titulus sancti Marci, altera sancti Pauli. In pago dicto Vehtih (nunc Vetovo) est ecclesia sub nomine sanctorum Cosmae et Damiani diruta ex lapide; celebratur in festo eorundem et qualibet tertia dominica mensis. In pago dicto Kuthievo, nescio alio nomine quo vocabatur, antiquitus fuit grande monasterium, fuit quasi opidulum; erat abbatia, ignoratur cuius ordinis fuerat, manet desertum, licet sit quasi in medio illius loci, cum sit diruta magna ex parte, manent tamen muri intrinseci, turesque aliquae. Ibi ecclesia ex ligno fabre facta de facto manet supra predictum monasterium, et est hospicium nostrum, ubi ego fui pro parcho per aliquod tempus. Tam Kutievae quam Captoli, tectum de novo ecclesiae Kutinensi ego restaurare curavi, imagines et calices caeteraque necessaria. Predictasque ecclesias renoverunt et de novo restauraverunt omnes a omnibus parochiis nostri fratres ordinis minorum sancti Francisci, etque necessarias pro celebratione missarum ac ornamenta altarium traverunt habere. Sed in predictis quatuor pagis diebus festivis atque dominicis singulis ex monasterio fratres sacerdotes mittuntur celebrare, delibisque in omni necessitate spirituali inservire curam gerunt. Posega, quae olim civitas sat grandis fuerat, uti aparent vestigia muro-

prima die maii huius anni et
Et istae sunt suis debitis orna-
reverendus pater frater Grabriel
benedicti sunt tres ecclesiae bene
ectum integrum, ista sub nomine
e s. Benedicti, secunda sub no-
s. Andreae. Parochi officio fun-
dodrica. In parochia s. Michaelis
geli et s. Georgii, omnes supra-
m ex lapide partim ex ligno, et
Georgii, curam animarum habet
sega senex. In parochia Garcina
ima, quam olim quidam presbyter
gere curavit, fuit antiqua ecclesia,
curam animarum gerit quidam
ambae bene ornatae et custoditae

(sunt). In parochia dicta Varcino, e vero Varcin Dol, sunt duae ecclesiae, una ex ligno nomine sanctus Martinus, altera ex lapidibus dicta s. Mariae ad Nives, cum omnibus necessariis pro celebratione missarum; curam animarum gerit quidam pater frater Petrus a Brodo; sunt aliquae ecclesiae in eadem parochia dirutae, in una celebratur aliquando, in aliis minime. In omnibus supradictis parochiis, nullibi asservatur ss. sacramentum, nec in tota Turcia, propter pericula, nec etiam continue in monasteriis asservatur ss. sacramentum eucharistiae, nam Turcae saepissime intrant in ecclesiam deambulationis causa, et ne aliquam iniuriam ss. sacramento inferant, ob id nullibi asservatur. In praedictis parochiis et in aliis Nasicciensibus parochiis numerus christianorum dispersus manet, in aliquibus satis et laudabilis numerus, in aliquibus vero mediocris, in aliis vero parvus numerus. Brod et Lusani, et Gradkov Potok, nec non s. Michaelis parochia in Garcino se extendunt circa flumen Szava, nec non parochia Dragotino sub iurisdictione reverendissimi domini, fratris Mathaei Benlich, episcopi Belgradiensis, data a sacra congregatione eidem, et ista parochia prope locum Diacovo, ubi Bosnensis episcopus fingit se habere titulum, quod toto patet falsum esse. In dicta parochia Dragotino sunt tres ecclesiae, s. Marci lignea, s. Blasii lignea, et s. Joannis integra lapidea, parochi pater Marcus et fr. Lucas. Nasiczensis conventus s. Antonii Patavini, in cuius festo et in assumptione Deiparae christianorum multitudo maxima concurrit ex omnibus hisce partibus ad celebrandas laudes divinas Deiparae et illius s. patroni dicti conventus; adest etiam alia ecclesia iuxta conventum ipsum et pulchra antiqua sub titulo ss. Trinitatis, forsitan erat olim parochialis, ubi quolibet festo celebratur missa, et fit concio ad populum; distat a conventu uno ictu lapidis solummodo. In pago dicto Motichna est ecclesia omnium sanctorum pulchra et grandis antiqua, denuo renovata a reverendo patre, fratre Stephano Knezevich a Velica, et ibi curam animarum habet reverendus pater frater Martinus Brodo defnitor actualis provinciae theologus et praedicator. In pago Koska seu Coska est ecclesia similiter antiqua cooperta et cum neces-

¹ Abhinc e msc. bibliothecae academicae IV. o. 10.

sariis ad celebrationem (provisa, et) inservit quidam frater Marinus, (qui) ex conventu Nasiczensi mittitur sacerdos. In pago Zoglian circa monasterium est ecclesia distincta sub nomine s. Catharinae, in cuius festo solemnitatis celebratur, prope quam est monasterium et ecclesia s. Martini cooperta antiqua cum sua turri; celebratur certis festivitatibus ibidem. Etiam est ecclesia diruta prope dictum monasterium dicta Pekovicza. In pago Pogliana, et in illa parochia tres ecclesiae manent integrae: prima sub nomine ss. Fabiani et Sebastiani, secunda sub nomine decollationis s. Joannis Baptistae, tertia sub nomine s. Nicolai in pago dicto Podgoracz lignea ecclesia, et illa ss. Fabiani et Sebastiani est lignea; parochus (est) pater frater Franciscus a Banialuka. Circa monasterium Nasicae ex parte occidentali sunt vestigia murorum et vocatur Clara, distat solo ictu uno lapidis a conventu ipso, forsan clarissarum monialium olim fuit monasterium; est etiam ibi parum distans una ecclesia integra cum sua turri et cooperta, vocatur Martinum s. Martini nomine dicta ecclesia, (in qua) celebratur saepissime, est indulgentia in festo s. Martini; ex conventu mittitur sacerdos. In pago Dugo szelo, villae longae, est ecclesia lapidea integra: sub nomine s. Lucae, est indulgentia in festo eiusdem, et alia ecclesia diruta s. Georgii titulus; parochus (est) reverendus pater, frater Martinus a Kuttievo. In parochia dicta Suha Mlaka sunt duae ecclesiae integrae una lapidea sub nomine beatissimae assumptionis Mariae; secunda lignea sub titulo s. Joannis Baptistae. Parochus est pater, frater Andreas a Dubochacz. In pago Buchanczij est ecclesia sub titulo s. Laurentii, lapidea, quam dirutam ex fundamentis quasi erigi curavit quidam pater frater Marinus a Orahovicza anno transacto, et est parochia, cui inservit idem pater Marinus; etiam est ecclesia altera lignea sub titulo s. Helenae. In parochia Szelcze sunt duae ecclesiae integrae: prima lapidea sub titulo s. Francisci nostri patriarchae, secunda lignea sub nomine s. Catharinae virginis et martyris; parochus (est) pater frater Simon a Diacovo. In parochia Verbicze in pago Michanovczi integra lapidea sub titulo s. Bartholomaei apostoli, et sunt tria loca ubi celebratur, apparent(que) parva vestigia murorum ibi, (sed) ignorantur nomina. Parochi officio fungitur pater, frater Elias dictus Baievich cognomine. In parochia Brogianczi sunt tres ecclesiae lapideae integrae sub nomine: prima s. Crucis, secunda s. Joannis Baptistae, tertia s. Georgii. Ultra montes Orehovicze versus Dravum in oppido dicto Vochino, sub arce Turcarum, ubi manent ipsi, sunt numero parvo christicolae commorantes ibidem; fuit olim grande monasterium, forsan nostrum, desertum manet, et etiam prope eundem apparent vestigia alterius (monasterii) vel ordinis alterius vel monacharum s. Clarae. Viroviticzae etiam fuit monasterium nostri ordinis, totum destructum apparet.

Circa cursum Dravae versus orientem vidi multa vestigia murorum, ecclesiarum et palatiorum forsan, uti in pago s. Georgii, (ubi sunt) lutheranismo infesti (infecti) homines et praedicator; est ecclesia una integra ex altera parte destructa; et in campo Jugovopolie est ecclesia destructa. In parochia et pago Sagavicza est ecclesia pulchra, lapidea, integra, sub nomine s. Petri, parochus (est) presbyter saecularis don Thomas Glogovienensis senex. In parochia Viglevo (est) similiter presbyter saecularis Don Thomas a Chesgliakovcze, habet ecclesiam sub titulo s. Andreae, religiosus vir.

clesiae, integrae sub Martini, pro parochia aliae dirutae in opum ecclesiae lugent: o quasi infra flumina rendissimus dominus esse, cum nunquam ubi esset sua ipsius ecclesiam s. Laurentii est pagus, fuit olim et moenia murorum; nec praedicta forsane tecto; et secunda parum muri defluxerunt pater Marinus. Ista mensis, nam ibi Bichius et Szavo intumescit; in fluminum, integri l nunc diruta et de parochia Ivankovo. legi et hoc ex parte it, (qui) procedit et mio et Bichius solus i monasteriis nostris orum conventuum et

In ecclesiis quoque tiae plenariae impeninatae cum fuerint, duae parochiae circum habent domini t parochus Don Marlapidibus sub titulo ia, et tertia ecclesia parochus reverendus erabilis, habet eccle: oppidum Oszik seu

vicibus in anno et est in hac ipsa parochia pagus Sombotovci, sub quo est pagus dictus Petrievci, uti audiui, lutherana deceptione habitantes infestus (infectus). Ibi Caraszchicza flumen influit in Dravum, et aliqua murorum vestigia extant, forsane fuere aliqua palatia aut signa terminorum dioecesis Zagrabiensis. Haec omnia illustrissime et reverendissime domine labore, ex ore parochorum omnium, accersivi, excerpseri et conscripsi, prout loca et res in praesentiarum se habent; igitur libenti animo recipiat et pro certo et certissime omnes legentes et audientes hisce firmam fidem adhibeant et pro certitudine patris admodum reverendi provincialis nostri dextra confirmari praedicta decrevi et sigillo ipsius communiri exoravi. Datum Nasiczae die 13. (Maii) 1660. Frater Petrus Nicolich a Posega, scripsi omnia manu propria.

Ita est ego fr
manu propria. La

Tabular. archie
academ. Zagrabien.
Slavor. meridional.
sae descriptionem n
optimus alia bona r

MC

*Fr. Georgius Do
episcopum Bosner
piisissime obiisse,*

Eminentissimi
notificare all' em
Mariano Maravici
chiesa ottimamer
miglior vita alli
min. osservanti
tione; prelato p
cursum consuma
derio". E poi all
honoratamente se
Hora eminentissir
nascono molte c
del detto defont
novo ordine dell'
di detto officio. E
per tempo prove
confusioni, incon
succedere. Quest
coscienza et offici
P. fra Bernardin
corte, piacendoli
li prego dal cielo
dole la sacra pe
Dell' eminenze vo
de' m. oss. già v
Tabular. congre

MC

*Patres ex conver
Maravic esse mor
def. episcopi in s
Ogramich vicari
decretum incassu
ne partem suae a*

Eminentissimi
all' EE. vostre,

Beatissime in Christo pater, domine reuerendissime. Post officiosam nostri commendationem et filialis observantiae continuum incrementum. Sanctitati vestrae filiali obsequio detegere necessitatur, qualiter annis superioribus religiosus quidam frater ordinis sancti Francisci de observantia Marinus Ibrisimonich dictus, postquam neque Sirmiensis, neque Bosnensis episcopatus nominationem a praedefuncta sua maiestate cesarea et regia domino genitore nostro desideratissimo gloriosae reminiscentiae obtinere potuisset, Romam profectus est, ibique sacram de propaganda fide con-

gregationem non usquequaque realiter informando erectione noui tituli Belgradiensis, (qui tamen idem est cum Sirmiensi), uti id ex prothocolis (sic) apparet, se in eiusdem episcopum ordinari procurauit. Cum autem hoc ipsum factum non solum religioso fratri Petro Jurieuich, itidem ordinis s. Francisci de obseruantia, attunc nominato Sirmiensi (si quidem Belgradum sedes episcopi et caput provinciae Sirmiensis extiterit); uerum etiam iuri nostro regio, quod in nominandis dicti episcopatus personis a sexcentis et pluribus annis habemus, grauiter praeiudicasset, laboratum fuit per homines nostros in curia S. V. ut praespecificatus titulus Belgradiensis aboleretur, dictusque Petrus Jurieuich, a praememorato quondam d. genitore nostro legitime nominatus, confirmaretur. Verum cum in locum antelati fratris Mariani Ibrisimouich demortui religiosus frater Mathaeus Benlich, praerepetiti ordinis s. Francisci de obseruantia, statim successisset, sicque in titulum illum confirmatio saepefati fr. Petri Jurieuich in hunc usque diem dilata fuit magno dictae ecclesiae detrimento. Jam itaque cum uacante sede episcopatus Bosnensis, cuius nominatio nobis competit, optima differentiae huius complanationis occasio affulgeat, eundem episcopatum Bosnensem dicto fratri Matthaeo Benlich conferendum duximus, ut abolito per S. vestram titulo illo Belgradiensi nouiter erecto (cuius de facto is possessor existit), tandem supranominatus Petrus Jurieuich in titulum Sirmiensem legitime nominatus confirmetur, ecclesiaeque illa Sirmiensis sub uno pastore, uti hactenus semper, tranquilla pace et concordia, fructuque spirituali ampliori fruatur et gaudeat. Ac proinde apud S. vestram denuo cum filiali obseruantia et obsequio instamus, eandemque rogamus, quatenus huic nostrae intentioni pro saepefata ecclesia adeo utili annuere dignetur, neque miseram illam plebem catholicam in tot scissiones et discordias magno christianitatis damno ire patiatur; alias cum nominatio ad dictos episcopatus Bosnensem et Sirmiensem ad nostram nominationem a tot seculis priuilegiis nobis a praedecessoribus S. vestrae beatae memoriae superinde concessis ex eo pertineat, quod provinciae illae sacrae regni nostri Hungariae coronae sint incorporate, nos quoque causam hanc amissione iuris nostri regii in provincias dictas minime deserere possumus. Nulli dubitantes, quin S. V. nos uti filium sibi deuotissimum in dictis iuribus nostris non solum conseruatura, uerum etiam contra alios quosuis impetitores paterne tuitura sit, atque defensura. Faciet in hoc sanctitas uestra rem catholicae ecclesiae proficuum et nobis gratissimum, quam de uestra sanctitate obseruantia officiisque filialibus omnino promerebimur. Cui nos de reliquo reuerenter offerimus et obsiquiose commendamus. Datum in ciuitate nostra Vienna die 29. mensis ianuarii anno domini 1661. Regnorum nostrorum Romani tertio, Hungariae et reliquorum quinto, Bohemiae uero anno quarto. Eiusdem Sanct. uestrae obsequen. filius Leopoldus.

Tabular. congreg. de propag. fide orig. vol. 310. De iure nominandi episcopos bosnenses, item de ecclesia belgradensi v. *Theiner*: Vetera monumenta Slavorum merid. II. 152—160, 172, 206, 213.

MCCCCXXXIX. 1661, 5 Martii, Viennae.

Leopoldus I. imperator et rex Andreae Brnjaković, alias Grubišić, lib. baroni de Olovac, restituit possessiones „Liszi, Draganczichij, Radaczichij Poniczka, Milankovichij, Glaviczno, Salan, Czunist, Dastantio, Ravn

si introdurrebbe uso, il quale mai è stato, ed essi ambiziosi ed invidiosi-
voli s'aprirebbe la strada di fare a modo loro, dando ad intendere alla
santa chiesa una cosa per l'altra. Et in questo particolare gli oratori in
visceribus Christi desiderano dalla santa vostra gratia per un'ordine da
osservarsi in perpetuo, che oltre sarà utile alla religione viveranno in
maggiore pace e quietà, intenti sempre attualmente pregare sua divina
maestà per la salute e longa vita di V. B. Quam Deus etc.

Alla santità di n. signore Alessandro papa VII. Informino mons.
Albitio segretario della congregatione di propag. fide. Sign. card. Rospigliosi.
Il provinciale di Bosna con memoriale rimesso da n. s. espone, che
essendo per cagione delle guerre stati abbrugiati quattro conventi di

quella provin
matia e con
prima con il
Tabular. ex

*P. minister
eminentissimi
Bosnensi*

Eminentia
haverse con
provincia con
et vescovato
grado; così
eminenze a
degnino di
Belgrado, la
in questi cal
attende all'
de tutti; et
che eminenti
del vescovo
vere li casi
questo mon
dalla s. sacr
marlo, et co
parti et non
covi, perchè
sime in ques
che un carto
senza alcuna
mandato in
loro, acciò
della nostra
de conventi
come dal no
procurare pe
il suddetto b
nenze loro
Marzo 1661.
servitori fra
Martino di l

Ibid. v. 30

MCCCCXLII. 1661, 28 Maii, Medling in Austria.

Nuntius apostolicus Viennae, quod praesentaverit epistolam in negotio Bosnensi suae maiestati caesareae.

Medeling 28. Maggio. Monsignor nuntio all'imperatore haveva presentato a s. maestà il breve responsivo sopra il negotio di Bosna et haveva espresso alla maestà sua le ragioni contenute nelle due scritture trasmesse li di monsignor Alberici sopra la materia. Da sua maestà era stato udito il tutto con attentione e con benignità; ma non ricordandosi di ciò, che si fosse risposto alla lettera scritta le in tal proposito dal signor. march. Mattei, gli haveva detto la maestà sua, che se l'intendesse col cancelliere d'Ungheria, il che M. haverebbe eseguito, subito che questo fosse tornato da Possonia, per riferire quà ciò che havese ritratto. A mons. Alberici. Medeling 28. Maggio 1661. Die 13. Junii 1661. 50. 6. 13.

Tabular. s. congregationis de propag. fide vol. 305 fol. 177.

MCCCCXLIII. 1661, 8 Julii, Velikae.

Fr. Matthaeus Benlić significat suae sanctitati, se a rege Hungariae esse nominatum episcopum Bosnensem, rogatque confirmari et addit nonnulla de periculis ex parte patriarchae Constantinopolitani ecclesiae catholicae imminentibus.

Beatissimo padre! Essendo passato da questa a miglior uita monsg. vescouo di Bosna, nel luogo del quale la maestà imperiale s'è compiaciuta di honorare questa pouera provincia per sodisfazione commune conferendo il titolo del vescouo di Bosna alla persona mia. Per tanto prego humilmente la santità vostra, acciò per il paterno affetto e carità si degni di confermarme per suddeto vescovato, poichè, beatissimo padre, sono terminati dieci anni, ch' in questi calamitosi tempi, sopportando molte tribulationi, seruo da vescovo consecrato con ogni fedeltà la chiesa santa, e questi popoli, non hauendo in questa diocesi di Belgrado ne propria casa nè convento della religione, doue al fine potrei spirare in pace l'anima mia. Per tanto sotto l' vechiaia mia domando questa consolatione e gratia dalla santità v.; alla quale manifesto, qualmente il patriarcha di Constantinopoli greco scismatico attende d'annichilare li vescovi prouinciali et altri ufficiali in queste parti, e tutti li religiosi e cattolici per forza sugiungere alla sua obediencia et al rito greco; et per la libertà della nostra fede è necessario, che gli religiosi e cattolici spendano gran quantità di denari nelle liti, com' a pieno apparerà in scriptis alla sacra congregatione; et per fine prego Dio con tutto questo popolo per la longa vita della santità vostra. Quam Deus etc. Da Velica li 8. di Luglio 1661. Della santità vostra indignissimo servitore fr. Matteo Benlich, vescovo di Belgrado.

Ibid. vol. 310 f. 187. In eadem re aliis ddto 16 Julii. Ibid. v. 305 f. 184.

MCCCCXLIV. 1661.

Fratres minores provinciae Bosnae provocant s. sedem, ut faciat observare bullam Pii V., secundum quam christiani non possunt esse sclavi, rogantque, ut eadem in lingua latina et illyrica typis mandetur.

Beatissimo padre. Con ogni humiltà supplicano sua santità li frati minori osservanti della provincia di Bosna Argentina di provvedere in qualche modo ed ordinare alli vescovi e li parrochi di Dalmatia e Slavonia, che facinno osservare la buolla (CXLIX). „Licet omnibus“ etc. fel. m. Papa Pio V. nella qualle ordina sub poena excommunicationis latae sententiae, che quelli poveri christiani abitanti in Turchia, già tanto molestati e perseguitati dai Turchi per la fede, in conformità di detta buolla non siino molestati ne presi dai christiani per li schiavi, come sonno stati per lo passato, trovandoli nelle proprie case li spogliano, menano per li schiavi, li taglie impongono, e quel che è peggio, li vendono come schiavi con grandissimo scandalo di tutti, perchè non si trova alcuna setta fare tali cose, che fanno catholici: per ciò havemo inchiuso qui la bulla in idiomate latino ed illirico, acciò facendola stampare ognuno restasse capace, che della gratia quam Deus etc.

Tabular. congreg. de propag. fide vol. 305 fol. 208.

MCCCCXLV. 1661.

Definitorium Bosnense exponit s. Congregationi, quod multas vexationes ex parte patriarchae Constantinopolitani, qui intendit hierarchicum ordinem in Bosna suffere, et catholicos sibi subicere, patiantur.

Eminentissimi signori padroni colendissimi. Con la presente nostra facciamo la dovuta riverenza all' eminenze loro, avisandole insieme con la medesima delle grandissime persecuzioni e tribulationi nostre, e di quelli fedeli cattolici, le quali per la santa fede cattolica sopportiamo dal patriarca di Constantinopoli, Greco scismatico, che nelli suoi tempi mai hanno pattito e sopportato li nostri padri vechi sotto questo inhumano dominio. Havendo procurato suddetto patriarca efficacissimo mandato dal gran signore e vesir di Bosna, capitano generalissimo d' arme ottomane in queste parti, contro tutti li religiosi e cattolici, attendendo a viva forza d' annichilare li vescovi, provinciali, custodi, guardiani et altri ufficiali per forza del suddetto mandato, volendo ridurre e sottoporre al rito greco il clero, religiosi e cattolici, e farli tutti scismatici, presumendo d' essere cognosciuto lui per sommo pontefice in queste parti, come l' E. E. V. V. in questa copia, che le mandiamo, per maggior certezza autenticata dal cadi giudice, vederanno ogni cosa più appresso. Et sin' hora in diversi luoghi di Bosna tanto li religiosi quanto li cattolici grandemente ha tribulato e lacerato, ove per la difesa della santa fede cattolica s' è perso grandissima somma di denaro, ne cessa di persequitarci. Poichè per il passato habbiamo sempre havuta la libertà a suo tempo di celebrar il capitolo e congregarsi, che hora dal sudetto visir di Bosna c' è vietato omninamente sotto pena della vita a tutti, e si dice, che il medesimo patriarcha scismatico l' habbi persuaso a questo. E di tutto questo l' eminenze loro si potranno meglio accertare dal la-

ndiamo alla clemenza loro
nda a coteste corti, acciò
' E. E. V. V. humilissimi
adre del convento. Io fra
ardiano di Velica. Io fra
nis. Io fra Pietro Nicolich
ministro provinciale e vi-
mmissario visitatore della

*clesiae s. Hieronymi Sla-
fr. Matthaei Benlic.*

cularis, natus Sibenici in
(circa anno 1634.) nomi-
onfirmationemque obtinuit
l cum praedictus Tomcus,

nti sacerdos saecularis et ignotus principi temporali, ad residentiam in
Bosnam timeret proficisci et in ea tute permanere, episcopatum huius-
modi in manibus eiusdem regis dimisit, ut petentibus religiosis s. Fran-
cisci minor. de observantia s. maiestas nominare dignaretur aliquem
idoneum religiosum eiusdem ordinis, nominavit fr. Thomam Margnavitium
Bosnensem, nepotem eiusdem Tomci, cum confirmatione s. sedis apo-
stolicae; post cuius obitum idem rex nominavit ad dictum Bosnae episco-
patum fratrem Marianum Maravich Bosnensem, eiusdem ordinis, episcopum
Dumnensem; et ipso defuncto ab eodem rege nominatus fuit sub die 20
novembris 1661. frater Matthaeus Benlich Bosnensis, eiusdem ordinis
episcopus Belgradiensis. Super confirmatione huius postremae nomina-
tionis duo opposita fuisse videntur: 1. Quoad ius praetensae nominationis.
2. Quod episcopus Benlich Belgradiens. non sit transferendus ad alium
episcopatum. Ad hoc (secundum) respondetur, vel ob defectum personae
vel ob inconvenientiam; si ob huius modi defectum qualis sit ignoratur.
Ceterum est communis vox et fama, ipsum (Benlic) esse praelatum doc-
trina, pietate, zelo, integritate, sollicitudine et morum praestantia in-
signem adeo, ut contra ipsum quaerela vel aliud contrarium coram
sua maiestate fuerit expositum.

Ibid. v. 816 f. 269—274. Dissertatio de regno et episcopatu Bosnae.

MCCCCXLVII. 1662.

*Indiculus eleemosynarum, quas a rege Hispaniae annue accipiebant pro-
-incias minor. s. Francisci: Ragusina, Dalmatiae, Albaniae, Bosnae
Argentinae et Bosnae Croatiae.*

Nota della tratta, che distribuisce rè di Spagna à cinque provincie,
ioè Dalmazia, Ragusa, Albania, Bosna Argentina e Bosna Croacia. Alla
rovincia de Dalmatia charra di grano vinti. Alla provincia de Ragusa
charra dicciotto. Alla provincia de Albania charra vinti. Alla provincia

Bosna
 Di qu
 lamer
 per l
 striss
 ciò d
 ogni
 scritti
 lemos
 di pr
 alli e
 timi e
 Te

*Cleru
 episco
 multa
 numm*

B
 catoli
 uerbe
 il mo
 duode
 bile p
 della
 tioni
 tutti,
 è sta
 solo
 è sec
 è na
 molti
 neces
 anni
 hono
 fa gr
 in S
 Per
 mato
 che
 atten
 tutti
 con
 tutto
 quan
 Don

signore, noi tutti restiamo maravigliati di tanto grande calunnia contra povero et innocente prelato, e di più ancora ci troviamo tutti molto offesi, perchè non siamo noi tanto deboli nella santa fede, che così facilmente potessimo mancare, ne tampoco sopra detto prelato è di tal' azione et intentione, poichè noi sappiamo molto bene da tanti anni in quà, che lui con le sue prediche virtuose e devote converte li heretici alla fede, e si salvano anco molte anime per iddio gratia, e non si perdono, come si vede dal suo governo prudente. Per tanto, beatissimo padre, et eminentissimo signore, facciamo questa indubitata fede, qualmente innocen-

tissimo]
 e noi so
 vescovo
 prelato;
 loro pas
 nenze; e
 scrive e
 che fine
 Essecbio
 ho scritti
 monio a
 fermo qu
 gran exc
 Benlich
 mi hann
 intention
 del suo
 tione del
 l'autenti
 tutta qu
 in qualsi
 Luca Me
 Tabul

Fr. Mat

Emin
 Dalla pr
 1659, e
 tanto de
 nistratio
 rato, ma
 guerre,
 nella mi
 tuto fare
 e sopra
 ribus) no
 messa.

Nella
 solito cu
 come è
 minori
 administ
 cili Tri
 fuor che
 honesti

nissuno cattolico vi è più in quel vescovato, non essendo io vescovo proprio, ma dopo che io son amministratore, non ho inteso da nessuno, ch' altri vi si trovano catholici nel detto vescovato, et a quelli di Samandria ho fatto carità per amor di Dio. Il proprio vescovo dovrebbe dare la notitia alli amministratori delli confini del suo vescovato, acciò si sapesse regolare nel governo pastorale.

In Sirmio tre parochie, cioè Ilciz, Babsca e Gliuba, sono state saccheggiate dalli Tartari, et anche molte anime menate via, e li catholici sono stati occisi molti, e sparsi in là in quà. La chiesa di Babsca hanno rotto, e hanno portato via l' utensilii ecclesiastici, cera et altro, che vi era dentro, et anco l' hanno voluto brugiare; ma Iddio non ha permesso; la imagine della madonna hanno tagliata in pezzi, et l' hanno buttato per terra, et il parocho sacerdote hanno trovato in casa, il quale volendo fuggire l' hanno saettato, ma però non li hanno dato ferita mortale. E così anche nella parochia di Laz, trovando li Turchi malfatori in una villa sacerdote parrocho, tolto li hanno doi cavalli e gli utensili necessari per la messa; e perchè li cattolici gridavano con loro per quest' attioni, subito hanno ammazzato uno con archibuso, et anco più volte hanno tirato al sacerdote, et uno lo ha colto nella manica della veste, ma non li ha fatto danno, e se non haveasse scampato, anco lui sarebbe ammazzato, et così tutte parochie di Sirmio sono in conquasso.

Oltra Dravo ancora le chiese sono in più d' Isip e di Saica ancora si trovano, ma con gran dispersione per essere sotto li piedi della chiesa è ancora in piedi, li padri Gesuiti con eccellentissimo conte bano, quando ha sa chiese, et in quel strepito alcuni sono stati e altri doi sacerdoti delle parochie più vicine Canisia in una villa per nome Mihogldin, e parochio la messa, in quel mentre sono venuti tagliato in pezzi sull' altare con la pianeta e quella villa.

Attorno la Buda quelli poveri catholici, e partiti chi in quà chi in là fugendo. La chiesa e stano doi sacerdoti frati minori osse in suo luogo e servano quelli catholici li detti dove habitano, è pieno della militia Turches di novo non si è fatto niente etc.

In Temiswar nel borgo apresso la chiesa nori osservanti di Bosna e servono a quelli le cosse sacre si mantiene ancora e di novo altre chiese, atorno alle quali servono medesime si celebra nelle feste et altri giorni per dine e loro accordo, che si celebri da chiesa catholici con la solita oppressione ancora e non moltiplicandosi. E così anco inter Savu Tibiscum per tutto sono oppressioni, spogliature et molt' altre miserie di modo che a ranno questi tempi tanto calamitosi, tengo ferri per sudetti vecovati in gran numero manca.

Così anche nell' arcivescovato colocense minori osservanti della provincia di Bosna e servono a quelli cattolici, se bene con gr il figlio del principe di Tartari ha invern. di quel paese nella terra per nome Somb hanno havuto gran tribulationi mantenendoli hanno mantenuto la militia, con gran spese dosi la spietata gente del giusto e sufficienti abbondanza.

Ottobre proxime passato essendo fugito vicario di Sirmio oltra Dravo alla parocchia suddetto loco tollerare gran molestie della detta parochia appresso la chiesa nel solito assaltato li assassini e l' hanno menato in quello che era in chiesa, utensili sacri e dalli poveri catholici come in loco sicuro, molti mali trattamenti all' ultimo l' hanno altare di s. Pietro et Paolo per tagliarli compassione lo liberò; ma Iddio giusto e sdegno, perchè tornando li suddetti ladri de

cludo), eliminandi vicariatum generalem
 er a fratre Petro Nikolich, in quo illum
 suae illustrissimae dominationis praede-
 no animi dolore hosce illegitimos epis-
 issimae suae dominationi iam meis ge-
 ie eandem exorare, quatenus aequissima
 ltate, huiusmodi procellas a sua ibi
 oecesanum instituere vel eundem me-
 xatrum hisce supplicibus indulgeat devo-
 strus Nikolich, tot retro annis ibi omni
 si hunc, ut humillime exposcimus, con-
 reti (sane odio fratrum Bosnensium in
 adiensis episcopi intentione conscripti)
 na et reverendissima sua dominatio illi
 gatione impetrare dignabitur; sic quippe
 imus istud vicariatus generalis munus
 tibus solertissimus ad pristinum invigi-
 expellendis adiuvamen dandum omnino
 e providentiae manu cum integerrima
 mus, quam Deus omnipotens aeviternis

Labaci in conventu virginis immaculae
 caelis assumptae 7. Februarii 1668. Vestrae illustrissimae et reverendis-
 simae dominationis humillimus servus fr. Nicolaus Plumbensis, ordinis
 minorum regularis observantiae, in praefato conventu sacrae theologiae
 lector generalis (l. sigilli).

Illustrissimo et reverendissimo domino domino Paulo Benkovich (rect.
 Martino Borkovich) ex sacro ordine s. Pauli 1. eremita electo episcopo
 Zagrabien, patrono colendissimo.

Academ. scientiar. Slavor. meridional. Zagrabien. Cod. msc. IV. c. 10.

MCCCCLIV. 1668, 18 Junii, Labaci.

*Fr. Nicolaus Olovčić informat Martinum Borković de iis, quae agit fr.
 Matthaeus Benlić, episcopus Belgradiensis, hortaturque ne eundem epis-
 copum sibi in vicarium generalem accipiat; svadet ut ipse Borković s. olea
 ad partes Slavoniae mittat.*

Reverendissime pater et domine patrone colendissime! Ex nostro
 reverendissimo patre Budimir affluenter intellexi, quanta pietate complexa
 sit illas nostras partes ipsi, ut suas, a nobis commendatas. Quia tamen
 inibi per reverendissimum dominum Benlich ultro sua praetensa notare
 non desinant, angor paternitatem vestram reverendissimam hisce adire.
 Scribunt igitur ex conventu Velicae in universum patres omnes, sane non
 levi conquestu, qualiter praefatus episcopus Belgradiensis ad praescriptam
 a se pecuniam pro agno paschali singulas coëgerit parochias, illamque
 ab eis exegerit, sicut illis, quae ob inopiam vix parochum victu susti-
 nent, sacros liquores prohibuerit, nec scio qualiter sacramenta admini-
 strent? Patribus pariter suae reverendissimae paternitatis ad regendas
 illas partes ut suas, intentum aperientibus, respondit: se paternitatem
 nam reverendissimam his temporibus accessurum et de omnibus perva-

lidam redditurum rationem, se suffraganeum a sua reve vicariatum generalem transi quid tum foret cum auctori retur? Cuiusmodi idcirco o ternitas vestra merito abdic queri et ulterioribus omnib autem motu, ac si nihil hor illo pro sua benignitate tra nostri ac avent paternitate propriam iurisdictionem salt mittere in supplementi recoq reverendissimus Benlich abn

Quidpiam aequius adprol dissima exequetur. Pastoral et vigiliis fidelium inter illo tegendas indesinenter comm et devotis osculis manus ves reverendissimae paternitatis Nicolaus Plumbensis de Pos

Reverendissimo patri ac caes. reg. maiestatis consiliu sacro s. Pauli primi eremita mino ac patrono suo gratios

Academ. scientiar. Slavor. m

MCCCOLV.

Fr. Mathaeus Benlić, epi elemosynas pro restauranda quasi solam inter tot procel asseclae s. Francisci quotid Gyöngyesini, Kecskemetini, i

Pavić: Ramus viridantis oli

MC

Litterae commenc

1669, 24 Decembris, Fo vincialis Bosnae, Philippun commendat.

Biblioth. vatic. Ottobon. msc

1672, 20 Ianuarii, Velil densis, administrator Samar cum suis filiis Philippo, Ja vere catholicos, commendat.

Ibid.

1673, 20 Ianuarii, Rai viensis seu Bosnensis episco nes iturum, omnibus comme

Ibid. fol. 16.

1677, 30 Junii, Visovac. Patres conventus visovacensis, provinciae bosnensis, testantur, se opera dd. Brnjaković conventum visovacensem eiusque pertinentias a Turcis iterum recepisse.

Ibid. f. 8. V. *Theiner*: Vetera monumenta Slavorum merid. II, 225.

MCCCCLVII. 1682, 3 Martii, Ragusii.

Franciscus Ricciardi refert secretario de fr. Georgio Bosnensi et praeparatione belli a Turcis in imperatorem movendi.

Illustrissimo e reverendissimo signore colendissimo. Nel partire questo Pincheto comparse il corriere da Silistria, con il quale riceui diverse lettere per la sacra congregatione. In vedere fra Georgio non pensa andare nella provincia di Bosna . . . Scrivono da Belgradi, che i Turchi cotidianamente non cessano di portare munitioni e fano grande aparechi contro imperatore; dicono, che si aspettava internuntio per passare a Constantinopoli, ma che non sarà a tempo per stabilire nuovamente la pace. Dio sia in aiuto alli christiani, come spero, che sarà e difenderà con sua santa mano. Io humilmente etc. Ragusa li 3 Marzo 1682. Abbate Franc. Ricciardi secretario.

Archiv. s. congr. de propag. fide vol. Bulgaria Rif. I.

MCCCCLVIII. 1682, 22 Maii, Ragusii.

Franciscus Ricciardi illustrissimo Cibo, secretario s. cong. de propag. fide de Blasio a Zelezna et duobus clericis Bosnensibus, quos hajduci spoliarunt, et de ablatiis mercibus et abactis equis mercatorum.

Illustrissimo e reverendissimo signor mio padrone colendissimo. È comparso qui a Ragusa Biagio da Xeliesna della diocesi di monsig. arcivescovo di Sofia per traspotarsi a Roma per certi danari impromessili dal n. s. per riscato di sui figli, qualli aspettava per mano de v. s. illustrissima Arivato che fù vicino a Ragusa con due frati Francescani Bosne(si), quali venevano in Italia a studio, poveri sono stati legati (spogliati) da hajduci con haverli levati anco i Breviarii; uno hanno lasciati et altro hanno portati con loro, et a povero homo da Xeliesna hanno levati sino a camisia, vedendole così stropiato nelli piedi, li hanno lasciati nudo, qualle povero si trova alla contumacia; io li faccio carità, quanto posso, ma per esser anch' io bisognoso non posso fare tanto. Questo non sarebbe niente, ma detti hajduci hanno portati ali nostri mercanti ottanta cavali di cera et altrettanti di cori e lane con haver anche menati li nostri mercanti, come anche i chavali alli poveri Mur-lachi scismatici. Questo povero homo pensa di venire a Roma per vedervi dove è stato mandato questo danaro dalla sacra congregatione per riscato di sui figli supplica v. s. illustrissima in visceribus Jesu Christi di vederlo; questo homo è stropiato, non pol camminare, ne meno cavalcare, ne meno non ha con chi venire, starà aspettando la risposta di v. s. illustrissima, per chè li premi in queste tribulenze, acciò li sui figli non restino in mano aliena; io lo attenderò d' aiutare in quanto potrò, sino che v. s. illustrissima darà risposta, acciò resti obligato pregar sua divina maiestà per essaltatione Ragusa li 22. Maggio 1682. humilissimo etc. abbate Franc. Ricciardi.

Archiv. s. congreg. de propag. fide vol. Bulgaria Rif. I.

MCCCCLIX. 1683, 20 Maii, Romae.

Fr. Petrus Marinus testatur, illustrissimos dominos Paulum Antonium, Jacobum et Augustinum Branković Bosnenses emisse hortum Gethsemani Hierosolymis et fratribus minoribus cessisse.

Fr. Petrus Marinus Sormanus a Mediolano, sacrae theologiae lector iubilatus, s. inquisitionis consultor, ex-guardianus Hierosolymitanus, ac totius ordinis s. Francisci minister generalis et servus. Notum sit universis has nostras inspecturis vel audituris, quod anno domini 1681, cum nos ipsi guardianum Jerosolymis ageremus, ubi et quando equites sanctissimi sepulchri creavimus illustrissimos dominos Paulum, Antonium et Jacobum Augustini Brancouiki, nobiles Bosnenses almos ipsos, Jerosolymis tunc devotionis causa invisentes iidem praedicti domini hortum Gethsemani ac sanctae specus (in qua dominus oravit sudoremque sanguineum effudit), solarium emerunt, emptumque a possessoribus Turcis Jerosolymitano conventui fratrum minorum utrumque perpetua donatione cesserunt, ut sacra eadem loca decenter asservata colantur in redemptionis nostrae ac devotionis christianae religiosum monimentum. In quorum fidem (praeter alia piae munificentiae signa iisdem ab ipsis dedita) praesentes dedimus manu propria subscriptas ac maiori officii nostri sigillo munitas in conventu nostro Aracaelitano. Romae die 20. Maii anno 1683. Fr. Petrus Marinus minister generalis.

(Locus sigilli.)

Tabular. conv. fratrum minor. ad ss. quadraginta martyres Hispanor. in urbe. Cod. msc. 50.

MCCCCLX. 1689, 1 Junii, Požegae.

Patres provinciae Bosnensis, in partibus Slavoniae, Požegae congregati. enuntiant sui et populi nomine, episcopos Zagradienses nullam unquam exercuisse iurisdictionem in partes Slavonicas, eorum vicarios generales nunquam fuisse agnitos immo et in capitulis provincialibus prohibitos etc.

In Dei nomine Amen. Universus clerus et populus catholicus intra Savum et Dravum, praecipue in districtu Posegiensi consistens, Deum vivum et verum, omnes sanctos eius contestans, in omni iudicio christiano ut vero, nec aliter se habentia, haec quae deponit, affirmat nempe: nunquam ecclesiam Poseganam ullus alius, quam episcopus Bosnensis, erexit (sic) et administravit; neque alius ullus in ea agnitus fuit pro episcopo, saltem a centum septuaginta annis, neque ab alio ullo haec confirmationem suorum infantium, consecrationis suarum rerum, rectores animarum et cuncta alia pontificalia habuit, quam ab illo unico, immo intra Savum et Dravum ab antiquo nullus alius episcopus fuit, praeter solum Bosnensem, usque ad fratrem Matthaeum Benlich, qui etiam tanquam episcopus Bosnensis, quamdiu vixit, Belgradensi vero episcopo moderno, pro eo modico tempore, quo se in aliqua loca inter Szavum et Dravum ingerere volebat, modernus dominus episcopus Bosnensis et publice in provincialibus capitulis fratrum et extra frequenter contradixit; neque Belgradensis in ulla praefata inter Savum et Dravum loca se ipsum ingerere potuit, nisi quantum ipse episcopus Bosnensis et eius diuturna interim absentia permisissent. Quod vero ante triginta annos

circiter quidam nostri senes patres convent fecerint scripturas quasdam et attestatione Bosnensem in favorem domini episcopi Zagrabini eximi a iurisdictione Bosnensi et subiaci scientiis nostris, id totum factum fuisse ex patres illos et dominum episcopum Bosnensissimum autem, ut tali occasione certas paribus domini episcopi Bosnensis liberarent, que omni fundamento factis attestationibus Zagrabinienses arrogaverint aliquas praetensionum Posegiensem et vicarium sibi nominaverunt Nicolich et post ipsum quemdam alium, n quos dicant se etiam olea submisisse, nihilon cum suo clero et populo episcopos Zagrabini suis episcopis, sic nec illorum istos vicario pit, immo nec illi pro talibus se ipsos unq nec illud officium vicarii exercuerunt, quia missum fuisset a domino Bosnensi, cuius reguntur; et expresse a provincialibus capitul ter mandatum fuit, ne talem vicariatum, utq sum, ullatenus acceptarent. Reliqua etiam op copii Zagrabinienses in hac ecclesia exercere, habuerunt usque ad hodiernam diem. Parimus, cathedralem Bosnensem seu Diacoviensem regiensi ecclesiae, Zagrabiniensem vero procul diebus, et inter cathedralem Bosnen. et met est, esse sitam hanc ecclesiam Posegien. qua nostros seniores patres omnium unanimi a apud parochiam s. Spiritus feria iii rogation sumi octuagesimi noni

Fr. Lucas Ibrissinovich pater provinciae bochac exminister Bosnae confirmo. Fr. Aug conventus Velicae pro conventu et populo Fr. Joannes Pinosich, parochus Posegiens. confirmo ut supra. Fr. Stephanus a Diacovo tonii de Nasicze pro conventu et populo Na

Fidem facio per praesentes ego Cavr. infrascriptus. qualiter die 29. Aprilis 1694. asserta etiam quoad testes eandem subscrib stantur ab hic praesentibus nunc patribus r. p. Andrea de Rama, annor. 60. aequae e canin. annor. 55 definitore provinciae Bosnae annor. 56. et P. Joanne a Hunczi aetatis 34 vinciae Bosnae. Actum in domo, in qua hab dissimus dominus episcopus Bosnensis. Praes lario Filippo de Martini. Fil. B. Io. Romanc lis etc. Datum Romae his die et anno pra Senio c. c. hoc Stephani, Joseph Orsanus.

Acad. Scientiar. Slavor. meridional. Zagrabien.

MCCCCLXI. 1690, 24 Julii, Viennae.

Leopoldus rex mandat, ut episcopus Bosnensis in iuribus et possessione locorum districtus Požegiensis conservetur et defendatur, donec quaestiones desuper exortae coram competenti iudice fuerint determinatae.

Nos Leopoldus Dei gratia electus Romanorum imperator semper augustus Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae Slavoniaeque rex etc. Memoriae commendamus etc. Quod cum fidelis noster reverendissimus Nicolaus Plumbensis, episcopus Bosnensis, alterum fidelem itidem nostrum reverendissimum Alexandrum Mikulich, episcopum Zagradiensem et canonicum eiusdem ecclesiae Babich dictum in loca Bosnensis dioecesis seu ipsius episcopi iurisdictionis, quae nimirum a viginti duobus annis tum ipse episcopus tum eiusdem praedecessores pacifice semper possedissent in districtu Posegiensi et in confiniis Bosnae ad ripam fluvii Vnnae, propria auctoritate, non expectata videlicet iudicis sententia, involasse, in eaque, vi expulsis quibusdam ipsius episcopi parochis, suos intrusisse, imo dictum canonicum Babbich locum Kuttjevo dictum, sub titulo abbatis de Gotho, invasisse quaerularetur: Nos autem in anno 1684. mediante benigno nostro decreto similes ausus clementissime inhibuissimus et ut quisque ipsorum in suis propriis iuribus pacifice consistat, quousque per iudicem competentem, quid cui de iure cedere debeat, determinatum fuerit, serio demandassemus; sed et quoad beneficia dioecesis suae idem quaerulans episcopus ius patronatus in conferendis eiusmodi beneficiis sibi competere asseserat. Id circo nos priori benigno decreto nostro etiam nunc insistentes volumus, imo universis fidelibus nostris cum praesentibus requirendis harum serie committimus et mandamus, quatenus rebus sic, uti prefertur, stantibus, seque habentibus, mentionatum episcopum Bosnensem quaerulantem in iuribus et possessione premissorum ac aliorum etiam, hucusque per ipsum et suos praedecessores possessorum locorum, pacifico usu conservare, tueri, protegere et manutenere eousque semper debeant ac teneantur, donec quaestiones et differentiae eatenus exortae coram competenti iudice ad unius aut alterius partis instantiam finaliter fuerint determinatae, praesentibus perlectis exhibenti restitutis.

Datum in civitate nostra Viennae Austriae di 24. mensis Julii, anno domini 1690.

De limitibus eccles. Zagrabien. et Bosnen. Msc. academiae scientiar. Slavorum meridional. Zagrabien. IV. c. 10.

MCCCCLXII. 1692, 4 Aprilis, Velikae.

Fr. Lucas Ibrišimović, vicarius generalis episcopi Zagradiensis in partibus Slavoniae, cum a domino Makar, qui tempore expulsionis Turcorum, monasterium Velicense igne consumi fecerat, pro restauratione eiusdem nihil sit sperandum, rogat, ut eleemosynam in hunc finem per dioecesim colligere permittatur; et quaedam alia de episco Bosnensi etc. intermiscet.

Illustrissime et reverendissime domine, domine patrone colendissime! Sacros liquores percepi, quos omnes ad patres nostros Velicam expedio,

ego vero cum patre Andrea post festa descendi (sic) die mercurii ante caenam domini episcopo modo graviter infirmari audio. Nostri patris illustrissimae dominationi et reverendissimae esset sine praeiudicio provinciae Vladislavianae pro renovando conventu concedere et Makar nullum auxilium est sperandum; sicut modo esse Carolostadii audiui, cui cum sit et reverendissima peroptime nota, libenter vel eundem certificaret; puto enim, quod episcopus convalesceret, eidem scribere non omittet. Ego et pacifico disponenda disponam, quae erunt. De cetero quid patribus nostris pro mendicantia illustrissima et reverendissima bona dignetur. Laborabimus saltem, si fieri poterit operire. Ceterum sicut suam dominationem simul in annos quamplurimos prosperari vel et haec festa paschalia eidem etiam ad gratissimam apprecor, una cum commisso et Datum Velicae die 4. Aprilis 1692. Suae d. reverendissimae: humillimus servus, fra Lucas manu propria.

Academ. scientiar. Slavor. meridional. Zagrabie

MCCCCLXIII. 1693, 30 Aprilis

*Fr. Lucas Ibrišimović episcopo Zagrabien-
visitatore scribit, nonnulla eidem episcopo
canda et de acceptis s. liquoribus et*

Illustrissime et reverendissime domine, d. Literas suae dominationis illustrissimae et redatas eiusdem 28. Aprilis percepi et contentas quae ubi tam diu detineantur summopere Andreas Makarszka quasi spe perdita, quod oribus generalibus in provinciam non esset tator, et tamen iuxta illam cedulam, Roma in Dalmatia comparuit, et loco sui delegat visitationem exmisit, qui Zagrabia ex nostris quem etiam quotidie huc Posegam et Velica Commissarius vero visitator, qui ad instantiam Jesuitae Romae existentis missus est, vocatus Corsola, vir omnino multis praeclarus viri quod provinciam in pristinum pacis statum dominatio illustrissima et reverendissima et huius provinciae et in sua dioecesi in parochiis tissime dico, quod nostris patribus antiquioribus omni devotione et reverentia addictissimis, iuramenta ibi deponerent et patres inobedientes nationi illustrissimae et reverendissimae p

MCCCCLXIV. 169

*Fr. Erasmus Posgaij, facta visitatione
exhibet indicem omnium purochorum, quod
Diakovensem alias Bosnensem, pro suo
et eorum, qui illum ag*

In Dei nomine Amen Inchoavi hanc
copatus Diakovensis alias Bosnensis alia
die 24. mensis Junii anno domini 16
transmissas ab illustrissimo et reverendo
Nicolao Plumbeo, sacrae caesareae regi
et sanctae sedis dignatione episcopo
praeceptorie mihi mandat et praecipit
dictum videlicet a Dravo usque ad
quam in membris, gregemque cum pa
copatu ac districtu inquirendo singulat
grege quam a pastoribus, statum paroc
gitimi praelati ac episcopi, quae liben
qua potui facere, feci, inquirendo a sa
gnoscentibus pro suo legitimo praelato
Nicolau Plumbesem pro vero et legitimo
sunt recognoscentes et incontrarium ser
facta, a proprio ore eorum et testimo
pendiose do, constantique uniuscuiusque
favorevolam partem dicti episcopi qua
episcopi. Sunt sequentes parochiae et
disuniti: Ego fr. Bernardinus a Grad
pro me et populo recognoscentes pro
Ego fr. Georgius Turbicz, guardianus
supra, pro me et populo recognoscent
praelato. Ego fr. Philippus a Posega, p
pro me et populo confirmo ut supra. E
Posegiensis pro me et populo confir
Glumglumchich (sic), parochus parochia
Ego fr. Jacobus Vinogracz guardianus Du
firmo pro me, meisque parochis in dis
tentis recognoscentes episcopum Bosnen
copum et praelatum. Ego fr. Gregorius
pro me et populo. Ego fr. Marianus
confirmo ut supra pro me et populo.
rochus Czernekiensis confirmo ut supra
a Radovanczi, parochus Gradko-Potokien
populo. Ego fr. Bartholomaeus a Verbos
ut supra pro me et populo. Ego fr. M
doliensis confirmo ut supra pro me e
Glogovista, parochus in Orehovacz confi
Ego fr. Augustinus Jakarich, custos p
contestor et libenter subscribo pro me
cum pleno honore nostrum episcopum

nasnensem. Ego fr. I
 supra pro me et
 mo ut supra pro
 s Sziklrovacz con
 mak, parochus Ve
 lasius a Salinis, p
 ulo. Ego frater A
 ut supra pro me
 ventus Nasiciens. c
 Posega, parochus
 Ego fr. Nicolaus

goracz, parochus Valkoviensis confirmo ut supra pro me et popu
 fr. Michael de Nimczi, parochus Berkiensis, confirmo ut supra
 et populo. Ego fr. Martinus de Niemczi, parochus Valkovariensis
 pro me et populo ut supra. Eszekini patres Jesuitae noluerunt a
 pro suo episcopo dominum Nicolaum episcopum Bosnensem ita
 Lucas Imbrissimovich Posegae, quamquam et patres nostri
 parochialia exercentes et parochus actualis Posegae illum pro
 legitimo suo episcopo cum toto populo agnoverint. Expeditum
 fratrem Erasmum Posgaij, anno die mense, ut supra.

Academ. scientiar. Slavor. meridional. Zagrabien. cod. msc. IV. c. 10.

MCCCCLXV. 1695, 1 Augusti, Požegae.

*Fr. Lucas Imbrišinović episcopo Zagrabienensi de acceptis s. liq
 de calice ecclesiae donato et infelici eventu rupto, rogatque, co
 provinciae locum Novi.*

Illustrissime et reverendissime domine, domine patrone colen
 Sacros liquores submissos cum patentibus excellentissimi domini
 Eszekiensis cum debito respectu et honore accepi; calix quoqu
 cratus allatus est sed in duas partes ruptus, nam in fluvium Ill
 ponte equus non sine gravi damno latoris praeceps ceciderat, in q
 lator praevia ex ratione excusandus est; cum vero reparatus
 denuo molestare dominationem vestram illustrissimam et reverend
 pro eiusdem iterata consecratione necessitabor. Ex parte admod
 rendi patris ministri provincialis, admodum reverendi p. Andreae
 bochach, reliquorum quoque reverendorum patrum provinciae
 prostratus ad pedes dominationis vestrae illustrissimae et reveren
 demisse cum omni spe gratiam obtinendi rogo, dignetur pro vestr
 benignitate et consolatione illius populi locum Novi in usum nost
 vinciae clementer condonare, et si fuerint (ut certissimum est
 illorum patrum defectus, nos capitulariter congregati omni modo
 emendare et radicitus extirpare, omnium patrum sensu ad id conc
 conabimur et pro tali favore et beneficio, ut diutissime Deo
 ecclesiae felix vivat, divinam exorare obligabimur clementiam. I
 benignissimum responsum praestolando eandem dominationem
 Illustrissimam et reverendissimam ad sua felicissima vota valere
 ervari opto. Datum Posegae 1. Augusti 1695. Dominationis

illustrissimae et reverendissimae addict
sinovich, vicarius, manu propria (l. sig.)

Illustrissimo et reverendissimo don
domino Stephano Selischevich s. caes.
perpetuo comiti de Berzencze, s. M.
almae ecclesiae Zagrabien. episcopo me
Academ. scientiar. Slavor. meridional. Za

MLXVI. 1695, 28

*Sacra congregatio de propaganda fide i
ut card. Nerli referat super proventi
eiusdem familiae*

Signor card. Nerli riferirà l'informa
in Vienna intorno all'istanza del pad
de minori osser, che si constringhino
amministrano alcune parrocchie annesse a
de frutti delle medesime, che s'appro
regola. Il che essendosi eseguito cor
solo da risolversi, se del denaro, che s
o de loro debitori, ne deva disporre la
di s. Francesco.

Tabular. status Lucca. msc. Colleredo 3.

MCCCCLXVI

*Philippus Brnjaković exponit causam,
rationibus sacristiae Sutjeskensis reddi
negotium usque ad suum adve*

Eminentissimo e reverendissimo sig
umilissimo di V. E. temendo, che le
lui fra Marco Socianin, non lo rendino
disobediente agli ordini, della sacra
dati per la sua venuta in Roma a fare
sagristia di Sotiesca impugnati, i quali
possono terminare, stante le grosse u
come si è dichiarato anco l'istesso gu.
in una sun fede data al sign. Altieri,
esser tutto falso, quanto per parte c
perchè non solo l'oratore ha mai sfu
consumato molti denari in viaggi con
quel mons. nuntio, dove ha aspettato i
tuosamente; ma havendo saputo, che i
Ragusa, ivi si è puntualmente trasfe
Sotiesca fatto istanza assieme con q
render conto dell'elemosine percette,
rendeva conto, egli senza terminare i c
tandosi a Roma alla s. congregatione,
imperfetta non per sua causa ma per q

opera ad intercessione della santissi-
 l' E. V. Hora li predetti si trovano
 necessitati abbandonarla con grandis-
 e ciò non solo per il debito contratto
 per il che sono in precinto di vendi-
 sudetta, per haverli somministrato il
 notificorono all' E. V., ma anche per
 di potersi alimentare, stante che le
 rendono più nulla da 7 anni in qua-
 mano del P. Gabrielle Stanich mag.
 nato dal P. Michele Radenich all'
 tutto attribuendoselo a se stesso se-
 vento, ne riconoscere il guardiano di
 voler proseguire il medesimo modo in
 in visceribus Jesu Christi l' E. V. che
 voglia degnarsi prestargli ogni assi-
 licenza nella medesima congregatione
 acciò possino sequitare come prima
 nando altre sì che le parochie sopra-
 poste sempre al convento, come si
 Bosina è stata sotto il dominio Turco
 esatta ragione della sua amministrazione
 il P. Michele da Temesvar renda pa-
 dalla parochia di Lippa da sette an-
 dalla sua benignità è stata concessa
 a conservargliela per sempre. Che di

In dorso: Al eminentissimo e re-
 in congregatione die propaganda fide
 vento della madonna del' Piombo in
 Tabular. status Lucca. msc. Colloredo

MCCCCLXIX. 169

Cardinalis Altieri referet querelas
Bosna

Bosna. Signore cardinale Altieri
 curatore del signor Filippo Bernacov
 non esser questi comparsi al re-
 appresso monsignor arcivescovo di S.
 gatione e giuntamente l' istanza del
 al P. Generale di sollicitare la con-
 quelle parti, ove i sudetti padri per
 quell' affare.

Tabular. status Lucca. msc. Colloredo

MCCCCLXX. 1

Cardinalis Carpegna referet votum
onibus conventuum Sui

Bosna. Signor cardinale Carpegna
 vescovo di Spalato giudice delegato

e del Piombo della provincia di Bosna et il sudetto Filippo Bernacovich, il quale in virtù del sudetto voto a se favorevole fa istanza della terminatione dell' affare, et in oltre supplica unitamente coi padri del convento di Piombo, che i denari ritratti da varie parochie unite a quel convento e perciò ad esso spettanti siano impiegati nella riscossione delle sacre suppellettili del medesimo impegnate in Ragusa a gl' eredi del s(i detto) Calogiero, che minacciava di farle vendere.

Tabular. status Lucca. msc. Colleredo 3. 225.

MCCCCLXXI. 1696, 4 Augusti, Vukovarini.

Lucas Natali, vicarius generalis sirmiensis, scribit: arcem Morović a Turcis obsideri, cives Vukovarienses metu appropinquantium Turcorum in Bačkam emigrari, ennarrat summam penuriam suam, exponit Turcos proxime in Slavoniam et Hungariam irrupturos.

Eminentissimo e reverendissimo principe signor, signor e patrone colendissimo. Non posso esprimere, quanta consolatione ho ricevuto della ultima di sua Eminenza, alla quale infinite rendo gratie per li tesori celesti delle sacre indulgenze, per li quali resto obligatissimo con tutta questa afflitta christianità, alla quale, si come nel giorno del s. patriarca s. Filippo Neri d' 8 anni fa, do a sapere pubblicamente con li onori della liberalità et con apostolico zelo di sua eminenza, la quale come il sole riscalda queste parti tanto remaste come preddi per li continui disturbi. Si come li 2 del presente vennero et de facto ossidiarono nel mezzo paese del Sirmio una fortezza detta Morovich 10000 (sic) Turchi per la terra et per l' aqua del Savo, e subito assediata la fortezza corsero 50 a cavalli alla mia parochia Nimczi verso la sera, e menarono indi un Tedesco, il quale era per salvaguardia, soldato cesareo da Essech, 3 principali miei parochiani, lasciando gl' altri le cose e le robbe, fuggendo chi ad una parte, chi al altra, abbandonando il tutto. Qui a Bukovar per la vicinanza del luogo son assai turbati, e vanno con le famiglie dalla parte del Sirmio a quelle di Backa dal altra parte del Danubio; io spetterò il fine. Candidamente e sinceramente confesso alla sua eminenza di non rincrescermi altro, se non che li Turchi sempre si mostrono piu animosi e mi chiudono i passi per aiutare i prossimi, per i quali li 18 del presente s' adimpiranno 16 anni continui, da che in tempo della fame quando si Quando la peste dissipava e separava i consanguinei, io per li boschi e le selve mi trovavo e li confortavo con i santissimi sacramenti, nelle continue e calamitose guerre li custodisco, mantengo, non li abbandono, e ancora per l' avvenire proseguirei l' apostoliche fatiche, se non m' impedissero i Turchi con le loro continue scorrerie per il Sirmio, nelle quali son stato imprigionato e due volte sentenziato dal loro tribunali d' esser impallato appresso la porta della chiesa di s. Stefano rè d' Ungheria; son conosciuto, mentre a tempo dei Turchi facevo per tutte le fiere e nel Belgrado le prediche, le missioni per tutte le parochie; e dicono i schiavi, che se una volta cosi quelli di Belgrado venisse nelle lor mani, mai vederebbe niun luogo soggetto alla christianità, si come 4 presi sacerdoti tal tempo, che si prese dalli nostri Essech, tre son morti nel loro mani, uno per miracolo fù liberato

o po
sse l
ccio
al c
il st
acse
a c
tti i
oltr
si e
aiuto
o di
passi
l'int
al l
spett
stri
itame
villan
rchi
nubie
lue
er cl
iato
Dan
l'cie
rano.
696.
za N

statu

tres
ntur
fr.
nomi
dist
ad a
ndan
nunq
pisco
us r
divin
esian
ni ep
asce
s illi

MCCCCLXXV. 1698, 5 Aprilis, Požegae.

Fr. Marinus Hunalić, parochus Požegiensis scribit episcopo Diakovensi seu Bosnensi, quod praeter fr. Lucam Ibrišimović adventu cuiusdam commissarii episcopi Zagradiensis omnes fuerint turbati etc.

Diu desideratas illustrissimae dominationis vestrae tandem accepimus litteras et cuncta, quae in eisdem nobis expressit intelleximus, suntque omnia ea sic prout nobis proposuit, nec quidquam eorum secus se habet, non solum a quo nos eorum memoriam habemus, verum et ex quo nostri antenati, a quibus semper audivimus, quod episcopus Bosnensis duntaxat perpetuo hunc populum sub sua iurisdictione habuerit, eundemque gubernaverit; Zagradiensis vero tantum audivimus, quod esset in rerum natura, sed eundem nunquam vidimus usque nudius tertius, quando ad nos venerat quidam, sed eum non agnovimus, abivitque a nobis plane sicut venerat; ille vero, qui eundem huc fecerat venire, ut vidit, quod populus ob eius adventum turbatus et scandalizatus exstiterit, statim tertia die ab eius discessu infirmatus est et ab hoc mundo discessit dare rationem domino Deo, qui misereatur eius; nihilominus valde pauci homines indoluerunt de morte eius, quia multa scandala exorta sunt ab eo, non solum in his partibus sed et in aliis. Cum vero spargatur, quod velit nobis alium mittere in locum huius patris Lucae demortui, firmiter et constanter omnes et unamini et concordi voce asserimus, quod nec eum, quem fors ille mittet, nec alium quemquam Croatarum, quamvis saecularem, in ullo eorum officio recipiemus unquam, si votis nostris possibilitas affuerit; in reliquo commendamus enixe illustrissimae dominationi vestrae, ut nos defendat, sicuti obligatur, tanquam populum suum et suam patriam defendere; nullus vero, ut videmus, est in his partibus nunc, signanter ex religiosis, qui adversaretur in minimo illustrissimae dominationi vestrae, excepto unico discipulo patris Lucae, scilicet fratre Michaelē Domazetovich, moderno guardiano Velicensi, sed et hic volavit hactenus per eum, qui abivit reddere rationem domino Deo. Hisque remanemus ad servitia dominationis vestrae illustrissimae deosculantes sacras manus et pedes ac deposcentes suam sanctam benedictionem, quam Deus conservet ad plurimos annos in Domini pace et bona valetudine ad consolationem et conservationem sui populi. Scriptum Posegae die 5. Aprilis 1698. Vestrae illustrissimae et reverendissimae dominationis humillimus servus Marinus Hunalich cum suis coiudicibus. Concordat ad genium et realem sensum et litteram illyricam nostra conscientia teste. Ita est fr. Bernardinus Jaharich, lector theologiae et magister novitiorum. Ita est fr. Joannes de Brood vicarius conventus. Ita est fr. Stephanus de Diacova definitior provinciae. Ita est fr. Antonius Mathievich guardianus conventus (Nasitzen). Concordatum in conventu s. Antonii Paduani die 2. Maii 1699 etc. locus sigilli.

Academ. scientiar. Slavor. Meridional. Zagrabien. Cod. msc. IV. c. 10.

lieri del speron d' oro, e dispensatoli altri honori, particolarmente nel haverli raccomandati con speciali lettere in forma di Breve alla maestà del imperatore, oltre d' haver consacrato alla chiesa di Belgrado monsignor fra Mattia Bernacovich, lor fratello, in età anco non concessa dall sacro concilio di Trento, già per avanti promosso dalla s. memoria di Clemente X. come potranno V. V. E. E. restare informate da monsignor segretario, al quale si è consegnato libro autentico delle medesime. Essendo poi nel anno decorso comparse in Bosna le armi christiani, mentre gli oratori si trovavano passati a Ragusa per loro affari, fù la città del Seraglio capitale di quel regno totalmente incendiata, ne fù permesso a quelle povere famiglie christiane di recuperare cosa alcuna, e così destitute miserabili, obbligate a seguitare l' essercito imperiale di là del Savo, particolarmente le grosse famiglie degli oratori, che in tant' agitatione non poterno asportare ne pure minima cosa de loro molti suppellettili, oro et argento, che havevano, essendo il tutto rimasto esposto al saccheggio et incendio; con che gl' oratori provorno di tutto il loro riguardevole avere e possesso de loro beni, che godevano in Piombo, oltre l' esserli rimasto in potere de Turchi un loro figliolo et una nipote, quello passato nel convento di Foiniza per entrare in religione, e questa

paganda pae subsidium, quod illis conceditur.

Eminentissimi e reverendissimi signori. Filippo e Giacomo Bernacovich oratori humilissimi di V. V. E. E. havendo con somma loro consolatione et a sodisfatione de proprii desiderii ricevuto le lettere, colle quali si sono l' E. E. V. V. degnate farli raccomandare alla corte cesarea, per esse glie ne rendono ossequiosissime gratie. E siccome non osorno gl' oratori per dovuta modestia nel altra loro supplica, data in sacra congregatione, d' esporre a V. V. E. E. il preciso bisogno, che li correva d' esser assistiti dalla pietà delle medeme, se non di porgerne un semplice cenno a monsignore Fabrone segretario, hora con tutta riverenza stimano rappresentarli l' urgenza grandissima, che tengono di scudi mille per ciascheduno da ricuperare con essi un loro figliolo et una nipote, rimasti in potere de Turchi, che non potrà seguire per la fama che corre tra medemi della loro casa senza grave esborso, e per portarsi a Vienna, et ivi disporre li loro affari per qualche commodo di terreno, riparare al bisogno delle famiglie venute spogliate di tutto dalla Turchia, sì come per accomodare in questo principio le proprie habitationi et altre cose necessarie in paese novo d' Ungaria, ove si sono ricoverate senza comodità imaginaria, come è ben noto all' E. E. V. V. pel' accidente del Seraglio. Per questo denaro non potendosi gl' oratori prevalere con proprii beni dispersi, ne da altri per il decaduto concetto d' essa ridotti in tal stato, implorano humilmente dalla clemenza inenarrabile dell' E. E. V. V. tanta gratia sotto titolo d' imprestito colla sola rilassatione de frutti per quattro o cinque anni, da corrisponderli poi da ognuno di essi il solito censo a ragione d' anno sino al intiera estintione, per il quale esborso oltre l' obbligo personale, che darà ciascuno di loro a nome anco de loro figli e successori, hipotecaranno pure ogni e qualunque loro bene; e quando V. V. E. E. non fossero per degnarsi in tal forma, et che desiderassero s' impiegasse il danaro in qualche opera pia per riscatto de schiavi, o in sollievo di quelle povere chiese e cattolici, s' andrà da ogn'uno delli oratori impiegando secondo li verrà comandato dal' E. E. V. V. con giustificatione di quelli vicarii apostolici, monsignori vescovi e di monsignor nuntio apostolico; in difetto si mettono nella somma benignità di V. V. E. E. nelle quali ripongono ogni loro fiducia. Sono ben persuasi li medemi, che se l' E. E. V. V. si degneranno, come le supplicano humilmente, far leggere il sommario o l' istesse loro benemerenze, osser(verano) quanto grosse di denaro habbino in più congiunture profuso in Turchia per beneficio della fede cattolica e per assistere li ministri di ecotesta sacra congregatione, particolarmente monsignor vescovo di

Belgrado, loro fratello, perchè non tanti tutte quelle d' Ungaria prima d' hora se quelli populi christiani con pastorali fun la sacra congregatione somministrato ma altre d' Ungaria in partibus cosa alcuna per avanti di scudi 200 l' anno, come fattolo gl' oratori de proprii, fuori di necessitati ricorrere a V. V. E. E. per il quale andando gl' oratori presentament scudi 3000 Romani non possono haver occasione; et in oltre haver liberato a spesa da mano de Turchi, dandoli la occasioni li conventi e religiosi di Bos. Giovanni Battista di Sutisca del gross li rilassato scudi 1400 Romani, come pot scrive il Padre gvardiano di quel convento consegnata a monsignor segretario. Stante non hanno mai gl' oratori fato a questi corsi e praticando V. V. E. E. del convento nationi estere, anco d' altro rito, e tali loro d' incontrar tanta consolatione nell mediante quali possono risorgere a nove di cotesta sacra congregatione, dalla quale mentre per la medema non vi sarà, e impegnandosi gl' oratori per la puntuale come per avanti espresso. Che della gra

In dorso: „Alli eminentissimi e reverendissimi della s. congregatione di propaganda fide Bernacovich del Seraglio di Bosna.

Congregatio habita 26. Januarii 1699 ordinariis meritis et expensis in favorem fidei et christianorum factis decrevit: de

Tabular. status Luca mac. Colloredo 4. 187

MCCCCLXXIX. 1699, 3

Fr. Elias a Modriča significat episcopo Imbrišimović in extremis vitae dolens et benedictionem episcopi sibi

Litterae patris Eliae a Modrigia, patris simum et reverendissimum dominum Iulianum episcopum Diakovensem seu Bosnensem.

In graui et modicae spei lecto repetiit recognovit offensam et inobedientiam, iniustitiam et vestram illustrissimam domum spirans plurimum dolet de eiusmodi iniustitiam, et precatur veniam, habet vestes ac vestigia vestrae illustrissimae domus agnoscens, quod eam offenderit indebite.

ammirazione e amore con pericolo e diminuzione della pubblica pace. Che
applicano divotamente gl' oratori prostrati a piedi dell' E. V. a degnarsi
per sua clemenza di provvedere a tanto disordine, facendo che siano
restitute loro parochie e chiese levategli, e vietando il levarseglì l'altre,
intendendo però di vivere con esse sotto la giurisdictione degli ordinarij
rispettivamente. Che etc.

(In dorso:) „10 Januarii 1701. Domino nuntio Viennensi, ut com-
mendet enixe religiosos bene meritos episcopis.“

Archivo di stato in Lucca, msc. Collaredo 5. 2.

temporis a nobilissimo provinciali capitulo compulsi devotionis suae amore et consuetudine sacri huius ordinis divi Francisci seraphici religiosi ad provinciam Bosnae Argentinae spectantibus provinciale itidem prope diem ad conventum Velliczensem in praefato regno nostro Slavoniae existens indicendum instare capitulum, in eodemque ministrum provincialem, custodem et definidores eligi, prout et cetera officia religiosa distribui debere. Et licet anno adhuc tertio gloriosissimae memoriae imperator et rex Hungariae Leopoldus, praedecessor quippe et genitor noster desideratissimus, tenore specialium litterarum suarum sub dato in hac civitate nostra Vienna Austriae die 8. mensis Januarii anni millesimi septingentesimi quinti, ante postremum eorum celebratum provinciale capitulum vestrum benignam suam resolutionem et voluntatem, quod nimirum alienae iurisdictioni subiacentes ad regendas regularium provincias intra limites regnorum et provinciarum admittere nolit, expresse vobis significasset, ac per hoc vigore etiam certae determinationis in generali capitulo sacri huius ordinis ante triginta et quot excedit annos Romae celebrato factae, alternativam videlicet in hac provincia Bosnae Argentinae ministrorum provincialium et ceterorum religiosorum officiorum electionem et constitutionem praecipientis ex regnorum et ditionum iurisdictioni nostrae subiectorum filiis, in conventibus Hungariae vel Slavoniae ad religionem susceptis, ministrum provincialem eligi debere, non obscure

declaravisset; tantum tamen abfuisse constat, ut non solum provinciale capitulum extra ditiones maiestatis nostrae celebratum, verum contra praenotatam quoque generalis capituli determinationem non observata alternatione eorum etiam ex ditione alienae potestati subiacente minister provincialis electus fuerit, non sine evidenti mentionatae generalis capitularis determinationis praeiudicio et benigno caesareo regiae requisitionis vilipendio ac residuae etiam provinciae detrimento. Cum autem provinciae huius Bosnae Argentinae in Hungaria et Slavonia, iurisdictioni quippe nostrae regiae subiectis ditionibus, longe plures quam in tota Bosna conventus et monasteria, consequenter etiam patriae filii ad quaevis obeunda munia numerosiores et sufficientes reperiri dignoscantur; nos vero qua rex etiam apostolicus regulares provincias intra limites regnorum et ditionesstrarum existentes in suis privilegiis, indultis, statutis et constitutionibus manutenere cupiamus: ea propter vos tenore harum benigne simul et serio hortamur et iurisdictioni nostrae subiectis clementer committimus et mandamus, quatenus ad mentem etiam praementionatae generalis capituli determinationis et statuti ministrum provincialem, cuius officium impredientibus nonnullis intra limites regnorum et ditionum nostrarum a pluribus annis nemini obtigit, sub imminente provinciali capitulo vestro ex nativis Hungariae vel Slavoniae filiis inconventibus eorundem ad religionem susceptis eligere ac modo fatae generalis capituli determinationi quoad caetera etiam religiosa officia distribuenda satisfacere velitis . . . Gratia in reliquo nostra caesareo-regia vobis benigne propensi manentes. Datum in civitate nostra Vienna Austriae die 14 mensis Novembris anno Domini 1707. Josephus m. p. comes Nicolaus Illeshazy. Ladislaus Hunyadi.

Cod. msc. adversariorum p. J. Jaković O. s. Franc. libr. III. qui servatur in biblioth. conven. Budensis.

MCCCCLXXXVIII. 1709, 26 Januarii, Romae.

Lucas Natali Ragusinus constituitur vicarius apostolicus in Slavonia et Hungaria australi.

Clemens PP. XI. Dilecto filio Lucae Natali, electo Belgraden. Dilecte fili salutem etc. Christi fidelium inter flumina Dravi, Savi, Danubii et Tibisci usque ad Temesvariam regni Hungariae inhabitantium animarum saluti pro commissi nobis pastoralis officii debito paterna charitate prospicere cupientes, ac de tua pietate, charitate, prudentia, industria, integritate, vigilantia et catholicae religionis zelo plurimum in Domino confisi etc. etc. de venerabilium fratrum nostrorum s. romanae ecclesiae cardinalium negotiis propagandae fidei praepositorum consilio, Te vicarium apostolicum in ecclesiis Hungariae sub dominio Turcarum proprio pastore viduatis, intra tamen confines supra expressos consistentes, auctoritate apostolica, tenore praesentium, constituimus et deputamus, saltem tamen semper in praemissis auctoritate congregationis memoratorum cardinalium. Mandantes propterea eisdem Christi fidelibus in virtute sanctae obedientiae, ut Te ad demandatum tibi per praesentes vicariatus apostolici officium, illiusque liberum exercitium, iuxta earundem tenorem praesentium recipiant et admittant, tibi in omnibus ad idem officium

epistolam cum accluso domini episcopi Belgradensis memoriali humillima cum reverentia percepimus. Putabamus equidem, post abitum ex his partibus eiusdem domini episcopi nos in pace tandem et quiete victuros; at dolenter modo intelligere debemus, nos etiam a longinquo lacessiri et eminentiam vestram ac serenitatem contumeliosis contra nos querelis interpellari, ad quas, et si iam antea non semel sed pro accusatoris persistentia saepius tam sacrae congregationi de propaganda quam nuntiaturae apostolicae respondissemus, nihilominus benigno eminentiae ac serenitatis vestrae mandato obtemperantes modo etiam humillime respondemus. Et primo quidem ad fundamentum accusationis suae, qua inobedientiam nostram erga episcopos et vicarios apostolicos, reiecta etiam brevium apostolicorum auctoritate, calumniatur, vocamus in contrarium testimonium septem illustrissimorum et reverendissimorum dominorum episcoporum ac ipsam eminentiam et serenitatem vestram, sub quorum gubernio et dioecesibus patres nostri curae animarum inserviunt, quorum nomine quid conqueri habeat dominus episcopus Belgradensis, nescimus, cum ipsimet capaces sint suas iniurias vindicandi, et inobedientiam nostram, si quae esset, castigandi; sed dolet forte de se ipso, et causam propriam omnibus dominis episcopis communem facit. Verum declaramus nos uti aliis dominis episcopis in suis dioecesibus, sic et illi in sua dioecesi Belgradensi obedientiam omnem et reverentiam exhibituros, in alienis vero dioecesibus, in quibus vigore alicuius brevis apostolici nobis prorsus ignoti, dicit se vicarium apostolicum nullam ipsius iurisdictionem agnoscere, nisi a vestra eminentissima serenitate et locorum ordinariis iubeamur; nam uti ex memoriali apparet, in iurisdictionem dioecesanorum involat, et Essekiensis etiam parochiae exemptae et soli eminentiae ac serenitati vestrae subiectae, curam suscipit, quasi vero domini ordinarii incurii et muneris sui negligentes essent, quod non tam nobis, quam ipsis dominis praelatis iniurium et calumniosum esse luce clarius est.

Jam ad puncta respondemus reverentissime. Ad primum, nos nec fugisse unquam nec refugere examen ordinarii aut eius vicarii, dum et quando exegerint, id enim in decreto caesareo, quo nobis parochias confirmat, expresse cautum scimus. Ad 2. Justum et aequum petatum agnoscimus et contrarium facere synodali etiam decreto prohibemur. Ad 3. Jeiunia ultra ab ecclesia Dei praecepta non promulgavimus, nisi devotionalia aliqua suadendo, maxime in periculo vicinae pestis, idque ex consilio et praescitu illustrissimi et reverendissimi domini episcopi Bosnensis. Ad 4. Habemus in synodalibus decretis expressa festa fori et devotionalia, quae pro possibilitate observare studemus. Ad 5. Cautum semper fuit decreto provincialium, ne ullus parochus audeat ad nundinas aliquas comparere, sine expressa provincialis licentia, nec tam facile probari poterit, quod ex huiusmodi incuria perierit aliqua anima sine sacramentis. Ad 6. Falsa est simpliciter accusatio, et quid Essekinum ad ipsum? Patres societatis (Jesu) parochi ibidem, iurium suorum tenaces, querentur ipsi, si se laedi agnoscerent. Ad 7. In multis locis huius patris antiqua consuetudo, in quibusdam etiam votum, intercessit, quo feri quintis a Caena Domini usque ad messem feriari a laboribus placui et divinis interesse, in honorem venerabilis sacramenti, pro conservanda tempestate et grandine frugibus; hinc trina his diebus tanquam festiv

ac illustrissimus dominus comes et episcopus vestrae suffraganeus, occasione suae in partibus tationis tractaverit, qualiter prosciderit et quae e bonae lappas, non tam illis, quam toti pro-
 usserit, ut proinde provincia vulnus suum medico no obtinendo remedio merito aperire contendat; votiones publicas idem dominus praelatus inter-
 seraphici amplissima quodammodo mutavit, quae aetereo et illis solum, quae me tanquam adhuc
 quam et indignum Colocensem archiepiscopum ac per consequens alios etiam praelatos huic suffraganeos, qui in excellenda vinea Domini instrumentis ut plurimum seraphicis Bosnae provinciae utuntur, respiciunt. Nec latebit celsitudinem vestram, propria in dioecesi Zagrabiensi, cui gloriose et laudatissime cum immortalis sui memoria praeerat, parte Slavoniae edoctam experientia, quas aerumnas, quas miseriae boni patres tempore hostili sub durissimo turcico iugo, pro fide sustinuerunt, quomodo in cavernis et foraminibus petrae latitantes panem doctrinae christianae Christi fidelibus indesinenter frangebant, qualiter soli impetum inimicorum fidei iuratorum exceperint et reliquias christianitatis in longe lateque diffusa plaga zelose conservaverint, ut merito athlanteis humeris, quibus religio romana in Slavonia innitebatur, muniti existimentur. Contigit tamen, ut ille dignissimus alias visitator praelatus horum nihil, quae publica de fide et merito in rem christianam circumfert fama, subaudiverit, sed a superficie personas et religionem censurare, atroque admodum calculo notare caeperit. Hinc celsissime princeps, optime faciunt optimi patres, si talis iudicis sententiam interpellant, cui causa eorum citra ullam allegatorum necessitatem est perspecta, quam ut celsitudo vestra sibi cordi benigne sumere, et qui viscera sua, corpus et animam pro conservatione religionis catholicae alacriter et impavide hactenus exposuerunt, viscera quoque misericordiae suae illis indulgere dignetur, rogo humillime, ut et ego et alii domini praelati, qui in ipsorum administratione et aedificamur et contentamur, altissimo etiam celsitudinis vestrae suffragio experiamur, an patres illi tales sint, quales per praetitulatum dominum suffraganeum nominabantur. Quos una mecum celsitudinis vestrae protectioni conspicuisque gratiis demississime commendo et cum summa eiusdem veneratione persisto Celsitudinis vestrae Coloczae die 17 Maii anno Domini 1733. humillimus devotissimus servus Gabriel episcopus Syrmienensis et nominatus archiepiscopus Coloczensis m. p.

Cod. msc. adversariorum p. J. Jaković ord. a. Franc. libr. III. qui servatur in biblioteca conventus Budensis.

MCCCCXCIV. 1746, 5 Julii, Viennae.

Fr. Franciscus Ivanović, minister provincialis Bosnae argentinae, patribus guardianis Slavoniae scribit, ut procurent attestata nobilium et fidelium pro defendendis penes aulam Viennensem iuribus provinciae Bosnensis in parochias Slavoniae.

Reverende pater definitor in Christo observantissime! Znajte dobro, da su se dogovorili svi biskupi megiu sobom, da nam pootimaju sve

obige auskünften die Erörtherung, wie sie subsistiren, von wem die Mitteln überkommenen, folglich was ihre Dotation in Geld, Naturalien und Gründen sey, als von welcher Pfarr-Ertragnus oder auf andere weis beziehenden und samblenden Subsistenz selbe etwas gewisses in die Klöster, woraus sie ad Parochiam genohmen worden, abzureichen pflegen, so aber nicht viel seyn, und anbey nicht allenthalben positiv in Erfahrung gebracht werden mag; hier nächst di der Bosnis. Provinz ordinis s. Francisci von denen röm. Kaysern und Königen in Hungarn Leopoldo, Josepho und Carolo glorwürdigster Gedachtnüs, dan von Ihro jetzt Begirenden Kays. Königl. Mays. auf die Slavonis. Pfarrereyen erlangte Concessione oder Privilegien gedruckter, wie sie mir von dem Provinciali dieser Provinz P. Josepho Jankovich behändiget worden, und der die davonnige Originalia selbst in Wien einer hohen Instanz vorzeigen wird lassen, beyschlüsse. Gleichwie nun hierdurch sie Provinz der erfolgten allerhöchsten Bestättigung in die dermahlen besorgende Slavonis. Militar-Pfarrern hinlänglich versichert seyn mögen; als hat auch solche das feste Vertrauen, es werde ein Hochlöb. Kays. Königl. Hof-Kriegs-Rath gnädigst geruhen, damit ihr ex parte militari bey der nächst völlig endigender Gränitz-Einrichtung die also rechtmässig erlangte Pfarreyen nicht allein nicht entzogen, oder selbe daran gekränket, sondern vielmehr gehandhabet werde, solte nun, wie doch meines Orths nichts vermuthen kann, etwa von einigen deren Herrn Bischöffen des Königreichs Hungarn gesucht werden, unter urgirend Ausszschlüs- und Hinwegthuung deren P. P. Franciscanern Bosnis. Provinz die Gränitz Pfarreyen mit anderen Pfarrern, nemblich Petrinern, besetzen zu machen, so unterligets dessen Beschehung verschiedener, eine Attention verdienender Bedenklichkeiten, welche dahero nach obhabender Pflicht gehorsamst vorzustellen und der allerhöchsten wie hoch deroselbstigen Einsicht und ermessen, so dass zu überleg . . . Die erste dieses ist: Das die hiesige Nation und vor anderen d . . . Gränitz Militär eine auszszuerordentliche Ehrenbiethigkeit, Lieb und Vertrauen gegen die P. P. Franziskaner, weilen solche auch zu Zeit, da jene in vorigen Zeiten unter den Türkischen Joch geüßzet, selbe nicht verlassen, noch künftighin niemahlen verlassen würden, trage dergestalten, dass bey ihnen Militärn eine derley abänderung natürlicher Weise aufsehen und Schmerzen verursachen dürfte. Anderens wurde er Gränitz Militär doppelt aggraviret, weilen dieser ohngeachtet sie P. P. Franziscaner a Parochia amoviret, und dessen künftiger Seelsorger ein Petriner wäre, dannoch aus eingepflanzter Ehrenbiethigkeit, Lieb, jenen, bey denen Franciscaner Klöstern nicht zu verweigerenden Samblungen allezeit ein mehreres abreichen würde, wo zugleich drittens die jetzige Franciscaner Pfarrer ohne behörigen Stipendio in Geld meistens bestehen, mithin blosz von den abfallenden Naturalien und der sehr geringen Stola sich erhalten und kleyden myssen; da in Gegentheil viertens ein anderer ordentlicher Pfarrer damit nicht subsistiren könnte, sondern es müste ihm entweder gleiches, die dermahlige Petriner von denen Dioecesanis haben, ex Cassa Parochorum regni Hungariae, oder ab aerario oder von seithen deren Pfarr-Kindern einiger Geld-Beytrag ausgeworffen, und abgeführt werden, welches auch an sich selbstnen zwar gehoben werden dürfte. Nachdem Ihro Mayst. in dem

habe, meines orths wäre des (das? Euf.) ohnmaszgeblich gehörsten Erachtens, dasz vor das erste einen jeden 100 fl. vor das letztere aber 50 fl. zu viel nicht ausgemachet seyen würde. Als durch welches wenigstens der Militar von der ihm gewiaz beschwerlich fallende Natural-praestation an Kukuruz, Gersten und Waitzen verschonet seyn könnte, vorgegen nach der dermahlen eingeführten Norma die Jura Stolae ferners abzunehmen wären, auch in dem fahl könnte anbey es bey der Vorigen Natural-praestation, insofern deren reduirung villeicht nicht beangenehmet werden wolte, nach meine antragung ex Cassa Parochorum Regni Hungariae solche statt baaren Geld lieber in Naturalien hergeben würde, zu mehrerer dessen Einsicht, und dasz sich deren obführung nach den Hungarischen und Bannath Deputato Systemate nicht vohl einrichten und Bewürken lasset lege eine hierüber verfasste Circulation lege; fünftens ist eine bekannte Sache dass hier Lands oder in der Nähe sehr wenig weltliche Priester anzutreffen, welche der Slavonisch Sprach kündig, und zu einer vollkommenen Seelsorg, auch in Predigen, die Tauglichkeit haben, von weitheren Orthen aber solche zu Beschreiben, machet es nichts dann Umkosten und wäre mann debey ungesicheret, ob diese auch darzu di Eigenschaften haben möchte. Dergestalten, dasz schwerlich, wie es etwan bey Ihrs Röm. Kayserl. Königl. Mayst. betrieben werden dörfte bey so vielen Pfarrereyen mit Petrinern, obngeachtet der zu pflegender Einverständnusz mit denen Herren Dioecesanis aufzukommen, und vor anderen, wo noch darzue zu einer jeden Pfarr drey subjecta hernach an einen Hochlöbl. Kayserl. Königl. Hof Kriegs Rath vorgeschlagen werden müszten. Worgegen sechstens denen P. P. Franciscanern Bosnis. Provinz, mit Recht Bestättiget werden kan, wie dasz Sie unter ihnen solche Leüthe hätten, welche gottsfürchtig, und eines auferbätlichen Wandls seyend, auch sonst alle Erfordernüszen zu einen volständigen Seelsorg besitzen, dahero gehorsam vorzustellen und anzugehen habe, womit durch Hoch dero Beytritt und unterstützung ihnen P. P. Franciscaner . . . die weitere Besorgung derer Militar Pfarern aus oben angezogenen Ursachen in dem Confinio ferners zugestandener verbleiben möchten, und bin meiner orths mit dem P. Provincial gedachter Provinz insoweith albereitz einstimmig, dasz, wo etwann wieder Vermuthen nöthig seyen solte der biszherige Franciscaner Pfarrer in das Kloster zurückberufen, und statt seiner ein anderer allda angestellet, künfftig hin aber immerhin zu einer

Bitek. Jankovich de Repnik. Jevenich de Caplina. Jankometovich de Sutiska. Jelichich, Janosalich, de Mostar.

Lubkovich de Focca. Linychich de Sibenico. Lyubetich, Latichich, Lorkich, Lovretich, ex territorio Cleunae.

Mirilovich de Petrovo Polye, de villa Mirilovich. Morauchich de Cleuna. Morovich apud Zvornik et amnem Drina in Bosnia. Mucsievich de Smederevo. Masnovich de Campo Cleunae. Martinussevich de Busko blato. Matiekovich de Basko. Mar-nauchich, Mernachich, Morrovas-sich, Milienovich, Manoilovich, Manilovich, Marulovich, Melinich, Madienovich, Maralich, ex diversis partibus Bosniae, Dalmatiae, Serviae et Erczegovinae. Morgnitich de villa Kutlovich in Xaxabie.

Novakovich de Xaxabie. Nimi-chich de Czarlieni Garni apud Liubuski. Nemagnich de Luka apud Xitmislo penes Mostar. Neborich bani de Much.

Oblachich de Lazarich in Basko. Orlovich de Blatnicze apud Brochno. Omuchevich de Tucla inter Olovo et Claden.

Pokraichich de Pokraichich inter Travnich et Vitez in Bosnia. Pasovchevich de Tasovicza super Narentam. Predoevich de Pristolie vulgo Scer. Patachich, Pomerxanovich, Palikucha, Pikielomenovich, Prelasovich, ex territorio Visoki.

Rubcich de loco Ruchich apud silvam Czarnivarh in Erczegovina. Raikovich de Ogorie sub monte Svilaj. Radmirovich de Czargvicza apud Foccam. Rexich de loco Rexich apud Bobovacz. Radielovich de Foinicza. Ruxierovich, Radovchevich, ex campo Saraj.

Sciendum est, quod omnes familiae regni Bosniae non sint scriptae, sed solum illae, quarum stemmata reperta sunt, et a Turcico furore

Sladoevich ab Imotta. Sudich de Polycza in Primorie. Stankovich de Uvcsevicza apud Pivam. Sitnicsi-avich seu Sitnichich de Cosovo Polie. Subich com. de Bribir et Ostrovicza in Liburnia, a quibus familia Zriniorum in Hungaria provenit. Senchevich de Miltevo in Erczegovina. Seltokrilevich de Parasta in Buna Epiri. Svitloevich de Smiderovo. Soimirovich de Cognicza apud amnem Narenta. Sokolovich de Glassinacz in campo Saralis. Svidoevich de Zorizdich apud Rakitnicza. Slatonossovich de Bosnia. Sagnetovich de Srebre. Sestrichich, Smoknanovich de Blagai.

Tomanovich vel Tolenovich de Stev in Erczegovina. Tuartkovich de Dracsevo in Popovo. Tasovuchevich, Ticsinovich, Targanovich, Tolisich, Teskuchich, in territorio Bania-Luca.

Voikovich de Voikovichius Te-reberich. Vilich ad Gorni Vacup, vulgo Scopie. Vukovich alias Arvatnich de Gaberbonez in campo Cleunae. Vukoslavich de Garevo apud Rasko. Vlassich ab imperatoribus Serviae Arasich Nemagnich. Vladmirovich de Usorich apud Mostar. Vuinovich comes de Usscsicz. Vukotin, Ursinich de Kluchich.

Ugrinovich de Kluchich supra torrentem Cicoila.

Xarkovich de Racsno in Xaxabie. Xdralovich de Sutiska. Xupanovich de Xupaniocz in Dumno. Ximra-kovich, Xilich, Xielkovich, Xantich, de Travnik.

Zharnoevich de Xabiak supra amnem Moracsevo principes de Zenta et Montenegrinis. Zaranovich de Zoronovich apud Saraj. Zebignon, Zurialich, de Pristina in Bosnia.

Francisci de Florentia vicarii Bosnensis, ac honorabilium dominorum Nicolay prepositi et Petri lectoris ecclesie memorate, nec non nobilium virorum comitis Volkoslay Nahoieulich et comitis Mastanj Bubanich, Stepoie Cheruatinich et Stepse filii Stephani Drusich, nostrorum nobilium, et magistri Nicolay filii Michaelis suppani de Bresna, Chechinij suppani de Dyacou, officialium et servitorum domini episcopi memorati, per notarium publicum infrascriptum, et ad maioris roboris firmitatem eiusdem domini episcopi et capituli ipsius ac etiam nostri anularis, quia ad presens aliud nostrum sigillum maius penes nos non habuimus, sigillorum munimine roboravi. Actum et datum in Dyaco prope ecclesiam catedrallem, XIII die mensis Februarii, anno domini millesimo trecentesimo quinquagesimo quinto“.

„Et in dicto instrumento manu propria predictorum fratris Peregrini episcopi et fr. Francisci vicarii est subscriptio facta“.

Diversa cancellariae 1354 in archivo ragusino. *C. Jireček*: Споменици србски, Београд 1892. стр. 31—32.

MDIV. *Post nr. CLXXXIV. 1364 (Octobri).*

Radoslavus Lischa et Dragoe Miroslovich. procuratores dominae comitissae relictae quondam comitis Vojslavī, fidem faciunt, quod receperint „a d. rectore s. Johanne de Tudisio et suo parvo consilio yperp. 900 pro comercio salis anni completi de festo s. Michaelis nuper elapso de mense Septembris proxime preteriti“.

Pucić: Споменици србски, II. 24.

MDV. *Post nr. CXCV. 1369, 11 Novembris, Vitalina.*

Župan Nicolaus (de Altomagno) communi ragusino, medio sui nuncii Radiša Predislavić, Nenadić Braian cum fratribus nihil sibi debere testatur, ipsosque libere in illius regione mercari posse. Scripsit logotheta župani Nejan.

Pucić: Споменици србски, II, 24. Idem župan Nicolaus requirit a communi ragusino tributum medio sui nuncii Zriep Rogatić. Ibid. p. 25.

MDVI. *Post nr. CCXXVI. 1376.*

Radona communi ragusino mortem presbyteri trebinjensis Tvrdeni notificando requirit, ut iuxta ipsius voluntatem depositum ecclesiae s. Stephani consignent eiusdem fratri calugiero et patruali Borčin et nepoti Ranko.

Pucić: Споменици србски, II, 27. *C. Jireček*: Споменици србски, стр. 101.

MDVII. *Post nr. CCXXVII. 1377, initio Novembris, Podvisoki.*

Radich de Clissa communi ragusino se excusat propter certum vectigal, eo quod, profectus in Bosnam, de mandato regis Bosnae de Podvisoki regio exercitui accedere debuerit.

C. Jireček: Споменици србски, стр. 37—8.

MDVIII. *Post nr. CCXLI. 1386.*

Stephanus Tvrtko, rex Bosnae, communi ragusino, mitti sibi per nuncium Gojak Dragošević tributum s. Demetrii, scribit.

Bachich

Bachia

Bosna

Bačincz

Backa (

Bach,

Badugn

Bagnalt

476.

Bahore

Baja, E

Bajazet

II St

Bajiach

diern

318.

Baps

Baievic

Baimac

Bakšić

copus

Bakulić

Balatini

Bahé M

Baloch

Balsa (

Strac

Balsić .

45. 4

Balsa d

Balša fil

Bamak

Bandin

382.

403.

436.

nopolitani 447. 451. 452. 453. 454. 455.

456. 467.

Bandinus cardinalis 371. 373. 374.

377. 389. monsignor.

Banice pag. 202.

Banicichi Antonio 414.

Banić Berislav 14.

Banich Bartol 294.

Ban clyssi (ita dicta collecta) 13.

Banjaluka, Banialucca 375. 414. —

(de) Franciscus 444. 496. — (a)

Franciscus Mathiae 441.

Bastich 478.

Batalj Petar 15.

Batalo tepacius 53. 57. 59. 60. 63.

Batar pag. 202.

Bator (de) Stephanus iudex curiae

regiae 151. 174.

Batun pag. 202.

Bauxovich 560.

Baxeio (de) Franco 70. 73. 75. 76.

Baz (Bacs) (di) fra Martino 507.

Bebek Emericus prior Auranae 72.

Beccherech 470. 473.

- Vide: Scardona, Belgradum, Samandria, Benlić.
- Bosnensis ecclesiae capitulum s. Petri 12. 18. ob adiuncta illius tempestatis numerus capitularium imminuitur 23. 24. 25. 26. 30. 38.
- Canonici: Barnabus Mixe 23. Georgius Gurle 53. Jacobus Pauli 61. Jacobus 50. Joannes praepositus 18. Laurentius Lorandi, dein eiusdem ecclesiae episcopus 23. Laurentius custos 56. — Lector ecclesiae anonymus 57. Ladislaus 52. Michael custos 18. 49. Gregorius cantor 18. Nicolaus 49. Petrus lector, dein episcopus Bosnensis 32. Petrus Thomas 63. Thomas Nicolai 64. Theodorus Archidiaconus Bosnensis 92. Nicolaus praepositus 563. Petrus lector 563.
- Bosna-Croatia 380. — et Mazo (de) Michael 15. — et Mazo (de) Bela 15. — (de) Agna ducissa 15. — civitas (Vrhbosna, Sarajevo) 311. flumen 6. 476. — (de) Petrus fr. vicarius Bosnae 304. — (de) Bela dux 15.
- Bosnae praedones 351.
- Bosnenses haeretici (Patareni) 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 13. 16. 17. 18. 20. 21. 24. 33. 35. 36. 39. 40. 46. 54. 68. 71. 132. 133. 163. 166. 171. 183. 207. 208. 225. Vide: Manichaei 211. 217.
- Bosnensis fr. Petrus 440. — Paulus 494. — nationis filii 36.
- Bosnica iustitia 88.
- Bosnensis ecclesiae administrator 375. — ecclesia = Patarena 71. vide: Bosnenses haeretici.
- Bosnyak Steph. electus Quinque ecclesiensis 439.
- Bossutum fluviolus 363. 409. 497.
- Bošnjak Pučić 507.
- Botik Šišman diacon. 279.
- Boxa mater Bogle Zacharie 216.
- Boxinovich 560.
- Boxichevich 560.
- Božidar 219.
- Brace insula 257.
- Brageta 6.
- Brajan diaconus 42. 67.
- Braicovich Nicolo 375. 424.
- Brandenburgicus olim marchio Sigismundus 81.
- Branelovich 560.
- Brandino (de) Theodorus laicus 179.
- Branich castrum 86. 89.
- Branichka 464.
- Branko comes praefectus arcis Sokol 117. — Valachus 62.
- Brankouiki (Branković) Paulus, Antonius, Jacobus, filii Augustini 517.
- Brankovich de Jaicze 560.
- Branković Radosav. 98. 220. Бранковић Никола 451.
- Braroš diaconus 244. 345.
- Bratelović Vučićna comes 138.
- Bratia insula 97. 242. 256.
- Brativoy 12.
- Bratovo 464.
- Bratunch (de) ecclesia bosn. diocesis 61.
- Bravsi 202.
- Braza insula 103.
- Brebirii claustrum 308.
- Brekša županus 22.
- Breni contrata 132.
- Brenum 216.
- Brescia 374.
- Bresna (de) eccles. s. Michaelis in Bosna 40. — Michael et Nicolaus 563.
- Bresnica aqua 12.
- Breztovich (de) ecclesia s. Martini 64.
- Brebir castrum 276. 295. 296.
- Bricius Antonius canonicus arbensis 304.
- Brinie castrum 253.
- Brisium 86.
- Brixia 400. — (de) Lichelus Franciscus 307.
- Brlić Božičko 62.
- Brnjaković Andreas, Philippus, Jacobus, Franciscus, Steph., Lau-

cas
194.
Nic
ch
49
ome

gra
van
3.
agiš
30 4
Ber
co
liel
1 32
.6
thet
/lab

Koi
2.
rak
(D
dic
—
et
—
.14.
57.
. 45
mc
(Dje
) Je
šim
'ano
Ck

ep

31.
le)
III

Egriense mona
Екмечина Пет
Elača filia Tez
267.

Hlivno, Hévna, Hliuvna 63. 133.
209. 464.

Hoči 228.

Hoffman Georgius 531.

Holmi terra 33.

Homis (Omiš). Vide: Almisium.

Honorius PP. III. 7. — PP. IV. 17.

Horvati, Hrvati banus Machov 43.

Horwath Georgius 173.

Horvat Thomas S. J. 485.

172. 173. 174. 175. 180. 183.
184. 186. 191. 202. 211. 245.

Husein proiudex 481.

Hvojnice 125.

Hyadra, Zadar (de) fr. Augustinus
262. — fr. Franciscus 262. —
fr. Donatus 262. — fr. Matthaeus
262. — Conventus Hyadrensis
260 261. Vide Jadra.

Hyerusalem 302.

- (de) Ladislaus 162. — (de) Joannes 102. — (Morović) parochia 491.
- Martinussevich familia 561.
- Martinus PP. IV. 16. — 16. — V. 105. 108. 109. 114. 117. 118. 122. 124. 132. 139. 309. — (s.) ecclesia 494. 495. 496. 497. — (s.) ecclesia et monasterium 495. — locus 496. — banus 102. — comes in Slavonia 2. 12. — (fra) provinciale 412. — (di) Mattia 407. — fr. guardianus Tersathi 296. 297. — (fr.) 484. — Martini Hyllario Filippo 518.
- Мартинѡвић 321.
- Martolo de Andreas de Volze 98.
- Martonos 467.
- Marulovich familia 561.
- Marulli (Le Balif) 550.
- Marvičić Pavo 207.
- Mararak Stephanus 61.
- Menze (de) Jacobus rector Ragusi 44. — Joannes rector Ragusi 68. — (de) Joannes 97.
- Menesagite locus 293.
- Meristi villa 216.
- Merković Batić 77.
- Mernachich familia 561.
- Mernavić Luka 507. 508.
- Mesarechius archiepiscop. Antibarensis 373. 402. 403. 404. 421.
- Mestrović Priboj 48.
- Metlink pagus 384.
- Messale slavo 393.
- Mezas possessio in comitatu de Zandr. 125.
- Michael dux Chulmorum 1.
- Michaelis (s.) ecclesia in Rocil 13.
- Michael cantor eccles. Bosnens. 18. — (s.) villa 16. — (s.) mons. 48. — (s.) ecclesia 493. 495. — (s.) Gratkopotochi ecclesia 494. — (s.) parochia 495. — Michele (s.) chiesa 509. — Michael plebanus de Stolthenbergh 152. — Sibenicensis civis 156. — Pater 213. — plebanus 317.
- Micheli Mattheo 414.
- Michanovczi pagus 496.
- Migača Bubana 15.
- Migliazka fiume 476.
- Migović Lavro legatus 169.
- Mihajlović Tvrtko comes 120. 138.
- Михаиловић Виценцо 321.
- Mihajlović Matteo 425. — Agnes 426. — Giovanni 431. — Demetrius 482.
- Mihoč filius Maroje Rastić 183.
- Mihold districtus 130.
- Mihogldin 510.
- Micevaz castrum 249.
- Миклоуш синовац 156.
- Mikulich Alexander 519. 521.
- Milaj presb. 133.
- Milankovichii 500.
- Milatović Gregorius 53. 58.
- Milatović Vlkašin 44. 60. 63.
- Milatovich (de) 88.
- Milatovic Tvrtko comes 145.
- Millesevac castrum 268.
- Милетић фра Стипан гвардиан 319.
- Milević Bogdan 564.
- Mileva nuncius vojvodae Radić 62.
- Milienovich familia 561.
- Milivoj diaconus 71.
- Milich Georgio 415. 416.
- Milinich Pietro 392.
- Miloš nuntius 562. — vojvoda 565.
- Milcut 467.
- Milobradić Prebisav 23.
- Miloradović Stephanus županus 102. — Georgius županus 102.
- Milosalić Radosav 58.
- Miliša comes 102.
- Milco dominus 240.
- Milogarus presbyter 1.
- Millogoy presbyter 2.
- Milošević Pribić comes 125.
- Milović Živko nuncius Radosav 114.
- Miluse locus 103.
- Milusić Dobrašin 120. 564.
- Miniato (de s.) Matheus 63.
- Miklevš 565.
- Miotivić Stephanus comes 107.
- Mirko comes 67. — Don 564.

МІСЛЕНОВИЧІ

Mišljen starac 71.
Misilenovich Joannes villanus 81.
Mišlenović Juraj comes 145.
Mišlinovich Thomas miles 227.
Mitylenac insula 67. 265.
Mitroviza 418. 467. 481. 491. 515.
— (a) fr. Joannes parochus 491.
Mladinus banus Bosnae et Croatiae
18. 20. 21. 46. — comes 27.
Mlatković Vukašin comes Ostojae
regis nepos 91.
Mocenigo Thomas dux Venetiarum
117. 118.
Modena (a) Bazani Gregorio 426.
Modrica convento 478. — (a) fr.
Nicolaus 523.
Modricha fons in Usora 12.
Modricsa, Modrigia (a) fr. Marcus
parochus 495. Elias parochus Po-
segien. 536. 537.
Modravia 477.
Modrussia 134. 271. 274. 282. 283.
278. 287. — Модрыш 156. —
Modruxa 278.
Mogoriš pensio 82.
Mohaes parochia 438.
Mohammed II. Sultanus 228. 280.
Mohor terra 12.
Moldavia 180. 183. 191. 192. 245.
246. 453.
Moller Lauro cancelliere pretorio 89.
Molost (de) Ludovico 384.
Monasterium bani 164. — ord. s.
Francisci 43. — Monester 465.
Monasterlich administrator 552.

СПОМ. XXIII.

МОРИЧИ (МОРИЧІ) ИЛИ МОРИЧІ

337.
Morlachi 278. 312. 389.
Morolić Vukašin comes 120.
Morus cardinalis 311.
Morovich familia 561.
Morovig (Morović), Morovichium,
Moravić 318. 351. 362. 411. 425.
497. 527.
Morovlassich familia 561.
Morva fluv. 143. 144.
Mravnia 60.
Mrčevo 60.
Mrčić Bigren 14.
Mrgjenović Hrvatin 564.
Mrkalja Milčina legatus reipublicae
101.
Mrkša dominus 75.
Mrnjavić, Mrnijavits Thomas epi-
scopus 415. 530. — Vide: Mar-
gnauch.
Mrin 202.
Mosugnanin fra Paulo 420. Vide:
Glamoč.
Motainiza mons 476.
Motiche 478.
Motichna pagus 495.
Mozolić Radić comes bosnensis 202.
214.
Mucsievich familia 561.
Mučnić Vlkaš 15.
Multiueliava 407.
Murana ecclesia 312.
Muršić Bogdan comes 116.
Murlachi v. Morlachi 516.
Mustafa-beg 124. 294.
Mutius praepositus Generalis S. J.

10

Glamoč. 402.
 3.
 s 132. —
 . 102.
). 11.
) 408.
Pravoslavie Hranislav 14.
Prebić comes 112.
Predslavich Radiša 563.
Predoevich familia 561.
Prekrisie pod Gerz 134.
Prelasovich familia 561.
Prestina 136.
Prevlaka insula 23.
Pribić comes 116.
Pribić Ranko comes 220.
Pribilovich Ivahan 23. — **Vlkaš vojvoda** 127.
Pribinić Ranko 34. 43. — **Radić comes** 220. — **Radoslav** 44. 53. — **Vlkota** 35. 44. 57.
Pribinovci pagus 202.
Pribis 6.
Pribisalis Radić vojvoda 220.
Pribisav diaconus 133. 159.
Pribislav comes 230.
Pribislavić Radota 61.
Priboević Radosav 77.
Prigium 221.
Prijesda sinar 12. **Vide: Prizda.**
Prilip castellum 268.
Primorje 77. 87. 91. — **mons** 48.
Priolis (de) Antonius 256. 264. — **(de) Christophorus** 266.
Pripčić Radonja 67.
Pripko vojvoda 96.
Prizda (Priesda) 8. — **banus Bosnen.** 17. **Vide: Prijesda.**
Prisdreno, Priseren, Preseren (Priseren) (di) vescovo 370. 383. 398. 423.

Prisika 202.
Pristina 339.
Privydužić Radovan 14.
Procopie 454.
Proculo (de) Natalis 70.
Proecia (Prača) 347.
Procupia 339.
Prodančić 15.
Prodanello (de) Theodorus 70.
Prodasa 12.
Prodić Stephanus 96.
Prozob fr. Joannes 150.
Prozor 35. 81. 258. 477.
Pruchievich (de) Grubicus 152.
Prusaz 477.
Prussia 185.
Pucić Nicolaus 565.
Pudina villa 220.
Pulsanum 97.
Purča vojvoda 14.
Purčja Hrvatinić 44.
Putničić Radosav 119. 202.
Pyrchanum 262.

Q.

Quartovacz Jacobus 529.
Quintius Augustinus episcopus Corzulae 335.
Quinqueecclesiae 343. 366. 485.
Quinqueecclesiensis Joannes 429.
Quirini Franciscus comes et capitaneus Scutari 185. 216. — **Antonius orator** 219.

R.

Rachitno provincia 88.
Rachoviza (de) Martinus Croata guardianus 295.
Radczychy 500.
Radak christianus 71.
Radašin christianus 157.
Radečić Milorad orator 207.
Radenović Paulus filius Radosavi vojvodae 112. 113. 120. 172. 181.
Radetić Jakša 565.
Radić (de Clissa) 563. 565. — **(Jan-**

STANOVIĆ THOMAS 90.
 Stanzith Tvercho 229. 230.
 Starigrad 58.
 Staremburg generalis caesareus 549.
 Stefanense (vescovo) 385.
 Stefani Agostino 414.
 Stefanić Hrvatini 23.
 Stefano re d' Ungheria 257.
 Stefanović Dobrašin 43.
 Stefković Vlkosav 43.
 Steno Michael dux Venetiar. 95.
 Stepancić Vincentius 382.
 Stepco 12.
 Stephani (S.) ecclesia 13. 495.
 Stephanus III. rex Hungar. 3. —
 rex Bosnae. Vide Tvrtko II. —
 rex „Servie“ 17. 30. — Thomas
 rex, vide Thomas. — filius regis
 Ostoja 87. 90. 103. — frater
 regis Dabiša 57. — banus Bosnae
 10. 15. 16. 17. Eius filius 20
 Stiposius 21. 22. 23. Stipocius
 24. 26. 28. 32. — banus iunior
 36. 37. 40. — dux s. Sabae (chul-
 mensis) filius Vukac Hranić co-
 mitis, Sandali magni ducis ex
 fratre nepos, 88. 90. 106. 107.
 120. 131. 145. 146. 147. 152.
 153. 164. 166. 168. 177. 178.
 179. 181. 182. 183. 107. 199.
 203. 207. 208. 209. 210. 211.
 212. 213. 214. 215. 216. 217.
 218. 219. 220. 221. 227. 230.
 232. 233. 235. 236. 238. 240.
 241. 242. 244. 245. 249. 251.
 252. 255. 256. 257. 258. 259.
 264. 265. 266. 267. 268. 269.
 277. 278. 279. 280. 292. Eius

269. 272. 279. 310.
 lominus Zetae 46. —
 hani bani 16. — archi-
 Colocen. 18. — rector
 Trinitatis 151. — filius
 5. — logotheta 238. —
 5.
 Stipković, Radić comes
 — familia 131. —

Streas 470.

Stupanović Tvrtko comes 107. 202.
 — Dano 407.
 Stiepanović Marinus 406.
 Stipašinović comes 565.
 Stipoević Ostoja comes 185. 202.
 Stipos (de) Thomas, doctor medi-
 cinae 200.
 Stoborić monte 476.
 Stoicovich (fra) Ambrosio 541.
 Stojan christianus 71.
 Stockborg (de) Gump Conradus 547.
 Stolthenbergh 152.
 Ston, Stagnum, Stagno, Stagnensis
 Punta 23. 28. 43. 54. 64. 72. 76.
 85. 102. 105. 106. 129. 166. —
 Stagnen. ecclesia 3. — episcopa-
 tus 4. — de Helyas 262. —
 Georgius 294. 295. — Nicolaus
 262. — Custodia 260. 261. 263.
 Stoszta (de) fr. Georgius 538.
 Stracimirus Balse 96.
 Stracimir dominus Zetae 46.
 Stracinović Vojin 106.
 Strasemanium 493. — (a) Joannes
 553.
 Strazimir Balsa 86. — comes 4.
 Strigonium 8.
 Strigonien. archiepiscopus 10. 11.
 Стриник presbyter 71.
 Striocenicz fr. Paulus 491.
 Strisiman 414.
 Stubas 202.
 Styria 17.
 Suchovara praedium 5.
 Студовић Никола 315.
 Subich familia 561.
 Subiich (Šubić) 308.
 Sudich familia 561.

10-10-10

10-10-10

10-10-10

10-10-10

10-10-10

10-10-10

10-10-10